Ms. 21.

12

I. Rövid Tanitás.

7. Julii. Anno 1754.
Recit. in Aula Alamor.

A' Catechismusban lévö 1. Ur Napjáról. 1. 2. Kérdésekről magyarázat.

Textus Romai. 14. 7, 8.

Ms 21

Mert közzülünk senki nem él ö magának, és senki nem hal ö magának. Mert ha élünkis az Urnak élünk: ha meg halunkis, az Urnak halunk meg. Akár éljünk azért, akár meghaljunk, az Urái vagyunk.

KG. th. 1

Elöl-járo Beszéd.

Szim mérnél édesebb és a lépes mérnél kivánatosab az Istennek beszéde és igérete, mellyet hallott az Uj Testámentomi Ekklésiának, midön ezt a setétségnek országából ki-szabaditani kivánta ezt mondván: Az ö utait látom, mindazáltal meggyogyitom ötet, hordozom ötet és a kik ö közöttök sirnak, azokat meg-vigasztalom. Esa. 57. 18. Melly Prófécziában letött igéretnek tekintetre, kiváltképpen abban áll, hogy az Evangéliomot hirdetö Tanitók, ~~amaz hirdetö, a Krisztusnak testében lött eljövetelérül e~~ ~~jö, [illegible] az~~ Istennek népét parantsolat szerint tartoznak vigasztalni. Esa. 40. 1. De midön az Evangéliomi ~~midön amaz kivánt Birodalomnak ideje fen állana, mellyben~~ az Evangéliomi Tudomány ~~Babilonban megzavarodott~~, Babilonban, azaz, abban a Fejedelemségben megzavarattak, ~~melly a Krisztus ellen magát fel-emelte vala,~~ † lehetetlen dolog vala, hogy ~~a tökéletlen lelkeket a~~ az igasságnak elnyomattatását kesergö ~~[illegible]~~ tekintetes lelkeket a Borgalmatosság el-ne fogja; ~~sött~~ hogy a Krisztus országának állandosságáról, ennyeret le ne tegyek, ezt az igéret adatik nékiek: Az ö közöttök sirnak azokat meg vigasztalom.

Tudomány megzavaratek † lelki Izrael hólott a lelki Izrael fogva tartatott †

~~A Istennek dolgainak bölts igazgatása~~

Melly kivánatos és drága igéret, az Istennek dolgainak bölts igazgatása szerint nemis volt hijjában való mert meg parantsolta vala Isten, hogy az Ekklésiabeli dolgot meg jobbittassanak, a mellyek el törötstettenek helyre állittassanak, a botránkozások közzül ki-vagattassanak, hogy a pokolbo

miá †

az Uj Testámentomnak egén †

†† á tudatlanságnak tömlöczéből ki—

előtt ben

hogy á pokolnak kapui az Ekléſián ezöt ne veheſſenek. Ennek
felette megparantsolta vala Isten, hogy á kik á dögleletes
tudományu hasonlás[illegible]-el tévelyedtek és megvesztegetőd-
tek, azokat orvoſoljak, az igaſságnak egyenes útyára [illegible]
[illegible], és az Evangyélium bepédének hirdeteſe által tiſ-
togatván vigaſztaljak, hogy az idveſségre vezető tudomány
régi világoſſágát [illegible] annál jobban tündököltesſe.
E pedig az igaſságnak nagyobb bizonyſágára nézve, vezö
fényre hozaték ama nagy [illegible] emlékezetü Calvinus János,
és Luther Márton által, kik az Istennek népét, abbol á
Pyüleketzetből, melly között egy ideig fogva tartaték ki-
kabaditották, és [illegible] más tudos férfiakkal edgyütt
kik Szent Lélekkel tellyeſedtvatának, az Uj Ini időnek
régi világo állapotyára vitsa hoztak, és az Evangyelioni
Tudomanynak szabados folyáſa az Ekléſiákban
ugy helyre hozatott, hogy á Catechiſmus. Az az: A Ke-
reſztényi Hitnek Ágazatira Kérdeſek és Feleletek által
való Rövid Tanitás is, á nyavalyás és fogva tartott lel-
ki Izraelnek, vigaſztaláſt kezde nyujtani. Emelt á jó-
akaratnak kiváltképpen való jeles ſpecimenyét adja
á Hejdelbergai Catecheſis, melly Urſinus Zakariás, Olevia-
nus Páſpárc által, [illegible] Tudományu tündöklö Férfiak által, III. Fridericus Feje-
delem javallásából * parantsolatyából meg vizsgáltatott
és Krisſus Urunk ſületéſe után, 1563. Eſztendöben, á Pala-
tinatusban anyira el-terjedett vala, hogy ſok Reformata
Ekléſiákat és á mijeinkböl is bé vétetteték, ſőt még mais á
Lelki Tanitoktol, mind á Belgiumi, mind pedig é mi Házánk
beli Reformáltatott Ekléſiákban oly nagy haſonnal ma-
gyaráztatik, hogy á Keresztény Halgatokat [illegible] az igaz
Hitben erösiti, életekben és halalokban ez egy Fö vigaſzta-
láſt igéri, hogy Ök á Krisſusnak tulajdonai, és az Ur Jéſus
öket, mint tulajdon népét megtartya. Nékünkis mindenjá
jon az 1. és 2. második kérdésben, á K. Pál Tanitásával edgyütt
illyen vigaſztaláſt és drágalatos jókat igér, hogy közz
zülünk senki nem él ö magának, és senki nem hal ö magá-
nes ha elünkis ſ Ele.

Hogy

Hks. 21.

Hogy azért K. Fl. az Istennek nállom le tött kegyelme
által, mind á ti Hitetekben való meg-erősödésre, mind az
Isten igéreteinek megtudására, mind pedig az én
Istennek fojtatására nézve, ezen Kent munkát
el kezdvén, tökéletességre vihessem; é mostani
Fanitásomnak alkalmatosságával, á Magya-
rázatra felvött Kent Leczkét két Részekre oszlom.

N. Elsőben elö adom á Keresztényi Tudománynak
igaz czélját: melly á nyavalyás bünös ember-
nek egész igazsratására.

2. Másodszor. Elö számlálom azokat az Eszközöket á
mellyek ennek meg-esmérésére Kütsegesek.

N. Á mi az elsőt illeti: Hogy hijában futni ne látassunk,
mindenekнek elötte tegyük Lelkeink elejében az igaz
czélját, á mellyis á Catechismusban le tött Első Kerdésnek
Feleletes szerint ez, hogy ember, mind testestől
lelkestől, vagy él, vagy hal, nem ö magáé, hanem az ö hüsé-
ges Urának és Meg-váltó Jésus Krisusának tulajdona:
ki az ö drágalátos vérével, á Keresztény embernek minden
bünéért tellyességgel elégett téren, ötet az ördögnek
minden hatalmától meg-szabaditotta; és úgy meg örzi,
hogy az ö Mennyei Kent Atyjának akaratya nélkül
meg szak egy haj-szál sem eshetik el fejéről. Sőt inkább
Kütsegesképpen mindenek néki idvessségére kolgálnak.
Minekokáért ötet á maga Kent Lelkével bizonyossá téssi
az örök élet felöll: és arra inditya, hogy ezután örömest
és készen az ö kedves akaratya szerint életét rendelni
igyekezzen. E pedig az első kerdés szerint á Keresztény
de nyavalyás és bünös embernek, mind életében, mind
halálában egy Fö vigasztalása. Mert midön az ember
az Isten haragjának félelmétől meg-háborodik, és á
Lelki-esmeretnek Törvény szélin á bünöt meg-gyözetik,
ekkor á Lelki-esmeret á bünnek álmából fel-ser-
ken, tanubizonyságot tészen az emberben, hogy ö
mind testestől, lelkestől, vagy él, vagy hal, nem magáé
hanem az ö hüséges Urának, és Meg-váltó Jésus Krisusának tulajdona.

az örök életre el-
választatott

s igaz penitenciát tart,

és illyen vigasztalo
szókkal bátoritya,

Ezen

Ezen vigasztalás nélkül pedig értképpen kűrölködik az ember. (1.) Életében. (2.) Halálakor. (1) Kűrölködik az ember ezen vigasztalás nélkül életében, á Lelki-esmeret nek tiszátalanságára, adósságára nézve, midőn á hamisság el-borítya az embernek fejét, és mint egy nehéz teher, reá nehezűlnek ereje felett. Solt. 38. 5. Midőn az ember azö hamisságának büntetési, mint meg anyi fántalan gonoszok közzűl választ, mellyek többek azö fejének haj-fálinál. Solt. 40. 13. ~~Bódtéges~~. (2) Kűrölködik az ember ezen vigasztalás nélkül Halálakor. Mert kivá képpen halálának idején háborodik meg nagyon az emb midőn á lélek, mellyet halhatatlan ~~a testtől~~ á testt el-válik, és tudja hogy néki amaz igaz Biro az Isten ela kell állani, holott á Lelki-esmeret ~~az isten kárhoztata~~ ~~tan kívül~~ tanubizonyságot tészen az embernek, hogy az ~~kárhoztatáson~~ kívül semmitsem várhat: a homan á halál az ember életének utolsó orján kijend kűszködésére, avagy á léleknek á testtel való tusakodására nézve, méltán neveztetik fejetlen Királyának. ~~Hogy~~ ~~azért az ember, mind életében, mind halálában, mi~~ minthogy á nyavalyás, bűnös ember Vigasztalás nél kül igen kűrölködik, tehát kűlsőképpen meg kivánt tatik, hogy mind életében, mind halálában egész szemé léggel és tellyes birodalommal fojamodjék ~~Istenhez~~ más fundamentomot ne vessen, hanem á melly egyedül vettetett, melly á Jézus Krisztus. 1. Kor. 3. 11. Ez tartso egyetlen egy fö Vigasztalásának, hogy ö nem magáé hanem az ö kűséges Urának és Meg-váltó Jésus Krisztusának tulajdona. Ki az ö drágalátos vérével, az örök életre el-választatott embereknek, minden bűneiért tellyességgel eleget tett, és őtet mint maga ~~tulajdon vérén~~ ~~szerzett~~ új népét, nem vesendö állatokon, vagy mint arannyon vagy ezüstön, hanem á maga drágalátos vérén váltotta meg az ö tsjában való életéből. 1. Péter. 1. 18, 19. Melly dolognak ~~szent~~ végben viteléreé nézve, mivs Istentől vagyunk á Jésus Krisztusban, ki lött nékünk Istentől bölcseség, igasság, szentség, és váltság. 1. Kor. 1. 30.

egyebek †

Melly szerint —

az Istennek megtérítő — kegyelmében —

Ezzel á

Ms. 21.

Ezzel á Meg-váltással vött erőt á Krisztus az ördögnek minden hatalmán, melly szerint á maga választott népét az alatt tiszta ládiktya emnek á hatalmas ellenségnek házából ki szabaditotta. Melly szabaditás nehéz volta, mindazáltal, mint a gyermekek testből és vérből valók, akképpen á Krisztus részese lött ugyan azoknak, hogy á halálnak általa el rontaná azt, á kinél á halálnak birodalma vala, azaz, az ördögöt. És meg szabaditaná valaki á haláltol való félelemnek miatta, tellyes életekben rabok valának. Zsid. 2. 14, 15. Ez az ördög mint á Világnak Fejedelme és tőrhoztartója, emelt á keresztfán halálának és meg dicsőülte[illegible] idején megvetetett és megitéltetett. János. XII. 31. item XVI. 11.

Ambátor á Keresztyény Hiveknek ellensége az ördög mint á prédát áshitozó farkas, és ordito oroszlán fejjel jár, keresvén hogy valakit el nyelhessen, ottan ottan intselkedik és á gonoszságnak tselekedetire ösztönözvén az embert mindazáltal á Krisztus őrizeti és jó Pásztorsága miá, soha az ő gonosz kivánságának eleget nem tehet. Mert az Ur el nem hagyja az ő Szentit, hanem örökké meg őrizteti. Zsolt. 37. 28. Mert az Ur ki meg váltja az övéit és meg őrzi minden gonosztol. 2. Timoth. 3. 3. El annyira hogy az Istennek akaratya nélkül, még csak egy hajszál sem eshetik az övéinek fejéről. Mert á Krisztusnak szavai szerint, az ő fejednek haja szálai mind számon vannak. Máté. 10. 30. Sem nyavalya, sem üldöztetés, sem fegyver, sem kiséértés, sem éhség, és semmi egyéb nyomorusság nékiek nem árthat. Sőt inkább mind azok a javokra szolgálnak. Az Szent Pál Apostolnak ama szavai szerint: Tudgyuk hogy az Istent szeretők, mindenek javokra szolgálnak. Rom. 8. 28.

Ennek felette á Krisztus á maga Szent Lelke által, bizonyossá tészi az ő Hiveit, az örök életnek elérése felöll. Melly á mi szivünkkel együtt bizonyságot tészen arrol, hogy mi Istennek örökösi vagyunk, á Krisztusnak pedig örökös társai. Rom. 8. 16, 17. Ha kintén igazságunk Hitünkben erősítetik mindazáltal, á maga Lelkének bennünk munkálkodo ereje által, minket arra indit, hogy ezután örömest és szépen az ő kedves akaratya szerint életünket rendelni igyekezzük.

Az Ur

Ns.

† Tárgy Építsene

† Thorán mint az Apostolnak szavaiból,

Az Ur Istennek az Ő iránya mi szerint, hogy [illegible] minden térekedés nélkül kolgálhassuk Őnéki keresztséggel és igazsággal, előtte[illegible] minden időnkben. Luk. 1. 73, 74, 75. Mert a Krisztus adta ő magát mi értünk, hogy megváltana minket minden hamisság és tisztítana [illegible] bennünket maga kivalt való népére, jó szeleto[illegible] tekre igyekezőkké. Tit. 2. [illegible] hogy [illegible] lenni nem élő magunknak. Mert ha [illegible] az Ur

2. Által vegyük immáron a Lecknének Második Részére, és itt elő adom azokat az ekkörüket, avagy fogokat, mellyek a' vigasztalásnak megesmérése Kürsége[illegible] képpen meg kivántatnak. Minthogy a vera religio, az igaz Vallás nem egyéb, hanem, Az a nyavalyás bünös lelket megnyugtató tudománynak meg-esmérése, [illegible] követése, melly az Istentől származott, melly az Istenfelől vagyon, melly az emberi nemzetet, mineluttan a bünnek bé jövetele által az Istentől el pártolt a Krisztus Jesustol keresztelett igasságnak, szentségnek, és váltságnak általa, az Istenhez mint fő tzélhoz, mint fő végher vezeti. [illegible]. Innen a Catechisnek is fő tzélja ez, hogy a Keresztény Vallásnak tudományát, böltsen és jó rendel elő adhassa, mint ner elő adásában [illegible] a Második Kezdetben és annak Feltetetében olyan útat, mutat a' mi minden mediumok előtt azon végre tartozvan. Három dologot [illegible] foglaltatnak. (1) Első: Mellynagy légyen az embernek büne és nyavalyás[illegible] (2.) Másodikra: Mi-módon szabadulhasson meg minden bünéből és nyavalyásságából. (3) Harmadikra: Minemü hálaadással tartozik Istenek azért a meg szabaditásért. Ez három dolgokat pedig Kürség tudomány nem valami puszta szemléletséből eredett szerint, hanem hathatósson munkálkodo esmérettel [illegible] (1.) Az első dologra [illegible] nére, Kürség tudomány Mellynagy légyen az embernek büne és nyavalyás[illegible] ga: ugyhogy a Nyavalyásságnak meg-esmérésétől [illegible] benünk a bünön való bánat és töredelmesség; melly

elereje

Ms. 21.

elere való érzése á nyavalyásságnak. Az Ur Istennis ezt kíványa vala á sido népről mi tőllünk Jérém. 3.13. ~~igy beteá~~: Ismérd meg á te hamisságodat, hogy á te Uradat Istenedet elhagytad, és az én szomat nem fogadtátok. Valaki azért magát nyavalyás bünösnek nem ismméri, az az ö bünein, vallójában és töredelmességgel nem tud bánkódni. Nem elég embernek magánosan, és in theoria meg-ismérni az ö nyavalyás állapotyát, hanem azt parantsolja és kíványa az Ur Isten, hogy ha ö Felségéhez akarunk közelgetni, Keseregjünk, gyászoljunk és sirjunk, Jakab. IV. 9. az az, vétkes tselekedetinket bányuk meg, ~~fertelmes~~ bünein-ket siratsuk, és könyörögjünk á Dáviddal, hogy az Isten bünéinket törölje el, kegyelmezzen meg minékünk, és mosogasson meg minket fertelmességünkből. Es hogy exe többet elö ne hozzak, azt kíványa Isten mi tőllünk Mikeá 6. 8. Hogy igasságot tselekedjünk, az irgalmasságot keressük, és magunkat meg alázván, á mi Istenünknek elötte alázatosson járjunk. Ezt bizonyitya S. Pál Apol. Rom. Levelében, az 1. Rész, 18. versétöl fogva, á 3. Részinek, 21. versig: holott megmutattya minda kiáltat, mind á Pogányokat, nyavalyás bünösöknek lenni.

2. A Második dologra nézve, Kütség tudni: Mi modon szabadulhassunk meg minden bünéinkből és nyavalyásságinkból. Es valaki é dolgot és mediumot nem tudja, az á Krisusban igazán nem ~~t~~ hisben. Rom. X. 14. Eről tánit az Apostol Romabéliekhez irott Levelében: A 3. Résznek 21. versétöl fogva á XI-dik Résznek végig: holott világosan elönkben adja, hogy csak á Jésus Krisus által lött á mi bünéinkből való meg-szabadulásunk. Már pedig á Leczéből tudjuk azt, hogy közülünk senki nem él ö magának, és senki nem hál ö magának. Mert ha élünkis az Urnak &c. ~~Hogy~~ Tehát Kütséges, hogy á mi bünéinkből és nyavalyásságinkból való megszabadulásunknak meg-tudásában hittel és ismérettel légyen elegyittetett, mellyel azt magunkhoz kapcsoljuk. A Lelki életet ~~élünk~~, még ez életben tesszük hogy az örök életben közelebb lépheszünk, ismérjük el éhni, meg á mi Istenünket, és á kit el-botsátott á Jésus Krisust. János. 17. 3.

3. Végezetre á Harmadik dologra nézve Kütség tudni: Minémü hálaadással tartozunk Istennek azért á meg szabadításért. Hogy pedig é vigasztalással élvén boldogul lehessen életünk és halálunk,

á Hálaadás

A' Háládatosságnak megtanulásais engedelmességgy
légyen ökve tőttetve: ugy hogy á meg értett tiszteink
elis kövessük. Ezt tanitya az Apostol Rom. A' 12. Rés
fogva á Levélnek végéig: holott int mindeneket az u
életbéli engedelmesség által valo háládatosságra. M
zetesen pedig az 1. és 2. versben igy inti á Romabéliek
minketis á jó tselekedetekre: Kérlek titeket Atyam
az Istennek irgalmasságira, hogy állassátok á ti testei
ket élö, szent, és Istennek kedves áldozatul, ama ti ok
tiszteletteket. Es ne szabjátok magatokat é világho
hanem változzatok el á ti elméteknek ujjulása által,
hogy kedveljétek az Istennek ama jó, kedves és tökél
tes akaratját.

Tudomány.

A' Catechésis ~~mint~~ idveſſégre vezető Keresz
Tudomány, á ~~nyavalyás~~ maga nyavalyásságát,
és büneit meg-ismérö embernek, ez egy fő igaz
találst igéri, hogy ö mind testére, mind lelkére
nézve, akár éljen, akár meghaljon az ö kü
ges Urának és Meg-váltó Jésus Kristusának
tulajdona. Veritas in Textu et in Explicat

#nem magáé, hanem

Ora pedig á Tudománynak ez: Mert á Catechesis á Szen
Iráson fundáltatott Tudomány, mellyben fel találtatn
á Hitnek ágazati; és á nyavalyás embernek bünei
lejendö ki-szabadulásra egész vigasztalást igérven, olly
utat mutat, á mellyen el-jutthat az Istennek igaz
méretire. Ebben az ismérétben helyheztetí Kristus
Uszunkis az örök életett. János. 17. 3. igy szolván: Ez
az örök élet, hogy tégedet egyedül ismérjenek igaz
Istennek lenni, és á kit el-botsátottál á Jésus Kristu

Applicatio practica.

Ezekből tehát akárki könyen által láthattya, hu
tsak egyedül azoknak vagyon boldogul életek, és
halálok, á kik magokat nyavalyás bünösöknek ism
xik, és ábból lesendö ki-szabadulást, egész hittel, jó akar
séggel és tellyes bizodalommal várvan, á Kristus ál
folyamodnak az Istennek meg-téritö kegyelmében,
és hog

Ms. 21.

és hogy á Szent Lélek Istennek az ö Lelkekkel együtt
való tanubizonyságtételibül, az örök életnek el-érése
felöll bizonyosabbak lehessenek, még ez életben á Lelki
életet elkezdik élni: melly új életbéli engedelmesség
által, az Istennek ö hozzájok mutatott jóvoltáért
hálákat adnak. Az Istennek jó, kedves és tökéletes
akaratyát, hogy á Keresztényi Hitnek Agaratira
való Tanitást, á Catechesisnek irása által meg bö-
vitette, kedvellik.

Ah vajha mindnyájon á Keresztények é tiszkönyv-
nek [illegible] drágalátos hasznát voltakeppen megfondol-
hatnák, hizony az ö elkeseredett Lelkeknek ebben
mindenkoron bőséges vigasztalást találhatnának.
De melly igen sokan vadnak ~~á mai Keresztény Világ~~
á mai Keresztények közül, á kik á Laodiceabéliekkel
együtt, magokat gazdagoknak és böltzeknek álitván,
á Catechesisnek tanulását és annak Magyarázatyát
mint egy gyermeki dolognak tartyák és nem örömest
halgatyák, sőt ~~mint~~ opus supererogationis, külsőképpen és elmulható
[illegible] dolognak nézyék. Az illyenek felöll
mondhatnám még mais á Lelki Tanitó á Szent Pállal
együtt: Tejnek italával táplálnak titeket, és nem
kemény eledellel: mert azt még nem szenvedhetitek
vala el: sőt még mostanis nem szenvedhetitek. 1. Kor.
3. 1, 2. ~~A'~~ [illegible] á maga Lelkének javára vigyázó Keresztény ember
egy külsőséges dolog, hogy á mit gyermekségétül fogva
tanult á maga Hitének megerősítésére nézve, arról
gyakorta elmélkedjék. A Krisusnak tökéletes cse-
lekedetiről irattatott igaz Tudományt, minden nap kivének
táblájan hordozván abban belé tekintsen, mert abban
[illegible] ez, minden időben á nyavalyás bűnös
embernek egész vigasztalását nyujt, és az új életbéli
engedelmesség által, magát az embert [illegible] magával megtagadni
tanitya: A Krisusban vetett Hit által az Istennek
hozzánk mutatott jóakaratyának megtudására,
és á tőle kivánnyatoknak elnyerésére bennünket felserkent.

Ujfs Kedves

Ujfs Ádámnak

Ifjus Atyámfiai. Ti azért K. Fi. á Krisztusban, adjátok reá velem
együtt magatokat, az idvesség tudományinak megtanulására, arra,
gondoljátok meg és ismerjétek meg valójában, hogy ti ~~ezt~~ ~~ember~~ ke
nyavalyás és bűnös emberek vagytok, kik ~~———~~
vigasztalás ~~———~~ nélkül küzdölködnétek a
mert trak egyis nintsen körülötök, a ki a testnek ~~———~~
á lélek ellen ~~———~~ való tusakodását, és á lélek
á test ellen való törekedését, vagy egyszer vagy napon ~~———~~ és a
~~nap-pon~~ magában ne tapasztalná.
Jertek el velem együtt az Isten bépédének Virágos
Kertében, és á ti lelki szükségetnek megorvoslására, kedves Attya,
jertek mirhát és álóest, Kásiai Szappal elegy, költsétek vigasztalás
á ti kivetekre; és vigasztalást nyujt tinektek ama
Fő orvos Doctor á Krisztus Jésus. Igyátok mint m
tan Kűlötett gyermekei az Isten bépédének tejét
had vidulyon meg minden tetemeitek. Most vagy
~~———~~ az Uj Testámentomi Ekléſia abban a v
vágyo állapotyában, mellyet á mi régi Atyáink kiv
va kivántak és ohajtottanak, mi pedig tulajdon
Kemeinkel láttyuk és kemlélyük, tudnilik ~~———~~
á vigasztalást nyujto Evangyélioni Tudománynak
Kabados folyása, mint az Isten jóbja felől ki fojo
gyönyörüségnek ~~———~~ vize közöttünk tsergedez. Eb
tsergedez á Krisztusnak vére, és érdeme, melly me
tisztit minket minden büneinkből, és á honalis fe
jerebbekké tészen. Ebben ~~———~~ találtatnak fe
ezek az ekkörök, mellyek á Kent Lélekkel együtt
bizonyosokká tésnek bennünket az örök élet felöl.
~~Mellyet remellyek nem hiszek~~, tsak á Krisztusnak tö
letes elégtételivel megnem elégednek, hanem az
emben szabad akaratnak és jótetszésének fo
tulajdonitanak. A meghalt Szentekel, mint meg
anyi Körbenjárokat, az idvesség dolgában segitség
hivnak. Holott á Szentiras, tele torokkal kiáltya
Egy a Körbenjáro, Isten és emberek fiodot, az embe
Krisztus Jésust.

Ne légy

Iks. 21.

Ne légyen senkinek olyan ditő közötted akiá Catechi-
zmusának, az ar, A Keresztény Hitnek Agazattira vezető Tani-
tásában, hogy tüstént figyelmetességgel halgassa ne kívánnya. Minden
ember Keresztény kötelességének tartsa, hogy ennek
kiválló oktatására kisded gyermekeit, mégis elsőben vezéltassa, az Apostolok imádsága szerint: Jöjjön
nevelésének országa
[illegible] oktatásának országa
Úrnak közöttünk uralkodásának
közepette. Eféz. 6. 4. Mester erre
[illegible] Jézus Krisztusnak magatokat le kötelezzétek.

Így légyen oltalom hogy á mi Urunk Jésus Krisztussal
Atyja, ki minden vigasztalásnak Istene, minket meg
vigasztal minden háborúságinkban. Mert á mint bővöl-
ködnek mi bennünk á Krisztusnak szenvedései, úgy bővöl-
ködik á mi vigasztalásunkis á Krisztus által. Nem lehet
semmi félelmünk, sem életünkben, sem halálunkban,
mert á Krisztusnak tulajdonai vagyunk, ki az övéit
nem hagyja el tévelyedni: Mivelhogy az ö tellyességéből
vöttünk mindnyájon, kegyelmet kegyelemért. Ha sin-
tén á halálnak árnyékának völgyében járunkis, nem
félhetünk á kétségben eséstől, mert az Ur vagyon velünk,
az ö vesszeje és botya meg vigasztalnak minket.
A' következendö életben sem légyen félelmünk, mert á hol
á Krisztus vagyon az Atyának jobbján, miis ö általa
abban á dicsőségben fel vétetünk, hólottis az Urnak
Lelke meg nyugszik rajtunk, és az ö dicsőségének látá-
sával meg elégittetünk. Ámen.

Úrnak Consolatiójának

Ms.

II.

Exod. A
Philosop
as embe
[vrõsh 6
gadat,
meg-tér
thusbél
nek,
méjelt
minden
ill
mint
l
xisch
2. Kor
és ar
ban h
meg.
ehmén
nem
vato,
art
fekel
todo
Men
mat
a li
tam
logna

Ms. 21.

14. Julii. Anno. 1754.
Recit. in Aula, Alamá

2. Tanitás.

II. Ur Nap. 3, 4, 5. Kérdésnek Magyarázattya.

Textus. Romabé. III. V. 20. A' bünnek esmérezési á Törvény által vagyon.

Exord. A' Természet világánál sokra ment régi Pogány Philosophusok, felette igen nagy bölcsességnek tartották, az embernek maga meg-esmérését. sőt ezt á két kot: Γνῶθι σεαυτὸν gnoti seaüton. Az az, esmérd meg te magadat, az égből jöni mondották. A' Pogányok közzül meg-térr nagy Philósofusis á Szent Pál, midön á Korinthusbéliekett arra kérte volna, hogy néki követői légyenek, ezen bölcsességgel tellyes sokat kivánta elméjekben bé nyomni: Probálja meg, avagy esmérje meg minden ember magát. 1. Kor. XI. 28. Ezemett ellen állt maga tudattanságát És ázmaz tudatlanságokat mint á magok meg-esmérésének ellenében tévetett, gyalázatos dolgot, így adja értésekre: Avagy nem esmérik magokat hogy á Jésus Kristus bennek vagyon. 2. Korinth. XIII. V. 5. A' józan okoskodásis azt dictalja, és azt sugalja az embernek, hogy akármitsoda állapotban helyheztetett légyen, mindenek felett magát esmérje meg. Mert ámbár légyen valaki nagy Philósofus, és nagy esméret avagy tudománnyal fel-ruházatott, de ha magát voltaképpen nem esméri, minden tudománya és gazdagsága hijában való, és semmit sem ér: A' honnan midön Thalestől azt kérdették volna, mi lehet nehezebb dolog? azt felelte, á' ki magát nem esméri. Platonis erről panaszolkodott, hogy ötis még magát meg nem esmérhette. Mentől nehezebb fenyitték tehát ez, annál gyakrabbanmatosabban kell ollyan Tanitó Mesterr felöll tudakozódni, á' ki az embert maga meg-esmérésére megtanitsa.

Innen vészi eredetit á Keresztényi Hitnek tanulása is avagy esmérete, melly mint hasznos dolognak avagy bölcsességnek Tanitó Mesterre, melly minket

á minnen

á minen magunk meg-esmérésére meg tanit: Mert
miképpen az Orvos Doctor á nyavalyának meg-e
mérése után kezdi á beteget gyogyitani, igy ama
Fö Orvos Doctor á Szentyei Ur, minthogy az ö Hivemet
lelki nyavalyáit jól esméri, exxe nérve meg tanit mi
ket á maga Beszédében ~~nitzoda orvosságokkal lel~~
~~ki á lelki nyavalyákban tévö emberek~~
homan kellessék á mi nyavalyásságunkat meg-esmé
Ezt á böltseséget pedig minden időben élt Kentek Ister
nek tulajdonitották. Kik közül á Pogányokból fo
Kenvedett nagy Doctor á Kent Pál, hogy az emberek
tel á magok nyavalyásságokat meg-esmértesse, exxe
nérve igy szolt; Roma. 3.20. A' bünnek esmérkezti á Tö
vény által vagyon.

Minthogy á Keresztények mindenkor ezt á
Levelet tartották á Hit Summájának, ~~á Keresztyének Kátéjok elsö részének~~. Innen á
mi Kátekésisünknek is Elsö Része tanit az
embernek Nyavalyásságáról.

Hogy azért K. H. miis a mi nyavalyásságunkat va
jában meg esmérhessük, á mostani ~~Magyará~~
~~zattal~~ Kent Leczkének Magyarázat
jában két dolgokra figyelmezzünk.

1. Elsöben tanuljuk meg hogy á Nyavalyásságnak mi
vizsgálására, mitzoda esmeret kivántassék.
11. Lássuk meg ennek az esmeretnek proba köve

1. A mi á Leczkének Elsö részét illeti; itt legelsö
az ember, á ki ~~á maga meg esmérésére á Kent~~
~~benig szolitatik meg: Homan esmérd meg á te~~
magát elötte á maga meg esmérésére elö szoli
nék á Metaphysicusoknak értelmek szerint igy Defini
tak: Homo constat ex mente finita et corpore orga
nico. Az az Az ember véges elméből és testből áll.
De még ez az embernek nem egész Definitioja és nevezet
mert az ember nem csak testből és véges elméből
áll, hanem vagyon az emberben lélek, avagy lelki-e
mészetis á melly az ember állapotyának és minden
tselekedeteinek tudoja avagy kis Birája. Tehát az
embert leg helyesebben és minden kin mutatás nélkü
az erötelenségére nézve — — — — — — igy lehet

Ms. 21.

így lehet Definiálni avagy le rajzolni: Homo non solum est mens et corpus, verum etiam ex accidenti mens conscientia prava turbata, ac in fragili corpore multis infortuniis expolita. Az ember nem csak testből és elméből áll, hanem történetből is egybefüggő eseményekből, melyben a lelki-esmérete sok háborgatásoknak és gonoszságnak van megháborgatva, és a romlandó testben sok szerencsétlenségnek tárgyául esett. Minek-á természetnek állapotjában arra kell tenni és elmének az egészséges testben, és az eleiben tett állapot felöl jó reménységének kell lenni.

(2) Második a Nyavalyásság, melynek terhes volta jó vizsgálásra itt a Lélekben, é pedig nem egyéb hanem a természetnek állapottól el távozott accidentalis conditio, történetszerint való állapot, á mellyis nagy jóknak meg fosztásában, és terhes gonoszoknak alája vetettségében áll. Ezt pedig mindenek tapasztalják, mert á lelki-esmeret figyelmezteti az embereket, hogy ha most boldog és egészséges állapotban vagyon, majd fél óra multva nagy szerencsétlenségben és sullyos betegségben eshetik, á lelki-esmerettől vádoltatik, fájdalmakkal és sok gonoszokkal ébresztetik. Példa ide Abelnek véletlen halála, kire meg haragudván az ö Attyafia Kain, meg ölé őtet á mezőben, reá támada Kainra á gonosz lelki-esmeret, és hogy Attyafiának vérét ki ontotta, nem vala tsendes lelki-esmérete, hanem félt rettegett és mint Istentől meg átkoztatott bujdosó és vándorló lön á földön. 1. Móses. 4. Pál Apostolis magát nyavalyásnak, fogságnak valja, Rom. 7. 24. így szólván: Oh én szegény nyavalyás ember ki szabadit meg engemet ez halálnak testéből. Ebből á nyavalyásságból pedig senki ki nem vétetik; mert mindenek vétkeztenek, és az Isten dicsőségétől el maradtak. Rom. 3. 23.

(3.) Harmadik ennek á Nyavalyásságnak megesmérése, á mellyis áll á bünnek és á természetnek meg vesztségének alávetésben való megesmérésében,

mely az ember

melly az embert maga meg tagadására, fertelmes
bűneinek ~~szörbéli törvénnyel~~ meg-látására
és ~~az~~ meg vallására ösztönözi. Így ösztönözte vala
Dávid, ki mikoron Bethsabéval vétkezett volna, Nátán
Prófétát Isten hozzája küldvén meg-fedette, a' kiért
valja meg bűneit Istennek: Az én vétkeimet ismérem,
és az én bűnöm szüntelen előttem forog énnékem.
~~Tenéked csak tenéked vétkeztem, és gonoszságot tettem~~
~~tekeztem á te szemeid előtt.~~ A mint erről az 51. Zs.
Soltárban bővebben is látható.

11. A Lélek Második Réfében mináron láss
meg ennek az ismeretnek próba kövét melyet K.
Pál Apostol Törvénynek nevez, így hálván a Lélek
ben: A' bűnnek ismérveti á Törvény által vagyon.
Erről tanit á Kátéchéfisben le tett 3. dik Kérdés, fe
letivel ~~együtt~~, melly az ember nyavalyáfságának
meg-ismérését, Az Isten Törvényéből lenni mond
~~Itt úgy látjuk, hogy á Kátéchéfis á K. Pál szavaiból~~
~~á Törvényt~~ Tanito Mefternek nevezi. Nem is ok nél
kül, mert meg valja azt az Apostol, hogy noha á Po
gányoknak nints Törvények nintsen, mégis termé
fet szerint á Törvényben illendő tselekedetekre
tselekesnek, ~~de kik Törvény nintsen, maguk~~
~~ök~~ önmagok magoknak Törvények. Rom. 2. 14. Melyre
nére így panaszolkodik ama Pogány Philosophus a
Pláto. Homines natura sua malos esse et induci
non posse, ut justitiam colant. Az emberek termé
fet szerint roffzak, ezeket nem lehet arra vinni, hogy
az igasságot töreffék. ~~és tselekedjék.~~

Holottis ~~Itt~~ (1) A Törvény, és Pál szavai szerint

Miön azért az Apostol, á bűnnek isméretit á
Törvénybül hozza ki, á Törvényt érti ~~ugyanis~~
~~Mose~~ mintegy az igéretnek ellenében tétetett
melyet másut, legen operum, tselekedetnek
törvényinek nevez: ~~melly szóba á nyavalyás bű~~
~~nösnek meg nem tartása által, így az Apostol~~
a Korint. 3. 9. ugy adja elő, mint a' kőhöz atmo
fférégen folgálatyát, ~~melly Mosest tselekedet~~
~~szerint~~. Mapedig az igasságnak folgálatya
melly

Nks. 21.

[illegible] Törvénynek Tökéletessége felől

[illegible] Tanjában a' Mánjában

[illegible] Tökéletes Törvénye (1.) Minthogy az igazságnak egyenes
[illegible] mértékére kiterjed a' bűnnek igazságával
[illegible] tselekedetre vitetik fel: Mert
[illegible] Tökéletes Törvénynek által hagyja, és hogy egy
[illegible] (2) A' mennyiben a rendetlen tseleked, a' bűnös embert
[illegible] kémlelni; a' természetnek meg veszetségét,
és a' testnek impotentiáját, tehetetlenségét fedezteti;
minden a' gonosz kívánságok, mellyet a' Törvény tilt,
a' bűnös ételen gerjedezésre az embert felindittják, ama
koronságos mondás szerint: Nitimur in vetitum semper,
cupimusque negata. Melly nem a' Törvény által bé jött
vétetnek, hanem az emberek vétkének tulajdonit-
tatik. Rom. 5. 20. ismét, 7. 7, 8, 9. holott így szól az Apóstol:
A' bűnt nem tudtam volna, tudnillik bűnnek tenni: ha a' Törvény nem
mondotta volna: Ne kívánjad. De a' bűn alkalmatosságot vévén rajtam a' parantsolat által, minden gonosz kívánságot
ama parantsolat által, mert a' Törvény nélkül a' bűn
holt állat. Én pedig élek vala régen a' Törvény nélkül;
de ama parantsolatnak el-jövetelekor által, a' bűn meg
elevenedék én bennem: én pedig meg haltam. Ezekre
nézve már (3) [illegible] Fenyegeti a' Törvény az
embert, és illyen keményen büntetést szór az ő fejére:
Átkozott valaki be nem tellyesíti tselekedetel a'
Törvénynek igéit. 5. Mózes. 27. 26. Átkozott va-
laki meg nem marad mindazokban, mellyek meg
irattattak a' Törvénynek könyvében, hogy azokat
tselekedje. Galat. 3. 10.

[illegible] (2) Methodusát avagy módját ámi itt
[illegible] mellyel a' próba tétetik, avagy sanctio Mysterii, mellyel
[illegible] hogy ámi nyavalyásságunkat
[illegible] jóban kitanulhassuk, és nem egyéb, hanem
[illegible] via collationis, szóra hasonlításnak utyja, mellyet
[illegible] így kell

[illegible] Már pedig a Törvénynek minden kívánsága
szeretettel foglaltatik egybe, melly Törvény szerint a szegény
kívánság tettös szeretetet foglal magában, ugyanitelen
mint Istenünknek és felebarátunkkal szemben
tit. Ezt kíványa ni tőllünk az Istennek Törvé Efa. 58. 7.
nye, a Kátéchesisben le tett 4dik Kérdésnek az elsőhö
leletében, holottvigasit bennünket Krisztus Ur
nak azzal a tét parantsolatyára, melly R. Ma
Evangyéliomának 22. Részében ezen szókal ki
tott meg; Szeressed a te Uradat Istenedet tellyes
szivedből, tellyes lelkedből, tellyes elmédből, és
tellyes erődből. Ez az Első és nagy parantsolat. A'
sodik pedig hasonlo ehez: Szeressed felebarátod
mint te magadat. Innen egy láttyuk hogy a
szeretnek három Objectuma, célja vagyon. Eg
az Isten, másik, felebarátunk, harmadik maga
ember.

I. Elsőben azért szeretnünk kell az Istent mint
[illegible] főjót, a' ki [illegible] örökké
valo tökéletes valóság, és minden tökélet
séget meg-változhatatlanul és magánosan bir
a' ki mint Szövetséges Isten, magát az emberekkel
való társalkodásra és szeretetre ajánlotta; melly
Istenhez való szeretetet kiványa az emberek'től törvül
megtart ast az örökkévalóságban tejendö dicsöség
gel élet képen várja. A' Törvény pedig az Istenhez való
tökéletes szeretetet kiványa (.) [illegible] hogy légyen
tellyes szivből. (..) tellyes lélekből az az, az Isten di-
csőségére nézö tellyes kivánságból. (...) tellyes el-
méből avagy gondolatból. (....) minden erőből, az az,
hogy az embernek, Istenéhez való szeretete, még túl-
ső tselekedetiben is tessék. Már a' tizenegyedik és
nagy Parantsolat szerint az Istent nem szereti, az az
Isten előtt holt, és lelki képpen megholt [illegible] állat;

II. Második czélja á mi felebarátunkhoz való szeretetünk, itt pedig nem csak Atyánkfiait és jó barátit kell érteni, hanem minden embereket, mivelhogy az egész emberi Nemzet egy vérből [illegible] eredett. Ehát á mi felebarátunkhoz való szeretetünk[illegible] az éhezőnek meg fogjuk á kenyeret, á fogyatkozásban szenvedőt bé vigyük házunkban, mikor nyomorúságban látjuk meg szükségünk, és azok előtt, miket magunk testünk előtt el nem rejtünk magunkat. Esa. 58.7. Ez á második parantsolat pedig hasonló az elsőhöz; mert minden[illegible] kezdője és ki adója az Isten. Azért együtt parantsolatott á másiknál kissebbnek nem kell állitani: Mert az az első és második nagy parantsolat, melly két parantsolattal függ az egész Törvény és á Próféták iratok. És á mint á Lecketében vagyon; A bünnek ismérettis é Törvény által vagyon.

III. Harmadik czélja á szeretetnek á minden magunk szeretetünk. De erre azt mondja á bölcs: Ember, légy magadhoz jó, hogy magát ne szeresse; hiszen nem bolond valaki, hogy magát ne szeresse: Ennek pedig erre azt felelem, á ki magát nyavalyás bünösnek nem ismeri, hanem másokat felett szentebnek tartya, az olyan mind bolond ama Fariséusok szeretetből való Alázattal együtt, á ki ezt mertem magáról mondani: ülök mint Királyné Aszszony, nem vagyok özvegy, nem látok semmi tetetlenséget, &c. Tehát az embernek maga meg ismerésére, egy kűlséges dolog, hogy az ö bünöit Isten előtt megvallya, minden nap és minden órában igaz penitentiát tartson, bünöit ne palástolja, hanem könyörögjön Istennek, hogy kegyelmessen megnéki.

Már mind ezekre, úgymint á Krisztus Urunk parantsolatjának kivánságára nézve, [illegible] illyen kérdést tehetünk á Kátétekre: vallyon mind ezeket, meg tarthatjuk tökéletesen vagy nem? [illegible] Bizonyára ezt, mindgyájon azt kellett feleletünk: Hogy semmiképpen nem; mert nintsen csak egy igazis. Nintsen ki tudná és meg keresné az Istent, Mindgyájon az embereket el hajlottanak, hasonlók

á szeretetnek

hogy valaminémüt igazán kivánjunk hogy jól tegyen á mi dolgunk, olly igazán kell kivánnunk és elömozditanunk á mi Felebarátunknak jólsétet és idvességét. Máté. 7. 12. Valamit akartok hogy az emberek tselekedjenek veletek, azokat tselekedjétek tiszteknek. Es hogy röviden elö adjam

de nem csak szeretnünk kell magunkat, hanem ismérjük meg magunkat is, hogy bünösöknek lenni.

pedig egészitik

de vallyon megtarthatyuke tökéletesen minden ezeket? Fel. Nem lehetünk, mert egy ember sincs, hanem mindnyájan hajlandók vagyunk az istenek és felebarátunk ellen gyülölségre.

II. Máj

Kintsenki tudnáés-
meg-keresse az Istent.
mindnyájon az Evan-
geliomnak el hajlottságal.
kapcsolandóra

-nokká lötek. nintsen ki jót tselekedgyék, nintsen
tsak egyis. Rom. 3. 11,12. Mert természet szerint hajl
dok vagyunk az Istennek és Felebarátunkkal gy
lölésére. Valánk természet szerint haragnak fi
nint egyebekis. Efes. 2. 3. Mert valánk egyenes
nüis bolondok, gyülölségesek, és egymásnak gy
lölői. Tit. 3. 3. Tudomány.

Valaki ámaga nyavalyásságát és bünei
daraja ismérni, annak kívségesképpen
tekinteni az Istennek Törvényében, mely
fel találtatik a Krisztusnak parantsolatja
mellytől függ az egész Törvény és a Próféta
irások.

Igasságra é Tudománynak vagyon a Lelkének el
lött magyarázatyában, a honnan ugy tátyuk hog
á bünnek megismérése, á Törvény által vagyon. Ke
á Törvény ámi nyavalyásságunknak megismérte
Tüköre. De minthogy á Törvényből, nem tsak á bü
hanem á bünnek büntetésétis meg-ismérhetni; im
az embernek nyavalyásságá két részből áll. Az (1.
á bün. (2.) á bünnek büntetése, avagy azzal érdem
gonosz. Es á Törvény kiványa mitőlünk, hogy Ist
ünket és Felebarátunkat keressük, nem tsak
külső kimutatásképpen, hanem á Krisztus Para
tsolatya szerint, tellyes szivből, tellyes lélekből,
egész indulatból, és minden erőből.

Hogyseg á Tudománynak: Mert valaki ez
mondatja: Keresem az Istent és az ő Igazságát, am
Felebarátyát ugyis szeretem, hanem az: mert á ki nem
keresi az ő Igazságát á kit látott mindenkor keresheti
az Istent á kit nem látott. Tehát á ki keresi az Istent
annak keresni kell az Igazságát is. 1 Ján. 4. 20, 21.

Ismerjük meg hát ebből á Tudományból, hogy á mi
gonosz rutkodon állásunkban ne dicsekedgyünk és á
magunk erejében való bizodalmat ugyis meg
vessük, hogy á Krisztusnak Lelke az Istennek Törvényében, mint Ta-

[illegible] hijában való gondolatinkban mellyek
[illegible] lövödzén, az elmét a tegyessség gyakor-
[illegible] csongyák; vagy hogy a könyörgésben és a
[illegible] elmélkedésekben, melyre nagy figyelmenség
[illegible] a gondolatnak fogalatlan lebbe vágyik,
[illegible] Nagy Isten ez a gőtyön.

Vegyük eszünkben [illegible] a bűnnek terhét
nagyságát, és gondolyuk meg a Főtsegnek erejét.
Ezek által arra kötelezhettünk, hogy dőrömünket
leréssük, mérges terhes bűneinkel a Főtsét
ket ibben fel bontyuk. Gondolyuk meg mely igaz
ssen a szeretetnek kívánsága, mellyel az igyekezik
ni meg-tartattatásunkra, mégis mi sokszor
gra Istenellen zugodozunk. Gondolyuk meg hogy a
főtsény vélki dolog, melly minket az örökös élet-
tel-ellenni pártfogoznak. Gondolyuk meg hogy a
szeretett a Főtsénynek kívánsága, a gyülölség pedig
ennek ellensége, melyhez tulajdonsága nyír a
lelki-ismeret nyugodt és nyugalmas szívben talál.

Ki volna azért olyan tenény nyakú Izrael
á li fertelmes bűneit meg-ismérni ne kívánná,
titkos és nyilván való vétkes tselekedeteit ke-
serven megre siratná; mert ez, mint igaz
penitentzia tartás, az embert maga meg-taga-
dására megtanitya; Istenéhez való buzgóságra,
áhitatos félelemre, és felebarátyához megki-
vántato segitségre fel-inditya. Annyira, hogy a
lelki betegségben sinlödö ember, maga magát meg-
ismérven arra fokad á mi vagyon Jérem. 8. 22. Nin-
tsenek Balsamom olaj Fileádban? nintsenek ott orvos.
Nohát K. H. mig időnk vagyon tégyünk vallást
mind á mi bűneinkről, hamisságunkat ne fedez-
gessük, hanem á lélekünk egész állapotját Isten előtt
terjesszük ki, és mongyuk ezt á Dáviddal: Gyógyits
meg engemet Uram, mert megháborodtak az én
tsontaim. Úgy tégyen ostrán, hogy az Istenis meg tegyelmez
minden mi bűneinknek, és meg gyógyitya minden betegségünket. Ámen.

Könyörgés.

El fogyhatatlan nagy Kegyelmességü, meg változhatatlan igasságu Kentséges Isten! Te Uram minket igasságban, Kentségben, és boldogságban terentettél vala. De attol még ámi elsö Szüleinkben messze el-távoztunk. Mely dicsöségesen tündöklött Uram ámi elsö Szüleinkben á te tökéletes bölcseségednek, igasságodnak és Kentségednek, kiket által ki rajzolt Képe és Abrázatja. Oh mely nagy boldogság vala, midön az elsö ember te elötted igasságban jár vala. Oh mely boldogok volnánk, hogy ha kivbéli háládással tiszteltethetnök á te Nevedet, azért á Kentségért, dicsöségért, és boldogságért, mellyet á mi elsö teremtetésünkben mi velünk közlöttél.

De meg valjuk Uram, hogy mi boldogtalanok vagyunk, mert nem tartottuk meg á mi eredetünket, hanem á mi vakmerö engedetlenségünk által te tölled el-pakadván az ördöghöz hajlottunk, ~~á te éles és dicsöséges tüzedtöl~~ és á vesedelemnek mélységes örvényében alá tapistattunk. Jaj minékünk, mert vétkeztünk Féged Istent meg bántottunk, és magunkat boldogtalanokká tettük. Ejedenül amakoláért tenéked oh mi Istenünk! tanits meg bennünket siralmas esetünknek ~~valójában való~~ meg-ismérésére, add tudtunkra nékünk, hogy mi az elsö Embernek vétkünk áradott engedetlenségé miá, mind Testi, mind Lelki, mind ideigvalo, mind örökkévalo nyavalyáságba ejtettük magunkat.

Esdjük Uram! hogy az intselkedö Sátán tsalta meg á mi elsö Szüleinket ~~mely által magát bánatba~~ és bünbe ejtette. Tanits meg tát minket, hogy á Sátán ellen, ~~és annak nyilai ellen~~ Kintelen vigyázunk, harcolunk, és tusakodjunk. Adjad minékünk á te vijjá Szülö Kegyelmedet, hod örizhessük magunkat á vakmerö bünöktöl. Kutasd fel minket igaz Hittel és kivbéli buzgosággal, hogy á mi tekintetei

romlottsá[illegible]

Könyörgés

xonlosságunkat, ~~é elybe fogadtatnod és bűnbocsánatot~~ reservasen megsiratnassuk, Vigy minket világossságból világossságba, ditsőségtől ditsőségbe, hogy á mi Erzelmünk á te idveritö ~~e~~ismeretedel jobbanis meg-világosittassék, ~~H~~arcaink á szeretetben megkenteltessék, Testünknek minden tagjai, és Lelkünknek minden tehetzégei, mind ez órában, mind pedig életünknek egész idejében, á Krisusban vetett Hit által, á te ditsőségednek meg-kenteltetett eszközi ~~l~~egyenek ~~é~~s á Szent Lélekned kivánatos hajléki legyenek. Amen.

Fohászkodás é könyörgés előtt.

Testünknek fórmálója, életünknek megtartója, Lelki szükségünknek Meg-gyogyitója Jésus élö Istennek Szent Fija! ~~illessed~~ ~~á~~ ~~szivünket~~ erösitsed meg Szivbéli fájdalmunknak tüzét, Lelkednek hivesitö erejével had ~~e~~smerhessük meg ez órában, Szent érdemednek, mint Mennyei ~~f~~laszrómnak meggyogyitó és idveritö ~~ereje~~ hasznát. Amen.

21. Julii. Anno 1754.
Recit. in Aula Alamor.

3. Tanitás

III. Ux Nap. 6, 7, 8. Kérdés Magyarázatja.

Textus. Prédik. 7. v. 29.

Lássad ezt á mit találtam, hogy ~~a~~ tudnilik az Isten teremtette az embert igasságban, ők pedig keresték hijába-való gondolatokat.

Exord.

Arany betükkel fel-jegyzésre méltó á régi Bölcseknek ama mondások: Felix qui potuit rerum cognoscere causas. Az az, Boldog á ki á dolgoknak okait megesmérhette, avagy ki-tanulhatta. Ugyanis ezt az Elögjunot még mais méltán el-lehet az olyan Emberek felöll mondani, á kik á dolgoknak okait voltaképpen megesmérvén elméjekben tartyák; á jónak helyre hozatása felöll és á rósz dolognak meg orvoslása s meg-jobbitása felöll tsalhatatlan reménységben vagnak: mivel á megtörtt dolgok azoknak okaiból foltanak ~~rendére, avagy~~ világosságra jöni. E pedig ~~tökéletes~~ kétféle képpen forgott lenni, (1.) A' jó dolog okának fel-találására nézve. (2.) A' rósz dolog okának el-oltására nézve? félvén áttól hogy á rósz dolog nagyobra ne-terjedgyen, és tudatlanságból ~~a~~meg posshatt orvósságokkal ne gyogyittassék. Innen vagyon hogy az ókos és tanult Medicus, avagy Orvos Doctor, sohsa addig á nyavalyát nem orvósolja, hanem mielöttünna magával el-hitette, hogy már ö á Nyavalyának okát avagy eredetit fel-találtaj ama

Ezt az okosságot kivánnya á Medicina Spiritualis, á Lelki orvoslás, melly az Ember testi-lelki romlottságának meg-jobbitását tellyes igyekezettel követi.

Látja

Minthogy

Szükséges mondás Pertsit! Nemo felicior nobis morbos curabit nisi prius recte cognoverit.

Látja az Ember magát az Uralkodo tünöktöl meg-
töröltetni, á gonosz-kivánságoknak öröcitöl érdek-
tetni és á Lelki-ehnéreinek vágyától sok tünekta-
és halálos gyötrelmekkel furdaltatni. Kitudnia
hett magát addig á nyugalmának alkalmas ösvé-
fásra, mig annak veszedelmes eredete titokban va
Minthogy pedig á romlottságnak és Természeti
Természetnek eredetéről kokott á Kérdés támadni, a
lyet á gondolásnak ritkasága alig tud meg-h
zoni és el-dönteni, excenérve, fellö hogy az illy
dologban valaki az Istent ne okozza és az Istem
mint Teremtöjével perben ne álljon, hogy á maga ny
valyját terhesitse. Melly dolog éppen ahoz hasonli
nék, minthá á ki á maga nyavalyájának okát á Fi
gotnak öszveségéből akarná ki horni, avagy egy
babonás ovosságokhoz folyamodnék, melly által el
ni épségének helyre állitása felöl kétségben esnék,
és magát ujjabb vétkekben ejtené.

Boldogok vagyunk tát mi K.H. Kitnek excc á
Kérdésre vezérlö talalunk á Szent Lélek, á mel
á mi Természeti romlottságunknak eredetit olly ig
zán és világosan kinyilatkoztatta, és ennek á ter
mészeti Vetetségnek terhes voltát oly rendesen le-
festette, melyből egyenesen meg-ehnérjük, hogy á Te
mészeti meg-vetetségnek az Ember maga az oka;
az Isten pedig igasságnak szerzö oka. Ert az ehnérete
és boldogságra vezetö eskört találta fel á Bölcs
Salamon. Prédik. 7. 29. igy kolvan: Lássad ezt
á mit találtam &c.

Melly Szent Leerknek Magyarázatyában
két dolgot jönek elönkben.

I. Elsö: Az Ember természeti romlottságának
eredete.

II. Második: Ennek á romlottságnak nagy és
terhes volta.

I. Á mi az

I. Á mi á L
hismus á Ho
romlottságár
akarva, nem
az embert g
na; sőt inkál
meg, hogy a
gára terem
és szentség
ehnérné, s
boldogul ön
né, és me
ja az emb
Felebarát
pen nem
vissa fordo
tól mint
nem pár
nek Ter
lottságát
gának, e
mészeti
tágoktol
szerint h
Az
terem
vala H
valami
31. Jó
az az, m
és álho
légére
Teremt
találta
bert ig
latoka

...ttadó kinyiltát me...
...zat ősrontásról értek...
...Dgától fogl kinyilat...
...ratni. Kitudom...
...t állatnak arról...
...eredete titokban va...
...és Természetéről meg...
...Kérdés támadni...
...ge alig tud meg...
...re, fellö hogy az illy...
...korra és az Istem...
...ályosság a maga ny...
...spen ahoz hasonl...
...ajának okát a Fo...
...homi, avagy egy...
...k, melly által el...
...látségben esnek...
...né.
...t. Kitünek exxe...
...Szent Lélek a mell...
...k eredetit, olly jó...
...és emlékezet...
...oly rendesen le...
...nérjük, hogy a Fo...
...maga az oka...
...Ezt az esmérete...
...ltra fel a Bölts...
...án: Láttad ezt...
...arázatyában...
...mlorságának...
...ak nagy és...
...d. Ámiaz...

d. Ámi a Leczkének Első Részét illeti: Midön a Catechismus a Második Kérdésben az emberi természetnek romlottságáról, és gonoszságának eredetiről szollani akarna, nem hagyja helyben ezt a Kérdést, hogy az Isten az embert gonoszszá és viszsza fordultá teremtette volna; sőt inkább tagadja, és ennek ellene álván igy felel meg, hogy az Isten az embert jóvá és az ö hasonlatossá-gára teremtette, az az, fel-éleszitette ötett igazsággal és szentséggel, hogy az ö teremtö Istenét igazán megesmérné, ki-ve szerint szeretné, ö vélle egyetemben boldogul örökké élne. é végre pedig, hogy ötet dicsérné, és magasztalná. Itt azért jegyezzük meg, hogy noha az ember természettel hajlandó az Istennek és Felebarátyának gyülöletére, mégis azt valamelöképpen nem mondhatjuk hogy az Isten illy gonoszszá és viszsza fordultá teremtette az Embert. Mert az Istentöl mint leg-főbb jótol, semmi bünös és gonosz dolog nem származhatik. Tehát a Catechismus az ember-nek Természetin, érti az Ember Természetének romlottságát, a mellyet Adám, a bün által szerzett magának, és az egész Emberi Nemzetségnek, melly természeti részetség minden Emberekhez az ö fogantatásoktol fogva hozzájok ragadott valóságot természetet szerint Haragnak fiai, mint egyebütt is. Efes. 2. 3. Az Isten az Embert jóvá és az ö hasonlatosságára teremtette vala; az az, a maga képére teremtette vala Isten az embert. 1. Mózes. 1. 27. Meg-tekinté Isten valamit teremtett vala, és imé igen jó vala. 1. Mós. 1. 31. Jó vala az ember a Teremtésnek rendiben, az az, minden bün és fogyatkozás nélkül való, és alkalmatos vala arra, hogy az Istennek dicsösségére élhessen. Erért mondja Bölts Salamon itt a Textus alatt lévö Szent Leczkében: Láttad ezt a mit találtam: hogy tudnillik az Isten teremtette az embert igazságban; ök pedig keresték hijába való gondolatokat.

De már itt

De már itt a jö kérdésben: Mitsodavolt az Em-
nek igassága és szentsége? Ez, hogy semmit egye-
nem szeretett és nem akart, hanem a mijó, igaz-
szent és az Istennek tetszö volt. Hogy pedig az
az embert illyen jóvá és a maga Képére terem-
ebben arra vigyázott, hogy az ember az ö Te-
tö Istenét igazán meg-ismérné, ezért kellett az
Értelmének ismérettel és böltcsséggel tellyesnie
lenni; ezért kellett az ö Akaratjának igassággal
és szentséggel tellyesnek lenni. És ha az Ember
az ö Teremtö Istenét ekképpen meg-ismérte és s-
rette volna, és egyebemmind ha meg maradott volna
az engedelmességben, boldog és dicsöséges egyességb-
ült volna az Istennel, mind itt a földön, mind pedig
oda fel az Egben. 1. Móses. 3. 22. De minthogy az Em-
ber abban az igassságban és szentségben meg nem mar-
dott, melyben Isten őtet teremtette vala, hanem meg
a Catechismusnak értelme szerint, láttatik hogy
Emberi Természetünk illy romlott és gonoszra tá-
vadott légyen? Ken mondhatjuk azt hogy a
Istentől eredett mert az Isten az Ember
ugy látta volt hogy
jó teremtette volt. Tehát az Emberi Termé-
nek illy romlott és gonoszra, vétke eredetit
Á mi elsö Szülőnknek Adámnak és Évának a Pa-
radicsomban lött esetéből és engedetlenségéből
Á hanét á mi természetünk egy meg romlott hog
mindnyájon bünben fogantattunk és születtünk
Á mint 1. Mós. 3. 1, 2, – és több versekben, az esetnek hist
riájában erről bövebben is látható. Ezt tanitja a k.
Pál Apsts. Rom. 5. 12. Egy Ember által bé jött a világ-
ra a bün és a bünre a halál, és akképpen minden
emberekre a halál ki hatott, kiben mindnyájon vét-
keztenek.

Minthogy pedig Adám és Éva engedetlenek lé-
az Istennel tilalma ellen ötteneket a jónak és gonosz-
nak tudásának fájáról, vallyon valtanake még más
bünök is ebben az engedetlenségben? Igenis voltak
még pedig sokak: 1) Elsö bün vala a hitetetlenség,
mert az elsö Szülők inkább hittenek az ördögnek,

hogy sem

Tehát innen vi-
lágosan látszik hogy

Melly szerint

hogy sem mint
vel az Istenk
á törvénnek
tiket ez ált
lemben ejte
ütött párto
és az ördög
bünre pedig
és neveret
Isten meg fo
tott fiunk
hogy az Ist
ból. Az Ist
hogy a Lgyo
az elsö b
dással fen
tott lélek
hatanak
emberi ter
a meg tilta
lehet igaz
gedendö te
ságra; mi
hogy meg
Ezze
Szülők az
és mélto
Lelki és
ségetlen
del hala
hogy az ei
Tőcsök
Isten mi
mikor a
egész kin
Adámn
az eset

hogy fennmint az Istennek. (2) Vala á kevélység, mi-
vel az Istenhez egyenlők akartonak lenni. (3) Vala
á következendő maradékok ellen való kegyetlenség,
Ezeket ez által az engedetlenség által örök veszede-
lemben ejtették. Ez ~~által az~~ engedetlenség által
ütött pártott az Ember az ő Teremtő Istene ellen,
és az ördögnek szolgálatyára által ment. Ezzé á
bünre pedig az ördög szalta á higgo által az Embert
és neveretesen Ezát. 1. Móses. 3. ~~Ezze nézve midőn az~~ ~~Mert midőn~~ ~~Isten meg szólította Adámot á Lenben, hogy á megtil-~~
~~tott fának gyümölcsében azzal mentette magát,~~
~~hogy az Asszony által adott néki á fának gyümölcsé-~~
~~ből. Az Asszonyi állat pedig azt felelte az Urnák Istennek,~~
~~hogy á Kígyo szalta meg őtet. De ez á dolog ~~Ő~~ ~~az~~~~
~~első Ember Nemzetségének Mert az ő~~
~~Ősének semmi hatalma nem volt ő rajtok, hanem~~
~~csak szabadsága volt, á mely á Teremtő ellene al~~
~~kalmatos volna~~ Innen vötte tehát eredetét az
emberi természetnek romlottsága, hogy az első Szülék,
á meg tiltott fának gyümölcséből öttenek. Mert jól-
lehet igazak és szentek valának, és az Istentől ele-
gendő tehetséget vöttenek á jóban való állhatatos-
ságra; mind az által ugy teremtettek vala jóllá,
hogy meg is változhattanak, és vétkezhettenek.
Ezzel az engedetlenséggel vesztették el az első
Szülék az Istennek dicsőséges képét. 1. Mós. 3. 7, 8. &c.
és méltokká tötték magokat mind á Testi, mind á
Lelki és az örökké való halálra, melyre néve igy te-
ngette vala meg Isten őtet: Valamely napon ejen-
del halálnak halálával halsz meg. 1. Mós. 2. 17. ~~Azinta~~
~~hogy az ~~Ő~~ Adám volt az egész Emberi Nemzetségnek~~
~~Törzsöke, és közönséges Feje, á kinek tagjaiban~~
~~vétkezett nálok is vétkezett, ezzel együtt tulajdonitja~~
~~Isten mindjárt az Adámal való összeköttetését. Mert~~
~~mikor az első Ember vétkezett, akkor vétkezett az~~
~~egész Emberi Nemzetsége.~~ Igy tartozik mi reánk az
Adámnak esete, mert az á romlottság á mellyet
az eset által szerzett Adám magának, által szárma-
zik mi reánk

ő midőn á meg tiltott fának gyümölcsé-ből evék.

mi részünk a természeti fogyatkozás és Kűletés
Ez által a természeti gyarlóság által az Ember
benne minden tehetségei Lelkére és Testére nézve
nyomorúságnak minden erede, igaz fogyatkozás
fogyatkozott, és nem csak bűnné és igaz fogyatkozás
fogyatkozott az ember. Ezért mondja Pál
Efes. 2. 1. A' vétkekben és bűnökben megholtaknak
Nimrod ján bűnben fogyatkozni és Kűletetni
Solk. 5. 17. ime én a' vétkességben fogyatkozva és
az én Anyám bűnben melegített engemet.
tetik és a természeti romlottság a Kent
Ohembernek. Rom. 5. 6. Testnek Rom. 8. 3. Be
nek bűnnek. Ez által a bűnös vétek elmi
lelkének minden tehetségei megromlottak. Az
értelem meg-sötétedett az Akarat el-fordúlta
hogy állatmatlanok voggyunk minden jora, min
den gonoszra pedig hajlandók. Az Emberelme
Szívnek minden indulatja és gondolatja csinte
lentsek gonosz. 1. Mós. 6. 5.

Ebből az eredendő bűnből fogyatkozni minden
den tselekedet gonosz vala bűnből. Valamellyet
gondolatból, tselekedetből és szóból tselekedik
az Ember. Ebből vált Erkölcsben Uralkodó bű
az az, az Ujjá Kűletetlenekben bűneik, a melyek
Kárhozatra Okai lésnek, és gyűlöletessé tesznek
nyilván. Ekként immárom midőn jól tudjuk hogy
az Embernek romlottsága nem az Istentől, hanem ömön
magától az Embertől származott, már

11. A Lecke Második Részében kérjük meg mely
nagy légyen a romlottság. Bizonyára a mint a
Catechismus a 8. dik Kérdésben fel tette: Mi mindnyájon
úgy meg romlottunk, hogy a jónak meg-tselekedé-
re alkalmatlanok vagyunk, minden gonoszra pedig
hajlandók; hanemha a Szent Lélek által ujjonnan
Kűlettetünk. Mindnyájon az Emberek el-hagyatnak
hasonlatosakká lőttek, mintsem kijót tselekedné

mintsem

...ületés álmintsem val egy is. Rom. 3.12. És a mint a Leirtének
...utolso Részében vagyon: Az emberek tereftek hijában
...való gondolatokat. Meg romlott az Embernek Értelme,
...Akaratja, elméjének indulatai, Testének tagjai.
(a.) Elsőben. Meg romlott az Embernek Értelme:
Mert tellyes az setétséggel, sem az Istent sem önmön
magát nem ismeri. Sőllehet néha ugy láttatik, hogy va-
lójában elmélkedik az idvességes igasságról, tudja és
meg is érti azokat, mindazáltal, mivel tellyes az ö Szive ellene
való hamis itéletekkel és gonosz Kivánságokkal,
el-fordit és el-teker mindeneket a maga Sesi ér-
telmére és kivánságára. 2. Péter. 3. 16. A' tudatlanok
és erötelenek el-tekerik az irásokat a maguk veszé-
delmére. Ellenben a gonoszra felettébbis elmélke-
dés és kemélked. Jézsa. 4. 22.
(b.) Másodszor. Meg romlott az Embernek Akaratja:
Mert ellenében tészi magát az Istennek és az ö Akarat-
jának, s az a maga tulajdon akaratyát tselekedi. A'
tisztátalanságot, méltatlanságot, igasságtalansá-
got, kerélységet keresi és gyakorolja. Azért never-
tetik Isten gyülöletének. Rom. 1. 30. És ugy iratik
le mint Istennek ellensége, az ö elméjének a gonosz
tseleedetekre való hajlandóságáért. Kol. 1. 21.
(c.) Harmadszor. Megromlottak az ö elméjének
indulatai: Mert a' mit keresni kellene, azt gyülöli,
a' mit pedig gyülölni kellene, azt keresi.
(d.) Negyedszer. Megromlottanak az ö Testének Tagjai:
Mert azokat hamisságnak Fegyvere gyanánt állitja
a bünnek. Kemei parázsnasággal tellyesek. Kája át-
kozodással, tsalárdsággal, és álnoksággal zsivva. Rom.
6. 13. Az ö Lerei megfertéztetett vérrel. Az ö Lábai
a gonoszra futnak. Solt. 10. 7. Esa. 59. 3.-7. Ezért az ö
utálatos romlottságáért, a leg utálatosabb dolgok-
hoz hasonlittatik az Ember a Kent irásban. Ugymint
az ö vérében fetrengő idétlen gyermekhez. Ezék. 16.
Mérges kigyókhoz. Nemzetségihez. Máté. 23. 33.

Ebelher

Ebelher és Disznokhor. 2. Péter. 2. 22. Egy sporal tép
ve. Irásötet ördögnek fijára. Ján. 8. 44.

#

Sőt valamint á meg
hólt Ember nem
sólhat avagy nem
tselekedhetik va-
lamit, úgy á Ter-
mészeti Ember
nem tselekedhetik
magától valami
valóságos Lelki jót,
hanemha á Szent
Lélek munkálkodik
ő benne. Ésse[illegible]t
á Biben nintsen á
Sz. Lélek meghólt á
vétekben és á bün
ődben. Judas. v. 19.
Efés. 2: 1. Tehát é szerint

Jgen dolog vagyon, hogy á Természet Ember jól
het tselekedhetik ollyan külső tselekedetekket
mellyekket á Törvény parantsol, mint példa okáért
gyakorolhatya magát á tiszta életben, józanságban
igasságban; nem tselekedhetik mindazáltal semmi
jóra Lelki jóságos tselekedetett, úgy á mint az Ur
parantsolja. Sőt valamint á hólt nem sólhat an
nem tselekedhetik valamit, úgy nem tselekedhet
á természeti Ember valami valóságos Lelki jót.
Mert á Biben nintsen á Szent Lélek, meghólt
vétekben és bünökben. Jud. v. 19. Efes. 2. 1.
Nem hatalmatlanság tehát á természeti Ember
á megtérésre és á penitencia tartására intetik.
Mert vagyon á természeti Emberben ollyan tehet
hogy az Istennek Kegyelme által, által vitethessék
á Lelki életre, á minthogy minden tsinselőben így
vagyon valóságal á dolog. Már pedig az Isten azt
akarja, hogy ezt á Kegyelmet eskközök által tegye
az Ember, nevezetesen az Isten beszédének fijtsehe
tes halgatása, olvasása, és vissgálása által, á bün
gősságos és alkalmatos tanúságos által. Mindezekb
úgy látyuk [illegible] nem tsak mélységes nyavalyáss
ban ejtette magát az Ember á bün által, hanem
úgy hogy minden tehetetlenis arra, hogy á nyavalyás
ságból magát ki szabadítsa. Valamig á Szent Lélek
által ujjonnan nem születtetik, nem mehet bé az
Isten Országában. Ján. 3. 5. Hanem mind addig ebben
á romlottságban marad. Ez az Ujjá születés pedig
olly szükséges, hogy é nélkül sem meg nem térhet,
sem nem idvesülhet az ember.

Hogy azért Lelki megtudhassa, mitsoda légyen
az Ujjá születés? Ezt tsöviden igy adom elő.
Az Ujjá születés, á Szent Lélektnek az á Kegyelemből
munkája, melly által az olyan Embert, á ki az előtt
meghólt vala á bünökben, együtt munkálodván
benne az Istennek beszédével, által visi á Lelki életre,

annak

malt értelmét meg világosítsa, Akaratját megtanítsa,
és az egész embert meg változtassa. A' melly Kegyel-
embéli munkát első első részben, a Meg térés, és
a Meg-szentelés által, úgy hogy az Ember egészen
új teremtés légyen. 2. Kor. 5. 17. A' ki a Krisusban
vagyon új teremtett állat. Ez az Ujjá születés pe-
dig a Szent Háromság Isten munkája. Melly Lelki
életet vészi az ember vagy egy szempillantásban,
vagy pedig lassan lassan. Mihelyt tehát ujjá szüle-
tik azonnal-élni kezd. Az ujjá születésnek első szem-
pillantásában így vagyon az Embernek dolga? Vala-
miképpen az Ember leg kisebbet sem munkálkod-
hatik az ö Világra való jövetelében, vagy meg-ele-
venittetésében; úgy a bünösis leg kisebbet sem tse-
lekedhetik az ö Lelki meg-elevenittetésében, hanem
az Isten szerzi ö benne a Lelki életet. Efes. 2. 4, 5.
Mikeppen pedig megnyerte az Ember Istentől
a Lelki életet, akkor már magáis munkálódik, fá-
radozik az ö bünein, igazán, szentül él az ö benne
lakozo Szent Léleknek ereje által. Mert az Isten az
által az ö szeretetti benneteket, mindhogy akarjátok, mind
hogy végbe vigyétek, az ö ingyen való jó kedvéből.
Filip. 2. 13.

Valamikeppen az Isten minden ö munkáiban tar-
tozik, úgy tartozik ebben a Lelki és kegyelem-
beli munkájában, a melyben az ö hatalmát és bölcse-
ségét, különbféle módon tészi nyilvánvalóvá. Ugyanis:

Némelyek Istennek rendi módon, vagy Lelki fájda-
mak küldetnek ujjonnan, érzik valamenyire a bün-
nek erejét, a Törvénynek átkát. A' melly Lelki fájda-
lom némelyekben rövidebb ideig, másokban hosszabb
ideig tart. Zsol. 16. 29.

Némelyek egyszer Országlásbeli módon küld-
tetnek ujjonnan. Az Istennek a Krisus Jésusban va-
ló Kegyelme, mint Istenségének kardja, annyira el-
foglalja az ö Lelkeket, hogy semmi gyötrelmet,

semmi

és semmi félelmet ~~és szomorúságot~~ nem éreznek m
gokban, hanem merő azon Lelki örömet. Mindar á
ez az örömis gyakorta bánattal és Komorsággal v
tatik fel. Solt. 30. 7, 8.

Máfod ifmét rendes és Természeti órok mo
Küldetnek nyilvánvan. Meg-ismérik az ö bűneikne
utálatos voltát, és azoknak érdemlett büntetés
Látják az Istennek ~~irgalma~~ mindenekre elég
váltát á Krisus Jésusban, és hogy üdvezítheti őket
s akarjak üdvezíteni, úgy mind az által hogy ö
ne higgyenek, őtet mindeneknek felette Keresz
Midön már ezt az- ~~á~~ Isténi Kegyelmet ~~együtt á Conditiókkal~~
(~~Világ~~ az Istenben való hittel, és az Istennek
keretetivel:) az ö Lelkének minden kivánságára
~~kiáradásával~~ és hálaadással el-vigye á Szivö en
bez, által adja magát egészlen az ö Kerelmes Jö
zitöjének á meg igazitásra, á meg-Kentelésre, és
idvezitésre; minden örömét ~~ö~~ ebben helyheze
é Világon, hogy az ö Istenének egész akaratját burg
sággal és jó Lelkiesmérettel be tellyesitse.

Tudomány.

Az Isten az embert nem gonosszá és vissá fordu
hanem jóvá ~~tett~~ és az ö társaságára terem
tette vala, de az engedetlenség miá egész ter
mészete ugy meg romlott, hogy minden gonos
tselekedetre hajlando, á jónak tselekedésére
pedig alkalmatlan, hanem tsak á Szent Lélek
által ujjonnan küldetnek.

Igazsága é Tudománynak vagyon á Leckében,
holott igy szól á Bölts Praedikator: Láfad ezt á mit
találtam: hogy tudnilik az Isten teremtette az em
bert igazságban, ök pedig keresték hijában való gon
dolatokat.

Oka pedig é Tudomány szerint az ember természe
vesztségének, nem á Teremtés, hanem maga az em
ber, mert ez á romlottság, nem egyébből, hanem
hanem á mi elsö Szülénknek Adámnak és Évának á
Paradicsomban lött eſetekből, és engedetlenségekből.

Applicatio.

Veggük eszünkben hat K. H. hogy á kezdetben terentette Isten az Embert olly gonoszszá és tel á bün által; hanem jóra terentette vala, és á maga hasonlatosságára. Tellyes vala az ö Esmerettel és böltesseggel. Szent és igaz vala az ö Akaratja, kész és burgo az Isten Akaratjának örömnel való végben vitelére. Az ö Lelkének minden indulatai, ezt á meg szenteltetett Esmeret és Akarattott lövették. Testének minden tagjai, az illyen meg világosittatott Léleknek alkalmatos eszközei valának. De mé red eszedben Ember, hogy mind ezektöl á jóltol meg fosztatál, mert á bünnek mérge á te egész természetedet ugy meg rontotta, hogy annak dögletessségétöl nem szabados á te Lelkednek szüli tehetsége. Valál régentén é Világnak Ura, most pedig á bünnek rabja. Valál az Istennek képe, most az ördögnek maja. Gondold meg valójában melly nagy bitsösségből esztél ki, és sirasd meg é nagy boldogságbol valo ki-esésedet.

Kivánod á Ember tudni mitsodás ragy természettel, és mennyire romlottál meg? Gondold meg valójában, miképpen ir le tégedet, tetétöl fogvan talpig á Szent Lélek, az Istennek Beszédében: Rom. 3. 10--18. ezt mondMert jo á Catechismusis az Istennek beszédével együtt, hogy nem csak á ni gonosz ort tselekszed, és á jót elmulatod, hanem annyira megromlottál, hogy tellyességgel alkalmatlan vagy minden jóra, és hajlando minden gonoszra. Sőt olly nagy á te romlottságod, hogy külömben ki nem szabadulhatsz abból, hanem hra a. Szent Lélek á maga végheseetlen ereje által és mindenhatósága által meg kabdit tégedet. meg ujjit és ujjá kül tégedet. Mikor pedig ezt jól meg vizsgálod, melly által meg romlott léggen az Ember természettel, ne gondolj hogy ez, csak á tselekedetekre tartozik, hanem nyuljá magad tulajdon lelkedben, és mongyad ezt: Ilyen bünös vagyok én á mint most hallám. Én vagyok tellyességgel alkalmatlan minden jóra. Valamig ezt meg nem esmered

elébb

eſméred valójában, mind addig nem juthatsz arra
igaz alázatoſságra és magad meg-tagadáſára,
melly az Istennek tetsző, tenéked pedig leg-kűlső
üdvedre-nézve kívánatos. Ki. H. és aggyon valójában
mélyen-járó, és meg-romlottságunknak nagy vol
tát el-bántsa, hogy mennél inkább szállhassunk a
romlottságunkkal való mélységes örvénybe, am
alázatos megesmérésére, és tökéletes meg-ra
dásával, mennél inkább meg-kapaszkodjunk, és meg
alázzuk Isten előtt magunkat, annál inkább
magával minket az Isten, a maga Kegyelmére
és hozzánk való szeretetére, annál bizonyoſabb
és minden jóra annál alkalmatoſsabbá tészen
Mert az Isten az illyen alázatoſsoknak adja a ma
Kegyelmét. 1. Péter 5. 5. Az illyen nyomorultakra
és alázatoſsokra tekint. Az illyen szegényeket
emeli fel a porból. Zsolt. 113. 7.

Könyörögjünk hát és esdeklő szóval a
Istennek, hogy ezt Ujjá Születés ámi Lelki
Ujjá születésünket, á minden napi Megszentelés
által, vigye nagyobb tökéletességre. Adjuk ezá
minden erőnkből tehetségünket, hog
ebben á Lelki életben jobban növekedhessünk, hog
ámi Mennyei Atyánkhoz jobban hasonlatoſsá le
hessünk. Mutaſsuk meg egész életünkel és magunk
viseletünkel, mitsoda Atyánnak fiai vagyunk. Mond
juk ezt Szent Péterrel: Áldott légyen az Isten, ámi Uram
Jésus Krisusnak Atyja, ki az ő nagy irgalmaſságából
ujjonnan szült minket az élő reménségre, á Jésus
Krisusnak halálából való fel-támadásának által, a
az örökségre, mely el nem rothad, meg nem mocsko
tathatik, és meg nem hervadhat, mellyet nékünk Men
nyekben tartatik. Amen.

Ekore
tatott A
Leveleben
nyok ne
adta Iste
tsele
lenn
nek Jé
nagyon
nak ki
ne
az apo
elmé
ná ta
ákis
Eher
ban-fe
mint
állh
kezib
kapu
a al
here
vfz

4. Tanitás.

Die 28. July. 1754.
Recitari in Aula Alam Ei.

IV. Ut Nap. 9, 10, 11. Kérdés Magyarázatya.

Textus. 5. Mózes 27. V. 26.

Átkozott valaki be nem tellyesiti tselekedettel
é Törvénynek igéit.

Exord. Az Isten Evangyeliomának prédikállására választa-
tatott Apostol á Szent Pál, azt bezélli Romabéliekhez irott
Levelében, az 1. Részben, [illegible] hogy mikoron á Pogá-
nyok nem akartak á meg-esmért Istennel meg-elégedni,
adta Isten őket el-fordult-elméjek, hogy illetlen dolgokat
tseleködnének. Es mikor magokat bölts elnek vallanák
lenni, balgatagokká löttenek. Mert á halhatatlan Isten-
nek ditőségét el-változtatták, á halando emberek
madarakra, négy lábu állatokra, és máspo állatok-
nak kifaragott ábrázatjokra. Balgatagok, Követzég-
nek vontai valának ezek á Pogányok, mégis [illegible]
az Apostol azt irja felöllök, hogy mikoron az ö el-fordult
elméjek peiut, faragott képeket és bálványokat tzi-
náltanak, tudták az Istennek azt az igasságát (: hogy
á kik illyeneket tselekesnek :) méltók leggenek á halálra.
Eher hasonlo példa vala, az Americai tartományok-
ban fel-emeltetett Mexicanusok Bálványa: mellyet
mint esztelenek Isteni tiszteletel illettenek, mivel ez az
állo kép, mint egy Fáspári Majestást mutatott, jobb
keziben tartott egy tükört melyből minden dolgokat
kenulhetett: bal-keziben pedig voltanak négy nyilak,
[illegible], mellyek [illegible] olly képek valának, hogy
azokkal á gonosztévőket nyugodtsága szélben ve-
hette, és meglőhette. [illegible]

Ha azért é dolgot jól felnyitt szemekkel meg-
vizsgáljuk, [illegible] által látjuk, hogy [illegible]

ez á Tükör
példázta az
Istennek minden
tudósságát,
mellyel

mellyből Isten az Embereknek minden tselekedet kemléli: A nyilak pedig példázták ama négy tsapásokat, melyről vagyon emlékezet 5. Mózes. 32. 2
Mert midőn az Izrael fiai, nem az Istennek, hanem a
ördögöknek áldoztanak volna, és olly Istenektől ki
nem esmértetnek az ö Attyai, illyen haraggal volna
ö ellenek: Fyistöket ö rájok minden nyavalyákat: a
én nyilaimat mind horzájok lövöldözöm. Megrészegí-
tem az én nyilaimat vérrel, és az én fegyverem me
emészti az ö husokat, hogy az én ellenségimnek ki
től fogva való büntéért bosszut álljak. V. 23, 42.
Ezen [illegible] dárdi, [illegible] nyilait az ü
ek ellen készítette. [illegible] Ímé ugy látszik hogy az Istennek minden tselekedetit pontolója, és a' kik az ö szentségének rájok általa kiáltt, azokat mint igaz ítélete
tsudálatos nem hagyja. De vallyon á Kent Dán
kavai szerint, Kitsoda tudhatja az Ur haragjának
erejét, és az ö félelme szerint az ö haragját. Sólt. 9
Mert jóllehet á tudatlan [illegible] el-juthatnak va
lamenyire az Isten igasságának megesmérésére de
annak mélységit senki tökéletesen meg nem tapolhatja
hanem tsak á' kit az Isten [illegible] minden ítéletében
igazán meg akarja esmérni.
[illegible] Ollo lépcsőn tehát K. H. [illegible] á mi
valyásságunkat [illegible] valójában meg akar
juk esmérni, [illegible] függesztik á mi elmétinknek szemeit, az Isten Tör
vényének arra á tsömény fenyegetésére, melly á meg-
átalkodott bünösöket után követő hitetlenek ellen
illyen meg-változhatatlan sententziát, és [illegible]
igazgyan átkot kiált 5. Mózes. á 27. Részben, 26, vers
Átkozott valaki bé nem tellyesíti tselekedettel é
Törvénynek igéit. Melly á mostani Kent Leck
Le iratik ebben á Leckében á nyavalyás bünö
embereknek, az Isten Törvényéhez meg kivántato
Fistek, és annak által hágásáért való kemény bü
tetésék.
Melly

együgyüekis

**

hogy ha az [illegible]
[illegible]
[illegible]
bötsen pontolója egy
Istent, minden ítéle-
tében igaznak akar-
juk vallani, és ha
egyeresmind [illegible]

Melly Kent Leczkének Magyarázatyában két dolgok jönek elönkben.

I. Első az Embereknek á Törvényhez való tökéletes engedelmességek, kötelességek és tiszték.

II. Második, á bünért való kemény büntetés.

I. Ami az Elsőt illeti: Ha szintén az Ember minden arrat meg nem tselekedhetné, mellyeket Isten ö tőlle á Törvényben kiván, mégis azt senki azt nem mondhatya, hogy az Isten az Emberrel azért Törvénytelenül tselekednék, Mert az Isten, kezdetben az Embert olyá terementette vala, hogy arokat meg-tselekedhetné; de az Ember az ördögnek irgatása miatt, az ö maga engedetlenségéből mind ö magát, s mind utánna való maradékit aroktol az Istenii ajándékoktol meg-fosztá t[illegible] Mindarátta, á kötá mint vagyon á IX dik Kérdésben.

Mindarátta á köte

az Emberneket az [illegible] á Követtségnek meg-tartására kivántato kötelessége, mellyta á szabatságnak idejében meg semmis tagadhat.

(1.) Azért, mert még eleinten az Ember még eleinten, midőn á természetnek Törvénye alatt volna, köteles volt az Isten Követtségének meg-tartására, mert természet szerint az Istentől [illegible] függött, hogy az Istennek rendeléssit lép engedelmességgel meg tartani köteles légyen. Már pedig á Természeti kötelesség abban áll, hogy az Ember á Menyei nagy Urnak kedvére légyen, annak akaratyát tselekedje, á tilót tartsa igazgattatik, és annak ditsőségének elébb mozditására magát kötelelnek esmérje, minthogy ezeknek végben vitelére olly erövel meg ajándékoztatott volt, hogy ha ezeket meg-tartotta volna, az Isten Törvényének tökéletesen engedhetett volna; és az tselekedettel ki tölthetett volna. Azért, mert

(2.) A Követtség á természeti kötelességhez hozzá adta á hitet, midőn az Ember Hit által az Istennel mintegy szövetséget tsapott, az Isten kötelezésére rá hajlott, melly Actusnak, kötelezéstől el semmis által, [illegible] ha kihagyatott volna, ha kihagyatott nem akart lenni, mert á Követtségbeli kötelességis egyébtégen

egyébképpen fel nem ~~vala~~ találhatják hanemha minden
részről meg-egyező képen.

(3.) Nem elég, hogy valaki á jutalomnak remé-
légétől meg ~~ijjedjék~~ ijedjen, mivel az összve kötött Követ-
-ség ha á Követséges Ember hitit megszegi, akarat szerint
magát büntetés alá veti: Ezzé nézve mondotta
az Urnak parantsolatyából: Akarott valaki be
tellyesíti tselekedettel é Törvénynek igéit: Melly
az egész szokásnak ámént kellett mondani. Á mi
á mostani Leirásban vagyon.

~~Akárminemű mostan á testi Ember az Istennek~~
~~ellen, de az Emberre nézve á kétségkívül szokott~~
~~dolgok kívülvaló dolog, hogy a Te~~

Akárminemű beszélgessen á testi Ember az Istennek
ellen, de Emberi módgyerint szólván nem tehet kétt
kedésben honni, hogy á természeti Törvényen fundál
tatott törvényesség megmaradhasson: mert erről á Pog
nyolnak leszek-ésnézetiről bizonyságot tészen, hogy
Törvénynek tselekedete az ö szivében be iratott, ki
nek nohá irott Törvényet nintsen, mégis természet
szerint á Törvényhez illendő dolgokat tselekesznek ö
magok magoknak Törvények. Rom. 2.14,15. Ellen
és ebben minden Embereknek meg kell elméjét nyu
tatni, hogy az Istennek igaz és jó, ki hamisságot nem
tud, hanem minden utai igasság. 5. Mózes 5. 32. 4. D
mégis az Urnak utain az istentelenek meg botlanak. Hós
14.10.

(2.) Ezt á törvényességet ámi tehetetlenségünk ~~is~~ sem
oltathatja fel ~~mitha az által az Istennek Törvénye~~
~~szint való kívánsága elvesne: mivel á tehetetlenség~~
~~ámibe~~ ~~nem~~ ~~összevagyon kapcsolva~~. Mert az Ist
az Embert olly tekintetre vala, hogy á mit ö tőle
kívánt meg-tselekedhette az az, á maga képére te
remtette vala Isten az Embert. És az elsőbeni bűn
tol meg nem fosztotta, de az Ember azt magára ve
vetette és tekintetes hijában való gondolatokat
Prédik. 7.29. felvötte az ördögnek képét magára, a
miképen attól elfertéztetett volna, annak dolgából
jára által ment, ő ö velle mint Istennek ellenségének
barátságot kötött.

(3)

(3) Ez á lehetetlenség semmiben ~~egyébben nem hoz~~ kétségbe
egyebet nem hoz, hanem ~~a~~ Törvénynek ~~kétségbe~~ á tegnek erö
elenjéje által, lött bünnek kárhoztatáját. Mert ámi á
Törvénynek lehetetlen vala, mivelhogy erötelen vala á
tegnek miatta, az Isten az ö Fiját el-bocsátván á bünös
tegnek hasonlatosságában á bünért, á bünt kárhoz-
tatta az ö tegtében. Rom. 8. 3. Á honnan á Törvény lött
á bünnek ereje. 1. Kor. 15. 56. Mert in foro justitiæ, az
igasságnak Törvény szélin, á bünt, mint adóssagot re-
petalja, azaz, hogy á bünös embert á bünnek kolgá-
latyára adattassék és halálra ítéltessék, ezt á Tör-
vénynek kivánsága ersösíti. Mert az Istennek igasssága az,
hogy á kik illyeneket tselekesnek, méltók légyenek
halálra. Rom. 1. 32. Erért mondja az Apostol: Rom.
7. 10-13. Az á parantsolat melly életre adatott vala,
találtatek nékem halálomra lenni. Mert á bün
alkalmatosságot vévén, megtsalatvan engemet ama
parantsolat által, és az által megölt. Azért á
Törvény ö magában szent, ama parantsolatis szent,
igas és jó. Á honnan már, így argumentalodik az
Apol: Valljon azért á jó énnékem halálos lettéé?
Távol légyen; sőt inkább á bün nékem halálos lött
mikor énnékem halált nemzene az által á mi jó
volna. Az az, á Törvény által. Melyre nézve, mint
az említett Rész, 21. versiben, így mond az Apostol:
Megtalálom magamban ki sőt akarol tselekedni,
ez Törvényt, hogy á bün nyugan hozzám ragadott.

44. A Leczkének Második Részében immáron
lássuk meg, mi légyen á bünért való keményb büntetés,
A melyis a Leczkében átoknak neveztetik. Ugyanis
á Catechismus á xxiii Kérdésben azt tanitya,
hogy az Isten büntetetlen nem hadja, az Embe-
nek valamerö engedetlenségét, és tőlle el-pata-
dását? sőt inkább rettenetes képpen haragszik
mind á bennünk született bünért, mind pedig aso-
lért á melyeket mi magunk tselekesünk: és azokat

(3)

és azokat igaz ítéletiből, mind idő szerint való
tetésekkel, mind örökkévaló Ínségekkel meg-büntet
á mint ö maga mondotta: Átkozott valaki meg
nem marad mind azokban, mellyek meg-irattattak
á Törvénynek könyvében, hogy azokat tselekedje
Gal. 3. 10. Vagy á mint á Leckében vagyon:
Átkozott valaki be nem tellyesíti tselekedetel &c
Es az Atyai gondviselésnek [illegible] mind ez
[illegible] Ki akarhatott [illegible] mind [illegible]
[illegible] Tudva vagyon mindenek előtt, mit tselekedett
az örökvíz előtt [illegible] élt emberekkel: Kik enge-
detlenek valának, mikor az Istennek türelme egy
á Nóénak idejében várja vala őket, mikor á Bárka
építtetnek, mellyben kevés (az az, nyolcz) Lelkek
tartattak meg az örökvízben. 1. Péter. 3. 20. Avagy tu-
va vagyon mindenek előtt: Hogy Sodoma és Gomor-
és ezekkel határos Városok, mikor azokkal hason-
latosképpen paráználkodtak volna, és idegen testek el
bujálkodnának, az örökké való tűznek büntetését
szenvedvén például adattatnak mindenek. Judás. v. 7.
Ha pedig az Istennek eszével nem tselekedett, avagy gond
hatlyák é mái Világban [illegible] feslelmes és
parázna életet elő Emberek, hogy az Isten nékiek in-
kább kedvezzen? Avagy azt gondolódé Ember, hogy az
Isten előtt semmi válogatás légyen? hogy á ke vét-
kedet elhalgassa, máskor pedig megbüntessen?
bizony az Isten se nem tréfál se nem fiet, mégis meg
fizet minden ember az ö tselekedete szerint, a mit ki
kelendett á testben jót avagy gonoszt. Es valakik á
Törvény alatt vétkeznek, á Törvény által kárhoz-
tatnak. Rom. 2. 12.

Helyesen tanitya tehát á mi Symbolicus Köny-
vünk á Catechismus, hogy az Isten á bünt büntetet-
len nem hagyja, hanem azért az Embereket, mind
idő szerint való büntetésekkel, mind pedig örökké
való büntetésekkel ínségekkel meg büntetni.

(1) Meg

(1.) Megbünteti Isten az engedetlenséget, és bünben
löket a világon idöszerint való büntetéssel. Mert azt
mongya Isten 5. Mózes. 28. 15. és több versében: Ha nem
engedendesz á te Uradnak Istenednek beszédének, Átkozott
lesz á városban, átkozott á mezöben, Átkozott lészen á te
kosárod, és á te tengeres edényed. Átkozott lészen á te
méhednek gyümöltze, á te földednek jövedelme, á te
teheneidnek és juhaidnak tenyészései, átkozott lészmi-
kor bémenendesz, és mikor kimenendesz. Jmen mongya Dávid. Sólt. 90: 5–7.
á bölcs Dávid, hogy az Ember élete olyan mint az álom,
és mint a fü. Melly reggel virágzik és sarjadozik,
estvére elvágattatik és megszáradott. Ezért megemésztetünk á
te haragod miatt, és á te bujulásod miatt megron-
tunk: Mert á mi álnokságunkat elöttön vetetted,
és á mi titkos büneinket á te orczádnak világa elébe.
Ákárcsak kétségtelenné tették magokat á
Pelagianusok, hogy á halál á természetnek segedelmi,
de mindenekfelett fejekhez hajtatott arra sententia:
por vagy és porra kell lenned, á te orczádnak veri- Zen. 3. 19.
tékével égyed á te kenyeredet, míg nem föld lészesz.
(2.) Megbünteti Isten az engedetlenséget örökké
való büntetéssel, á szerint á mi vagyon Esa. 66. 24.
Meglátják azoknak testeket, kik ten ellenem vétkez-
tenek: Mert az ö féreg meg nem hal, és az ö tüzök
meg nem alusznak, és minden ember elött gyalázato-
sok lésznek. Azok közül kik á földnek porá-
ban alusznak, fel-serkennek némellyek az örök életre,
némellyek pedig gyalázatra, és örökké való utála-
tosságra. Daniel. 12. 2. Es bizony kitsoda ki
nak az megváltoztathatatlan szentségi ítéle-
tének el-tellenállásával az örökké való
tüzre, kinek készittetett az ördögnek, és ö
angyalinak. Sátánának. Es á büntetés pedig á
hitetlenséget, mind testi, mind lelki képpen megnyomja,
és á ki nincs hogy az életben nem igyekezik az Isten
Törvénye szerint járni, á mostani Lelkének ereje szerint
Atkozott lészen, mert nem tellyesíti bé tselekedettel de

De mind ezekre felett azt Doctrák mondani, mi vagyon á XI. dik Kérdésben: Hát nem irgalmas az Isten? Erre pedig á Catechesis igyan ezen Kérdés alatt igy felellmeg: Irgalmas bironiára az Isten, de ugy hogy, azonkörben igazis legyen. Sőt ezen ért kivánja az ő igasságra, hogy á melly bün az Istennek Felsőséges dicsőssége ellen tétt, ugyan felette igen nagy büntetésekkel, az az, testi, lelki örökkévaló kinokkal büntettessék meg.

Nem lehet tehát Kérdésben hozni, mintha az Istennek irgalmasságával ellenkeznék, hogy á bünt megbüntesse: Mert kitsén ugy igaz az Isten valamiképpen irgalmas.

Tudomány.

Igen tsudás és nehéz dolognak tácsik az, hogy az Isten á Nyavalyás bünös Emberről, az egész Törvény bé töltését kivánja, és á Törvénynek általhágásáért az engedetleneket meg-büntesse, mindazáltal: Es á dolog az Isten Igasságával megegyez, és azzal nem ellenkezik.

Igasságra é Tudománynak vagyon á Leckében ésmét Ján. 3. 36. Holott igy szól Krisztus Ur: A kinem hiszen á Fijunak, nem látja az életet, hanem az Istennek haragja marad rajta. ismét. Rom. 1. Nyilván vagyon az Istennek haragja Mennyből az Emberekre minden tisztelenségek és hamisságok ellen, kik az igasságot hamissan fogva tartyák. Minekutánna pedig megtudtuk, hogy az Ember nyavalyásságának elsö részre áll á bünben, innen már könyen által látthatyuk, hogy emberi á nyavalyásságnak második része áll á bünnek büntetésében. Mert az Isten á bünt, büntetetlen semmiképpen nem hadgya, [illegible] á szerint á mi vagyon Zsolt. 5, 5, 6. Nem olly Isten vagy ki gyönyörködöl á tisztetlenségben, nem tartozik nállad á gonosz. Nem áll[illegible] meg á te

Applicatio.

Látyjatok tehát K. H. hogy az Emberi nyavalyáknak második része, áll az ideig valo és örökvalo büntetésekben. Az ideig valo büntetések pedig a Testiek avagy Lelkiek. (1) A Testi büntetések magokban foglalyák mind azokat a gonoszokat, valamellyek az Embernek testét gyötrik, és Lelkét szomorítyák, a mellyek olly sokak, hogy azokat lehetetlen mind elö számlálni. 2) A Lelki büntetés. Mely mindeneknek elötte abban áll, hogy az Ember teremtöjével haragnak fija. Efes. 2. 3. Ezekhez az ideig valo büntetésekhez tehet számlálni az ördögnek kisértetit, a ki a hiteteleket egyik bünröl a másikra igazitya. De tartozik a Meg-teremtés, mikor a hiteteleknek, ugymint a kik a bün tételre reá esztenek, minden intéseket megutálnak, és az Istennek minden parantsolatinak ellene tusakodnak. Zsol. 7. 51. Jer. 5. 3. sem az Istennek vélek közlött jótétemenyeire, sem kegyelmes Igéreteire és Fenyegetéseire, sem az Istennek itéletire és büntetéseire megnem indulnak és magokat meg nem jobbityák. A mint láthatni Farao Királyban. 2. Mózes. 7.

Ilyen állapotban vagyon az Ember, mig nem magát végre a poralbéli örökké-valo büntetésekbe taszitja. Lelkének nézve ninczen a halál után. Testétöl lelkétöl pedig, az itéletnek ama nagy napján, a poralbéli büntetések alá rekesztetik. Valami jóval éltenek e világon az Istennek kegyelmessége és hosszu türése által, mind azoktol meg-fosztatnak. Az is Testeit és minden Tagjai, kigondolhatatlan kinokkal fognak gyötretni. Az ö Lelkek és azoknak minden tehetségei, a megharagudott Istennek büntetéseit fogják érezni, és tapasztalni. Az ö Lelkiismeretek azzal fog gyötretni, hogy illy rakmerö képpen taszitottak magokat, ebbe az örökkévalo nyavalyaságba.

Oh mely

Oh melly gyötrelmes és keserves lésben az el-kárhoztatnak, mikor ezekben fognak jutni, az idvesség minden eszközei, á mellyekkel é világon éltenek: a Praedikácziót és Praedikátorok á kik őket olly híven tanitották, intették, lelki-ismérezetekben alkalmatosképpen meg györték, élet-ök vesse, és nagy keresettel kérték, hogy tőnének meg az Istenhez, és az ö Lelkeknek idvességéről gondoskodnának, ök pedig minden eszközt meg utáltak, és semminek tartották. Mellyen nagy gyötrelmek lésznek, mikor meg gondolják, mitsoda nyereségre, idvösségre, és boldogságra emeltettek fel őrök, a kiket ök é világon bolondoknak tartottanak, sőlott ök magok voltanak á leg-nagyobb bolondok, mert á boldogságban leg-böltsebbeknek jobbaknak akarottanak látattatni.

Kivánod tehát Ember tudni: Vallyon á természetnek állapotyában vagyé még, [illegible], vagy pedig meg szabadultál már abból az Istennek kegyelme által? Ha ezt meg-tudni kivánod: Vizsgáld meg magadat következtessen. Ne mond magadban: Isten őrizzen á pokolból. Reménlem hogy az Isten kegyelme által meg szabadultam már abból. Mert az illyen bizakodás még elég. A maga idvességét keresö Embernek leg-kűlső fegyelmessebb, hogy minden felett ehnérje meg á maga bűnét, á maga nyavalyáját. Ehnérje meg á bűnnek iszonyu utálatos voltát, á mellyel á pokolnak tüzét leg-gyujtják. Ehnérje meg az Istennek á bűn ellen való zettenetes haragját. Ejen kezdhetne-e valaki idvességre meg-kivántato eszközökhez? Hidgyen az Urnak Jésusban, ö benne keresse bűneinek bocsánatyát, az igazságot és az idvességet, az alázatos, bizgatásos és az igaz kitörö sóvárgó könyörgés által.

Ne — bizattsa senkis arra magát, hogy az ö mulatsági, az ö indifferens, kábaság dolgai, ha bűnök igen kitsin bűnök. Mert jöllehet ezek kisebb bűnök, mint

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

52dik Tanitás.

Második Rész az Emberek Megszabadúlásáról.

V. Ur Nap. XII,-XV. Kérdések Magyarázatya.

Textus. [redacted] Rom. 3. 24, 25. Meg-igazulnak pedig ingyen, Istennek kegyelmiből á Jesus Krisztusban lött váltságnak által a. Kit az Isten rendelt engesztelő áldozatul az ő vérében való hitnek által a, az előbbeni &c.

~~Az Ur Istennek tiszteletére, egyszersmind~~
~~Az ő Urában Istenében.~~

Exordium. Á Pogányoknak minden Privilegiumoknál, leg nagyobb Ditősségnek tartották á Zsidók, hogy á שכינה á Schechinna, azaz, ama tüzes terhes felhő ő körüttök találtatott, /: mellyis az Első Templomnak, és á Sent Sátornak ött nevezetes tiszteik közé méltán számláltatott, és azok között leg nagyobb tisztnek és ditősségnek tartatott. Ugyanis tetzett az Ur Istennek hogy á maga meg-jelenésinek Symbolumát, avagy formáját, helyheztesse á Sent Sátorban á Superlátan belöll, hogy valahol á Sent helyre bé mennének az Istenhez, mint Királyokhoz, közelebb járulhassanak. E végre pedig nem valami tüzes fáklyát, hanem tüzes felhőt választott az Ur Isten, mellyetis helyhezetett vala á Sent helyre á Superlátan belöll, á kegyelem táblája elein. 3. Mózes. XVI. 2. hogy azzal bé fedgye á kegyelemnek ládáját: nem külömben, mintha é perint á maga igazságát á Köretségnek megtartói és á Törvénynek által hágói ellen oltalmazván, azokat á maga Sent szárnyai alá bé venni akarná.

Hogy azért az Ur Isten felhőben kívánt meg jelenni á kegyelemnek táblájan fejül, ezzel azt á bötüsséget jelentette ki, hogy nem azért kívánta magát az Emberektől elrejteni avagy titkolni, mintha valahol titkon kívánt volna járni, és mintha valahol titkon akarta volna hogy történjék, mint az egyszerüben vétkezőknek szokások, hanem azért hogy senkinek gondolatja, mintha ezzá rementhetné á Törvénynek meg szegésének vétkét az Emberektől, ezt á

Hogy az Ótal rendelt áldozatra tekintett, hanem azért hogy senki üres kézzel ne bátorkodjék az Ur elött meg jelenni. 2. Mós. 23. 15. Mintha mondotta volna Isten: Nem akarom hogy akkor és azon időben egyedül á Sent helyre bé menjenek, hanem á mikor á tenyészetből meg gyüjtetnek és felhőkben hajlandók tőtt tisztálatnak az ő szerentsés szent Sátorban 3. Mózes. XII, 13.

a Helyig a bünéről
való elszégyenlés
ségnek kezdetét Pálnál
látod. Ezt Ádámnál
Éváénál is látod.
Ezt a' Kérubi
11, 12, 13. Mikor Isten az ő
tulkait az ő bünéről
való alkodásra felszólítja,
hogy mindmagának
minden házanépének
bünét megismerje:
ő benneg az ő magát
bünéről valónak tartja.
Ezt a tenyérnyörét tel
vérén elevenjének
az Ur előtt való el-
tántol, és az ő mardatás
tól mennyei illatra
való bárgyú megtört per-
bálmával, vigyék
a Szentségen belül.
És vesse a Kérube az Ur
előtt az ő illatra való
pecsétjét, hogy bé
fedje a Szentnek felhője
a Tegyelemnek táblájá
vely a bünösségtétel
Tábláját fejül volt,
ő megelőzhasson.

Ez Pál Apostol
a' sidott bünéit elősám
lálta, és az ő megigazu-
lásának módját elejtb
adván megmutatta hogy
az Isten az ő igazsá-
ga részéről bizta, akaro-
a' Kristusban történt
tánaszolgálatod: Valljon
felgyób valaki vagyunk
mi egyebetnél, amely
re Pálnak feleltnünk
kell: Nem semmiség
per, mert mind a Pál
mind a Tárgyak egy
jon bün alatt vadd. Mert
mindenek rettenetes
az Isten előtt

ez a' maga felhőben lött megjelenésit a Tegyelem
dájához hasonlóvá vala Isten, hogy mint a' maga fel
molhatatlan Törvényének tudója és oltalmazója
tetnék. Ugymint a' ki a' Feltségnek régulájának
és gyakorlásának nem hogy el-
kívánta volna, hanem inkább a' második Kőnek
táblájának regulájat, és annak követését megújí
kívánta. Ennek felette azt is akarta az Ur Isten
kijelenteni, hogy a' bünös Ember ne gondolja a
a' Tegyelem gyakorlásának és ne várja ennek á
tsoportos gyakorlásának dicsőítetlit Istentől az
beni elégtételnek általvételét.

Hogy azért az Ur Isten felhőben kívánt meg je
ni a' Tegyelemnek táblájának fejül, ez nints egy
bolumra formája vala az Istennek dicsőséges és
nes mulatozásának az Emberek között. hogy az U
Isten mint a' maga felbomolhatatlan Törvényének
ra és oltalmazója tiszteltetnék: Ugymint a' ki a' Te
tségnek gyakorlását, és annak regulását, nem hog
el-törlette volna, hanem inkább meg újjítani kívá
[illegible] helyheztette egyszersmind
a' maga felhőben való jelenetét a' Tegyelemnek
táblájának fejül, a' Kerubokat Kerubim, a' hová tsak a'
Fő Lapmehet vala bé vérrel az Esztendőnként va
megtisztulásnak napján. Innen kapott könyörgése
volt az Ó Szent hívelnek: Várom az Urat ki el rejtette a
orczáját, várom a' Messiást ki a' Kerubimok pánya
között bé takarta és elfedette magát.
[illegible]
[illegible]
gekben: Jerusalem Pásztorhalgatóneg ki vezérlet a
lelke mint Juhokat, ki ülsd a' Kerubimokon, jelentsd
magadat, ne légy mégis mintegy rejtekben a' Kerubi
párnái között, és ne rejtsd el mégis magadat a' te
Hívednek szemei előtt, hanem öltözzél testet szenv
magadra, jöjj ki és légyen Emberek között a' test
vozásod, ne rejtekben hanem az Emberekhez je
Nelly Kérés és teljes könyörgésre illyen tegyelmes vá
[illegible]

Meg igazulnak pedig ingyen Istennek Kegyelmébőll a Jésus
Krisztusban lött váltságnak általa. Kit az Isten ren-
delt engesztelő áldozatul az ő vérében valo hitnek
által, az előbbeni bűnöknek megbotrástásában valo
igazságának megmutatására. Melly a K. Leczke-
Le iratik ebben a szent Leczkében az Ember
Megszabadulásának eszméreti, és annak tudása.
Mellyrenézve a mostani K. Leczkének Magyará-
zatyában két dolgokra figyelmezzünk.
I. Lássuk meg, valljon lehetö olyan út avagy mód
mellyel a büntetésektől megszabadulhatunk,
és Isten előtt megigazulhatunk.
II. Lássuk meg, mitsoda út és mód légyen az melly
által Istennel megkedvelhetünk, és ingyen kegye-
lemből megigazulhatunk.
I. Ami az Elsőt illeti. Nehéz Kérdés volt eleitől
fogván a Megszabadultásnak, avagy Váltságnak Kérdése,
sőt még mais megtalálhatunk, hogy emel egy nehe-
zebb dolog és Nagyobb Kérdés az Isten megváltozha-
tatlan Szentségére, és igazságának elégtételire nézve
tudtra és nemis lehet. Mert az Isten még az ö Szentire
sem bírott tökéletes állhatatosságot, sőt az Angyalokis
nem tökéletes tisztán az ö Szemei előtt. Menyivel inkább
az utálatos és dohos Ember, a ki mint a vizet egy pongy-
hozza az álnokságot. Jób. XV. 15, 16. Es a mint az Apostol
a Rézsü alatt valo Részben a 19. versben feljegyzette:
Az egész Világ mélto Isten előtt a Kárhozatra. ‡ Az Emberek-
nek hamisságok tétetik különbséget ö Szentsége és az Isten
között. Es a mint a Szent Nép példája bizonyitya, az ö
bűnei miatt rejtezett vala el az Urnak orczája ö előlök
hogy ö Szent meg ne halgathná. Esa. 59. 1, 2. sőt sza az Istennek
bűnt gyülölö poros igazságát megcsalják az ö igaz Itélet
szerint, minden Emberek örökké való Kárhozatot érdem-
lenek. Vallyon hát vagyone olyan út, és mód, avagy eszköz,
mellyel a megérdemlett örök Kárhozattol megszaba-
dulhatunk és idvezülhetünk? Erre [illegible] Embereket többire az pokoltól felelni vagyon.

A' mellyel [illegible]

‡ Mert noha az Urnak
Ereje nem szünik
meg hogy meg ne
szabadithatna, de

† A melly mód és eszközök, nem egyéb, hanem ~~[illegible]~~ elég-tétel. Erről mongya a Catechismus a XII. d Kérdésnek feleletiben: Az Istennek az ő igazságának get akar tétetni; ezokaért kívség, hogy vagy ma által, vagy más által tégyünk eleget. Az Istennek ségának pedig elégtételét, a kenvedés és Engedmeség által. Az Istennek igazsága olyan sé vedést kíván, hogy mind azok a büntetéseket el vi tessenek és el hordoztassanak, valamelyeket az Ember az ő bűneivel érdemlett. Illyen szenvedés fenyegette vala meg Isten Adámot ~~is~~ még min elötte vétkerett volna: Valamelly napon ejtő s: tudniillik a meg tiltott fának gyümöltzében; halá nak hatálával halsz meg. 1. Mós. 2. 17. Az engedel meség pedig, mellyet az Istennek igazsága kíván az Embertől, nem egyéb, hanem a Törvénynek való engedelmesség. Illyen engedelmességet kíván vala az Isten Adámtól, melynek végben vitele nél nem akar az Embernek örök életet adni. Ezért k így 3. Mós. 18. 5. Őrizzétek meg az én rendeléseimet és ítéleteimet: Mellyeket á ki tselekesik él az á által. Midőn már a Catechismus előtt azt hogy az Isten akarja, hogy az ő Igazságának eleg tétetteséjék? Ezzel azt akarja mondani: Hogy az Istennek igaz és szent Személyét kívánja az. Mo valamiképpen ~~nem~~ hogy az Isten tökéletes igaz, úgy önön magá (: azaz, a maga Tökéletességét, Igazságát, szentséget &c. :) meg nem tagadhatja. 2. Tim. 2. 13. Megta gadná pedig magát, ha a bűnt büntetetlen hagyná és a bűnöst ártatlanná tenné. 2. Mós. 34. 7.

Mivel ~~ez~~ azért az Istennek Személye eleg tétetni kíván, tehát ámi megigazulásunknak avagy idvességünknek előmozdítására nézve, kívségel sen meg kívántatik, hogy az Isten ~~a~~ megelégtet Igazságának, vagy magunk által, vagy más által eleg tétetteséjék. ~~Ez~~ De minthogy magunk által semmi leshöl az Isten Igazságának eleget nem tehetünk, ~~[illegible]~~

tehát

[...] tehát az Isten nem ellene, sőtsinkább irgalmasságaszerint megengedi, hogy az elég-tétel más alkalmatosságnak által meg lehessen. De Vallyon mi magunk által, miért nem tehetünk eleget az Isten Igazságának? Azért mert mi sem az Istennek egész Törvényét tökéletessen meg nem tarthattyuk, sem a bünnel érdemlett örök büntetéseket el-nem hordozhatnók, hanem [illegible], a'mi adósságunkat napról napra öregbitjük, azaz többet többet vétkezünk, és az által több büntetést vonunk magunkra. Ezért mondja az Apól Rom. 2. 5. De te a te keménységed szerint és meg-térhetetlen szived szerint gyüjtesz te magadnak haragot a haragnak napjára, és az Isten igaz itéletének megjelenésének napjára.

De továbbá vegyük fel a'mit a Catechismus a XIV. Kérdésben feltészen, és tárjuk meg, hogy vallyon a Mennyben és Földön való teremtett állatok közül valamelly, a'mi csak puszta teremtett állatt, eleget teheténe értettünk? Erre a Catechismus igy felel meg: Csak egy sem. Miért, Elöször azért, mert az a bünt, mellyet az Ember tett, nem akarja az Isten más teremtett állatban meg-büntetni. Másodszor azért, mert a'mi csak teremtett állat, az Istennek a bün ellen való haragjának terhét el-nem viselhetné, és egyebeket attól meg-nem szabadithatna.

[illegible] f Valamikeppen azért, a természet szerint meg romlott

f Valamelly teremtett ember önmaga sem egyéb, sem valami többet eleget nem tehet, egy más ember féle puszta teremtett állat, akár Angyal, akár ember légyen, a bünös emberért eleget nem tehet. Az ö Atyafiát sem-is meg nem válthatja, sem meg nem adhatja Istennek az ö váltságának árrát. Mert az ö lelkének váltsága drága. Solt. 49. 8. 9. A' bárkáknak jutalmuk [illegible] és Krisztus vére áldozatjok Isten előtt a bünért nem Ezech. Solt. 50. 13.

tehát

Honem

Hanem á mint á k. Dávid az 51. Zsolt. 19. vk bizonyitya: I
Isten előtt kedves áldozatok, á töredelmes lélek. Ismi
pedig á véres áldozatok Isten előtt nem kedvesek, h
senkiis á maga igazságát, sem Istenben, sem E
ben, sem egyéb teremtett állatban nem keresh
Mert ast mongya az Ur Isten: Jerém. 17. 5. Akinek á
kibirik az Emberben, és erősségét helyheszteti á test
és az ö szive el távozott az Urtol.

II. A Leczkének Második Részében immáro
lássuk meg röviden, mitsoda ut és mod legyen az
melly által Istennel meg-békélhetünk, és ingyen
gyelemből meg igazulhatunk. Erről az Apostol így Kol
Leczkében: Megigazultnak pedig ingyen, Isten kegyel
ből á Jézus Krisztusban lött Váltságnak általa kit az
rendelt engesztelő áldozatul az ö vérében való hitnek
tala, az előbbeni bünöknek megbotsátásában valo
igazságának megmutatására. Ezt az utot és mo
agy előlében á Catechismus á XV. Kérdésben és a
rak feleletében, holott azt tanittya hogy olyan Ka
ditót és Közbenjárót kell keresnünk, á ki valóságo
Emberek és tökéletes igazságu legyen úgyan, de minde
által minden teremtett állatoknál hatalmasb, az
á ki egésszesmind valóságos igaz Istenis legyen. Ilyen
á Közbenjárónak Nevezetin, értetik olly Személly
á ki abban dolgozik, hogy az Isten és az Ember közö
békességet szerezzen. Ezpedig nem más hanem á Krisz
Jézus, á ki mindenestől fogva hasonlatossá lött va
az Atyafiakhoz á bünön kivül: hogy Könyörülö lenne
és hiv Pap az Isten előtt való dolgokban, hogy á Népnek
bünét el törölné. Zsid. 2. 17.

Ha ezért á Közbenjáró test Isten lött volna, sem nem
szenvedhetett volna, sem meg nem halhatott volna. Ha
pedig test tsupa Ember lött volna á szenvedést el nem
viselhette volna és meg nem győzhette volna. Tehát
Kivülség volt k. á Közbenjáró Isten és Ember legyen egy
személyben. Embernek illett lenni, hogy szenvedhessen
és halhassa, á Törvénynek engedelmes lehetne, és
meg is halhatna. Istennek illett lenni, hogy az ö en-
gedelmessége és halála végtelen erejü és érdemü
lenne, és hogy így az egész személy tulajdonittassék
az á mit az Isteni Természet és az Emberi természet ebben
á munkában cselekedett.

Tudomány.

Tsak egyedül az Ur Jésus Krisztus az az út
és eszköz, melly által á bünös ember á kárhozattol és büntetéstöl meg-szabadulhat,
és ingyen kegyelemből Isten-elött megigazulhat.

Igasságá é Tudománynak vagyon á K. Leczkében
olott igy Koll az Apól: Megigazulnak pedig ingyen Isten
kegyelméből á Jésus Krisztusban lött váltságnak által ala.
Kit az Isten rendelt engesztelö áldozatul az ö vérében
való hitnek által a, az elöbbeni bünöknek meg-bocsátásában valo igasságának megmutatására. Es ismét
Hóse. 1. 7. Holott igy Koll az Ur Hóseás Prófétának: Á Juda
házának kegyelmes lészek, és meg-tartom öket az ö Urok
Istenek által. Melly Kollásnak forcuája im é két dolgokat adja elönkben. (1.) Hogy az Ur Isten nem é Világot
váltotta meg, hanem é világból választott kiválképpen valo ház népet. (2.) Hogy ez á ház nép az Ok Testámentomban birongos Nemzetségben köttetett vala.
Melly is hól Ábrahám magvának, hol Izraelnek, hol
Jákobnak, hol Juda házának neveztetik. De az Uj Testámentomban, tetzet az Istennek ezt á Ház népet kiszélesiteni, és á Semnek Sátorát ki terjeszteni. 1. Mós. 9.
és abban á Jáfet maradékit, ugymint á Pogányokat
be venni.

Az Ábrahám magvai két féle vala, egyik test szerint,
á másik lélek szerint valo. Á Test szerint valo volt az Ok Testámentomban. Á lélek szerint valo az Uj Testámentomi ~~t~~ Hiveknek
választott sereg, melleket Isten magának közvetség szerint
választott. 1. Mós. 2. 13. Részben.

Látyátok tehát K. H. hogy á bünös ember, nem
á maga erdeme által, sem nem egyéb eszközök által szabadulhat meg á kárhozattol, és büntetéstöl, hanem
ingyen kegyelemből á Jésus Krisztusban lött váltság által.

A Erdmunde

Éinek mindenestől fogva hasonlatosnak kelle
lenni az Atyafiakhoz, hogy könyörülő lenne és hi
Pap az Isten előtt való dolgokban, hogy a Népen
bűnét elтörölene. Mert illyen Papi fejedelem ille
vala minket, szent ártatlan, papiöneltől való á
főtől megválasztatott. Sidó. 2.17. ismét. 7.26.

Vétkeznek tehát é Tudomány ellen (1) strok
kik az Istennek természeti igasságát tagadják, és á
értelemben vadnak, hogy az Isten elégtétel nélkül
bűnt megbotráthatya. (2) Vétkeznek arok, á kik
állatyák, hogy ö magok által eleget tehetnek az Is
igasságának, á kik az Angyalokat, á meghalt Sz
ket, mint meg anyi Közbenjárokat, az idvesség
gában segitségül hivnak. Holott á Szentirás nyilvá
és világosan tanitya: Egy az Isten, egy á Közbenjáró
Isten között és Emberek között, az Ember Krisztus Jés
Ki adta önmön magát váltságul mindeneknek. 1. Tim.

Oh de mellyekben vadnak illyen nyavalyás Embe
á mái Világ szerint való bölts Keresztyenek között, á
vagy megnem esmérik annak az Elégtételnek fölsé
voltát, á mellyet á mi bűneinkért kiván az Istennek
Igasságа, vagy ha szintén megesmérik is, de nem kere
ek az Istentől kellyes tehetségekkel és minden igy
keretekkel.

Mijedig 2.H. esmérjük meg elöször á mi nyavalyás
gunkat, hogy mi felette bűnösök vagyunk, azutánn
mérjük meg, hogy leg tellyebb remenségünk semlehet
idvességről, hanem ha előbb megtöltetünk mi értünk
á tökéletes elégtétel az Istennek Igasságának. Es mi
ezt á tökéletes Elégtételt egyedül az Urjésus vihe
és vitte végben; meg esmérjük azt is, melly [illegible]
kellyes légyen az ö tökéletes elégtétel
á mi idvességünkre. Ne esmérjünk semmit Közbenjá
vonnak, sem á mi idvességünket máshan ne keressü
hanem tsak egyedül á Jésus Krisztusban. Mert nem ad
tott Eg alatt más név melly által kellene és lehet
meg tartatnunk hanem á Jésus Krisztus neve által.
Függesszünk á mi elmeinknek szemeit az igaz hitnek ál

* * az Atyák jobb-
jánülö Urunk Jésus Kriss-
tusra, mert bizonyara
ö az az út és eszkö
mely által az ö előtt
való haragtol és bünte-
tésektől megszabadul-
hatunk, ingyen kegye-
lemből az ö benne lött
váltsága által. Ö á
Jákobnak annak
fel mutatott lajtor-
jája, á ki az Eget á
földel egyben kapcsola
ö általa nyerhetjük
meg bűneinknek bocsá-
natát az ö Atyától
a mi Istenünktől, az
ö Lakának nyitá fölö
kegyelme tsendben-
ülnünket biztosittá
az ö előtt való állás
tól. Ö az az Út
á ki meg maig így fel
az ö Hivinek. Ali
dicséretet ahoz tá
ditsö ingem, á ki az
ö utait jol ismeröli
megmutatom annak az Isten Boldogitását. Amen.

Könyörgés.

Kegyelmes és könyörülő Szent Isten a Krisztus Jésusban Kedvelmes édes Atyánk! Melly nagyok és sokfélék á te Testi és Lelki jótétemenyeid, mellyeket mivelünk eleitől fogván közlöttél? melly nagy volt á te mi hozzánk való szereteted, hogy azt tselekedted mivelünk, á mi nélünk jó és idvessegesvala, melly nagy igyekezettel kellenek nélünk is azt tselekednünk á mi te elötted kedves és tetsző? De mi mindezideig, mesziaron engedetlenségben és meg-térhetetlenségben töltöttük-el á mi életünket, mert gonoszszal fizettük vissza minden te jó-tétemenyidet. Mennél Kegyelmesebb voltál te mi hozzánk, annál gonoszabbak voltunk mi te hozzád. Sőt mind ~~ebben~~ é mi hálatlanságunkban, gonosz életünkben és magunk viseletében is, igaz hivő és Meg-tért bünösöknek tartottuk magunkat, mert nem tudtuk és meg nem gondoltuk, mi légyen az igaz Meg-térés és penitentzia tartás.

Oh de melly távol vagyunk még-is te tőled, mélttatlanok erötelenek, sőt tellyességgel tehetetlenek vagyunk, hogy magunk által te hozzád mehessünk, vonj hát minket oh Könyörülő és hoksértésiro Isten te magadhoz, hogy á te Törvényed szerint járhassunk, á te Igéd és Lelked által eszmérteszd-meg mivelünk, mit kellyen tselekednünk vagy nem tselekednünk. ~~Valamiképpa~~ meg-eszmértessed mivelünk á mi bünenknek iszonyú útálatos voltát, ~~kik~~ adjad mivelünk á te Kegyelmedet, hogy igazán és kivánt szerint megbánjuk minden bünenket. Oh vajha á mi bününk

Bűneinken való bánat és szomorúság, valamelly részében
meg-egyezne á mi Bűneinknek sokságával, hirom
Boldogok vónánk, mert ebből az Isten szerint való
Szomorúságból, Istenben való örök származnék á
Jésus Krisztus által.

Szeretnéd azt hát mivelünk Ohmi Istenünk!
hogy á mi életünket á te akaratod szerint rendel-
hessük, hogy á mi életünk, á mi örömünk és gyönyö-
rüségünk légyen ez é világban, hogy minden jó
tselekedetekben magunkat gyakorolyuk. Adjad
Uram Jésus, hogy á te veledvaló Lelki Egyességnek
ereje naponként hathatossább légyen á mi Lelünk-
ben, hogy minden mi tselekedeteink légyenek á te
benned való igaz Hitből. Adjad hogy á te tökéletes
Törvényed légyen minden mi tselekedeteinknek
egyedül való regulája és sinor mértéke. Őrizz-
meg minket Kegyelmesen, hogy á te Templomod-
ban ne jelenjünk-meg idegen tüzzel, hanem
minden tselekedeteink te tőled légyenek; hogy
Oltárán az Egekben tégedet, az Atyával és á Kent
Lélekkel együtt, á Mennyei Seregekkel imádjunk,
tiszteljünk és dicsőitsünk á tökéletes Boldogságban.
Amen.

VIdik Tanitás.

VI. Urnap. XVI — — és XIX. Kérdések Magyarázatja

Textus. 1. Timot. 2. 5,6. Mert egy az Isten, egy a Közbenjáróis Isten között és Emberek között, az Ember Krisztus Jésus. Kiadta önmön magát váltságul minden emberekért, a Krisztus mondom, a ki bizonyos időkre rendeltetett tanubizonyságvolt.

Exod. ~~Mózes által~~ figyelmetes ~~hallgatásra~~ meghalgatásra méltó dolog, a mi vagyon 2. Mós. a 26. és 36. Résznek; és ismét Sido. 9. v. 23, — 6, 7. Holottis annakorban

vérével, [illegible], mellyel áldozik ő magáért, és á[illegible]
nek bűneiért.

Hogy azért a Szent beszédekben nagy titkok, valóságos dolgok légyenek el-rejtetve, azt senki kétségkívül nem hozhatja. Ugyanis a Sátor figurája, avagy formája volt két dolognak, ugy mint (1.) A' Krisztus Testének, a' kiben lakozik az Istenségnek minden tellyessége, állattya szerint. Kolos. 2. 9. [illegible] bírálni a Hebr. 2. Mós. 40. 34. Hogy [illegible] állandóságát, nagyságát, [illegible] [illegible] [illegible]

Az Istenelőtt Ellett lenni mindenkor tiszteket Le-
nyegetnek az Áldozaton, az Istenni tiszteletnek helyén.
3. Mós. XXIV. 5--8. Mellyek ábrázolták á Hiveket.
Ennek-felette, á Kárpit ábrázolta (1.) Á Krisztus
Testét, mellyáltal Kabadságunkvagyon á Kentséges
helybe való ~~bemenetelre~~ bémenetelre, á Jésus Vére által
az uton, mellyet szentelt á Kárpit által, az az, azö Teste,
által. Á mellyis arra tészi, hogy valamiképpen régenten,
míg á Kárpit helyben állott, be-menni, á Szentek Szent
tiben nem-lehetett, ugy á mi abban volt, azt az Embe-
rek nem-láthattak: Ugy á Krisztusnál Teste mig az
Halál által meg-nem-romlott, addig az Istenség ennyá
lal forrásabb volt. Mikör pedig á Halál által,
meg-szakasztatott, mint valami Kárpit á Testvény-
nek által-el-töröltetett, á Logánynak utánis á Lidol-
lal az Isten-ember-re is az idvességre Kabados
ut nyittatott. Kolos. 1.20. (2.) Á Kárpit jegyzette
az Istennek á Mózes által ki-adatott Ember Tör-
vénnyeit, mellyek Törvény Kívül ~~Ember~~ Ember meg-
esmerett az Istennek való vétek. ~~Mellyek~~ Mellyek
be-négyen minden-ároktól, mellyek á Kárpátonkívül állnak
nak, az az, á Mennyei dolgoktól, á mellyeket példá-
zoltak á Mózes Ceremoniái. Á Tenjénerő volt
az Istenni Szolgálathoz tartozó ~~Arany~~ Arany edény,
á mellyel mind á Papok, mind á Fő Pap, Istennek jó-
illatu füstölő tűzzel. É pedig példázolta az á
Krisztustak Kentséges akaratyát á mellyben felvé-
vén és el-fogadván á mi Könyörgésünket az Ő Atyá-
nak ajánlja. Mert mint á mi idvességünkre meg-
Kezdje az Ő tulajdon Vére által mennyből egyben,
á Kentséges helyben, á Szentek Szentiben, tudnillik á

† Sidó. VI. 19.

Menyország

Fő Papja és = Körbenjárója, ki-meg-holt a Bünösnek
Mennyországban, minekutánna örök váltzagot ta
volna. Zsid. IX. 12. Ez az Uj Testamentomnak az
trógáért, mellyek voltanak az első Testamento
alatt, hogy mint hivataloſok az örökkévaló ö
ſéget igéretét vennék. Az emlitett Réſnek, 15
szerint. Ezt tanitya és bizonyitya nyyan a Le
Pál Apſt. 1. Timoth. 2. 5, 6. Holott igy szoll: Mert
az Isten, égy a Körbenjáróvis. Mellyá Kent Le
Le-irattik ebben a Kent Lecztében a Kör
járó Jésus Kristusrol való Evangyelioni is
ges Tudománynak Compendiuma, Rövid
ſummaja. Az holottis
I. Vagyon a Körbenjáronak Istenſége emberſ
gével edgyütt im ezekben: Mert égy az Isten
II. Vagyon a mi Váltságunk felöll való örven
detes izenet a Kristus által im ezekben:
Ki adta önnön magát Váltságul minden emb
I. A mi az Elsőt nézi. Hogy a Körbenjáró Jésus Kri
valóſágos igaz Isten és valóſágos igaz Ember lött
légyen, meg-tetzik mind a maga Hivataljából mind
pedig a tellyes Szentirásbol. (1.) Meg-tetzik a mag
Hivataljából. Mert ha a Körbenjáró tsak Isten lett
volna, sem nem szenvedhetett volna, sem meg nem
halhatott volna. Ha pedig tsak tsupa Ember lött
volna, a szenvedést el nem viselhette és meg nem
győzhette volna. Tehát Kütség volt, hogy a Körb
járó Isten és Ember légyen égy Személlyben. De
vallyon miért kellett a Körbenjáronak Valóſágos
Embernek lenni? Azért mert az Istennek igaſsága
azt kivánja, hogy a mellyEmberi tetzniéſet vétzett

ugyan azon Emberi természet fizessen megis á
bünért. Erészmondya az Ur Isten. 2. Mós. 32. 33. Azt
á ki vétkezik én ellenem, ki törlöm az én Könyvemből.
Az homan már azt hozom ki. Hogyha á Körbenjáro
valóságos Ember nembet volna, á mi Fel[illegible]
[illegible] Tőzvényt be nemtölthette volna, sem az ö vérét ki nemonthatta volna,
holott pedig ezek nélkül végben nem mehetett á
bünös Ember Váltságának munkája. Mert azt
mondya R. Sál Apt. Sido. 9. 22. Vér ontás nélkül
nem lészen á bötsánat. Tehát á Körbenjárónak valóságos
igaz Embernek kellett lenni; mert az á ki magais
bünös volna, nemfizethetne meg magáért, an-
nyival inkább meg nemfizethetne másokért.
A ki magais fülig vagyon az adósságban, miképpen † á mint láthatni
fizethetné meg á más adósságát? Ezért mondya á XVI dik Kérdésnek
R. Sál Apt. Sido. 7. 26. Illyen Papi Fejedelem illet Feleletiben.
vala mindet, &c.

De (2.) Hogy á Körbenjáró valóságos igaz
Isten és valóságos Ember lött légyen, megtetzik
á tellyes Kentiratsból. Nevezetesen á mostani
Kent Leckéből, holott igy hall az Apt: Mert egy
az Isten, egy á Körbenjáró Isten között és ember
Is t ezért jegyeztük meg azt, hogy á Körbenjárónak
(1.) Kellett lenni igaz Istennek, mégpedig ezen Fő
és kiváltképpen való két okoknak nézve. (a)
(a) Hogy az ö Istenségének hatalmával, az Ister
haragjának terhét az ö testében elkenhetnie, # Az Istra haragnak terhén pedig
és ördöghöz való büntetéseket, a mellyeket á mi
bűneinkel érdemlettünk. Mert azt Istennek kellett
tehát Bírósághoz képpen lenni á mi Körbenjárónknak,
azért

Ezzől tanit á Catechesis
á XVII dik Kérdésben
és annak Feleletiben
igy hóbrán: Legyen
Catechesi.

azért hogy eſet az Iſten haragjának terhét el-
ſelhetné, és ni zellunk el-vethetné. Ezért mon-
Eſa. 43.11. Én vagyok, én vagyok az Ur, és én nál-
több Kabadító nintsen. De már itt az á Kezdés
fordul-elö, Vallyon á mi Körbenjárónknak Iſten
ſeje hordozhattaé ezt az Iſten haragjának ter
Kp. Semmiképben nem: Mert az Iſteni termé
nem keruedett, hanem á Krisſusnak Emberi
termésete keruedett hogy pedig az ö Ember
termésete el-viselhetné ezeket á kenvedése
az Iſteni természet fegitette és meg-erösitet
ast. Á mi betegségünket ö viselte, és á mi
fajdalminkat ö hordotta. Eſa. 53.4. Mert noha
meg-feketitetett volt az erötelenségböl, minda
által él az Istennek hatalmából. 2 Sido. 9.14.

2 Korint. 13.4.

(6.) Második Fö és Eiváltképpen való ok, á mel
nézve á mi Körbenjárónknak igaz Istennek
benni, Ez, hogy minékünk az el-veſztett igaſſá
és életet vikſa kereſztetné és meg-adhatna
Holottis az igaſſágos kell értetni, azt az örök
életre való duſt, á mellyet á maga tökéletes
engedelmeſſége, és áltatlan kenvedése által
meg-kellett kereſni á Körbenjárónak, és á mell
nélkül nem lett volna ilkendö az Istenhez, hog
minékünk örök életet adna. Az honnan látyuk is
azt, hogy tsak az Urban vagyon minden igaſſág
azaz, tökéletes jus az örök életre. Eſa. 45.24
Az örök életen pedigen, röviden Kolvan, éte
tet az, á mit mond az Ap. Galat. 2.20. Élek
többé nem én, hanem él énbennem á Krisſus,
és á mellyel életett most élek á teſtben, az Istenn
Fiában való hit által élem. És éniss ez életnek
utánna á Menyei örök életbe által-tétetetem.

(2.) Kellett

(2.) Kellett á Körbenjárónak lenni Valóságos
és Igaz Embernek. [illegible] mely, megteszi: János.
1. 14. Amaz Ige testé lött és lakozott mi közöttünk.
Holottis az Igén értetik az Istennek egyszülött Fia.
Igaz Emberneködis Kellett lenni á Krisztusnak, mert
azt mongya Sz. Péter Apl. 1. Levelében, á 3. Részneк
18. vk. A Krisztus egyszer á bűnért szenvedett, igaz
lévén á hamisakért, hogy minket Istenhez vinne.
Mindezekből immáron világosan kijön az á mit
mond á Catechismus á XVIII. Kérdésben, és annak
Feleletiben, hogy az á Körbenjáró, á ki egyszersmind
valóságos Isten, és valóságos tökéletes igaz ember is.
Ezekig nem más, hanem A mi Urunk Jézus Krisztus,
ki tétetett minékünk az Atya Istentől böltesség-
günkké, igazságunkká, Szentségünkké, és Váltság-
gunkká. Melly igékkel á Catechismus, nér szent
Pál Apostolnak arra mondására. 1. Kor. 1. 30. A Jézus
Krisztus lett minékünk Istentől böltesség, igazság,
Szentség, és Váltság.

Ugyanis: Lött á Jézus Krisztus minékünk Istentől
Böltességünkké, hogy ő mint mi Prófétánk á maga
Igéje és Szent Lelke által bennünket megvilágo-
sítson, á végre, hogy őtet, mint igaz Böltesség-
get megismérjük. A' Kiben vadnak á böltesség-
nek és ismeretnek tellyes Kintse el-rejtetve.
Kolos. 2. 3.
2. Tétetett igazságunkká, hogy ő mint mi
Fő Papunk, á maga vétes engedelmessége által
elegyetett mi értettünk az Istennek igazságának és
az által megszerezte minékünk, a Jusst az örök
életre. 2. Kor. 5. 21. Az Istennek ott á ki bűnt nem tud
vala, tévé mi értettünk bűnné, hogy mi lennénk

+ Körbenjáró

Melyből is á XVIII.
Kérdés szerint
áj ő ki: Hogy az

ia, á mint tanít-
tya Sz. Pál Apl.

Istennek igazsága o bennek.

3. Kiterjed [illegible] minékünk kegyes
mert nem tart érdemlette minéktünk a meg
tehát is, a világ teremtésében nem tart
tó példát adta mi előnkbe a keresztyén
hanem mint mi Királyunk, munkálkodja
a keresztyéget mi lennünk a maga helyébe
Ezért mondja. Dános. 17. 19. Én éretek szen
hogy megszentsem, hogy ő is szenteltessenek
igazsággal valóba.

4. Tekintett a Prédikátor minékünk az
Istentől való [illegible]

II. A' Leczkének Második Részében tanít
Kellemes, [illegible], Vagyon a mi Váltságun
felöll való üdvezítes üzenet, ijnezekben
Kiadta önön magát Váltságul minden
bűnekért, a Krisztus mondom, a kit bizonyos
időkre rendeltetett tanúbizonyság volt.
Láttyuk azt világosan a Leczkének második
Részéből, hogy a Krisztus tétetett minékünk
Váltságunkra; mert ő mint mi Körbejárónk
nem csak minden gonoszból való örök Váltság
got érdemlett minékünk, hanem ugyan azon
Váltságot már ebben az életbenis kezdet
szint ajándékozza minékünk, és ez élet után
tökéletesen fogja ajándékozni oda-fel az égben.
A' honnan ő ment egyszer az ő vére által minekutá
na örök Váltságot talált volna. Zsid. 9. 12.

Immenmár a Catechismus így kell a Ke
resztény Embernek a XIX. Kérdésben: Honnan
tudod ezt hogy a Jésus Krisztus légyen ez a tö-
kéletes Körbenjáró? Mellyre is megfelelés
azt mondja: Az Evangyéliomból: mellyet
az Isten elsőször a Paradicsomban jelentett meg;
és azután

és azután a Sátiárjak és Próféták által hirdette-
tett az áldozatokkal és egyéb oh Törvénybéli-szére-
móniák által megpéldázgatott végzetre jedig azö
egyetlenegy Fija által be-tellyesitett. Holottis az
Evangéliomnak nyilvanitasin, értetik ámi Váltsá-
gunk felöll való örvendetes izenet a Krisus által.
Mellyet ki-jelentett Isten ~~elsöben~~
1, Elöször a Paradicsomban, ámi első Ítéletnek
mindjárt a Komor eset után, midön a Kigyónak
ezt mondotta: Ellenkeréft jerzek te közötted, és az
Aszszony-állat között, á te Magod közötted és azö
Magva között, az megrontya teneked fejedet, és te is
mardosod annak sarkát. 1. Mós. 3. 15. Holott á Kigyon
~~a sarpnak Magva~~ értetik az Ördög, annak magvan
á hitetlen Emberek, kik az ördögtől vadnak, János.
8. 44. Az Aszszony-állaton értetik Éva, á kit meg-
tsalt á Sátán. Az Aszszony-állatnak Magva pedig
á Krisus és azö Hivei. Áll tehát á Sátánnak és
azö Magvának Ellenkeréfe, az Aszszony-állatnak
Magva ellen, Ebben, hogy á Sátán á Választottakat
minden erejével á maga országában igyekezik tar-
tani, és azért á maga Magvával á hitetlenekkel
együtt, künteden gyülöli és ostromolja á Válasz-
tottakat. Ellenben az Aszszony-állatnak Magva
nak ellenkeréfe á Kigyó ellen és annak Magva
ellen, ebben áll, hogy á Választottak, á Sátánnak
országából és hatalma alól, á Krisus által tölé-
letlen meg-szabadulnak és meg-tartatnak. És á ti-
veris á Sátánt azö Magvával együtt gyülölik,
és azokkal künteden való harcban és ellenkeréfben
vadnak élnek. ~~Jollehet~~ † Mert jollehet
† az Aszszony állatnak Magva, megrontotta á Ki-
gyonak fejét, és azö hatalmának általa el-rontotta azt,
á Sínél

á Fiával á halálnak birodalma vala, azaz az
göt. Sid. 2. 14. (1) Akkoromitor á maga Szent
és Halála által, eleget tött á mi bűneinkért
Istennek igazságának. (2) A maga Feltámadása és
ben menetele által. (3) Az Evangéliomnak
hatalma által megyáltatá á Sátánnak ő
á Fogságok között el-rontatott, á Krisztus
országa pedig felállíttatott. Mindazáltal ne
szakaszt ki innen á Hívőknek viadalát, s
inkább kívánságképpen megkívántatik, hogy a
Hívők meg-vonnák á Kígyónak Fejét. Ez
tetik fel akkoron, mikor á Krisztusnak mint az
Fejeknek ereje által, harcolnak és vitézked
á Sátán ellen és az ő országa ellen, mind addig
mignem á Krisztus meg-rontya egésszen á Sát
az ő lábai alatt. Rom. 16. 20. Ez á Kígyó az
Sátán mardossa á Krisztusnak sarkát mikor á
Előjáróinak gonoszságok által meg-sebesíte
ötet. Ez á Kígyó és ennek Magva mardossa
még mais á Hívőknek sarkát, mikor azokat
Közönségképpen gyötöli, üldözi, ostromolja és
üldözi. Efes. 6. 11.

2. Ki jelentetett á mi Váltságunk felöl való ör-
vendetes üzenet arany Evangéliom, á Szent Pá-
triárkáknak és Prófétáknak élő nyelvel való
tanítások által: Midőn az Isten jobban jobban
fel fedezte néhek ezt az Evangéliomot, az idő
nek folyása szerint, és á Krisztust, ezt az Apo
stoli-állatnak ~~Magvát~~ mégígértetett Magvát
az ő felölle való sokféle és bizonyságos jövendö-
lések által ki-jelentette és ismeretessé tötte,
á mint az illyen jövendölésekkel á Prófétáknak
minden irásaik tellyesek. Csele. 10. 43.

3. Ki jelentet

3. Ki-jelen
hirdetése á P
Apostoli-ál
meg-sebesí
á sokféle ál
tzerémon
zatok által
4. Bétel
lionot, mi
maga Fiá
lelrede é
á Prófétá
és á Sze
á Törvé
és á Val

A Jés
és Ev
ságok
meg-
elég-
ann
let
idve
Ö Fiad
lött Ken
nemsü
tsak
az Ur
és az ö
idvez
á te

3. Ki-jelentetett ennek az Evangyéliomnak hirdetése a Példáratok által: Midőn az Isten, az Atyaságnak állatnak ezt a meg-igértetett Magvát, meg-példáztatta, ki-ábrázoltatta, kivált képpen a sokféle áldozatok és egyéb Ó Törvénybéli tzerémoniák által, mindenféle más példázatok által is. Kolos. 2. 17.

4. Bételyesítette végre az Isten ezt az Evangyéliomot, mikor az el-rendelt időben, el-küldötte a maga Fiát e Világra, a ki mindazokat meg-tzélelte és el-kezdette, valamelyek öfelölle a Próféták-nak tegyédeik által elére hirdettettenek, és a Példáratok által meg-példázzattanak. Mert a Törvény Mózes által adatott, de a Kegyelem és a valóság a Jézus Krisztus által lett. Jánot. 1-17.

Tudomány.

A Jézus Krisztus az a tökéletes Körbenjáró Isten és Emberek között, a kiben mindazok a tulajdonságok és tehetségek meg-vadnak, valamelyek meg-kivántatnak arra, hogy a mi bűneinkért elég-tétessék az Isten igazságának, és hogy mi annak elégtétele által, a mi bűneinkre érdemlett büntetésétől meg-szabadulhassunk-és idvezülhessünk.

Ez Tudomány tsak igen rövid summája az eddig lött Kent Leirás magyarázattyának, mellyre nézve nem kűrtség hogy ezt sok dolgokat hozzá tsak éppen azt adom elébben Ember: Hogyha egyedül az Ur Jézus az a Körbenjáró, a ki tsupa bűneidtől, és az örökkévaló büntetésektől meg-szabadithat, és idvezithet, ready azért mindaddig nyugodalmat ne tselekednek, míg nem őtet áte magad Körbenjárodnak bé tsinálod

bíréked, és azt mondhatod: A' Jésus Krisztus be
énnékem Istentől, Bölcsességemmé, Igazság
Szentségemmé és Váltságommá.

De mellyjen sérelem találtatnak olly
Emberek, a' kik vallyák ugyan a' Krisztus Jésust
Fiának lenni, de az ő Közbenjárói Hivatallyát
meg-nem elégesnek, hanem ~~ő~~ a' teremtés
állatokhoz folyamodnak a' Kabadításért.

Illyenek (1.) Azok, a' kik a' meg-holt Szentek
és a' Szent Angyalokat Közbenjárójoknak ta
tyák, holott a' mostani Szent Lecke nem tsak
minket, hanem az egész Világban élő Emb
reket ezt mondja: Egy az Isten, egy a Közbe
közi Isten és Emberek között &c.

(2.) Illyenek azok, ~~a' kik a' Szentek és Szentségek~~
~~meg-gyalázói lettek~~, a' kik tagadják, a'
Jésus Krisztusnak igaz és örökkévaló Istenségét,
sőt azt tanittyák, hogy a' Krisztus az Ó Testamen
tomi Hivek nem tudták és nem ismérték: Holott
Jésus Krisztus tegnap és ma ugyan azon volt, min
örökkés ugyan azon lésben. Lido. 13. Z.

Mi azért Kedvetes Hallgatóim, a' kik bizonyal
el-hiszsük azt, hogy a' Jésus Krisztus lett minékünk Isten
től Bölcsesség, Igazság, Szentség, és Váltság. Ne kéressünk
ő rajta kívül más Közbenjárót, hanem inkább gyö
nyörködtessük a' mi tekintetünket ebben a' mi Idvezítőnk
ben. Mert ő a' mi Tökéletes Idvezítőnk. Ő a' mi Bölts
Főpapunk, a' ki meg-tanit bennünket mindazokra va
lamellyek Kötelességeket az idvességre. Ő a' mi Fő Papunk
a' ki meg-békélett Szent Atyjával, és meg-igazit minket.
ket. Ő a' mi Kabaditónk és Megváltónk, a' kinek di
csőséretire, minden nyelv mondja ezt velem együtt:
Az én lelkem magasztalja az Urat. És örvendez az én
lelkem, az én Megtartó Istenemben. Ámen.

VIIdik Tanitás.

VII. Ur Nap. XX. Kérdés.

Textus. János. 3. 16. Mert ugy szerette Isten
é Világot, hogy az ö egyetlen egy szülött Fiát
adná, hogy minden valaki hiszen ö benne, el-ne
vesszen, hanem örök életet végyen.

Exord. Nem csak keserves és Komoru, hanem egyeskeppen
tudákozásra méltó dolog vala, á melly á Pusztában
tévelygö Israel Népén történt vala, á mellyis eleven
kétségbül fel-jegyeztetett. 4. Mózes. XXI. 6, 7. Versseiben.
A'holott azt olvassuk, hogy mikor á Nép zugolodnek
az Isten ellen, és Mózes ellen: Botsátá az Ur á Népre
tüzes kigyokat, kik meg-mardosák á Népet, annyira
hogy sok Nép halá meg az Israelbül. Mellyen az Israel
Népe vagyon meg-ijedvén, és Mózeshez menvén mondá-
nak: Vétkeztünk, mert szóltottunk az Ur ellen, és
te ellened: imádjad az Urat hogy vigyen el mirollunk
á kigyokat. Mózes azért az Urnak parantsolattya
szerint, tsinálá magának érczbül öntött tüzes kigyot,
és fel-emelé azt jegyül. Ezután történek, hogy mikor
á kigyó valakit meg-mart, ha az ércznbül öntött kigyora
tekintett leg-ottan meg-gyogyult. Az emlitett Részek,
ből, és ódik versei szerint.

Ha pedig immáron é dolgot jól-fel-nyilt szemekkel
meg-vizsgáljuk, egyenesen által-látjuk, hogy azok á
tüzes kigyok, kikkel az Israel Népet megdoszák,
és ö közüllök sokakat meg-ölteték, jelen-
tették az elsö Embereknek, ugymint
Adámnak és Évának szomoru és siralmas eset-
let, á kikmikoron az Ur Istennak parantsolatyának nem engedel-
meskedének, kigyói formában meg-közelíteé
ölet

+ sorakat

ötet az Ördög, és meg-marà, az az bünre hajtà, m
nek ereje és mérge az egèsz Emberi Nemzetet anyi
el-hatotta, hogyha ez ellen orvosság nem találta
mindnyàjon az Emberek örök halàllal halnànak
De à Mennyèbéli Istennek örökvalò kegyelmes
akaratyàbol à bün miatt halàlos nyavalyà
fetüvö Embereknek, [redacted] meg-gyogyìtò Orv
ga lön az Akkorsi-àllatnak meg-igèrtetett Pla
az Embernek Fia, à kijolleket bünös Testnek hasò
tossàgàban jöve é Vilàgra, mindaràltal bün nèl
valò volt, hogy sokakat az Emberek közül meg
gyìtsana, és az örök halàltol megszabaditsana.

Ezt pèldàzta à Mòses àltal fel-emeltetett ré
kigyò, à mellyröl igy szòll maga à Krisztus. Jànos. 3
Mikèppen fel-emelte Mòses à kigyot à pusztàban
akkèppen fel kell magasztaltatnia az Embernek
nak. Ezt bizonyitya à mostani Szent Lecke, holot
igy szòll Krisztus Urunk: Mert ugy szerete Isten é Vil
got, hogy az ö egyetlen egy szülött Fiàt adnà, hogy &c.

Bé foglaltatik ebben à Szent Leckében az egès
Vilàgnak és az idveszèg utànának rövid le iràs
Mellyrenézve à Leckének magyarazatyàban ré
dolgokra figyelmezek.

I. Szòl ö à Vilàgrol mellyet az Isten ugy szeretet
hogy az ö egyetlen egy szülött Fiàt adta érette,
II. Szòl arrol, à ki à Vilàgban élöt közül
à Krisztusban hisznek, kiknek is az Isten örök éle
tet ad, vagy idveszèget ijèsz.

I. Àmi az Elsöt illeti. A Vilàg à melyben élünk, ba
sonlatossàg szerint sok dolgokert vétetik. (1.) Vétetik
è Vilàgban valo minden dolgokért. 1. Kor. 7. 31. A kik
Vilàggal élnek, mintha nem éltènek. (2) Vétetik à
làthatò Erkèlesiàért, à mellyben jòk és gonoszok vagy

Màté. 13

Máté. 13. 38. A' Mező pedig é' Világ; á jó Mag, az Isten
Országának Fiai; á Konkoly pedig amá gonoszaknak fiai.
(3.) Vétetik á hitetlenekért, ellenében tsúfán á Hívőknek.
Mellyről illyen bizonyságot tészen K. János. 1. 10. E' Világ
ötet meg-nem-ismére. Ezekről mondotta á Kristus:
Nem-é Világért könyörgök, hanem arokért, á kiket
Atyám nékem adtál. (4.) Vétetik á Pápa Nemzetéért.
János. 8. 26. (5.) Vétetik az Embereknek gonosz erőltető-
ért, bűnös Kokáságért. Mellyről így szóll Sarabaáról
Kép. 1. V. 27. Kegyelem nélkül meg-tartani magát e
Világtól. (6.) Vétetik á Világ az jövendőbeli fog-
ságáért, mellyet Isten magának fedegetett é világból.
János. 1. 29. A Kristus á mi bűneinkért engesztelő Áldozat,
nem tsak á mi bűneinkért pedig, hanem az egész Vi-
lágnak bűneiéért is. 1. János. 2. 2. Mert á Kristus nem
tsak á mi bűneinkért holt meg, hanem az egész Világon el-terjedett minden Nemzetsé-
gekben lévő Választottaknak bűnökért is. Erről á Vá-
laszttal Világáról mongya Kristus Urunk á mostani
Szent Leckében: Úgy szerette Isten é' Világot, hogy az ö
egyetlen egy szülött Fiát adná érette.

11. A Leckének Második Részében hallod arról á hit é Világban élők közül á Kristusban hiszőnek
üdvéről az Isten örök életet ígér. Innen mára á Ca-
techismus így szóll á Keresztény Emberek á XX. Kérdés-
ről: Üdvösségünk hát á Kristus által mindenek á hit az
Ádámban el-vesztenek vala? Mellyre így felel-meg:
Nemmindenek, hanem tsak arok, á kik igaz hit által
ö beléje oltatnak, és az ö jó-tétseményit magokhoz
kaptsolják. Hogy pedig á Kristus által, nem minden
Emberek üdvösülnek, hit az Ádámban el-vesztenek vala,
meg-bizonyítom á tellyes Szent Irástol. Mert mindjárt az

Ezt tanítja és bizonyítja á mi Symbolicus Könyvünk á XX-dik Kérdésben így szólván:

Első Evang

első Evangyéliomi igéretben. 1. Móses. 3. 15. Emlékezet
vagyon Kigyónak Magvárol, a melly magával a Sát-
nal el-kárhozik, vagyon egyszersmind ugyan ott emlé-
tékezés Istennek állatinak Magvárol, a melly a Kristus által
idvezül. Az utolsó Napon, El-mennek a Kárhozatra az
örök gyötrelemre, a kikhez pedig az örök életre. Máté
25. 46. Sőt azt mongya a Szentiras, hogy igen kevesen
idvezülnek. Mert szoros kapu, és szükseg ut a melly
viszen az életre és kevesen vagynak azok, a kik azt
meg-találják. Ellenben pedig széles kapu az és széles
ut, a melly a veszedelemre viszen; és sokan vannak
kik be-mennek azon. Máté 7. 13, 14. Tehát innen világosson kijő az, hogy ~~az igaz Hitnek~~ nem mindenek
hanem csak az igaz Hitnek idvezülnek a Kristus által
a kerint a mi vagyon. János. 3. 36. A' ki hiszen a Fiuban
vagyon annak örök élete, a ki pedig nem hiszen a Fiunak
nem látja az életet, hanem az Istennek haragja marad rajta. Mert a mint a Szent Lélek bizonyitja
Ugy szerette Isten a Világot, hogy az ö egyetlen egyszülött Fiát adná, hogy minden valaki hiszen ö benne
el-ne veszszen, hanem örök életet véggyen.

De vallyon miért hogy csak a Hitnek idvezülnek
a Kristus által? Azért, mert csak azok oltatnak igaz
Hit által ö beléje. Melly annyit teszen, mint a Kristus-
sal szorosan egyesittetni: mint a szőlő veszsző a szőlő-
tővel. Ján. 15. 5. És mint a Tagok a Fővel. Efés. 5. 30.
Ugyanis: Az Isten a maga Beszédében, Enál és nyilvánságosabban
minket a maga Fiával, mint Prófétával, és Papp-
Királlyal, és azt akarja, hogy mi az ö Fiát, ~~mint Prófétát, Papot, és Királlyt~~ be-véggyük, a mi
idvességünket egedül ö benne keressük, ötet minden-
nek felette keressük. Mikelyt már az Ember ebben az
Istennek reggelmes akaratjában tökéletes Hivel
meg-egyez, mindjárt valósággal egyesittetik a Kristus
mint a

*

mint á Meny-Országnak és á Völegény á Házasságról való Ró-adás [illegible] vagy igéret tétel által. Hos. 2. 19. és ismét, János. 1. 12. Valakik Őtet bé vették, ada azoknak illy méltóságot hogy Istennek fiaivá lennének, tudniillik azoknak, kik az ö Nevében hisznek. Kívüle tehát mieénk tudnunk, hogy igaz Hit által Ellettik á Krisztussal egyesíttetnünk, mert e nélkül az Egyesség nélkül, sem meg-nem igazulhatnánk, sem meg nem Kentelhetnénk, sem pedig nem idvezülhetnénk.

1. Azért, mert az Isten, nem tulajdonithatná és nem ajándékozhatná mieénk á Krisztusnak igasságát, ha ö vélle egyesittettek nem volnánk. Ezért mongya K. Pál. 2. Kor. 5. 21. Az Isten azt á ki bünt nem tud vala, tévé mi ésettünk bünné, hogy mi lennénk Isten igasságá ö benne.

2. Azért: Mert minden erö és tehetségét valamely jónak tselekedésére, á Krisztustol Ellett mieénk vennünk. Ezért mongya az Ur Jézus: János. 15. 5. A ki én benem marad, és á kiben én nem maradok, ez teremsok gyümölcsöt, mert én nállam nélkül semmit nem tselekedhetsz.

3. Azért: Mert valamig az Ember á Krisztuson kivül vagyon, mind addig az Isten ö néki ellensége, és ö is ellensége az Istennek. Tehát á bünös Ember, á Krisztussal való egyesség nélkül semmiképpen nem idvezülhet. Hogy azért tsak á Hivek idvezülnek á Krisztus által, ennek kivált képpen való oka ez: Mert tsak ök kapcsolják magokhoz á Krisztusnak jó-tétemenyeit igaz Hit által. Ezért mongya K. Pál Apol: Rom. 8. 1. Semmi kárhoztatások mintsen immár azoknak, á kik á Jézus Krisztusban vadnak: mert nem test szerint járnak, hanem télek szerint.

Tudomány

Tudómány.

Tsak azokat szerette Isten é Világból való
körül, és azokért is adta az ö egyetlen egy
kiütött Fiát á Halálra, á kik ö benne hi
és tsak azoktól is várja akarja idvezíteni
á kik igaz Hitnek általa á Krisztust magok
magokhoz Eapcsolják. Veritas in Textu nó

Midön már bizonyosan elhitetem azt magammal hog
az Ádámnak nem minden el-veszett Fiai idvezülnek
hanem tsak igen kevesse, tehát ezt á Tudományt á
magam haszonra kell ímérem fordítanom, meg
é szerint: Hogy ebben á Léleknek idvességében jár
dologban Testi bátorságra, avagy valamelyességre ter
vetemedjem, hanem ezt á dolgot valójában m
gondoljam, és így kolyjak: Én Lelkem ha azt mon
daná az Istennek Beszéde, hogy némelly kevés Em
berek el-fognak kárhozni, bizonyára méltán elhe
nél illyen gondolatban, hogy talám te lészsz egy
ezek közzül á kevés el-kárhozandok közzül. De m
kor hallod, hogy igen kevesse fognak idvezülni
nem szerentsére fel, és nem azon szorgalmatoskod
dobd minden tehetségeddel, hogy te lehess az
égyik, azok közzül á kevés idvezülendők közz
zül. Mert az nyilván vagyon, hogy á Testi bátorság
az Ördögnek leg-nagyobb hálója, á mellyben leg
több Embereket meg-fog.

Ha azért az Istennek
kárhozni nem akar
Példa szerint tsak egye-
dül az igaz Hitet idv-
vezülnek, tehát

ebből á dologból ki hozom ezt á következést? Ámbár
tisztességesen éljen valamely Ember, és ámbár jót
tselekedjék külsőképpen, de ha igaz Hite nintsen,
lehetetlen dolog hogy idvezülhessen. Az Emberi
óroszág

ótsága fen tartsa meg minket a Nemyorságnak vétkére,
hanem egyedül az Istennek Bészéde, a mellyben a Krisus
azt mongya: Én vagyok az út, az igasság, és az élet;
senki nem mehet az Atyához, hanem énáltalam. János. 14. 6.
~~Hogy azaz~~ Mivel pedig a Hitelis azért invetnek,
hogy az igaz Hit által a Kristusba oltattanak, tehát
ezt énmagamnak magam hasznomra kell fordítanom,
illetéképpen? Hogy ugyan valójában igyekezzem
meg-tudni és meg-érteni, mit kellessék énnékem
tselekednem, hogy ezen igaz Hit által a Kristusban
oltathassam, és ö vélle egyesítethessem. Mert haö
vélle egyesítetett nem vagyok, semmit nem haszmál
énnékem a Kristus. Annakokáért a Kristussal
való egyesség ebben áll, hogy egyik tekintettel á.
Kristust egésslen bé véggyem, a másikkal magamat
egésen ö néki adjam. 7

[redacted], hogy az Isten elsőben
á maga Fiát adja minékünk mint Prófétát, Főpapot,
és Királyt, és azt kivánja hogy higyünk az ö Fiában,
azt mindenéknek felette szeressük, és azután akar
ingyen adni az ö Fiával együtt minékünk mindeneket.
Nem külömben mint á jó Atya Feleségül adja á
maga Leányát valamelly Férfiunak, nem azért,
hogy á Férfiu valamelly dereka jegy-zuhát vagy
jószagot nyerjen á Leányat edgyütt, hanem azért,
hogy azt mint tulajdon Feleségét kivé szerint szerette.
Ugyanis á Képmutatóknak kókáfok az, hogy ök á
Kristusnak tsak jó-tétemenyeit kivánjak, mégpedig
azokatis nem mind, á mint á Catechismus tanitya,
hanem tsak némelyeket, ugymint á bünnek bótsá
natyát, és á Menyorságot, á meg-szentelttetést
pedig nem kivánják, magára á Kristus Jésustra, kivés

gondjok

7 Látyátok K: Hallga-
tóm

gongyok vagyon. Hasonlok az illyenek az olly
hiterben Leányt-téro Férjfinhoz, a'ki valam
Leányt Feleségül kér magának, nem azért h
annak kenéllyét keresné, hanem hogy annak
jószágát javait kereti, hogy igy azok által a'm
gonosk kivánságit be-tellyesithesse. Nem bé-vé
ez az Ur Jésusnak, hanem inkább meg-gyalázás
Mert az illyen nem a Jésust kivánja, hanem tsak
annak boldogságát, és ha a Jésus nélkül me
nyerhetne a Mennyországot, soha a Jésussal
nemis gondolkodnék.

Kálly már magadban Kegyes Lélek, és
meg valojában vallyon bé-tsatlakozol tehát igaz
Hittáltal a Krisusban, és ö velle egyesültele
Jné az Isten Fiával minket nyavalyás bünös
az Evangyéliomban a maga Fiával, még pedig
mint Prófétával, Fö Papal és Királlyal. 1Kor. 1.
Emellett pedig, azt kivánja mi tőllünk hogy mi
magunkat egésen, Testünket és Lelkünket és
azoknak minden tehetségeit ennek az örökké Ki
rálynak tiszteletire és Kölgalattyára tenjük
De minthogy mind ezeket nem tselekedhetjük
a magunk erejéből, ygéri miérettünk egyesszen
a maga Szent Lelkét. Ezék. 36. 27. Az én Lelkem
adom belétek, és azt tselekeszem hogy az én paran
tsolatimban járjatok, és az én ítéletimet meg
őrizzétek, és meg-tselekedjétek azokat. Ha mp
minden eredet figyelmetesen meg-gondoltad, és a
Kivánnod tökéletességre szerint, magadat egé
szen annak ajánlottad, hogy az Ur Jésust min
Prófétát, Fő Papot és Királyt be-végyed; minde
neket valamellyet az ö szerzeivel ellenkezne
tagad meg, és minden te igasságodat, életedet

idvesseged

idvességedet és örök boldogságodat egyedül ö benne keresed,
így oltán egyesülsz a Jézussal, a Szent Lélek pedig több re-
gyelmet ád teneked, és bizonyossá tészen a felöl hogy már
az Ur Jézussal valóságal egyesültél, minden ö jó-tétemé-
nyeiben, és az idvességben is minden bizonyal részesittetel.

Itt pedig ne gondolkodgál ugy, hogy a Szerze Keresztény,
a' liben nintsen még az idvességes igasságot ismérettel nagy
mértéke, és a' Lélek a' dolgot soha még igy meg nem értette,
tehát az ollyannak #~~nincs hite~~, mert jöllehet nem
értette meg ekképpen ezt a' dolgot, vagy azért hogy ezá
nem tanittattál, vagy hogy a Szentirást nem olvastad és
nem igáltad, elég minsaáltal tenéked, ha a Szent Lé-
lektől tegyelmed által á te bünedet utálatos voltáról,
azoknak retteneties büntetéséről, és az Istennek á Krisz-
tusban való mindenekre elegséges voltáról, Lelked-ismé-
retiben valójában meg-győzettetél, és semmit az egész
Világban olly burgosságosan nem kivánsz, minthogy az Ur
Jézus, az ö tegyelmes maga ajántása szerint, szabadi-
tson meg tégedet á te nyavalyáiadból, igazitson meg,
kentelsen meg, és az idvességet adja meg tenéked.
A' liben erek á dolgot meg-vannak, más abban el-kerülte
á' K. Lélek á Hitnek munkáját, és az olyan bünöst
egyesitette a Krisztussal, de á' liben erek nintsenek min-
tsen annak Hite, és igy idvessége sintsen. ~~Ollyan~~ Tanuljad meg
azért á K. irásból, hogy az Ur Jézus közetségnek módja
szerint akar ámi Lelkeinkel egyesülni: Hós. 2. 19. igy szólván:
El-jegyzlek tégedet magamnak Hittel. és ismét Jéremi:
31. 33. És á közetség, mellyet veter Izraelnek hirával:
Adom az en Törvényemet ö belsöjek, és az ö szivekbe irom bé azt,
és lészek nékik Istenek, és ök énnékem lésznek népeim:
Nemtsak világosabban meg-értedd ezt á dolgot annak bi-
zonyosabb lészsz á te idvességedről, és á te szived ~~annál~~
annál jobban betellyesedik vigasztalással és kentséggel.

De minden

De mindezekre azt kérdem tőlled Ember, hit-
ítélsz az olyanokról, á kiket az Isten á Krisztussal és
annak minden jó-téteményeivel kínál, mégis őtet
arrajok bé-venni? Bizonyára ~~tenóltódó veleme~~
~~emma mód~~ ~~állfeletni. Kétenéres és meg kínte~~
~~foghatatlan. bünt tselekedet volna.~~ Tanubizonysá-
tésen ö. ellenek á magok tulajdon Lelkek-ismérei,
ök á Felséges Isten ellen igen nagyon vétkezének
á mellyért az Istennek rettenetes haragjára és a
örök kárhozatra méltók. Inti az Isten őket, hogy
Künjeinek meg ö ellene vétkezni, igy kólvám Esa. 1. 1
Mosdjatok meg, tisztuljatok meg, vigyétek el az én
szemeim elöll á ti tselekedeteteknek gonoszságát,
Künjetek meg á gonoszságnak tselekedetitől. Ta-
nuljatok jót tselekedni. 2. Kor. 5. 18. Igéri nékiek az
Isten, hogy minden büneiket meg-bótzátja, azoknak
kárhozató erejét, és büntetését el-engedi, és hogy
örökké meg-bódogitya őket. Esa. 1. 18. igy kólvám:
Ha á ti büneitek olyanok vólnának mint á veres
festék, fejérek lésznek mint á hó, ha pirossak lésznek
mint á piros festék, olyanok lésznek, mint á fejér
gyapju. E végre tanálja őket á maga Fiával, hogy
ö benne higyenek. Ezért mongya K. János Apst 1. Levelé-
á 3. Rész 23. vk. Ez azért az ö Tudománya, hogy az
Fiának á Jésus Krisztusnak Nevében higyjünk.

Az Ur Jésus hivogattya őket magához, és igéri
nékiek hogy bé vészi őket á maga tegyetsébe, ezt
mondván nékiek: Jőjetek én hozzám mindnyájon,
kik meg-fáradtatok és meg-terheltettetek, én meg
nyugotlalok titeket. Máté. XI. 28. ismét. János. 6. 37.
Azt á ki én hozzám jö, semmiképpen nem vetem ki.

Zörgeti á

Zörge
és ferdeng
Meg-tedi ö
nyira ho
és így gon
é világot
igaz hit
De n
az ö hike
rantsola
melyet
tölled ho
Kélnek
minden
az ö Ko
bétessé
á Jésus
nek ke
adaxn
és elle
Kristus
vigasta
á Jésus
xetet
valam
igaz H
Keret
Keret
1. János
Veddb
most
szérén

Zörget á Kent Lélek az ö kivetnek ajtajin, ébresti
és serkengeti őket az Evangyéliomnak hirdetése által.
Meg-fedi őket á bünről, az igasságról és az itéletről. Ján. 16. 8.
nyira hogy gyakorta meg-győzettetnek Lelki-esmérettekben,
és igy gondolkodnak: Bizonyára meg-kellene tagadnunk
é Világot és annak kivánságit, és ezt az kegyelmes Idvezitőt
igaz hittel és szeretettel be-fogadnunk.
De imé mind ezekkel nem gondolván, meg-maradnak
az ö hitetetlenségekben. Az Istennek minden intésit és pa-
rantsolatit meg-utálják, ezt mondván ö magokban: A'Sót
mellyet szóltál minekünk az Urnak Nevében, nem akarjuk
tőled hallani. Jérem. 44. 16. Meg-utálják az Ur Jésustis
Kéznek bötsátját minden ö hivogatását, kevésre betsülik
minden ö jó-tétemenyeit. Máté. 22. 3. Meg-tudgyák
az ö szolgait. 2. Kronik. 36. 16. Az ö kegyelmességének,
béreséges-türésének, és szenvedésének gazdagságát megvetik,
[illegible]. Rom. 2. 4. E' Világot és annak szalárd javait
á Testnek kivánságát, szemeknek bujálkodását, és az élet-
nek kevélységét, elébe tészik az Ur Jésusnak: inkább
azoknak továbbis az ö [illegible] bünökben megmaradni,
és ellenséges indulatjokban meg-maradni, mint á Jésus
Krisztus által [illegible] az Istennel meg-békélleni.
Káj magadban azért [illegible] Keresztény Ember, és
vizsgáld-meg te magadat, mert valameddig ugy be nem vötted
á Jesust, hogy ö érette e' Világnak és á bünnek minden sze-
retetit meg-tagadtad vólna, valameddig tudva és akarva
valamelly bünben meg-maradtz, mindaddig nints teneked
igaz Hited. Lehetetlen hogy á bünnek szeretete, és á Jésusnak
Szeretete, egymás mellett meg-álhassanak. Mert valaki
szereti e' Világot, nintsen abban az Atyának Szeretne.
1. János. 2. 15. Ha azért mindeddig be nem vötted á Jésust,
veddbé most ebben á szempillantásban. Mert az Ur Jésus
most is kivánja á te Lelkedet, ezt mondván te-nézzed:
Jérem. 3. 1. és 12, 13, 14. Vkö Isálkebet sót társaiddal paráználsz

parázsnálkodtál, mindarálttal térjmeg én hozzám azt mo-
az Ur Isten; mert nem akaromá hitetlennek halálát
hanem hogyá hitetlen ki-térjen az ö utárol és éljen

#tehát Oh vallyon ellent akartoé#még törábrair állani, a
Istennek illyen hathatos intéseinek? Vallyon igen ha
vagyone, hogy azt á drága Kegyelmet el-vegyétek, a
nélkül Kúkálkodtek. Avagy azt gondoljátoke, hogy nint
több édesség á Jésusnak Szeretmében, mint é Világéba
Ne gondolj, és ne mondj azt Keresztény Lúber: Nagyobb
az én büneim, és többek hogy sem mint á Jésust bé-
vehetném. Hanem inkább gondolj meg azt, á mi vagy
1. János. 1. 7. A Jésus Krisusnak az Isten Fiának vére ti
meg minket minden büneinkből. Mentöl nagyobb a
bünös, á kit idvezit á Jésus, annál nagyób az Ur Jésu
annál idvezitésében való dicsössége, annál nagyobb a
Dicsösség, á mellyet az olyan meg-térö bünös á Jésu
ád. Mert azt mondja Szent Pál Apol. 1. Tim. 1. 15, 16. Hogy a
Jésus Krisztus azért jött é Világra, hogy á bünösöket
tartsa, kik közül elsö én vagyok. Azért könyör
én rajtam, hogy én bennem elsöben megmutatna
minden tegyelmességét, hogy bennem például az ö
hivöknek az örök életre.

†Ha pedig nem idvezülhetünk,

Nohát K. Halgatóim, ha igy vagyon á dolog, hogy az Ur
Jésus Krisztus nélkül, semmi jót nem tselekedhetünk bo
zuljunk le [illegible] az ö lábaihoz, könyörögjünk és fohász
kodjunk, hogy az Atya vorjon minket ö hózzája. Tapas
taltozé magatokban illyen töredelmes fel-tételt és igy
keresztet hogy á ti elöbbeni büneiteket gyülöljétek és et
hagyjátok, hogy az Ur Jésus á ti idvezitötöknek, és Meg-szen
telötöknek bé vegyétek? Ha igy vagyon á dolog: Adjátok
tehát önéki szivetek. Bonjátok az ö tegyelemmel
tellyes ölébe, adjátok által ti magatokat önéki á meg-szen
telésre, meg-igazitásra, és idvezitésre. Mert ö az az Urunk
á kiád á bünösnek meg-térést és bünöknek bótánatját. Ily
képen óhajtan, hogy elötökben fat tiszteljek, mint amaz Atya,
az ö téroló Fiának; meg-ajándékoz titeket mindazokal**

** á jókkal, valamellyek nélkül Kárhozatosok, á ti meg-igazitatástokra, meg-kentelteté-stekre, és örök idvességtekre.
Amen.

A Hitről 8dik Catechismusi Tanitás.

VII. Ker. XXI, XXII, XXIII. Kérdések szerint.

Textus. Sidó. XI. 1. A' Hit pedig az olyan dolgoknak valóságok a' mellyeket reménlünk, és a' melly dolgok nem látszatnak azoknak bizonyos mutatójok.

Előad. Mózes Negyedik Könyvében a' 35. Részben olvassuk, hogy az Ur' Isten, az Ó Testamentomban, bizonyos Szabad Városokat rendelt vala azÖ Népének és azokban kellett az olyan Embernek szaladni a' ki tsztelenségből való gyilkosságba esett, hogy a' Vérért bosszuálló testvér Atyafitól meg-ne ölettetnek. Az illyen szerentsétlenségből történt gyilkosságban esett Ember, hogy a' meg-ölettetett Emberek Atyafia őtet el ne érje, és meg ne fogja, ha nem jóval a' nagy fölebbenvaló és rea gyűlöl[ködés] előtt az illyen szabadságnak Városában, oly bizodalommal, hogy haa szabadságnak Városában érkezhetik, megmaradhatna benne. Midőn pedig a' Szabadságnak Városában be-érkezett, el kellett minden előtteni félelmére és rettegésre bizonyos volt, hogy már bátorságot és menedéket helyet talált, és hogy a' vért kereső testvér Atyafi nem árthat már önéki. Így vagyon dolgok többire minden tsztelnek: Bünösök halálra és örök kárhozatra méltók. Ildözi a' bünös Embert a' Sátán, mert utánna leselkedik, és hogy boszszut álhasson rajta, fel-tárott torokkal aggaszt ellene. Rettenti ötet a' Törvény, és az Ö átkával mennydörög ellene, így kíván: Átkozott valaki meg-nem marad minden azokban, mellyek meg-irattattak a' Törvénynek Könyvében. 5. Mós. 27. 26. Meg-győzi

Meg-győzi á bűnről, és á Lelki-esmeret anyira győz
hogy enyi sok ellenségek között, az egész Világon n
tudja hová fogni magát, hanemha annak Új Je
mentsen Szabadságnak Városához, á Jésus Kri
hoz fojamodik. A' Ein Eivül nintsen seligkeit
idvesség, mert nemis adatott Emberek között ég
más név, melly által Ellenemeri meg-tartatni.

4.12. Illyen félelmei és vetegései között [illegible]
egyébaránt [illegible]
hogy ebbe a Szabadságnak Városába menjen
el-hárit maga elöll minden akadályokat, valamellyek
ötet á bémeneteltől meg-tartoztathatnák. Bizo
egyszersmind hogy ha abba á Szabadságnak Városá
nehet, ha á Jésust, mint maga Üdvezitőjét és
nak esősségét meg-fogbatja. Esa. 27.5. azután ön
semmi ellenségei nem árthatnak. Midőn pedig má
bé-jutott (: hogy igy szolyák :) ebbe á Szabadságna
Városába, tudja hogy bé-vette valósággal a Jésus
és hogy az igaz Hit és szeretet által egyesült ö
el-mulik minden-előbbeni félelme, és á helyet ön
detes bizonyság szárnyain öbenne á felöll, hogy
az ö Jésusában oltalmat, menedéket, hejet, életet
vességet és boldogságot talált. Ditzeredik á máj
ellenségei ellen, ezt mondván á K. Pállal: Kitsoda v
dolja az Istennek Választottit? Az Isten az, á ki meg-i
Kitsoda á ki kárhoztatna? Krisztus az, á ki meg-hol
Sőt á ki fel-támadottis, ki az Istennek jobjánis va
ki esedezik mi-értettünk. Rom. 8. 33,34. Ditze
dik egyszersmind arzal, amit mond vagyon á K. Pál
Fil. XI. 1. A' Hit allyan dolgoknak valóságok á
mellyeket reménlünk &c. Mellyis á K. Leirás

Röviden le iratik ebben a K. Lecziében a
Valoságos, Igaz Hit, az ahoz tartozo dolgokkal
egyetemben.

Melly Szent Leczikének Magyarázatyában két
dolgokra figyelmezek.

I. Kéllők a Hitnek nevezetiről és kűlfélés Voltáról.
II. Kéllők azokról a dolgokról a mellyek közül a
Hit foglalatosodik, és a mellyeknek bizonyos mutatója.

† a Hitnek Tzél-
járol, avagy

I. Ami az Elsőt illeti, a Hit Definitiójára avagy Ne-
vezetire nézve, nem csak olly bizonyos Esmeret a
mellyel általtatosson hiszem minden azokat, valamelyeket
az Isten az ő Igéjében kinyilatkoztatott. de még annak-
felette Bizonyos Bizodalomot, mellyet azért Kivánságban a
Szent Lélek az Evangyelion által gerjeszt: mellyel
az Istenben meg-nyugszam és azt magamban bizonyal
el-hiszem, hogy nem csak-egyedűl, hanem üdvözítőm
üdvözítőnek Istenem atyja, örökkévaló igasság és élet
ajándékoztatott. és hogy ez ingyen vagyon az Isten
irgalmasságából csak az egy Krisztusnak Érdemeért.

≠ a mint a Catech
a 21. Kérdésben
és annak Feleletj
tanitya,

Itt azért jegyezzük meg azt hogy a Hitnek sokféle
ollyan nemeiről itt emlékezik, a mellyek bennünket nem
illetnek. Illyenek (1.) A' Fruda-tételnek Hitei mellyek
keresztyének. Illyenek (1.) A' Fruda-tételnek Hitei mellyek
Jesus regenten nincsenek még a Fruda-tételnek hejével volt
az Ekklésiában, hittek némellyek, hogy az Isten vagy ő-
magokban, vagy más-valamelly Fudát fog tsi-
nálni. Zsol. 14. 9. 1. Kor. 13. 2. (2.) Illyen a Historiai Hit,
mikor valaki az Istennek Beszédét valamenyire tudja
és azt igaznak tartya, mint más egyéb Históriákat,
a mellyek ő-reája semmit nem tartoznak. Jakab. 2. 19.
(3.) Illyen az Ideig való Hit mikor valaki nem csak igaznak
tartya az Istennek Beszédét, hanem az Evangyeliomnak
igéreteit

Hállandóság

igézetit némiképpen magában szabja ma-
gával minden fundamentom nélkül.
8:13. A' Hit a Lélek állapotjának ezen arra hajlandóságát, nagy örömmel vészi az Ige-
net mintegy gyümölcsét, és addig hiszen és a Hit-
ben el-nem-hagyatik. Noha gyakorlásának ideje 2 Pét. 2. 20.

De hogy az igaz Hitet valósággal meg-tudhassuk
miben álljon, annak meg-tudására ez három dolgot
tartoznak, ugymint az Esmeret, a Meg-égyerés, és a
Bizodalom. Az igaz Hitnek be-vételire meg-kivántatik
első dolog, az Esmeret. Melly nélkül az igaz Hit sem
képpen nem lehet: Mert hogy Ember, sem a meg-
nyavalyásságát, sem a Szabadító Krisztust nem esmer-
nem kivánhatná az Ur Jésust az ö nyavalyásságának
való meg-szabadulására. Ezért mongya az Ur Isten
Esa. 53. 11. Az ö esmeretivel az ö igaz szolgám sok-
kat meg-igazit. Ezt bizonyitya az Ur Jésus. János
17. 3. igy szólván: Ez az örök élet, hogy tégedet egyed
esmérjenek lenni igaz Istennek, és a kit el-bocsátottál
a Jesus Krisztust.

Az igaz Hitre meg-kivántatik Második dolog a
Meg-égyerés, a mellyel álhatatosan kiszúk minden-
kat valamellyeket az Isten az ö igéjében mi-
ki-jelentett: Zsol. 24. 14:

Az igaz Hitre meg-kivántatik harmadik dolog a
Kiribéli Bizodalom: Melly nélkül az igaz Hit semmi
képpen meg-nem álhat. Mert akármelly gyenge
légyen az igaz Hit mindazáltal, mintegy el-vagyo-
abba rejtve a Kiribéli Bizodalom. Amellyis a Ke-
tsának tanitása szerint Lélekfele: ugyanis (:) Vagyon

Első igen

Jdő igének ereje szerint Kasáh.† (*) Vagyon á Krisztusban
már végesült Birodalom, emnek az eredeti Jdő igének
ereje szerint Batách.‡ Mert lehet valakiben á Krisztushoz
fojamodo Birodalom, á Krisztusban már végesült Biro-
dalom nélkül, á minémüv vala áma meg-térő Publiká-
nusban; á kiben nem volt semmi egyéb, hanem trak
arra való bizgó kivánság, hogy az Istennel meg-béréd
hessen, mindazáltal, Alámene az ö bárához meg-
igazittatva. Luk. 13.13. Hogy azért az olyan Hivek,
á kikben trak á Krisztushoz fojamodo birodalom vagyon,
kétséges és félelmes gondolatokban ne essenek, kütség
ömért á K. irásból meg-~~di~~ mutatni, hogy az is
igaz Hit légyen, á melly minden dolgoknak meg-taga-
dásával á Krisztushoz fojamodik, és semmitis inkább
nem kivan, mintazt, hogy á Krisztus által meg-igazit-
tassék, meg-szenteltessék és idvezittessék.

Már pedig ezt á Hitbéli Birodalmot szeri az
Emberuek kivében lakozo K. Lélek, á ki ezenéve
Hitnek Lelkének is nevezteték. 2. Kor. 4. 13. Mert á
K. Lélek világositya meg az Ember kivének és lel-
kének értelmét, és akaratyát meg-szenteli. Rom.
10. 9, 10. Midön már á bünös Ember, á Törvényből
á maga nyavalyásságát, az Evangyéliomból pedig ezt
á kegyelmes Idvezitöt meg-esmérte, akkor á Szent
Lélek szerez öbenne azzá való bizgo kivánságot hogy
ebből az ö nyavalyásságából meg-szabadulhasson,
és á mindenekre elégséges Idvezitövel egyesülhessen.
Melly jó-tétemenyeknek egyike, az Istennek kegyelme.
~~Az mükö á jelen Krisztusnak vagyon erövel~~. Midön
tudnillik á Hivö Ember, á maga idvessségét az
Istennek az ö Atyjának könyörülö kegyelmének

tulajdon

† חסה
et
≠ בטח

tulajdonitja, á Ki á maga tulajdon Fiát, és arral
Együtt mindeneket, ingyen kegyelemből ajándékoz
ö néki. Rom. 8. 32. A máshi jótétemény, á Jésus Kr
tusnak drága Érdeme. Mellynek meg-gondolásából
á Hivö Ember tudja azt, hogy á Jésus Krisztus min
ö büneiért tökéletesen eleget tett az Isten igasság
nak, és meg-szerezte ö néki á bünöknek botsánat
ját, és az örök életre való jusst.

II. A' Lecknének Második Részében immáron
Kellok á Hitnek Tselyáról, avagy azokról á dolgok
mellyek közül á Hit foglalatoskodik, mellyekről
Ápl így szól á Leckében: A' Hit olyan dolgoknak val
Itt azért jegyezzük meg azt, hogy valamiképpen á Hit
sok dolgok kivántatnak meg, ugy azokhoz képest á
Hitnek Tselyairól: mindazáltal egy Hittel hiszi m
azokat az idvezülendö Ember. A' menyiben á Hitre
meg-kivántatik az Isten akaratyának ésmerése tudo
és annak bévétele, s javallása, annyiban á Hitnek
tzélja az Istennek ki-jelentetett akaratya, avag
az egész K. Irás. A' menyiben á Hitre meg-kivántat
á Fiducialis apprehensio á Krisztus Jésus Érdemé
való meg-nyugovás és bizodalom, annyiban á Hit
tzélja az Isten, és á Jésus Krisztus minden jóté
ményeivel együtt. Ert pedig mind á lettöl bé
foglalja magában á mi Leckénk. A' holott így
kell az Ápl: A' Hit olyan dolgoknak valóságok hi
E' szerint á Hitnek tzélja kétféle, vagy közönsé
ges, vagy különösképpen való. (1.) A' Közönséges nem
egyéb, hanem minden igasságot, valamellyek á Szent
irásban ki-jelentettek és kivattak. Illyen [illegible] való
ságos dolgok ezek: ugymint á Tekintés, az Embe
el-esése, á Kegyelemre való fel-vétetésének módja, az örök
vá't. ide tartoznak minden Próféciák, és á Kegyes
tiká

ithának, avagy az idressége tartoro dolgoknak ki-je-
entése, minémű á Kristus Születése, halála, fel-támadása &c.
Mellyeknek szemléléssével á Hit sokra inditya az Embert.
Ugyanis (1.) Mikor halja á Teremtésnek Historiáját á
Hit mingyárt arra inditya, hogy álmélkodjék az Istennek
bölcseségén, hatalmán, jóságán, mellyel őtet keresse,
és tiszteljé. (2.) Mikor halja sok viselt dolgokban az
Istennek gondja viselését á Hit arra inditja az Embert
hogy mind boldog, mind boldogtalan állapotyában tsak
az Istenben vesse reménségét, s bizodalmát. (3) Mikor
halja az Embernek bünös, és romlott voltát, arra
inditja á Hit az Embert hogy magát-meg-tagadja s
magában bizodalmát ne-tegyen. (4.) Mikor halja
á Kegyelem-felöll való Tudományt á Kristust, s egyéb
kegyességnek titkait, á Hit arra tselekszi hogy á Kristus
formájára formáltassék mibennünk, s mi is á Kristus ábrázat-
jára formáltassunk.

Második, de Eivál-képpen való Tzélja á Hitnek,
az Isten á Jésus Kristusban, á szerint á mint felöll lévé-
zitünk: Ján. 14.1. Higyetek az Istenben, higyetek énbennem.
Ezzel az idvezitő ~~hit~~ és meg-igazito Hittel kell á
Hivő Embernek hinni. (1.) az örökkévaló Testamentomot,
melly á K. Háromságnak á bünös Ember idvessége fe-
löll való tanátsa, a mellyis bé-foglalja á K. Háromság
felöll való Hitet. (2.) Hogy á Jésus Kristus az élő Istennek
Fija, ki önnön magára Testet öltözött fel, melyben á
bünös Emberi nemzetért szenvedett. (3.) Hogy á Jésus
Kristus ő érette holtnegy. (4.) Hogy az Atya Isten ingyen
való irgalmasságából á Jésus Kristus érdemeért néki
minden bünéit meg-bótsátja, s örök idvességet ád.

Valamellyeket azért á Keresztény Embernek külső-
geszképpen hinni kell, mindazok á dolgok, mellyek mi-
nékünk az Evangyéliomban igéretnek, mellyeknek

Summája

Summája az Apostoli Hitnek Formájában, avagy
minden Keresztyéneknek kétség nélkül való Közön-
séges Hitének fő Ágaraiban bé-foglaltatik. A'
á XXII. Kérdésnek Feleletiben fel-találtatik.

Mindezekre pedig röviden azt mondom,
á Hit, kiváltképpen fundáltatik, az Evangyé-
nak igéreteiben, á mellyekhez mint valami
kő-falhoz ugy támaszkodik á hivő Ember, mert
azok á Krisztusban Uggyanok és az az igéret,
Áméneh, az az, kiváuatosok. Sidó. 2. 1. Az Apost.
Hitnek Formájában pedigten, avagy á minden Ke-
ténynek kétség nélkül való közönséges Hi-
nek XII. Ágazatiban, bé-foglaltatnak minde-
á Fő és kiváltképpen való igasságok, á melly
némelly kegyes Férfiak, az Hitnek Apostolai
Beszédiből összegyüjtöttenek égyben, és á melly
minden időben hittenek á Keresztyének, és az
Közönséges Keresztényi Hitnek Ágazatinak
nevezetnek.

Tudomány.

A' Szentlrásnak beszéde szerint igaz Hitek
gyon mind azoknak, valakik á magok tuda
igasságokat meg-tagadván, e világnak
bünnek minden szeretetit el-hagyván, egy
á Jézus Krisztushoz fojamodnak, az ö idvessé
egyedül ö benne keresik, ötet mindenekn
lette bétellik és szeretik. Veritas in Je
Hinni Istenben és á Krisztusban, azt is bé foglalja
gában, hogy higyjünk az Isten és á Krisztus beszéd
Hamár hivő Ember, azt kérdem tőlled: Miért hi
á Hitnek égy Istenben le-tételett Hitnek Articulu
igazának? Azt kell felelned: mert azokat á K
ban az Isten ugy adja elö. A'miben á mi Hitün
fund

fundáltatik tsupán Isténi dolognak kell tenni,
olyannak á mellyben vétek nem eshetik, kétség
hozzá nem férhet: Illyen pedig tsak az Isten beszéde. 1. Thess. 2. 13.
Jmmár mint világosan lássuk az, hogy á Hit
nem fundáltatik az Ekklésiának méltóságain, ha
tsuda igaz Ekklésia lehessen az. Mert sokan vadnak
kik hirik á Keresztény Ekklésiát, de á Hit á Keresz-
tény Ekklésiához számtalyak mágokat, azok nem
mind hisznek.

Tévelygenek tehát á fel-tött Tudomány szerint mindazok, 1.
valakik á Hitet, esmeret nélkül való-
nak állattyák; illyenek pedig azok á kik az igasságnak
szerentsét nem vették ki az ö idvessségekre. Azért
botsátja az Isten az illyen Emberekre á tévelygésnek
erejét, hogy ha az igasságnak nem hittenek, higyjenek
á hazugságnak. 2. Thess. 2. 10, 11.

2. Tévelygenek azok, á kik á Hitet helyhezetik
á magános esmeretben. Mert vadnak olyanok á kik
á Krisztust nagy részin tudják, de mégis igaz Hit
nélkül vadnak, és attol üresek: Mert á magok igasságo-
kat nem akarják meg-tagadni; hanem é világot
és á bünnek szeretetit inkább kedvellik mint á
Krisztus Jésusnak szeretetit.

3. Tévelygenek azok, á kik á Hitet vészik
az Ur Istennek engedelmességéért.
az új erköltsökért, és az új

4. Tévelygenek azok, á kik á Hitet á jó-tselekedettel
össze-elegyitik és azt állattyák, hogy á bünös Ember, nem
á magános Hit által, hanem á jó-tselekedetek által
igazittatik meg és az által is idvezül.

Fi azért K. H. á kik igaz Hit által az Ur Jésust
magatokhoz akarjátok kaptsolni, az illyen vétkes tsele-
kedetekkel tellyes gondolatott, magatoktol el-távoztassá-
tok; ha kitsin Hitetek vagyon, mindazáltal félelmesek
ne légyetek

re-légyetek, hanem inkább adjátok réá minden teher-
teket, hogy á Hitben neveltessetek és erösödjetek. Ne
gyetek részt á Kegyesség tisztjeinek végben vitelében
hanem fáradjatok magatokat arroknak végben
lésre elegendő időt, mert á Kegyességnek munkája
által, mint eszközök által, akarja Isten á Hitet
siteni; á mellyekkel ha forgalmatosan [illegible]
[illegible] kegyes á tiszt[illegible]k. Ne terheritsétek
meg kiviteket é Világi forgalmatosságokkal.
Luk. 21. 34. Munkálodjatok ugyan forgalmatosom
egyességünk Könyörögjetek buzgoságosson. Kolos. 4.
Minden gondaitokat pedig csak az Urra vessétek.
Mentől üressebbek léssnek á ti kivitek é Világnak
tetitől, annál alkalmatossabb edények léssnek á m
lyekben az Ur Jésus ki-önthesse á maga szeretnét
Gyakorolgjátok magatokat á Kegyességben m
bizonyal fogjatok Követni á Hitbéli bizonyos Bizo
lom; és az illyen Istени tisztelet mindenekuel se
tsecsik az Istennek. Valamiénüi diszéretes az Ez
Hit az Istenre nézve, ólly épületes Embereknek Felebá
zattyára nézve, á ki annak látásával, és halláss
hathatosson fel-serkentessék arra, hogy örs hasonló
Erös Bizodalommal higgyen az Istenben, és á Kegy
ségnek munkáit hasonlo buzgósággal gyakorolja.
Valaminémüi épületes az Erös Hit, á ti Felebarátto
tokra nézve, ólly haszros és örvendetes ti-magatokra
nézve. Mert minnél bizonyosabbak vagytok á ti igaz
Hitetekről annál bizonyossabbak lehettek idvesség
zöl, és örök boldogságtokról is. Valaki körülöttünk igy
szól el-meri mondani ezt: Tudom és bizonyos vagok
igaz Hitem vagyon, ezért is tellyes Bizodalommal el-mon
dattya: Tehát á Menynek és á Földnek nagy Istene
az en

az én Atyám, az Ur Jésus azért idvezitöm és vélegényem, á K. Lélek az én vigasztalom. Mindenek enginek, valamellyek á Mennyen és á Földön vagynak. Már reménség által meg-tartattam, és nem sóhajra á Mennyei boldogságnak és dicsöségnek teljes birására be-bótzáttatom, holott á meg boldogult Lelkekkel, az áradatlanságban meg maradott Szentekkel, az Angyalokkal edgyütt vég nélkül való örömben vigadok. Ámen.

V

xxx

Exod.

olvass

Próféto

nak pi

annak

annak

hárcon

á máj

á hax

egy po

1. H

ban jo

Kent

avagy

való

melly

tsak

Dálto

tano

11.

tett v

á Kr

conc

és p

Lion

Catechismusi 9dik Tanitás.

VIIIdik Ux Napi ~~Tanitás.~~

XXIV. és XXV. Kérdések szerint.

Textus. 1. János. 5. 7. Mert háromman vagynak
á kik bizonyságot tésznek á Mennyben: az Atya,
az ige, és á Szent Lélek, és ez három egy.

Exord. Ezékiel Prófétziájában á XL. Részek, 6, 7. versek
olvassuk, hogy midőn az Angyal bé vitte volna Ezékiel
Prófétát az Isten dicsőséges Palotájának avagy Házá-
nak pitvarában avagy szamarájában, meg-állitá őtet
annak kapujában, mely nézi vala Napkeletre, és midőn
annak grádicsin fel-menne, meg-méré á Templomnak
három küszöbeit. egyiket egy pálcza mértek széleségre;
á másik küszöbétis egy pálcza mértek széleségre.
á harmadik küszöbétis á kapu tornáczra mellett belöll,
egy pálczánira: Mellyekis ez á kitüntetés dolog jelentetett,
I. Hogy á Keresztények kik az Istennek Házának tornáczi-
ban járnak, ~~[illegible]~~ más egyéb uton és kapun az Isten
Szentséges Városában helyheztetett ~~[illegible]~~ Palótában
avagy Házban bé ne mehessenek, hanem annak rendszerint
való kapun avagy uton, tudnillik á Jézus Krisztuson,
mellynélkül senki nem mehet az Atyához, hanem
tsak ő általa. János. XIV. 6. Ez á kapu az, mellyet
áltatott az Isten Decretumának avagy békeség
tanátsának meg-mozdulhatatlan fundamentomán
II. Ez á fundamentom három küszöbbel érősite-
tett vala meg, mert á békeség tanátsában, mellyben
á Krisztus Körbenjárónak statuáltatott állittatott,
concurrealt és meg-egyezett az Atyának, Fiunak,
és Szent Léleknek akaratya, és ezen idvesség esz-
közének meg-egyeréseben, mely volt á Szent Háromság
Istenek

Istennek Kedves akaratya: nintsen á Hitnek egy
heje á hol á lábát meg-vethesse, hanemha azö gra
tiok szerint való képesét, el-kerdi az Atyának fel-t
jó-akaratyán, melyszerint némelyeket á nyan
lyás bünös Emberek közül el-választott, á Liket
megis akar tartani: nintsen hová meagyen, hanem
fejjebb képik á Fijahoz, á ki az ö Kedves akaratya
szerint, az ösök életre több el-választotta
nak meg-váltását magára vállolta: ki meg
hegyet sem talál, hanemha oszlán á harmadik
Kükörbeis fel-képik, á hollott meg-esmeri á Szen
Lélekuek akaratyát, ki az idvességnek meg-nyi
xését akarta. Ezt az utat követi á Kereszté
Hitnek Agaratira való rövid Tanitas, á Catechi
á melly á Kereszteny Embert, bévezeti á Kenti
egyességének tökmátrában avagy sitvarában, mellyn
Kükörbire fel-függesztette á Kent Háromság
Istennek igaz meg-esmeréset. Melyről Kent Já
Apostol. 1. Ep. Levelében, az 5dik Részben, 7dik Ve
igy Köll: Háromman vagynak á kik bizonyságot tesz
á Menyben: az Atya, az Ige, és á Kent Lélek és ez

Leirattik ebben á Kentiratbéli helyben az é
Istenségben lévö Kent Háromságnak mélységes
Tudománnya.

Melly Kent Leczkének Magyarázatyában illyen
rendel mégyek elö, hogy-

I. Elöször, hallok á Hitnek Kiválképpen való czél
ugymint az egy Istenségben lévö K. Háromságról.

II. Másodszor, hallok [illegible]

I. Á mi az Elsöt néri: Á Hitnek Kiválképpen-
való Objectuma avagy czélja nem egyéb, hanemán
az Apostoli Hitnek Formája szerint, háromk
Fejekre oszlatik: Mellyek közül az Elsö vagyon
Atyaist

Á bizonyságtévö Három
Személyekről [illegible]
Különbségekről és
egyességekről.

Atya Istenről, és á mi Terremtetésünkről. A' Második
vagyon á Fiuról, és á mi Váltságunkról. A' Harmadik
vagyon á Szent Lélekről, és á mi Meg-szenteltetésünkről. A mint vagyon á
Melly Feleletben, A' Teremtésnek munkája tulajdo- 24dik Kérdésnek
nittatik az Atyának, de nem olyan értelemmel mintha Feleletiben.
á Fiu és Szent Lélek é munkából ki-rekesztetnének;
mert vagyan á mondatik á Fiurol is: János. 1.3. hogy Minde-
nek ö általa terremtetek, és önálla nélkül semmi
nem terremtetett, A' Szent Lélekről is á mondatik
1.Mój. 1.2. Az Urnak Lelke táplálja vala á vizeket. Hanem,
minthogy az Atya, az Istenségben rend szerint első személy,
ezzenezve á Teremtésnek munkája néki tulajdo-
nittatik, ki ezt magától á Fiu és á Szent Lélek által
vitte végher.

A' Megváltásis tulajdonittatik mind az Atyának,
mind á Szent Lélecnek: Tit. 3.5. ismét. 1.Kor. 6.11. De ki-
váltképpen való modon á Fiunak tulajdonittatik
azért, mert ö az Atyától el-küldetvén, és á Szent Lé-
lektöl fel-kenetvén, az egyedül ö tölle fel-vött
Emberi természetben vitte végher á Váltságnak mun-
káját.

A mi Meg-szenteltetésünkis tselekedi mind az
Atya, mind á Fiu. 1. Thess. 5.23. ismét. 1.Kor. 1.30. De
mivel ezt tselekedi á Szent Lélek által, á pedig maga
által, ezért kiváltképpen á Szent Lélecnek tulajdo-
nittatik á Meg-szentelés. Es á Három Isteni Személy
volt á K. János Apostol Hitinek kiváltképpen való
objectuma, tzélja, melyről így Koll á Leckében:
Háromnak vadnak á kik bizonyságot tésznek az Égben &c.

Itt pedig immáron, kűlsőképpen Kell minékünk
tudnunk az Istenről ez három dolgokat: (1.) Hogy vagyon
Isten. (2.) Mitsoda légyen az Isten. (3.) Kitsoda légyen
az az Isten.

1. Hogy vagyon Isten, meg-tetszik Rdo. XI. 6. Holott
így Koll az Apl: A' ki az Istenhez járul, annak hinni Kell
hogy

hogy vagyon Isten. Erről pedig, Tanubizonyságot
tészen és meg-győz minket, nem-csak minden teremtett
állatoknak meg-tekintése; nem-csak á magunk tu-
lajdon Értelmünk, és Okosságunk; nem-csak á ma-
gunk Lelki-ismeretünk, á melly meg-mond minden-
hajót tselekeszünk, vádol pedig és gyötör, ha gonoszt
tselekeszünk, ha pedig jót tselekeszünk, ha pedig
mit tselekedtünk, hanem ezeken kivül tiszta és
világosan tanitya azt á tellyes Szentirás, hogy va-
gyon Isten. Mert azt mondya Jób. 12. 7--10. Kérd-
á barmokat, és tégedet arra kiözül mindenik meg-
tanit, avagy kérd-meg az égi madaraktol, és meg-
mondják néked. Avagy beszélj á földel, és meg-ta-
nit tégedet, de még á Tengernek halaiis meg-be-
szélik tenéked! Mindezek közül valljon melyik
nem tudja, hogy az Urnak Keze tselekeszi ezt?
Kinek hatalmában vagyon minden élö állatnak
lelke, és minden Embernek Asz Lelke.

2. De Másodszor, Kérdjük meg tudnunk Mitsoda
légyen az Isten? Ugyanis, az Isten olyan Léttel,
á Ki Leg-tökéletesebb, Végtelen, Örökkévaló,
Mindenüttjelenvaló, Változhatatlan, Jó, Szere-
tettel tellyes, Könyörülö, Hoszszu-türö, Engedel-
vagy Békessséges-türö, Minden-tudo, Bölts, Min-
denható, Hatalmas, Igaz, Szent, Igaz-mondó,
Boldog és Ditsösséges.

3. Kérjük azért meg-tudnunk hogy az Isten Lét-
légyen? Erről pedig azt mondya á Kristus, Já-
4. 24. Az Isten Léte. Az az, Lelki, Láthatatlan,
Kiinteten munkálkodó Valóság: ~~és élik örökkétim~~
~~jók, Kérjük hogy létében és igasságban imádj~~

Melly

Melly Tökéletes Valóság, állyan tulajdonsága az Istennek, á melly által á maga Lételét vagy valóságát nem vette mástol, hanem magától, melly szerint magának, és magában, á Leg-tökéletesebb Boldogságra elégséges. Jelen. 1. 8. verse szerint: A'ki vagyon, á'ki vala, és á'ki el-jövendö. Ezek előtt á Tökéletességek előtt nevezetes az Istennek Dicsőssége, á melly az Istennek áz á Felséges vólta, á melly ezekért á Tökéletességekért ö benne vagyon, és ki-váltképpen á Jésus Krisztusnak orczáján ~~ü-gyl-l~~ dicsőségesen tündöklik, á'ki á maga Szenvedése és Halála által nyilván-valóvá tette, melly végetetlen, Bölts, Mindenható, Kegyelmes, Könyörülö, igaz, és igaz-mondó légyen az Isten, ~~á mint megtetszik~~ á mint megtetszik, 2. Mós. 33. 18, 19. Kérlek Uram, mutasd meg á te Dicsőségedet énnékem. Mellyre igy felelt az Ur, Mósesnek: Én azt mivelem, hogy az én Dicsőségem á te orczád előtt menjenek, és te előtted nyilván kiáltam á Tehovának nevét: És könyörülök á'kin könyörülök, kegyelmes lészek, á'kinek kegyelmes lészek.

De hogy egyebeket röviségnek okáért elhalgassak, az Istennek Tökéletességeiről jegyezzük meg ezt, hogy az Istennek Tökéletességei, magától az Istentől semmit nem különböznek, hanem minden tökéletességek maga az Isten. A'ki az ö Istenségére nézve, olyan tiszta és Tökéletes Természet hogy az Istenben semmi nintsen, á'mi maga az Istén nem volna. Mellyek szerint, az Istennek Bölcsessége, Mindenhatósága, Hatalma, igazsága, Szentsége, Boldogsága, és több egyéb tökéletességei nem egyebek, hanem maga á Bölts Mindenható Isten. Eddig á Lecke Végéről.

II. A'Lecke Mássa.

II. A' Leczkének Második Képében, Kell[ett]
á bizonyság-tévő három Személyeknek különbségé-
röl és egyességekről. Melyről az Apól így Kell a[d]
lében: Három vadnak á kik bizonyságot tésznek a
Mennyben: az Atya, az Ige, és á Szent Lélek, és ez három
Tudjuk azt az eddig való Fanitásból, hogy csak eg[y]
az Isten, de azt is tudjuk hogy ~~[illegible]~~ három
egymástol meg-különböztetett Személyek vagy
és azok annak egy igaz örökkévaló Isten. János. 14.
En kérem az Atyát, és más Vigasztalót á[d] né[k]te
Holottis, az á ki kéri az Atyát, á Fiu, á Vigasztal[ó]
á Szent Lélek: A' ki azt adja az Atya. Tehát
á mit mond az Apól á K. Leczkében: Három vagy
á kik bizonyságot tésznek á Mennyben, az Atya, az
Ezek á három Személyek pedig, meg-különböz
nek egymástol az ö Személybéli Tulajdonságaik ált[al]
á mellyek mindenik Személynek tulajdoni. Melyek
Az Atyának Személybéli Tulajdonsága ez, hog[y]
Küldte á Fiut. Solt. 2. 7. Én Fiam vagy te, én ma
Szültelek tégedet. A' Fiunak Személybéli Tulajdo
sága ez, hogy ö az Atyától Született. A' Szent
lélek Személybéli Tulajdonsága ez, hogy
az Atyától és á Fiutol Származik. János. 15.
Mely dolog olyan nagy Titok, á mellyet elmén
meg-nem foghatunk, mindazáltal imádnunk é
hinnünk kell. Mert az Isten azö ijjében így
lentette-meg magát, hogy az három egymásto
meg-különböztetett Személyek légyenek am
egy igaz örökké való Isten. Valaki azért ebben
á dologban az Emberi értelemmel tanátskozik, ol
tévelygésbe esik, á melly á Lélekneki veszedelmes
melyszerint Arriánusis tévelyeg vala minda
kat á kik övelle egyjütt á K. Háromságot tagadt
Külö

Kitsoda Athanasius Püspök ezt mondotta: Abi
ad Jordanem, Arriane, et videbis. Te ki Árriánus
vagy, menyel á Jordán vizére, és meglátod.
Ezek szerint immáron, kűlség minékünk ugy
meg-ismérnünk az Istent, mint Szent Háromságot:
Mert ha ugy nem ismérjük az Istent mint Szent Három-
ságot, semmiképpen nem idvezülhetünk. Mert á ki ta-
gadja á Fiut, az Atyais nintsen annál. 1. Ján. 2. 23. És
á kiben nintsen á Krisztus Lelke, az nem övé. Rom. 8. 9.
Valaminémü kűlségés ezt tudni és hinni, hogy
az Isten légyen á mi Atyánk, olly kűlségés ezt is
tudni és hinni, hogy á Fiu légyen á mi Meg-váltónk,
á ki szerzette nékünk ezt á Fiuságnak jussát, és hogy
á Szent Lélek légyen ~~——~~ á mi Meg-szentelönk,
á ki hathatosson szeá szabja azt á mi Lelkünkre, á
mit az Atya el-rendelt, és á Fiu meg-szerzett á mi
idvességünkre. És azértis szerszthelködünk meg, á
Szent Háromság Istennek Nevében. Máté. 28. 19.

Tudómány.

~~Az bizonyságtevő Lélek a Fiu~~

Az idvességet okajto Embernek igen kűlségés
hinni á Szent Háromság Tudományának titkát,
melly ha szintén á véges elmétől meg-nem
fogatottis, mindazáltal nintsen á józan okos-
kodás ellen. Igazsága é Tudomány vagy á Lélek
Ezt bizonyitya az igazságnak kimondója az Ur Jézus,
Ján. 17. 3. Ez az örök élet, hogy tégedet egyedül
ismérjenek temi igaz Istennek, és á kit el-kűldtél
tőled á Jézus Krisztust. Ésszerint, á kinél vagyon
á Fiu, annak élete vagyon: á kinél nintsen az
Istennek Fia, nintsen annak élete. 1. Ján. 5. 12.

A Ki hiszen

A'ki hiszen az Istennek Fiában vagyon bizonyság ö magában: a'ki nem hiszen az Istennek, haragga tö ötet mert nem hitt a bizonyság-tételnek, melly Istèn az ö Fia felöll. V. 10. Azért tanitya immáron józan okossodás, hogy ha Kinten a véges elmétől nem fogatottis néki a K. Háromság Tudományá titka, mindazáltal mintsem az ellen, és az Istem semmi tökéletességeivel nem ellenkezik. Mer jöllehet hogy mind az Oh, mind az Ujj Testamentu nak Könyvei erröl tanitanak, ~~mindazál~~ de mé az Oh Testamentomban nem olly világos volt á K. Háromságnak titka, mint ma az Ujj Testamentomban.

1. Azért, Mert az Oh Testamentomi idö igéret ideje, és gyermeki idö volt, melyrenézve, nem ad á Jehova, máfél ezer Esztendeig az Ekléſiát eg Tudománnyal tekintetni, hanem csak igéretekk 's Angyali jelenésekkel. Mindezeket pedig tsele kedte Isten a Békeſség Tanátsának rendiséb

De márcsak azá Kérdés jö elönkben, Vallyon Adámnak ez á Szent Háromság titka meg-vol ~~jelentetve~~ az épségnek állapotyában jelente avagy nem? Erre így felelek: Megvolt annyiba á mennyiben igaz Istent tiſztelt, mert azt az Is tiſztelte á Ki teremtette á Mennyet, Földet és a Tengert. de miképpen légyen az égy Teremtett három személy azt nem tudta. Mindazáltal az-elet után mingyárt tudtára. lön önéki á Szent Háromság felöll való titok, midön ezt m dotta az Ur Isten á kigyónak: Ellenkeresſt fe zek te Erötted, és ez Aſzszony-állat Erött, á magod Erött, és az ö magra Erött. Holott vilagoson fel-tétetik, hogy az Aſzszony-állat m va Erött, és á kigyónak magra Erött ellenkez hexö, volt asszya; az Aſzszony-állat magv volt á

volt á Krisztus. Galat. 4.4. A'Ki pedig az Atyaságnak állat magára által kezett magának örökséget volt á Szent Lélek. Esa. 8, 13--18.

2. Azért, Mert az ó Testamentomban homályos volt á K. Háromság titka, ~~volt~~ és valamedéig az Ekklésia á Törvény alatt, Tutorok, és Gondviselők alatt volt, mindaddig semmit nem különböztt á Rolgától és Rolgálattol. Galat. 4.1--3. De mine kutáma á Krisztus az Emberi Testben é Világra el-jött, felszabadította az Ekklésiát á Rolgálat alól, és mondáva nékie: Nem mondalak titeket többé Rolgáknak, hanem barátimnak, mert mindeneket á mellyeket hallottam az én Atyámtol, meg-jelentettem nektek. János. 15.15.

3. Azért, Mert mig á tellyes idö el-nemjött, és á Krisztus meg-nem Dicsöültetett, homályos volt á Szent Háromság titka; ott adatott ki oktán világosan, midön az Atya á Fiunak meg-Keresztelésekor ezt kiáltotta: Ez ~~—~~ az én szerelmes Fiam, kiben meg-nyugodtam, ötet halgassátok. A'Szent Lélek pedig Galamb képiben reá szállott. Máté. 3. 16, 17. Minekutánna pedig Krisztus Urunk á Halálból fel-támadott, akkor világosodott ki legjobban á K. Háromság Tudományának titka. Mert akkoron illyen parantsolatot ada az Ur Jésus á Tanitványoknak: El-menvén tanitsatok minden népeket, meg-Keresztelvén ötet Atyának, Fiunak, és Szent Lélekneknek nevébe.

De vadnak olly Athensi nevet viselö Emberek á kik illyen Argumentum-formának ellenünk: sóhol az egész K. Irásban nintsen ez á szó, Szent Háromság. Tehát nem igaz Tudomány. A'mellyre mi á Szentirás szerint igy felelünk meg: Ha sintén nintsenis expresse, de vagyon három-rol emlékezet. Ján. 14.16. Én Leírem az Atyát, és más Vigasztalót ád nektek. Nem szabad

Nem szabad a véges elméjü Embernek többet
érteni, kivánni, és tudni az Isten kijelentetett akar-
ratján kivül, hanem a mint az Isten mindenek-
nek a hitnek mértékét a szerint osztogatja. Rom. 12. 3.
A Sátán eleitől fogva arra volt, hogy ez
három Égi bizonyságokat meg-hamisitta, a mellyre
nézve, arczais. vitte vala a Pogányokat hogy az
a Napot, Holdat, és Csillagokat imádták, és a Te-
remtett állatokat tiszteltették velek. Az Ujj Testamen-
tomban is olly hamis tanubizonyságokat
támasztott vala a Sátán, a kik az Isten
igasságát hamissságra forditani igyekeztek.
Illyen vala Ebion, és Theodorus Cyziacus kik
a Jésus Krisus igaz Istenségét tagadták. Illyen
vala arra Kent Háromság tagado Arrius a ki
nintegy nagy csillag az égről le-esett, e fölött
harmad részét az ö ürömhöz hasonló mérges tu-
dományával meg-keseritette. Jelen. 8. 10, 11. Ezzel
nem-elégedek meg a Sátán, hanem annakutánna
fel-támasztotta Faustus Socinust az ö Sanitvány-
val-együtt, a kik le akarták a három égi Sanuk-
vörni.

Mindezekből immár K. H. által láthattyuk azt,
hogy a K. Háromság tagadok, alább-valók az oltalan
állatoknál, mert az Egek csillagot tudóttenek a
Krisus Istenségének meg-bizonyitására, a Nap meg-
hömályosodott, a Köszikla meg-repedeztenek.
Máté. 27. stat éppen a maga vesedelmére sietö
vakmerö okossag kivánja ezt fel-forgatni. Mivel
a telkes Ember meg-nem foghattya azokat a mely-
lyek az Istennek Lelkéjei, mert ö néki bolondság
nak teszenek. 1. Kor. 2. 14.

Ujus Admonit. Minthogy azért a mi Vitézkedésünknek fegy-
verei nem testiek, hanem Lelkiek, igyekezzünk
tehát

tehát ebben
kemeivel be
vendetteffebb
azt tudni é
keretett vin
váltásra é
meg-bitélte
dogságot, á
zette né
élletett, á H
Lelkünkbe
á Fiu által
dezve az il
tiszteié a
ezzel az I
egyességbe
minden te
hogy minde
idveffegün
végére az
troffa? V
meg-adná
vaggyak
ötökkei,

Végh
biró leg
egyedül
minden
[illegible]
[illegible]
kiáltja
az egé

tehát ebben á K. Háromságnak Fitkában Hitünknek
szemeivel belé tekinteni. De vallyon miis lehetne ör-
vendetesseb dolog á mi Lelkünknek, hogy sem mint
azt tudni és hinni, hogy az Atya Isten örökül fogva
szeretett minket, és hogy á maga Fiának adott á meg-
váltásra és idvezitésre. Hogy á Fiu Isten az Atyával
meg-béketetett minket, és hogy az idvességet és ból-
dogságot á maga vére és Halála által meg szer-
zette nékünk. Hogy á Szent Lélek Isten, á Lelki
életet, á Hitet és á szeretetet munkállodja á mi
Lelkünkben, és ekképpen viszen minket á Fiuhoz,
á Fiu által pedig az Atyához. Kitsoda nem öröm-
desse az illyen Istenben? Kitsoda ne szeresse, és ne
tiszteljé az illyen Istent? Kitsoda ne kivánkoznék
ezzel az Istennel való Tökéletes égyességre? á melly
égyességben fogják azt tapasztalni á mi Lelkünknek
minden tehetségei, hogy mitsoda tégyen az Isten, és
hogy mindenik Istени kenyelmit tselekedett á mi
idvességünknek elő-dolgozására. Mert ki mehetett
végére az Ur Akaratjának? vagy ki volt néki, taná-
csossa? Vagy ki adott valamit először néki, hogy azt
meg-adná annak? Mert ö tölle, ö általa, és ö benne
vagynak mindenek: néki tégyen Ditsőség mind
örökké, Amen.

Könyörgés ezen Tanitás eleibe.

Végetetlen Tökéletességedtel természet szerint
biró leg-tökéletesseb Valóság, egyedül Boldog, és
egyedül Szent Isten! Tehozzád Uram az az Isten, á ki
minden Teremtésidtől tiszteltetel, [illegible]
[illegible] á tökéletességednek igazaival
[illegible] edgyütt nagy örömmel eszt
kiáltjak: Szent, Szent, Szent á Seregeknek Ura, tellyes
az egész Föld az ö Ditsőségével. Tiszteljük, és
imádjuk

† Sőt á K. Angyalok is meg-
hajtyák magokat te
előtted, és

t miis

imádunk Uram tégedet, ugy, mint meg-térö bünösök
és ha szintén tellyes is hibáktal á mi imádságunk
mundaráltal el-hiszszük, hogy á maga Szent eszé-
zésével ki-potolja annak fogyatkozáſit á mi édes
Jésusunk és Kegyelmes Közbenjárónk. Egyben Előjük
azért el-fételemmel és rettegéssel imádandó Istenünk
á mi rebegö nyelvünknek hóratit á [illegible]
[illegible] Séraphinok Angyali Karával, és azt Kiáltjuk miis tégedet
Szent [illegible] Lelkünknek
nagy meg-alázódáſával: Szent, Szent, Szent á Se-
regeknek Ura, tellyes az egész Föld az ö Dicsöſségé-
vel. Szederünk Uram Felſégednek alázatoſon jutta-
nunket á Te Végheteetlen Isteni Tökéletesſégeidnek
élö és igaz eſméretire. Eſmértessed-meg mi ve-
lünk á te Jóſágodnak végheteetlen gazdagſágát
hogy minden Lelki és Teſti kürſéges jókat egyen-
ként á te Jóſágodtol várjunk. Eſmértessed-meg mi
velünk, á te [illegible] Szeretetednek Szélesſégét, mélyſégét, és magaſſágát
hogy miis tégedet Kivünknek igaz burgoſágával,
és mindenekfelett szeressünk.

Oh meg-fogháratlan tökéletes természetü Atya,
Fiu, és Szent Lélek, egy örökkévalo igaz Isten!
adjad minékünk á te Kegyelmedet hogy á te Isten-
ſegednek meg-fogháratlan Titkát igazán hiheſſük,
és [illegible] Lelkünknek idveſſégére fordithaſſuk. Oh
tökéletes Bóldogſágu K. Háromſág Isten! jutta-
nunket az [illegible] igaz Hit által, a' Te
Szeretetednek, Jóſágodnak, és irgalmaſſágod
eſméretire. Exerteſſed erőket mind addig
á mi Lelkeinkel, mig-nem á Földi Nyavalyáſág
bol, által térettetünk á bóldog örökkévalóſágban.
Amen

Catechismus X-dik Tanitás.

IX-dik Ur Napi Tanitás.

XXVI-dik Kérdés szerint.

Textus. 1. Mózes. 1. 1. Kezdetben teremté Isten á Mennyet és á földet.

Exord. A' Természet világánál járó Egyiptomi Böltseknek elmés költemények é vala, hogy ők egy Emberi formára tsináló Krouph ~~[illegible]~~ nevü Bálványt tizpeltenek, azt pedig fel-öltöztették ~~[illegible]~~ talpig érö Ker öltözetben, és a derekára övet kötötteknek, kezében adtanak egy Királyi-pálczát és fejában tsináltanak egy tojást. Melly elmés találmányokkal olyan Istent rajzolnának-le, á ki az ö Ker öltözetivel, ki-terjedésekbe Égbéli Méltóságát, derekán lévö övivel, megváltozhatatlan álhatatosságát, Királyi-pálczájával az egész Világon való Uralkodását, fejából ki-tsáczó tojással pedig ~~[illegible]~~ á Keletkezö Világot.

Ha azért ~~[illegible]~~ régenten á Pogányok illyen Istent költhettenek, á kitöl az ö balgatag véleked[illegible] szerint á Világ eredetit vötte: Bizonyára fejebb ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ á Keresztény Hitnek lépcsöit pátmá á Keresztényi Hit, á melly nem csak a Világnak eredetit, és nemcsak az Istennek Rendtartását ~~[illegible]~~ hölte engedi meg, hanem ~~[illegible]~~ és szabadságait Mósessel edgyütt helybenis hagyja, á ki á Teremtésnek minden munkáit, az idönek rendi és szabadságát szerint egy megirta, és ki-jelentette, mintha már á Teremtésnek kezdetében el-tsorolta; á kinek nyomdokát nékünk is minden Keresztényekkel edgyütt követnünk kellett, és ezen kemélyére nézve háromdé allattyára nézve egy bizony örök Istent, egyenlö Atyát,

Atyát, á Fiut, és á Szent Lelket, mind hatalmas
mind Istenségére, mind pedig munkáira nézve tsele-
tsetire nézve tiszteknünk Ellenek. Mert es á tellyes
hatalommal biro Istent ekképpen Szól maga felöl:
Esa. 42. 8. Én vagyok az Ur, es az én nevem, és az
én ditsöségemet máshak nem engedem, és az én
tiszteségemet á Bálványoknak. Ennek á Mennyei Urnak tselekedetiről mondja á Mózes, Teremtésről irott Könyvében, az 1. Részben, 1. Versikben: Kezdetben teremté Isten á Mennyet és á Földet.

Melly Szent Leczkében tsudaképen, de igen világosan megh-iratik á Mennyek és á Földnek teremtetése.

A mostan említett Szent Leczkének Magyarázattyában pedig illyen rendel megyek elö: hogy szóllok

I. A' Teremtésnek munkájáról.

II. A' Keresztyéni Hitnek hivatalyáról, avagy tiszteiről.

I. A mi az Elsőt néri: Valahol á mi elöttünk élök közül, az Evangéliomot hirdették, mindenjáon Mózessel és á Prófétákkal egyet értvén, é Világnak eredetit á Teremtésnek nevezeti alatt adták elö. Az honnan már, ha emberi tsudaképen emberi á Szónak hogy Teremtés, az ö nevezetét fel-vészik, ez jelent valamelly külsö munkát avagy tselekedetet, melly á hatalmas Caussának, szerzö okunak ereje és hatalma által tészen. E szerint Teremtésnek nevezzük (1.) A' dolgoknak semmiből való elö-állitatásokat, á mostani Leczkének értelme szerint. (2) A' már meglött dolgokból más dolgoknak formáltatásokat, á minémü vala á Krisztus Testének á Szüz méhében való formáltatása

mellyről

mellyről igy
földön, az
ferém. 31.
igy áll
Szivet. Es
nak léte,
Igy az Iste
jain é V
a négy
megis
tatik.
Mint
elsö Sem
az Atya
Szerint,
az Atya
vagyon.
tik pedig
nek az
és ö bem
á mi Ur
á Jésus
Keresz
A' Ei-et-v
Krisztus
Szerint
De
rok az e
ugymint
Világok
és á Le
A' Közép
Seregei

Könyörgés.

Mindeneknek Teremtője, mindeneknek ~~Bírája~~ Meg-tartója ’s Igazgatója Kent Isten! Melly tudálatos és meg-foghatatlan á te Mindenható és mindenüütt jelen-való Erőd és Hatalmad, á melly által tartasz minden teremtetett dolgokat, á leg-nagyobbaktól fogva, á leg-kissebbikig, úgy hogy azok közzül égyis á te Hatalmad alóll ki-nem vétetett. Oh melly nagy mélységé vagyon el-rejtve, á te Mindenhatóságodnak, Böltseségednek, Igasságodnak és Jóságodnak, az Istени Rendtartásnak titkában! De á mi gyarlóságunk arra, hogy még sem látjuk á te Mindenható kezeidet, minden teremtetett dolgoknak meg-tartásában, és igazgatásában, hollott mindenek á te Tökéletességeid tapasztalhatóképpen meg-tetszenek azokban.

Nem esmérik Uram á Hitetlenek ezeket, nem-is akarják esmérni, sőt á mennyire meg-esmérnénel-is tégedet á te munkáidból, mindazáltal nem dicsőítenek tégedet mint Istent, sem pedig tenéked hálákat nem-adnak. Az igazakhoz, á te Fiaidhoz és Leányidhoz illik ez az esmeret, és ez á dicséret, hogy az Urnak igéje által lettenek az Egek, és az ő Szájának Lelkével minden ő Seregei. Á te nevednek adjuk azért mi-is á dicsőséget, mert á gazdagság és dicsőség mind te tőled vagynak. Á te

Kegyelmedből

kezedből jönek mi reánk mindenek, valamellyek
mi rajtunk esnek, te tőled jő mind az örömm mind á
bánoscság; mert nem lészen semmi gonosz á Város-
ban mellyet az Ur nem szerzene. Birsz minden te-
remtett állatokkal, amyjra hogy azok á te akara-
tod nélkül semmit nem mivelhetnek, sőt meg-sem
mozdulhatnak.

f ereket Hiteső-el ~~t~~ Uram valójában mivelünk hogy az
ellenünk való dolgokban bé reséges tüzéssel, á ked-
vünk szerint valókban, szivbéli háládatossággal,
jövendő dolgainkra nézve pedig, te benned helyhez-
tetett erős bizodalommal ditsőitsünk tégedet. Meg-
esmérjük ohmindenütt jelen való Isten! á te fenkitől
nem függő véltodat. Meg-esmérjük á mi te tőled való
függésünket is. Meg-esmérjük azt is, hogy minden
teremtetett dolgok, te általad állanak, tartatnak,
és igazgattatnak. Vigy hát minket oh Kegyelmes Isten
ebben az esmeretben töreletességre, vigy minket á mi
semmiségünknek meg-esmérésére, hogy szüntelen te tő-
led függjünk, igaz Hit által te hozzád ragaszkodjunk, és
minden Lelki és Testi jókat, te tőled kérjünk, és te tőled
várjunk. Tekints reánk Uram az Égből, és állits
áldásidat minden szükölködésre, hogy mindenekben
tenéked ~~dicsőségedre~~ adjuk á ditsőséget és
tiszteséget, ezt mondván az igaz Hivekkel: Nagy á
mi Urunk és nagy az ö ereje, az ö Bardagsága el-fogy-
hatatlan, és az ö Birodalma kiterjed mindenekre.
Ámen.

melyről így szóll a Próféta: Az Ur uj dolgot teremt i
földön, az Aszszonyi állat Férjfiut vészi a Férfiat.
Jerém. 31. 22. illyen a Szinek meg-tisztitásáris, melyről
így szóll Dávid: Zsolt. 51. 12. Isten teremts bennem tiszta
Szivet. Egy szóval, Teremtésnek hivattatik minden dolog
nak léte, melly annak előtte nem volt. 4. Mózes. XVI. 30.
Igy az Isten ~~[illegible]~~ a Teremtésnek két-első nap-
jain e Világnak részeit ~~[illegible]~~ készitette,
a négy utolsó napokon azokat meg-ékesitette,
mégis mindazáltal mindenik Teremtésnek mondat-
tatik.

Minthogy pedig az Atya az Istenségben rendszerint
első személy, ezokáért a Teremtésnek munkája
az Atyának tulajdonittatik, meg pedig olly értelem
szerint, hogy a Teremtésben a Fiu és a Szent Lélek,
az Atyával egyjütt jelen voltanak; a szerint a mi
vagyon. Ján. 1. 3. ismét. 1. Mózes. 1. 2. Tulajdonitta-
tik pedig a Teremtés a Szentháromságnak első személyé-
nek az Atyának, amiben a mennyiben ő tőlle, ő általa,
és ő benne vagynak mindenek. Rom. XI. 36. Mert az Isten,
a mi Urunk Jésus Krisztusnak Atya. Rom. XV. 6. Nékünk is
a Jésus Krisztusban, mert az Atya adott nékünk olly
kegyelmet, hogy Istennek fiainak hivattassunk. 1. Ján. 3. 1.
A' Szent-választott minket, hogy fiakká fogadna a Jésus
Krisztus által önmagában, az ő akaratyának jó kedve
szerint. Efés. 1. 5, 6.

De már itt meg kell azt jegyeznünk, hogy a Szent Doctorok az egész roppant Világot három részekre oktották, úgymint Alsó, Középső és Felső részekre, mellyeket Világoknak neveztek. Az Alsó Világon értették a Földet és a Levegő Eget, minden benne és rajta valókkal együtt. A' Középső Világon értették a Csillagos Eget, minden Seregeivel egyjütt. A' Felső Világon értették a Mennyországot,

[illegible] Isten

[illegible] Szentháromságnak

[illegible] Személyének

[illegible] Világnak

[illegible] Teremtésnek

[illegible] Világnak

[illegible] Világnak

[illegible] Világnak

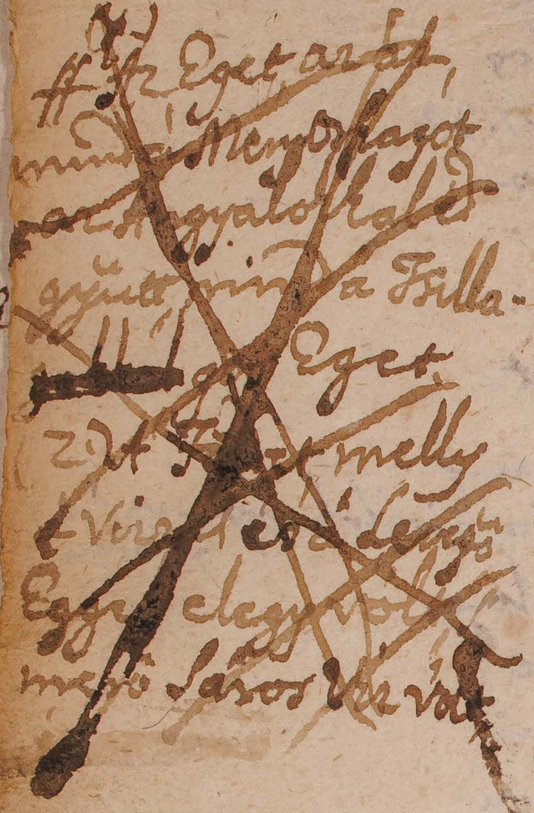

† Ha Egy az Ég,
mely Menyország
az Angyaloknak
együtt vagy a Világ-
Egy
mely
Világ
és Egy
Egy elegyedő
még sáros Föld volt

† Ha Menyország
a Földet, a

X világosító

* Föld és
Világosság.

mellyek az Angyaloknak és a' boldog Lelkeknek
való helyek, a' mellyekis ámi mostani Leerkénk
nek ereje szerint nem egyebet tesznek, hanem az
egy roppantott nagy Világot. A' mellyeknek kivált
képpen való részei nevezetnek, Menyeknek és
Földnek, azoknak minden seregeivel együtt. 1. Móf.
2.1. Minthogy pedig a Teremtés szak az egy Minden
ható Istennek tulajdon munkája, tehát nem volt
Istennek a Teremtésben senki társa. Nem volt Is-
nek a Teremtésben semmi eszköze, hanem szak
mondotta hogy légyen, 's mindgyárt lőtt. Nem volt
a Teremtésnek Eredetiben Istennek Kezе alatt semmi
Matéria, mellyből a' Világot teremtette volna. mert
a Teremtés előtt az Istenen kívül, semmi nem volt;
hanem szak elő állitotta Isten a' dolgokat a sem-
miből. Rom. 4. 17. szak azt mondotta Isten: Légyen
Világosság, 's mindgyárt lett. 1. Móf. 1. De azt mon-
gya Móses IV. 2. hogy a' föld vala תוהו ובוהו az az
Rendtség nélkül való puszta, és setétség vala a' mély-
ségnek színén; mellyből világosan kijő, hogy a' Vi-
lág hat napokon teremtetett. Az első napon teremtett
Isten a' Zürzavarból Világosságot. A' Második Napon
teremtette Isten a' kiterjesztetett erősséget. Harma-
dik napon a' gyümölcsöző füveket, fákat. Negyedik
napon teremtette Isten a' Napot, Holdot, Ötödik Napon a'
Halakat és Madarakat. Hatodik napon teremtette
Isten az Embert. A' Hetedik Napon pedig megpi-
hent Isten minden tselekedetinek munkájától, mellyet tselekedett
vala. 1. Móf. 2. 2.

II. A' Leerkének Második Részében immáron
szollok a' Keresztényi Hitnek hivatalyáról, avagy Fis-
tiról. A' mellyis mind az Ob, mind az Uj Testamen-
tomnak Könyveiből meríti azon valóságos igasság.
(1.) Hogy a' Keresztényi Hitnek Fisti valóságos igasság
légyen, megtetszik a' Leerkéből, a' holott azt hisdi és valja
Móses

Móses, hogy
a' földet. (2
mondja K.
tetett e Vi
tanakból
részből ke
a' melly a' x
elkészített a
és a' Föld
Jésus Krisz
igasságot
semmiből
tanulhatt
mésetnek
dás által.
nulunk
nem elég
a' másod
a' Teremt
Isten olly
rajta
függ, mi
dolgok,
Illye
a' Fi
Teremté
bekéde
és rend
mésetb
Földéből
Teremt
Létanul
a' Tere

Móses, hogy Kezdetben teremté Isten á Mennyet és
á földet. (2.) Világos az Uj Testamentomból. Mert azt
mongya K. Pál. Zsidó. XI. 3. Hit által értjük hogy teremtetett é Világ Istennek beszéde által, hogy á láthatatlanokból láthatók lennének. Ezt bizonyitya á Kent irásból kedegeitetett Symbolicus Könyv, á Catechismus, á melly á XXVI. Kérdésben és annak Feleletiben igazán ezt tanitya á hogy
elhiszi á Keresztény emberek, hogy á Mennynek
és á Földnek Teremtője á Mindenható Isten, á mi Urunk
Jésus Krisztusnak örök Kétvaló Atya. Ezt á valóságos
igasságot pedigien, hogy az Isten é Világot Kezdetben
Semmiből teremtette, Keresztényi Hitünk szerint meg-
tanulhattyuk két Könyvekből: Mellyeknek eggike á Teremtésnek Könyve, mellyből tanulunk á Teremtési okosságból
dás által. Másik á Szentiráznak Könyve, mellyből tanulunk Hit által. De mivel á Teremtésnek Könyve
nem elégséges, azért szükségesképpen meg-kivántatik
á második, vagyunt á Szentiráznak Könyve. Mert noha
á Teremtési okosságból látja azt hogy csak az egy
Isten olyan teremtésü, á ki szükségesképpen vagyon
rajta kivül pedig mindeneknek létek csak az Istentől
függ, mindazáltal vagyunk á Teremtés Könyvéből állyatén
dolgok, mellyeket csak Hit által észrehetünk meg.

Illyen (1.) á Teremtő Szent Háromság Isten, az Atya,
á Fiu, és á Szent Lélek. Zsid. 12. 3. Ezt pedig szerzi á,
Teremtésekből meg-nem esmérni, hanem á Hit az Isten
beszédéből tanulja ezt Ki. (2) Illyen á Teremtésnek ideje
és rendi, á mellyis (: mintegy Res facti, két dolog:) á Teremtésekből Ki-tanulni nem lehet, hanem á Hit az Isten beszédéből tanulja azt Ki. (3.) Hit által értjük azis, mi végre
Teremtette Isten é Világot. mert noha á Teremtésekből is
Ki-tanulhjuk azt, hogy az Isten bölts és maganak véget tett fel
á Teremtésben, melly á maga Dicsőssége; de már mitsoda
uton

Palástja ta[illegible]
tanitya á hogy

hanem

uton akarja magát Isten dicsőségessé tenni, tsak á Kent
irás tanit meg arra, tudnillik hogy az Isten á maga di-
csőségét á bűnös Emberi Nemzetnek á Krisztus által
való meg váltásában mutatná-ki. Ezt [illegible] á meg-
változhatatlan igasságot pedig Hit által értjük meg,
és ezt á Teremtési okoskodás fel-nem éri. Sőtha á Te-
remtési okoskodás azt által nem láthatja, hogy az Isten
é Világot semmiből teremtette volna. Sőtha által
nem láthattya, hogy nem valami Materiából terem-
tette volna Isten é Világot.

Ugyanis á régi Filosófusok kiknél á Kent irásnak
még tsak hire sem volt, é Világnak léte felöll különbö-
ző értelemben váltanak. Kik közül Anaximenes
valami végtelen Elementumot mondott é Világ
Materiájának lenni. Anaximander végtelen
Ért, Levegő-eget. Democritus azt állatta hogy é
Világ Atomusokból, apro et-oszoltratlan testekből
lett, mellyek mozgván őssze tsoportoztak, és tsak
történet szerént szülték á négy éltető állatokat,
mellyekből lett ez á szép formáju Világ. Empedocles
állatott egy Chaost, Zürzavart, mellynek mozgása
és meg-nyugovása által egyik Világ el-mulik, és más
Világ formázik. Anaxagoras azt állatta hogy volt
egy Elme, melly az örökkévaló Materiát meg-mozdi-
totta, és formába szabta. Plato az Istent tsak Ács
mesternek mondotta, ki az örökkévaló Materiából
formált Istenetet, és arról oktatá é Világot terem-
tette. Aristoteles, hogy [illegible] az Istent örökkölfogra
hivatkodónak ne kelljen lenni mondania, é Világot örök-
kévalónak mondotta. A Stoicus Filósofusok, fél-
vén attol hogy é Világot vagy ennek Materiáját
Istennel egyenlő örökkévalónak ne tartsák, azt
állatták, hogy é Világot Isten magából teremtette.

Ezek

Erel szerint ugy látjuk hogy á Eik á Teremtésről oktatnak, követek, ki egy, ki más uton, mindenjájon hijábanvalókká lettenek az ő okoskodásokban. Rom. 1.21. De á Eiá ~~Szentirásból~~ Keresztény ~~E~~ Tudomány, avagy á Szentirás szerint az Istenben hiszen, annak meg kell ismérni ezt á valóságos igasságot, hogy á Mindenható Isten légyen é Világnak Teremtője, á kinek Bölcsessége és Hatalma á Teremtésben ugy láttzik mint valami Tükörben. Mindezeket pedigben, uggymint á Mennyet és á Földet arannak seregeivel együtt, teremtette az Atya Isten á maga Igéje, az az, á maga Fia által. Sólt. 33.6. és az ő Szájának Lelke által, az az, á Szent Lélek által, á melly bizonyságot tészen á mi Lelkünkel együtt arról, hogy mi Istennek Fiai vagyunk. Rom. 8.16.

Tudomány.

Senki á Teremtésnek Könyvéből az meg-nem bizonyitya hogy é Világ örökkévaló légyen, hanem á Szentirásnak Könyve tészen arról bizonyságot, hogy é Világot az Isten kezdetben teremtette.

Eleven tanubizonysága ennek á Tudománynak á mostani Szent Leczke, hollott igy áll Mózes: Kezdetben teremté az Elohim á Mennyet és Földet. Melly hitetre méltó szavaiban, három Pogányi véleködést kiméssitsmeg a Mózes: (1.) Azokat á kik é Világot örökkévalónak tartották, mert azt mondja: Kezdetben. (2.) Azokat á kik ugy véleködtenek, hogy é Világ maga az Isten, s ezen kivül nintsen Isten; mert azt mondja: Teremtette az Isten. (3.) Azokat á kik ugy véleködtenek, hogy ők

hanem

hogy sőt Istenek vagynak. mert azt mongya Mósés:
Az Elohim Teremtette. Hogy pedig é Világ teremtetett
és nem örökkévaló, megtetszik: Sólt. 90. 2. Péld. 8. 24. 25.

Ez iránt máis illyen Kérdéseket fórmálnak az Ellenvéleködők. (1.) Vallyon az Isten örektől fógva teremthette volnaé é Világot? A mellyre mi Hit igaz Hittel felelhántattak vagyunk igy felelünk: E bóland és magam ellenkeriö Kérdés, mert ha é Világ örektől fogva való lette volna; hogy hogy mondathatnék teremtett. (2.) Illyen Kérdést fórmálnak? Vallyon mine elötte az Isten é Világot teremtette, azelőtt henyélt avagy mit mivelt? R. Erio bolond Kérdés. Mellyre egyszer egy Embernek, más Ember azt felelte: Mine elötte Isten é Világot teremtette, akkor az illyen haszontalan tudakozó Embernek á Pokolt készitette. (3.) Illyen Kérdést támáztanak? Vallyon tehetné bizonyosan meg-tudni, hány Esztendőt fójtakel Világ teremtetésétől fogva? A mellyre nézve á Chronologusoknak Controversiai tsivódási miatt éppen készséges. Mindazáltal igaz az, hogy minden Chronologusoknak számlálások szerint hat-ezer Esztendő még é mái napig el-nem fójt. (4.) Azt Kérdik: Vallyon az Esztendőnek mellyik részében teremtetett é Világ, Tavaszszalé vagy Öszszel? Avagy mikor Isten Adámot teremtette és á Paradicsom Kertébe bé vitte, akkor Tavasz volté vagy Ősz? R. Leg többen és kellyesebben azon á sententián vagynak á Theologusok, hogy Öszszel teremtett é Világ, még pedig Septemberben, avagy R. Michály havában; melly meg-tetszik ezekből. (1.) Mert á Teremtéstől fogva mind az Izraelitáknak Egyiptomból való ki-jövetelekig az Esztendő Eredet

kerdett fo
2. Mós. 23
tól való ki-k
hogy az Eszte
Ezt pedig te
Krisztus által
tól való ki-
2. Ha
tehát ebből
nevedet-
korott le
és meg-szá
és Febru
tetik. Á
á Kombat
23. 8, 9. re
kerdette
kellyesebb
mikor A
tosok va
Mine
hogy ö Hi
Eszti és
togadva
á maga
azt ö
hijába
Haven
Eren
hogy ö
Máté.
melly

kerdett számláltatni öszszel. á mint meg terik
2. Mós. 23. 16. 34. 22. hanem az Isten az Egyiptom-
tól való Ki-szabadulásktor változtattameg, ezt parantsolván
hogy az Esztendőnek Kezdete lenne Martiusban. 2. Mós. 12. 2.
Ezt pedig tselekedte Isten az Emberi Nemzetnek a Jésus
Krisus által tejendő bünből való Ki-szabadulásának
bizonyságára, mellynek az Israel Egyiptom-
tól való Ki-szabadulása typusza, példája vált.
2. Ha Martiusban teremtette volna Isten é Világot,
tehát ebből a következnék, hogy az Őszinte Nyárban
nem kellett volnaneg, és nikor Télben leg-nedvesebb
kokott lenni az idő, akkor Kezdett volna meg-szünni
és meg-száradni a föld, Decemberben, Januariusban,
és Februariusban fa mint 1. Mós. 6, 7, 8. Részéből Ki-
tetik. ~~Hogy ily' lehetne a dolog.~~ De minthogy mind
á Kombatoknak Esztendeje Septemberben Kezdődött. 3. Mós.
23. 8, 9. et segq. Mind á fiúk á Knagyában akkor
kezdettével á Biblia olvasást á Teremtésen. Tehát
kellyesebb ez á Sententia, hogy é Világ Őszszel teremtetett,
nikor Ádám ételére minden gyümöltsök értek és Kivána-
tosok valának.

Alkalmatosság.

Minthogy pedig minden Keresztény Ember azt valja,
hogy ő Hiszen az Istenben, tehát ebből Kinek Kinek az az ő
Hiszi és Hivatalja, hogy minden egyébb dolgokat meg-
tagadván, egyedül az Istenben, mint leg főbb jóban Kezdje
á maga idvességét, és egyszersmind erőssen bizzék, hogy
azt ő benne meg fogja találni. Mert nem mondotta
hijába á Jákob 1. Mós. 49. á magvának: Keresztetek engemet.
Hanem jutalmat ád annak á ki őtet keresi. Zsid. xi. 6.
Ezen kivül azért parantsolta á maga Kent Fia által,
hogy ő tőlle kérjük á mi Mindennapi Kenyerünket.
Máté. 6. 11. Az az, mindazokat á kiknek jókat vala-
mellyek nélkül Kűlődünk az élettre, és az idvességre nézve.
Hidd-el bár

Fámelly hihetetlen dolog.

hanem

Hiddel bár Kegyes Lélek: Hogyha te az igaz Hi-
~~Isten~~ á szeretett, és á Fiui birodalom által elképzel-
az Istenhez ragaszkodol, ha á Kegyességnek minden
kórgalmatosan végben viszed, nem engedi az Isten á
maga Atyai Nevét te benned, és az ö benne vetett
reménségedet meg-szégyenüchi, hanem meg-adja
á te Kenyeredet és viszedet. Vagy ha valamelly
szólatban dolgot tselekedsz az Isten te veled
ha Reménységben meg-élésztis nintsen más Fiait
elégedendö Kegyelmet ád mindeneknek el-vih-
lésére, és azt tseleksi hogy á K. Apostollal
örömmel ezt mondhassad: Meg-tanultam hogy
á mellyekben vagyok, azokkal meg-Elégedni.
Tudok pedig meg-alázatni, tudok bövölködnis
mindenekben meg-tanittattam, mind az ebség étkek
mind az éhezésre, mind á bövölködésre, mind á szü-
kölködésre. Mindent tselekedhetem á Kristus
által, ki engemet erösit. Mert szegyenek váltam,
meg is vénhedtem; de sóha nem látám hogy
az igaz el-hagyatott volna, és az ö Kenyér ke-
resö magva. Sólt. 37.25.

Emeljük fel hát K. Sz. á magasságban á mi
Szemeinket, és tekintsünk meg Eltiszta teremtett min-
denekét, á' ki elö hozza azoknak seregit ~~szám~~
szám szerint, mindeniket nevén szóllitván: és
dicsöitsük á mi Istenünket életünknek minden
szendiben. Ámi halálunknak óráján pedigen
ajánljuk ö nékii mint hiv Teremtönknek á mi
Lelkünket. Amen.

Catechismusi xIdik Tanitás

xdik Urnap. 27, és 28dik Kérdések szerint.

Szent Lecke. János. 5: 17.

Az én Atyám mind ez ideig munkálodik, énis munkálodom.

Exordium. Régentén az Egyiptombéliek á gondviselő Isteni-akaratott hieroglyphice akarván le-rajzolni, egy Királyi-Pálczát festettenek, és annak á ~~végiben~~ felső végiben szemet töttenek, mely alá felé nézett, hogy az alatt valókat szemlélhesse. Melly példázat szerint, nóha az Egyiptombéliek az Istenigondviselést á setétségben mintegy tapogatva keresték, mindazáltal á nagy hitelre az Istennek egész Országa felöll eleggé meg-vallották ár! Mert á Királyi-Pálczára, ~~vétettik~~ á Kentiszászbanis, vétetik á Királyi Hatalomért, Birodalomért, és Méltóságért. 1. Móses. 49: 10. Ugyanis á Királyoknak s Fejedelmeknek hivatalok hozza azt magával, hogy az ő Birodalmokban lévő népet, porgalmatósan óltalmazzák, és gondját viseljék. Melly szerint az Egyiptombéliektől le-festetett Királyi-Pálczának felső végiből alá néző szem, jelentette azt á ~~gondviselést~~ mindenekre ki-terjedő Mennyei gondviselést, melly et á Mennyei Király, az Ur Isten az egész Világon fojtat és igazgat. ~~Innen mondja~~ A' szerint á mi vagyon, Solt. 45: 7. A' te kéred Isten, meg-marad mind örökkön örökké, á te országodnak pálczája igasságnak pálczája. Innen mondja á K. Dávid, Solt. 121: 4. Az Izraelnek őriziője nem szunnyad és nem alusszik. Ha nem á Mennyből tekint az Emberekre, s fiaikra, hogy meg-lássa, ha vagyone valaki értelmes, és Istent kereső. Solt. 14: 2. De nemcsak szemléli Isten az Embereket és á Világban lévő minden egyéb állatokat, hanem

hanem arokra korgalmatos gondjais vagyon, á
Szerint á mit mond az Ur Jésus. Ján. 5: 17. Az é
Atyám mind ezideig munkálodik, énis munkálo
Á' melly is á mostani Szent Leczke.

Le-iratik ebben á Szent Leczkében az Istennek gondja-viselése, Istени ereje, mellyel mindenek tart és igazgat. És ismiét emlet az Istени gondviselésnek, á Keresztény Emberek Hitbéli meg-gondolása avagy meg-esmerése.

Melly Szent Leczkének Magyarázattyában illyen rendel négyet elö.

I. Elöször Szollok az Istennek Gondviseléséröl, és minden-nemü jelen-való ereiéröl.

II. Másodszor Szollok az Isten Gondviselésének á Keresztény Emberek Hitbéli meg-gondolásáról, ~~avagy az Isten Gondviseléséről.~~

I. Á'mi az Elsöt illeti. Az Istennek Gondviselése, Definitiojára, avagy prevezetisre nézve nem egyéb, hanem, Az Istennek mindenható és mindenütt jelen-való ereje, mellyel á Mennyet és á Földet, minden teremtett állatokkal egyetemben, úgy-mint kezén tartya és igazgattya, hogy valamellyek á földböl teremnek, egyetemben az eső és arasza, á böség és á szürség, az étel és az ital, á jó egésség és á betegség, á gazdagság és á szegénység, mindenek végezetre, nem történetből sem szerentséböl, hanem az ö Atyai Tanátsából és akaratjából lésznek. Á'mint ezt á Catechesisnek 27dik Kérdése alatt való Feleletben láthatni. Mert valamiképpen az Isten adott minden teremtetett dolgoknak lételt és valóságot, ugy az Istentöl kell azoknak meg-tartatni á magok teremtésekben, és mun-

tálkodá-

és munkálkodásokban: az Istentől kell á magokrá
gedve és céljokrais hajtatni és igazgattatni. A'szerint
á mi vagyon, Efés: 1: 11. Mindeneket tselekeszik az ö akara-
tyának tanátsából. És ismét Sido. 1: 3. Mindeneket táp-
lál annak ö hatalmas beszédével. Az Isten minden dolgokat,
valamellyek á Mennyben és á földön vagynak, á leg-
nagyobbaktól fogva á leg-kissebbikig, á maga örökké-
való Tanátsa ereje, és akaratlya szerint tart és igazgat.
Ezt az Isten Tanátsát és akaratyát pedig senki meg-
változtatni el-nem fordíthatya. Mert azt mongya
Isten, Esa. 46: 10. Az én tanátsom meg-áll, és minden
én akaratomat végbe viszem. És itt á Szent Irásnak
értelme szerint, értetik az Atya, Fiu és Szent Lélek Isten-
nek tanátsa és akaratya. Mellyet az Ur Jézus á
mostani Szent Leczkében így ád elöttünk: Az én Atyám
mind ezideig munkálódik, énis munkálódom. Melly
Szent Leczkének ereje szerint jegyezzük meg azt, hogy
Valamiképpen mindenütt jelen vagyon az Isten a maga
Természetére nézve, így mindenütt jelen vagyon á
maga hatalmas munkálkodására nézvest. Szele.
17: 27, 28. Nem messze vagyon az Isten mindenikünk-
től. Mert ö általa élünk vagyunk és mozgunk. Ki-
terjed pedig ez az Istennek Ereje, á Mennyre, Földre, Tengerre,
és minden terementett állatokra, á 148. Zsolt. 9, 6. v. szerint.
Mert az Isten tartya és igazgatja szintén így á tisz-
tátalan Ördögöket valamint á Szent Angyalokat.
Jób. 1. A' leg-utálatosabb férgeket, valamint á leg-ha-
talmasabb Királyokat. Jónás. 4: 7. Az Embernek
leg-kissebb haj-szálát, valamint az ö nemes lelkét.
Máté. 10: 28, -30. A' leg-kissebb tetveket, valamint
á leg-nagyobb Elefántokat. 2. Mózes. 8: 16.

De márc

De már itt tartsuk meg azt, hogy az Isten Gondviselésének két munkái vagynak, együtt á Meg-tartás, más az Igazgatás. A' Meg-tartás abban áll, hogy az Isten minden ö teremtéseit abban az ö Természetekben és Rendekben tartya meg, á mellyben teremtette azokat, mert különben meg-nem álhatnának. Solt. 148: 6. á mint láthatni. Az Istennek igazgatása pedig abban áll, hogy az Isten ugy igazgat mindeneket, azoknak munkájokat és tselekedeteiket, és minden változásaikat, hogy semmi azokon vagy semmi azok semmit nem tselekedjenek, sem el-nem mulathatnak, hanem á mit az Isten akar, és á mellyet akarja ugy lésen. Az ö akaratja szerint tselekedik az Egnek seregében, és á földön lakosok között, és nintsen á ki az ö kezét meg-bántsa, és mondja önnek: Mit tselekedtél. Dán. 4: 32.

Vallyon azért nem illetnéé az Istenhez, hogy még á leg-kissebb Dolgokat is igazgassa? Nem semmi lésen: Mert á Pogányok gondolkodtanak illyen állható módon az ö Bálványaikról, ezért mondotta Ciczeros: Magna Dii curant, parva neglegunt. A' nagy dolgokról viselnek az Istenek gondot, á kissebbekről pedig el-mulatnyák. De á meg-világosodott Keresztényet józanabban gondolkodnak az ö Istenekről, és azt tartyák, hogy valamellyeket az Isten teremtett, és valamellyek é Világban lésnek, azok nem az Isten akarattya ellen, hanem az ö szent akarattya szerint lésnek. Így á leg-kissebb dolgokat is, nagy dolgokat tehetnek alkalmatossági. Leg-kissebb szerentsétlenség ora lehet valamelly Királ hatalmának, és nagy változásokat okozhat é Világban. Vallyon tehát azt á kitsiny szerentsétlenséget nem az

nem az Isten
koroson, hogy
történetből
ból és akarat
Épen
Péstek Felel
Történetből
nélkül, azzo
lésen valam
tudósok ak
nem lésen
nélkül, han
mindenek a
ból lésnek.
vagyon valo
Felséges Ist
Amos. 3: 6
így felele
engemet, h
ékre vehe
ket és gon
nem tsak
és oda ki
K. Dávid
nak tanú
Az Ember
hogy az I
kül sem
Uram, hog

nem az Isten igazgatjáé? igenis az Isten, még pedig olly
korosan, hogy mindenek, valamellyek mi rajtunk esnek, nem
történetből sem szerentsétől, hanem az ő Atyai tanátsá-
ból és akaratjából lésnek.

Ésperint midőn a Catechismus az emlitett Kér-
dések Feleletiben azt adja elő, hogy semmi nem lésen
Történetből, az Istennek tudása, akaratja és Rendelése
nélkül, azzal azt jelenti hogy, jólleket történetből
lésen valamelly dolog az Emberekre nézve, azaz, az ő
tudások akaratjok és rendelések nélkül; mindazáltal
nem lésen az Istennek tudása, akaratja és rendelése
nélkül, hanem valamellyek rajtunk történek ——
mindenek az Istennek Atyai tanátsából és akaratjá-
ból lésnek. Sirak. 3: 37,38. Kitsoda parantsolatjából
vagyon valami hogy az Ur nem parantsolta. Nem a
Felséges Istennek szájából jöé-li mindjó mindgoros.
Amos. 3: 6. Ezt forgatja vala elméjében József a-li
így felele az ő Attyafiainak: Nem-ti Istenek ide
engemet, hanem az Isten. 1. Mós. 45: 8. Mellyből ki-
ésre vehettjük azt, hogy az Isten, az Embereknek Sive-
let és gondolatjaikat úgy igazgatja, hogy azokat
nem tsak távúl látja és szemléli, hanem igazgatja
és oda hajtja a hóvá akarja, a szerint a mit mond
K. Dávid, Zsolt. 33: 10-15. Az Ur el-forditja a Pogányok-
nak tanátsokat és el-rontja a Népeknek gondolatjokat.
Az Embereknek Szeleskedéseikben úgy igazgatja Isten,
hogy az Istennek tudása, akaratja, és rendelése nél-
kül semmit nem tselekedhetnek. Jér. 10: 23. Tudom
Uram, hogy az Embernek útja nintsen az ő tulajdon hatalmában,
sem az

sem az úton járónak, hogy á maga lépését igazgassa. Ha ugyan
az Isten igazgat mindeneket, tehát költséges Emberre
á Könyörgés, á Munka, ſ egyéb eſközökkel való élés, me
azt parantsolja Isten, hogy mi mint okos Fezentett áll
tok, éljünk ezekkel az Eſközökkel, á mellyek által a
ja magaiz végben-vinni az ótgaſſágát.

Továbbá, illyen Kérdést fozni ſ az Emberi ókos
ság: Hát á Bónoſolat és az Emberetnek gonoſz büntő
lekedeteiket az Isten igazgatjai? Mellyre én eſt
felelem, igenis így vagyon. Mert mi lehet gonoſzab
tzeleedet, mint az Ur Krisſtusnak meg-feſitteteſe,
mégis azt mondják az Apoſtolok: Hogy Heródes,
tzius Pilátus, á Pogányokkal és az Izráel Népekk
tzeleedetének egyebet, hanem tzak azokat vitték
végbe, mellyeket az Isten Ere és Fanátza elere
el-végezett volt, hogy ellene tzeleedni. Tzel. 4: 27
de bár engedjük meg azt, hogy az Isten igazgatja
az Emberetnek gonoſz tzeleedeteiket, mindazálta
én azt semmiképpen nem hiſzem hogy az Isten ok
légyen á bünnek! Mert az Isten sem kábadoſſa
nem téſzi, sem nem javallja á bünt: ſőt inkább titk
azt, és kemény büntetéſſel fenyegeti. Sólt. 5: 5–7.
Nem szeri Isten á hitetlenekben á bünt, hanem azo
nak szivekben találja azt, és így nem jobban ok
az Isten á bünnek, mint á sánta lovon ülő Ember
annak sántaságának, á ki oka ugyan annak, hogy
mégyen á ló, de nem oka annak, hogy sántál. Me
kell tehát tartanunk azt, hogy á Fenmeſkedő tehe
tségnek oka az Isten, de á Fehértségben ragadott gon
ſágnak oka az Ember. Azt ugyan
ſ hiſzem, hogy az Isten egy ideig meg-engedi á bünt d
határt vét annak, és azt néha jó végre igazgatja.

(1.) Me

(1.) Meg engedi Isten á bünt amyiban, á menyiben nem
Kadályortattya meg az Embert égy ideig á büntétel-
(2.) Bizonyos határt vét Isten á bünnek, ugy hogy nem
tetelkedhetnek több gonoszt á hitetlenek, hánem trak á mire
az Isten-exesti. Jób. 1:12.
(3.) Igazgatja azokat, és jó végre forditja, úgy hogy á maga
Böltseségе szerint, tudja azt á maga Dicsőségére, az ő
Hiveinek idvességekre, és á hitetlenekнek büntetésekre
igazitani. Mellyek világoson ki-tetszenek á mi Urunk
Jesus Krisztusnak meg-feszittetésében. A midőn meg-en
gedte Isten á bünt, az árulo Judásnak, á Zsidóknak és á Római
Vitézeknek, hogy végher vihetnék az ö gonoszságokat. De
határtvetett az ö gonoszságoknak, hogy á Jesusnak trontjait
meg-ne törhetnék, és hogy tiszteségesen el-temettessék.
Mindezeket pedig igazgatta Isten á maga Dicsőségére,
és á Hivenek idvességekre. A mellyá Józsefnek dolgában meg
példártatott. 1. Mós. 37-45-50. Rész.

II. A Leczkének Második Részében imminálon szóllok
trak röviden, az Isten Gondviselésének á Kereszteny Ember
Hitbéli meg-gondolásáról. Mellyetis á Catechésis á 28dik
Kérdésnek feleletiben ezen szóllással adja: Az ellenünk
való dolgokat békével keressük, á Lelkünk szerint
valókért valóba hálákat tegyünk, jövendö dolgainkról
pedig Istenben á mi birodalmas Atyánkban jó reménsé-
günk légyen, bizonyal tudván hogy az ö szeretetétől semmi
minket el nem szakaszthat: mivel hogy minden teremtett
állatokat úgy bir, hogy az ö akaratja nélkül, nem trak
az hogy semmit nem mivelhetnek, de még trak meg
sem mozdulhatnak. Ezt az Istenii Gondviseletnek
munkáját adja előnkben az idvezitö Jesus á Lec-
kében igy szólván: Az én Atyám mindezideig &c.
Melly szerint az Isten Gondviseletének igaz-ertsége
bennünket arra tanit, hogy az ellenkezö dolgokat békével keressük.
Á Lelkünk

A' Kedvünk szerint valóként hátrálót légyünk. Jövendö dolgok iránt pedig az Istenben, á mi birodalmas Atyánkban jó reménységünk légyen.

Tudomány.

Az Isten Gondviselésének igaz esméretiből tudja azt á Keresztény Ember, hogy minden teremtett állatokkal úgy bir az Isten, hogy az ö akaratja nélkül azok semmit nem mivelhetnek, sőt meg sem mozdíthatnák.

Melly Tudomány szerint immáron, ha meg-gondoljuk hogy mindenkor hívséges Gondviselönk az Isten, minden kezében-erejében és hatalmában vagyon minden teremtett dolgok: Hát miért ne bizunk ebben az Hívséges Atyánkban és Istenünkben. Miért ne hinnök el, hogy az ö szent akaratja nélkül, semmi teremtett állat még tsak hajunk szálát is megnem görbithesse, sőt tsak inkább nem árthat nékünk azon az ö szerelmétől el nem szakaszthat? Sőt mikor ezt meg-gondoljuk, miért ne birnok magunkat és minden dolgainkat az Istennek Gondviselésére hivén minden kételkedés nélkül, hogy ~~úgy vagyon~~ nem úgy vagyon és nem úgy lesz á dolog, á mint az Emberek akarják, hanem á mint az Isten akarja.

Állj most magadban Keresztény Ember, és vizsgáld meg magadat: Mitsoda á te Békességes-türedelmed? Frissé az ellenkezö dolgokban? Bizsge á te hitedet az élö Istenben és Atyaságban. Hiszed á Keresztény Hitnek ezt az elsö Ágazatját: Hiszed az Atya Istenben, Mennynek Földnek Mindenható Teremtöjében. Légy tehát és békességes türö á Keresztségben és nyomorúságokban, mert azt mondja az Ur, Ezek. 36. 19. A' kiket én szeretek, meg-fedem és megdorgálom. Ha pedig Keresztünkben néha á Keresztet

* gondolod meg, hogy az Isten dicsöségére, és á te felebarátod idvességére szolgál az, gondold meg hogy az Isten valami jót tett fel abban tefelölled, talán azzal akar ö meg-tisztelni tégedet, hogy á maga Mindenhatóságát, Böltességét, Jóságát, és igazmondóságát megdicsöítse tebenned, vagy hogy á te Hitedet, Keresztedet, Reménységedet, Békességes türedelmedet, Birodalmadat akarja meg-próbálni, hogy ezeknek megpróbáltatása drágább légyen az aranynál. Ezeknek meggondolása megkönyebbiti rajtad á Keresztet, és bátorságot adja dolgodnak ama szavait: Tsak az Istenben nyugodjék az én lelkem, mert ö tőle vagyon az én szabadulásom. Ámen.

Könyörgés.

Örökké tartó Dicsőségben laktató és Igasságban való imádásra méltó Idvezitő Jésus! A' kinek az Atya olyan Nevet adott, á mellyben minden Nevek felett való név: Hogy á te Neveredre hajoljon meg minden térd, Mennyeieknek, Földiekneк, és Föld alatt valóknak térdek. Minden nyelv vallja meg-vallja, hogy á Jésus Krisztus Ur, az Atya Istennek dicsőségére. Meg-hajtyuk azért mi-is á mi Lelkünknek meg-alázásával, á mi tetemeinket te előtted, mint Jésusunk, Meg-váltónk, és Idvezitőnk előtt, imádjuk és dicsőitsük á te könyörülő szeretetedet, á mellyel minket örök tól fogva szerettél, mikor á Békeségnek örök Tanátsában á mi büneinket magadra fel-vetted, az idönek tellyességében pedig, Mennyei Szent Atyádnak azokért eleget tettél, és Szent Lelked által te magaddal egyesitvén, nékünk-is Jésusunkká tettél.

Hiszünk Uram Jésus te benned, mint á te Atyádban, és á mi Atyánkban. Kivánunk nem csak idvezülni á te érdemed által, hanem meg-is szenteltetni á te Szent Lelked által. Kivánunk tégedet mindeneknek felette szeretni, á te dicsőségedre, és á mi Felebarátunknak épületire élni. Adjad hát minékünk azt á Szeretetre való indulatott, melly által meg-gondolhassuk, hogy te minket á mi büneinktől meg-szabadithatsz, meg-igazithatsz, és idvezitheтsz. Tégyed nyilván-valóvá á te Lelki vigasztalásoddal tellyes

Jésusi

Jésus Keredet á mi Szivünkben, érezteséd annak
erejét, kóstoltassad annak édességét mi velünk,
és mondjad ezt á mi Lelkünknek: Én vagyok á ti
Jésusotok, én szerettelek titeket, és meg-mostalak
az én véremmel á ti bűneitekből.

Uram Jésus! ezek á te tselekedid Ugyanok és
Ánnek, á mellyért örökkevaló ditséretet
és hálaádást mond á mi Lelkünk tenéked, és
á te mi hozzánk valo Kegyelmedért, mindene-
ket kárnak és ganéjnak állitunk. Vigyed
hát Tökéletesséjére oh idvezitö Jésus ezt á
jó munkát mi bennünk, hogy mind ez órában,
mind életünkben, mind pedig halálunkban, á te
Jésus Kezed forogjon á mi Szivünkben, hogy
tégedet idvezitö igaz Hittel magunkhoz kap-
tsolván, mindeneket birhassunk, valamellyek
ez életre, és az idvességre Külsségesek. Ámen.

Catechismusi XIIdik Tanitás.

XIdik Ur Nap. 29, 30. Kérdések szerint.

Szent Leczke. Máté. 1: V. 21.

Szülend pedig Fiat, és nevezed annak nevét Jésusnak: mert ő szabaditya meg az ő Népét annak bűneiből.

Exodus. Az Áron Fő Papnak öltözetiben tartozó több egyéb ékességek között nevezetes és igen gyönyörüséges ékesség vala a tiszta finum aranyból készittetett lánczra, á melyen mint egy pecsét metzés formálag, ezek á szók valának felirva קדש ליהוה SANCTITAS IEHOVÆ. Szentség á Jéhovának.

2. Mós. 28: V. 36. Melly finum aranyból készittetett lánczra, kék selyem zsinorral á szivegnek első részire volt kötve, és á Fő Papnak homlokán függött, hogy valahikart leg-elsőt tekintettel meg-látnak leg-okosan észre vennék annak á személlynek jeles Miltóságát, hogy annak homlokán vagyon a JEHOVÁNAK Szentsége.

Hogy pedig ezen külső és igen drága ékességü öltözetet viselő Fő Papot, ákinyek tartják légyen annak igaz Fő Papot, á Krisztus Jésust, abban mindnyájon hitelesek lehetünk. Mert valamelly — nagy tuthoritással Áron, és á több Fő Papok, minden szent állatoknak vérekkel el-vettek az ő homlokokon lévő Szentséggel. Még annál nagyobb hatalommal és Miltósággal volt el az Ur Krisztus, á Választott Hivének bünöket.

És valamelly

És valamelly ditsőséges dolog vala, hogy ezen Szent Fő Papot az Istenhez szenteinél nevezzenek: Még annál ditsőségesebb, és örvendetesebb dolog, hogy ama Szentek Szentje avagy igaz valóságos Fő Pap, az Ur Krisztus, Jézussal neveztetett, mert ő Szabaditya meg az ő Népét, annak bűneiből.

Le-irattik ebben a Szent Lecziében az Istennak a Krisztusnak Jézus neve, melly magában foglalja a Választott Hivelnek, bűneikből való meg-szabadulásokat.

Melly Szent Leczienek Magyarázattyában, a Catechesisnek rendi szerint ez dolgot jegyezzünk meg: Melyek előtt

I. ~~Első~~ Első, a Jézus névnek hathatos vóltra, és igazsága.

II. Második dolog: A Keresztény Hivnek a hozzá való gyakorlása.

I. Ami az Első dolgot néri. A Jézus névnek hathatós vóltáról illyen Kérdés tétetik elöttünk a Catechesis á 29. Kérdésében: Az Istennek Fiát miért nevezték Jézusnak, az az Idvezitőnek? A mellyre igy felel meg: Mert nincsen senkinek minden bűneinkből idvezitni: nem-is kell másnak semmi idvességet keresni; és nem-is találhatni pedig egyébütt. Melly Feleletből világosan ki-tetszik a Keresztény Hivnek második Igazsága, a melly is ez: Hiszek a Jézus Krisztusban, az egyetlen egy szülött Fiában, mi Urunkban.

Negyvenedik pedig a Szent Háromságnak második személlyére, az Apostoli Hitnek Formájában, négy nevezetekről: (1.) Nevezetik Jézussal. (2.) Krisztusnak.

(3.) Amit egy

(3.) Istennek egy szülött Fiának. (4.) Mi Urunknak.
Melly neveket között, tészen a Jésus név, a Sidó nyelvnek
ereje szerint üdvezítőt. Az homan már, két okokra
nézve neveztetik az Isten Fia Jésusnak.

1. Elsőben azért: Mert ő szabaditja meg a maga
Népét annak bűneiből, az Angyalnak a Leányhoz
emlitett imé szavai szerint, a ki ezt mondá Józsefnek:
A' Mária szül Fiat, és nevezed annak nevét Jésusnak:
Mert ő szabaditja meg az ő népét annak bűneiből.
Holottis a Jésusnak Népén, nem értetnek minden Em-
bereket, a mint az Universalis Doctrinának Patronusi
akarják, hanem értetnek csak egyedül a Választattak,
a kiket a Békességnek örök Tanátsában, ő néki adott
az Atya a megváltásra, és az idvezítésre. A' kiről
így szólla Krisztus Urunk Szent Attyának, Ján. 17: 6.
Tiéid valának, és nékem adtad azokat. Hogy pedig
a Jésus Világ idvezítőjének neveztetik, azzal nem aján-
lottatik, mintha az egész Világot idvezítené, hanem
az, hogy ő nem csak a Sidóknak, hanem a Pogányoknak is
idvezítője, és így Istennek idvezítője a Földnek utolsó
határáig. Esa. 49: 6. Melly idvességet úgy szerzette meg
a Jésus, hogy elsőben, a mi bűneinknek büntetésre köte-
lező erejét magára vette, az után a büntetéstmellyet
mi a bűnnel érdemlettünk, Testében és Lelkében el-
szenvedte, és az által a bűnnek minden büntetésre
kötelező ereje, mind büntetése, mind uralkodása
alól minket megszabaditott. Melly szerint immá-
ron semmi Exhortatásból nintsen azoknak, kik a
Jésus Krisztusban vadnak: tudniok a' kik nem
test szerint

nem test szerint járnak, hanem lélek szerint.
Rom. 8:1. És [redacted] olyan jót szerzett minekünk
a Jésus, hogy valamint meg-kabadított minket a
leg-főbb gonosztól, úgy-ellenben a leg-főbb jót meg-szer-
zette minekünk. Gal. 3:13,14. A Krisztus meg-váltott
minket a Törvénynek átkától, miktor mi értettünk
lett átokká. Hogy a Pogányokban az Ábrahámnak
áldatása a Krisztus Jésus által légyen. Ezért mond-
gya az Angyal-is a Leánkában Józsefnak: A Mária fiát
Fiat, és nevezd az ö nevét Jésusnak. &c. Meg-szer-
zette pedig a Jésus az idvességet, a maga Engedel-
messége által, melly által az egész Törvényt be-
töltötte, és az örök-életre való jusst meg-szerzette.
És meg-szentelt-etvén lett az örök idvességnek sza,
mindeneknek a Kik önéki engednek. Sido. 5:9.
Melly meg-szerzett idvességet a Jésus, a maga Hivi-
ze szabja, kerdet szerint ez-életben, Tökéletes-en
pedig ez-élet után.

(2.) Második okra nézve, azért nevezteték az Isten
Fia Jésusnak, mert Tökéletes és egy-szersmind egye-
dül való Idvezitö. És nintsen-is senkiben más-ban
idvesség; mert nem-is adatott az Emberek között
ég alatt más név, melly által kellene meg tar-
tatnunk. Csel. 4:12.

II. Második fel-tett dolog, a Leánknak Magya-
rázattya szerint, a Keresztény Hitnek, a Jésus
név közül való gyakorlása. Melyről a Cateche-
sis a 30-dik Kérdésben ezt adja elönkben: Hiszed-é
ezekáért azok az egyetlen-egy Idvezitö Jésusban,
Ki a'sen

kit á Szentektől, vagy magoktól, vagy máshonnan
keressek idvességet és meg-boldogúlást? A mellyre
illyen Feleletet ad: Nem hiszneK: Mert noha szóval
dicsekednek az idvezitővel, de váltaképpen tagadják
á Jésust egyetlen egy idvezitőnek benni. Mert kúrfség
vagy az, hogy á Jésus nem tellyességgel való idvezitő:
vagy az, hogy á kit őtet idvezitő igaz Hittel magok-
hoz Szaporják, azok ő benne mindeneket birja-
nak, valamellyek az idvességre kúrfségesek.
~~Mely Feleletet~~ Mellyből Magyarázattya szerint,
akkor keresik az Emberek az ő idvességet á szer-
tetben; mikor á meg-hólt Szenteket imádják, á kiknek
érdemek és-szedereiket által kivánják el-érni az idvességet.
Önön magokban keresik az idvességet akkor; mikor
el-hitetik magokkal, hogy az ő képzelt jó-tseleke-
deteik, Böjtölések, Búsulyjárások, Könyörgések,
sőt még Pénzek által-is Bünök botsánatját nyerhetik.
Egyébütt avagy máshütt az ő idvességeket keresik akkor,
mikor azt hiszik, hogy ~~á Pápa és~~ á Papok meg-bó-
tzáthatják az ő büneiket, ~~és á Miséz áldozatja~~
~~által el-szabadíthatják az ő Lelkeiket a Purga-~~
~~tóriumból~~. Ismét, mikor á bünök bottá-
natjának megnyerésére, nagy erőt tulajdonita-
nak á Szent Reliquiáknak, (: á régi Szentek Tete-
meinek és egyéb maradványinak :) Az Olvasóknak,
Fekületcknek, Szentelt vizeknek, és á többi, ~~és hasz-~~
~~nálja á Papja áldozatjának.~~

De vallyon hittodák azok, á kik nem egyedül
á Krisztusban, hanem önönmagokban is keresik az ő idvességet?

Rf. Azok,

Ky. Azok, a'kik azt tanityák, hogy a Krisztus meg-nyerte vgyan az idvességet vagy az idvezülésnek lehetőségét, az Embereknek. de magoknak az Embereknek kell, az ö szabad akaratjoknak ereje által hinni a Krisztusban, engedelmeskedni az ö Parantzolatinak, és az idvességet magoknak kell ö magokra szabni. Az illyen Embereknek ~~mondja a Catechismus hogy ezek~~ nótra szóval ditsekednek ezzel az Idvezitővel. de váltakeppen tagadják a Jésust egyetlenegy Idvezitönek lenni. ~~Es pedig meg bizonyitya a Catech.~~ ~~s azzal mivel azt mondja~~ ittenn kürtség hogy az illyan Emberek a'Szét dolgok közül valamellyiket igaznak lenni meg-engedjék: Vagy azt, hogy a Jésus nem Tökéletes Idvezitö. Vagy azt, hogy ha ö Tökéletes Idvezitö tehát abban kell ö nékiek keresni és fel-is találni mindazokat, valamellyek az ö idvességekre kürtségesek. Hamár az elsőre nézve azt mondják, hogy a Jésus nem tökéletes Idvezitö? igy ellene mondanak a Szentirásnak szavainak. Mert azt olvasszuk Zsid. 7:25. Megtarthatja mindenestől fogva (: a Görög ige szerint Tökéletesen:) azokat, a'kik ö általa járúlnak az Istenhez, mert mindenkoron él, hogy esedezzék ö érettek.

Ha pedig meg-engedik, hogy Tökéletes Idvezitö a Jésus, tehát abból a következik, hogy ~~Ö~~ egyedül a Jésusban kell ö-néki keresni mindeneket, valamellyek az idvességnek megnyerésére és rajok szabása kürtségesek. Nem csak a bünöknek botsánatját hanem azt a Kegyelmetis, hogy a Szent Életnek útyát és módját

és munka
meg-térhe
Jobb Erei
Meg-tartó
bünödnek
baditja-n
mostani

Igasz
és isme
ben ma
Szabadi
sem az
tött ne
az Iste
Legyen
hogy
az Atya
ötet e
annak
terem
kivánj
gene

és munkálkodása által hitessenek á Jésusban, és
meg-térhessenek. Zsel. 5: 31. Ezt á Jésust az Isten az ö
Jobb kezével fel-magasztalván, tette Fejedelommé-és
Meg-tartóvá, hogy adjon az Izraelnek meg-térést és
bünöknek botsánatját. 1. Kor. 1: 30, 31. Ez á Jésus fa-
baditja-meg az ö Népét annak büneiből. Á mint á
mostani Szent Leczkében világosan fel-tétetik.

Tudomány.

Zsak egyedül á Jésus Krisztus, és nem más,
az ö Népének minden gonoszból, [illegible] megszabadítója,
elégséges Meg-tartója, [illegible], és tökéletes és
[illegible]zitője.

Igasságá é Tudománynak vagyon á Szent Leczkében
és ismét, Zsel. 4: 12. Holott igy szóltak Apl: Pétersen kí-
ben máshan idvesség. &c.

Ok pedig á Tudománynak (1) Ez: Mert á Szentirás
scholasmás idvezitőre nem igazit. (2) Mert semmi ö.
sem az Uj Testamentomi Ekklésia, egynél több idvezi-
tőt nem ismer. De vallyon elég-é tudni, hogy
az Isten Fija illyen tökéletes szabadító és idvezitő
légyen? Nem-elég: hanem az is meg-kivántatik,
hogy a bünös Ember higyjen ö benne, valamint
az Atyában. Egy szóval szükség, hogy meg-ismérjen
ötet egyedül való és tökéletes idvezitőnek lenni,
annak okáért meg-tagadván magamat és minden
teremtett állatokat, az én Lelkemnek minden
kivánságival, egyedül ö benne keressem az én idvessé-
gemet, és egésszlen magamat, mint én idvezitőmnek
és Urának

* *
az ö örömöket
mert nintsenek
ezen kivül egyéb.
Add-meg á te Jésusodnak azt á Dicsőséget, hogy egyedül ö-
benne örvendez.
Sólt. 4: 8. Ha Jesus
Krisztusnak bennünket
á mi bűneink, Jesus
Krisztus vagyon mint
bűnöst, de örvendezzen á mi Lelkünk
hogy az Istennek Fia már
nékünk is Jésusunk
lett, á ki minket á mi
bűneinktől meg-sza-
badított. Az Istennek
Fiának drága Jésus
Nevéről való buzgó elmélkedés, legyen
á mi minden-napi
leg-főbb és kivált-
képpen való mün-
kénk. Adjunk há-
lákat minden-nap
ö néki, az ö vére által
szerzett drága
Váltságért, ezt mond-
ván á Dáviddal:
Áldjad el ne felejtsem az
Urat és minden
belső képeim az ö
Szent nevét. Ne fe-
ledkezzél semmi jó
tétemény iről. Kinek
megbocsátja minden te bűnidet, meggyó-
gyítja minden betegségedet. Kiszabadítja
életedet a veszedelemből a te ele-
tedet. Sólt. 103.

és Urunnak, által adjam egésszen az idvezítésre.
Hidjem-el egyszersmind bátran, hogy az én idvességemet ö benne minden bizonyal meg-is találom, mert az ö Jésus neve, az ö Tiszteі, és az Atya Istentől idvezítőül való rendeltetése azt hozza magával hogy idvezitse minden azokat, valakik ö benne hisznek. Esa. 49: 6.

Alkalmaztatás.

Láttyátok K. H. mitsoda Jésusunk idvezítő ni-
ménkünk az Istennek Fija. ö á kik minket egye-
dül idvezithet. Olyan idvességet szerzett és á mi-
nékünk á melly minden Angyali és Emberi észt-
net fejül halad.

Fáradtassuk-el hát ~~a~~ azoknak ~~[illegible]~~ kérgeket
á kik az idvességnek igaz útát ~~á~~ tagadják. ~~Ne~~
Ne kövessük azoknak is nyomdokokat, á kik á
Keresztben, vagy önön magokban, vagy máshutt
keressik az idvességet. Hanem igyekezzünk azon,
hogy az igaz Hit által bizonyosodhassunk ma-
gunkat á felöl, hogy nékünk is részünk vagyon
á Jésusban. Ugyan-is ha valamelly Kalmár, minden
jószágát, kintzét, gazdagságát egy hajóra rakja,
vallyon lehete addig tsendes nyugodalma, va-
míg bizonyal nem tudja, hogy az a hajó szerencsé-
sen á partra érkezett? Bizony valaki tudja és
hiszi, hogy minden ö idvessége és boldogsága egye-
dül á Jésusban vagyon, nem nyughatik meg mind addig
valamig á Jésus azt nem mondja ~~önnek~~ az ö
Lelkének: Én vagyok á te Meg-tartód. Sólt. 35: 3.
Ha pedig Ember, kéked vagyon immár á Jésusban
örvendezzen tehát á te Lelked ö benne meg-mon-
hatatlan örömmel. Ne irigyled á Világ fiainak

* *
ö tsekélységben ö-
rökké tartó ö idvességben ö benne.

Catechismusi XIII-dik Tanitás.

XII-dik. Ur Nap. 31, 32. Kerdések feiut.

Szent Leczke. 1. Korinth. 3: 11.

Más fundamentomot senki nem vethet azon kivül a'melly egyszer vettetett, melly á Jésus Krisztus.

Exordm. Veszedelemmel tellyes botzkázás avagy igyekezet ~~vala~~ és pándél vala az, á melly szerint ~~á~~ Kóre, Dáthán, és Abirám, az Izrael Gyülekezetének Tanátsbéli hires nevezetes Emberei, az Izrael fiai közül való 'ssép és ötven Emberekkel égybe, az Áronak Fő Papságát kivánják és ~~létrégben~~ akarják vala hozni, melly mindazáltal félben hagyatik és meg-szünek, midőn az Áron vesszeje meg-virágozik és mondolával meg-gyümöltsözött vala; melly jel-tétellel az Isten bizonyságot tett vala á felöl, hogy Áron á Fő Papságra Isten rendelése és parantsolatya szerint állittatott. Mellyről táthatni, 4. Mós. 16: v. 17.

Hogy azért K. H. az Áron Fő Papsága példázta légyen ama meg-ígéretnek Fejedelmét á Krisztust ~~Fő Papját~~, azt ti tivelem együtt könnyen meg-engedheti. Mert valamiképpen az Áron Fő Papságának 'ssép és ötven Emberénél többen ellene mondottanak az Izrael fiai közül, abképpen á Krisztus meg-ígéretének ~~akartának mondanak~~ á kik igy gondolkodtanak hogy még valaha az ö Méltóságának ellene állhatnának, és az ö Prófétai, Papi, és Királyi Tisztre lött fel-ígéretését ~~létrégben~~ hozhatnák; de minden ezek mérges pándékok félben szakada, midőn

midön az Isten bölts tetzése ~~örendelése szerint~~
szerint, á Krisztus Messiási hivatalra rendeltetéb, és
az halálból fel-támadván meg-elevenedék, hogy olyan
drága és jó-izü gyümölcsöt hozzon, melytől minden
hitbéli munkának függése lehessen. Ennek bizonyság-
gát láttyuk, Ésa. 11:1. Az Ijai tőtsöréből egy veszsző-szál
kármazik, és az ö gyökereiből egy virágszál neveledik.
Ezt az Evangyéliomi igasságot adja elönkben á Cate-
~~chesis á Jézus Krisztusi nevéről~~
chésis az Isten Fiának Krisztusi nevéről, melly az egész
Világon annyira el-terjedett mint á drága tenet. Ének.
1:3. Mellyről az Apol Szent Páll, 1. Kor. 3:11. igy szóll:
Más fundamentomot senki nem vethet azon kivül á
melly egyszer vettetett, melly á Jésus Krisztus.

Hogy azért á Szent Leczkének igaz értelmére jut-
hassunk, I. Lássuk-meg, az Isten Fia miért mondatik
Krisztusnak. II. Lássuk-meg, hogy á Keresztényi hit
mitsoda indulattal jár, é körül á Név körül.

I. Á mi az Elsőt nézi. Ez á szó Krisztus, avagy Krisztos
Görög szó, és magyarúlt azt tészi, meg-kenettetett, melly
Görög szónak egyenlő értelme vagyon ezzel á Zsidó szóval
משיח azaz Messiás. Innen á Catechesis á XXXI-dik
† Az Isten Fia Kérdésben ezt adja elönkben: †Miért neveztetik Krisztus
azaz, Meg-kenettetetnek? Á mellyre igy felell meg:
Mert az Atyától rendeltetett, és Szent Lélekkel meg-
kenettetett Fő Prófétává és Tanitóvá, ki miénkünk
á mi Váltságunk felöll az ö Atyjának titkos Tanáccát
és minden akaratyát meg-jelentette: Fő Papjá is
ki az ö Testének egyszer való Áldozatyával minket
meg-

megváltott, és érettünk az Atyánál közbenjárandó.
örökké-való Királyúr, ki minket az ő Igéjével és Szent Lelkével
igazgat, és a mennyei keresett idvességben óltalmaz és meg-tart.
De már itt az a Kérdés hogy vallyon a Krisztus mikor a
Közbenjárói Tisztnek végben viselésre fel-rendeltetett, olyan
Testi alajjal rendeltetett-é meg, mint a minémüvel az
O Testámentomban a Próféták, Fő Papok, és Királyok fel-
tanáltatnak vala meg-rendeltetni, kik a Krisztusnak ábrázolói
valának. Nem olyannal, hanem az Atya és a Szent Lélek
bőségesen közlötték a Krisztus Emberi Természetivel a
Lételnek ajándékait, az Értelmet, Böltseséget, Szentséget,
és az által alkalmatossá tették őtet a Közbenjárói
Tisztnek illendőképpen való végben-vitelére. Mellyről a
K. Dávid illyen bizonyságot tészen, Zsolt. 45: 8. Meg-kent
tégedet ő Isten a te Istened! Vigasságnak olajjával a
te társaid felett.

Külső-képen-is vólt ami idvességünkre nézve hogy a
Jésus Krisztus ezekre a három-féle Tisztekre fel-rendeltessék.
(1.) Azért, mert mint Prófétának, meg-kellett minket az
idvességnek útára tanítani. (2.) Mint Fő Papnak, meg-
kellett az idvességet szerezni. (3.) Mint Királynak az
a meg-szerzett idvességet reánk kellett szabni, és min
ket abban véghezviteni. De láttuk-meg rendel hogy a
Krisztus Jésus ez három-féle Tisztét miképpen viszi végben.

1. Az ő Prófétai Tisztét végben viszi akkor, mikor
a mi Váltságunk felől az ő Atyjának tiszta Tanátsát
és minden Akaratját tökéletesen ki-jelenti minékünk.
Ján. 15: 15. így szólván: Valamelyeket hallottam az
én Atyámtól, meg-jelentettem néktek. Ezt az

Atyának

Atyának á mi Váltságunk felöll való titkos Tanátsát és
Akaratját pedigen, ki jelenti á Kristus Lélekképpen, úgymint
Külső és Belsőképpen. Külsőképpen akkor, mikor á ma-
ga szent Beszédében mindazokat minékünk ki-jelenti,
valámelyeket tudnunk, hinnünk és tselekednünk kell
az idvességre. Belsőképpen akkor, mikor á mi Értel-
münket megvilágosittya á maga szent Lelke által,
hogy ezt az Istennek titkos Tanátsát meg-érthessük,
akaratunkat pedig arra hajtja és igazgatja, hogy
higgyünk ő benne, és őtet mindenekfelett szeressük.
Mert az idvességre nézve más fundamentomot senki
nem vethet azon kivül á melly egyszer vettetett,
melly á Jésus Kristus.

2. Az ő Fő Papi Tisztit végben viszi á Kristus á ma-
ga Áldozattya és Esedezése által. Mert megáldozta
magát á Kristus, az az, á maga Testét és Lelkét mi
értettünk ajándékul és áldozatul adta Istennek, gyö-
nyörüséges illatozásra. Esa. 53: 10. Egy Áldozattal
áldozván á Bünöket, mindörökkön ül az Istennek
Jobbján. Hebr. 10: 12. Esedezik mi értettünk szünte-
nül az Atyánál. Az az, mintegy előtte ben tészi az ő
Szent Atyának, á maga Érdemét, szenvedését, és Enge-
delmességét, és azt kivánja, hogy az Atya Istennek
nak gyümölcseit közölje mi velünk, és á maga Szent
Lelkét adja minékünk, á ki minket meg világositson,
meg-szenteljen, és vigasztaljon. Heb. 9: 24. Be jelenik
á mi Könyörgésünket is ~~[illegible]~~ R. Atyának á maga
érdeme által el vészi azoknak hibáit, és azt tselekes-
hogy az ő Lelkének mivelünk és miben minkt való Ke-
deresei az ő Nemzei Atty a előtt kedvesek légyenek.
Jelen. 8: 3, 4.

3. Á maga Királyi Tisztit végben viszi á Kristus
az ő Hiveinek igazgatása és oltalmazása által.

Mert á

Mert á Hivelet á maga Igéjével és Szent Lelkével igazgattya. Törvényeket ád elejtében á maga Szent Beszédében, hogy azok szerint, mint az ö Országának Tagjai, akképpen viseljék magokat ö iránta á Hitben és szeretetben. Az honnan nevezetik az Evangyélion Krisztus Országa Alkotójának. Solt. 45: 7. Á maga Lelke által igazgattya á Hivelet á szerint, hogy á Szent Lélek által az ö Értelmeket meg-világositya, Akaratjokat hathatosson hajtja á maga Szent Szavantsolatihoz való engedelmességre, hogy mint az ö Országának Tagjai úgy éljenek, és ö néki Szentséges öltözetében szabad akaratjok szerint szolgáljanak. Solt. 110: 3.

Továbbá. Oltalmazza á Krisztus á Hivelet az ö néhiek kezekben idvességben, és megtartja örök Ját. 10. 28. Ezt mondván: En örök Életet adok néhiek, és soha el nem vesznek, és senki kezekből ki nem ragadja azokat az én kezemből. Máté. 16: 18.

II. De már Második tárgyunk meg, hogy á Keresztény Hit mitsoda indulattal jár á Krisztusnak nevére tőrül. Melyről á Catechésis igy szóllitya meg á Keresztény Embert á XXXII-dik Kérdésben: Te pedig miért neveztetel Kereszténynek? Á melyre azt feleli: Azért, mert hit által á Jésus Krisztusnak tagja, és az ö Lenetének részese vagyok. azért hogy az ö Nevét valjam, és magamat öneki hálaádásnak élö áldozatjául állassam, és hogy á Világon való életemben á bün és á Sátán ellen szabados és jó lelkiesmérettel vijaskodjam, és az életnek utánna á Krisztussal minden Szentekkel állatokon örökké országoljak. Holottis innenáron ez á Szó Christianus avagy Keresztény, [illegible] téssen, Megkeresztetettet. Es ez á Név adatott á Hivelnek [illegible] nevezetessen á Jantsnáyoknak Elsöben Antiokiában, Asiának egy hatalmas Városában, á holott

á holott sok Sogányok történnek meg á Krisztushoz. Frel. II.
26. Jól is Hivattatunk mi Christianusoknak, Keresztényeknek, mert minem á Keresztről, haremá Krisztusról neveztetünk Kereszténynek, mert hit által á Jézus Krisztusnak tagjai, és az ö Teremtének képei vagyunk. Mellyről az Ápol. 1. Kor. 12: 27. így szól: Tipedig á Krisztus Teste vagytok és az ö tagjai külön külön. És á ki minket meg-tsent az Isten az ki-el-is petsételt minket, és adta az ö Lelkének zállogát á mi szivünkben 2. Kor. 1: 21, 22.

Már ezek szerint á mi Keresztényi Hitünknek Tiszti és kötelessége azt hozza magával, hogy mi á Krisztus Nevéről Vallást tegyünk, magunkat ö néki hálaadásnak élö áldozatyául állassuk. A Krisztus nevéről való Vallástétel pedigen, körülöttem előadván abban áll. (1.) hogy á Krisztust az ö személyére, Állapotjaira, Tisztjeire és jótéteményeire nézve igazán meg-ismérjük. Ier. 9: 24. (2.) Hogy mindenek előtt Vallást tegyünk ö róllá mind nyelvünkel mind életünkel, mint mi Fö Lapunkról és Királyunkról. Márk. 8: 38. (3.) Hogy másokat is tanitván intvén, vigasztalván, Keresztényi szeretetből meg-dorgálván, á Jézus Krisztusnak ismeretire vihessük. Kolos. 3: 16. Ezfelett az is megkivántatik á Keresztény Hitünkben, hogy ama gonosz Ellenségel ellen, á Bün, az ördög és á Világ ellen harczoljon. Melyben küzül á bün ellen való harcz abban áll, hogy á bünös indulatokat és kivánságokat, mellyek meg-vagy bennünk takonyat, mindennap ostromoljuk és öldöklyük. p. o. Ha á gonosz kivánság, tsevélységre, tisztátalanságra, méltatlanságra, bosszúállásra izgat engemet, az illyen bünös indulatokat ne-követtsem, hanem inkább á Krisztus

á Krisztusnak ereje által meg-fojtsam és el-oltsam
magamban. Rom. 6.12,13. Az Ördög ellen való harcz
abban áll, hogy ha á Sátán engemet ostromol akár
nehéz kísértetekkel és gonosz gondolatokkal, akár
édes igéretekkel, ne engedjek semmi sugallásinak
és igéreteinek. Máté. 4:9. Mert hazug Lélekő, és minden
dolgokat másképpen igyekezik én előmben tenni
hogy sem mint valósággal vagynak. 1. Mós. 3:1-4.
E világ ellen való harcz pedigen abban áll, hogy ne
követtsem annak gonosz erkölcseit és példáit. Rom. 12:2.
Ne hajtsak magamat á Világhoz. Akár édes beszé-
dekkel akarjon engemet el-tsalni á bünre, akár pedig
ijesztésekkel, fenyegetésekkel, gyülölséggel, és üldözé-
sekkel. Mert ha tűrünk, á Krisztussal országolunk is, ha
pedig á Krisztust meg-tagadjuk, ő is meg-tagad minket.
Azt mongya Szent Pál. 2. Tim. 2:12.

Tudomány.

Valamiképpen á mi Körbenjárónk az ő három
Fiktive való fel-szenvedtetéséért nevezetik Krisztusnak,
úgy á Keresztény Hivek ebből á szenvedésből való
részesülésére nézve, méltán mondatnak
Keresztényeknek. Christianusoknak.

Oka pedigen és fundamentoma á Tudománynak
vagyon á K. Szentben, holott így szól az Apl: Más fundamen-
tomot senki nem vethet &c. És ismét Zsid. 11. 26. holott is
azt irtak, hogy á Tanitványok egész estendeig forgolodtak
á Gyülekezetben, és tanitották á nagy sokaságot, és
legelőször Antiochiában nevezetének Keresztényeknek.

Melly Tudománynak alkalmatosságával tanuljuk meg (1.)
azt, hogy ha mi nékünk Fő Prófétánk á tétetett az Istennek Fia
á Krisztus, járúljunk tehát ő hozzája igaz hitnek által,
könyörögjünk őnéki, hogy tanitson meg, és az ő igéretes

és azt gondolja h.
még valaha vénsé-
gének haspontalan
órájat viszi az
Istennek oltárára.
A'ki tudnillik á go-
noszt kivánságokat
magában uralkodni
megengedi az olyan
Ember akármi intés
hogy semmint Keresz-
tény. Megvagyon á
Neve hogy Keresztény,
de valóságal á Krisz
tusnak ellensége.
A'kinek méltán azt
lehet mondani: Fe
ugyan á Krisztus Nevé-
vel ditsekedel holott
gyalázattal illetedá
Krisztust, mert egésen
ellene viseled magadat.
Rom. 2: 23, 24.

Fastyuk meg azért
K. H. hogy mentől töb-
ben legyünk az illyen
Kereszténységgel di-
tsekedők de mi légy-
jünk bizonyságosok
á'mi Keresztény
Istenünket végben
vitelében. Igyekez-
zünk arra, h. á Krisztus
mint Fejünket ditsői
tsük. Igyképen ok-
tán hogy minden
kívánságos jókat
megnyerjünk, és
az örök idvességet
el-nyerjük. Ámen.

esmeretiben jobban jobban neveljen és erősítsen bennünket.

2. Ha Fő Papunká tetetett minékünk á Jézus, jó-
zulsunk ő hozzája, mint már á Kenvedések által felsze-
tetetett Fő Papunkhoz, á'ki á maga Mennyei Szent Atyjának
mi érettünk meg-áldoztatott. Hidjük el bizonyal hogy
valamiénnü Kedves volt az Atya előtt az ő kérelmes
Fiának áldozatja, szintén olly Kedves ő előtte az olly jó-
nyögés-is, á melly abban az áldozatban való hiteles
bizodalommal vitetik ő eleibe.

3. Tanúljuk meg, hogy ha Királyunkká tetetett minékünk
á Jézus, szolgáljunk önéki, de nem á'mi tulajdon erőnk
által, hanem az ő Kegyelme által. Könyörögjünk önéki
hogy uralkodjék mibennünk, igazgasson minket, és tegyen
alkalmatossá, hogy á Krisztus országa hirséges Tagjai-
nak minden tisztjeit végben vihessük. És ha á maga
szolgálatjában arra méltoztat bennünket, hogy vala-
mit szenvedjünk ő érette, tartsuk azt legfőbb boldog-
ságunknak. Máté. 5: 10. et legyen.

Látjátok K. H. mellynagy boldogság légyen mellynagy
ditősség légyen Keresztényinek lenni, de azt is látjátok mely
nehéz tisztetet foglaljon magában az igaz Kereszténység.
A'ki igaz Keresztény á Krisztussal belsőképpen egyesítetett
az. A'Krisztus Lelkének és annak ajándékinak részesíté
tetetett. Már az, mint Lelki Próféta á Krisztustól meg-
világosíttatott, á végre hogy á Krisztust, és annak minde-
nekre elégséges voltát, é világot és annak hijábanvaló-
ságát, á bünt és annak kutálatos voltát úgy megesmérje, hogy á Krisztust minden felett betsülje és
óhajtsa, é Világot kitünyrekitekje, á bünt pedig mint
legfőbb gonoszt gyülölje. A'ki pedig ezt nem tselekedi,
jobb hogy ne is mongya magát Kereszténynek. Mert á ki
önön magát á maga legjobb idejét és lelkiségának erejét
á bünnek, é Világnak, sőt az ördögnek fel-áldozza és

**

Catechismusi XIV-dik Tanitás.

XIII-dik Ur Nap. 33, 34. Kérdések szerint.

Szent Lecke. Máté. 16: 16.

Feleluén pedig Simon Péter, monda:
Te vagy amaz Krisztus az élö Istennek Fia.

Exordium. Énekek Énekéröl irott Könyvben az 5. Részben
11. Vers. olvassuk, hogy midön a Menyasszony meg-kérdetett
volna a felöl, hogy a Völegény ötet miben haladja fejül,
nagy okossággal azt felelte: Az én szerelmesemnek feje
olyan mint a váltztott drága meg-tisztitatott arany.
Melly Feleletben meg-jegyzésre méltó dolog az, hogy a
Völegénynek Feje, jegyzi az ö Királyi és sok szenvedések
által fel-szenteltetett Lapi Tisztinek méltóságát, igaz
jussát, mellyre-nézve a Völegény Krisztusnak Feje, arany-
hoz hasonlittatik az emlitett Szentirásbéli helyben.
Mert valamiképpen az arany sok Égetés és próbák
által mégyen a tökéletes tisztaságra, úgy a Krisztus
sok szenvedés próba által vitte tökéletességre ezt a
Méltóságot és jusst. És az Anyaszentegyháznak magas-
szerelmes Mátkájának el-jegyzette, midön az egész Ekklé-
siát jobb kezével meg-ölelte. Ének. 2: 6. Mert nem csak
az igazgatókat hanem az egész Ekklésiát óltalmazza
az ellenség ellen, és azoknak tagjait bétölti Böltzes-
séggel és okossággal. Mert ö az Istenségnek második
személlye, a ki felöll illyen bizonyságot tön Szent
Péter Apóstol: Te vagy amaz Krisztus az élö Istennek Fia.

Le-iratik ebben á Szent Leczkében az Istennek Fiának á Krisztusnak minden teremtett állatok felett való Méltóságát, az Apostoli Hitvallásának erre tzikkelye szerint: Hiszek az Atya Istennek egy szülött Fiában, mi illyenkor Melly Szent Leczkének Magyarázatjában két dolgokra figyelmezek:

I. Szóllok á Krisztusnak mint élő Istennek Fiának Méltóságáról.

II. Szóllok á Keresztényi Hitnek é Tudomány bé-vételéről és el-fogadásáról.

I. Á mi az Elsőt néri: Á' hit az Evangyéliomi Hiszekegyben Jésus Krisztusnak nevez, ugyan á felől azt erősíti, hogy az, az Atya Istennek Fia, á ki felölla Catechesis á 33. Kérdésben azt tészi fel: ~~Egy~~ Á' Krisztus miért hivattatik Istennek Egyetlen-egy szülött Fiának, ha mi-is Istennek Fiai vagyunk? Melly Kérdésre ezt a Feleletet tészi: Mert tsak egyedül á Krisztus az örök Atya Istennek örökké és természet szerint való Fia; mi pedig ő érette kegyelemből tettünk az Atyának fogadott Fiává. Az honnan már harmadik Neve á Szent Háromság Második személyének ez: Istennek egy szülött Fia. Nevezhetjük á Krisztus Istennek örökké és természet szerint való Fiának? Mert ő nem az időben lött Istennek Fiává, á mint az időben lett Emberré, hanem Istennek Fia öröktől fogva Solt. 2:7. Mert az Isteni természet, ama megfoghatatlan születés által, öröktől fogva születtetett ő vele, á mellyről így szóll maga az Idvezitő: Ján. 5:26, Miképpen az Atyának vagyon élete ő magában azonképpen adta á Fiúnak is, hogy legyen élete ő magában

Melly

Melly Méltóságos és ditsőséges Keréből á Krisstusnak
á Követtekről, hogy ö igaz és örökkévaló Isten, nem
különben mint az Atya és á Szent Lélek, á'mint ma-
ga-is mondja: Ján. 10: 30. Én és az Atya egy vagyunk.
Ezzel á nével neveztetik á mi Idvezitönk az Apostoli
Hitnek Formájában is. Mert ha á mi Urunk Jésus Krisstus,
igaz és örökkévaló Isten nem volna, nem lehetett volna
á mi Jésusunk, á mi Prófétánk, Fö Papunk és Királyunk.
De már itt az á Kérdés, hogy mivel á Krisstus az Istennek
Fia, miképpen vagyunk hát mi-is Hivek Istennek Fiai
és Leányi? Ugyhogy (1.) A' Krisstus az Istennek Természet
szerint való Fia, mi pedig Kegyelemből vagyunk Istennek
Fiai. (2.) Mert á Krisstus az örökké-való Születés által
Fia az Istennek, mi pedig á Kegyelembéli Fiúvá való fo-
gadás által. Ezt bizonyitya S. János. 1: 12. holott igy
Szól á Krisstus felöll: valakik ötet bé vették, ada azoknak
illy méltóságot, hogy Istennek Fiaivá lennének, azoknak
tudnillik azoknak, á kik az ö nevében hisznek.

A' Leczkét meg-előző versekben olvassuk, hogy mi-
koron az Idvezitö Ur Jésus Cézárea Tartományában
ment vólna, meg-kérdé az ö Tanitványit, hogy ötet Em-
bernek Fiát, kinek mondanák lenni az Emberek. A' Ta-
nitványok pedig azt mondák: Némellyek Keresztelö
Jánosnak, némellyek Illyésnek, némellyek pedig Jére-
miásnak, avagy egynek á Prófétál közül. Akkor á
Tanitványoktól ismét azt kérdi az Idvezitö: hátt
kinek mondatok lenni engemet? A' mellyre Si-
mon Péter azt feleli: Te vagy ama Krisstus az élö
Istennek Szent Fia. Melly szavaiban Simon Péter,
vallást tött á Krisstusról, és az ö igaz Istenségéről.

II. Már Máso[d]

II. Már Másodszor, kéllett á Keresztény Hitnek á Krisztusról való Tudománynak bé-vételiről és el-fogadásáról. Melyről á Catechesis á 34-dik Kérdésben ezt tészi elébe: á Keresztény Embernek: Miért nevezed ötet mi Urunknak? Melly felöl illyen Feleletet ád: Mert ámi Testünket és Lelkünket á Bűnöktől nem aranyon, sem ezüstön, hanem az ö drágalátos vérével meg-váltván, és az ördögnek minden hatalmától meg-szabadítván, minket ö magának saját Népére tett. E szerint á Szent Háromság második Személyének negyedik neve Mi Urunk. Mert á Krisztus mint az élö Isten Fia, minket Testestöl Lelkestöl meg-váltott, és magának saját Népére tett.

De már itt az á Kérdés, hogy vallyon Ura á Krisztus illyen módon minden Embereknek? R. Nem. Mert többen az Emberek á Sátánnak hatalma alatt maradnak. Tsakhogy ugyan, hogy Ura á Krisztus az illyeneknek-is, úgymint Isten á Teremtésre nézve, minden által nem ollyan tulajdonos Urok ö néktek, mint ha az Atyától néki adatatván, és ö általa meg-váltatván, ö néki tulajdoni és sajáti vótnának. Mert valakik á Sátánnak hatalma alatt maradnak azok á Krisztusban igazán nem hisznek, és az ö felöl való igaz Tudománytt bé nem vehetik. Nem váltott hát meg á Krisztus minden Embereket á Bűnöktől, és az Ördögnek minden hatalmából, hanem azt mindenkit által ötet mi Jésusunknak, Bóldogságunknak, Fö Papunknak, Királyunknak, és Isten Fiának kell meg-ismérjük, ö benne higgyünk mint mi Urunkban, és az ö felölle való Evangyéliomi Tudománytt bé vegyük. Megváltott pedig á Krisztus minden

nem

Nem aranyon, sem ezüstön, hanem az ö drága látos
vérével. 1. Pét. 1:18,19. Ugymint Ők tudják, hogy nem
vesendö állatokon, aranyon vagy ezüstön váltattak meg,
ák hijában való életekből, hanem drágalatos véren,
tudnillik á makula és keptö nélkül való Báránynak,
á Krisztusnak vérén.

Itt azért jegyezük-meg már azt, hogy á Krisztus
á végre váltott meg minket, hogy ö magának sajátt
Népévé tenne, olyan Népévé, á mellyet igazgat, örizz
és idvezit. Á szerint á mi vagyon, Tit. 2:14. Á Krisztus
adta önön magát mi értünk, hogy meg-váltana
minket minden hamisságtól, és tisztitana magának
kivált képpen való Népet, jótselekedetekre igyek-
ezöt. Ezen kivül, mondatnak á Hivek á Krisztusnak
Tulajdonának, (1.) Azért, mert az Atya, tulajdonul
adta, és ajándékozta öket á Fiúnak, á Békességnek
örök Tanátsában. Á Ki felöll igyekszik az idvezitö Jésus
szent Atyjának: Ján. 17: 6,9. Tiéid valának, és nekem
adtad azokat. (2.) Azért, mert magokis á Hivek
Testestöl és Lelkestöl tulajdonul adták magokat
á Krisztusnak szörgálattyára, be vették á Krisztust ma-
gok idvezitöjöknek és Völegényeknek. Melly szerint
ezt mondhattyák á Lelki Menyasszonyval: Az én
szerelmesem enyim, és én is övé vagyok. Ének. 2:16.
Ezt á Krisztus felöll való igaz Tudománt birják
á Keresztény Hivek, valahik á Krisztust az élö
Isten Fiának, magok Meg-váltójoknak, és idvezitö-
jöknek vallják. Ezt hitték és vallották á Tanitvá-
nyok és Apostolok, kiknek képében Simon Péter,
illyen élö Hittel tellyes bizonyságot és vallást tészen
ö felölle: Te vagy á Krisztus az élö Istennek Szent Fia.

Tudomány

Fudomány.

Csak egyedül az Ur Jésus az Atya Istennek egyetlen egy külött Fia, mi pedig ő általa Egyelemből vagyunk az Atya Istennek fogadott fiai. Igasságra é Fudománynak vagyon a Lecke da pedig á Fudománynak ez: Mert igen illendő vala, hogy á Ki Istennek egy külött Fia, és á ki á Szent Háromságnak közepső személlye vólna, á lenne mi Körbenjárónká. De á Keresztény Embernek nem elég csak tudni, hogy az Ur Jésus az Istennek egy külött Fia, hanem szükség, hogy ő benne hidgyen is. Ert mondván: Hiszek az Istennek egy külött Fiában. Igy kell tehát á Jésus Krisztusban hinnünk, (1.) Ha nem csak meg-esmérjük őtet, az Atyával és á Szent Lélekkel azon egy Természetü, igaz és örökké-való Istennek lenni, hanem (2.) á mi üdvességünket és Boldogságunkat azért keressük ő benne, és azért várjuk bizodalommal ő tőle, mivel ő minékünk Meg-váltónk, és egyesszemüd igaz Isten is, és igy elégséges arra, hogy minket tőrvényesen idvezitsen. A mellyre nézve azt kell mondanunk Simon Péterrel á mi vagyon Ján. 6: 68, 69. Uram Ehez mennénk? Örök életnek beszéde vagyon te-nállad. És mi el-hittük és meg-esmértük, hogy te vagy ama Krisztus, az Élő Istennek Fia. (3.) Mikor igy gondoljuk őtet, mint ollyat á ki ért lettünk mi Isten Fiaivá, á Krisztusnak pedig Mátkájává és Atyafiává, és ebben az ő velle való

egyesség

égyességben helyheztetyük minden dicsőségünket
és boldogságunkat. Ha homan úgy láttyuk hogy á
lik á Kristust úgy j Kristust úgy gondoljúk mint
puszta tekentett állatott, azok meg-tratalonak,
és igen vétkesnek.

Fiaink hát minéllünk K. H. mindezekből légyen
(1.) Ez, hogy minden tehetségünkel azra igyekezzünk hogy
ugyan valójában bizonyosok lehessünk á felöl, hogy
mi Isten Fiai vagyunk, é végre vizsgáljuk meg magun-
kat: Ha vagyone igaz Hitünk? mert á kinek igaz Hiti
vagyon, Isten Fia az. A' pesint á mi vagyon, Gal: 3: 26.
Mindnyájon Isten Fiai vagytok á Jésus Krisztusban való
Hit által. (2.) Ha á Szent Lélek tanubizonyságot tészen
á mi Lelkünkel együtt arról, hogy mi Isten Fiai vagyunk,
tehát sokasuk vea magunkat, hogy minden reggel
ekképpen kéllitsuk-meg á mi Lelkünket: Értelkem!
gondold-meg, hogy te á Mennynek és á Földnek Nagy
Istenének Fia (: Leánya :) vagy. (3.) [illegible]
hogy egész életünkel és magunk viseletével dicsőitsük
á mi Istenünket. Mindenekfelett pedig légyünk
buzgók á Könyörgésben. Jusson eszünkben az Idvezitőnek
ama mondása: Nem minden á ki ezt mondja nékem:
Uram, Uram, megyen bé Mennyországban, hanem á ki
teszi az én Mennyei Atyámnak Akaratyát. Mát.
7: 21.

Ha pedig igaz Hittel Uramnak vallyuk á Jésust,
kolgáljunk tehát önéki hűségesen és buzgóságosan,
mert á Jésus miérettünk halálra adta önön magát,
hogy á maga halála által életet szerezzen miénkünk
Keresztyén Ember á te Jésusodat, és mondjad ezt
velem

veben ~~edgyütt~~ ö ~~rá~~ felölle:
Oh Kiven Gyönyörüsége!
Oh Lelkemnek Dicsösége!
Jésus! kivánságom Vége,
Légy életem idvessége. Amen.

Catechismusi XV-dik Tanitás.

XIV-dik Ur Nap. 35, 36. Kérdések szerint.

Kent Leczke. Ján: 1: 14.

És amaz Ige testé lett, és lakozott mi közöttünk, &c.

Exordm. A' tellyes Kent Lrásnak Lét nevezetes Könyvében, ugymint Ezék. 1:5. Jelen. 4: 7,8. vagyon emlékezet Négy Lelkes-Állatokról, mellyek felöll á mondatik, hogy ezek á Kér körül állottanak mellyek kerekkel tellyesek valának mind elöll, mindhátul. Kik közül az elsö Lelkes állat hasonlatos vala az Oroszlánhoz, á második hasonlatos vala á borjúhoz, á harmadik Lelkes állatnak orczája olyan vala mintegy Embernek, és á negyedik Lelkes állat hasonlatos vala á repülö faskoz. Ezek á Négy Lelkes Állatok ábrázolják á Tanitókat minémüek az Apostolok és azok után élt Apostoli Emberek, á kik oroszlani bátorsággal az Istennek dicsöségéért, az Ekklésiának tetzéséért mindeneket végh-ez vittek. és á Kent Lélek által fel-indittatván, mint á Sasok, á Mennyekbe repültenek. Ezek tellyesek voltak kerekkel, az az, értették az idvességnek titkát. Hitekkel és reménségekkel nézték az Istenre, mellyel azt bizonyitották, hogy öl lépcsöt végben vinni nagy szorgalmatossággal, valamit az Isten tölök kiván. Imen ezeket az ~~A~~ emlitett négy Lelkes Állatokat ~~di~~ az Anyaszentegyháznak régi nagy Doctorai, vitték á négy Evangyéliumra, úgy hogy ~~az első, második~~ az Emberi Ábrázat, formája és példája légyen á Kent Máté

Szent Máténak, a ki az ö Evangyéliomát a Krisztus
Emberi Teremtésetiről kezdi-el. ~~A Mi[illegible]~~
Az Oroszlánnyi ábrázatot vitték a szent Márk Evan-
gyélistára, ki az ö Evangyéliomát a Keresztelő
Jánosról kezdi-el, a ki kiáltó szó vala a pusztában
a holott az Oroszlánok és egyéb állatok laknak
vala. ~~A' Mi[illegible]~~ A' Borjú orczája
példája és Emblemája volt a szent Lukátsnak, ki
az ö Evangyéliomát a Zakhariáson kezdi-el, vagy
a Zakharias Papnak áldozattyán. Az utolsó arany
a negyedik Lelkes állat a melly hasonlatos vala
a repülö Sashoz, példája és Emblemája vala a
Szent János Evangyélistának, mert valamikeppen
a Sas, minden Madarak felett leg magasabban
repül, akképpen a szent János, minden Evangye-
listák felett leg felyebb kezdi a Krisztusról való
beszélgetést, úgymint a Krisztus Jésusnak örökké
való Istenségét, midön azt mondja: Kezdetben
vala a mi Ige ~~[illegible]~~

Rövideden meg-iratik ebben a szent Leczkében a
Krisztus Jésusnak az Isten Fiának meg Testesü-
lésének dicsöséges Tudománya, az Apostol
Hit formájának essentziabeli része szerint:
Ki fogantatek szent Lélektöl, született
Szüz Máriától.

Melly szent Leczkének Magyarázattyában ez
Dolgokra figyelmezzünk:

I. Halyuk meg a Krisztus meg-testesüléséröl.
irattatott ~~[illegible]~~ Fiokos, Evangyeliom
II. A' Keresztényi Hitnek ebböl a Fiolból
való igaz esmérettét és haszna.

I. A'

† Melly mennyei dolgok közül mint egy Sas sokáig rebbes, ugymint az első versztöl fogva a 4dik versig, és ostán a 14dik ig le száll a Krisztusnak Emberi teremtésére, ezt mondván: És az Ige Testé lett, és lakozott mi közöttünk. Melly a szent Leczke.

Sirá. 10.
pedig,
ságok
mine
hozott,
fel-ve

I. Á'mi az Essőt néri: Az Istен Fiának Meg-testesü-
léséről azt bizonyitya á Szent Evangyélion, hogy á Krisтus
Istennek örökkévaló Szent Fia, ki által terémtettek mindе-
nek, és ö nálla nélkül semmi nem terémtetett, valami
terémtetett. Ján. 1: 3: A' ki nemcsak igaz és örökké-
való Istен volt az Atyával, hanem az Istenségben meg-is
maradott, mezt mint örökkévaló Ur, az Istenségben semmit
nem változott. Malak: 3:6. Ehez á Krisтus Jésusnak
megváltozhatatlan Istenségéhez, hozzá járult az Emberi
Terméset, és á mostani Lételének ereje szerint, amaz
Ige testé lött. Azaz, á Szent Lélektől fogantatott és
á Szűz Máriától szülетett Jésus, valóságos Emberré
lett, hogy ellene álhasson mindazoknak, valakik á
Manichenusokkal együtt azt tanityák, hogy á Krisтus
nem valóságos testet öltözött fel magára, ha-
sed phantasticum Corpus, et larvam Corporis humani, ὡς hominem,
~~[illegible]~~ valóságos Emberi testet, hanem csak valami tündéres testet, és ≠
az Emberi testnek mint egy le-festett képét. ~~[illegible]~~ De mind ezek
~~á Manichaeusoknak [illegible]~~
balgatag véleködések, mert á Krisтus Igaz Emberi
Terméssetet, az az Emberi Testet és Lelket vett fel
(és minden Terméseti tulajdonságokat vett fel
önön magára. Mellyre nézve igy szóll Szent Atyának,
Sidó. 10:5. Testet formáltál énnékem. Lelkére nézve
pedig, tulajdonittatnak á Krisтusnak Emberi Tulajdon-
ságok, úgymint, Értelem, Akarat, Emberi indulatok,
minémü az örön, szomoruság. Ehezett, szomju-
hozott, el-fáradott, sőt meg is hólt. Melly szerint
fel-vette önön magára az Istен Fia, az Emberi Terméssetet,
és azt

és azt á maga Isteni Személyével egyesítette
úgy hogy az által Ettvala egy Személly, egy Krisz
lett, olyan á Ki egyszersmind Isten és Ember. Mert
Isteni és Emberi Természetnek egyesüléset, mi
meg nem foghattyuk: Mert minden versengés né
kül á mi Hitünknek nagy titkaez: Az Isten meg-j
lent á testben. 1. Tim. 3:16. Mindazáltal erről az
Egyesülésről azt mondhattyuk, hogy ez igen szoro
Egyesülés, mert mind á Két Természetnek Tula
donságai, munkáji azon egy Személyben. Minda
által változás nélkül és egyben, szakadás
nélkül való ez az Egyesülés, úgy hogy sem á Két
Természet egyé nem változott á Krisztusban, s
á Két Természetnek Tulajdonságai egybe nem
zavarodtanak. Ezen kívül meg-oszlás nélkül
való és el-válhatattan, úgy hogy nem Két Sze
mélyek, hanem csak egy Személly és egy Krisz
vagyon, á kinek Természetei a Halálban sem
szakasztattanak-el egymástól. Melly Két Ter-
mészetnek Egyesüléséből á Szövetség hogy az
által Közöttetnek kivált képpen az Emberi Ter
mészettel minden azok az ajándékok, valamelly
á Közbenjárói Tisztnek végben vitelére kívség
tek valának.

Immen már á Catechesis á 35-dik Kérdésre
Feleletben azt bizonyitya, hogy az Isten Fia, á
Igaz Isten, és Istenségében mindörökké meg-is, m
vad, igaz Emberi Természetet, á Szüz Máriának
Testéből és Véréből á Szent Lélek munkálko
sa által vett fell hogy egyszersmind Dávidnak
lóságos magva, és az ö Attyafiaihoz mindenekben
hasonlatos lenne á Büntől meg-váltva.

Külsőképes is volt, hogy á Krisztus á Szűz Máriának
Testéből és véréből venné fel az ö Testét: Mert ha
vérének nem lett volna á Krisztus á mi Természe-
tünket, tehát az Istennek Igazságának exeje szerint,
nem lehetett volna miénkünk Közbenjárónk
mert az Istennek Igazsága nem adatja á bűnt más
Természettett állatban meg-büntetni, hanem abban-
á ki vétkezett.

Hogy pedig Mária el-jegyeztetett vala Józsefnek,
ezt az Isten azért rendelte úgy, hogy az ö Szülendő
Fiának tartatnék tisztátalan ágyból valónak és az ö
Fiának Születésében megnem akadályoztatnék és
innen lett, hogy á Sidók á Születésből el-akarta az Isten
ezt á titkot rejteni, illyen gyanúságban esnének,
mintha á Jézus, Józsefnek és Máriának Fiavólna.
De á Szűz Mária, á Szent Léleknek ereje által foga-
dott az ö Méhében. Luk. 1: 35. Mert á Szent Lélek,
(1.) El-készítette á Jézus Krisztusnak Testét á Szűz Má-
riának Méhében. (2.) A' Szűz Máriának Testének és
Vérének azt á részét, a' mellyből formáltatott á
á Krisztus Teste, annak több részeitől el-szakasztotta,
meg-szentelte, és az exedendö büntől megőrizte.

Fel-vette pedig az Isten Fia az Emberi Termé-
szetet, Élet okokra nézve, (1.) Azért, hogy egyszersmind
Dávidnak valóságos magva lenne, azaz, hogy abból
lenne egyszersmind valóra, hogy ö légyen az igaz Messiás,
á ki Dávidnak igértetett, hogy az ö magvából fogna
Születetni. 2. Sam. 7: 12, 13. (2.) Azért, hogy az ö
Attyafiaihoz mindenekben hasonlatos lenne á
bűntől meg-váltra. Sido. 2: 17. Hogy Könyörülő lenne
és hív Pap az Isten előtt való dolgokban, hogy á Népnek
bűneit el-törölné. Ki meg-ígértetett mindenekben, á bűntől meg-váltva.
Sido. 4: 15.

II. Demárt

II. De már Másodszor halyuk meg á Keresztény Hitnek ebből á Titokból származó igaz esmeretét és haszнát, mellyről Szent János á Levelében így szól Amar Ige Testé lött, és lakozott mi közöttünk. Ismét á Catechesis á 36-dik Kérdésben és annak Feleletben, á Krisus meg-testesüléséről, avagy Szentségesről való fogantatásának és születésének erő á haszнát adja elönkben, hogy ő miénkünk Közbenjáró lia az ő ártatlanságával és tökéletes szentségével az én bűneimet, mellyekben fogantattam el-fe zi, hogy az Isten eleibe ne nerjenek. Azért k let hát az Igének Testé lenni, az az, az Isten Fiú Emberré, hogy tenne elegét á mi bűneinkér mert ha á Krisusnak teste és vére nem lett vól nem tehetett vólna elegét, minthogy vér ontás nél kül nem lészen á bűn botsánat. Zsid. 9:22.

Továbbá: Á Krisusnak szentségesen való fogantatásából esmérhetjük meg azt, hogy ő miénkünk Közbenjárónk. Á Ki bizonyos idők rendeltetett tanubizonyság vólt. 1. Tim. 2: 6.

Tudomány.

Á mi Keresztény Hitünknek Fő ágazattya, hogy á

≠ nagy titka ez: hogy á = = = Fiu Isten Testes ölt magára, és lakozott mi közöttünk.

Melly Tudomány szerint nem elég tudni, hogy az Isten Fia, igaz Ember lett á születés által, hanem szükséges képpen az-t

arra el kell tinnünk, hogy á Krisztus mi-érettünk
Emberré lett, és mi-értünk Atyánkfiává. ~~Hitnek~~
~~szerint~~. E szerint innénáron kűlsőképpen el-kell
hinnünk az Apostoli Hitnek ezt az ágazatyát ~~is~~
á Krisztus fogantatásáról Szent Lélektől, születéséről Szűz
Máriától.

Nékünk hát K.H. kell az Isten Fiának meg-
testesűlésének. Titkát hiszszük, á mi Tisztünk és kö-
telességünk légyen (1.) Ez, hogy ámúlkodjunk az
Istennek Tökéletességein, á mellyek ebből á Titokból
ki-tündöklőnek, és kivált képpen az Istennek ki-be-
szélhetetlen szeretetin, á ki á maga Fiát ajándékozta
mi-értünk, és semmit nem tartott ólly nagynak
és becsesnek, hogy azt á mi idvességünkre ne for-
dította vólna. Hirdessük ~~2~~ és dicsőítsük ezeket az
Istennek Tökéletességeit, és Emberekhez való szere-
tetit. (2.) Fudálkozzunk az Isten Fiának mi hozzánk
való szeretetin, á ki ö magát illy mélységesen meg-
alázta mi-érettünk, hogy erőtelen kisded gyermeki
ábrázatban, Szolgai formában, és nagy szegénységben
Küldettetett é Világra. Keressük á Jézust, mint Kedves
Atyánkfiát. Légyünk szelíd és alázatos kivűlek, mi-
nemű vala á Krisztus, mikor á földön Test szerint
az Emberek között lakozott. Magasztaljuk Lélekben
az Urat, és mondjuk azt á mi vagyon, Luk. 1: 68, 69.
Áldott az Izrael Ura Istene, hogy meg-látogatta
és meg-váltotta az ö Népét. És fel-emelte az
idvességnek szarvát mi-értünk, az ö Szolgájának
Dávidnak Házában. Ámen.

XV-di

Exordi
mító or
lött meg
~~ortrae~~
~~Ur Ist~~
magad
valáki
Történ
ha az e
4. Mós
M
tetett
maga
Mósest
gaztol
hiper
Mikép
látta
arcá
fel e
és ál
á bün
Lelki

Catechismusi XVI-dik Tanitás.

XV-dik Ur Nap. 37--39-dik Kérdések szerint.

Lectio. 1. Pét. 3: 18.

Mert a Krisztus egyszer a bünökért szenvedett, igaz lévén a hamisakért, hogy minket Istenhez vinne, és megholt test szerint, de a Léleknek által-ala megelevenittetett.

Exordium. Tudálatos és minden Emberi értelmet fejülmúló csudálatos volta az Izrael Népének tüzes kigyóktól lött megmardosásoknak orvossága. ~~A mellyet tüzes arczra Izrael népe közül felmagasztalt hogy az Ur Isten~~ A mellyről igy szóll Isten Mósesnek: Csinálj magadnak tüzes kigyót, és emeld-fel azt jegyül, és valaki megmarattatik, ha tekintend arra meggyógyul. Történék pedig hogy midőn a kigyó valakit megmart, ha az ércből öntött kigyóra tekintett meggyógyult. 4. Mós. 21. 8,9.

Melly ércből öntött és a Móses által felemeltetett kigyó példája a Krisztust a mellyről igy szóll maga a Krisztus. Ján. 3: 14,15. Miképpen fel-emelte Móses a kigyót a pusztában, akképpen kell magasztaltatnia az Embernek fiának. Hogy valaki hiszen ö benne el ne vesszen, hanem örök életet vegyen. Miképpen pedig az ércz kigyó mindenekben szemek láttára fára fel-függesztetett és fel-emeltetett vala, akképpen a Krisztus keresztfára feszittetik és fel emeltetik de nem azért mintha ö benne bün és álnokság találtatott volna, hanem azért hogy a bünös de az örök élete el-választott Hiveknek Lelki szükségeket meg gyógyitsa, hogy valaki Hitt

Hitének szemeivel örcsa vérnek azokat Istenhez
vigye és irassitsa. Ezt a Hitbéli Argumentum
arany erősséget adja előmbben a Catechesis mel
szerint midőn a Krisztusnak bün vélkül való fogan
tatását és szent születését előmbtek meg ma
rástam, immáron elő adom a Krisztusnak meg
alázatását és felmagasztaltatását. Melyről l.
3: 18. így szól K. Péter Apostol: A Krisztus egyszer
bünökért szenvedett igaz tévén a hamisakért
Melly szent Leckében megiratik a Krisztus
szenvedésének és el-temettetésének Histo
jának egyik nevezetes része: Az Apostol
Hit formájának ezen tziklejeszerint:
Szenvedé Pontius Pilátus alatta, meg-f
szittetek, meghala, és el-temettetek.
Melly szent Leckének Magyarázattyában
két dolgokra figyelmezzünk:
I. Lássuk meg, mit mond az Evangyélion a
Krisztus megalázatásáról, úgymint Sze
vedéséről és megfeszittetéséről.
II. Lássuk meg, hogy a Keresztyéni Hit-e
Tudomány körül mi éppen foglalatos
I. A mi az Istet illeti: A Krisztusnak meg-alázta
tásáról, úgymint szenvedéséről és meg-feszittetéséről
azt bizonyitya a szent Evangyélion, és a mi Symbo
cus Könyvünk úgymint a Catechesis, a 37-dik Kérde
alatt lévő Feleletben: Hogy a Krisztus tellyes életének
idejében is ugyan, még é földön laktt, de főképpen
Halálakor az Istennek az egész Emberi nemzetnek bün
ellen való haragját az ő Testében és Lelkében szenvé
hogy az ő szenvedésével, úgymint engesztelő- és Eggyez
nyerő egyetlen egy áldozattal, a mi Testünket és
Lelkünket az örök kárhozattól megszabaditana, é
minékünk Istennek kegyelmét, az igazságot és az örök
életet,

Istenek helyre állatná. Az honnan á Kristus Meg-alázatásának Második gradussa, az ö nagy és Esmeretes szenvedése. Mellyet K. Péter á Levelében ezen szókkal bizonyit meg: A Kristus egyszer á bünökért szenvedett. ~~Ezen szókkal bizonyitja K. Pál Rom. 1. 4. hogy Krisztusban Kettős Jegyben á Kristus Ember mint Istennek hatalma minden Hiúdelmi Fejedelmek elöljáróságát Diadalmasnak bizonyitja.~~ E szerint midön á Catechésis azt mondja, hogy á Kristus az Istennek az egész Emberi Nemzet bünei ellen való haragját szenvedte, azzal nem azt bizonyitya, hogy á Kristus fejenként minden Emberekért szenvedett, hanem azt, hogy á Kristus az egész Emberi Nemzetnek közül való minden Választottakért szenvedte az Istennek haragját, á melly az egész Emberi Nemzet ellen fel-gerjedett vala. 1. Ján. 2:2. Ésö ámi bünein kért engesztelö áldozat, nem csak ámi bünéinkért pedig, hanem az egész Világnak bünéiért is. Hogy pedig bizonyal el hidjük, hogy á Kristus csak á Hivekért és Választottakért szenvedett, ezzé jegyezzük meg ime á következendö dolgokat:

(1.) Mert azt tanitya á K. irás, hogy csak bizonyos személyekért költ meg á Kristus, úgymint az ö Juhaiért. Ján. 10: 11. az ö Népéért. Máté. 1:21. á maga Anyakentegyházáért. Csel. 20:28. Azokért á kiket az Atya ö neki adott. Ján. 17:9.

(2.) Mert ez éggyar meg az Istennek legnagyobb szeretetivel, nyilvánis, hogy az Isten á maga Fiát másokért halálra adta, ez, az Isten szeretetinek legnagyobb gradussa. (3.) Ez á Tudomány éggyez meg á Kristusnak Fö Papi Officiumival, á mellynek Részei vadnak, tudniillik az ö Áldozatja és Esedezése, á mellyek éggymástol el nem választhatnak. Ha pedig á Kristus csak á Választottakért esedezik, á mint tőlle irattatott: Ján. 17:9.

Ján. 17:9. Nem é Világért Könyörgök, hanem arokért
á kiket nekem adtál. Tehát tsak egyedül arokért
hólt-meg á Krisztus.

(4:) Hogyan é következik á Krisztus által meg-szerzett
váltságnak, az ő áldozatjának és halálának termé-
tsészis, á melly ez: Hogy ez által az Istent Igasságá
eleg tétetett arany á mint á Leerkiben vagyon: á
Krisztus egyszer á bünökért szenvedett igaz lévén á
nemsokáért. Úgy hogy á kiket á váltságnak áltá
meg-szerzettetett nem tulajdonitja arroknak az Is
ár ő bünöket, hanem már arok Istenek Igasságá
Kezében. 2. Kor. 5:4. és igy külsőképpen idvez
nek á szerint á mi mondatik: Kom. 8:34. Kitsod
á ki kárhoztatna? Krisztus az, á ki meg-hólt.

Erek szerint ingyen arokat á Szent Irásbe
helyeket, á mellyekben á mondatik, hogy á Krisz
Mindenekért meghólt és hogy engesztelő áldozat
lett az egész Világnak Bünekért úgy kell-értem
hogy, erek az igék, Mindenek és Világ, nyaltab
annyit tésznek á Sz. Irásban, mint Mindenféle
az, Mindenfele Nemzetből, úgymint Zsidókból és P
gányokból kiró választo Hivekért szenvedet á K
És ezzel azt akarja á Sz. Irás jelenteni, hogy az Ur
Jésus, nem tsak á Zsidoknak, hanem á Pogányok
Idvezitöjök, az az, minden Hivöknek.

Szenvedett pedig á Krisztus á végre, hogy minekü
ket fele jórat szerezne meg, úgymint á legfőbb gon
tól való meg-szabadulást, és á legfőbb jónak helyre
állatását. Á honnan á Catechesis á Krisztusnak Sz
vedését, Engesztelő áldozatnak nevezi. Mely — ál
az Isten meg-engesztelteteti. Rom. 5:10. Mert á Krisz
az Istennek azt á Kegyelmét szerezte nékünk viss
mellyel által az Isten, nem úgy néz már minket mint
ellenségeit, hanem mint maga Barátit. Mert az
Isten ő hozzánk való szeretetét abban mutatta meg
hogy

hogy mikoron még bünösök voltunk, á Krisztus mi éretünk megh-hólt. Rom. 5: 8--10. Vissá kezette á Krisztus minekünk azt az igasságotis, hogy már az Isten, nem tulajdonitja minekünk á mi Büneinket, hanem inkább igazaknak itéltetünk ö-elötte. 2. Kor. 5: 19, 21.

Továbbá: kenvedetett á Krisztus Pontius Pilátusnak Biróságában, á mint á 38-dik Kérdésnek Feleiben láthatni. Volt ez á Pontius Pilátus, Római Fiztartó, á Ki Tiberius nevü Romai Fiskárról állittatott á fitó Kenzetség eleibe, hogy azt á Külsö Társasági dolgokban igazgatná. Hogy pedig á Krisztus ennek á Fiztartonak alatta akart kenvedni, ennek á Catechesis Értokát adja. Elsö ok ez, hogy ö ártatlan lévén á Polgári Társaságbéli Biró elött ítéltetnek halálra. Második ok ez, hogy minket az Istennek keménj ítéletitöl, melly á bünért mindnyájunknak fején vala, megmentene. És á Lecztének egyik tökélye szerint minket Istenhez vinne.

Mind ezekből immáron ugy láttyuk, hogy á Krisztus Meg-alázta-sának harmadik graduſsa, Az ö Kereszt-fán való Halála. Mellyről á Catechesis á 39-dik Kérdésben azt adja-elönkben, hogy sokkal nagyobb dolog az, ~~Hogy sokkal nagyobb dolog az~~, hogy Kereszt-fára feszittetett, hogy nem mint havalami egyeb halálnak nemével ölettetett vólna meg. Mert á Kereszt-fán való halált az Isten meg átkozta vala. Melly gyalázatos és kinos halálából á Krisztusnak, nagy és kiváltképpen való vigasztalása származik á Keresztyén Embernek. Ugy hogy ö néhie nagy örömmel azt tetteſsék mondani, ebből a dologból vaggyok biztos, hogy azt az átkot, mellynek terhe én rajtam vala, ö magára vette. Mert á Kereszt-fára fel-aláztatott Ember, átkozvának avagy átkozottnak tartatott Isten elött az Ok Testamentomban, mellyet még eleve á Példáztatott, hogy még jövendöben á Messiás, fán fogna függeni, á mi átkot érdemlö büneinkért, á melly átkot magára vett á Krisztus, mindazáltal végre elvette

el-vette á Kereſztfáról, á mikor ö vélle égyütt az átok
el-temettetett.

II. De már Másodszor báſult-meg, hogy á Kereſztény
Hitnek Tudomány Eörül, mikippen foglalatoſkodik. Melyről
Ápſl á Leckében igy ſzóll: A Kriſtus egyſzer á bünöket ſok
dett igaz tévén á hamiſſakért, hogy minket Istenhez
Ki meg-hólt teſt ſzerint, de á Léleknek általa meg-
venittetett. A' honnan á Kriſtuſnak emyi ſok ſzem
ſeit mind á négy Evangyéliſták, bővségesen Ki-beſé
A' Próféciai irásokban is valamely jövendölőſéget á
és felöll mint az Emberi Nemzetnek Meg-váltója
látunk és olvaſunk, mindarok ö benne be-tellyeſe
A' Kriſtuſnak Hivatala is azt hozta magával, hogy ö
vedéſével és keſerves Halálával tenne eleget az
Igaſſágának, á válaſztott Hivőnek bünöket. Mert no
á Kriſtus meg-holt teſt ſzerint, de á Léleknek által
meg-elevenittetett. Hogy az öreinek az örök igaſſág
meg-hozhaſſa. Dan. 9:24. Mi éretünk á bünteté
ték vala el-venni, hogy nékünk békeſſéget ſzer
Eſa. 53:5. ſőt hogy minket az örök kárvaló tud
és Kárhoztattól meg-mentene, á maga Lelkét tette
váltságnak árán.

Melly keſerves ſzenvedéſit és meg-feſitteté
á Kriſtuſnak, midőn á Kereſztényi Hit, az ö bizo
mának objectumául, tzéljául teſi, nem lehet h
é nagy és kiváltképpen való dologról el-feledkez
ſőt inkább tellyes tehetsége és kivánſága ſzerint
abban foglalatos, hogy á Kriſtuſt egéſz reménységgel
magához kapcsolja. Kit az Iſten rendelt engeſztelő
áldozatul az övéreiben való Hitnek által, az előbbeni
bünöknek meg-bocsátáſában való igaſſágának
mútatáſára. Rom. 3:25. Ebből á Kriſtuſnak ſzen
éſzéből vártatunk, minden gonoſztól való meg-ſzaba
dúlást. Mert á Kriſtus az, á ki meg-tarthatja min
neſtől fogva arolat, á kik ö általa járulnak Istenhez
mert mindenkoron él, hogy eſedeznek ö érettek. Zsid. 7:25.

Fuedom

Fudomány.

Á'mi Váltságunk végben vitelének munkájában
szükséges volt á Krisztusnak magát meg-alázni
és engedelmessé lenni mind halálig, hogy
így lenne tökéletes áldozat á'mi bűneinkért.

Igazsága-é Fudománynak vagyon á Lételében holott
így szól az Apost: A'Krisztus egyszer á bűnökért szenvedett &c.
Óra pedig á Fudománynak ez: Mert azt kivánták á régi
Történetnek, és az igéreteknek, azt kivánták á Prófétáknak
jövendölési, hogy á Krisztus egyszer á bűnökért szenvedne,
igaz lévén á hamisakért. Azt kivánta az Istennek
igazsága és igazmondósága, hogy á Krisztus tenne
eleget á'mi bűneinkért, á felvett Emberi Testben.
Ezeket mutattak az Ó Testamentomi Áldozatok, mellyekkel
á példázratott, hogy á Krisztus engedelmes lévén mind
halálig, á'mi bűneinkért lőtt tökéletes Áldozat.

Nem elég tehát csak tudni és igaznak tartani, hogy á
Krisztus Pontius Pilátusnak Birósága alatt szenvedett, hanem
szükségesképpen arról el kell hinni, hogy á Krisztus ő'
értettünk szenvedett. Ezt á Krisztusnak szenvedését pedig
úgy kell emlékezetünkben hinnünk, hogy az ő bűneinnek bocsá-
natját és az örök Boldogságot egyedül á Jésus Krisztus
szenvedésében és Halálában keressem. Őtet mint az ő
Meg-festetett szeretetemet mindenekfelett
keressem, és úgy legyek oktán bizonyos, hogy az ő szenve-
dése és halála által, engemet is meg-szabadított az
örök kárhozattól, és az Istennek kegyelmét az igazságot,
és az örök életet énnékem is meg-szerezte.

De valljon hihetik é minden Emberek, hogy á Krisztus
meg hólt ő értettek? Nem mindenek, hanem csak ~~az Istennek Beszéde~~ ő'
~~hogy á Krisztus~~ ~~nem~~ ~~hólt meg~~ ~~ő értettek~~ ~~hanem~~ ~~csak~~ ~~ő~~ ~~ő~~ ~~ő

megakar maradni az ö bünében, mégis á Krisztus Ke-
vetését és Halálát magának tulajdonitja, az olly
Ember á Krisztust bünnek Bolgájárá tészi, mintha ö
Szenvedése által inkább fel állitotta, hogy sem mint
rontotta volna á Bünnek Országát.

Vétkeznek tehát á fel tett Tudomány ellen az
Emberek, á kik abban az erötetenben vadnak, hogy
Krisztus minden Emberekért meg-hólt. Kainért
is á ki gyilkos vala sinten úgy mint Ábel
Judásért sinten úgy, mint K. Péterért, K. Pálért
Kik meg-tért bünösök voltanak. Bizony nem minden
Emberekért hólt meg á Krisztus, hanem á Választot
Hivekért. Á kik á bünt úgy tartyák, mint leg nagyob
útálatosságot az egész Világban. Gyülölik és átko-
ast, mint leg gonoszkabb ellenségeket á melly a
Idvezitönknek keserves Szenvedéseket okozott.

Oh melly nagy Szeretet á kiért az Isten Fia Szen-
Oh melly igen Kivánságos, hogy á Jésus erösitse á
Hitünket hogy magunkat hitetlenségben ne ejt-
Kálj magadban már Egyes Létedet és gondold meg va-
jában miképpen Szenvedett te érette az Isten Fia
Mert bizonyára ily drágák á Krisztus által Szeretet
Jótétemények hogy valakinek ezekben kétse vagy
lehetetlen, hogy Kivülrül indulattal ne gondolkod
zóla. Lehetetlen, hogy ne Könyörögjön, és ne sóhaj
Lodjék, hogy á Jésus Krisztus Szenvedésének és Halálán
erejét, jobbanjobban ésmérhesse meg, érezhesse
tapasztalhassa az ö Lelkében. Lehetetlen hogy K. Pál
ne kivánja meg-ésmérni á Jésust, és az ö Feltámadá-
nak erejét és az ö Szenvedésében való részesülését,
kor hasonlatos lészen az ö halálához. Filip. 3:10.

Ha pedig azért Keresztény Ember Szeretni kivánod
á Jésust, az ö Szenvedésének, Halálának és Feltáma-
dásának általa Szerzetett jolban részesülni akarsz
gyülöljed á bünt mint leg főbb gonoszt. Mert vala-
á leg kissebb bünis úgyanem gyülölöd mint á leg nagy-
mind addig nem Szereted á Jésust. Valamig á Jésust *

* *
nem Szereted
mind addig nem lészsz
ö benne, valamig
nem lész á Jésushoz,
mind addig nintsen
ö benne Szent részed
és igy leg boldogtala-
nabb Szerentsés vagy
á Napalatt. Folya-
modjunk tehát
K. H. igaz Hitünk
által a Jésushoz,
mint tökéletes
és Kegyelemmel
tellyes Idvezitönk-
höz. Igy lészen ok-
tain, hogy á mi-
korra megjelenik
az Ur Jésus, meg-
halyuk az ö Szájából
amaz örvendetes
utólsó Sententziát:
Jertek el Atyámnak
áldottai, birjátok
az Országot, melly
meg-készittetett
nektek á Világ
fundamentomának fel-vetése előtt.
Ámen.

Catechismus XVII-dik Tanitás.

XVI-dik Ur. Nap. 40--44-dik Kérdésekről szerint.

Szent Lecke.

1. Korinth. 15: 3, 4. A' Krisztus meg-hólt á mi bűneinkért az Irás szerint, és el-temettetett, és fel támadott [illegible] szerint.

Exordium.

Az Izrael Népének állapotja külső tekintetre nézve sohais siralmasabnak nem láttatott, mint midőn á nagy erejü Sámson vas láncokkal meg kötöztetvén tömlöcben vettetek, és az Ellenségnek, úgymint á Filistéusoknak hatalma ő rajta láttatek. De ellenben, kitsán volt az Izrael Népe dolgainak örvendetesebb ki-menetele mint midőn, ez á Filistéusokon sokszor erőt vött nagy erejü Férfiu Sámson, t á Dágonnak Templomában az ő Ellenségének tsuffágból elő vitetett, hogy játszodnék ő előttök. Mert midőn az Oszlopok közé elő vitetett volna, Meg ragadá Sámson á középen lévő két Oszlopokat, és azokat nagy erővel meg-rántván, le-szakada á ház á Fejedelmekre, és mind az egész Népre, melly vala á házban: És így halálának meg arról á kiket ő megöle midőn ő meg-hala, többen hogy nem mint á kiket él- tében meg-ölt vala. És á nagy halála után így ha- gya nyugodalmat az Izrael Népének. Bir. 16: 23--30.

t á fogyott hája bol

Kitsén hasonló vala á Keresztényeknek állapotjok, midőn á Krisztus Tanitványi keserves pene- kel sem tsélték, hogy az ő Tanitó Mesterek meg kö- töztetett, és halálra ítéltetvén keresztfára feszitetett és az ő ellenségeinek hatalmok alá esvén az erőt tsufoltatott.

De ellenben

De ellenben nem volt sohajs valamelly dolognak
örvendetesebb Ki-menetele, mint midőn a Krisztus
Lelkét a Kereszt fán ki-bocsátotta, és magát a halálra
egésszen el-ajánlotta, mert ezzel a maga halálán
el-törölte azt, a mi el a halálnak birodalma vala
és a maga Népét annak birodalma alol, és hatalmá-
tól meg-szabaditotta. Meg-alázta magát mind halálig,
még pedig a Keresztnek gyalázatos halálaig, és az ő
Híveinek avagy Népének örök nyugodalmát szerezte.
Mellyről azt mondja K. Pál. 1. Kor. 15: 3, 4. A Krisztus
meg-hólt a mi bűneinkért &c.

Le irtak ebben a Szent Leczkében a Krisztusnak
Halála és el-temetkezése, az Apostoli Hitnek
ezen tudtellyére szerint: Meg-hala el-temet-
tek, pokolra alá pokolra.

Mellyben Szent Leczkének Magyarázattyában Két
dolgokra figyelmezzünk:

I. Láttuk meg a Krisztus Meg-alázkodásának három
utolsó gradussait.

II. A' Keresztényi Hitnek e dolog körül való gyakorlá-

I. A mi az Elsőt illeti. A' Krisztus Meg-alázkodásának
ezek a három gradussai vagynak. Ugymint (1.) Az ő Halála.
(2.) El-temetkezése. (3.) Pokolra való le-szállása. Ezek körül
való Első gradust, úgymint a Krisztusnak Halálát meg irták
mind a négy Evangyélistái. Mellyről a Catechesis a 40dik
Kérdésben és annak Feleletében azt bizonyitya, hogy a
Krisztusnak szükség volt mind halálig meg-alázni magát.
Mert az Isten Igazságának, és igaz mondásának semmi
egyéb módon a mi bűneinkért elég nem tétethetett,
hanem csak az Isten Fiának halála által. Már pedig
az Isten Igazsága azt kivánta, hogy a bűnös meg-haljon
Rom. 1: 32. De a Krisztus a mi Keresztyénünk lett, és az
Isten Igazságának erejével, mi érettünk el-fizette azt,

a mit

á mit mi érdemlettünk. Azaz, önnön magát mi érettünk
önként halálra adta.

(2.) Második graduſsa á Kriſtus Meg-alázatásának az ö El-
temettetése. Mellyről az Apoſtol á Leckében így Szól: A' Kriſtus
meg-hólt á mi bűneinkért, és el-temettetett. De vallyon
miért hogy el-is temettetett? Azért hogy azzal meg-bizo-
nyitana, hogy ö bizonyal-és valóſsággal meg-hólt légyen.
Amint á 41-dik Kérdés alatt láthatni. Ez á Kriſtus Halá-
lának valóſsága pedigen, Ki-tetszik az ö-el-temettetéſséből:
Mert nem máſsok, hanem á Meg-hóltak ſsoktanak el-te-
mettetni. Maga á Bíró, Pontzius Pilátus-is ſsorgalmatoſsan
meg-fiadozta elſsőben á Kriſtustul Halálát, aztán
engedte-meg Józſsefnek, hogy az ö teſstét le-vehné á Kereſst-
fáról. Máté. 27:57,58.

(3.) Harmadik graduſsa á Kriſtus Meg-alázatásának,
az ö Sírhoz való alá ſszállása. Ezt az Apoſtoli Hitnek Ágya-
zattyát pedigen: Szálla alá pokolra. Nemellyek á Lát-
ni velünk egyet érteni nem akarnak, úgy véſsik [illegible]
mintha á Kriſtus Limbuſsba ſszállott volna le, azért hogy
az Ók Teſstamentomi idö alatt meg-hólt Atyákat onnan
ki-ſszabaditaná. Máſsok ismét úgy tartyák (ſs. Scilicet Lutherani:)
hogy á Kriſtus, az ö el-temettetéſse után, semmi ſszert
alá ſszállott pokolra, hogy ott magát Győzedelmeſsnek
lenni meg mutatná. De ezek á vélekedéſsek, semmi-
képpen á Szent Irással meg nem egyeznek. Mert ez á
Sidó Kó ſseol שְׁאוֹל ezzel á Görög ſszóval együtt ö ádſs melyet
mi Pokolnak fordítunk, jelenti (1.) Az el-Takartatnak
helyét Luk. 16:23. (2.) A' Koporſsót Sólt. 16:10. (3.) A'
Poklabéli Kínokat és gyötrelmeket. Mellyek ſszerint
nem úgy Ellenkezünk az Apoſtoli Hitnek Ágazattyá-
ban á Pokolnak nevezetit, mintha á Kriſtus az el-Takar-
tatnak.

el-Eáthoztának helyére te-állott róha mert á
Krisztus Lelke á Halálután á Paradicsomban, Teste pedig
á Koporsóban volt. Hanem úgy Ellérteműnk á Pokolnak
neveretit, hogy á Krisztus Teste halála után á Koporsóban
tétetett, és ebben á mélységes meg-alázodásnak helyzé-
ben harmad napig tartatott. Lelkére nézve pedig úgy
Állott le á Krisztus Lokoba, ~~hogy~~ az ö egész szenvedé-
beni ugyan, de Eválképpen a Getzemáné Kertben az
Olajfáknak heggén, és á Kereszten, Ki-beszélhetetlen
pokolbéli Kinokat, gyötrelmeket és rettegéseket szenve-
dett és viselt. Ján. 12:27. Ezek szerint á Pokolnak ne-
veretit, az Apostoli Hitnek Ágazatjában, nem á helyért
hanem á pokolbéli Kinokért, és gyötrelmekért vétetik. Ezért
~~volt Dávid~~ Solt. 86:13. Ki szabaditottad az én Lel-
emet pokolból. A Catechesis-is á 44-dik Kérdésben és
annak Feleletében azt tanitya, hogy á Krisztus az ö Pokol-
való le-szállásával, minket á pokolbéli Kinoktól és gyötrel-
mektől meg-szabaditott. Ezen Szál-is azt bizonyitya á
Lélekben, hogy á Krisztus á mi büneinkért meg-holt az
irások szerint, és el-temettetett.

II. De már Másodszor kérjük meg, hogy á Keresztyénitt
miképpen gyakorolja magát é Földön á dolog Iránt, hogy á
Krisztus Meg-holt á mi büneinkért. Ebben ugyanis, úgy-
kell minékünk Keresztyénekné á mi Hitünket gyako-
rolnunk, hogy mi valósággal el-hidjük azt, hogy á mi
halálunk nem büneinkért való elég-tétel, hanem
á bünnek el-törlése és az örök életre való által me-
netel. A Catechesisben lévő, 42-dik Kérdésnek Felelet
szerint. Ebből á Krisztus Akaratyából és Halálából
pedig, ámint á 43-dik Kérdésben láthatni, azt á hasznot
vesszük: Hogy az ö Halálának erejével, á mi ö Embe-
rünk ö vele együtt meg-feszittetik, meg-ölettetik, és
el-temettetik: hogy á gonosz indulatok, és á Testnek

Ennek á mélységes Koporsóból.

Iránfagi

kívánsági ezután mi bennünk ne uralkodjanak. hanem
önéki magunkat hálaadó áldozatúl adjuk. Holott is az
Ó Embernek nevezetin, értetik á mi megromlott Természe-
tünk, vagy á Bünre való hajlandóság, á melly mi bennünk
lakozik. Efés. 4:22. Melly Ó Embernek Meg-feslitetése akkor
vagyon, mikor á Testnek gonosz kívánságinak ellene áll
az Ember, azok ellen harczol és tusakodik.

Ez az Ó Ember pedig meg-ölettetik á Lelki Meg-feslí-
tésnek mindennapi forgalmatos elö-vitele és gyakorlása
által, mikor az Ó Embernek egy seb, egy sérelem után,
ujjabb sérelem adatik, mind addig, mig nem minden ere-
jétöl jobban jobban meg-fosztatik, és mint valamelly
tegyetlen fene vadnak, ~~á mellyá~~ á melly á Vadászoktól
sok sebeket vett minden vére ki-folly. Kol. 3:5. ölödöl
jétek meg á ti földi tagaitokat, á parázsnaságot, tisztáta-
lanságot, bujaságot, gonosz kívánságot, és á fösvénységet,
melly Bálvány imádás.

El-temettetik-ez az Ó Ember oktán akkor, mikor az
Ember, azokat á gonosz kívánságokat, mintegy el-temettetve
tartja. Mikor forgalmatosan vigyáz, buzgóságosan Elö-
nyörög, minden tehetségét reá adja, hogy az olyan
gonosz kívánságok élödnek és munkásokat ne láttassa-
nak ö benne, á gonosz bepedek és tzeleedetek által.
Rom. 6:4. Mikor valamelly Zsidó nem gyakorolja á
maga uszályával való Ereszkedését, hanem valamit sat-
varlodással el-vett másoktól meg-fizeti. Luk. 19: 8. Es á
Lelki Meg-feslités pedig, képen á Krisztusnak ereje által.
Mert valósággal és tzeleedettel á K. Lélek mintál-
kodja á Hivekben ezt az Ó Embernek meg-feslitését
és meg-öldöklését, á ki á Jézus Krisztus Halálának ereje
által adatik ö nékiek. Rom. 8:13. E' szerint midön
á Catechesis azt mondja: hogy á mi Ó Emberünk övele
az az, á Krisztussal együtt meg-feslitetik, megöletetik,
és eltemettetik

és el-temettetik: Ezzel jelenti á Hiveknek á Krisussal való szoros egyességeket, hogy mivel illy szorosan egyesülnek á Hivek á Krisussal, tehát az ö Keresztje és Halála ö néki tulajdonittatik, és az ö Ember-ivá Krisus ereje által meg-feslittetik, meg-ölettetik, és el-temettetik.

De továbbá á már itt á Kérdés: Miért nem szabaditja meg egésszen az Isten á Hiveket á gonosz Kivánságoktól? (1.) Ezért. Mert á Hivek mint á Krisusnak jó Vitézi, Lelki haszonak mezejében vagynak ezen á Világon, és igy nem lehetnek Ellenségek nélkül. 2. Tim. 2: 3. (2.) Mert tetzik az Istennek á Hiveket á magok erötelenségeknek esmérete és tapasztalása által, alázatosságban, és minden egyéb Keresztyeni jótselekedetekben gyakorlásában tartani. (3.) Mert az illyen erötelenségeknek el-fenyvedése által, á maga Béreséges-türeséinek, kegyelmességének és irgalmasságának gazdagságát akarja az Isten meg-ditsöiteni á Hivekben.

Tudomány.

A' Jésus Krisusnak á mi Váltságunkért Kürtségesképpen meg Ellett halni, és halálának meg-bizonyitására el-is Ellett temettetni.

Igasága é Tudománynak vagyon á K. Leczkében, holott igy áll az Apól: A' Krisus á mi büneinkért meg-holt, és el-is temettetett az irás szerint.

Oka pedig á Tudománynak ez: Mert illendö vala, hogy az, á kiért mindenek vagynak, és á kiáltal mindenek, sok fiakat á dicsöségben vivén, az ö Idvességének Fejedelme á szenvedések által tökélletessék. Zsidó. 2: 10. Mert az Isten Igasságának más módon elég nem tétethetett á mi Büneinkért, hanem csak az Isten Fiának Halála által. Melly szerint

Melly szerint ú
mint az Isten
Boldogságom
Jésusnak, és
betsülöm. Az
Ha Tellyes b
Hogy azér
lehes á felöl
szenvedésében
jában az ö Es
messed, úgy ho
te benned ez
áldozatul ad
É pedig á Kr
ha Hitnek ál
meg-tselekez
ö állapotnál

Inkól v
meg-próbálto
megöletett,
á Krisus. A
sittetett, és
nak hatalm
magadat á

és temetted
kezendö do
(1.) Ha
dolgoznak
hogy az Isten
Ha
Tehát nem
tsedet n

Melly szerint úgy nézem a Jesus Krisztusnak halálát
mint az Istennel való meg-béketlésemnek és örök
Boldogságomnak egyedül való okát. melyért az én
Jesusomat, és annak jótéteményeit annál nagyobra
betsülöm. Az én lelkemet egyedül ő benne keresem.
~~És~~ Tellyes bizodalommal el-is várom ötöle.

Hogy azért Keresztény Ember, te-is valójában bizonyos
lehes a felöll, hogy tenéked-is részed vagyon a Krisztus
Szenvedésében és Halálában, kűlség hogy te-is való-
jában az ő Embert meg-feszítted, meg-ölted, és el-te-
messed, úgy hogy a gonosz indulatod, és a Testnek kivánsági,
te benned ezután ne uralkodjanak, hanem halálodig
áldozatúl adjad magadat a Krisztusnak. Tit. 2:14.
É's pedig a Krisztus ereje által úgy megyen te benned végben,
ha Hitnek által-a ~~igyesítetel~~ a Krisztussal, hogy emelk
meg-tseleredésére erőt és tehetséget vesz ő tőle. Mert
ő nálla nélkül semmit nem tselekedhetel. Ján. 15:5.

Innét vagyon Kegyes Lélek az a Próba Kő, a melyre
meg-próbálhatod magadat: Ha vallyon meg-feszítteted,
megöletett, és el-temetteteté te érted és a te jódra
a Krisztus. Mert ha a Krisztus te érted-is meg-nem fe-
szíttetett, és el nem temetteteték, tehát még a Sátán-
nak hatalma alatt vagy, és soha nem vigasztalhatod
magadat a Krisztussal és az ő drága érdemével. Hapedig
~~[illegible]~~, meg akarod tudni, miképpen feszíted, öldöklöd,
és temeted-el te-is a te Ó Emberedet, halgasd-meg a követ-
kerendő dolgokat.

(1.) Ha nem gyönyörködöl az Istennek és az Istenei
dolgoknak-esméretében: ha nem tehetz magadon erőszakot,
hogy az Istennek Beszédét olvassad, halgassad, és vizsgáljad:
Ha ~~[illegible]~~ még a te tagaid hamissságnak fegyverei:
Tehát nem kitetheted-el magadat, hogy a te Ó Em-
bered még eddig meg-feszítteted volna. (2.) Vagy

(2.) Vagy talán trak egy vagy más tagját fekited-
meg á te Ô Emberednek, á többit pedig táplálod és szer-
ted. Azaz: nem tselekszed és nem kereted ez vagy amaz
Bünt, azértmert nem kivánod. ellenben pedig más
bünökben élsz, kereted és tapogatod azokat. Ha igy: bizo-
nyára tehát á te Meg-fekittetésed, trak fel és sin mista-
tásból való meg-fekitése á te Ô Emberednek. Mert á ki az
Istenhez való szeretetből, gyülöl és meg-fekit egy bünt,
meg-fekiti és gyülöli az, minda á több bünöket is, minde-
nekneki felette pedig, meg-fekiti minden kedveres nel-
kül á maga lebelebéli büneit, á mellyeket az előtt
leg-inkább kereteti, mert az Istennek szemei előtt, kin-
tén olyan útálatosság egy bün, valamint á máski.

(3) El-mondhatod é, hogy egy bün sem uralkodik te-
benned, egy bünt sem tselekszel szánt szándékkal, ugyhogy
abban gyönyörködnél és kedvedben volna nálad? El-mon-
hatod é hogy már á Krisztusnak hálaado áldozatától ado
magadat. Ha pedig el nem mered ezt mondani, kérdel
megne tsald magadat, el-akarván hitetni magaddal,
hogy már te á Krisztussal együtt meg-fekittetett Ke-
reszténység vólnál.

Ha azért Keresztény Ember, készülni akarsz á Jésusban
és az ö érdemében! Egyesitsed te magadat igaz Hit által
övele. Könyörögj, fohászkodjál ezzel, hogy á Krisztus
á maga ereje által öljje-meg á te Ô Emberedet. Mentül
kozgalmatosabbak lésztek ebben á munkában, annál
bizonyosabbak lehettek, hogy már ti nékteki készeteknek
vagyon á Jésusban, és az ö drága Érdemében. Ha ebben
á meg-fekitésben valamelly fájdalmat kellis szenved-
netek néha. ~~Ha fiaim ... ö~~ örüljetek, hogy á Krisztus szenvedéseinek Társai vagytok,
hogy mikor az ö Ditsőssége meg-jelenik, akkoris örven-
dezve vigadjatok. Ha szidalommal illéttetnek á Krisztus
Nevéért, Boldogok vagytok, mert minda á Ditsőségnek,
minda az Istennek Lelke ti rajtatok meg-nyugoszik. *

* Senki azért ti
közületek úgy ne
szenvedjen mint
gyilkos, vagy lopó,
vagy gonosztévő,
vagy más Ember
dolgában ~~mint~~
praktikálo. Ha
pedig úgy szenved
mint Keresztény,
ne szégyenlje, sőha
inkább dicsőitse
az Istent azért.
És á kik Istennek
akaratjából szen-
vednek, ajánljuk
Istennek mint
hív Teremtőnek
á mi Lelkünket,
tselekedvén éle-
tünknek minden
napjaiban azt
á mi Istennek előtte
kedves és tetsző.
Amen.

t és gyalázatot

Catechismusi XVIII-dik Tanitás.

XVII-dik Ur Nap. 45-dik Kérdés szerint.

Szent Lélekre.

1. Korinth. 15: v. 4. Fel-támadott harmad napon az Irás szerint.

Exordium. Senkiről az Emberek közül valamelly dolognak első tekintettel való látásáról, mindgyárást igazán nem itélhet, és azt igaznak nem állithattya. Világos példa erre Józsefnek Historiája, avagy meg-lött dolga, ha azok principiumból ~~Ijjaz valamelly~~ bátorlodik valaki valamelly dolognak kimenetelre felöll itéletet tenni, és meg-gondolja a József ifjunak állapottyát, Attyafiaitól ~~Egyiptomba lé~~ á keresztül Midianitáknak lött el-adattatását ~~Egyiptomban~~ azok által Egyiptomban lött el vitettetését, a buja értelen gyerkőcséssel viseltető Pótifár Feleségének álnok mesterkedésére tömlöczben lött vettetését, és minden jótól, kemlátomást való meg-fosztatását: Vallyon a Józsefnek ezen meg-lött szerencsétlenségeiből mitsoda jót reménlhet? Kétség kivül ezen véletlen dolgaira nézve őtet ártattya, de ha más felöll meg-gondolja Józsefnek titkon lött el-adattatását, Faraó Király álmának ő általle lött kivánatos magyarázattyát, és azután lött szerencsés boldog állapotyát, leg-ottan ~~Király végezéséből~~ általlattya a ~~ő~~ Király végezéséből lött felmagasztaltatását: a kinnek kegyelmességeken kivül az egész Egyiptomnak földén Fejedelemmé tételét: és ósztán az ő Attyafiainak lön Birája és Meg-tartója.

Melly meg-emlitett

Melly meg-emlitett Historiának hasonlatossága
szerint egyenessen által-láttyuk á Kristusnak meg-alá-
tatását és fel-magasztaltatását: á'mit láttunk és hallott
az Atyafiaktol el-árultatotnak, á Pogányok kezében adat-
totnak, az halálnak fetétségében le-tapasztatotnak, á'
porsóban bé-zároltatotnak, á'mely visszá jövetele
fölöll, tsak nem meg-hült vála mojd mindenekben á'za-
ménség. De ez az Atyafiak közül való Narizeus hi-
napotnak el-teltével után, az ö eltemettetésének hely-
ről á' [illegible] sírát koporsóból nem tsak ki-hozatott,
nem azután nem sokára, mintegy á' győzedelem-
kezében fel-tétetvén, és az Istени Majestásnak leg-
felsöbb Palotájában az Égben fel-vitetvén, az Istenn
jobbjára üle, és az Anyaszentségyházának nem tsak
Királlya lön, hanem az ö Attyafiainak, Bírája, M
tartója, és Jutalmazója. A' mi az Irás szerint, A
támadott harmad napon. A'mint vagyon á' Letzk

Melly Szent Letzkének Magyarázatjában, meg-
iratik á' Kristus fel-magasztaltatásának
első gradussa, vagyonis á' Kristusnak Fel-tá-
dása. Az Apostoli Hitnek ezen tsikkelye szer
Harmad napon halottaiból fel-támada.
Ik pedig á' Magyarázatban Két dolog adatik
I. Első, A' Kristusnak Fel-támadása.
II. Második, A' Keresztényi Hitnek á' Ezzel val
gyakorlása.

I. A'mi az Elsőt illeti. A' Kristusnak Fel-támada
ez, hogy á' Kristus, mint Istennek Fia, á' maga meg-
Testét viszontag meg-elevenitette, Emberi Lelkét
azzal ismét egyesitette, és igy életben ki-jött á'
Koporsóból. Ezzöl á' Kristus Fel-támadásárol tötte
Tanubizonyságot á' Szent Angyalok, á' Kegyes Aszszo
alla

állatok, az ö
dása után sok
bizonyságot
avagy az ö
madott pedig
Ján. 10: 18. V
és vagyon h
Midön már
az Atya tán
Fel-támasz
kemélyek
mellyek a
dig az Atya
hogy tudni
az Isten, h
tesen elego
gának, á'
Melly Fel
tése után
avagy á'
Ernes
á' Cateche
ben fel-té
Fel-támad
az ö hal
Másodsz
mire az
fejünk
dítsösse
Az K
tatása

állatol, az ö Tanitványi és Apostoli, á Titnek fel-támadása után sokszori alkalmatosságokkal meg-jelent. Tanuságot töttenek egyaránt mind á Sógány Vitézek, avagy az ö Koporsójának örizöji. Máté. 28. Fel-támadott pedig á Krisztus á maga tulajdon ereje által. Ján. 10: 18. Vagyon hatalmom le-tenni az én életemet, és vagyon hatalmom viszont fel-venni azt. 1. Pét. 3: 18.

Midőn már á Szent Irás azt tanitya, hogy á Krisztust az Atya támasztotta-fel, azzal á Szent Irás á Krisztus Fel-támasztatásának munkáját mind á három Istени személyeknek tulajdonitja, mert mind á három-személyek arra egy Istени Természet. Nevezetesen-dig az Atyának tulajdonittatik á mi vigasztalásunkra, hogy tudnillik bizonyosokká tegyen minket arról az Isten, hogy az ö Fia, mint mi Kezesünk, tökéletesen eleget tett á mi bűneinkért az ö Szent Igazságának, á maga szenvedése és halála által. Zsol. 2: 24-32. Melly Fel-támadása á Krisztusnak, volt az ö El-temetkezése után harmad napon, á melly á Hétnek Első napja avagy á Vasárnap vala. Máté. 12: 40. és 28: 1.

Ennek á Krisztus Fel-támadásának pedigen, á mint á Catechesis á 45-dik Kérdésben, és annak Feleletiben fel-tészi, az á hasznai vagyon: Elöször: Hogy az ö Fel-támadásával az Halált meg-győzte, hogy minket az ö halálával Szerzett Igazságban részesitsen. Másodszor: Mert az ö Fel-támadásának hatalmával mi is az új életre fel-támasztatunk. Utolszor: Á mi fejünknek á Krisztusnak Fel-támadása, á mi jövendő dicsőséges fel-támadásunknak-is záloga.

Az honnan úgy láttyuk hogy á Krisztus Meg-alázatásának állapotját, követte, az ö Fel-magasztaltatásának állapotja. Az aleg-fő

Az á leg-fõbb Tiszteſség és Ditsõſség, á mellyre az õ Atyá-
tól Fel-magaſztaltatott. Filip. 2: 9-11. Melly ſzerint
á Krisztus Fel-magaſztaltatásának Gyümölcsi in é Es-
vetkezendõk, úgymint: Az õ Halálból való Fel-tá-
dása, Az õ Mennybe menetele. Az Istennek jobbja
ra való üleſe. Az õ Ítéletre való el-jövetele.
A' Krisztus Fel-magaſztaltatásának Elsõ gradiussa,
Az õ Halálból való Fel-támadása. Mellynek haſz-
nai és gyümölcsei: A' mi Meg-igazittatásunk,
Meg-szentelteteſünk, és Meg-ditsõitteteſünk. Ere
Nézve, á Krisztus Fel-támadásának.

Elsõ haſzna: A' mi Meg-igazittatásunk mellyr
azt mondja á Catechiſmus: Hogy az õ Fel-támada-
sával á Halált meg-gyõzte, hogy minket az õ hala-
lával kereſett igazságban részesekké tenne. Azt
Igazságot szerette meg minékünk: Hogy á mi bi
reink meg-bottrátthatnak, az õ Igazsága miné
künk ajándékoztatik és tulajdonittatik, á mell
által juſt nyerünk az örök életre. Mert á Kri
á maga Halála által tökéletesen eleget tett a
Iſten Igazságának, és az örök Igazságot meg-hoz
Dan. 9: 24. Ezt bizonyitja az Apl á mostan
Levelében így szólván: Fel-támadot harmadna
Második haſzna á Krisztus Fel-támadásának
A' mi Meg-szentelteteſünk, mellyről így szól á Ca
chesis: Mert az õ Fel-támadásának Erõ
hatalmával mi-is az új életre fel-támaſztatun
Harmadik haſzna á Krisztus Fel-támadásának
A' mi jövendõ Meg-ditsõitteteſünk, mellyről így szó
á Catechesis: A' mi Fejünknek á Krisztusnak Fel-tá
madása, a' mi jövendõ ditsõſséges fel-támadásunkn
Zallog
Mert (1.) Úg
Ha azért á
mint Birón
vállalta, ne
adoſságért
támadott
nyúl, á Ki
szerint: Ha
dott azonk
életben,
II. Ma
rázattyába
Mert minde
kell, hogy
Irásból fe
gát gyako
halalmán
új életre
Ember, á
és az eſet
úgy hogy
nak előtt
Krisztusra
Õ Ember
sittetett
tussal eg
támadot
Életéhe
együtt.

ellyre az ö Atty
elly szerint
ussi in é Ö-
s való Fel támá
emek jobbja
jövetele.
ö gradussa,
ellyner hasz-
t a tájunk
etésünk. Erel

sunk mellyről
ö Fel-támadá-
let az ö halá-
teme. Akt a
hogy á mi bü-
ssaga miné-
tatik á melly
Mert á Krisz
leget tett az
st meg-horta
á mostani
harmad napon
adásának.
ssá á Cate-
Lelkének
raktatunk.
nadásának:
llyről így szól
snak Fel-tá-
nadásunkhoz
szolloga.
Mert (1.)

Mert (1.) Úgy támadott-fel á Krisztus, mint mi Kezesünk. Ha azért á Kezes, Tökéletesen eleget tett az Atyának, mint Birónak, azokért, á kiknek Kezességét magára vállalta, nem tarthatja tehát azokat az Atya az adósságért á fömlötében. Zid. 13:20. (2.) Mert úgy támadott-fel á Krisztus mint mi Fejünk, mi Vőlegényünk, á kivel mi igen szorosban egyesittetünk. Melyet szemmel: Ha hiszszük, hogy á Jézus meg-hólt és fel-támadott, azonképpen az Istenis, azokat á kik el-aluttanak á Jézusban, elö-horra ö-vele. Efés. 2:6.

II. Második fel-tött dolog á Lelkének Nagy változásában, A Kereszténi Hitnek gyakorlása. Mert minden Keresztény Embernek hinni és hirdetni kell, hogy á Krisztus fel-támadott harmad napon az Irás szerint. Abban kell á Keresztény Embernek állania gát gyakorólni, hogy ö is á Krisztus fel-támadásának hatalmával, az új-életre fel-támasztassék. Melly új életre való Fel-támasztás abban áll: Hogy á hivő Ember, á ki az előtt meg-hólt vala á bünökben, és az esetben, által tétetett á Lelki életre, úgy hogy új és egészen más életet éljen mint annak előtte. Rom. 6: 4, 8. É pedig tessen á Krisztusnak ereje által. Mert valamiképpen á mi ö Emberünk, á Krisztusnak ereje által, meg-feszittetett, meg-ölettetett és eltemettetett á Krisztussal együtt. Úgy nincs utánna á Krisztus fel-támadott á maga Hiveit is, új és á maga Szent Életéhez hasonló életre fel támasztja ö magával együtt. Ezért mondja Szent Pál Apostol, Rom. 6:4.

Miképpen

Miképpen fel-támasztatott á Krisus á halálból az Atyának dicsőssége, azonképpen mi-is új életben járjunk.

Ebben gyakorolták magokat á Keresztény Hivek á kiknek ~~Feltámadását~~ meg-jelentette valamiá gát á Krisus, # és á kikkel még azután negyven napig mutatkozott. Csel. 10: 40, 41. Ebben Ell minékünk-is Keresztény Hiveknek á mi Hitünket gyakorolnunk, hogy mi-is új életben járjunk, és szentéljünk. Mert Boldog és Szent á kinek része vagyon ebben az első Fel-támadásban. Jel. 20: 5, 6. bizonyossan reménlünk á jövendőbéli dicsőséges második fel-támadásban. Midőn tudnillik, az utolsó napon á mi testünk á porból fel-támasztatik. Mert akkor az örök-életnek birására támadnak-fel á Hív Keresztények.

az ö Fel-támadása után

Tudomány.

A' Krisus á mi Fejünk á Halálból Fel-támadott, hogy minket mint maga tagjait, az ö Halálának gyümölcseiben részesítsen, és az örök-életre való dicsőséges fel-támadásnak hóltunk után fel-támasztásunkra

Melly Tudomány szerint valaki á Keresztények közül, valósággal hiszen á Fel-támadott Jésusban, az által á Hit által egyesittetik-is ö vele, és Lelki életet vészen ö tőle, úgy hogy meg-hal az naponként á bünnek és új Lelki Életben jár, azt tészi és abban munkálkodik hogy ö-is ehez á Szent Főhöz jobban jobban hasonlatossá lehessen. Ján. 15: 5. Valaki á Fel-támadott Jésusban hinni vágyik, annak az Embernek kívánsága képpen Ell azt

s á halálból az
mi-is új életben

erestény Hivek,
entette vala-ina-
án negyven napo-
ben Ell mine-
ri Hitünket gya-
rjuk, és szentül
inek kéne va-
Jel. 20: 5, 6. így
éges második
z utolsó napon
tik. Mert akkor
k-fel á Hív Ke-

tálból Fel-tá-
t maga tag-
nőltsében
való dicső-
fel-támadjon-

Keresztények
t Jésusban, az
és Lelki életet
nként a bünek
ban munkálkod
ban hasonlatos
dott Jésusban ki-
ségesképpen
azt Ell

ki.

azt Ell tselekedni, hogy hagyja-el á Bünöknek Koporsóját,
az az, bünjök meg á testenes bünöktől. Erért mondja
az Apl. Efés. 5: 14. Serkenj-fel te, ki alusz, és kelj-fel á
Halálból, és meg-világosodik tenéked á Kristus. (2.) Kötség,
hogy ama Kegyes Atyafiaknak példája szerint, keresse
buzgóságosan á Jésust, könyörögjön és fóhájkodjék ö
néki, hogy ötet-is támaszsza-fel és elevenitse-meg á
Bünöknek halálából. (3.) olvasja szorgalmatosan az Istен
Beszédét, és szabja azt á maga Lelkére. Kiváltképpen
azokat, á mellyek abban, á meg-adártatott és fel-magasztal-
tatott Jésusról mondatnak. Mert egyedül á Jésus elevenit-
heti meg á Bünökben meg-hólt Embert. Ha pedig meg-
útálja az eskörösök azt útálja-meg, á ki az Eskörösökkel
való élést parantsolta. Erért mondja az Izraelnek Ursa.
1. Sám. 2: 30. A' kik engemet meg-útálnak, meg-útál-
tatnak.

Az igaz Hiveknek pedigien, á kik már á Fel-támadott
Jésussal-egyesültenek, azt kell tselekedniek: (1.) Hogy bün-
telen kivánjanak az ö Fel-támadott Jésusoknak Jótéte-
ményeiben részesülni, és ehez az ö Fejekhez hasonlatosok
lenni. (2.) Higyjék azt is, és reménljék tellyes bizodalom-
mal, hogy ha szorgalmatosan élnek á Jésustól parantsol-
tatott Eskörösökkel, be-fogja tellyesíteni ezt az ö kivánsá-
gokat, és őket mint maga Hiveit részesíti azokban á Jó-
tétemények-ben, á mellyeket á maga Halála által szerzett
néktek. (3.) Kötség, hogy az ö Fel-támadott Idvezitöjöket
ditsérjék és ditsőitsék, azért á ditsőséges győzedelemért,
á mellyet nyert az ö Lélekznek ellenségein, á Bünön,
á Sátánon, é Világon, és á Testen.

Serkenjetek-fel hát Keresztény Hivek ti-is á bünek
álmából, és tselekedjétek azt, hogy á Fel-támadott Idvezitőnek élete,

légyen

légyen á ti életetekuek példája és sinor-mértéke. És va
lamiképpen á Jésus az ö Fel-támadása után tzak á mag
kezetnes Tanitványival társalkodott, karakkátokat
ti-is magatokat, á menyire á Lelki-ehnéret, és á ti hi
tálotok meg-engedi, á Földi és Világhoz ragadott E
betekuek közelebb-való Társaságától, és keressétek
á Kegyes és hivö Emberekuek Társaságát. Ha az Ur
Jésus meg-bizonyitotta magát élönek lenni az ö Fel-tá
dása után. Mutassátok-meg ti-is bizonyos jelekkel á
Lelki Életeteket. Ugy éljetek, úgy beszéljetek, á mind
neket úgy tselekedjetek, had lássák máskis, hogy kü
lömbség vagyon ti-köztetek, és más Földi indulatu
Emberek között, hogy nem a Világnak Lelke, hanem
á Kristusnak Lelke annak értelme és indulatja
tesse-ki ti belölletek. Igy lésen oktán, hogy ~~ti~~
~~Menyei Polgárok~~ meg-erösitteik ti-bennetek á Kri
felöltvaló bizonyság-tétel. Annyira hogy semmi ajá
nélkül nem küllödtök: Mert mi kik hisszük á Kri
nak Keresztyét, Halálát, és Fel-támadását, olyanok
vagyunk mint Menyei Polgárok: homlok á Megtar
Ur Jésus Kristust várjuk. Ki-et-változtattya á mi a
zatos testünket, hogy hasonlatos légyen az ö dicsö
testéhez amaz ö hatalmas ereje szerint, mellyel
által a mindeneket az ö birodalma alá-is vethet.
Amen

Catechismus XIX-dik Tanitás. XVIII-dik Ur Nap. 46-49-dik Kérdések pedig.

Szent Lelkre.

Márk. 16:19. Az Ur annakutánna mint beszéllett vólna nékiek, fel-viteték Mennybe, ~~és üle az Istennek jobbjára.~~

Exordium. A több titkos látások közöt nevezetes az Ezékiel Prófétának ama látása, a ki midön a Prófétai Tiszte el-hivattatnék, látta az Ur dicsőségét a hár küsöbétől ki-menni, és állani a Kérubimok felibe. És fel-emelvén a Kérubimok az ö szárnyaikat, fel-emelkedének a földről a Prófétának szeme láttára, azután egy kevés időmúlva, el-méne az Ur dicsősége a régi helyre, helyhez tetvén magát a Kérubimok felibe, és mine kutánna az Ur Házának Napkeleti kapujának be-menetelében valamenyire meg-álla, el-vitetik Ezékielnek szemei láttára. Ezék. x: 4, 18.

Minden kételkedésnek kotsáján kivül tétetett dolog az, hogy ez az Urnak dicsősége, példázta az Atyának egyetlen egy szülöttének dicsőségét a Krisztusban, ki tellyes vala kegyelemmel és igasságal. Ján. 1:14. Ki az Atya Istennek dicsőségének fényessége, és annak személyének ki-metszett bélyege. Zsid. 1:3. A'kiben az Atya megakarta dicsőíteteni. Ennek az Urnak kelle el-jönni a maga Templomában. Malak. 3:1. Hogy ott mint Keresztyének a maga Fiszpit, mellyet fel-vállalt vala végben vigye: Mellyet el-végezvén, nem mútata tovább az Embereknek között, hanem vissa tére a honnan jött vala, hogy a maga Istenni Méltoságát ki-nyilatkoztassa, és vissza mintegy a Kérubimok felibe üle. Erről az Ur dicsőségéről, avagy a Krisztusnak Mennyben

Menyben menetelirõl irja Szent Márk. 16:19. Az Ur
annakokáért mineutánna szollott vólna nékiek,
fel-vitetétt Menybe.

Meg-iratik ebben á Szent Letzkében á Kristus
Felmagasztaltatásának második gradussa,
á melly az Apostoli Hitnek formája szerint
az ö Menyben lött menetele.
Itt azért á Magyarázatban két dolog adatik elö:
I. Elsö, á Kristusnak ditröséges Menyb menetele,
II. Második, á Keresztényi Hitnek e dolog körül
való foglalatossága, és Menyb lött menetelinek haszna.

I. Á mi az Elsöt nézi: A ki felöll azt hirdetik és pre-
dikálják az Apostolok, hogy az Embereket körül el-
vitetett, ugyan — á felöll mongyák azt-is, hogy á Meny-
ben fetment: É pedig á mint á Letzkében láttyuk az
Ur Kristus Jésus, á mi Körben járonk, még pedig tu-
lajdonképpen az ö Emberi Természeti szerint, melly-
röl á Catechesis á 46-dik Kérdés alatt azt tanitya:
Hogy á Tanitványoknak láttokra é Földről Menny-
be fel-vitetett, és mi érettünk mostanis ott vagyon,
ott-is lésen, mig ismét el-jö itélni eleveneket-és hol-
takat. Hogy azért á Jésus az ö Tanitványinak szem
láttára akart fel-menni az Égben, ezt azért tette,
kedte, hogy azok Tanubironyságj lennének, mind
az ö Fel-támadásának, mind pedig az ö Menyben
menetelinek. Ezért mongya néktek, Fel. 1:8. Fiek-
tek nékem Tanuim, é Földnek végsö határáig. Fel-
ment á Kristus á Földről, és nevezetesen az Olaj-
fának hegyéről, á harmadik Égbe, az ö Menny-
Atyjának Házába. Sido. 9:24. Ugy hogy, á Kristusnak
Menyben menetele, az ö Festinek az Égben való
valóságos által-tétetetése vólt, á mellyet

világos

16:19. Az Ur
vóna nétiek,

en á Krisztus
ik gradussa,
ója szerint

g adatik elö:
Menyb menetele
e dolog könül
enyb lött menetelinek
hasona.
hirdetik és pre-
k közül el-
t-is, hogy á Meny-
ben látnyuk az
meg pedig tu-
i szerint, melly-
t azt tanitya:
Földről Mennyeg-
is ott vagyon,
enetet és ról-
ványinak Ispenek
et azért Hele-
nének, mind
ö Mennyben
Fel. 1:8. Fiek-
határáig. Fel-
lesen az olaj-
az ö Mennyei
, á Krisztusnak
Egben való
nellyet
világos

világosan jelentenek arról á Pálnoknak formái,
mellyekkel á Krisztus Menyben menetele le-irattik, ’s
mint láthatni: Luk. 24:51. És el-szakadván ö tölök
fel-viteték Menyben. Melly fel-menetele á Krisztusnak,
volt az ö Fel-támadása után negyven napokkal. Zsel. 1:3.
De á Lutheránusok á Krisztus Menyben menetelitöl
~~de á [illegible] á Krisztus Menyben menetele-~~
~~tiltt~~ mi velünk különböző értelemben vagynak,
és nem akarják meg-engedni, hogy á Krisztus Teste
szerint el-hagyta volna valósággal á Földet és hogy
az ö Testével együtt fel-ment volna az Égbe, hanem
azt mondják, hogy á Menyben menetelben, és á
Menyben menetel által, á Mindenütt jelenvalóság,
és más Istени Tökéletességek közöltettek á Krisztusnak
Emberi Természetivel, és hogy á Krisztusnak Menyben
menetelit nem kellene érteni á Helyről, á mellyet
el-hagyott, és be-ment volna az Égbe, hanem arról
á Dicsöséges Állapotról, á mellybe által tétetett.
Mellynek meg-bizonyitására azt az erösséget hozzák-bé,
á mit mond az Ekrittö, Máté. 28:20. Imé én ti veletek
vagyok minden napon, mind Világ végeztéig. Az homa
így Argumentálodnak: Ha á Krisztus Hely szerint fel-
ment az Égbe, és ott vagyon most is, nintsen tehát
mi velünk. Már pedig, azt igéri, hogy velünk lészen
mindenkoron. Annakokáért nem ment-fel az Égbe.
De ezt á Catechesis, á 47-dik Kérdés alatt igen szépen
azt feleli: Hogy á Krisztusban két különböző Termé-
szetek, Istени és Emberi Természet vagyon. Emberse-
gének Természeti szerint nintsen immár mi velünk
e Földön, á mint meg-mondotta: Máté. 26:11. Én nem
mindenkor leszek veletek. De Istensége, Felséges
Volta, Kegyelme és Szent Lelke szerint, soha semmi időben
tölünk

tőlünk távól nintsen. Ján. 16:28.

Továbbá: Azt vetik-elönben a Lutheranusok: Ha az Emberi Természet nintsen ott mindenütt jelen, áhól az Isteni Természet vagyon, tehát a Krisztusban való Két Természetek egymástól el-választhatnak. Már pedig a Krisztusban való két Természeteknek nem lehet egymástól el-választhatni. Annakokáért jelen kell lenni mindenütt az Emberi természetnek valahol az Istени Természet vagyon. De a Catechesis, ámint á 48-dik Kérdésnek Feleletiben láthatni: Fogadja á Következést, hogy tudnillik: El-választhatnának egymástól á Krisztusban való két Természeteket, ha az Emberi természet nem lészen jelen mindenütt, valahol az Istени Természet vagyon. Mellyet-is-ertan oláthatja: ~~Mert~~ Mivelhogy az Istени Természet meg-fogha-tatlan, és mindenütt jelen való, ebből kútfejestűl-pen következik, hogy noha á fel vett Emberi természetnek kivülötte-is vagyon az ö Istenfége, de mindazonáltal ugyan azon Emberi természetben-is benne vagyon, és semélly szerint arrul egyesülven vele meg-maradt. Ugy hogy, sohol sintsen á Krisztusnak Emberi természete, hogy az Istени Természettel egyesittetve ne volna. Az Istени Természet pedig, mivelhogy végheteten, azért mindenütt jelen való, mellyet az Emberi természetről nem lehet mondani, mert igy nem volna tovább ~~az emberi~~ igaz Emberi természet, hanem végheteten, és Istени Természetté változott.

II. Második fel-tett dolog á Letételnek Magyará-zatjában, á ~~Krisztusban való~~ Keresztenyi Hitnek e körül való foglalatossága, és á

Krisztus

á Krisztus Mennyben menetelinek haszna.

(1.) Elöször á Keresztényi Hitnek foglalatossága abbanáll: Hogy á Keresztény Ember bizonyal és valósággal el-hidgye, hogy á Krisztus Jésus, az Élö Istennek szent Fia, az Égben fel-ment, és na Emberi természetire nézve nintsen á Földön, hanem az Égben az ö Atyának jobján, Istenni Természetire nézve pedig mindenütt jelen vagyon.

(2.) Á Krisztus Mennyben menetelinek haszna, á mint á Catechesis á 49-dik Kérdésben és annak Feleletiben tanittyatik: (1.) Hogy Mennyegben az ö szent Atyjánál érettünk esedezik. Mert nem Erre/ tinált szentséges helybe ment-bé á Krisztus, melly példája volna á valóságos szentséges helynek, hanem az Egbe ment, hogy meg-jelennyék most Istennek előtte miérettünk. Sid. 9:24. Rom. 8:34. Melly esedezését á Krisztusnak úgy kell érteni, hogy az Atyával való Közettségnek ereje szerint azt kivánja, hogy az Atya kéjelkedjen minket az ö drága érdemének gyümöltseiben, úgy és annyi mértékben, á mint ebben az életben dicsöséges az ö Nevének, nékünk pedig szükséges és idvessséges. Sid. 12:24. (2.) Második haszna á Krisztus Mennyben menetelinek ez: Hogy á mi Fejünk Mennyben vagyon, hogy ezzel mint bizonyos zállogga meg-erösittessünk, hogy még jövendöben az, á ki minékünk Fejünk, minket-is ö Tagjait, ö magához fel-vészen. Ezért mondja az Idvezitö. Ján. 14:2,3. El-mégyek, hogy meg-készitsem nékted á helyet. És mikor el-mendek, és el-készitendem nékted á helyet, ismét el-jövök és fel-veszlek titeket én magamhoz, hogy á hol én vagyok, ti-is ott legyetek. Ján. 17:24. (3.) Harmadik haszna á Krisztus Mennyben menetelinek ez: Hogy minékünk adjon szent Lelkét,

Vissont

vipontag zállog-Éppen Eüdi. ~~Lásd fennebb mikl.~~
~~Isten éreje által, nem a Földiek szerint, hanem~~
~~az odafelvalókat~~ ~~[illegible]~~
~~ítél~~. Innen a Szent Lélek, nevezetik a mi örökségünknek zállogának. Efés. 1:13,14. Mert a Szent Lélek mi bennünk azt munkálodja, hogy nem a földieket keressük, hanem az odafelvalókat, a hól vagyon a Krisus, az Atyának Jobbján ülvén.

Tudomány.

A' Keresztény Embernek úgy kell hinni a Krisusban, mint Mennyekben fel-ment Istenében.

Ennek a Tudománynak igasságra vagyon a Szent Letében, holott így szól az Evangyélista: Miutánna szóllott vólna nékiek, fel-vitetek Mennybe &c.

Okaszerint a Tudománynak ez: Mert a ki igazán hiszen a Mennyekben fel-ment Jésusban, vett már az Szent Lélektől ötöle a melly Lélek, Lelki Mennyen menetelt munkálkodik ö benne. Ha már valósággal hisszük, hogy a mi Fejünk és Istenünk illy dicsőségesen fel-ment az Egekbe. Imádjuk, tiszteljük, és dicsőitsük mi-is őtet, az ő Tanitványinak példája szerint.

Ha azért Keresztény Hived azért ment-fel a Krisus az Égbe, hogy ott nékünk helyt készitsen, országára meg-nyugtathatya ez a dolog a mi Lelkünket ezen az Életben. És meg-örvendeztetheti a Halálban. Mert ha szinten Királlomnak völgye-is ez a Világ mi-nékünk, tégyünk jó reménységben, mert el-jő nem sokára a mi Vőlegényünk, és magához felvészen bennünket. Valahanyszor az Egre vetyük szemeinket, mindanyszor illyen szivbéli örömre serkengessük Lelkünket: Én Lelkem imé ez az a hely, holott a te Fejed, a te Istenöd vagyon, vala-

t mind az által

valaminémü igaz az, hogy ö ott vagyon, olly bizonyal
oda fogsz te-is menni. Ott á te fülsféged kivánt meg-
elégedéssel, á te gyalárátod tiszteséggel, á te szemedéred
örömmel, á te komoriságod vigasztalással váltatik fel.
Oh melly hathatos Oxdiale, avagy kivet exöpitö Ox-
vosság lehet ez minékünk á mi halálos ágyunkban,
ha akkor igy állithattyuk-meg á mi Lelkünket:
Ni Lelkem! imé nyitva vagyon te-elötted az Eg, most
vagy abban á boldog órában, hogy ezt á haszontalan
Világot el-hadgyad, á te Istenedhez és Atyádhoz, á te
Fejedhez, Idveritödhöz, és Völegényedhez be-menj
á dicsöséges Egekbe, hogy lássad-és élvezd azt á
dicsöséget, mellyet az Atya adott á te Idveritödnek.
Lássad és élvezd azt á dicsöséget, á mellyet á
szem nem látott, sem á fül nem hallott, az Embe-
rnek-is gondolatyába nem ment, á mellyet az
Isten készitett az ötet szeretöknek. Ámen.

Catechismusi XX-dik Tanitás.

XIX-dik Ur Nap. 50, 51-dik Kérdések szerint.

Szent Lelke.

Márk. 16:19. ülte az Istennek jobbjára.

Exodus. Fundálására mélto dolog vala az Igasságnak
ssá horatott egyenes válta, á melly régenten gyakorol-
atott á Mózes dolgában, á kinek á vesedelem helyi-
en nagy tisztesség adaték: mert jöllehet Hámán, akasztó-
fát épitett vala Mardochéusnak; de az Isten mássalól
meg-tiszteltete ötet Assverus Király által, mert a Király
fel-öltöztete ~~őt~~ ~~Mert a~~ Mardochéust, á maga
Királyi ruhájába, Királyi Koronát tévén fejébe, an-
nakutánna Lóran hordozá ötet Hámán á Városnak
uttyán, ezt kiáltván előtte: Igy lészen annak á
Férfiunak dolga, á kinek á Király tisztességet kiván.
Esth: 6: 8–11. De az Isten á maga Igasságának
még nagyobb egyenes váltának vissza-horatását mu-
tatta ki á Krisztusnak példájában, á kinek nem csak
á Keresztfa emeltetett váltsél; hanem arra felis
felsittetett és kinszenvedéssel gyalázatos halálnak
nemével meg-halni. ~~De~~ Mindazáltal, á kiveten Fiad-
nak kivánságok szerint, nem vala ez á dolog Isten előtt
feledékenységben: hanem halála és feltámadása
után nem sokára, ötet annyira fel-magasztalá,
hogy minden nevek felett való, Uri és Királyi ne-
vet adanéke: Melly szerint az Ur Krisztus is mikeppen
á Mennyben fel-vitetek, ülte az Istennek jobbjára.

Meg-iratik ebben á Kent Lételében á Krisz
Fel-magasztaltatásával Harmadik gra
á melly is az Apostoli Hitnek formája sze
ez: Ülle az Istennek jobbjára.
Melly Kent Letének magyarazattyában illyen
rendel megyek elö:

I. Elö adom az Apostoli Hit Articulussának

II. A Keresztényi Hitnek e dolog Elött való gyakorlását.

† és á Krisztusnak az Atya Istennek jobbján való üléséner hatnát.

I. A mi az Elsöt illeti. Hogy á dolgot tisztán és világosson meg-értheßük, ez az Evangéliomi Kollásnak formája: Ülle az Istennek jobbjára, magában foglalja á Krisztusnak Isteni hatalmát és Méltóságát, mert tulajdonképpen szólván, az Isten Lélek és így jobb-Eere nincsen, hanem az Istennek jobb-Eerén, értetik az Istennek leg-föbb Hatalma, Felsége és Dicsößége. Zolt. 89:14. Melly szerint már, á Krisztusnak az Istennek jobbjára való ülésén, értetik az á leg-föbb Hatalom, Méltóság és Isteni Dicsößég, á mellyet vett á Krisztus, úgy mint Kö benjáró tulajdonképpen Emberi Természetire nézve á melly által mindeneknek-felette fel-magasztaltatott Ezért mondja az Ur Jésus, Máté: 28:18. Telhes Hatalom adatott énnékem Mennyen és Földön. Vétetett pe
ez á hasonlatoßág-szerént való Kollásnak formája az Emberektöl, á kiknek leg-nagyobb erejek az ö jobb kezekben vagyon, és á kiket leg-nagyobb tiszteßéggel alázniok illetni, jobb-Eerek felöll ültetik. Mint Salamon Király, az ö édes Anyját Bethsabét. 1. Kir. 2:19 Meg-is mutatja á Krisztus ezt az ö Hatalmát, Méltóságát, és Dicsöß

és Dicsőségét abban, hogy önmagát Menyben az Atya-
szentegyháznak Fejének tenni meg-bizonyitya. A'mint
a Catecheſis az 50dik Kérdésnek Feleletiben tanitya.
Amelly azt teſzi, hogy ~~a Kristus~~ az Ur Kristus az ö
Atyaszentegyházát, mint annak tulajdon és egyedül
való Királlya, igazgattya, oltalmazza, meg-tartja
és idvezitti. Kol. 1: 18.

Továbbá: Meg-mutattya a Kristus ezt az ö Hatalmát, Méltóságát és
Dicsőségét abban,
~~a Kristus~~ hogy az Atya ö általa bir és igazgat mindene-
ket mivel ö neki adatt tellyes Hatalmat Menyen és
a Földön, hogy azt a Hatalmat az ö Dicsőségére, és
az Anyaszentegyháznak idvességére és elömenetelére
fordittya és igazgassa. Efes. 1: 20--23. Hellyhezettette
ötet az ö jobb-Kezefelöll Menyekben, és mindeneket
vetett az ö lábai alá, és ötet tette mindeneknekfelette
az Anyaszentegyháznak Fejére. Melly ö Teſte, és tellyſſé-
ge annak, a ki mindeneket be-töltmindenekkel.

II. Második dolog a Letzkének Magyarázattyában
a Keresztségi Hitnek e dolog körül való gyakorlása, és a Kristusnak az Atya
~~Kristus Menyben menetelének~~ Szemeknek jobbján
való üléſének
hasznа.

1. Először: A Keresztség Hitnek gyakorlása abban áll,
hogy a Keresztség Ember bizonyos légyen afelöll és
valójában hiteſſe-el magával, hogy a Jesus Kristus,
az Atya Szemeknek jobbjára ült. Ezt bizonyitotta szent
Istvan, a tellyes téren szent Lélekkel, midön a Menyben
függeſztette rája szemeit, látá az Szemeknek dicsőſégét, + áli
a Jesust állani az Szemeknek jóbbján. Ftel. 7: 55. Sőt a
Kristusnak munkái és tselekedetei-is ezt elégge
bizonyityák, mellyről ezt mondatta vala a Lélekkel:

Ezidönek

Ez időnek utánna meg-látjátok az Embernek Fiát ülni az Istennek hatalmas jobbja felöll. Máté. 26 64. Az az, Uszalkodni az Égből.

2. Második rész. A' Krisztusnak az Atya Istennek jobbján való üléséről hasznos a' mint a' Catechismusunk az 51-dik Kérdésnek Feleletiben tanittya ez: P (1.) Hogy az ö Szent Lelke által minket ö Fogjaiba Semmyi ajándékokat ön. (2.) Hogy minket az ö Hatalmával minden ellenségeink ellen meg-öriz és óltalmaz. Mert mindjárt az ö Menyben menetele után ki-töltötte a Krisztus a maga Hiveire, Eivált képpen az ö Apostolira, rendkivül való módon a' jövendö-léseknek minden féle nyelveknek tudásának, és a Tudo-mánnyoknak ajándékát. Ezek. 2: 6. Rendkerint pedig minden ö Hiveivel, közli a maga Lelkének idvezitö Kegyelmeit, az Szeretetet, Hitet, Szeretetet, Remény-séget. Zak. 5: 22. (2.) Második haszna, a' Krisztusnak a' mi Fejünknek illyen Dicsöségének ez: Hogy minket az ö Hatalmával, minden ellenségeink ellen meg-öriz és óltalmaz. Melly Ellenségek az ö E' Világ. A' Halál. Ez erös Ellenségek ellen pedigen, úgy öriz minket a Krisztus, hogy ezek jöllehet ostromolnak minket, mindazáltal nem árthatnak minekünk, hanem az Istennek ezek által meg-öriztetünk Hitnek által a, az örök idvességre Ján. 10: 28-30.

H a magunk tes-tünk, [illegible]

Tudomány.

A' Krisztusnak, az Atya Istennek jobbján ülése semmi nem egyéb, hanem az ö Dicsössége és Felséges Méltósága az Egekben; melyet mint az Anyaszentegyháznak Feje, az ö fel-magasztaltatása után

Emberek Fiát
ételéll. Máté. 26:

Atya Lelkének
mint a Catechis
nitya ez: P (1.) Ho
gjaiba Mennye
ö Hatalmával
és ötet
teleirtán, Ei-
e, Eiválthéppen
ndon a jövendö-
ak, és a Fuda-
Rend szerint pedig
elkének idvezit
vetetett, Remén
, á Kristusnak
ker: Hogy
ellenségeink
Ellenségek az ö
s Ellenségek
ius, hogy ezek
által nem
temek ereiétöl
rök idvessségre.

iobbján ülése
itsösége és
nellyet mintaz
nagaktaltatása
után

—

ön minden terremtett állatokon gyakorol.

Melly Tudomány szerint: Ha az Atya, ötet fel-
ö magaktalta ötet minden Bizodalommal, Hatar-
mával, Erönél, Uraságnál, és minden Méltóságnál,
mellyneveretik nem csak e' Világon, hanem a' jö-
vendöben-is. És mindeneket vetett az ö lábai
alá, és ötet tette mindeneknek-felette az Anyaszentegy-
háznak Fejévé. Efés. 1: 21, 22. Fartsuk tehát
mi-is ötet, mindeneknek felette magaktalni. És
ötet úgy kell Kivánkel tisztelnünk, hogy á mi Remé-
ségünket és Bizodalmunkat ö benne helyheztessük.
Mert nem csak úgy kell hinnünk á Jésusban, á mey-
nyiben meg-aláztatott, hanem á menyiben fel-is
magaktaltatott.

Tisztelnünk kell pedig ezt á mi Fel-magaktaltatott
Jésusunkat Rájunkal és Szeretetünkel, miképpen
tisztelteték és dicsöittetik máskor, attól az idötöl
fogva, miólta fel-ment á Menyben, és az ö Atyjá-
nak jobbjára ült, nem csupán meg minden Men-
nyei Szeretet, mélységes alázatossággal, meg mond-
hatatlan örömmel és öszvenderességel ötet imádni.
Az egész Világban lévö minden igaz Hivekel ke-
mei, ö ezáltal vagyunk függésetre. ö benne, mint
az ö Idvessségének Centrumában, közép és közön-
séges tzéljában, egyesnek és határozodnak meg,
azoknak minden gondolatjaik, kivánságaik, és
óhajtásaik. Nem kivánkék máskép-is Keresztény Ember
mindenekkel

mind ezekkel egyet érteni? Vallyon á Jésus, nem kintén úgy á te Jésusodé, valamint arónak Jésusa? vallyon nem kintén úgy szeretetté tégedet, mint azt? és vallyon nem kintén annyi szeretettel és tiszteletet tartoraté önéki, mint arót tartornak.

Bizonyára az illyen figyelmetes elmélkedésből áll az igaz Keresztyenség. Az illyen elmélkedésből kázmarik á buzgó és gerjedező kivánság, hogy á hivő Lélek ezzel á dicsöséges jövendölettel egyesülhessen, és arö meg-betsülhetetlen kintseinek részese lehessen. Ebből nevekedik az á bizonyos bizodalom, hogy á hivö Ember ettől á Regyes üdveritötöl minden Lelki és Testi kürsegesjó-kat bátran és minden kétkedés nélkül várhasson. Az illyen elmélkedésben foglaltatik-el á Lélek. A' mellyből kürsegesképpen következik oktan az á buzgó korgalmatossag, hogy á hivö Ember ezt az üdveritöjét minden gondolatival, beszédivel és tselekedetivel dicsöitse. A' Regyességnek semmi külsö munkái, semmi könyörgés, semmi templomban való járás, ha illyen kirbül nem kázmarnak, nem lehetnek az Isten elött kedvesek. A' kinek pedig á kivül illyen indulatú, bizonyára megvadnak abban á Regyességnek igaz és valósagos munkáji. Mert ha ezek ti bennetek vagynak és bővölködnek, nem tétlenek titeket tudatlanokká és haszontalanokká á mi Urunk Jésus Krisztusnak esméretire: 2. Pét. 1:8

Hogy

Hogy azért K: Halgatóim a mi Kiveink illyen
ent és Egyes indulatnak légyenek, és azokra jobban
obban fel-gerjesztessenek, gyakoroljuk azokat Szünte-
jen a mi mélységesen meg-alázzatott és dicsőssége-
sen fel-magasztaltatott Jésusunknak figyelmetes
szemléletében, és arról való buzgó elmélkedésben.
Éljünk forgalmatosan azokkal az eszközökkel, a
mellyek által akarja az Isten, az illyen Kivet szer-
zeni és munkálkodni mi bennünk, a mellyeszkö-
zök között, leg-első, a meg-alázzatott és fel-ma-
gasztaltatott Jésusról való gyakor figyelmetes el-
mélkedés, és az alázatos, igaz Hitből származott
szüntelen való könyörgés. A mi Urunk Jésus
Krisztusnak Istene, a dicsőségnek amaz Atyja, adja
nékiek a bölcseségnek és jelentésnek Lelkét, az ö es-
méretében. És a' ti elméteknek meg-világosítta-
tott szemeit, hogy tudhassátok mi légyen az ö hiva-
talának reménysége, az ö örökségének dicsőségé-
nek mi nékünk gazdagsági légyenek a szentekben.
És az ö hatalmasságának méltóságos nagysága
mi bennünk hit hívőkhöz, mi légyen
az ö hatalmas erejének hathatóssága szerint.
Mellyet meg-mutatott a Krisztusban mikor ötet
fel-támasztotta a halálból, és helyhezteté ötet az ö
jobb keze felöll Mennyekben. Ámen.

Catechismusi XXI-dik Tanitás.

XIX-dik Ur Naphoz tartozó 52-dik Kérdés szerint.

Kent Letzke.

Róm. 14: 10. Mert mindnyájon elö állatunk á
Krisztus itélö Széki eleibe.

Exordm. Az Izraelnek gazdag és igen Bölts Királlyja Salamon, az ö Királyi Palotáinak több ékessségei között, épittetett vala magának egy igen ditsöséges ~~Bút~~ nagy Királyi Széket Elefánt tetemből, és azt finum arannyal bé boritá. Melly Királyi Széknek hat lépés grádicsa vala, és Ezeket támaszkai valának mindá két felöll az ülésnek helyjén. Tizenkét Oroszlánok álván két felöll á graditsnak hat lépésén. 1. Kir. 10. 18, 19, 20.

Melly Salamontol épittetett Királyi Szék, ~~az~~ példánta á Krisztusnak Királyi Székit. Es valamiképpen ~~Salamon á végre tsinálta vala az ö Királyi Székit, hogy abban bé ülvén, arról közöl itéletet tégyen~~ Salamon nem csak á végre ült bé az ö Királyi Székiben, hogy az Izrael Népét igazgassa, hanem azértis hogy egyszersmind arólnak igaz itéletet tégyen. Ezenképpen á Krisztus-is, nem csak azért ült bé az ö Királyi Székiben az Egbe, hogy az ~~[illegible]~~ Anyaszentegyházat, és annak tagjait igazgassa, hanem hogy arol közöl itéletet is tégyen. Es valamiképpen á Salamon Királyi Széki elött, tizenkét Oroszlánok állottanak, akképpen á ~~Krisztus Király~~ Krisztus Királyi Széki elött Kérubimok és Séráfim Angyalok állanak. A' Kik is á Király Krisztusnak kigyöri képek midön tudnilik á Krisztus el-jö vitsont á földre itélni elevenek és holtak

és hóltakat. És akkor mi-is mindnyájon elö állatunk
á Krisztus itélö szék-ie-kbe. ~~Mellyik~~ mint vagyon irva

Le-irattik ebben á Szent Letzkében az Apostoli Hit
nek formája szerint, á Krisztus tt azutolsó ítélet
letzre való el-jövetele, és minden Képeknek előtt
~~előtt á Ki~~ akkoron á Krisztus itélö szék-ie-lött
lejendö meg-jelenések. ~~A mellyek á Hitnek~~
Melly Szent Letzkének magyarazattyában három
dolog tétetik-fel:

tt fel-magasztaltatásának negyedik avagy utolsó gradussa.

I. Elsö á Krisztusnak mint Birónak itéletre való el-jövetele.
II. Mindnyájunknak ez elött á Biró széke elött való meg-jelenésünk.
III. Haszna-dik, az Igaz Hiveknek ebből lejendö Vigasztalások.

I. Ámi az Elsöt néni. A Krisztusnak mint Birónak itéletre való el-jövetele, lészen azon az utolsó napon, á mellyen minden Emberek közönségesen meg-itéltetnek. Hogy pedig lészen illyen utolsó itéletnek napja az (1.) Világos á Szent irásból. Mert azt olvassuk Ezek. 17:31. Rendelt; tudnillik az Isten; egy napot mellyen igazán meg-iteli é földnek kerekségit, á Férjfiu által, á kit arra rendelt. (2.) Világos az Istennek igasságából. Mellynek illyen bizonyságát-láttyuk 2. Thessa. 1:7,8,9. Meg-jelenik az Ur Jésus az Egből az ö hatalmasságának Angyalival tüznek lángjában, ki boszszut áll azokon kik az Istent nem esmérik, és nem engedik á mi Urunk Jésus Krisztusnak Evangyéliomának; kik meg-büntetetnek örök vesztedelemmel ki-ütetvén az Urnak orczájától és az ö hatalmas dicsöségétöl. (3.) Világos á Lélek-esméretnek dictálásából.

Mert á Pog

Mert a Pogányok, Eltnél nem volt az Istennek Bessédé
vagy Törvénye, a Törvény nélkül a Természetnek
és a Lelki-esméretnek Törvényétől fogva itéltet-
nek meg. Rom. 2:12. A' kik pedig hallották az Isten
nek Bessédét, és tudták azt, azok ismét a fogva itél-
tetnek-meg. Jan. 12:48.

~~Midőn~~ már eren Utolsó Ítéletnek napján,
minden Embereknek a Sententzia ki-mondatik, itt jelle-
het Bíró lésen a teljes Szent Háromság, az Atya, a
Fiú, és a Szent Lélek. Szól. 12:1, Rom. 2:5. de az Istení
Economia fogva a Bíró lésen a Jésus Krisus, Ennek
ítélő Széke előtt mindnyájon elő állatunk. A' mostani
Szent Lételre fogva. Mert az örökkévaló Tanátsban
az Atya minden ítéletet a Fiúnak adott. Ján. 5:22.
Ezért hivattatik a Jésus Krisus a Szent Irásban sok he-
lyeken Bírónak. Esa. 16:5. Bíró lésen a Krisus
mind Istení Természetire nézve, mely fogva minden
ható, mindent tudó, és tudja minden Teremtetnek titkait,
mind Emberi természetire nézve, mely fogva
meg-látja őtet azokért a Lélek által fogatik. Mellyről (1.)
így fól maga az Idvezítő: Ján. 5:27. Az ítéletre-is
adott méltóságot nékie az Atya, mivelhogy Embernek Fia.
Annyiban lésen hát a Krisus Bíró, a mennyiben Ember:
Mert a mennyiben Ember, annyiban lett ő Király, annyiban
győzte-meg ellenségeit, és annyiban nyert Uraságot
hatalmával az ő Hívéinek. (2.) Lésén annyiban Bíró,
a mennyiben Ember, mert a mennyiben Ember,
annyiban ítéltetett ő meg az Emberi Forumon,
azoktól, a kik őtet halálra sententziázták vala.

(3. Mert

(3.) Mert á mennyiben Ember, annyiban lehet ötet meg-ha-
s szarát hallani. Mert az Atya nem ítél senkit, hanem á
tellyes ítéletet á Fiunak adta. Ján. 5: 22. Az az, az Atya
nem láttathatik meg az ítéletnapján, hanem á Fi
ja Ki á Bíró megalakarván ismértetni á maga Bírói fő
tit, s haragját, így szól: Luk. 12: 5. Meg-mondom pedig
nektek kitől hogy kitől féljetek, attól, á ki miután
na meg-öl, vagyon arra-is hatalma, hogy á gyehennára
vessen. Bizony mondom nektek, hogy ettől féljetek.
Azért á Krisztus Istени hatalmával Emberi formában
lépen Ítélő Bíró.

II. Második fő tétel dolog á Lélek Magyarázat-
jában, mindnyájunknak ez előtt á Bíró ítélő Szék
előtt való meg-jelenésünk. Ennek á Bírónak ítélő
Széki eleiben tzitáltatnak (1.) Az Ördögök. 2. Pét. 2: 9.
kik az Isten ellen rebellálván az Égből le-hányattattak
és á setétségnek örökkévaló lántzaival meg-kötöttetnek
de még is az Istennek tzuda dispositiojából oltan oltan
á Pokolból ki botsátatnak, sőt valami örömet vég-
nek is, mikor az Istennek Embereket magok akarat-
jokra hajthatják, magokat uralkodhatják, sőt á
Szentekre is sőt Ártt tésznek, de az utolsó napon
tzitáltatnak az Isten rettenetes ítélő Széki eleibe,
akkor végképpen megsententziáztatnak, s á Pokol-
ba bé tapasztatván örökkön örökké kínlódnak. Jelen.
20: 10. (2.) Ennek á Bírónak ítélő Széki eleibe tzitál-
tatnak az Emberek, még pedig á Lélekben szint
mindnyájon, valahol á Föld Kerekségén váltanak
s lésznek. Zsol. 17: 31. Mind az igazak, mind á hamisak
Préd. 3: 17. nagyok kicsinyek, holtak elevenek. Zsol.
10: 42. és ezeknek minden tselekedetek. Akkor lésznek
az az Örök

az Országh Gyülése, mellyet á Krisztus convocál holott
minden Embernek, mindgyárt, mind tselekedete elő
jövendül. Máté. 25:36. Mert á mint á Lélek ébren vagyon:
mindenjájon elő állatunk á Krisztus itélő Széke eleibe.

III. Harmadik fel-tett dolog á Lélek ereje
szerint: Az igaz Hitetnek ebből, tudnillik á Krisztus ité
letre lejendő el-jövetelibül való Vigasztalásból. Á mellyis
kétfele mellyet tészen, az Elsővétetett az itélő Bírónak
személyétől. Á Második, annak el-jövetelinek órától
vagy végétől.

Az Első Vigasztalásról azt mondja á Catechesis az 52-dik Kérdés alatt á
Keresztény Embernek Élőiben: Hogy minden nyomo-
rúságimban és háborúságimban, fel-emelt fővel, ugyan
az én Krisztusomat Égi annak előtte én éretten az Isten
nek Széktéből elő-állott volt, és én zállam minden átkot
el-vett, várom itélő Bírómul az Egektől. Melly Vigasztalás
ebben áll, hogy ugyan á tépsen á Bíró, á Égi az Istennek
Széktére magát Égi-tette volta, és én zállam minden
átkot el-vett, annakokáért semmi dolom nintsen hogy
az ő el-jövetéliről rettegjek, sőt inkább minden nyomo-
rúságimban és háborúságimban fel-emelt Fővel, örömmel
mel és nagy Kivánsággal várhatom, s Ellé-is várnom
őtet. Luk. 21:28.

Á Második Vigasztalás áll á Krisztus el-jövetelinek
órájában, mind á Hívekre, mind á Hitetlenekre nézve.
Á Hitetlenekre nézve azért jö-el, hogy [illegible] ellenségeit,
kik enyimek ki, úgymint az Ördögöt és á Hitetleneket,
az örökkévaló Kínokra vesse. Máté. 25:46. Á Hívekre
nézve azért jö-el á Krisztus, hogy engemet minden
Választtaktal egyetemben, ő magához á Mennyei
örömben, és az örök Dicsőségben általvigyen. Máté. 25:34.

Tudomány

Határát mint vagy

Tudomány.

Az Utolsó Ítéletnek nagy napján, el-jö a Krisztus ítéleti eleveneket és hóltakat.

Igassága é Tudománynak vagyon a Letekben, ~~és~~ Oka pedig á Tudomány ez: Mert mindnyájunkúnt meg-kell jelennünk á Krisztus ítélö Széke előtt hogy Ki ki el-végye jutalmát annak, á mit á Testben tselekedett, ~~#~~ aho szerént á mit tselekedett vagy jót vagy gonoszt. 2. Kor. 5:10. Nem elég tehát á Keresztény Embernek tsak tudni azt, hogy á Jésus el-jövendö az Ítéletre, hanem kűlség hogy hidgyen-is á Jésusban, mint olyan el-jövendö Ditsőséges Bíróban. A' Ki nem úgy jö-el, mint Előrét, á más hatalmával, hanem mint Bíró á maga hatalmával. És minthogy az Ítéletre Istени hatalom és Böltesség kivántatik, nem lésen néki egy teremtett állatnak az Ítéletben Ítélö társa, vagy Assessora.

El-jö er á Bíró ki-beszélhetetlen Felségben és Ditsőségben az Égnek Felhöiben, még pedig olly Fényességben, á melly á Hívőknek kivelget, és szemeiket meg-fogh hatatlan örömmel, á Hitetleneket pedig ki-beszélhetetlen szomorúsággal, rettegéssel, és gyötrelemmel fogja be-tölteni. El-jö á sok ezer szent Angyalokkal, á kik-is Istenség Ki-ültatnak és ditsőségesek lésnek. El-jövetelének jelével és tudásával, mert az Eget nagy tsörgéssel el-múlnak, az Elemi állatok pedig, á hévség miatt meg-olvadnak, és á föld is, és á rajta lévő alkotványok meg-égnek. Hirtelen váratlan és reménytelen

lésen

képen ez á Krisztus el-jövetele, és nem tudjuk hogy
~~mikorára~~ semmely szerint mi hozzánk, maé vagy
holnap jö-el ez á Biró, és á miképpen találtatunk ámi találtunknak órájában,
á magános ítéletben, úgy fogunk megítéltetni
ama közönséges utolsó ítéletben-is.

Gondold-meg hát Ember, melly szoros képen ez az
ítélet, ez á szám vétel. Mert világosságra hozatnak,
nem csak á te Cselekedeteid, nemcsak á te szavaid,
hanem még á te szívednek gondolati-is, á mellyekről
számot kell mindnyájunknak adni. Bizonyára á Hivő
Keresztényeket á Kitűnő az idvességnek sok képp
~~Keresztényeket~~ ellenei váltanak, leg sokszor
számot fognak adni, és á hitetlen Keresztények leg
boldogtalanabbak lésznek az el-Távoztak között,
á Kitűnő-ez á Felséges ~~Jézus~~ Biró, mint Jésus, mint
idvezitő, és Végtegény, gyakran az ő Lelki-ismeretek-
nek világos meg-győzettetésével hirdetteték, és
elejekben tétetett, ők pedig ez á vészendő Világot, és á
Bünnek utálatos gyönyörüségét önéri elébe tötték.
Gondold-meg hogy nem képen ott helye semmi mentségnek,
semmi akkori könyörgésnek és esedezésnek, semmi
appellationak, semmi halogatásnak, semmi el-
rejtezésnek, avagy el-futásnak. Hanem á Hivő Ke-
resztények meg-hallják az itélő Bírónak ama Vi-
gasztalással tellyes utolsó sententziáját: Jertek-el
én Atyámnak áldottai, bírjátok az Országot, melly
meg-készittetett nektek, e Világ Fundamentomá-
nak fel-vetése elött. A' Hitetlenekre pedig amaz
utolsó sententzia mondatik: Átkozottak menjetek-el
én tőlem az örök tüzre, melly készittetett az Ördögnek,
és az ő

és az ö Angyalinak.

Oh vallyon tehetne é vilagi az Ur Jésus ellen nagyobb boszhüságot, mint mikor fel-tehetí magában: Még most égy kevéssé nem hiszek á Jésusban. Még égy kevéssé nem szeretö vele béketséget. Hanem majd akkor oftán, mikor é Világot, á Bünt tovább nem szeretheném, és á mikor á Sátánnak Táplója alatt á Jésus ellen eleget vitézkedtem.

Keresséd hát Keresztény Ember buzgósággal á te Jésusodat, ámanagy bünös Asszonynak példája szerint Luk. 7: 37 k. Most tseleked azt, á mit akkor Ejjelnél, hogy bár meg-tseleledted volna! Ki tudja, valyon nem é mai nap lészené á te életednek utolsó napja? Vagy ha á te bünedben meg-átallodol, ki-tudja adé tenéled az Istennek jövendöben időt á meg-térésre. Péld. 1: 24. Most tégy ollyan itéletet é Világról, és annak hijábavalóságiról, á minémüi itéletet akkor fogsz tenni, mikor á te halálos ágyodban terpel, és á mikor mindjárt az Istennek itélö széke elött állandod.

Várjuk hát K. H. á mi Urunk Jésus Krisztusnak mi hozzánk való el-jövetelit buzgó szeretettel, Bétséges türéssel. Élö Hittel és egész reménységgel. Mert Boldog polgár az, á kit a mikor Ura találand tsinnt tseleledni, mikoron el-jövend. Bizony mondom nékted, hogy minden Jószágán fogja rendelni. Ámen.

t. Egyes és tiszta életünknek fojtatásárol.

Catechismusi XXII-dik Tanitás.

XX-dik Ur Napthoz tartoró 53-dik Kérdés szerint.

Szent Letzke.

János. 14: 16. Én pedig kérem az Atyát, és más Vigasztalót ád nékiek, hogy veletek maradgyon mindörökké.

Exodus. Mikoron Ezékiel Prófétának látásban az Itélet eleiben adatott volna, azokért az útálatosságokért mellyeket a Jerusálemben lakók tselekesznek vala, ugyan akkor látatott a Próféta egy Férfiat fejér gyoltsban öltözve, a kinek oldalán iró szerszám vala, ~~a Királyi Királyi Szék-ben ülö Mennyei Ur ilyen parantsolatot adá~~ a kinek a Királyi Székben ülö Mennyei Ur illyen parantsolatot ada: Menj által Jerusálem Városának közepin, és jegyezz egy Tau betüt a férfiaknak homlokokra, kik nyögnek és bánattal kiáltanak mind-ezekért az útálatosságokért, mellyeket tselekesznek annak közepette. Ezék. 9: 1--4.

Ha már ebben a látásban emlitetett Királyi Székben ülö Uron ~~Isten~~ értetik a Krisztus, a ki a Mennyben fel-menvén ült a Mindenható Atya Istennek jobbjára, tehát ez a gyoltsban öltözött férfiu példázta a Krisztusnak Lelkét: a ki a Krisztusnak Ditsöséges meg-jelenése és Mennyben lött fel-menetele után el-küldetett, hogy az Ur Krisztusnak Körbenjárói akaratja szerint, némelyeket a Sidóknak közönséges társaságoktol el-választana, és külömös bélyeggel meg-jegyzene. Ez a ~~Lélek~~ Lélek az a kiben szabad akaratja szerint osztogatja az Istени ajándékokat. 1. Kór. 12: 7. És minden idvességes jónak Eredete. A' mi ennek előtte Galamb formában ~~látatott~~ vólna el jöni

el-jöni, [illegible], illyen igéretet tön felölle arra Krisztus Jésus: Ján: 14: 16. Én Éreem az Atyát és más &
A' mellyis a mostani Szent Lecke.

Melly Szent Lecznek Magyarázattyában
Két dolgot tészen fel:
I. Előadom ki tégyen ez á Vigasztaló.
II. Meg-fejtem, hogy ez á Vigasztaló, miképpen tégyen
á Hitnek részét.

I. A' mi az Elsőt illeti. Ez á Vigasztaló nem más, hanem á Szent Háromságnak harmadik személlye, á Szent Lélek Isten. A' kinek annyira nevezetik Természetire nézve Léleknek, mert így az Atya és á Fiu is Lélek. Ján: 4: 24. Hanem az ö személybéli Tulajdonságára nézve, mert az Atyától és á Fiutól származik. Nevezetik pedig ez á Vigasztaló Szent Léleknek azért mert valóságos és egyenlő örök Isten az örökkévaló Atyával és Fiuval. A'mint á Catechesisnek 53-dik Kérdése alatt láthatni. Mivel [illegible] á Szent Lélek munkája az, hogy á Választottakat meg-szentelje.

Hogy pedig á Szent Lélek valóságos Isteni személly tégyen, nem pedig csak az Istennek munkája az Emberneki kivüle, ezt meg bizonyitom á tellyes Szent Irásból. Mert á Szent Irás (1.) Tulajdonit á Szent Lélek személybéli tulajdonságokat, úgymint Értelmet és Akaratot. 1. Kor. 2: 10. (2.) Személybéli munkákat, úgymint á Teremtést, tanitást, vigasztalást, tanubizonyság-tételt.

Meg-bizonyitom azért, hogy á Szent Lélek szintén olyan Istenі személly, valamint az Atya, és á Fiu. Mert (1.) A' Szent Irásban Istenі neveket tulajdonittatik néki á' Jehovai név. Isa. 2

Fel. 28:25. Melly meg-egyez arral a'mi vagyon Esa. 6:8,9.
(2.) Tulajdonittatnak önéri, Isteni Tőréletességek, ugy
ugymint az Örökkévalóság, 1. Mós. 1:2. a Mindenütt-jelen-
valóság. Solt. 139. 7--10. Mindentudóság. 1. Kor. 2:10. (3.)
Tulajdonittatnak Isteni Munkák, ugymint a Teremtés-
nek munkája. Solt. 33:6. a Meg-szentelésnek munkája.
1. Kor. 6:11. (4.) Tulajdonittatik Isteni Tisztelet, Mert
az ö Nevében Kereszteltetnek meg. Máté. 28:19. és
kinten úgy imádjuk a Szent Lelket, valamint az Atyát
és a Fiut. 2. Kor. 13:13. Jel. 1:4.

Továbbá: Meg-bizonyitom azt-is, hogy a Szent Lélek
meg-különböztetett személly légyen az Atyától és a Fiától.
Mert mikor az Atyával és a Fiával edgyütt említtetik,
máshoz neveztetik. A'mint ennek bizonyságát látjuk
a Szent Lélekben, holott igy szóll az Ur Jésus: Ő téreá
az Atyát és más Vigasztalót ád tinéktek, hogy veletek
maradjon mindörökké. Tudnillik az Igasságnak
Lelkét. Melly meg-különböztetését a Szent Léleknek
igy kell felvennünk, (1.) Mert használ személly, mind
az Isteni személlyeknek rendiben. Máté. 28:19. mind a
Munkálkodásnak módjában és rendiben. Ugy hogy ma-
gában és maga által munkálkodik az Atyától és a
Fiától. Ján. 16:13-15. (2.) Az ö személlybéli tulajdonsá-
gaira nézve, mert nem küld mint az Atya, nem küldetik
mint a Fiú, hanem az Atyától és a Fiútol származik
az Emberi elmétől meg-fogható tatlan képpen. Ján. 15:26.

II. Másodszor immáron, meg-fejtem, hogy ez a
Vigasztaló Szent Lélek, miképpen légyen a Hitnek tréja.

Erről pedig

Exről pedig á Catechéſis az emlitett 53-dik Kérdés
alatt lévő Feleletnek, második tzikkelyében igy ſáll
á Keresztény Embernek Lépiben: Hogy arra rendelt
Lélek ünnékem is adatott, é végre, hogy engemet az
igaz Hit által á Krisſusban és minden ö jótétemény-
ben részessé tégyen, engemet vigaſztaljon, és én ve-
lem mindörökké meg-maradjon. Az honnan á Caté-
chéſis, á ſzent Léleknek á Hiveknek való adattatáſának
három okait avagy haſznait adja. Mellyek közül-
Elsőt, avagy haſznot ez: Hogy engemet az igaz Hit
által á Krisſusban és minden ö jótétemenyeiben részessé
tégyen. Mellyszerint az igaz Hit az Emberben azt mun-
kálhodja, hogy annak Értelmét meg-világoſitsa, az ö
Nyavalyaſſágát és az Idvezitöt övéle meg-ismertesſe.
Az Emberek Akaratját meg-szenteli, és á Krisſus
Jéſusthoz belső ſzivbéli szeretettet, tiſztelletet és ki-
vánſágot szerez ö benne. 2. Kór. 4:13.

Másodikot ez: Hogy á ſzent Lélek az ö hathatós
munkái által á Hiveknek szivet meg-világoſitsa,
meg-szenteli. Az Istennek Igéjét élövé és hatha-
tóſſá teſzi az ö szivekben. Bizonyoſsá teſzi őket
az Istennek hozzájok való álhatatos Kegyelmérül
és szeretetiről, minden ellenkező állapotjaikban.
Á szerint á mi vagyon. Rom. 5:5.

Harmadikot, á mellyért adatik á ſzent Lélek
á Keresztény Emberneke ez: hogy énvelem mindörök
meg-maradjon. Ezt bizonyitja Krisſus Urunk á ſzent
Lelkében, igyſzólván: Én Éérem az Atyát és más Vi-
gaſztalót adnéktek, hogy veletek maradjon mindörökké.

Vallyon

Vallyon tehát, soha nem fosztatnak-é meg a Hivek
a szent Lélektől? Nem, mert 1. Ján. 3:9. azt olvassuk:
Valaki Istentől született, bünt nem tselekeszik, mert
annak magva marad abban. De nivel gyakorta meg-
esik a Gyenge hitüekben, hogy azt gondolják, hogy tellyes-
séggel el-vesztették a szent Lelket, és annak idvezitő
Kegyelmeit, azért ennek világossabb értelmére nézve,
jegyezzük-meg-é következendő dolgokat:
(1.) Különbséget kell tenni a szent Léleknek Gyökér
vagy Fundamentomos ajándékai között, és azok között
a mellyek azokból következnek és származnak. Ezek
a Fundamentomos ajándékok, avagy Gyökerek pedig,
kiváltképpen ime ezek: a Hit, Szeretet, Reménység, 1. Kór.
13:13. Mellyekről: A' Hitből származik a Birodalom.
1. Ján. 5:13. A' Szeretetből származik az Isten ditsősé-
gében való Bizodalom. Zsolt. 119:139. A' Reménységből
származik az örökön. Rom. 12:12. Ezekről: A' Fundamen-
tomos vagy Gyökér ajándékok, tudniillik, a Hit, Szeretet,
Reménység, meg maradnak a Lélekben, és soha abból
ki nem töröltethetnek egészben, de néha a Birodalom,
Bizodalom, és örökön el-áltatnak. Zsolt. 51:14.
(2.) Különbséget kell tenni magok között az ajándé-
kok között és azoknak gyakorlása között. Magok az
ajándékok el-nem áltatnak soha egészben, hanem meg-
maradnak mindenkor a Szivben, vagy inkább azoknak
gyökere és fundamentoma, de egy ideig meg szün-
hetik azoknak gyakorlása. Mert a Részeg, vagy forró
Hidegelésben fekvő beteg, el-veszti az okossságnak gya-
korlását, de nem magát az okossságot. És jellehet

Sáulról

Sautról á mondatik, hogy á Lélek el-távorott ö töle
1. Sam. 18:12. De Sautnál nem vált soha á Szent Lélek
és annak idvezitö Kegyelmei, hanem trak némelly
közönséges ajándéki, mint az igyekezetben való olos-
ság és tehetség, á mellyek á természeti Emberben is
lehetnek, és ismét el-vétethetnek ö töle. 2. Pét. 2: 20.

Tudomány.

Valaminémü külsöges az Atyának és á
Fiunak esmérete, kintén olyan külsöges
á Szent Lélekнek esmérete is, mert ö nálla-
nélkül sem az Atyát sem á Fiut meg nem
esmérhetni.

Igasága é Tudománynak vagyon á Szent Lélek-
ben és ismét 1. Kór. 12: 3. sem ki nem mondhatja á
Jésust Urnak, hanem trak á Szent Lélek által.

De á Keresztényi Tudománynak égyik részét
sem érik roskabbúl az Emberek, mint ezt á Szent
Lélekről, és az ö Vigasztaló Tisztiről való Tudománt.
É pedig onnan származik: Mert á Szent Lélekнek
munkáit senki meg nem esmérheti, és meg nem
értheti igazán, hanemha á maga Lelkében érzi
és tapasztalja azokat. Mivel pedig á természeti Em-
berben semmi illyen érzés, vagy tapasztalás nin-
tsen, azért semmit nem is tudnak á Szent Lélekről
és annak munkáiról. 1. Kor. 2: 14. És ez az igaz: Ott,
allynagy és dicsöséges dolgokat foglal magában
á mellyeket nem érthetnek egyebek, hanem trak
á Kereszteneknek; á kik á Szent Lélek dolgában

Mesterek

Mesterek, és abban magokot gyakorolják.

Ha azért az Ember a Szent Lélekben Istent képesíthni, tehát azt kell tselekedni, hogy éljen azokkal az eszközökkel, a mellyek által adja, és neveli az Isten a Szent Lelket. Melly szerint (1.) Tartozik az Ember az Istennek Beszédét forgalmatosson olvasni, hallgatni, és vizsgálni. (2.) Tartozik a Szent Léleknek vételiért buzgóságosson könyörögni. Luk. 11: 13.

Hogy pedig az Ember, bizonyal meg-tudhassa, hogy a Szent Lélek igazán ö benne vagyon, ezekből észre veheti. (1.) Ha az a Lélek a melly az Emberben vagyon, egyedül ötet a Krisushoz, és a Krisus által az Atyához vezérli. (2.) Ha az a Lélek egyedül az Isten Beszédéhez korítja ötet, mivel az Istennek Beszéde a Szent Lélektől Szánozott. 2. Pét. 1: 4. mert valami az Istennek Beszédével ellenkezik, nem a Szent Lélektől, hanem más hamis Lélektől vagyon. Esa. 59: 21. Ellenben pedig azt munkálkodja a Szent Lélek az ö Hiveinek szivekben, hogy az Istennek Beszédéhez igaz szivbéli szeretettel és tisztelettel viseltessenek.

Oh melly Boldogok tehát azok a Lélekre nézve a Szent Lélek adatott! Oh melly nagy Boldogság a Krisussal egyesíttetni, és minden ö jótéteményinek részese lenni! Ezt pedig egyedül a Szent Lélek tselekedi. Légyünk hát forgalmatosok K. Tt. abban, hogy a Szent Léleknek Templomát, sem mi magunkban, a tettes bünök által, sem másokban a bünre való el-tsatás által le ne rontsuk, vagy meg ne fertéztessük, sőt inkább arra légyünk, hogy a mi szivünkből

mint ők.

mint á Szent Lelknek Lelki Templomiból, egy hálá-
adás után más hálaadás, egy ditséret után más ditséret
mondás, egy könyörgés után más könyörgés menny-
fel Szüntelen az Istennek Mennyei Templomában.

Catechismusi XXIII-dik Tanitás.

XXI-dik Ur. Naphoz tartozó 54-dik Kérdés szerint.

Szent Lelkre.

Hiszek egy Körönséges Keresztény Anyaszentegyházat.

Exordium. Minden Városok között legnevezetesebb vala Sido Országnak ——— Anya Várossa Jerusálem, mellyben vólt az Istennek Temploma, és az igaz Isteni tisztelet.

Melly Jerusálem Várossa Typussa avagy Abrázolója vólt az Isten Uj Testamentomi Anyaszentegyházának, á mellyben tisztelteti az igaz Isten. A szerint á mi vagyon, Esa. 52: 1. Öltözzél-fel á te ékességednek ruháiba Jerusálem, szent Város: mert nem megyen többé te rajtad által á körülmetéletlen, az az örökj Ekklésia, hogy á sinesskedö Emberektöl meg-tisztittatol á Krisustusnak. Exről az Uj Jerusálem Várossárol, az Uj Testamentomi Anyaszentegyházról mongya az Ur Jésus: Jel. 3: 12. Öxeá fel tixom az én Istenemnek Várossának az Uj Jerusálemnek Nevét, az az, megmutatom, ki-jelentem hogy az Istennek igaz Ekklésiája, ha á Sátán Sinagógájától köveiöl exetnek Gyülekezetnek tartjá-is. Minthogy azért Istennek szentei, ——— ez elött való Tanitásimban szollottam az ——— Istenitspeniellyek-röl, azoknak oeconomiájáról, s munkáiról, már most Tanitásomat fojtatni igyekezem az Anyaszentegyházról.

Mellyről

Mellyről az Apostoli Hitnek formája szerint ezt
valjuk: Hiszek egy Körönséges Keresztény Anyaszent-
Leiratik ebben a Szent Letzkében az Ekklésiá-
nak avagy Anyaszentegyházának Állapotja.
Mellyet magában foglal
I. Magát az Ekk Anyaszentegyházat.
II. A' Hitnek gyakorlását.

I. A'mi az Elsőt nézi: Ez a' Ső Ekklesia vétetett a
Görög nyelvből melly tulajdonképpen jelent sőt Emb-
erekből álló Gyülekezetet. És ez a' Görög Ső Ekkalew
ezzel a' Sidó Sóval קהל, Ezthel Ekklesiát, avagy Gyü-
lekezetet jelentenek. Az honnan Definitiojára avagy
Nevezetire nézve, az Ekklesia avagy Anyaszentegy-
ház nem egyéb, hanem az Isten örök Szövetségéből való Testa-
mentomában be-irattatott, örökösöknek, és az egész
Emberi Nemzetség közül el-választatott és el-
hivattatott Szentnek Seregé, mellyet a' Jézus
Krisztus meg-váltott, Szent Lelke, Igéje, és a' Sákra-
mentomok által az Idvességre tanit és el-petsétel,
minden ellenségei ellen őriz, általmegy, mellyel
Isten az örökkévaló Testamentomban le-irt jó-
kat közli. A'mint a' Catechésisnek 54-dik Kérdé-
se alatt leírő Feleletben láthatni.

I. Nevezetik ez az Anyaszentegyház Egynek?
Azért, mert csak egy az igaz Vallás és az igaz Ekklésia,
még pedig az, a' melyben a' Hitnek egyedül a' Krisztusban
az Istennek Beszéde szerint keresik az Idvességet.
A' szerint a mi vagyon Ján. 10: 16. Légyen egy akol,
és egy Pásztor. Mondatik ez az Anyaszentegyház egynek,

azért

azért, Mert egy az Isten: egy á Hit, egy á Keresztség. Éfés. 4:4.
Egy á Testamentom. Egy á Kegyelem Követsége. Egy az
Idvesség. Egy az Idvesség útja. Egy hát az Anyaszentegyházis.

2. Neveztetik ez az Anyaszentegyház Szentnek?
(1.) Azért: Mert á Hivek el-választattak é gonosz Világtól.
Ján. 17: 14, 16. Nem é Világból valok, miképpen én is
nem é Világból való vagyok. (2.) Mert á Krisztusnak
tökéletes Szentsége ennek az Anyaszentegyház
Tagjainak tulajdonittatik. Ugymint á kiknek lett # még pedig
á Krisztus az Istentől Böltcsesség, Igasság, Szentség és nemtsak, olly értelemmel, mint á többi
Váltság. 1. Kor. 1: 30. (3.) Mert ennek az Anyaszentegy- gyiek ezzel éltek
házának Tagjai naponként jobban jobban meg-szen- hogy minden Orthodoxa, az az, igaz
teltetnek á Szent Lélek által. Meg-tisztitják magokat is Vallást vallo particularis magának
magokat, á Testnek és á Léleknek minden tisztá- Ekléziát Catholicának hivtak, hanem
talanságától. 2. Kor. 7: 1. kivált azért.

3. Neveztetik ez az Anyaszentegyház Közönsé-
gesnek avagy Catholicának. (1.) Az ö Helyjére nézve, ett
mert semmi bizonyos helyhez nem kötettetett, hanem
el-szélledett az egész Világon. Máté. 8: 11. (2.) Az ö ide-
jére nézve, mert volt Világ kezdetitől fogva, és mind
Világ végezetig lészen. Máté 16: 18. (3.) Az Emberekre
nézve, mert mindenfele Népekből, kidobból és Po-
gányokból gyüjtetik. Jel. 5: 9. (4.) Tudományára
nézve, á melly minden időben ugyan azon volt. Éfés.
4: 5.

4. Neveztetik ez, Keresztény Anyaszentegyhá-
nak? Azért, Mert á Krisztus az ö Feje, Igazitója
és Völegénye. E felöl az Anyaszentegyházfelöl
mondjuk mind á mostani Letre nézve: Hiszek egy Szent

II. Másodszor.

II. Második sor innáron, az Apostoli Hitnek az ágazatja: Hiszek egy Közönséges Keresztény Anyaszentegyházat, magában foglalja a Hitnek gyakorlását: Mellyről a Catechesis az 54-dik Kérdésnek Feleletében, így szól ~~a Hitről Confessionalis Könyvben~~: Hiszem hogy az Istennek Fia, Világ Kezdetitől fogva, Világ végezetig, magának az Emberi Nemzetből Közül örök Életre el-választatott Sereget, az ő Szent Lelke és Igéje által, az igaz Hitben meg-egyezőt gyüjt, azt oltalmazza és meg-tartja, és hogy annak a seregnek ennis élő tagja vagyok, és ~~nem~~ örökké meg maradok.

De már itt jegyezzük-meg azt, hogy minden Hivek azon egy Fundamentomhoz a Jésus Krisztushoz ragaszkodnak, de azon a Fundamentumon, némellyek szalmát, Szénát, drága Követ, azaz, az Istennek Beszédében fundáltatott Tudományt, némellyek pedig, fát, Szénát, pozdorját, azaz, olyan Tudományt épitenek, a'melly a Fundamentumot fel-nem forgatja, annyan, de arral meg nem egyez, és a Kegyességre semmit nem használ. 1. Kor. 3: 11, 12. Tehát az az igaz Anyaszentegyház, a'mellyben az Istennek Beszéde tisztán és igazán prédikáltatik. Az a'mellyben a Szent Sákramentomok a Krisztusnak szerzése szerint szolgáltatnak-ki.

Mellyre nézve a Keresztényi Hitnek gyakorlása ebben áll, hogy a Keresztény Ember kiványa el-hidje, hogy az Ur Krisztus a maga Anyaszentegyházát, kezdette gyüjteni Világ Kezdetitől fogva 1. Mós. 3: 15. és azt ~~a~~ Világ oltalmazza, úgy hogy sem

Fels.

Jesu, sem Lelki Ellenségek nem árthatnak annak
az üdvösségre nézve. Ján. 10: 28, 29. Azt a Krisztus így
megtartja, hogy senkiből szerint minden igaz hívő
Ember, Istennek erejétől őrizetik Hitnek általa
az üdvösségre. 1. Pét. 1: 5. És a Krisztusiak ez az Anya-
szentségyháza soha el nem fogy, hanem megmarad
mind világ végeretig. Luk. 1: 33.

Melly Közönséges Anyaszentségyházról minden
igaz hívő Ember személly szerint két dolgokat hiszen.
Mellyek közül lévő első dolog ez: Hogy ő is annak a
Szentnek élő Tagja. A' mellyet meg tudhat ebből (1.)
ha igaz Hitnek általa a Krisztushoz ragaszkodik, mint
ennek az Anyaszentségyházának Fejéhez. 1. Pét. 2: 4-7.
(2.) Ha szent az Anyaszentségyház. 1. Pét. 1: 15. Miképpen
hogy szent az, a' ki titeket el-hivott, ti-is szentek legyé-
tek tellyes életetekben. (3.) Ha az igaz Hivőket
mint maga Hitbéli Társait szíve szerint szereti.
1. Ján. 3: 14. Második dolog, a' mellyet a Keresztény
Embernek magára nézve kell az Anyaszentség-
házról ez, hogy ő-is mint alkalmas élő Tagja az Anya-
szentségyházának mindörökké meg-maradjon, a' szerint
a' mint vagyon, Zsolt. 23: 6. Bizonnyal a' te jóvoltod
és irgalmasságod követnek engemet életemnek
minden idejében, és lakom az Urnak Házában
hosszú ideigtén. Rom. 8: 38, 39.

Ez az igaz Hit pedigtén és Bizodalom, fundál-
tatik (1.) Az Isten örök Választásának Állandóságá-
ban és Változhatatlanságában, melly szerint

tsehetetlen

beheretten hogy á Válaſztattak el-hitetheſſenek. Máté 24:24. (2.) Á' Kriſtuſſal való el-válhatatlan egyeſſégben. Hos. 2:19. Az ö örökérevaló és állandó keretében. Ján. 13:1. Az ö hathatos és örökké tartó Eſedeſében. Luk. 22:32. (3.) Á' Szent Léleknek mind végig én bemenő való laktoráſában. Ján. 14:16.

Tudomány.

Azt egy a Közönſeges és igaz Anyaſzentegyház, mellyben az Iſtennek Beſzéde tiſztán és igazán prédikáltatik.

Ezzöl á Tudománnyal téſzen bizonyſágot az Apoſtoli Hitnek Ezennek alatt lévö Ágaratja: Hiſzek egy Közönſéges Keresztény &c. Melly Tudomány ſzerint meg-ismérhetni azt az Ekléſiát igaznak lenni, á' kiben az Iſtennek Beſzédét az Iſten ſzolgái tiſztán hirdetik: Á' Sákramentomokat megelégyítés nélkül ſzolgáltatják-é: az Ekléſiai fenyítéket á Kriſtus rendeléſe ſzerint viſelik-é. És így á melly Ekléſia üres az Excetnérſégtöl, babonáſágtol, bálványozáſtol, telki-ismérettel való kegyetlen uralkodáſtol; mert á hol nintsen Iſtennek egy Válaſztottja-is, á kiért Miniſtériumot nem tartja Iſten ott fenn.

De vallyon nem jobb volnáe az egyeſſégnek meg-tartáſára, ha minden Külső Ekléſiák valamellyek á Kriſtus Nevét valják, mind egyben adnák magokat? Nem semmiképpen: Mert á Kriſtuſnak illyen Külső valló Előtt ſokan vagynak, á Kik

á Lélek az Idvességnek Fundamentomát el-forditják,
és á Krisztust meg-tagadják, á Liket át korottak-
nak mond az Istennek Lelke, és azt parantsolja,
hogy az allyanoktol, az igaz Hivek el-szakaszkák
magokat. Zak. 1. 8.

Vallyon tehát el-szakadhat é valaki az Ekléziától
es alatt á szó alatt, hogy az egyire megromlott? Nem
semmiképpen, mert (1.) Nem ollyanagy és nem olly
közönséges még az Ekléziának romlottsága, hogy minden
rendbéli Emberek közöt ne volnának az Istennek
igaz Hivei, á Lélek egyedül azt kivánják, és ~~azt mind~~ ~~dol~~
arra munkálodnak, hogy az ö Kivelnek tö-
kéletességében szolgáljanak az Istennek. (2.) Jollehet
gonosz és meg-vetett nagyobb részént az Emberekne k
élete, mindazáltal igaz és tiszta az Ekléziának Tudo-
mánya. (3.) A' holott tehát még tiszta á Tudomány,
á hol vagynak még némelly igaz és Egyes Hivek, és
igy igaz Ekléziá is vagyon, nem kell attol, s nem is
lehet valakinek el-szakadni. Mert noha á Kórintusi
és Galatziabéli Gyülekezetekben sok bünök és bo-
tránkozások voltanak sokáskban, mindazáltal nem
parantsolták az Apostolok, hogy az igaz Hivek
el-szakaszkák magokat azoktol. Sőt inkább minden
igaz Kereszténynek, valaki az Istennek Dicsőségét,
és az ö Felebarátjának épületit igazán szereti,
arra kell igyekezni, hogy az Ekléziában lévő Egy-
gyes igaz Hiveket, mind Tudományával, mind
életével

életével épitse és erösitse. Másfelra nézve pedig
Fenljék mint a Kövétnek é Világon, é gonosz és el-
forduld nemzetségnek Közötte. Fil. 2:15. (4.) Hogy
most azt ne emlitsem, hogy soha nem volt sohol is
olyan külső Ekléśia avagy Gyülekezet, á melly min-
den részében tiszta lett volna, sőtval inkább nem
voltak azok tisztak, á kik magokat Separatistáknak
tartották, vagy még manis azoknak tartják.

Minderekből inmáron K. Ft. á mi Fistünk
Tudakozuk szorgalmatosan, mellyik az igaz Ekle-
śia; hogy azt tudjuk meg Különböztetni á Sátán-
nak Hamisságától. Jel. 2:9. Bizony az az igaz
Ekléśia, á hol az Istennek Igéje tisztán hirdettetik, á
Sákramentomok úgy Kolgáltatnak É, mint á
Krisus rendelte, sem hozzá nem tésznek, sem
belőle el-nem vésznek, se meg nem-elegyitik. 2. Kor.
2:17. Minthogy pedig az igaz Ekléśiát meg-talál-
tuk, attol el-ne szakadjunk, hanem annak társasá-
gában, éggességében végig maradjunk meg. Vizsgál-
juk meg mi magunkat, ha élünk é szent életet,
melly nélkül senki az Urat nem láthatja.

Minden örömünket abban tartsuk, hogy
minket az Isten az igaz Atyafiai egyházának
tagjaivá tett. Esedezzünk az Istennek, hogy ajon-
nérünk azokhoz való Atyafsi szeretettel,
á Lélek az igaz Hitnek és á szeretetnek Karjaival
azon egy Jésust kaptrolják magokhoz, és á Lélek
á Jésusnak egyaránt szerető és Tagjai. Ámen

Catechismusi XXIV-dik Tanitás

XXI-dik Ur Naphoz tartozó 55-dik Kérdés szerint.

Szent Letzke.

I. János. I: 3. Ámi társaltatásunk vagyon az Atyával, és az ö Fijával a Jésus Krisztussal.

Exordium. Mikoron az Ur Isten az Izrael fiait Egyiptombol ki hozván a pusztában vezérlette hogy a nékiek meg-igért földre bé vigye, nem mingyárt engedett nékiek nyugodalmot, hanem negyven esztendőig kellette ő bujdosniak, és tétovalygniok, de akkoron-is tellyességgel az Ur Isten öket el-nem hagyta, hanem Mannát szolgáltata nékiek közönséges eledelül, adott nékiek közönséges szabadságot, és á szeretetnek törvényét elejekben szabta, és arra tanitá mindeneket től, hogy á közönséges társaságnak javára vigyázznának.

Nem külömben tselekszik Isten még mais az uj Testamentomi Hivekkel á Krisztus Anyaszentegyházában hivattatott Szentekkel, á kiknek noha reménységet adott az örök életre való feltámadás felöll, de mineket-elötte ebben á Menynyei örökségben és nyugodalomban bé nemenek, azt parantsolja és kivánja Isten, hogy itt é földön viszszedö Anyaszentegyházban, és é Világnak puszstáján, mint bujdosók egy ideig tétovalyogjanak. Ugy mindazáltal, hogy itt való bujdosásokban

expenálják

experiáljak, és megtanúljak, mik légyenek á
kegyességnek és vigasztalásnak közönséges se-
gédei, á Lélekéletnek táplálására tartozó ek-
közök, és az üdvességnek el-érésére nézö [illegible]
[illegible] égyesség. Melly égyességet, Szentek
nek égyességének szokták mondani. Mellyet
az Apostol 1. János. 1: 3. közönséges társaságnak
nevezeti alatt ád elö, ezt mondván: Azért [illegible]
[illegible] társalkodásunk légyen az Atyá-
val, és az ö Fijával á Jésus Krisztussal.

Leirásik ebben á Szent Lélekben az Apos-
toli Hitnek formája szerint, A' Szenteknek egyessé-
ge, melly nem egyéb, hanem á Krisztussal
és minden ö javaival magok Elött való
[illegible] egyesülés.

Melly Szent Lélekének magyarázattyában
két dolog adatik elönkben.

I. Elsö á Szenteknek égyessége.

II. Második, A' Keresztenyi Hitnek elöül
levö Hivatalja, avagy Fiskti.

I. Elsöröl á mi á Szenteknek égyességét illeti.
A' Szenteknek Titulussa avagy nevezeti sokak-
nak tulajdonittatik. (1.) Tulajdonittatik az
egész Istenségnek, á szerint á mit mond Mózes,
2. Könyv á 15. Rész 11. v. Kitünö olyan nagy-
ságos Szentséggel mint te, nagy félelemmel
dicsérendö, és tsudálatos dolgoknak tselek-
töje. Melly szerint á Krisztus is Méltóságára nézve
Szentek

Szentnek mondatik. Lúk. 1: 35. (2.) Szentnek mondatnak azok, kik bé iktattatnak Szentségben a Keresztséges Gyülésbe, és az első-fülöttnek Gyülekezetekhez, és a mindeneknek birájokhoz az Istenhez. Zsid. 12: 23. (3.) Szentnek mondatnak az Egben engedelmes Szent Angyalok, sok helyeken a Szentirásban. (4.) Itt a földön viselkedő Anyaszentegyháznak Hívei is szentnek neveztetnek. Zsolt. 16: 3.

De már itt azt jegyezzük meg, hogy a Keresztelnek avagy az igaz Hívőnek Egyessége két féle: Első a Krisztussal való Egyességek. Második, Egymás között való egyességek. Az Elsőről, Ugymint a Hívőnek a Krisztussal való Egyességéről, azt mondja a Catechésis az 55-dik Kérdésnek Feleletiben lévő Első Részében: Hogy mind Közönségesen, mind egyenként a Hívek a Krisztusnak, és minden ő javainak, mint ő Tagjai, közösi és részesi: Mert a Hívek a Hit által a Krisztussal, mint Tagok a Fővel, egyesíttetnek. Ésés. 4: 15, 16. Ugy hogy, ez az Egyesség, jóllehet annak módja meg-fogíhatatlan, minden által (1.) Igaz és ~~meg-fogíhatatlan~~ valóságos Egyesség, olyan, a minémü a Tagoknak a Fővel való egyessége, (2.) Kettős Egyesség, ugyhogy a Hívő az Urhoz ragaszkodik, egy Lélek lévén. 1. Kor. 6: 17. (3.) Külséges. Ján. 6: 53, 56. (4.) Legboldogabb. 1. Kor. 12. 7. (5.) Örökké való és el-válhatatlan, ez az Egyesség. Hos. 2: 18, 19. Erről az Egyességről mondja az Apol

mongya az Apol Szent János a' mostani Lete-
ében: A'mi társalkodásunk (:Egyességünk:)
vagyon az Atyával és az ö Fiával a Jésus Krisussal.
És ezt a Hitelnek a Jésus Krisussal való Egyes-
gét úgy Ellétetnünk, hogy az Ur Jésus egé-
szen önön magát, és mindenét valamije va-
gyon, a Hitelnek tulajdonúl adja. Ellenben
a Hivek-is, Festestől és Lelkestől tulajdonúl
adják magokat a Krisus Jésusnak. Ján. 20:28:
~~Mellyes~~ Ezt, a'miképpen Abrahám Isten Ba-
rátyának nevezteték. Jakab. 2:23. Akképpen
az Uj Testamentomi Hitelt-is Isten Fiainak mon-
datnak. 1. Ján. 3:1.

Az egymás között való Egyességről pedigen
melly Második Egyességnek nevezetik, azt
mongya a Catechesis a fejjebb emlitett Ke-
dének Feleleteiben való második részekbe:
Hogy egyenként Ki-ki a'melly ajándékorat
az Istentől vött, Kétségtelen arokat közön-
séges hasznra, és mindenek idvességekre
nagy örömest folgálni. Az az, egymás között
az Atyafiui szeretetet gyakorolyuk. Mert azt
mongya Szent Pál: Rom. 12:4,5,6. Miképpen
egy Testben sok tagok vagynak a tagoknak pedig
mind nem tsak azon egy tselekedetek vagyon:
Azonképpen sokan egy test vagyunk a Krisusban
egyenként pedig mindnyájon egymásnak
tagjai vagyunk. Azért a'miben kiki

minde

mindenekben éggyáltalán fegéljük.

II. Második felvétetett dolog a Lélekének Magyarázatyában: A' Keresztényi Hitnek a dolog körül lévő gyakorlása, avagy [redacted]. A' melly által minden igaz Hívek arra kötelezetnek, hogy hidjék a Szentnek egyességét, de nem úgy, mint sokan é'mái Világban tselekesznek hogy a meg-hólt Szentekhez is könyörgéseikben, s egyéb kívánságokban segítségül hívják mert ez a Szent írással ellenkezik; hanem úgy hogy, a' mellyek a Szentnek egyességéhez tartanak, azok a' mi oktatásunkra használnak; hogy a' mint Eleink könnyűnek vették az ajándékot, azonképpen sáfárkodjunk abból egymásnak. 1. Pét. 4:10. Mint Istennek külömb külömbféle ajándékinak jósáfái. Ezek. 4:32.

Ezt a Keresztényi Hitnek gyakorlását, és tiszta adja előnkben, Szent János Apostol a Levélében így szólván: A' mi társaságunk [redacted] vagyon az Atyával, és az ő Fiával a Jésus Krisztussal. A' Kinek telyességéből vettünk mindnyájon kegyelmet kegyelemért. Ján. 1:16. A' Kegyelem nevén pedig, értetnek itt azok az ajándékok, mellyeket az Isten minékünk kegyelemből a' Krisztusért, vagy a' Krisztusban ád, és ajándékoz. Illyen ajándék pedig a' Szent Lélek,

a' Ki a'

+ Hivatala.

á ki á Krisztusban és mi bennünk-is tárjon ki és minket tagokat á Föreljegyesit. illyen ajándék az igaz Hit, á mellyet á Szent Lélek szerez mi bennünk észa mellyáltal á Krisztussal egyesittetünk, és ö néki el-jegyeztetünk. Hos. 2:19.

Tudomány.

A' Kik hisik á Szentekne[k] Egyességét, arok á Krisztusnak, és minden ö javainak részesi,

Ezekről á Tudományról részben bizonyságot ad Apt á Lelkében igy szólván: Á mi társaságunk &c. Ezekről mongya á Catechesis: Hogy egyenként kiki á melly ajándékat az igaz Istentől vött, ész légyen arokkal közönséges hasznára, és mindeneknek idvességekre nagy öszönest szolgálni. Ezt az Egyességet pedigen, kell gyakorolni, az Istentől vett Ajándékokkal, á mellyek Lélek jövendőlésben értetnek á Szentségnek külső Jelei. Mellyekről azt mongya Szent Pál: Rom. 12:13. A' Szentelneknek szükségekre adakozók légyetek, á gondviselésnek követői. A' Lelki ajándékokról pedig, A' Böltességnek, Értelem, á más[o]k tanításában, oktatásában, intésére, megdorgálására, Vigasztalására való tehetség, &c.

alkalmatosság. A' szerint a' mit mond Szent Pál,
1. Thess. 5:14. Kérünk titeket Atyámfiai, intsétek
azokat a' kik rendetlenül járnak, vigasztaljátok
azokat a' kik félelmes szívűek, az erőtelenekről
legyetek gondjotok, tűrő légyetek mindenekhez.

Gondolják-meg kiát, mitsoda boldogság légyen,
a Krisztusnak minden tanainak és Intéseinek
szépségét lenni. Mitsoda nem a' Jézus úgymint
Istent? Mit nem szerzett minékünk úgymint Közben
járó? Bizonyára valami örömön maga a
Jézus, valamije vagyon, és valamit szerzett mind
ezekhez jussunk és részünk vagyon miénkünk.
Mindezeket higyjük-ebben az életben hittel és
reménységgel, jövendőben pedig, mikor meg-
elégíttetünk az ő Ábrázatjával, bírni fogjuk
mindeneket meg-fogháthatlan egyesüléssel.
Sólt. 17:15.

Elmélkedjünk hát gyakorta a Krisztussal
való Egyességről. Kapjuk azt nagyon valójában
a magunk Lelkünkre. Fogtuk az Ur Jézushoz ámi
Fejünket, magunkat pedigan ő Tagjainak.
Mert valá'kit ötet bé vettél, adassanak
illyméltóságot, hogy Istennek Fiaivá lennének,
tudnillik azoknak a' kik az ő Nevében
hisznek. Ján. 1:12. Ámen.

Catechismusi XXV-dik Fánitás

XXI-dik Ur. Napho tartoró 56-dik Kérdés szerint.

Szent Letzke

Efés. 1: 7. Kiben vagyon váltságunk arö vére által, vtánnlik büneinknek bocsánatja, arö kegyelmessségének gazdagsága szerint.

Exodvs. Nagy és igen csudálatos látás vala, mikoron az Urnak Angyala tüznek lángjában egy tsipkebokorban Mósesnek meg-jelenek, á midön az ö ippjának, Jethrónak, á Midiánitak Papjának juhait legelöre kihajtván, az Istennek hegyére az Hórebhez jutott vólna, jóllehet látta hogy a tsipke-bokor égne, de meg nem emésztetik. — El-gondolta vala Móses magában, hogy oda menyen és meg-lássa e csudálatos látást, hogy a tsipke-bokor meg nem emésztetik. De midön az Isten az helyhez közelitene, meg-szóllitá Isten ötet, és monda: Ne jöjj ide közel, old-le á te sarudat á te lábaidról, mert á föld mellyen állasz, szent föld. Én vagyok á te Atyádnak, Ábrahámnak, Izsáknak, és Jákóbnak Istene. 2. Mós. 3: 2—6.

Melly csudálatos látással az Istennek nagy titkos és jeles tselekedetei ábrázoltattanak. 5. Mós. 33. 16.

(1.) Ugyanis: Ebből a tsipke-bokorból meg-szóllaló Isten, hogy gondoltatik, mint meg-emésztő tüz. Zsid. 12: 29. á Lélek á hitetlennek és Hipocritának látása nem lehet. Esa. 33. 14.

nem-is

nem-is tsuda, mert tiſztábbak az ö ſzemei, hogy nem
nint á gonoſſágra nézhetnének. Hab. 1:12. (2.) A'
tiſzte-bokor ábrázolója az Ekléſiának, avagy az Iſten-
nek Népét, de ételtermészeti állapotnák, azzal
korájára nézve, á mellyben Iſtentől meg-látogat-
tatik, hogy á természeti vesztségtől meg-tiſztit-
taſſék, meg-szenteltetteſſék: Mert valamiképpen á
tiſzte-bokor tövises és ſúros, úgy hogy az Embe-
nek ételét meg-ſebeſíti. Mi-is mindnyájan illye-
nek valánk á természetnek veſztségére nézve
mind addig míg nem az Iſtennek kegyelme által,
újjá ſzülettettünk á ſzent életre. (3.) Hogy á tiſzte-
bokor éget, de meg nem emésztetett, arra jelen-
tetik, hogy Iſtennek az Iſtennek á bünöſök
között való lakoráſa. Mert valamiképpen az Ur-
Iſten á maga tsudálatos Oeconomiájának tit-
kos munkájának meg-mutatáſára nézve, azt
tselekedte, hogy á Móſestől láttatott tiſzte-bo-
roknak némelly ſzéke éget, más ſzéke pedig noha
á tűzben volt, de mégis meg nem emésztetett:
Akképpen az Ur Iſten pedig
körül az égö tűzben avagy veſzedelemben hagyott,
némelleket pedig azok közül magának el-vá-
laſztott, hogy azokat á megfenyítő Kegyelme
által újjá ſzülje, azoknak bűneiket meg-botsáſſa
az ö ſzent Fiában á Jéſusban: Kiben vagyon vált-
ságunk az ö vére által, tudniillik bűneinknek bottá-
natja &c. Lege Textum.

Leírattak.

á bünért felgyúladott haragja, mint meg-emésztő tűz, az egész Emberi Nemzetet el-borította vala, de mégis mindnyájon meg nem emésztetének, hanem némellyeket az Emberek-

Le irattak ebben a Szent Levélben, az Apostoli
Hitnek fő czikkjai szerint, nem csak a Szentekre
Istennel való Egyességet; hanem egyszersmind
a mi bűneinknek bocsánatja, a melly a Krisztus
igazságának ingyen való ajándéka.
Melly Szent Levélnek Magyarázattyában két
dolgokra figyelmezek.
I. Először szollok a Bűnöknek bocsánatjáról.
II. Másodszor, Annak tellyes hitéről.
I. Ami az elsőt illeti. A' bűnöknek bocsánatját úgy
kell vennünk, mint az Ekléziában feltalálthatható
Istennek Kegyelembeli jóakaratyát. Ki azért jegyezzük
meg 1) ezt, hogy a bűnöknek bocsánatja (1.) Mert a bűnök bocsánatya
így gondoltatik, mint az Ekléziának Szivilegiuma,
vagy a bűnök elbocsátása tsak arolnak engedtetik
által a meg-térésre hivatnak, az honnan Szent Péter,
midőn az idvességnek ≠ Krisztus által titkait megjelen-
tette vólna, illyen penitentzia tartást kivánt vala
a Néptől: Bánjatok meg azért, (: tudnillik a mit tse-
lekedtetek:) és térjetek meg, hogy töröltessenek el
a ti bűneitek, minekutánna el-jövendenek a
meg-hivesitésnek idei az Urnak színétől. Tsel. 3:19.
Erre pedig stipulatio, Kötelezés kivántatik, mert
az Isten kötelezi a bűnös Embert a Jésus Krisztus-
ban valóttire, erre köteleztetnek mindnyájon
az igaz Hitek, midőn a Szent Keresztség által
az Anyaszentségyházának társaságában bé-szám-
láltatnak. Erre Ön Örökre parantsolá Isten
Ananiás

Ananiás által Pál Apostolnak: Fel. 22: 16. Kelj-fel
keresztelkedjél-meg, és mosd-el áte bűneidet az
Urnak nevét segitségül hivván. (2.) Hogy ez á Ke-
gyelembéli jóakaratúgy mint á bűnöknek bottránatja
az Uj Testamentomi jóknak, kiváltképpen
való részre légyen, és hogy á Krisus Anyaszent-
egyházának javai közé számláltassék,
~~Kettőből következik bizonyoságra~~
ez á tellyes Kenttrészből elég világos.

Melly szerint innenáron, ha az igéretnek
és az O Testamentomnak idejét meg-vizsgáljuk,
~~ugy~~ legottan által látjuk, hogy az igéret alatt
megvallották ugyan az Atyák, hogy még az ő
bűnök el-nem-töröltetett, az igasság meg nem
horatkatott, de minden kérirás, minden iga
és fogálat nélkül. Az O Testamentomnak
ideje alatt élő Atyák, úgy vallották-meg bű-
nöket, hogy minden nap kérirást ixtak magok
ellen, hogy az ö bűnök el-nem-töröltetett. Ma
pedig az Uj Testamentomban, melly á Kegyelem
ki-fogáltatásának hasznadik ideje, úgy vallják
meg á válaztott Hivek az ö bűnöket hogy az
többé az Isten előtt emlékezetben nem lésen, és
hogy ök á Krisusnak igasságával ingyen megajánl-
dékoztatnak. Mert á mostani Kent Lecke pe-
rint, tsak egyedül á Krisusban vagyon váltsá-
gunk az ö vére által, mindnyájunk bűneinknek
bótsánatja, az ö Kegyelmességének gazdagsága
szerint. Ezt á Kegyelembéli jóakaratot, avagy

Jótetemeny-

Jóteteményt pedig nevezi á Catechesis Ezen botsá-
natnak, mellyet az 56-dik Kérdésnek Feleletében
három részekre oszt-ván (1.) így szól: Hiszem, hogy az Isten
á Krisztusnak elégtételéért minden bűneimről ~~el~~
~~felejtkezett~~ soha meg-nem-emlékezik. (2.) Hogy arról
á bűnre való hajlandóságról, melly ellen énmagam tellyes életemb
hasztalanul küzd, tellyességgel el-feledkezett, és
engemet á Krisztusnak igasságával ingyen megajándé-
kozik. (3.) hogy soha meg ne ítéltessem. Melly
Feleletnek á Szent írással meg egyező igaz értelme
szerint, ~~nyílik~~ fel-részemben ez az Objectiot Ellenvetés:
Ha á Választott Híveknek bűnök egyedül á Krisztus
elég-tételéért botsátatnak-meg, tehát á Fanitok
és á Prédikátorok tulajdonképpen-szólván, á bűnöket
meg nem botsáthattyák, hanem csak hirdetik á
bűnöknek botsánatját, á meg-térő Bűnösöknek
az Isten Nevében. 2. Sám. 12:13. De itt az Emberi
okoskodás ismét illyen Kérdést formál? Ha ingyen
Kegyelemből botsátja meg az Isten á Bűnöket
miért mondatik tehát mégis, hogy á Krisztusnak
Érdemiért? Á melly-re ezt felelem! Ereá Ést
dolgok, tudnillik á Kegyelem és az Érdem, gyakorta
egyben foglaltatnak egymással, á szerint á mint vagyon.
Róm. 3: 24. Megigazúltnak ingyen Isten Kegyelmiből,
á Jésus Krisztusban lett váltságnak (: Érdemnek :) által.
Ehát á Jótetemény, hogy az Isten nem tulajdonitja
ellenem az én bűneimet, hanem á Krisztus igasságát.

Az az: El-federi

Azaz: El-fedezi. Zolt. 32:1,2. El-töröli. A' Fenyezuek
méltységes öszvényében veti. Mik. 7:19. Ugy hogy nem
találtatnak ha szintén keresztetnének is. Jér. 50:20.

Ezek szerint immáron az Istени bün bottató
Kegyelme abban áll, hogy a Jésus Krisztus igazságát
á meg-térö bünösnek tulajdonitja. Mellyből a
meg-térö Bünös, ~~á Catechesisnek tanitása szerint~~
azt á hasznot vészi: Hogy soha meg nem itéltetik
vagy az itéletre nem mégyen, hogy azokért kár-
hoztassék. Rom. 8:33,34. Kitsoda vádolja az
Istennek választottit? Az Isten az á ki meg igazit.
Kitsoda á ki kárhoztasson? A' Krisztus az, á ki meg-
hólt, sőt á ki fel-támadott is, ki az Istennek jobbján
vagyon, ki-esedezik is mi érettünk. Ján. 5:24.

II. A' Letzkének Második Részében immár
azt elö adom röviden a Bünösnek bottzánat-
jának valósággal való el-hitelét. Mellyről az
Apostol igy szól a Letzkében: A' Krisztusban va-
gyon váltságunk az ö vére által &c. Melly szent
Letzke szerint igy tsáttyuk, hogy nem elég tsak
tudni valainek, hogy az Isten meg-bottzátja a
Bünöket, hanem az-kürsége szerint és valóság-
gal el is kell hinni. Melly hitel részben (1.) Akkor,
midön az Ember meg-gondolja, hogy az Isten
meg-bottzáthattya az ö bünеit, és mint irgalmas
Isten, meg is akarja bottzátani, ö hozzá fojamo-
dik, és bünеinek bottzánatjáért alázatosson és
buzgóságosson könyörög. Zolt. 51: 3,4. (2.) Akkor

(2.) Mikor ebben á dologban tovább-is megyen, és valójággal el-hiszi, hogy az ö bünei tökéletesen megbotrántattak á Jesus Krisztusnak Erdeméért. Máté. 9:2. Mert á Krisztus á bünösnek botrányát az ö Halála által meg-fizette minékünk. Rom. 3:24. Az Isten-is kegyelmesen igéri azt minékünk á maga Beszédében. Jer. 31:34. És á Szent Sákramentomokban hathatósan meg-is pecsétli; Mert á Szent Vatsorában á Krisztusnak vére, melly Uj Testamentomnak vére, sokaknak bünöknek botrányokra ki-ontatik. Máté. 26:28.

Alkalmaztatás.

Mindezekből immáron K. Ft. úgy láttyuk, hogy valaki valójában bizonyosat az ö bünéinek botrányatjáról, tartozik az Istennek azokat á Törvénytételeit, mellyek á bünösnek botrányatjában ki-tündöklenek, meg-ismérni, magasztalni, hirdetni és dicsöiteni. Zsolt. 103:1-3. ~~Mindezekből~~ Dicsöitsük hát mi ~~pedig~~ á' mi Istenünket azért, hogy az ö Szerelmes Fijának vérével el-tiszitja, és eltörli á' mi bünéinket, és szörbéli igaz tiszteletével mondjuk azt á' mi Istenünknek, á' mi vagyon, Mik. 7:18. Kitsoda olyan Isten, mint te vagy, ki el-vészed á' mi álnokságinkat, és á te örökségednek maradékának gonoszságát el-halgatod. Könyörüly rajtunk oh szerelmes Istene, és minden mi bünéinket vesszed á Tengernek mélységes örvényébe. Amen.

Catechismusi XXVI-dik Tanitás.

XXII-dik Ur Vaphoz tartozó 57-dik Kérdés szerint.

Rent Letzke.

János. 5: 28, 29. Mert el-jö az ora mellyen
minden ek kik a koporsókban vagynak
meg-halják az ö Szavát. És a kik jókat tselekedtenek ki jönek az élet
tel-támadásra, a kik
pedig gonoszt tselekedtek
nek a kárhozat tel-
támadására.

Exordium. Igen titkos értelmet foglalt magában az régi korás a mellyet Istен rendelt vala arok nak meg-tiszttuláskora, a kik a meg holtak, avagy akármelly holt Embernek teste illetven, tiszta talanak valának két napokon. 4. Mós. 19: 11--19. Holott is azt parancsolja Isten, hogy Eleázár Pap egy veres tehenet viteszen ki a táboron kivül, és öletesse meg azt ö előtte, aztán égetesse meg, és annak a tehénnek hamvát meg-tartván helyheztesse a táboron kivül tiszta helyen, hogy az Izrael fiainak Gyülekezetének tartsák meg a kit ezekről tiszttuláskora való tiszttuláshoz vizek, mert bünről való meg-tiszttuláshoz vizek az. És a ki fel fedendi a tehénnek hamvát mossa meg az ö ruháit és tiszta talan lészen estvéig; és legyen ez az Izrael fiainak és a jövevénynek a ki ö közöttök lakik örök végezésül.

Melly régi korában úgy tartyuk, hogy a Veres tehén példára a Kristust, a ki a táboron avagy kivülesen Városának kerittésén kivül vitetett és meg-ölettetett a Golgota hegyén, és az Istennek szerelmétől mintegy meg ~~égettetik~~ gyüladván, vérrel elegyes igaz meg tiszttuláshoz vizét borzátott ki a maga oldalából

á maga áldalából, hogy valaki tiszta tatlan lévén jönn
ezzel á Krisztus áldalából ki fojt vérrel és vízzel alkal
magát meg mossa, tiszta légyen és meg-igazitta ígéret
Ide nézet az Apol Szent Pál, arra á mit ir á fel-Lélek
támadásnak bizonyos voltáról. 1. Kor. 15: 29. igy légyen
ván: A' Krisztus fel-támadott á halálból: és vallá
aroknak á kik el-aluttanak, lett elsö zengés nélkü

Ide tartozik az Apostoli Hitnek formájában lévés Re
ama szókelyetske: Hiszem á Testnek fel-támavigá
dását. Melyről Krisztus Urunk, János. 5: 28, 2 M
illyen bizonyságot tészen Mert el-jö az ora a
mindenek kik á Koporsokban vadnak &c. kezin

Melly szent Leczkének Magyarázatyában
Szóljunk á Testnek avagy á Halottaknak
Fel-támadásokról.

Elsöben ugyanis kéllyen meg, Mitsoda á Fel-támadás!
A' Fel-támadás nem egyébb, hanem aron Testnek m
az Halál által el-lott romlott, á Léleknek vélle
való égyesülése által, á földnek porából új életr
való fel-Lélése, á Jésus Krisztusnak mindenhato
ereje által. Melly Fel-támadáska ered á dolgok
tartoznak: (1.) Hogy az Isten á Testnek particula
láit, porotskáit, mellyekre resolváltatott, el-
tatott, á maga Gondviselése alatt meg-tartsa..
(2.) Hogy á Lélek is, melly á Testből való el-vála
tor Istenhez ment, az Isten á maga Gondviselé Fel-t
alatt meg-tartsa. (3.) Hogy á Testnek el-fenyv
dett, porrá lett részetskéit, elö-Szedje á maga sze
Gondviselése alatt, arokat újjonnan öszve rak szen
újjonna

átalan lére
újjonnan Embert formáljon arokbol, hogy a Lélekne
rel és vizzel altalmatos állása légyen. (4.) Hogy az Isten a Lelket
neg-igazitta ismét azon régi maga Testével egyesitse. És igy a
mit ix a fel- Léleknek Testével való égyesüléséből Élö Ember
. 15: 29. igy légyen. Ez az a Fel-támadás, melly a Keresztényi
tálból: és Vallásnak ólly Titka és fundamentoma, melly
t-első fenge- nélkül mind az Evangyélium, mind á mi Hitünk
nájában lé- és Reménységünk, mind á Krisus Martirsoknak
ek fel-táma- vigasztalások haszontalan. 1. Kór. 15: 13.
rcs. 5: 28, 2 Másodszor. Ennek á Fel-támadásnak Authora, Szerző
jö az ora m- Oka az Isten, 2. Kor. 4: 14. az Idvességnek Oeconomiája
ar &c. szerint pedig á Jésus Krisus, á mint maga mondja.
ában Ján. 11: 25. Én vagyok á Fel-támadás és az Élet: ismét
ttanak á mostani Szent Letzkében igy szóll: El-jö az ora melly
en
el-támadás. mindenek kik á koporsóban vadnak meg-halják
n Testnek me- az ö szavát, (: tudnillik az Isten Fiának á Krisusnak :)
lnek vélle szavát. és á kik jókat tselekedtenek, kijönek az
ból új életre életnek fel-támadására &c. Melly szerint á Fel-tá-
nden hato- madás nem csak á Jésus Krisus mindenható ereje-
k á dolgok nek, hanem az ö Érdemének, Elég-tételének, s Köz-
k particula- benjárói Fiktinelis munkája. Melly felöll Jób is
ltatott, el- az ö Hitének bizonyos tzélját igy adja elö: Én
eg-tartsa. tudom hogy az én Meg-váltóm él, és hogy az utolsó
való el-vála Ember á föld feliben áll. Jób. 19: 25.
a Fondiselej Hasonlassuk-meg Kitsodál támadnak-fel?
ek el-fenyre Fel-támadnak mind az Igazak, mind az Hamissak:
sse á maga mindenek kik á Koporsókban vagynak, á mostani
n öszve raj- Szent Letzke szerint. Evált eleitöl fogván á
újjonna Szentekneki Hitek és reménységek á Fel-támadás felöll.

Az honnan

Az honnan immáron illyen világos dolgok jönek elő, hogy (1.) A' Lélek nem hal-meg a Testtel egyűtt, hanem
1. Kir. 12:7. (2.) A Lélek a Testtől való el-válása után ~~vagy az Égbe mégyen~~ nem alhik, az az nem
szünik meg a gondolkodástol. (3) A' Lélek a Testtől való el-válása után, vagy az Égben mégyen
vagy a Pokolban. A' szent Irás-is ennél több helyet
nem emlit. Mert a többi helly csak a hengerbeszéd találmánya és költeménye. (4.) Az üdvözülendő Emberek Lelke, a Testtől való el-válása után az Égben mégyen,
Jelen. 14:13. az el-kárhozandó Emberek Lelke pedig Pokolban. Luk. 16:18. Jóllehet egyik se érzi el azt a végső állapotot, mellyet az itélet napja után ér.

II. Negyedszer azitt a Kérdés: Mitsoda Eszközökkel hatá á Jésus Krisztus á Fel-támadásában? Fel. Noha az Ur Krisztus az ö Emberi természetire nézve az Halottaknak fel-támadására nem kötelezte magát, mert csupán csak Isteni hatalom az, mi által hozzá vethetünk á Lázárnak is, ámha Nain Városbéli özvegy Aszszony Fiának fel-támadásából, hogy á Jésus Krisztus á maga Emberi természetivel-is jelen léven, és azzal á Testnek való el-jövetelének bizonyos és nyilvánvaló jelét adja, melly által mint egy, eszközökkel hatá, az Isteni Erö munkálkodik. Lázár, jöjj ki. Ján. 11:43
Lázárnak így kiálta: Lázár jöjj-ki. Ján. 11:43
annak Ifjúnak így: Ifjú, tenéked mondom,
kelj-fel

...elj-fel. Luk. 7:14. így lészen á Fel-támadáskor-is.
Ezt á jelt pedig, hirdja á Szent irás az Emberfia
Szavának, á mint láthatni á Leczkében. Trombi-
tának hatalmas szavának. Máté. 24:31. Utolsó
Trombita fónak. 1. Kór. 15:52.

Ötödször, á mi á Fel-támadásnak meg-határ-
ozott Napját illeti, azt senki nem tudja, sőt-eri-
ünknek im-é szavai szerint: A' napot pedig és
órát senki nem tudja, még á Mennyei Angya-
lis, hanem csak az én Atyám egyedül. Máté.
24:36. Mindazáltal bizonyos az, hogy lészen
annak utolsó napon, mellyen mind az Igazak,
mind á hamisak fel-támadnak azon egy időben.
1. Kór. 15:52. A' kik pedig az utolsó napon életben
találtatnak, azok tudálatos képpen el-változnak,
mellyről bővebben alább gyanánt lészen. És így á
kik meg-hóltak vólt á Krisztusban, fel-támadnak
elsőször, azután mi élők kik meg maradtunk vólt,
el-ragadtatunk azokkal egyetemben á Ködörben
az Ur elébe. 1. Thessa. 4:16, 17.

De már Végezetre hágyjuk-meg, mitsoda Vigasz-
talása és Bóldogsága lehet á Hivő Keresztény Embernek
á Testnek Fel-támadásából? Erről á Catechesis az
57-dik Kérdésében így Felel, hogy nem csak
abból vitetik arontúl, mivelhogy á Testből Ember egyen
az ő fejéhez á Krisztushoz, hanem az ő Teste-is á
Krisztusnak hatalma által fel-támasztatván, vissza
az ő Lelkével egyesül, és á Krisztusnak dicsőséges

Testéhez

Testéhez hasonlatos lésen. Az az, az Istennek Testeit á Fel-támadáskor, az ö Lelkeikhez rí-sontag örvendezve egyesülnek. El-változnak de nem természetekre, hanem minemüségekre nézve. Halhatatlanokká és á Krisztus Jézus dicsöült Testéhez hasonlókká tétetnek. Filip. 3:21. Ki el-változtattya á mi alázatos Testünk hogy hasonlatos légyen az ö dicsöült Testéhez 1. Kor. 15:44.

Tudomány.

Olly közönséges lésen az Halottaknak Fel-támadáskor, hogy minden Ember az utólsó napon fel-támad. És á kik jóra Testre tseleredtenek, kijönek az életnek fel-támadására; á kik pedig gonoszt tseleredtenek á Kárhozatnak fel-támadására.

Ezt bizonyitya az Apostoli Hitnek Formájában lévö im é tsikkelyetske: Hiszem á Testnek Fel-támadását. Ide mutat-ott kivált képpen annak Következtségnek Formulaja: Én vagyok á te Istened Melly á Fel-támadást olly hathatosan tanitja, hogy nem azért akarta meg tsáfolni: Az halottak fel-támadások felöl nem olvastátok é az Istentöl mondott nékiek illyen módon: Én vagyok Ábrahámnak Istene, és Izsáknak Istene, és Jákóbnak Istene: az Isten pedig nem holtaknak hanem élöknek Istene.

Továbbá: Meg-tetzik az Halottaknak Fel-támadása, á Krisztus által végbe vitt Váltságnak

...rendelésünkjából, mert á Jésus Krisztus nem tsak á Lé-
...ö Lelkeinknek hanem á Testnek-is Meg-Váltója. 1. Kor. 6:20.
...t-változna Igyan-ert kivánja az Istennek Igasságа, melly az
...nüségekre gonoszoknak meg-jutalmaztatását, á gonoszok-
...us Jésus m...nak pedig meg-büntetéseket nem tsak azoknak
...nek. Filip... Lelkekre, hanem Testekre-is ki-terjeszti. 2. Tim. 1:12.
...os Testüm ~~Vétkes~~ Félelygettenek tehát mindazok á
...Testéhez...ik á Sadduceusokat edgyütt tagadták á Fel-
...támadást. De még mais sokan találtatnak olly
...lottalnak Athenusi nevet viselö Emberek, á kik neveik és
...n Ember tsufolják azokat á Keresztényeket, kik hisik
...s á kik jóra Testnek Fel-támadását. Bizonyára az illyetén
...etnek fel-t...fos beszédü Emberek, nem az életnek fel-támas-
...ását, hanem á Kárhoznatnak Fel-támadását
...roskodtsel...önek ki á koporsóból.
...-támadása Félelygenek ——— azoknis, á kik úgy képzelödnek,
...ennyában hogy á melly Testben most vagyunk, nem azon test,
...stnek Fel- hanem más test támad fel. Már pedig á Szentirásból
...spen ama világos, hogy é rothadandó test, rothadhatatlan tex-
...á te Istenednek, és ez halandó test, halhatatlanságot
...tanitja, költöik magára. 1. Kor. 15:53. Tehát ugyan ez á
...em egyéb Test-támad-fel, mellyet az Ember é Világon hordoz,
...e halottal de sokkal dicsöségesebb állapotban, mint most
...átotte á...vagyon. Fel-támadnak á tsontják-is Bémásis,
...: Ki vagy de nem tsontján, bémány hanem é's Testben.
...ene, és ta Némellyek lehetetlennek mondják á Fel-támadást
...hóltaknak...ért, mert sokan á vadaktól, madaraktól, halaktól
...meg-emésztetnek. Sőt vagynak olly an Emberek
...ak Fel-ta...ük Ember hússal élnek: á Szent Emberek testét
...ltságnak meg-é's-
...min

meg-éli á hitetlen, s annak testére lépen, hogy
támadna hát fel, azt mondják azzal az hitetl
nek, vagy pedig kié lessz akkor az á Test, akié á
meg ölttek, vagy akié á ki meg ölt mást? Den
mindezekre á többek között azt feleljük, á mi
á Krisztus monda á Sadducéusoknak. Máté.
22. Tévelygetek mivelhogy nem tudjátok az
sokat, sem az Istennek hatalmát. Mert az Is
az öreinek még trontjaikatis meg-ölti. Sólt. 3

Applicatio.

Minderekből immáron á mi Fiskünk ez:
á Testnek Fel-támadását tartsuk á mi igaz
tünetnek s Vallásunknak kiváltképpen való-talál
fundamentomának: Mert á boldog Fel-támadásnak fundamentoma, az Isten és az Embe
előtt való jó Lelki-esmeret, á jó Lelki-esmére
fundamentoma pedig, á szent és kegyes élet
A' kinek késke vagyon az első fel-támadásban,
melly az igaz Meg-térés és Penitentziatar
által lépen, késke lépen annak á második Fel
támadásban is, á melly lépen az örök életre.
Jelen. 20:6.

Ha azért Keresztény Ember kivel szerint
mindjárt á halál után á Krisztushoz menni, az
zeá minden igyekezetedet arra is, hogy az igaz
Hit által naponként jobban jobban egyesülj
te Fejeddel á Krisztussal, és ezt az egyességet
kozoljad álhatatosson á buzgó szeretet által.
é jövendőben boldogúl fel-támadni? élj hát
szentül. Mert á szent életet követi á boldog ha
á boldog halált pedig á dicsőséges fel-támada
Kívánod hogy á te Tested á dicsőségre támad
fel? ne élj hát á bűnökben és á szégyenes vét
mert á Sátánna, kéjsegei, tólvajlodó testhez

Ex

Első ol

Első

Első

Első

Catechismusi XXVII-dik Tanitás.

XXVII-dik Ur Naphoz tartozó 58-dik Kérdés szerint

Szent Letzke.

Róm. 6: 23. Az Istennek ajándéka az örök
élet ámi Urunk Jésus Krisztusban.

Exordm. A' Mózes által fel-állittatott Sátor
felöll olvassuk 2. Móz. 25. hogy abban kettö volt a szentnek
helly, az elsö szentséges helly, az elsö szentséges hejen
vala fel-találtatott a gyertya tartó, az arany Altal, és a
kenjeszerö ólbáz, a gyertya tartóhoz való két szövét-
nekkel, étellel, és egyéb jó illattal. A' másik szen-
téges hellyben pedig lakoik vala a שכינה Schechinna,
ma tüzes terhes felhö, melly a Kegyelem táblája
elett a Kérubimok szárnyaival be vala fedeztetve.
Az elsö szentséges hellyben be mehet vala az Aldozó
Pap minden nap: A' második szentséges helyben
pedig Esztendönként csak egyszer mehet vala be.
Ez elsö szentséges helly, példázta itt e földön vitéz-
edö Uj Testamentomi Atyafiszentegyházát, [redacted]
melly az Evangyélium világánál szemléli az élet-
nek kenyerét a Krisztust, a' kit a Keresztény Hivek
Hitöknek szemeivel szemlélnek, hogy az ö általa
szerzettetett jótéteményeinek, avagy Lelki jóllnak ré-
szesi lehessenek. A' második szentséges helly pedigen
példázta a Mennyországot, a' hová annak örökké való
Fö Pap a Krisztus egyszer bé ment, hogy meg-jelenjék
Istennek elötte mi értettünk. Zsid. 9: 24. hogy minket-is
a' gyözedelmes

X Ebben a reménységben vadnak és ert a Szentséges hejet szemlélik ma

á győzedelmeskedö Anyaszentégyházzal edgyütt
á szentséges hellyben á Menyországban egyszer bi[örökl]
X Ert á reménységet szemlélik — mindnyájon [örökl]
Keresztény Hivek, valahik az Anyaszentégyháznak
élö tagjai, és á' bünöknek bótsánatja által az I[sten]
nek barátságára felvétetvén, hisik á Testnek fel[tá]
madását és az örök életet az az, az Istennek a[z ö]
á töreletes boldogságnak bizáját. Mellyet az Apostolus
Kent Sál Isten ajándékának nevez, Rom. 6: 23. igy mond
ván: Az Istennek ajándéka az örök élet á mi Urunk Jesus
Jesus Krisztusban.

Melly Szent Letzkének Magyarázattyában illyen rendel mégyek elö:

I. Kéllok az Istennek kiváltképpen való ajándékáról az örök életröl.

II. Á' Hivek kötelessegeiröl — Kéllok arokról á kötelességekről á mellyek az örökéletet avagy Boldogságot töreletessé tészik.

I. Á mi az elsöt nézi. Az Istennek kiváltképpen való ajándéka az örök élet, Definitiojára, avagy nézetire nézve nem egyéb, hanem az á töreletes Boldogság, á mellyet á Hivek és Válaszstattak, az Istennel és az Istennel együtt, testestöl és lelkestöl birni fognak az Égben, mindörökké. Ezt pedig megerösitenünk ezen két okokbol. (1.) A Szentirásnak világos tanubizonyságibol. Mellyröl igy szól Jób 19: 25. Én is tudom, hogy az én Megváltóm él, és hogy az utolsó Emberen á Földöl fel-támad. (2.) Meglehet erösiteni az Istennek Töreletességebö[l]

Mert

l edgyüt
gyfelez bi
onyaján
gyhaza
ltal az I
sínek fel
et az Apos
6: 23. igy
mi Uzun
tyában
ló ajánde
tárotaza
gyül álló
avagy B
vált lépj
agy ner
letes B
z Isten
l biznia
g meg h
t iratna
fáll Jo
m el, el
az. (2.)
ségeibő
Mert

Ifert (1.) Minthogy az Isten leg-fább Jó, tehát Életség kivül
örli az öréivel önmön magát, leg-ditsőségesebb és leg-
tökéletesebb modon; é pedig nem lenne meg, ha á Hivek
örökkévaló Boldogságban nem élnének az Istennel.
(2.) Ha az Isten Igaz, á Ki meg-ígéret mindeneknek
az ö tselekedetek szerint. Tehát kürség, hogy légyen
olyan Élet, á mellyben az Isten, mind á Hivekre,
mind á Hitetlenekre nézve, tökéletesen megmu-
tatja á maga Igasságát. ~~Ezt az Isten Igasságát-~~
~~vagyis á Catechesis az 58dik Kérdés alatt léro~~
~~Jelentse ugyanis~~ és en mostani életemben-is
ezzem az én kivemben, az örök életnek bennem
való kezdetét.

Továbbá: Nevezetik ez az örök élet örökkevaló
örömnek-is. Mert meg-tünik abban minden szomo-
rúság, annak okaival egyben. Jelen. 21: 4. És nem egyéb,
hanem örömnek elégsége, meg-mondhatatlan
örőm, és örökké tartó örőm lészen abban az életben.
Esa. 35: 10. Ez pedig az Apostól, nevezi Isten ajándé-
kának, igy szólván á Levelében: Az Istennek ajándé-
ka az örök élet á mi Uzunk Jésus Krisztusban. De
vallyon miképpen hozhatják Ki á Hivek az ö Lelkek-
nek munkáiból, hogy minden bizonyal légyen örök
élet? Fel. Igy, mert nem álhat meg az Istennek
Jóságával és Hiséges voltával, hogy azok, á kik
őtet keresik, tsak haszontalan reménységgel és ki-
vánsággal gyötrettessenek, á mellyből ki hozzák
á Hivek, hogy az Isten, á ki ezeket az indulatokat
és kivánsá

Erről az Igasságáról tanit á Catechesis az 58. Kérdés igy szólván: Kérdés: Mirzoda vigasztalás forrasza a tudnillik bölcsőből: Hiszem az örök életet? Fel. Ez, hogy ez én

és Kivánságokat szerzette és be-öltötta az ö Lelkeibe
minden bizonyal bé-is tellyesíti azokat. Filip. 1:6.
Mellyből immár bizonyoson ki jö, hogy vagyon örö
élet, melly olyan jó, olyan Bóldogság-és Dicső
a melly el-rejtetett mi-tőlünk ez Életben, mivel
által azt mondhattyuk a Szent Irással hogy
állani fog: (1.) A' Testnek és a' Léleknek minde
gonoszától való tellyes meg-szabadúlásában.
Jelen. 21:4. El-töröl az Isten, a' Hiveknek szemeikr
minden Könyhullatást, és a' Halál többé nem l
sem, semmi Keserüséggel való síras, sem Kiáltá
sem semmi fájdalom nem lészen többé. (2.)
ez az örök élet, minden jónak tellyes birásába
Ugy hogy (1.) Az észtelen töréletesen meg-esmér
az Istent, és az Istenben mindeneket, valamelly
az ö dicsöitésére szükségesek lésznek. A' szerin
ámi vagyon, Ján. 17:3. Ez az örök élet, hogy tégy
egyedül esmérjenek tenni igaz Istenek, és a
el-bótsátottát a Jésus Kristust. Ismét a mit mon
Dávid. Solt. 17:15. En igasságban meg-látom a te valá
Orczádat, meg-elégittetem a te ábrázatoddal mi
dön fel-serkenek. (2.). Az Akarat tö életesen fogja által
szeretni az Istent. Ján. 17:26. (3.) Az Embernek Lé és Bo
esmérete, ebben az Istennek Esméretiben és szere Nem
tetiben fogja magát örvendeztetni és győnyörkö világ
tetni. Solt. 16:11. Midön az Embernek Teste alk az E
matossá tétetik az Istennek dicsöitésére, az a I.
a' Jésus Kristus meg-dicsöült Testéhez hasonló léte állo
Es h ságot

És hogy röviden elő adjam, az egész Embernek Bóldogsága, az örök életben fog állani, A' Szent Háromságnak legközelebb való Egyességben és Társaságban. 1. Ján. 1:3. Imé az Istennek Hajléka az Emberekkel van, és ő velek lakozik, és ők Népei lésznek, és az Isten az ő Istenek ő velek lészen. Ezt bizonyitya Krisztus Urunk, Ján. 17:24. igy kólván: Atyám, a' kiket nékem adtál, ákarom hogy a hól én vagyok, azok-is én velem leggenek, hogy lássák az én Dicsőségemet. Ezt pedig Hivéinknek áll arról ámaga Dicsőségéről, mellyet a' Választott Hivek az örök Életben, avagy Bóldogságban fognak látni. A' midőn Krisztus, tellyes erőben azt mondhattyuk: Én az én Szeretőmesémé vagyok, és engemet Kivánó. Ének. 7:10. mellyet a' Szentirás, nevez az Istennek színről színre való látásának, a' mint láthatni. 1. Ján. 3:2. Hasonlatosok lésznk ő hozzája, mert meg látjuk őtet a' mint vagyon. E' pedig nem valamelly puszta és hasontalan látás lésznek, mint mikor valaki valamelly szép képet lát, de abból semmi hasznát nintsen; hanem állyan látás lészen ez, a' melly által az Isten minden ő Jóságát, Kedvetes voltát, és Bóldogságát közli azokkal, a' kik őtet látják. Nem különben, mint a' Napnak látása által meg-világosittatik, meg-elégittetik, és meg-újjittatik az Ember.

II. De már Másodszor, lássuk meg azokat a' körülálló dolgokat, a' mellyek az örök Életet, avagy Bóldogságot tökéletessé tészik. Ezek között (1.) Első a' Hely, a' melly

á melly az Egeknek Ege léssen, az Istennek Városa. Jelen. 21. Az Istennek Paradicsoma, Luk. 23:43. Az Atyának Háza. Ján. 14:2. A' melly az örökké tartó örömre és vigasságra nézve, Ábrahám kebelének neveztetik. Luk. 16:22.

(2.) Második dolog á Társaság, á melly á Kent Angyaloknak és minden választottaknak egész sokasága léssen, á kik á szeretet által tökéletesen egyben kötettetvén eggymással, egyenlőképpen lésznek foglalatosak ennek á Kent Háromságnak Istennek keretében és dicsőítésében. Jel. 4:10.

(3.) Harmadik dolog, az örökkévalóság, ugy hogy ennek az életnek soha vége nem léssen. Máté. 25:46. Melly Boldogság az örök életben ólly nagy léssen, hogy soha szem olly at nem látott, fül nem hallott, sem Emberi szív meg sem gondolt. 2. Kor. 2:9. Mellyről á Christus ezekképpen tanitja, hogy ez az örök élet, végre adatik minékünk, hogy abban az Istent mindörökké dicsérjük. Jelen. 5:9-12.

Tudomány.

A' Keresztény Embernek á tökéletes Boldogságban
feltöltvaló reménysége, és vallás-tétele ez:

Hiszem az örök Életet.

Igazsága e Tudománynak vagyon á Kent Lélekben holott így áll az Apl: Az Istennek ajándéka az örök Élet, á mi Urunk Jésus Krisztusban. És így az A' második

...ennek Városa...
...uk. 23:43. Az
...ör örökké tartó
...ahám kebelén

...mely á Kent
...talnak egik
...tal töröletes
...egyen töképpen
...ent Háromságéri
...itesében. Jel
...királóságá
...ége nem lése
...ör örök életbe
...ollyat nem
...n Emberfi
Mellyről á C
...ör örök élet, a
...ában az Isten
...:9-12.

...az Apostoli Hitnek formájában. Hogy pedig ezt
...világosan meg-értheßük, ezeke nékünk jegyezzük meg,
...hogy az Isten az örök Életnek el-érésére három gra-
...dusokat rendelt. (1.) Ebben az életben az örök Életnek,
~~Térjére~~ s boldogságnak fenegjét kóstoltatja meg.
(2.) Nagyobb mértékben kóstolja azt meg á Lélek
...kor á Testtől el-válik, és az Isten színe eleiben
...tetik. (3.) De á töröletes boldogságot meg sem-
...el akkor, hanem mikor az Ember fel-támad,
Lélektől Testtől be-vitetik Mennyországban,
...kor lészen á töröletes boldogság.

De vallyon mikor hiszi igazán á Keresztény Ember
...örök Életet? (1.) Akkor á midőn szive szerint kívánja azt,
minden igyekezetét s tehetségét reája adja, hogy
...t el-nyerhesse. (2.) Mikor Hitbéli tellyes Biza-
lommal el-mondhattya Szent Pállal: Tudom kinek
hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az ő nálla
...tett Letétemet meg-tarthatja ama napra. 2. Tim.
1:12. Melly Örök Életnek el-érésére, Erkölcsösségben való
...kor á Krisztus Jézusban való igaz Hit. A' Ki lészen á
...ségben vagyon annak örök élete. Ján. 3:36. A melly Hit
...ségre, hogy Élet dolgokban mutassa meg magát minékünk
...ni: Az Első ez: Hogy á Hivő Ember, minden erejével
...tehetségével, á szent és Egyes életben gyakorolja magát.
Mert jöhetnek ingyen Kegyelemből való ajándéka az
...Istennek az örök Élet, mindazáltal senkinek nem
...adatik, hanem csak annak, á ki á jótselekedetekben
...való állhatatossággal keresi az örök Életet. Rom. 2:7.
A' második ez: hogy á Hivő Ember minden Keresztet és
...nyomorúságot bé-essséggel el-viseljen á Mennyországért.

Mertha

Mert ha á Kristussal edgyütt fenvedünk, örökképpen
megdicsőülünk. Mert azt mondom bizonyal, hogy
mellyeket most fenvedünk, nem hasonlíthatók
á dicsőséghez, melly nékünk megjelenendik. Rom.
8:17,18. Alkalmatatás.

Ha már Kegyes Lélek, tsak egy keveszsé megis
gondolod ezt á Mennyei örömet, és örök Boldo-
ságot, vallyon meg-álhatod, hogy azt ne mondj
á Dáviddal: Melly igen bőrséges á te jóvoltod, mel-
et-rejtetted á tegedet félőknek. Zsolt. 31:20. Vesszük
hát szivünkből á Világ szeretetinek horgát, ra-
dott maradványit, és elmélkedjünk figyelmetes-
ebben az égről és arról á Boldogságról, á melly ott Fel-
tetett á mi számunkra. Gyakorolyuk magunkat
á Hitben, Keressünk mindeneket á Jésusban, és
várjunk mindeneket á Jésustól. Igyekezzünk
Kegyalmatosan, á mi Istenünket az ő dicsőség-
Tökéletességeiben, mindáltal, és jótétemé-
nyeiben jobban jobban meg-ismérni. Így lés-
zünk, hogy midőn az utolsó Napon az Ur Jésus
meg-jelenendik ezt az ő üdvezítő szókat mon-
dhassuk: Jöttek-el ez Atyámnak áldottai,
birjátok az országot melly meg Épitteretett
tinéktek á Világ fundamentomának fel vetés
előtt. Amen.

Catechismusi XXVIIIdik Tanitás.

XXIIIdik Urvacsorahoz tartozo 59--61. Kérdésekről szóló.

Textus. Rom. IV. X. V. Annak á ki nem munkálodik, hanem hiszen abban á ki megigazitja á hitetlen embert, tulajdonittatik az ö hiti igasság gyanánt.

Exordium. Az Ó Testamentomi Fő Papnak öltözetei közöt igen [illegible] öltözet vala, A' Fő Papnak fejér felyemből tsinált Palástja, avagy felső ruhája, melynek aljára közül tsengetyüttsék és Gomagránátotskák voltanak. 2. Mós. 39. v. 22--26. Mellyet Papi Palástot példázta ama mi Fő Papunknak az Ur Krisztusnak Prófétai avagy Papi Tisztit, ki az ö szentséges beszédének hathatos tzengésével á maga ismeretire hivn, hogy ötet á mi hitünknek szemeivel, ne tsak úgy szemléljük immár mint á Győzedelem után ditsőséggel, Majestással s Felséggel érkezedöt, hanem egyszersmind úgyis szemléljük és gondoljuk, mint [illegible] illyen gyönyörüséges Palástban felöltözött Fő Papunkat.

Itt arért tartsuk meg azt, hogy az Ó Testamentomi Fő Papnak, fejér felyemből tsinált Palástyán függő arany tsengetyük példázták az olyan Embereket, á kik máskor szerzetnek és intsenek, hogy á Krisztus el jött igasságban, kit az Anyaszentegyházban mais á mi Hitünknek szemeivel mindnyájon szemlélhetünk. A Gomagránátok jelentik á Krisztus igasságának azt á gyümöltsit, á mellyet el vesznek azok á kik Martyrsomságot szenvednek és Mennyei ditsőséggel

meg

meg éresítettek és á Lik á mái Keresztény Hivek
Közül bir által á Krisus igasságának ismérezire
jutnak. Mellyről az Apl R. Lál. Kon. 4: 5. igyköl-
Annak á Kinem munkálodik &c. Ut est in Textu

Minthogy K: H. er elött valo Tanitásimban sok-
lottam az Apostoli Hitnek XII. Ágazatirol, már
+ most Következnek hogy kólyák
+ ~~most Tanitásomban~~ á Hitnek gyümölcze-
röl, amjiban á menyiben á Bünös Ember
Isten elött á Krisusban megigazul.
Melly Szent Lecziének Magyarazattyában figyelm
I. A' Hit által valo megigazulásnak hasznara.
II. A' Megigazulásnak eszközére, melynem á
tselekedet, hanem á Hit.
III. A' Hitbeli megigazulásnak formalis okára.

I. Minthogy az Apl itt á mostani Leczében nem az
ártatlan, hanem á bünös avagy á hitetlen Emberne
meg-igazulásárol Koll, azért elöre azt Kell megtudnu
Mitsoda á bünös Embernek az Isten Széki elött való
meg-igazulása? + ímellyis nem egyéb, hanem az
Istennek mint Birónak által Kegyelmes Sententziája,
mellyel á bünöst, á Krisus Jésusnak, néki tulaj-
donittatott ~~v~~ eleven hittel ~~meg~~-fogadása igazsá-
gáért, minden büntetésre valo Kötelességétol ab-
solválja, büneit meg-botsátja, igaznak valja ~~v~~ a
által az örök élepre jusztá. Hinni Kell hát á bünö-
de á Krisus által megigazulni Kivánó Embernek
nem tsak azt hogy vagyon Isten, mert ezt az ördög
is hiszi, hanem azt is, hogy á Jésus Kristus
töreletes elégtételében valo hit által várhatja
bünei

bűnének bocsánatját, így kívánn az Istennek mint
Bírónak: Nintsen nékem igazságom, melly á Tör-
vényből vólna, hanem melly á Krisztusban vá-
hit által vagyon. Filip. 3:9. Ez által állok előtted,
tekints erre, és erejét így Kegyelmes énnékem,
'sadj just az örök életre. Ekkor tégedet az Atya
Isten nem néz te magadban, hanem néz á Krisztus
érdemére, igazságára, mellyet hitednek Kezében
tartasz, és úgy néked tulajdonitja azt á Krisztus
érdemét és igazságát, mintha á Törvényt te
töltötted vólna bé, á Bűnt te törlötted vólna el,
á Sátánnak fejét te zontottad vólna meg.
Melly Jésus Krisztus néked tulajdonittatott i hit
által [illegible] igazságáért, erre á fenten-
tziát pronunciálja Isten: Meg vagynak bűneid
bocsátatva, nem vagy bűnös, azért just adok
tenéked az örök életre.

Mellyből Könnyen által láthattyuk, hogy á
Hit által való meg-igazulásnak hasznai ezek: hogy
Isten előtt á Krisztusban meg-igazulok, és az örök
életnek örökőse vagyok. Amint á Catechesis az
59dik Kérdés alatt lévő Feleletben tanitja.
De már itt illyen Kérdés fordul elö: Vallyon ha-
szontalan dologé, hogy az Ember hiszen az Isten-
nek és az ö beszédének. Fel. Nem. sőtinkább Ezt
dicsőséges hasznait véki ennek az ö Hitének. Első
haszon ez, hogy ez által á Hit által az Isten előtt á
Krisztusban meg igazulok. Rom. 5:1. Második haszon ez,
hogy az

hogy az által á Hit által az örök életnek örökösei
vagyok. Ján. 3: 16.

II. Figyelmezzünk immár á meg-igazulásnak
eskörére, melly nem á tzeleredet hanem á Hit. Az
Apostolnál á Lélekben levö im é szavai szerint: Annak
á ki nem munkálodik hanem hiszen. Ezt bizonyitya
á Catechesis 60. dik Kérdésben igyszólván: Minodon
igazulsz meg az Isten előtt? A mellyre ezt feleli:
Egyedül á Jésus Krisztusban való Hit által &c. tege
totam Responsionem. Ugy láttyuk K: H. hogy mind
az Apol, mind á Catechesis, nem á tzeleredetet,
hanem á Hitet mondja á Meg-igazulásnak esz-
közének. Midön már á K. biras, á bünös Embernek
az Isten előtt való meg-igazulásáról beszél, ezt
á szót, Meg-igazitani, vagy Meg-igazulni, Birói
vagy Törvénybéli értelemben véssi, úgy hogy annyit
tészen ez, mint á Vádoltatott személyt, á vádlástol
és á büntetéstől szabadosnak mondani. Ésa. 50: 8. Kö
zel vagyon á ki engemet meg-igazit, kitsoda perel
hetne énvelem.

De vallyon á szegény Bünösnek Meg-igazitása, Birói
tzeleredetüé az Istennek? Igenis úgy vagyon: Nemis
érthetni-meg világosabban az Embert ezt á nagy Titkot,
mintha úgy gondolkodnik erröl, hogy úgy vagyon á dolog
ebben az Istennek Lelki itéletiben, á mint é Világi
itéletekben vagyon. Hogy pedig é dologrol világos
értelmünk lehessen. A' Biro, itt az Isten, még pedig
úgy gondoltatik itt az Atya, mint meg-sértetett
Biro. A' Fiú, mint Kezes. A' Szent Lélek, mint az
á ki az Istennek kegyelmes sententziáját á mi Lelkei-

megjele

meg-jelenti, és bizonyosokká tészen minket arrol,
hogy már meg-igazittattunk. A' Vádoltatott személly,
á Kegyetlen Bünös. A' Vádolok á Sátán, és az Istennek
Törvénye. A' Tanú, az Embernek Lelki esmérete.
A' Vigasztaló, á Szent Lélek, á Ki birtatya á Bünöst meg
mutatya néki, á Keresztyén, á Jésus Krisztust, á Ki minden-
kért, valakik ö hozzá fojamodnak, eleget tött az Isten
igazságának. Be mutatván az ö Szent Attyának, az
illyen Bünösért végbe vitt Engedelmességét és Ki-
ontatott vérét, ert mondván: Jób. 33: 24. Kabadítse-
meg ötet, hogy megne haljon, találtam engesztelést
néki. A' Mennyei iró Deák pedig á Szent Lélek, ~~Ki~~ mintegy bévija
~~iratja~~, ert á Sententziát, á Léleknek belsö részeiben.
Meg-esmértetvén á Bünössel, melly nagy Kegyelmét és
Jótétemenyét Ö rajta tette az Isten ö vélle. Egyszersmind
fel-inditja á Bünöst az Istenhez való szivbéli hálada-
tossagra és buzgó szeretetre. A' mellyekből bátran
és örömmel Ki hozza á hivö Bünös, hogy ö már meg-
igazittatott. Rom. 8: 33: 34. Hogy pedig á Bünös meg-
igazittatik, egyedül az Isten ingyen való Kegyelmé-
Kegyelméből, á Jésus Krisztusban lett Váltságnak általa.
Kegyelméből tészen. Rom. 3: 24. Meg-igazultnak, Isten

III. De már Harmadszor figyelmezzünk á Hitbéli
Meg-igazulásnak formalis okára. Ennek á Meg-igazu-
lásnak Fundementoma, és formalis avagy valóságos
érdemlö oka, nem á mi Hitünk, hanem á Jésus Krisztus
tökéletes igazsága, á mi Hitünk pedig tsak Eszköz,
melly meg-fogja á Jésus Krisztus érdemét és igazságát,
mellyrenézve az Atya Isten, minket igazaknak, ’s
ártatlanoknak pronúnciál. Tulajdonittatik pedig
á Meg-igazitás á Hitnek. (1.) Azért, mert hit által

vagyunk

xagaskodunk á Kristushoz, á Ennek igassága fundamentoma á mi Isten előtt való meg-igazulásunknak. (2.) Mert trak hit által kapjuk magunkra á Kristus igasságát, és trak az által tészünk bizonyosok az Istenben bottáto kegyelme felöll.

De továbbá, á Hit által való Meg-igazulásról így köll á Catechésis á 61-dik Kérdésben: Miért állatod azt hogy te egedül trak á Hit által igazulsz meg? Felelet Nem azért &c. lege Responsionem. Jóllehet magában foglalja á Hit á Hivő Lélekner, az Istenben á Krisztus való mindenjó és kent indulatit, mindazáltal nem á Hit az, á mellyért az Isten meg-bottatja á mi bűneinket, és az örök életre való juss ajándékozza minékünk. Mert magais á Hit, Istennek ajándéka és munkája. Filip. 1: 29. Annakokáért sohol nem mondja á K. Irás, hogy meg-igazittatunk á Hitért hanem á Hit által, vagy á Hitből. És így tellyességgel kilséges, hogy az á Hit, á melly által meg-igazittatunk és üdvözülünk munkás légyen á Kereset és á Jótselekedet által. Mindazáltal, ez á Krisztussal való Egyesség á melly által az ö igasságában tékesittetünk, nem tészen á Kereset vagy á Jótselekedetek által, hanem á Krisztus Kegyelembéli igéreteiben és Garantsolatiban való Hitbéli Meg-egyezés által.

Ebből már világosson meg-érthetjük á mostani Kent Leczkét: Annak á Hinek nem munkálodik: az, á Ki á Törvényt be nem tölti, hanem tisten abban, á Ki meg-igazitja á titetlent, az az hittel el fogja á Jésus Krisztus igasságát, és azért hiszi, hogy noha ö magában gonosz, az Istenitől el idegenedett, mind azonáltal á Jésus Krisztus igasságáért meg-igazitja ötet az Atya Isten. A' Hit

A' Hit tulajdonittatik néki igasságára, az az, arra Hiti folgát néki meg-igazitásara.

Tudomány.

A' bünös és magában hitetlen Embernek Isten-elött való meg-igazulása, Istennek ingyen kegyelemböl való munkája. Igas. á lecz

Jollehet ugyan á Meg-igazitás az itélö Birónak Sententziája, de olyan Birónak, (1.) A'ki felső Magistratus, kinek kezében vagyon az élet és á halál, kinek hatalmában vagyon á bünösnek gratiát adni, vagy az ö törvényének szorossága szerint meg-büntetni. (2.) A'ki á Kegyelemnek székiben ül, és így á ki ingyen való kegyelmessségéböl meg mérsékli igasságát irgalmassággal, mellynek végben vitelére maga kéres ítetik. (3.) kinek törvényes igasság nélkül Isten elött meg nem igazulhat, illyen igasság pedig mi bennünk nem találtatik, hanem csak á Krisztusban, á ki az Isten igasságának eleget tett. (4.) Ezt az Atya Isten ingyen kegyelemből nékünk tulajdonitya. semmi mint hát it á mi az Emberre nézve ingyen kegyelemből való nevolna. Kegyelemből való az Isten örökül fogvavaló szerelme: az örökké való Testamentom: á Fiu Isten kegyessége: az elhivás: az ujjá szülés: á Hit: á meg-igazitásban, az á kegyelmes sententzia, mellyel á bünöst á vád alól fel-szabaditja Isten, meg-botsátja büneit, 's just ád az örök életre. Mindezek ingyen kegyelemből vadnak.

Alkalmaztatás.

Mindezekből á mi szivünk szerzésünknek szorai szerint ez: Keressétek elöször az Istennek országát és annak igasságát.

Mát. 6:33. tellyes

tellyes igyekezettel azon légyünk, hogy az Isten igasságát kereszsük. Tanuljunk á Sidónak firahmas példájoron, á kit á magok igasságokat igyekezvén állitani, az Isten igasságának alája nem adták adhatták magokat. Rom. 10:3. És minthogy á meg igazitásban nyeri meg á bünös az ö bünéinek botsanatját, ejtsünk meg melly bolodog azok á kik meg-igazultanak és bünök botsánatját meg-nyerték, á kiről igy Szól Dávid. Solt. 32. 1,2. Boldog á kinek hamissága meg-bótsáttatott és á kinek büne el-federtetett. Boldog Ember á kinek az Ur nem tulajdonitja hamisságát, és kinek lelkében nintsen tzalárdság. Nintsen Ég alatt olyan bólodogság mellyet az illyen Ember meg ne nyerne vólna. Ejtsünk meg melly komoru állapotjok vagyon azoknak, á kiknek bünök meg-bótsátatra nintsen, mert mint az ajtó-előtt fekvő kutya egy kor fel-ferken á bün, ezá zokan, és igy bánik vélle mint Jézabellel á kutyák, á kit fejjel faggattanak.

Mi pedig menyünk á Jésus Krisztushoz hittel. Di tzekedjünk az Istenben, és nem magunkban ezt mondván: Nem nékünk Uram, nem nékünk: hanem á te nevednek adjad á ditsőséget, kegyes igasságodért, és irgalmasságodért. Ámen.

Catechismusi XXIXdik Tanitás.

XXIVdik Ur Naphoz tartoró 62–64dik Kérdésekről pedig.

Textus. Luk. 17. V. 10. Ha mindazokat meg-tselekedenditeknis, mellyek nékteк parantsoltattak, azt mondjátok: haszontalan szolgái vagyunk. mert á mit tselekedtünk azt tselekedtük.

Exordium. Senki végtelen az Áldozó Papok közül á Kent szolgálatnak végben vitelére elönem járulhatott mind addig, mig á maga tulajdon köntösét avagy ruháit le nem vetette, és az Ur Istentől nékiszentelt áldozatot nem vette. Papi szentséges köntösben fel nem öltözött. 2. Mós. 28. Az elsö Emberröl Adámrolis azt olvassuk, 1. Mós. 3: 21. hogy a meztelenségen ki-nem-tsinálni köntöse nem vala, hanem füge fának leveleit fonván egybe, abból tsinálának magoknak köröngyöt, köntöset, mikeppen bünben esének, de azö tsinálának meztelenségeknek el-federésére, az Ur Istennis maga tsinála Adámnak és azö Feleségének bör-ből ruhákat, mellyekbe öket fel-öltöztete.

Mit akart az Ur Isten ezzel a maga tsudálatos bölts munkájával és az emberekneк kijelenteni és értésekre adni, könyen által láthatjuk Esa. 61: 10. Holottis igy szóll annak igaz Fejének á Krisztus: Nagy örömmel örülök az Urban, örvendezik én lelkem az én Istenemben, mert idvességnek ruhái-val öltöztetett fel engem, és igasságnak palástjá-val vett engemet körül. Bizonyára, ha azt akarjuk hogy Isten előtt kedvességben lehessünk, fel kell nékünkis Hitünknek ruháiban öltöznünk az Ur Krisztust, á ki igy szóll á Kent Leczkében: Ha mindazokat &c.

Melly Szent Leczkében Summáson az adatik e
Hogy á mi Jó-tselekedeteink minthogy nem tök
letesek hanem tsúfájok, azért nem lehetnek igas
aragy az igasságnak valami része az Isten előtt

I. Lássuk meg, á mi Jótselekedeteink miért nem
lehet igasság, aragy az Isten előtt való meg-igy
zúlásnak valami része

II. Ez iránt való Objectiot Ellenvetést tárgyuk e

I. Az Elsőről igy hall á Catechesis az 62dik Kérdésbe
Á mi Jó-tselekedeteink miért nem lehet igasság, arag
az Isten előtt való meg-igazúlásnak valami része
Melly Kérdésre igy felel meg. Azért mert annak a
igasságnak melly az Isten előtt megállhat vétek
nélkül valónak és tökéletesnek kell lenni, és min-
den részeiben az Isten Törvényével egyezőnek,
minékünk pedig legjobb tselekedeteink is á még
égyarló Testi életben vagyunk, nem tökéletes
ek, hanem bűnnel meg-fertéztetettek. Melly
Kérdéssel á Catechesis arra tanítja meg-mútatni, hogy
á Jó-tselekedetek nincs Kúrsegesek az idvességre,
mert á mint Szent Pál tanítja, Zsidó. 12:14. A Szent
élet nélkül, senki nem láthatja az Urat. Minden-
által á maga Jótselekedetei által az Ember sem-
miképpen meg nem igazúlhat. De mégis vagyon
á Hivatnak valamelly belső igasságok á mellyet
á Szent Lélek munkálkodik öbennek, és á mellyre
nézve á Hivek igaczoknak és Szenteknek neveztet
nek á Szent Irásban. Az honnan Luk. 1: 6. Zakari
ásról és Erzsébetről á mondatik: Valának mind

fetten

† Melyből ki igy látszik hogy nincs

retten igazak Isten előtt hit az Urnak minden
parancsolatiban és rendeléseiben feggyhetetlen-
nül élnek vala.

De vallyon á Hiveknek ez á belső igasságok
és szentségekre az az ok, á mellyért öt meg-igazi-
tatnak, azaz, á mellyért Bün botsánatot és örök
életet nyernek? R. semmiképpen nem: ha-
nem á mi Meg-igazulásunknak egyedül való
oka á Jésus Krisztusnak Igasságá, á mellyet á
Hivek igaz és élő hittel magokhoz kaptsolnak.
Tehát á mi Jó-tzselekedeteink semmiképpen, sem
valamelly részében nem tehetnek á mi Meg-iga-
zulásunknak oka, mert hibások és nem tökéletesek.
Ezt bizonyitya Krisztus Urunk á mostani Levélben
igy szólván: Ha minden arokat meg-tzselekedénditek is
mellyek nékteketparantsoltattak, mégsem mondhat-
nók hogy valamit érdemlünk, hanem tzak ezt
kell mondanunk, hogy haszontalan szolgái va-
gyunk, mert á mit kellett, azt tzselekedtük. De vallyon
De mért ott az á Kérdés hozódik bé. Miképpen
lehet hát meg-egyeztetni Szent Pál, á Szent Jakab
Apostollal, holott Sz. Pál azt mondja, hogy meg-iga-
zulunk Hitnek által á Törvénynek tzele-
kedete nélkül. Röm. 3:28. Jakab pedig azt
mondja, hogy á tzselekedetekből is meg-igazittatik
az ember nem tzak á Hitből. Ebben sokan meg-
botránkoznak, de ha jól fel vesszük á dolgot, Szent
Pál Apostol, Sz. Jakab Apostollal könnyü meg-egyez-
tetni. Mert Sz. Pál Apostolnak olyan Emberekkel
vólt ügye, á kik á Törvénynek be töltése által
akartak

akartak idvezülni. Jakab Apostolnak pedig azokat
á kik elégnek tartották Krájtson pengetni á hitet
's á jó-tselekedeteket hasontalanoknak tartották;
és igy Epicurus formán éltenek. A' Kent Pál Apl
más dologról szóll, mástol Jakab Apostol. Kent
Pál Apostol egyenesen ki mondja hogy hit ál-
tal igazul meg á bünös ember; Jakab Apl
pedig azt magyarázza meg, hogy olyan hitnek
kell annak lenni, á melly á szeretett által munká-

II. De Másodszor Láttyuk meg mitsoda Objectiot
Ellenvetést formálnak azok az Emberek, á kik
á Tudománybann é Tudománybann
velünk meg nem egyesnek. Itt pedig azt kell
meg jegyezünk: A jó-tselekedetek á meg-igazi-
tásnak és idvességnek dolgában menyire mehetnek
mit használnak érdemeknek azok meg-igazitást
és idvességet, avagy nem? Nagy Különbség vagyon
itt mi közöttünk, és á Justitiariusok között. Ők
azt mondják hogy á jó-tselekedetek érdemlő okai
az Ember Isten előtt való meg-igazultának is,
az idvességnek, mi pedig azt mondjuk, hogy ér-
demlő okai annak á Krisztus igasságának, az ekkor
pedig mellyel azt meg fogjuk, á hit, á jó-tselekede-
teknek pedig á meg-igazultságban semmi te-
kintetek nints. Hát mi á jó-tselekedeteket hason-
talanoknak taxtjuk é az idvességre? Távol légyen,
hamissan fogják ezek, hanem olyan kűlsőképpen
taxtjuk mint ők, de más tekintettel. Ők úgy tax-
tyák mint érdemet, mi pedig úgy, mint taxtorát,
úgy hogy á mostani Kent Letzke szerint ha min-
denekét meg-tselekednénk is, még se mondhatnók

Láttyuk meg-

hogy érd

hogy érdemlünk ~~meg~~ hanem azt ezt, hogy ha-
szontalan szolgák vagyunk. Ők azért tselekesznek
jót, hogy az Istent avval magoknak adossá tegyék;
mi pedig azért, mert azzal adósok vagyunk
Istennek, az ő ingyen ~~való~~ Kegyelméből valo meg-
igazitásáért.

Ennek az objectionak Ellenvetésnek elháritására adja elönkben á Cátechesis az 63dik Kérdésben igy szólván: Hogy hogy lehetne az, hogy á mi jó-tselekedeteink semmit nem érdemlenének, ha az Isten mind é Világ szerint, s mind á jövendő életben jutalmat igér, hogy ád miénkünk ezettel? Á melly igy felelt meg: Az á jutalom nem á mi érdemünkért adatik; hanem Kegyelemből. Illyen Kegyelemből való jutalmat igér az Ur Ábrámnak látás által, ezt mondván: Ne félj Abrahám: Én paisod vagyok néked, á te jutalmad felette igen bőséges. 1. Mós. 15:1. Ezzel á jutalommal meg-gondoláshoz szeretnek minketis az Isten á Kegyességre. 1. Tim. 4:8. Az Isteni Tiszteletet, á Kegyesség, minden hasznos, mellynek igéreti vagyon é Világon, és á más Világon való megjutalmazásáról. A Keresztis úgy nézték ezzé á jutalomra, mint á Kegyesség gyakorlásának inditó okára. Mózes nézi vala á jutalomnak fizetésére. Zsid. 11:26. Kent Pális azt mondja: 1. Kor. 9:24. Avagy nem tudjátok é, hogy á kik á tzélban futnak, jóllehet mindnyájon futnak, de egy vészi el á jutalmat? Ugy futsatok hogy á jutalmat

jútalmat el vehessék. Mindarátal jól meg
kell jegyezni; hogy ez az igéret, jútalom, tsak
éppen Őktőn á Kegyelségre, nempedig annak
eljő oka és Fundamentoma, mert ez egyedül
az Istennek Kegyelme és Tiszteletre.

De vallyon á 6dik Kérdés szerint: Nemádé é
Tudomány gonosz életre való testi bátorságot az em-
berben, avagy nem tépié szeszkié á jó-tselekedetekre?
R. Nem: Mert az semmiképpen nem lehet hogy azok
á kik hit által á Krisztusba óltatnak, hátádának
gyümöltsét ne teremnének. Melly Feleletet
meg-világosítok é szerint: Valamiképpen á gyümölts
termiö élő fában óltattatott ág, természet szerint
jó gyümöltsöket terem: hasonlóképpen á Hivekis,
á kik az igaz Hit által á Krisztusban bé óltattanak,
sőt ö vélle egy plántára lettenek, Rom. 6:5. nem
tsak jó gyümöltsöket teremnek, hanem lehetetlen
hogy jó gyümöltsöket ne teremjenek. Ján. 15:5.

Tudomány.

Ámbár á Jótselekedetek ollyan Kürtségesek az
idvességre, hogy senki azok nélkül nem idvezülhet,
mindazáltal nem érdemlik meg az ember-
nek Isten előtt való meg-igazúlását 's
idvességét. Igazsága é Tud á Lélekben.

A' hitek végentén keresték az igazságnak Törvényét,
de az igazságnak Törvényére nem jutottanak.
Miért? Azért, mert az igazságot nem á hitből, ha-
nem á Törvénynek tselekedetiből keresték. Rom.
9:31,32. Sőtan botlanak meg ebben á botránkozás

kövében

lövében nais, á kik azt mondják hogy az ö jó-tselekedetek még-érdemlik hogy adjon Isten nékiek örök életet. De hiszem, á ki tselekedetivel valamit érdemel, ezek kivántatnak meg. (1.) Hogy azzal az Emberek ne taxtozzék. De mit adunk Istennek á mivel nem taxtozunk? Sőt azt mondja Igeritönk hogy, ha mind azokat meg-tselekednök is, mellyek nékünk parantsoltatnak, tsak azt kellenék mondanunk, hogy haszontalan szolgák vagyunk, mert á mit kellet tselekednünk azt tselekedtük. (2.) Hogy á mit ád á magáéból adja. De valljon ki adot valaha valamit Istennek, hogy vissza adná? Rom. 11: 35. Ha igaz vagyis, mit ád Istennek? Jób. 35: 7. Nem á jó tselekedet előző meg hát á meg-igazulást, hanem tsak á hit, melly á Krisus Jésus érdemét fogja meg, mikor az Isten széki elébe kellis á hitnek állani, á jóságos tselekedetek minden terhetet vetik á hitnek vállára, 's tsak á hit állhat-meg á Jésus véreivel az Isten előtt. A jóságos tselekedetek úgy követik á hitet, mint á szolgáló az ö Asszonyát. De ha á jó-tselekedetet á meg-igazitásnak 's idvességnek érdemlö okának mondod, olyan mintha á Királynak leg-kissebb szolgáloját mondanád Királynénak, melly illetlen volna. Ők nélkül fogják hát reánk némelyek, hogy mi á jó-tselekedetekre az idvességre haszontalanoknak tartanok, tsak tartanok, sőt azt mondjuk hogy azok nélkül senki nem idvezülhet. Ők nélkül fogják azt is reánk, hogy hogy á mi Vallásunk azt tartaná, hogy valaki el-választott Isten az idvességre, akár tselekedjék jót, akár ne, tsak idvezül az, ellenben pedig á kit Isten el nem

tartanak, távol légyen,

el-nem választott, akármi jót tselekedjék, tsak
nem idvesül. Ez, nem Kereszteny, hanem ördögi
vallás. Soha a Sátán ki nem gondolhatot volna
ennél nagyobb útat, mellyen az Embert inkább
magához tégye. De korán sem így van a dolog.
A' kit el-választott Isten az idvességre, a jó-tselekedetekre is el választotta azt. Efés. 2:10. Ugy hogy azokból esmértetik meg akárkiis igazzan lenni, ellenben a kiben jótselekedetek nintsenek bizonyos jele hogy az soha az örök életre el nem volt választatva. Alkalmaztatás.

Minden ek immáron K. H. bánnünket arra
sokrengetnek, hogy tagadjuk meg magunkat és
minden érdemünket, ellenben pedig az Istennek
és az ö Kegyelmének, és az ö szerelmes Fia drága
érdemének adjunk egyedül minden Ditsőséget,
azt kivánjuk K. Állal: Hogy egyedül a Krisus
Jésusban találtassunk, mivelhogy nintsen nékünk
igasságunk melly a Törvényből volna, hanem
a melly a Krisusban való Hit által vagyon.
Fil. 3:9. Ne tégyünk hasonlok a béres fólgárhoz,
a kit tsak a jutalomért tselekedtek valamit,
hanem a jó indulatú Fiakat követsük, a kik
Szeretetből, és Háladatosságból fólgálnak az ö
Kitéjének. Ugy igyekezzünk élni, a mint a mi
Tudományunknak Szentsége, az Isten Jótetemé-
nyeinek nagysága, és a Krisus Jésussal való
szoros egyessségünk kivánja, hogy így ougtassuk be
azoknak kájolat, a kik minket kidalmaznak.
Így nyerjünk ez életben tisztességet, halálunkban
vigasztalást, a fel-támadáskor pedig meg-hat-
hatatlan Koronát. Ámen.

A Sákramentomokról.

Catechismusi XXXdik Tanitás.

XXVdik Urvacsorához tartozó 65—68dik Kérdésekről.

Textus. Rom. 4:11. Az Ábrahám á Környülmetélkedésnek jelét vötte á Környülmetéletlenségben való hitnek igasságának meg-pecsétlésére.

Exodon. Jósué Könyvében á 2. Részben olvassuk, hogy mikoron Jósué á Nunfia, két férjfiu Kémeket Sittimből el-küldött volna, Jéricho Várossának meg kémlelésére. Bémenének Jérichóban, egy Vendégfogadó Aszszonyi-állatnak Házában, kinek neve vala Ráháb, és ott hálának. A' Jéricho Királlya pedig meg-értvén á dolgot, el-akará fogatni á két férjfiu Kémeket, de Ráháb ~~nem~~ el-titkolá őket és éjtzaka, veres fonálból tsinált kötélen, á felső házának ablakán le eresztvén és á Kémek Ráháb által meg-szabadúlának. Ráhábis magát meg mentvén, hogy á többekkel edgyütt el-ne vesszen.

Melly veres kötél, példázta á Krisztusnak vérét, á kinek kivéből, mint Lélki Házból ki vagyon bocsátva ama veres kötél, melly által, minden ö benne hivőket magához húz, azaz, á ~~kinek vére~~ melly Lélek hitnek általa, á Krisztus vérével el-pecsételtetett, az, minden bironyal á bünnek fogságából meg-szabadúl, és ~~ü~~ az örök életet el-nyeri. Jan. 3:16. Erről az idvesség kötelérül mondja az Idvezitő Jésus, Ján. 12:32. Mikor én fel-emeltetem á földről, mindeneket én hozzám vonszok. Az illyen EmbereK vészik á Követségnek, ~~a~~ ~~Krisztusnak vére~~ jelét, avagy á Krisztusnak vérét á Kent Sacramentomokban hitnek általa. A' mint Ábrahámis á Környülmetélkedésnek jelét 4. Ut. 11. Textus.

Ez előtt elmondott Catechesisi Tanitásomban
Kóllottam á Hitről, és annak gyümöltzéről
már most á következőkről, hogy szóljak á Hitnek
~~elsőségéről, és~~ meg-erősödéséről, ~~és tartóságáról~~
á Sákramentomokról, mellyek az Isten
Kövétségének meg-erősitő jeggyei és pettéti.
Hogy azért á K. Sákramentomokról való Tanitásom épületes tehessen, ezeket vizsgáljuk
I. Á' Hitnek meg-erősitését.
II. Á' Sákramentomok ~~—~~ mik légyenek, és miért
rendelte azokat az Isten.
III. Vizsgáljuk meg á Sákramentomoknak Termé-
szetét, Valóságokat, és Authorcát.
IIII. Azoknak Hathatóssságait.

I. Először. A mi á Hitnek meg-erősitését nézi. Erről
á Catechesis á 65. Kérdésben igy kóll: Mivelhogy azért
szük á Hitt téssen minket részesekké á Krisztusban és
minden ő Jó-tétteményében, honnan származik hát
ez á Hitt? Felel: Á' Szent Lélektől, ki azt az Evangyelio-
nak prédikálása által, á mi sziveinkben fel-gerjeszti,
és á Sákramentomokkal való éléssel bennünk meg-
erősiti. Melly Feleletből igy láttyuk, hogy á Szent Lélek
Kezdi á Hitet, még pedig az Evangyeliomnak prédi-
kálása által. Mert (1.) Meg-világosítja á mi Értelmün-
ket, hogy á Törvényből ismérjük meg á mi nyavaly-
ásságunkat, az Evangyeliomból az Istennek á
Krisztusban való Kegyelmét, hogy elégséges az Isten
minket á mi nyavalyásságunkból meg-szabaditani
és idvezziteni. (2.) Mert á mi Akaratunkat hatha-
tósan hajtja és igyargatja arra, hogy vegyükbé á
Jésust mint mi idvezitönket és Meg-szentelőnket, és
á mi birodalmunkat ö benne bejhertessük. Erősíti

Erősíti pedig á Kent Lélek á Hitet, á Kent Sákramentomokkal való élés által. Mert á mint á Kent Letzkében vagyon: Abrahám á körönjülmetélkedésnek jelét vette, á körönjül-metélkedetlenségben való hitnek igazságának meg-pettzétetéjére.

II. Másodszor láttuk-meg, mit tégyenek á Sákramentomok, és miért rendelte azokat az Isten? Fel. A' Sákramentomok olyan külsö és láttható Kent Jegyek és Pettzétek, mellyek az Istentöl azért szerzettek, hogy azok által az Evangyéliomnak igézetit nékünk inkább meg-világosítsa, és meg-pettzételje, tudniillik hogy nem csak körönségesen mindeneknek, hanem még egyenkéntis minden Híveknek á Krisztusnak Keresztfán végbe vitt egy áldozatjáért, ingyen ajándékozza á bünöknek bottánatját; és az örök életet. ‡ Holottis ez á Kö Sákramentom, az Ekléziában, annak á láthatatlan Lelki Kegyelemnek látható Jegye, á melly az Evangyéliomban igértetik nékünk.

‡ á mint vagyon á 66. Kérdés Feleletiben.

De vallyon miért rendelte Isten á Sákramentomokat? Azért, hogy azok á Követtégnek bizonyságai légyenek és hogy azokkal való élés által, az Evangyéliomnak igézetei, elsöben jobban meg-világosíttassanak és aztán meg-is pettzételtessenek nékünk. Illyenek valának az ó Testamentomi Sákramentomok úgymint á' Körönjülmetélkedés, á Husvéti Bárány. Illyenek az Uj Testamentomi Sákramentomok, úgymint á Keresztség, és az Ur Vatsorája. Mellyből meg-értheztjük

III. Harmadszor, á Sákramentomoknak Természetek Valóságokat, és azoknak Authorát avagy Rendtét. (1.) á' Sákramentomoknak Természeti Erejét. (1.) á' Sákramentomoknak Természeti avagy valóságos,

avagy valósága ez, hogy az légyen külső és látható
dolog, melyhez az Istени rendelés járulván lehessen
Sákramentom. (2.) Hogy az á tessi dolog, ollyan
Istentől rendeltetett Jegy légyen, hogy az mutasson
más lelki dologra; melly szerint minden Sákramen-
tomban meg-kivántatik az, hogy ott légyen Jegy,
és jegyeztetett dolog. A Jegy á szemmel látható dolog,
De á jegyzett dolog, á Krisus minden ö jótétemínyei
vel együtt. Innen márc ki jö az, hogy ha az Ur Va-
csorájában á Jegy, ugymint á Kenyér és Bor által
változnék á Krisus Testévé és Vérévé, nem volna
az Sákramentom; mert nem volna ott Jegy, ha-
nem csak jegyzett dolog. (3.) Hogy az Lettét, mert
á Sákramentomok meg erösitik meg minékünk
az Evangeliomnak igéreteit, és mintegy Lettét
ek, bizonyosokká tésznek minket arokról. Sem
különben, mint á Levélre üttetett Lettét, á Le-
vélben meg irt dolognak, bizonyos váltát jelenti.
Innen márc világosson ki-jö, hogy á Sákramento-
moknak Authora, Kezdöje, tulajdon maga az Isten.
Semmis kabad ert máshonnat ki-fogáltatni, hanem
csak arotnak, á kitsze az Evangeliomnak prédi-
kálását birta Isten. Végeretre immáron

IIII. Megyedsek, á Sákramentomoknak Hat-
hatossága ez, hogy arok az Istenségnek bizonyos ek-
közei, mellyek által munkálkodik Isten Istenségét
az Emberekben. Mert á Sákramentomok, mint
Lettének, el-pettsételik nekünk, á mi büneinknek
botsánatját, á mi meg-szenteltetésünket á Kris-
tussal, és ö általa az Atyaistennel való egyesü-
lésünket. Ezt bizonyitya á Catéchésis, á 67dik Kérdésben
á holott ez

á holott ezzel tanit: Az ige azért és á Sákramentomok
mind Ketten azzá valók, hogy á mi hitünket á Krisztusnak
Kereszt fán lött Áldoratjára, mint idvességünk egyetlenegy
Fundamentomára igazitsák? Fel. Ugy vagyon. Mert
á Szent Lélek az Evangyéliommal tanit, és á Szent
Jegyekkel erösit ebben, hogy egésszen á mi idvesse-
günk tsak á Krisztusnak egyetlen egy áldoratyában
helyhezettetett, ki ö magát á Kereszt fánadá értünk
áldoratra. Mellyek értelme ez, hogy á mit az Isten
Beszéde igér nekünk, ugyan azt pettsétli megá
Sákramentomok. És igy az ige és á Sákramento-
mok mind Ketten azzá tsélozvák, hogy á mi hi-
tünket á Krisztusnak á Kereszt fán lött Áldoratjára,
mint á mi idvességünknek egyetlenegy Fundamen-
tomára igazitsák.

Ebből igy láttyuk hogy á Sákramentomok
tsak Kettők. Mert á Kristus az Uj Testamentomban
két Sákramentomokat Kerzett. Ugymint á Kereszk-
tséget, és az Urnak Szent Vatsorájat. Ut est in Questione 68.
Elegendis ennek á két Sákramentomok azzá, hogy min-
két mind arrol biztonyosodgyá tégyenek, valame-
lyek mienkünk á Lelki életre szükségesek. A Szent
Kereszt még, á mi Lelki Ujja születésünknek Petsétje.
Az Ur Vatsorája pedig, á mi Lelki Táplálttatásunknak,
és á Lelki életben való neveledésünknek Petsétje.
S. Pál is tsak ezeket említi. 1. Kor. 10: 3, 4. mint á
Követségnek Petsétjeit, és az első Ekléziábanis tsak
ezekkel éltenek á Hivek. De még vadá idegyekény Világ gyermek
a tüzzel vegy
nemzetségek
tanak

De á Papisták még öt Sákramentomokat ra-
gasztottanak é két Sákramentomokhoz, mellyek
előtt (1.) A Confirmatio, avagy á Bérmálás. (2.) Az Anni

(2.) Az Auxiculatis Confessio, avagy á bűnöknek á Papnak fülében való bé vallása. (3.) Az utolsó Kenet. (4.) Á' Papi rendelés, és (5.) Á' Házasság. Mi pedig ezeket nem tartjuk Sákramentomoknak, azért mert á Sákramentomoknak természete és tulajdonsága nem találtatik fel bennek.

Tudomány.

Jóllehet á Sákramentomok az Isten rendeléséből az idvességnek Eszközei, de miérettünk azokkal való idvességes élésre, meg-kivántatik á Hit, mellyet-el kell fogni á Sákramentomi Kegyelmet. Veritas in Textu. Ábrahám Hit által igazúlt meg, mert á Kötelességnek meg-igazúlását el-petsételte. Az Új Testamentomi Sákramentomok semmiképpen valók. Mert mais á Hi hijénd és meg-kereszteltetik idvezül. Máté. 16: 16. Meg-kivántatik hát előre á hit. Azért mert á Sákramentomok magokban idvességesek mindenkor, de miérettünk nem lehetnek idvességesek, hanemha Hitünk lészen. Á' Sákramentomokkal való élés idvességesis, de Kárhoratosis: idvességesek á Hivőknek, de á hitetleneknek Kárhoratosok. Nem olyan tellyességgel kívánságosak á Sákramentomok, hogy azok nélkül ne idvezülhetne az Ember, hanem meg-vetésből vétek való nem élés á Kárhoratos, mert á Hi á Sákramentomot meg-ítéli, azt ítéli meg, á Hi azokat rendelte, és á Kegyelmet, mellyel Isten á Sákramentomban éltéli. Á' Hitet

nem

nem á Sákramentomokban keressük s keressük hát:
hanem az Isten beszédében, ezek szerint: A' Hit á
hallásból vagyon, á hallás az Isten igéjéből. Rom. 10:17.

Alkalmaztatás.

Éljünk hát á Sákramentomokkal azon végre
mellyre Isten rendelte, mitassuk meg azok által
mind á Krisztussal, mind egymással való egyesülé-
sünket, hogy tudnillik, azon egy Léleknek által
mindnyájon egy testé kereszteltetvén, az
Istennek szövetséges Népei vagyunk, és á tellyes
Váltságnak napjára elkészítetnünk, míg ama
tellyes szabadságban bé helyheztettetünk á mi Istenünk
Dicsőségének dicséretire. Ámen.

A' Keresztségről.

Catechismusi XXXI.dik Tanitás.

XXVI.dik Ur Naphoz tartozó 69--71dik Kérdések szerint.

Textus. Máté. 28: V. 19. El-menvén tanitsatok minden népeket, meg-keresztelvén őket Atyának, Fiunak, és Szent Léleknek nevében.

Exordium. Mózes Negyedik Könyvében a 8: Részek 7dik és több következendö versekben olvassuk, a Lévitáknak fel-szenteltetéséről azt olvassuk, hogy és meg-tisztulásokról azt olvassuk, hogy azok meg-mosattatnak a meg-tisztulásnak vizével, meg-beretváltják egész testeket, és azö ruháikat is meg-mossák az Urnak parantsolatya szerint, és így vitték végben a magok hivatalokat az Ur szolgálatjában.

Melly külsö mosódás példájára a Keresztény Hivőnek az Anyaszentségyházában való bé szántáltatásokat, az Isten Frigy-kötésében való bé állattatásokat, a Pogányoktol való meg-különböztetéseket, és újonnan való születtetéseket, mellynek jegye és pettsétje [illegible] a vízzel való mosódás, avagy a Szent Keresztség. [illegible]. Mellyről az Igyeritö Ur Jésus, minekelötte Test szerint é Földről az Egekben fel-menne, illyen Parantsolatott ada ámaga Tanitványinak: Máté. 28:19. El-menvén tanitsatok &c.

Connexio. Ez elött való Catechesisi Tanitásimbol szóllottam a Hitnek gyümölcséről, tudniillik a bünös

bűnös Embernek Hit által Istten előtt való meg-igazulásáról, á Hitnek meg-erősödéséről, és á Sákramentomokról közönségesen. Most már Tanitásom lésen az Uj Testamentomi első Sákramentomról, úgymint á Keresztségről.

Propositio. Summa szerint meg-iratik é Szent Letzkében á Szent Keresztségnek ki-szolgáltatása, és hathatossága, á Hivőknek vigasztalásokra, és bizodalmokra nézve.

Divisio. Melly Szent Letzkének Magyarázattyában illyen rendel mégyek elö.

I. Szóllok A Keresztségnek külsőképpen való ki-szolgáltatásáról.

II. Belsőképpen való hathatosságáról.

I. Elsőben azért Láttyuk meg, á Keresztségnek Administratióját, ki szolgáltatását. Jóllehet á Keresztséget rendelte á Krisztus Jézus, de soha maga senkit nem keresztelt. Ján. 4:2. hanem birta azt az ö szolgaira. Szent János volt Hopmester, ki mind á Krisztust, mind az Apostolokat meg-keresztelte. Az Apostolok is keresztelkedtek vagyon, de mikoron látták, hogy á miatt allyan szakadások vagynak az Ekléziában, hogy á ki kitől meg-keresztelte-tett, annak nevéről nevezte magát: Én Pálé vagyok, é Apollóé, én Kéfásé. 1. Kor. 1; 14. azután az Apostolok igen kitán keresztelték, hanem birták azt á rend szerint való Tanitókra. A mint ösmeis köti szokásunk é szerint á Szent Letzkében: Et-menvén, Tanitsatok és Keresztseljetek. Mellyből úgy láttyuk, hogy te á Kőssegnek, se az Aszszonyok keresztelni

kerestyeni nem szabad, hanem csak a rend szerint
való Tanitóinak, kiknek Tanitásokkal öszve
kötetik a Keresztség.

Ennek a Keresztségnek ki-szolgáltatása pedig
kolatt kemi külső vizzel való mosódás által.
A'minth ezt igen szépen bizonyitya a Catechesis az
69. Kérdésben, és annak Feleletiben, kolott igy szól:
Kérdés. Miképpen emlékeztetted arra &c. lege Quæstionem et Responsum.
Két dolgokat kellett meg-jegyezni. (1.) A' Keresztségben
kettős meg-mosódás vagyon: Egyik külső, mellyet
az Egyházi szolga külső vizzel a testen végez viszen.
Másik belsőképpen való, mellyet maga a Krisztus az ö
Lelke-és Vére által a mi belsőinkben végez viszen.
(2.) Mivelhogy a külső mosódás jegye, és Istentől pe-
rendeltetett 's meg-szakhatatlan pertsze a belső mosó-
dásnak; azért a Hivek belsőképpen való mosódással
~~által~~ olly bizonyosan meg-tisztittatnak, a melly bi-
zonyosan külsőképpen meg-mosattatnak.

Eleitől fogvan a Keresztség által vétettenek be az
Ekklésiában arok, a kik aron kivül kületettek, tudnillik
a Prosélytusok, melly hasonra élünk mis ma arral.
(1.) Leg-elsőben Jákób Pátriárkát olvassuk hogy-ezzel élt.
A'ki mikor az ö egész Háza népét az Isten Anyaszentegy-
kázába akarná venni, azt parantsolja nékiek:
Hánnyátok el az idegen Istenéket, és tisztittátok, avagy
mossátok meg-magatokat. 1. Mós. 35:2. (2.) Az egész
Izrael mosódás által botsáttatott a Törvénynek
halgatására. 2. Mós. 19:10. (3.) A' Sinai Hegy alatt
az egész Izrael, az Isten Ekklésiájában, nem csak a
vérnek, hanem Vizeris meg-hintésével botsáttatott be. Zsid. 9:19.

(4.) A' Zsidók

(4.) A' Fiúk, a Pogányi Vallásból, Fiú vallása térjenek,
soha az Ekléziában bé nem bottsátottak különben,
hanem mosódás avagy Keresztelés által: a mintá
Dávid és Salamon idejekben bőven láthatyuk.
(5.) A' Keresztelő Jánosnis arra kerdette-el prédikálá-
sát. Luk. 3:2,3. Innen által láthattyuk azt, hogy
a Keresztség nem új dolog volt a Fiúknál, 's nemis
tudálroztak a János Keresztségén; sőt el-válha-
tatlanul hozzá ragasztatott volt a Környülme-
tílkedéshez, azorban a' kit az Ekléziában vétettek.
Az honnan ez a Mondás volt a Fiúknál: Nem tró-
folytus avagy Jövevény az, a' ki Környül nem
metélkedik, s meg nem keresztelkedik. A' Krisus
Jésus a Pogányokatis bé akarván venni az Uj
Testamentomi Ekléziában, el-hagyja a Környül-
metélkedést, a Keresztséget pedig meg-hagyja, 's
azt rendelé az Uj Testamentom Sákramentomának.
Igy rendeli 's állitya fel a Krisus az Uj Testamen-
tomi Első Sákramentomot, a Keresztséget: El-
menvén Tanitsatok minden Népeket, meg-keresz-

II. De már a Leszkének Második Részében kölsünk
a Keresztségnek Lelkiképpen való hathatosságáról.
A' melly nem egyéb, hanem ez, hogy azt a' ki meg-
keresztelkedik, az Atya Isten, a' Jésus Krisusnak
Elégtételéért, ~~mak~~ magához fogadja, bűneit
meg-botsátja, és a' Szent Lélek által meg-moso-
gatván meg-szenteli. Szel. 2:38. Ugyan-ezt tani-
tya a Catechesis a' 70. Kérdésben, 's annak Fele-
letiben, a' holott igy áll: Kérdés. Mitsoda a Kris-
tusnak Lelkével és Vérével meg-mosattatni. Fele-
let. Ez

Ut is lét

Ittis Lét dolgokat kell meg-jegyezni: (1.) A' Krisus-nak Két különböző Jótétemenyeit, ámillik á Meg-igazitáft, mellyet nékünk az ö halálával kezzett, és á Meg-szenteléft, mellyet az ö Lelke által mi bennünk munkálkodik. (2.) A' Meg-szenteléfnek Két részeit, úgymint az ô Embernek meg-ötöltöteléfét, az Uj Embernek meg-elevenitteléfét. És igy á Kereftség (1.) A' Kereftyénségnek bélyege. (2.) Az Isten Követségébe és á látható Ekléfiába való bé-avattatásnak jegyzete ~~való Lecketétele~~ (3.) Az Isten Követségében való minden jónak, Lelki Kegyelmeknek, Bün bocsánatnak, Meg-igazitásnak, Fiúvá való fogadásnak Záloga és Petsétje. (4.) A' Szent Krisusnak Lélek által lépnek Eskőre. Mert á Krisusnak vére által nyerjük á mi büneinknek bocsánatját. Az az: á Krisus á maga véres Engedelmeséggé által azt érdemlette, hogy mi igaz Hitnek általa meg-igazittaffunk, és á bünnek kárhozató ereiétől, büntetéfétől és uralkodáfától meg-Kabadittaffunk. A' szerint á mi vagyon 1. Ján. 1:7. A' Szent Krisusnak az Isten Fiának vére tiftit meg &c.

A bünöknek el-mosattatása pedig á Krisusnak Lelke által igy lészen, hogy á Szent Lélek által újjittatunk meg, és annak meg-szenteléséből lészünk Krisusnak Tagjaivá, hogy á bünöknek naprol napra inkább meg-haljunk, és szentül és fedhetetlenül éljünk. 1. Kor. 6:11. Meg-mosattatok, megszentel-

meg-szenteltessenek, meg-igazittattatok, az Ur Jesusnak neveben, és a mi Istenünknek Lelke által.
Ezt tanitya és bizonyitya á Catechesis az 71. Kérdés és annak Feleletiben, holott igy áll: Kérdés. Hol találod á Kérdést és annak Feleletit.

Melly Keresztség Feleletnek értelme ez: Hogy á Keresztségnek szerzésében az Igéről irassék: Menjetek-el és tanitsatok minden Népeket, Meg-keresztelvén őket Atyának, Fiunak, és K. Léleknek nevében.
És igy á Keresztség, avagy az Istennek Kegyelembéli Követsége, legvilágosabban áll, á Szent Háromság Istennek á meg-keresztelkedö Személyhez való Igéretiben, és á meg-keresztelkedö Személynek á K. Háromság Istenhez való fogadás tételiben.

Tudomany.

Á Keresztségben oktatunkbé az Isten Követségébe, és eskününk-meg á Szent Háromságnak tiszteletire, melly Követségből soha ki semmis esetünk, azért nem kell többször meg-keresztelkednünk, hanem csak egyszer. Ver. in Test. Valamint elég Testi születésünktől egyszer születnünk; úgy elég á Szent Lélektől egyszer ujjonnan születnünk, s valamikor ember vétkezik arról az egy Keresztségről meg-emlékezni. 1. Kor. 6:1. Valamint az Ó Testamentomban egyszer kellett Körülmetélkedni; úgy az Uj Testamentomban egyszer kell meg-keresztelkedni.

Á Római Vallásu tévőknek Keresztségeket hellyben hagyjuk, mivel á Szent Háromságot valják.

Á Lih. á Szent Háromságról való tapin. okoknak

De (1.)

de (1.) Azoknak Keresztségét, kik a Rent Háromságot
nem hiszik, és a Krisztus Vérének erejét tagadják,
semminek tartyák. (2.) A' kik Gőr Emberektől
vagy Bábáktól kereszteltetnek-meg, ha az Erőtlen
Lelkekbe akarnak jönni, újjabban meg-kell ke-
resztelni őket.

Ezekből már ilyen dolgok jönek-ki: (1.) Az
Idvesülendő Emberekben a Keresztségnek hatha-
tóssága és haszna ez, hogy az által a Jézus Krisztus
Vérével úgy meg-mosattatnak, és minden bűnök
ő nékik úgy meg-bocsáttatnak, a mint a Külső víz
kivisi a Testi szennyet. Jel. 22:16. (2.) Az Istennektsak
az el-múlt hanem a Jövendőre rendő vétkeket is el-
törli a Keresztségben. Ugy hogy, ha a Keresztség után
valamelly nagy bűnben talális gyarlóságból az
ember esni, és meg-emlékezik a Keresztségről,
abban Istennek adott hitiről, és meg-tér, kik
ő nékie az Isten Kegyelme, melly szerint őtet meg-
igazitya és meg-szenteli. (3.) Nints a Keresztségben
meg-bocsáttatik a bün, mind az Eredet szerint való,
mind a szeleredet szerint való, annyira, hogy az
á mi kárhozatunkra nem folgál, de fen marad
á bünnek motska, fen marad á testiséki rom-
lottság †. A' mellyért teljes életünkben Küszködnünk kell,
mivelhogy á bűntől előbb meg nem szabadulunk,
hanem csak á Halál által.

Alkalmaztatás.

† Az Ó Ember
megrontsik an-
nyira, hogy ne
uralkodjék mi
bennünk, de egészen
el-nem törölteték.

Álrálmaztatás.

Mindezek á Bészéd bennünket arrra tanitanak, hogy Keresztelkedjünk-meg, Atyának, Fiunak, és Szent Léleknek nevében. Az az. A végre vegyük-fel á Keresztséget, hogy egyedül az Atya mi tőlünk neveztessék mi Atyánknak. A' Fiú, Meg-váltónknak. És á Szent Lélek mi Meg-szentelőnknek. Péter, mikor az Idvezitővel fel-ment vólna á hegyre, azt mondja az Idvezitőnek: Úram, jó itt minékünk laknunk, tsináljunk azért három hajlékokat, néked égyet, Mósesnek másodikat, harmadikat Illyésnek. Az Embernek kivé három kegyelettü, tsináljunk hát mivis abból három hajlékot, egyiket az Atyának, máskat á Fiúnak, harmadikat á Szent Léleknek; hogy á Dicsö Szent Háromság lakozzék á mi sziveinkben. Amen.

ismét

A' Kereſztségről.

Catechiſmuſi XXXIIdik Tanitás.

XXVIIdik Ur Naphoz tartozó 72--74dik Kérdéſek ſerint.

Textus. Efés. 5: 26. Hogy azt meg-ſzentelné, meg-tiſztitván viznek feredőjével az igének által.

Exordium. Az Iſten Kegyelemből való Tanátsának kivált-képpen való Argumentuma avagy Erőſſége vala az, hogy mikor az Iſtennek tüzére az engedetlenſéget várja vala, Nóét az ö familiájával edgyütt nem akarta el törleni, hanem á midőn Nóé, az Iſtennek ſzemei előtt Kedveſſéget nyert vólna, őtet Familiájával, avagy Hár répivel edgyütt á Bárkában meg-tartá, hogy á több Emberek-kel és Népekkel edgyütt az özön vizben el ne veſſzen. Ehez á Nóé Bárkájához haſonlónak mongya Szent Péter Apoſtol á Kereſztséget, 1. Pét. 3: 20, 21. Így ſzólván: Melly Bárkához haſonló Kereſztségnek példája moſtan minketis meg tart, és azt mongya, hogy nem az á Kereſztség mellyel á teſtnek ſzennyei el-moſattatnak hanem á jó Lelki-isméretnek Iſtennel való Kérdezödéſe á Jéſus Kriſtuſnak feltámadása által.

Ki valamiképpen régentén nem á vizi, hanem a Bárka tartá meg Nóét az ö ſzeledivel edgyütt, úgy ma az Uj Teſtamentomban nem á Kereſztségnek vize, hanem á Kriſtus, /: kit á Nóé Bárkája pél-dázott :/ tartya meg á Kereſztség által á Hivőket, hogy őket meg-ſzentelné, meg-tiſztitván vinek feredőjével az igének által. Amint vagyon in Textu.

Melly igaſſágot minthogy á Reformata Eccléſia vall és hiſzen, azért mis figyelmezzünk moſtan imez

im er Követkerendő Két Dolgokra, úgymint

I. A' Meg fenteléshe, avagy a Vinek feredője által való meg-tiftulásra.

II. A' Kis gyermekeknek Kereftségekre.

I. A'mi az Elsőt illeti. A' meg fentelés, még a Régi-deulis vétetett a meg-tiftulásért, a meg-tiftulás pedig, vétetik vagy a Vinel való Kereftteléséért, vagy a Bünöknek el-mosásáért. Ezt a Lectio pedig igyben foglalván a Catechefis iró, köröden igy adja előmbben a 72-dik Kérdéshen: Emelkedéért a Üfi-fő vinel való Kereftelés a bünöknek el-mosásáról? Feleket: Nem az, mert csak egyedül a Jésus Kriftusnak Vére és a Szent Lélek tiftit meg minden bününkből. De az Emberek közül sokan úgy vélekednek, hogy az Isten olyan erőt kötött a Külső Kereftséghez, hogy az által bizonyos Kegyelem és Tehetség keresztetik az Emberben, a mellynek erejével önéri minden Bünei megbotrattatnak, tudnillik az ö Eredet szerint való bünei, és a mellyekre az ö meg-kereftelkedése előtt tekelekedhetett. Sőt azt mondják, hogy a Bünre való hajlandóság vagy Kivánság is, a melly a meg-kereftelkedésben benne vagyon, mást tovább nem Bün ö benne. A' Catechefis pedig tagadja, hogy a Külső Kereftségben illyen erő volna. És a Szent irással edgyütt azt tanitya, hogy egyedül a Kriftusnak Vére, és a k. Lélek tiftit

tiſztit meg minket minden Büneinkből. 1. Ján. 1:7.
ismét. 1. Kór. 6:11. Meg-mosattattak, Meg-szenteltettetek, Meg-igazittattatok az Ur Jésusnak Nevében, és á
mi Istenünknek Lelke által. Mellyből inmáron
á Catechesis ert á Követkeréſt hozza Ki: Ha eggyedül
á Jésus Krisztusnak vére és á Szent Lélek tiſztit meg
minket minden Büneinkből, tehát nem á Külső
Kereſtség tselekedet.

De hogy é dolgot jobban meg-erösitsem, két vagy
három okokat hozok elö: (1.) Á Szent Irás, á Külső
Kereſtséget, á Kristus Vérének és Lelkének egyenesen
ellenében téſzi, és azt tanitya, hogy á mi Lelkünk-
nek meg-tiſztulása nem á Külső Kereſtség által,
hanem á Kristus Vére és Lelke által téſzen. 1. Pét.
3:21. ismét. Máté. 3:11. Holott azt mondja S. János:
Én Kereſtellek titeket Vizzel á meg-térésre, de
annak á Ki én utánamom jö, titeket Kereſtel Szent
Lélekkel és tüzzel. (2.) Á' Korosnyi-ban, Cor-
nelinsban, Lydiában, á Tömlötz-tartóban volt
az Istennek kegyelme, mielötte meg-ke-
reſtelkedtenek volna. Tsel. 8:37. (3.) Ha á Külső
Kereſtség által minden Bünök meg-botsáttat-
nának, tehát minden Meg-kereſtelkedtek idve-
zülnének. Minden-ekre nézve inmáron így szól á Catech. Q. 73.

Kérdés. Miért nevezi tehát á Szent Lélek á
Kereſtséget ujjonnan való születésnek fendöjé-
nek, és bünöknek el-mosatásának? R. Vide et lege sub Q. 73.
De vallyon, mivel igyekezik némelly meg-erösiteni
ezt azö

ezt az ö Tudományokat: hogy tudnillik a Külső Kereſztség tulajdon maga erejével szerzi és munkálodja á bünöknek botránatját? Ry. Ezzel, Lmert tart mondják: Hogy á Szent Lélek á Kereſztséget Ujjonnan szülö ſületésnek feredöjének és Bünöknek el-mosattatásának neveri. Tit. 3: 5. Ezt pedig á Catechesis megengedi ezen két okokra néző: (1.) Mivel az Isten á Szent Kereſztség által, mint valami jegy által, arra akar minket tanitani, hogy á mint á vizek el-mossa á Testi szennyet, azonképpen á mi bününkből á Kristusnak vére és felke tiszti-tsen meg. Sólt. 51: 4. et seqq. (2.) Második és kivált képpen való ok, á melyért á Kereſztség Bünöknek el-mosattatásának nevertetik Ez, hogy arral á Szent jeggyel és Záloggal bizonyosodjá tegyen minket arról, hogy szinten ollyan bizonyal megmosattatunk á mi bününkből á belső feredövel, mint szinten á külső és látható vizzel megfertetünk.

II. Á' Lekrének Második Részében immáron Szólunk á Kis Gyermekeknek Kereſztségekről. Mellyről á Catechesis á 74-dik Kérdésben igy szól: Kéd: Á' Kis Gyermekeket meg-kellé keresztelni? Ry. Meg-Kell igenis &c. lege Responsionem. Itt már jegyezzük meg azt, hogy ez á Kérdés intertetett az Anabaptisták ellen, á kik mivelhogy többnyire csak puszta jegynek tartják á Kereſztséget, annakokáért á Kis Gyermekeknek Kereſztségét, mint haszontalan dolgot, egészen meg-vetik, még pedig ikonyu káromkáſſal.

De meg

de meg tráfolja á Catechesis ert á tivelygést Eit
okkal. (1.) Mert á Kisdedkis sintén ugy bé-foglaltatnak az Isten Frigy-kötésében, és az Anyaszentségyhárhoz tartoznak, mint az öreg Emberek. Ezért mongya az Isten Ábrahámnak, 1. Mós. 17: 7. Helyheztetem az én szövetségemet én közöttem és te közötted, és á te magod között te utánad, az ö nemzetségekben örökké való szövetségül, hogy légyek tenéked Istened, és á te magodnak te utánad. Hogy pedig á Kisdedkis bé foglaltatnak az Isten Frigy-kötésében meg tetik innen, mert ö nékiek is az Isten, á Kristus Vére által, bünöknek botsánatját, és á Szent Lelket, ki á Hitnek adója és szerzője, nem különben mint az öregeknek igéri. Erről mongya Józsitónk Márk. 10: 14. Engedjétek, hogy jöjjenek hozzám á gyermekek, és meg ne tiltsátok őket, mert illyeneké az Istennek országa.

(2.) Másodikok, mellyek meg tráfoltatnak, á Kik á Kis Gyermekeknek Keresztségeket hasontalan dolognak tartyák, Ez, Mert az ó Testamentombanis á Kis gyermekek, á környül-metélkedés által az Istennek szövetségében bé-vétettenek. A Váltságban és á Bünöknek botsánatjában á Kristus Vére által és Lélek által réfesittetenek, és á Környülmetéletlen Kisdedektől meg-különböztettenek; igy kell tehát lenni az Uj Testamentombanis. Mert á környül-metélkedés hejett, az Uj Testamentomban á Szent Keresztség feiertetett.

Tudomány.

Tudomány.

Valamint az Õregeket, úgy á kis Gyermekeket is meg-kell Keresztelni, és az által az Isten Frigyében bé kell avatni.

Igasságra é Tudománynak vagyon á Szent Leszben és ismét. Márk. 10:14. Holott így szóll az Idvezitõ: Engedjétek hogy jöjjenek én hozzám á kis gyermekek, és meg ne tiltsátok õket, mert illyeneké az Istennek országa.

Óra pedig á Tudománynak ez: Mert á Szüleket kintén úgy az Isten Szövetségére tartozónak, mint az Õregek; mivelhogy õkis szentek. 1. Kor. 7:14.

Márk ezeken kivül, á kik á kis Gyermekeknek Keresztségeket tagadják, ezeket kell meg-jegyezünk: (1.) A' Keresztség mint Sákramentom, á Szövetségnek Pettsétje: miért nem lehet hát azt á Pettsétet nyomni á Kisdedekbe? (2.) A' Keresztség, mint Sákramentom, Istennek való Kötelesség; hogy ne tartozzék hát ez á Kisdedekreis? (3.) A' kis Gyermekeknek kintén úgy adhatni Privilegiumot mint az Õregeknek, á Keresztségben pedig nagy Privilegium adattatik. Vétha á Király Fia á Bölcsõben koronáztatik-meg. A' Gyermek á ki Jobbágyságban született, meg-ajándékoztathatik egy heti korábani szabadsággal; miért nevátna hát á kis Gyermek alkalmatos arra, hogy á látható Egyházban bé állittassék.

Alkalmaztatás.

Mindezekből immáron á Szülõknek Tiszteletre, hogy á Keresztség elõtt, tartoznak az õ Isped

magaik

magatjoknak idvessegekért, ~~annak~~ bungósago- † t' Keresztyá-
son könyörögni. ~~A t'kinálás~~ á végre rellvá- rat és tanjátatis
laktani, hogy á midön á kisded fel nevekedik,
tehát ephben juttatják annak ast á kövétséget,
á mellyet az ö képében á Keresztségben az
Istennel kötöttenek. Ha á külék el mulatyák
az ö kötelessegeket, vagy pedig ha meg-halnak,
á Keresztt Apják és Anyják, mint kereszt tar
tornak az Atyán maradott kisdednek gondját
viselni, fel nevelni, és á Hitben i Vallásban erösiteni,
oktatni Tanitani.

Á meg-keresztelkedett Magyarok Nak Tisztek,
hogy mikelyen fel-nevekednek, és annyira
való okossagok lésen, tanúljak-meg jól-ert á
Kötetséget, és azt okosan és jól meg-gondolva
újitsák meg az Istennel. Higyjétek Isten előtt
Draga Lelkek, vallatik á Jésust igazán szeretek,
hogy valamelly bizonyal á Szent Háromság
Istennek nevében meg-keresztelkedtetek, ezintén
olyan bizonyal á Szent Háromság Isten á ti
Lelketek és leg fobb jotok, á ti Salotok és igen
bőséges jutalmatok. 1. Mós. 15:1.

Gyakoroljátok hát magatokat á Hitben.
Higyjétek hogy az Isten á ti Atyátok. Az Ur Jésus
á ti Idvezitötök és Vőlegényetek. Á Szent Lélek
á ti Meg-szentelötök. Várjátok és reménljétek
ettől á Szent Háromság Istentől minden azt, valami
nélkül az életre és á kegyességre szükségetek. Ámen.

XXXIII. Catechesisi Tanitás
Az Ur Vatsorájáról.

XXVIII dik Ur Naphoz tartozo 75, 76, 77 dik Kérdés szerint.

Textus. Máté. 26: 26-28. És mikor ezeknek, vévé Jésus a Kenyeret, és mikor hálátat &c.

Exordium. A' régi Patriárkáknak a Szent Irásban fel-jegyeztetett vitelt dolgaik közöt olvasszuk, hogy midön ők másokkal valamelly Frigyet köttenek, ugyan akkor Lakodalmat avagy Vendégségetis szerzettenek: mint Isák az Ábimeleknek és azö társainak. 1. Mós. 26: 26, et segq. Jákób a Lábának, 1. Mós. 31: 54. és a Dávidis Abnernek és a vele való Embereknek. 2. Sam. 3: 20, 21. Hasonlóképpen tselekedett annak Isten Városának Fejedelmeis, az Ur Jésus Krisztus, ki midön az Uj Testamentomi Anyaszentségyházát felállitotta, annak minden valósagos Tagjait nem csak az igaz Istени Tiszteletnek egyenes útára tanitotta, hanem ugyan azok között egy kiváltképpen való Szent Vendégségetis rendelt, tudnillik az Urnak Szent Vatsoráját, Mellyről Szent Máté Evangyélista, Máté. 26: 26, 27, 28. ar't irja: És mikor ezeknek, Vévé Jésus a Kenyeret, és mikor hálátat adott róla, megszegé, és adá azö Tanitványinak, és monda: Vegyétek, egyétek, ez az én Testem.

Summa szerint

Summa szerint meg-iratik ebben a Szent
Lecktében az Ur Vatsorájának ki-szolgál-
tatása a Catechésisi Tanitás szerint.
Melly Szent dologról való Tanitást három Pré-
dikatioban igyekezem ki-bé-fejteni.
E'mostani Szent alkalmatossággal három
dolgokra figyelmezek.
I. Szóllok az Ur Vatsorájában ~~való~~ lévő Kenyér-
rel-és borral való élésről.
II. Elő adom, mit tészen a Krisztus meg-fesitte-
tett Testével, és ki-ontatott vérével nekünk.
III. Az említett dolgokat meg-erősitem az Ur
Krisztusnak Szavaiból.

I. A'mi az Elsőt illeti. Az Ur Vatsorájában lévő
Kenyérrel és borral való élésről, így szóll a Catche-
sis — a 75dik Kérdésben, Minodon emlékez-
tetvén &c. Ofrasd el a Kérdést, és annak Feleletit.
Három dolgokat kell itt meg-jegyeznünk,
(I.) Az Ur Vatsorájában két féle étel és ital va-
gyon: Egyik külső; mellyet a Tanitó a kenyérben
és a borban ád, avagy oftogat. Másik belső;
mellyet maga a Krisztus az ő meg-fesitetett
testével és ki-ontatott vérével nekünk ád.
(II.) Kétféle ismértetik az étel és italnak módja, Vatsorában az étel
külső tudniillik és belső. A'külső
lészen testi szájjal: a belső, a hitnek szájával,
az az, igaz hittel.
(III.) A'külső ételnek és italnak módja, a
belsőnek jegye és petsétje. Mellyek szerint
az Ur Va-

~~az Ur Vatsorájával~~ az Ur Vatsorájával élő Emberek
kétfele jó-tétemények által emlékeztetik arrol,
hogy néki kelle vagyon a Krisztusnak a Kereszt fán
lett egyetlen egy Áldozatjában, és minden egyéb
jó-téteményeiben. Az első jó-tétemény ez,
hogy az ő Teste én értettem a Kereszt fán meg-áldoz-
tatott, és töretteték, és vére ki-ontatott. Luk, 22:
19, 20. Ez az én Testem, melly ti értetek adatik. E
Pohár az az Uj Testamentom az én Vérembe, melly
ti értetek ki-ontatik. Ezt pedig olly bizonyal el-
hiszem, valamint szemeimmel látom, hogy azt az
Urnak Kenyerét énnékem kezik, és az ő Pohará-
nak italát én velem közlik. A' második Jó-tétemény
a mellyet igért a Krisztus az Ur Vatsorájában, ez,
hogy ő az én Lelkemet tegelteti és táplálja az örök
életre. A mint a Leckében is mondja: Vegyétek,
egyétek ez az én Testem. Igyatok ebből mindnyájon
mert ez én Vérem, melly Uj Testamentomnak vére:
melly sokaknak bűnöknek bottánotjokra ki-ontatik.

II. Másodszor elő adom, mit tészen a Krisztus meg-
fekittetett Testét enni, és az ő ki-ontatott vérét inni.
Mellyről a Catechesis a 76. Kérdésnek Feleletiben
azt bizonyitja, hogy enni nem egyéb &c. lege Ky.
Itt már jegyezzük meg azt, hogy az Isten Fiának
Testét enni, az ő vérét inni, és hinni ő benne,
mind egy dologért vétetnek. De vallyon miért
nevezi a szent irás a Jézus Krisztusban való hitet
Lelki Ételnek és italnak? Ky. Azért, hogy az által
az igaz hitnek

az igaz Hitnek természetét és munkáit annál jobban és világosabban ki-jelentse. Mert (1.) Valamiképpen az ~~Ember~~ Evést és az ivást meg-előzi az Éhség és szomjúság. Akképpen á hivő Emberben Lelki burgó indulattal kivánja á Jésus Krisust, és az ö vétele való egyességet. Máté. 5: 6. Boldogok á kik éhezik és szomjuhoznak az igasságot, mert ök meg-elégittetnek. (2.) A'Ki éhezik, magához vészi kenyérvel az ételt. A'Ki á Jésus Krisusban hiszen, bé vészi á Jésus Krisust, és ötet maga egyesül való és tökéletes ídvezitöjének tartja és esmeri. (3.) A'Ki éhezik, ízzi az ételnek izit, tapasztalja mitsodás izü légyen az, és ha kedves gyönyörködteti magát abban. A'hivő Emberis á Ki az Ur Jésussal kedves és szerelmetes váltárol elmélkedik, olyan Lelki édességet ízez és kösöl á maga Lelkében, hogy abban meg-tapasztalja melly kedves és kivánatos légyen az Ur Jésus, mellyből belső szivbéli gyönyörüség származik ö benne. A'szerint á mi vagyon Solt. 34: 9. Kóstoljátok meg, és láttátok meg, melly jó légyen az Ur. (4.) A'Ki éhezik, egyesül az, az elébbel. Olly korosban egyesül á Krisusis mi velünk á Hitnek által, hogy ö mi bennünk és mi ö benne vagyunk. Mert azt mondja Idvezitönk. Ján. 6: 56. A'Ki issza az én Testemet és issza az én Véremet, az én bennem lakozik, és én is abban.

De vallyon mit tészen még egyebet á Hiten kivül, á Krisus meg-festett Testét enni, és Ki

outatott

oltatott vérét innya? Fel. Téfi az által á Hit által
á Krisussal egyesülni, mellyről igy szóll á Catechesis:
Sőt még annál-fetette á Szent Lélek által, hogy á Kris-
tusban és mi bennünkis lakoznk, naponként in-
kább inkább azzá Szentséges Testével egyesülni.
Ez á Krisussal való egyesülés pedig lészen á Szent
Lélek által, á Ki á Krisusban és mi bennünkis la-
koznk. 1. Ján. 3:24. És valamiképpen á Lélek ele-
venit és igazgatja á mi Testünket, hasonlóképpen
á Szent Lélek, á Ki á Krisustol adatik mi-nékünk,
az, á Ki meg-elevenit és igazgat minket, úgy hogy
á Krisusban éljünk és járjunk, á Krisussal egyez-
telemben légyünk. Azon indúlat légyen bennünk,
á melly vólt á Krisus Jésusbanis. Galat. 2: 20. Kol. 2: 6.

Kérdés. Vallyon ez á Hit által való Lélki Étel
és ital, és ez á Krisussal való Lélki Egyesülés, lé-
szene az Ur Vatsorájan Élvülis? Fel. Igenis: Mert
valamenyiszer á Krisus Áldoratját igaz Hitnek
által-a á magunk Lelkünkre fogjuk, mindan-
nyiszor ésszük az Ő Testét és isszuk az Ő vérét,
és mind annyiszor ebben az Ő vétele való Lélki
Egyességben meg-erősittetünk. És ezről á Lélki
Étselről tanit á Krisus, Ján. 6. Részében és á mostani
Leczkében is.

Kér. Miért vitetnek tehát által ez á Lélki Étel
az Ur Vatsorájára? Fel. Azért, mert az Ur Vatso-
rájában lévő Szent Jegyek és Részek által, igen
jelesen Ki-ábrazoltatnak és hathatosan meg-erősittetnek
ez á Lélki

× és ital,

erá Lelki étel× és azá Kristussal való Lelki Egyesség,
á melly-ebből származik. Mitsoda étel és ital vagyon tehát
az Ur Vatsorajában? Ry. Sakramentomi étel. azaz,
A' Lélek igazán hisznek á Kristusban, és az igaz
Hit által Egyesülteneki vele, azok á Kenyérből
és Borból való szeretés által, mint Szent Zálo
gok és Petsétek által, erről á Kristussal való
Egyességről hathatosson bizonyosodnak tsetsenek.

III. De már á Letzkének Harmadik Részéb
az eddig emlitett dolgokat meg-erősítem az Ur
Kristusnak szavaibol. Mellyről az Apostol Szent
Pál, 1. Kor. 11: 23, 24, 25. így szól: A'mi Urunk Jésus
Krisztus az éjtszaka, á mellyen el-árultatek, vévé
á Kenyeret, és hálákat adván meg-szegé, és mon-
da: Veggyétek, eggyétek &c. olvasd el az 77. Kérdésnek
Feleletit. Mellyből is úgy láttyuk, hogy az Ur Vatso-
rajában kétféle tselekedetet vóltanak, egyik á
Krisztus részéről, másik á Tanitványok részéről.

A' Krisztus részéről való Tselekedetek vóltanak
ezek: (1.) Az Ur Jésus vette á Kenyeret. (2.) Meg-áldotta.
(3.) A' Kenyeret meg-törte. (4.) Azt á Tanitványok
adta. A' melly Tselekedetet még mais meg kell
tartani. A' Kenyérnek és á Bornak Vétele pedig
ezt jelenti, hogy valamiképpen á Kenyér és á
Bor Szent Végre és hasonra Ki-vétettenek és
el-szakasztatnak, így á Krisztus el-rendeltetett
és el-választ atott az ö Menyei Szent Attyától,
á Békességnek örök Tanátsában ezzé a végre
hogy az ö Teste miérettünk meg-törettetnék és vére

A' Hálaadás

A' Hálaadás azt jelentette, hogy meg-áldotta a Jésus a Kenyeret, annak jelentésére: Hogy ö légyen az Atyának az az Áldozja, a' kiben a Választottak meg-áldatnak minden Lelki Áldásokkal a Mennyekben. Efes. 1: 3. Hálákat adott az ö Mennyei Atyának, mivel látta hogy jelen vagyon az az idö, a mellyben az ö Hivei és Választottai, az ö szenvedése és Halála által eszmel meg-béréltetnek az Istennel, meg-szabadíttnak az örök Kárhoztattol, és örökké idvezíttetnek. Sőt hálákat adott azért, mivel látta, hogy az ö Hivei, ennekutánmais minden következendö időkben, valahányszor ételt fognak az Ur Vacsorájával, hálákat adnak az ö Mennyei szent Atyának, és azért az ö szerzéjek való nagy szeretetiért és jótétemenyéért, hogy az ö Fiát a Halálra adta értettek, ditsérni és dittőiteni fogják őtet. A' Kenyérnek Meg-törése és a Bornak ki-töltése, ki-ábrázolta a Krisztusnak Keresztfán való Halálát. A' Kenyérnek és a Bornak Adása ezt, hogy az Ur Jésus, nem csak meg-szerezte az idvességet a' maga Hívenek az ö szenvedése és Halála által, hanem hogy nékiek is ajándékozza, és zájok szabja azt az ö ingyen való Kegyelmébol.

A' Tanitványoknak részéről való Tselekedetek az Ur Vacsorájában vóltanak ezek, Hogy a Tanitványok a Kenyeret és Bort vették, Ettek és ittak azt. De vallyon elégé a Krisus szenvedéséről és Halálárol tsak úgy emlékezni, mint valamelly emlékezetre méltó Históriáról. Fel. Nem elég, hanem Bünön való bánattal, Hittel, és szeretettel kell azról emlékezni. És hirdetni kell az Urnak Halálát mind addig miglen el-jövend, mindnyájunkat az itéletre.

Tudomány

Tudomány.

Az Úr Vatsorájában kűlségesképpen meg-kivántatik mind á Kenyér, mind á Bor; és arral nem tsak egyszer, hanem gyakorta élni kell az igaz Hivőknek. Igasságra á Letkiben.

Az Úr Jésus is á Szent Vatsorát Kenyérből és Borból szerzette. Meg-kivántatik hát az Úr Vatsorájával való idvessséges élésre (1.) Hogy á Tanitóktúl a Kősségnek adják, mind á Kenyeret, mind á Bort, miképpen Istenünk külön szentelte meg mind á Kenyeret, mind á Bort, és mindeniket adta az ő Tanitványinak: Hasonlóképpen á Pohárt mint á Kenyeret. Mellyet-sem tekint á Pohárt á Kősségtől el-vonni, á Krisztus rendelése sem tekint nem lehet. (2.) Hogy á Tanitók, mind á Kenyeret, mind á Bort kezekben adják á Kősségnek, nem á fejekben. Á Krisztus is igy tselekedett midőn ezt mondotta: Vegyétek. (3.) Hogy az Úr Vatsorájának ki-szolgáltatói á Kenyeret meg-törjék, az Emberek pedig azt el-vévén meg-egyék.

† jótéteményeiért? Á szabadulásért való hálaadásnak pohárát felvészem, és az Úrnak nevét segitségül hivom, szivbéli hálaadással és ditséret mondással bészéllem másoknak is, a mellyeket tselekedett az Úr az én Lelkemmel. Ámen.

†† mind á Kenyeret mind á bort, az igének el-mondása által meg-szenteljük azután

Álralmaztatása.

Mindezekből á mi Fiaink tégyenek, szenteljük hálaadással á mi idveszségünknek illy nagy Kegyelmét, hogy é Világon mindenütt találtatható dologban, úgymint Kenyérben és Borban helyheztette ezt az ő Testének és Vérének Sákramentomát.

Éljünk ezzel á Vendégséggel élő és munkás Hittel. Járuljunk ehez á szeretetnek Vendégségéhez Buzgó és gerjedező szeretettel. Elmélkedjünk á mi Jésusunknak ki-beszélhetetlen jó-tételeiről, mind adig, valamig á mi Lelkeinkben ollyat nem érzünk, á minémű le-iratik, 2. Kor. 5: 14. Á Krisztusnak amor Szerelme szorongat minket.

Bizonyuljunk le és mongyukkal egyenlő szivel és szájjal: Mivel szeressük az Urnak, minden ő hozzánk mutatott

XXXIV. Catechesisi Tanitás.
ismét Az Ur Vatsorájáról.

XXIX dik Ur Napihoz tartozó 78, 79. Kérdések szerint.

Textus. 1. Kor. XI. 24, 25. Vegyétek, egyétek:
ez én testem, melly ti értetekmeg-töröttetik &c.

Exordium. Régentén az Ó Testamentombéli Áldozatoknak Véreket senkinek meg-enni, vagy meg inni nem vala szabad, azért, mert a Vér a Léleknek meg-tisztulására rendeltetett; mellyeliis világosan a tanittatott, hogy a régi Áldozatoknak Véreknek a bűnöket valójában el-nem mosshattá, Sido. 10: 4, 11. azért, azokkal egyesülni senkinek nem kellene. De ellenben, midőn az Ur Jésus Krisus, mint valójágos, igaz Áldozat, Ésés. 5: 2. a maga ki-ontatott vérét minden igaz Hivéknek italúl adta, azzal azt bizonyitotta, hogy ő légyen egyedül az az igaz Áldozat, a kinek Vére által Isten előtt meg-igazúlhatunk, Rom. 5: 9. mellyel minden idvesülendőknek szükségesképpen egyesülniek kell: a mint ezt eléggé ki-jelentette, midőn a Kenyeret ő Testének, és a Poharat ő véreinek nevezte, ezt mondván a Letkében: Vegyétek, egyétek: ez én testem mellyet értetek meg-töretik, ezt tselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképpen a Poharis mineketünma Vatsoráltak &c.

Mellyy Szent Igéknek magyarázattyában
két dolgokra figyelmezzünk.

I. Lássuk meg, vallyon á Kenyér Krisus
tulajdon Testévé, és á Bor Krisus tu-
lajdon Véréve lészenè á Szent Vatsorában.

II. Lássuk meg, é dolog iránt való ellenve-
tésnek meg-fejtését.

I. Az Ujjörök igy szóll á Catechesis á 78. Kérdés
Nem de ezokáért á Szent Vatsorában lévő Ke-
nyér és Bor, á Krisusnak tulajdon Testévé
és Véréve lészenè? Fel. Semmiképpen nem &.
Meg-tzáfolja á Catechesis ezzel á Kérdéssel arok
nak tévelygéseket, á kik azt állatják, hogy mi
helyen az Áldozó Pap ezeket az Ő szent Szák-
kat ki-mondja: Hoc enim est Corpus meum.
Mert ez az én Testem, azonnal á Kenyérnek
és á Bornak természeti valóssága, á Krisus
természet szerint való Testévé és Véréve
által változik. De mi ezt hejben nem hat-
juk, mert miképpen á Keresztségben való
víz, á Krisusnak Véréve nem változik, igy á
Kenyér sem változik az Ur Vatsorájában á
Krisus Testévé. E' Következés jo azért: mert
az Ur Vatsorájais szintén úgy Sakramentom
mint á Keresztség. A Szent Jánais nem kü-
lömben szól á Keresztségről, mint az Ur Va-
tzorája felöll. Mert miképpen a Kenyeret
Krisus

† azért,

Krisus testének, á pohárt pedig Uj Szövetségnek nevezi,
aronképpen á Kereszthségét bünöknek el-mosatásának és újjá születésének feredőjének nevezi.
Mellyből következik az, hogy aron egy mivóltok
vagyon é két Sákramentomnak való Szólásnak
formájinak.

Mellyben áll, hogy az irás á külső láttható je-
gyeknek tulajdonitya á belső jegyzetett
dolgoknak neveretik. De nem azért mintha
á jegyek jegyzetett dolgokká változnának,
avagy á jegyzetett dolgok á jegyekbe bé-
foglaltatnának, hanem azért, mert á jegyez-
tetett dolgok á külső jegyek által minékünk
meg-petrétetnek és erősittetnek. Példának
okáért, á Körülmetélkedés neveretik
Szövetségnek. 1. Mós. 17:10. A Húsvéti Bárány,
Páskának, avagy általmenetelnek. 2. Mós. 12:11.
A Keresztség, Bünöknek el-mosásának. Ftd. 22:16.

Megvettyük hát azoknak Tudományokat,
á kik azt állatyák, hogy az Ur Vatsorájában lévő
Kenyér és Bor, á Krisusnak testének szerint
való Testévé és Vérévé általváltozik.

(1.) Szért, mert az Apostoli Hitnek ágazatival
ellenkezik, mert á Krisus Test szerint, most
nintsen á földön, hanem az Égben vagyon.

(2.) Ellenkez

(2.) Ellenkezik ez á Tudomány az Ur Vacsorájának első szerzetésével is, mert akkor á Krisztus á maga Testével az Asztalnál ült és az ö Vére még az ö Testében való erekben vala, tehát á Kenyér és á Bor, á Krisztusnak az Asztalnál ülö Testére, és Vérére nem változhattanak, ~~nem~~ különben á Krisztusnak ~~két~~ egyszersmind két féle Teste és vére lett vólna.

(3.) Ellenkezik ez á Tudomány á Természettel és á jóra való Okossággal. Mert ha á Kenyér és á Bor, á Krisztusnak Testének szint való Testére és Vérére által változnának, tehát á Kenyér és á Bor, az ö előbbeni szinekben és izekben meg nem maradhatnának, hanem Húsnak és Vérnek kellene láttatni, érezteti és éreztetni, nem különben mint á Vizet Borrá való változásakor á Kánabéli Menyegzöben. Ján. 2: 9: De ez á Tudomány ellenkezik az Isten beszédével, és az Okossággal ellene vagyon.

II. Második kor lássuk meg, é dologiránt való Ellenvetésnek meg-fejtését. Hogy itt egyebeket ~~Kánaánéiakkal~~ el-halgassak, röviden azt adom elö, á mit á Catechesis á 79. Kérdésében fel-jegyzett. Á melly ez:

Miért

Miért neveri tehát á Krisztus á Kenyeret ö
Testének &c. olvasod el á Kérdést á Felelettel együtt.

Semmi dolog nagyobb ellentétet az Ur
Vatsorájáról való Tudományban nem okoz,
mint á mi Urunk Jézus Krisztus szavainak
az Emberektől való nem jó értelme, mikor tudnillik
az Ur Vatsorájának szerzésében ezt mondotta:
Ez az én Testem. Melly igéket némelyek
tulajdonképpen, és betü szerint értik. De mi,
á kik Reformatusoknak neveztetünk, nem
betü szerint értjük, hanem úgy, hogy ez á
mondás: Ez az én Testem, ~~annyit~~ képen, mintha ezt mondotta volna á Krisztus: Ez á Kenyér
~~itt~~ jelenti az én Testemet. Melly
szólásnak formája igen szokott vétetik illyen
értelemben. Kivált képpen mikor szó vagyon
á Sákramentomokról.

Meg kell tehát vallani magoknak az Ellenkezőknek hogy á Krisztus az Ur Vatsorájában is
nem szóllott mindenütt tulajdonképpen való
értelemben: tudnillik mikor ezt mondotta:
Ez pohár Uj Testamentom, ha már ezt á szólásnak formáját nem kell betü szerint való + tehát ez az én Test
értelemben venni, ~~mért nem~~ ~~értik. Ezzel~~
Testem: A melly á másikkal egyenlő értemü
és erejü.

Hogy pedig Krisztus Urunk az Ur Vatsorájának szerzésekor ezt mondotta: Ez az én
Testem, és ez pohár Uj Testamentom az én Vérem által,
emberek

ennek két nagy okai vagynak, az elsö oka,
Mert á Krisztus á Kenyér és Bor által, mint
külsö Jegyek által, arra akar minket tani-
tani, hogy valamiképpen á Kenyér és á
Bor táplálják á Testi életet, azonképpen
az ö meg-festitetett Teste és ki ontatott
Vére, á mi Lelkünknek valóságos étele
és itala, mellyel az örök életre táplál-
tatunk.

A' második oka ez, hogy á Krisztus á
Kenyér és á Bor által, mint láthatóskent
Jegyek és Zálogok által, azzal tészen
minket bizonyossá, hogy á skent
Lélekek munkája által szintén olly
bizonyal részesülhé tészen minket azö
Testében és Vérében, melly bizonyosan
é skent Jegyeket, azö Halálának
emlékezetire, Testi szájainkal hozzá
véssük. Tudomány.

Az Ur Vatsorájában á Krisztus Teste
és Vére, úgy adatik elönkben, mintdmi
á bünein ért megöletett töredelmes
áldozat.

Igasága é Tudománynak mindégy
altal az en lettem, az hol ott igy holl
maga

maga az Ur Jésus Krisztus: Vegyétek, egyétek,
ez az én Testem &c. A pohárról pedig így:
Igyatok ebből mindnyájon, mert ez az én
vérem &c. Melly jóllehet azt jelentette
Krisztus Urunk, hogy az ő Teste és Vére
az az igaz Áldozat, melly a régi Áldo-
zatokban példáztatott, és a melyből
emmi fell mindenigaz Hivetnek, hogy
azzal, mint tökéletes Áldozattal egyesül-
jenek, miképpen az ő Testamentomban
a régi Áldozatoknak húsokban, ők ezek
azokkal egyesültenek. De sem a Papok
sem a Népek, a magok bünökért való Ál-
doznak húsában emmi nem találhatnak
Lad. 3. Mós. 4: 5. Mellyel a jelentetett, hogy
azok a régi Áldozatok a bünöket valósággal
el nem ~~vették~~ törlötték, hanem csak
árnyéki voltanak a jövendő tökéletes
Áldozatnak. Ellenben pedig, minda Sa-
pok, mind a Népnek emmi ellen vala a
Hálaadó Áldozatoknak húsokban. 3. Mós. 7:
15, 16. A mellyel ismét a tanittatott, hogy
minekutánna a Krisztusnak Áldozatja
a bünöket tökéletesen eltörli, azzal
minden Hiveknek egyesülni kell. Mellyből
a jö[illegible]

á jöt, hogy midön az Ur Vacsorájában
á Krisztus Teste és Vére, eledelül és ital-
ul adattatik, azzal átanittatik, hogy
á légyen á régi Áldozatoknak á való-
ságban megfelelö tökéletes áldozat.

Applicaö. Figyelmezzünk hát K. Tt. arra hogy
midön az Ur Vacsorájával élünk, akkor á
Kegyességnek minden munkáira hatha-
tósan fel serkentessünk. Melyre nézve
midön á megtöretett kenyérröl, és ki-
töltetett Borból véteszünk, és mejjük
megart, hogy mint magunkban gondol-
tatnak, mélóltó az Isten haragjától arra
való megtöretésre. Dejc Ahürtsel ki-
vimben azö hozzánk való szeretetnek
tiszta tüzét, minden erötlen szárnak és
gonoszságnak állitsunk, hogy az egy Krisztust
megnyerhessük, és ö benne találtassunk
Filippi. 3: 8, 9. Vágyunis álhatatos bi-
zodalommal á Megtartó Ur Jesus
Krisztus, ki elvaltoztattya dicsö alá-
zatos testünket, hogy hasonlatos legyen
— azö dicsöült testéhez annak ö ha-
talmas ereje szerint, melyvel ö által a
mindenséget azö birodalma alája vethet.

Amen.

XXXV. Catechesisi Tanitás
ismét Az Úr Vatsorájáról.

XXX. Úr Naphoz tartozó 80--82. Kérdés szerint.

Textus. 1. Kor. 10: 21. Nem ihatjátok az Úr poharát, és az ördög poharát; nem lehetek az Úr Asztalának és az ördögök asztalának részesi.

Exordium. Énekek Énekéről irott Könyvben az 1. Részek, 7. versiben olvassuk, hogy az Anyaszentegyház á Krisus-ehez való Pásztorának lenni, így szóllitya meg egész bátorsággal: Mondmeg nékem, te, kit az én lelkem szeret, hól legeltetsz, és hól nyugotod á te jószaidat délben. Mintégy kételkedni láttatik az Anyaszentegyház, hogy á Krisus hól legeltesse légyen á maga juhait. De ezt á kételkedést el-hárittya á Dávidnak ama Hálaádó Éneke, melly vagyon Solt. 23: 1--3. Az Úr az én Pásztorom, azért semmiben meg nem fogyatkozom. Fűvös legyen legeltett engemet, és Csendes vizek mellé vitt engemet. Az én lelkemet meg-vidámittya, és visz engemet az igasságnak ösvényin, az ö neveért.

De mégis olly nagy meg hasonlás vagyon á mái Világban élő Emberek között, hogy nemellyek való sággal el-hiszik, hogy az Úr Vatsorája bizonyságot tészen miénkünk arról, hogy á mi bününk meg bocsáttatnak á Krisusnak á Kereszt fán két ágyálodozattyáért. Némelly Emberek pedig ezzel meg nem elégesznek, hanem á Misét általis keresik idvességeket. Innen

Innen mongya az Apostol. Sz. Pál. 1. Kor. 10: 21.
Nem ihattyátok az Úr pohárát és az Ördögökét.

Melly szent Letzkének Magyarázatyában Két dolgokra figyelmezzünk.

I. Láttyuk meg Az Úr Vatsorája és á Mise közötti való különbséget.

II. Láttyuk meg, Kiknek kell az Úr Asztalához járulni.

I. Ámi az Elsőt néri. Az Úr Vatsorája között, és á Mise között való különbségről igy szólla Catéchésis á 80. Kérdésben: Mitsoda &c. lége finul cum Responsio Itt előre jegyezzük meg azt, hogy á Mise, olyan Ételiai Tzérémónia vagy szokás, á mellyet á Papisták az Úr Vatsorája helyett gyakorolnak á magok Templomjaikban. Es ezt olyan valóságos Engesztelő Áldozatnak tartják, á mellyben á Krisztusnak Teste és vére, á Kenyérnek és á Bornak szine alatt, az áldozó Papoktól meg-áldoztatik, az Élőknek és á Holtaknak bűneikért, vagy pedig más egyébjónak meg-nyeréséért, és á gonoszoknak el-fordításáért.

De á Catéchésis Különbséget tészen az Úr Vatsorája között és á Mise között. Melly Különbséget három dolgokban helyheztett.

Az első dolog, á Bűnökért való Áldozat. Melly szerint, az Úr Vatsorája, vetett minket á Krisztusnak annak egy Áldozattyára, mellyel ő maga egyszer á Kereszttfán áldozék. Ezért mongya, Luk. 22: 19, 20. Ez az én Testem, melly tiétekért adatik, ezt miveljétek az én emlékezetemre. E' pohár új Testamentom az én Véremben, melly tiétekért kiontatik.

Melly

Melly Áldoratból azt á haſznot vészſük, hogy minden
mi bűneink töréletesen meg-botsáttattanak á Kris-
tusnak azért az Áldoratjáért. Sid. 9:12. Á' Kriſtus
azö tulajdon Vérével ment bé egyſzer á Szentséges
helybe, minekutánna örök Váltságot talált vólna.
Á' Miſe pedig azt tanitya á Kriſtusnak Áldoratjáról,
hogy az Elevenekért és Hóltakért Bűnök min-
tsenek meg-botsáttatra á Kriſtusnak egyetlen-egy
Ur-fenvedéséért, harentha á Miſe mondó Papok
mósanis minden nap áldoriándják érette á
Kriſtust. Á' Szent Pál Apoſtolnak im é ſzavai ellen:
Á' Kriſtus azö egyetlen egy Áldoratjával, töréle-
tes tette mind örökké azokat, á kik meg-ſzen-
teltetnek. Sid. 10:14. Azért az Ellenkezőknek azt
kell felelnünk, hogy ez az állatás á Szent Irás
ellen gondoltatott ki, á melly ſemmi állyan ál-
doratról, ſemmi állyan Áldozó Papokról nem em-
lékezik, hanem inkább azt tanitya, hogy az igaz
Hit egyedül az az Eſzkőz, á melly által á Jézus
Kriſtusnak Áldoratját magunkra kell ſzabnunk. Ján. 3:16.

Á' Máſodik dolog, mellyben meg-mutattya á
Catechiſis az Ur Vatsorája között és á Miſe között
való különbségeket ez, hogy mi á Szent Lélek által
á Kriſtusban ótatunk, és á Kriſtuſſal egyeſülünk.
Ez az Egyeſülés pedig Hit által léſzen. Mert Hitnek
általa lakozik á Kriſtus á mi ſzivünkben. Éfés. 3:17.
És á Szent Lélek által, á ki nem csak á Kriſtusban,
mint mi Fejünkben, hanem mi bennünkis laká-
zik mint ö Tagjaiban, és övéle egyeſit. Láſd, á 70. Kérd.

Á' Miſe pedig

A' Mise pedig ~~a Kristussal való Egyességről~~ azt tanitya, hogy minékünk a Kristussal való Egyesülésünkre nézve szükséges, hogy mi az ö Husát és Vérét Testi szájunkal együk és igyuk.

A' Harmadik dolog, mellyben meg-mutatya a Catechésis az Ur Vacsorája között és a Mise között való külömbséget, nem egyéb, hanem a Kristus imádása. Tudnillik, hogy a Krisptus az Egben vagyon az Atyának jobján, és azt akarja hogy ötet imádjuk. Tzel. 7:55. Ellenben a Mise azt tanitya, hogy a Krisptus Teste szentis jelen vagyon a Kenyérnek és Bornak szine alatt, és ezokáért azokban kell ötet imádni. Innen vagyon az a sokaktan Pompa és Ceremonia, ~~a midőn~~ mellyet Ur Napján, avagy a Krisptus Testének innepén szokasnak végben vinni, midőn az Ostyát szájjal hordozzák. Nemek nélkül mondja hát az Apostol a Levélben: Semi hatjátok &c.

+ Emberségének természeti szerint

ötet imádjuk

II. A' Levélnek Második Részében ~~sok~~ láttuk meg, kiknek kell az Urnak Asztalához járulniok. Mellyre igy Felelt meg a Catechésis a 81. Kérdésben. Azok azoknak, a kik ugyan valójában bánják &c. Három dolgokat emlit a Catechésis, a mellyekről meg kell magokat próbálni, a kik az Ur Asztalához méltán akarnak ~~járúlni~~ dő járulni.

Az Első dolog ez, ha ugyan valójában bánják, hogy ők az ö büneikkel az Ur Istent meg-bántották. A' mellyel nem csak a megtérö Bünösnek Bünein való első szomoruságára néz a Catechésis,

Hanem

Hanem nézi á Hiveknek arra á Bűnön való bánatjokra,
melly szerint szomorkodnak, hogy még sok bűnös
erőtelenséget vagynak ö bennek, bánják szivek
szerint, hogy á Felséges Istennek nem szolgálhatnak
tőkéletesebben, és hogy nem szerethetik bungó-
ságosabban. Bánják kiváltképpen aroknak arő
Bűneiket, á mellyeket á leg közelebb elmúlt # eddig az idejig,
Ur Vatzorájával való élestől fogvatt Istenellen
tselekedtenek.

Á Második dolog, avagy meg-próbálás ez, ha
vagyonk bizodalmok az Istenben, hogy arő bűneik
meg vagynak bocsátatva, és á melly erőtelenséget
még bennek vagynak, arokis á Krisztusnak szenve-
dése és Halála által el-federtetve vagynak.
Kérdés, hát á gyenge Hitü Ember, á ki nem lépet
még fel ~~ezre~~ á Hitnek ezre á nagy grádussára,
el-maradhatik az Urnak Asztalától. Fel. semmi-
képpen nem, hanem mivel érzi ö arö Lelkében,
hogy ö bungó kivánsággal kivánja á Jézust, éteri
és fonjukhozza arö igasságát, ezen az okon nem tsak
járulhat, hanem tartozik is járulni az Ur Aszta-
lához, mert á végre szerette az Ur Jézus á Szent
Vatzorát, hogy az által erősitse á mi gyenge
hitünket.

Á Harmadik dolog, avagy meg-próbálás ez,
ha naponként kivánnak ö regbűnbü az Ur Aszta-
lához járulok, á Hitben, és á jámbor életben.
Ez á meg-próbálás pedig igen szükséges, mert azt
mongya Szent Pál. 1. Kor. 11: 28. Próbálja meg minden &c.

Q. Kitsoda ~~Ell~~ nem Ell

K. Kiknek nem áll tehát az Urnak Asztalához járulniok? Ky. Azoknak, á kik még azö büneikből az Istenhez valóban meg nem tértenek, és á kik Képmutatók. Á' meg nem tértekről értetnek azok, á kik nyilvan való tzégéres bünökben élnek: Káromkodásban, tánts-es Szüvésben, részegségben, tisztátalanságban, gyülölségben, meg-bé'rélhetetlenségben.

~~Azok~~ Á' Képmutatokon értetnek azalattomban való bünösök, kik az Istени Szolgálatnak ékpét mútatják, de annak erejét meg-tagadják. 2. Tim. 3:5. á kik kettős szivüek, á kiknek olyan szivek vagyon, á mellyel az Istén beszédét halgatják, olvassák, á Leggyességnek némelly mintáit meg-tzelekesik, de olyan szivekis vagyon, á mellyel-még é Világot annak Kivánságait szeretik, nagyra betsülik, és azokhoz ragaszkodnak. Hasonlók ezek Heródes Királyhoz, á ki örömest halgatta ugyan Keresztelö Jánosnak prédikállását, de á Hérodiás Leányának tántzát mégis Kedvesebben nérte. Márk. 6: 20, 22.

De vallyon miért nem lehet mind ezeknek az Urnak Asztalához járuhiok? Mert mert kárhoztatot ehnek és isznak önnön magoknak. 1. Kor. 11: 29. az az, az Istennek idö szerint való büntetéseit, és ha meg nem térnek, az örökké való kárhoztatást á magok nyakokra vonják. Mert nem betsülik meg az Urnak Testét, 1. Kor. 11: 29. az az tsak olyan tekintetben

tekintetben vagyon előttök az Ur Jésus Krisztusnak halála,
mint valamelly közönséges embernek halála,
és az Ur Vatsorájában lévő Kenyeret és bort
nem tartják úgy, mint Istentől rendeltetett
szent Áldozatot és Testét, hanem csak úgy mint
más közönséges Kenyeret és Bort. Az illye-
nekről mongya az Apostol a Leczkében Nem ihatjátok &c.
A' Catechésisis az illyenek ellen tanitsa Q. 82. Lege Quæstion.

Ezeket nem kell mondok az Ur Asztalához botsátani,
a Krisztusnak im é parantsolattya szerint. Máté. 7: 6:
Ne adjátok azt á'mi szent az ebeknek, se á'disznók eleibe
ne hánygátok á'ti drága gyöngyeiteket, hogy azokat
meg ne tapodják lábaikkal, és reátok fordulván
meg ne szaggassanak titeket. Az az, az Istennek szentséges
és egyedemmel tellyes igéjét, és Sákramentomit
á hitetleneknek és istentelenekneк ne adjátok.

Tudomány.

Nintsen ugyan túlajdonképpen á Krisztus Jésus
Testéről és Lelkéről, Istени és Emberi Természeti
szerint, az Ur Vatsorájában lévő Kenyérnek és
Bornak szine alatt; mindazáltal á hitesek
vételekkel, az ö Elégtételekben való Hitelet
meg-petsétlik, sokkal inkább meg-vigasztaltatnak,
mint azok á kik á Krisztus Jésusnak valósággal
való jelen létét magoknak képzelik. Igazsága á Lecz-
Kájjon bé bátor akármelly bünein sirankozó Ember
á maga Lelki-isméretében, és vizsgálja meg, mejikben
talál nagyobb vigasztalást é' kettő közül:

vallyon

vallyon abbané, ha az Ur Vatsorájában á Krisstust
úgy képzeli, mint á Ki Testestől Lelkestől, á Ke-
nyérnek és á Bornak színe alatt egésséen és ele-
venen jelen vagyon, és á kitőnéli egésséen meg kell
vágni? Vagy pedig ebben, ha az Ur Vatsorájában
meg-emlékezik arról, hogy á Krisstus á bünökért
ért á Kereszstfán meg-ölettett, Teste meg-töretett
és Vére ki ontatott: és hogy valaki ártigan Hit-
tel el fogadja, az az ő bünének halálából álly
bizonyal meg-elevenittetik, melly bizonyos az,
hogy á Kenyér és Bor táplálja az Embernek Testi
Életét.

Oh de melly sokan vagynak á kik nem tudják
magokat meg próbálni, hanem megtérés nélkül
járúlnak az Ur Asztalához, á kik már sok Esten-
dőktől fogva élnek az Ur Vatsorájával, á kik fogadást
tettenek az Istennek életekben meg-jobbitásáról,
mégis azokban á bünökben élnek, á mellyekben
ez előtt tiz vagy hús Esztendőkkel éltenek.

Gondoljátok meg azért K. H. miben vétkeztetek
eddig az ideig, jobbitsátok meg magatokat és
pótoljátok ki á mit el mulattatok. Kereszstel
é Kegyelmes Istenitől Jézusnak buzgó keresetével, hogy
igy ez Életnek Kenyere, légyen tinéktek Életnek
illatja az Életre. ~~Ez kor ezt.~~

Ámen.

XXXVI. Catechesisi Tanitás.

XXXI. Ur Hapthoz tartozó 83--85. Kérdések szerint.

Textus. Máté. 18:18. Bizony mondom nékteek, valamiket meg köteendetek é földön, meg lésznek az Egekben is kötettve: és valamiket meg-oldoztok é földön, meg lésznek az Egekben is oldoztatva.

Exordm. Bizony mondom nékteek, ti Eik engemet követtetek, amaz ujjonnan való születéskor, mikor üland az Embernek Fija az ö dicsöségés székiben, tiis ültök tizenkét székben, és meg-itéliteek az Izraelnek tizenkét Nemzetségeit. Illyen drága és gyönyörüséges jutalmat igért vala régen édes Idvezitönk az ötet követö Választott ~~Tizedét~~ Tanitványinak á Tizenkét Apostolainak. Máté. 19:28. Melynek bé tellyesedését, noha némellyek halaszthatták az Utolsó Életnek nagy napjára, mikor minden halottak fel-támadnak, és mintegy ujjonnan születnek, és mikor á Krisztus Jésussal együtt á Tizenkét Apostolok ez egész Világot megitélnék. Mindazáltal tudván azt, hogy csak az Ur Jésus Krisztus légyen egyedül az á Szentiras, á Ki által az Isten annak napon é földnek kerekségét meg-itéli, Tzel. 17:31. és á Kinek itélö széki elött mindeneknek meg kell jelenni, 2. Kor. 5:10. innen úgy láttyuk, hogy ez á szent Apostoloknak igérteteti dolog bé kezdett tellyesedni, akkor, á mikor az Ur Jésus Krisztus é földröl az egekben felvitettetett, és annak Mennyei dicsöséges széknek jobbjára

jobbjára ũlvén, az Anyaszentegyházának Fejévé tétetett
Efés. 1: 22. adván az Apostoloknak azt a Méltóságot, hogy
az egész Uj Testamentomnak idejében lennének az
Anyaszentegyházának Tanitoi és itélő Birái. Erről
a Hatalomről mongya Joveritünk ugyan Máté. 18: 18.
Bizony mondom nékték, valakiket meg kötendetek.

Melly Szent Letzkének Magyarázattyában
két dolgokra figyelmezünk.

I. Láttuk meg, mitsoda Hatalom és fenyitek
tulajdonittassék az Erkölcsinek.

II. Ez a Hatalom és fenyitek mimódon gya-
koroltassék.

I. A mi az Elsőt néri. Az Erkölcsi Hatalmat
Mennyország Kúltsainak neveri a Catechesis a 83.
Kérdésben igy szólván, Kérdés, Mitsodák a Mennyország
Holottis a Mennyországnak Kúltsai, arravaló birónyos
Just és Hatalmat jelentenek, hogy némelly személlyek
az Erkölcsinek Társaságában bé bottsáttassanak,
máskor ismét ugyan abból ki-zereksztessenek.
Mindezeknek pedigben kell lenni a Jésus Krisusnak
Parantsolattya szerint, a kiké egyedül minden Jus,
Hatalom, és Uraság az Erkölcsiben. Jelen. 3: 7. Ezt
mondja ama szent és igaz, kinél a Dávid Kúltsa va-
gyon, ki meg-nyitja és senki bé nem zárja, bé
zárja és senki meg nem nyitja.

Itt pedig meg Ellsőt jegyezzünk, hogy az Erkölcsi
Fenyitékkel a Keresztény Magyistratus nem élhet,
mert ez a Hatalom egyedül az Erkölcsinek tulajdona.
Különbség vagyon tehát a Magyistratusi Hatalom
között, és az Egyházi fenyitek között.

(1.) Elsőben

(1.) Elsőben é Világi Hatalom Uralkodó és Földi Hatalom. De az Ekléſiai igazgatás Lelki Hatalom, á melly az Embereknek meg-téréſeket-és penitentia-tartáſokat nézi, és tzélozza á Teſtnek vegzedelmére, hogy á Lélek meg-tartaſſék. 1. Kor. 5:5.

(2.) A' Külső Világi Magyiſtratus, az Istentől önéki adattatott Teſti Fegyver által igazgatja a alatta valókat. Rom. 13:4. Az Ekléſia pedig Lelki Fegyver által, á melly az Istennek beſéde. Á mi Vitézkedéſünknek fegyverei nem Teſtiek, hanem Isten ereje által erőſſek, á nagy erőſſégeknek le rontatáſokra. 2. Kor. 10:4. Kültsőlat nem Kardot viſel az Ekléſia. Erről á Kültsőről tanit á Szent iras, neveretesen Máté. 16:19. Néked adom á Mennyországnak Kúlcsait, és valamit meg-kötsz é földön, á Mennyekben is kötve lészen, és valamit meg-oldándsz é földön, á Mennyekben is oldva lészen. A' holott á Kriſtus, Péter Apoſtolnak ſzemélly ſzerint igér vagyon valamit, de nem úgy, mintha leg-főbb Urasága lenne á több Apoſtolok felett, mert ellenkezö tetzik ki abból, á mit olvaſunk, Tzel. 15:13. ſküt. Gal. 2:11-14. hanem azért, mivelhogy ö volt az elsö, á ki az Uj Teſtamentomnak elsö Pünkösd Innepében, mind á Zsidóknak, mind á Pogányoknak dicsöſſéges modon megnyitotta á Mennyeknek Országát az ö Prédikálása által. Tzel. 2. és 10. Rész.

De nemtsak

(1.) Elsőben

De nem csak Péternek, hanem á több Apostoloknakis ugyan ezt á Hatalmat adta á Krisztus, á mint meg-tetik á Levelekből. Valakiket meg Eröténdetek
Á mái Tanitóknais szintén igy bizattattanak ezek
á Kultsok, mint á Krisztusnak Szolgáira, és az Istennek Titkainak Sáfáira. 1. Kor. 4:1. Ők is az Apostoloktól
Tiszteket és nyomdokokat követik, jóllehet ők
kissebb méltósággal és hatalommal birnak
ezekkel á Kultsokkal. Ezek á Mennyországnak
Kulcsai pedig nem többek, hanem csak Lelki
Az Evangyéliomnak Prédikállása, és az Egyházi
fenyitékek. Á' mellyek arra valók, hogy azok
által á Mennyország á Hívőknek meg-nyittassék,
á Hitetlenek előtt pedig bé zárattassék.

II. Á' Lelkének második Részében láttuk meg,
hogy ez á Hatalom és fenyitékek minémő gyakorlattassék. Melly gyakorlattatás két féle módon történni, (1.) Az Evangyéliomnak Prédikállása által.
(2.) Az Egyházi Fenyitékek által.

(1.) Az Elsőről igy szóll á Catechésis á 84. Kérdésben
Minémon nyittatik meg &c. Ez Első Kulcsal pedig
két féle módon értetik á Tanitók, úgy hogy ezzel ne-
melly személyeknek á Mennyekneksorságát meg
nyitják, máskor előtt ismét bé zárják. Meg-nyittatik á Mennyország minden hivő Embereknek, még pedig
é szerint, hogy á Lélekben á Meg-térésnek jeleit lát-
ják á Lelki Tanitók, hirdethetik az olyanoknak
és igérhetik á Bűnöknek bocsánatját á Krisztus
nevében, ezzel á Conditióval, ha tudnillik azö
Meg-térések igaz és tökéletes szívből való. 2. Sám. 12:13.

Erelre

Erekre nézve mongya Idvezitönk á Lélekben valakiről.
Ellenben, bé zárhattyák á Lelki Tanitók á Mennyország
ságot, minden hiteletlenek előtt valakik az Isten-
nek Beszédét, annak parantsolatit és igéreteit
meg-iitálják, és minden kepmutatók előtt valakik
azt mondják: Uram! Uram! de nem tselekesik
az Istennek akaratját. Az illyenek előtt zárol-
tatik bé á Mennyeknek Országa, mind addig valamig
ezek á bünökben meg-maradnak. Mert vala-
meddig az Ember meg-nem tér, mind addig á Sátán
Országába tartozik, ellensége az Istennek, és azö
Országához semmi Iöri nintsen. Erekre nézve
Dorgálással és Fenyegetéssel kell Tanitani sokszor
á Lelki Tanitónak. 2. Tim. 4: 2. Prédikáljad az Igét,
azajta légy mind alkalmatos, mind alkalmatlan
időben, feddődjél, dorgálódjál, intsed á halgatókat,
minden szelidséggel és tanitással. Tit. 1: 13.

(2.) A Másodikról, úgymint az Egyházi Fenyitésnek
gyakorolttatásáról így szól á Catechesis, 85. Q. Minodenek.

Itt már jegyezzük meg azt, hogy á Lélek nével Ke-
reszténynek, de Tudományával és életével á Krisztustól
idegenek, az illyeneken észtetnek elsőben azok, á
kik á szent irás-ostromolják, mintha nem á szent
irás volna á Hitnek és az Életnek egyetlen egy
szabálya. 1. Tim. 6: 3,5. másodszor azok, á kik á Jézus
Krisztust, az idvességnek egyedül való fundamentomát,
meg-tagadják, avagy é mellé más fundamento-
mot tésznek. 1. Ján. 2: 22. Hogy pedig az illyeneket
Ki kell

ki kell rekeszteni az Erkéjából, elég bizonyság erre
á mi vagyon. 2. Ján. V. 10, 11. Ha valaki ti hozzátok mé-
gyen, és é Tudományt nem viszi hozzátok, ne fogad-
játok azt házatokban, és ingyen se Köszöntsétek néki.
Röviden szólván, minden azokat, valakik á Jézus Kristus
Evangyéliomával ellenkező és botránkoztató
életet élnek, ki kell rekeszteni az Erkéjából. 1. Kor.
5: 11. Irtam néktek, hogy ne társalkodjatok annal,
ha valaki, holott Atyafiának neveztetik, paráznа,
vagy fösvény, avagy bálvány imádó, vagy szidalmazó,
vagy részeges, vagy ragadozó, ez illyenekkel mondom
hogy ingyen se egyetek. Vessétek ki a gonosz embert
közületek. 2. Thess. 3: 6.

De vallyon kitsodák azok á személlyek, á kiknek
az illyeneket ki kell az Erkéjából rekeszteni? Ny. Nem
csak á Tanitók, nemis á Magyistratus, hanem az egész
Gyülekezet, ha nem felettébb sok népből álló, Máté, 18:
17. Mondmeg á Gyülekezetnek. Ha pedig igen népes á
Gyülekezet, tehát olyankor á Presbiterium, vagy
az Erkéjai Tanács, azaz, á Tanitók, és á kik á Gyü-
lekezettől arra rendeltettek. Á mint á Catechesis
á szent Irás szerint tanitya. Máté. 18: 15. Ha vétkezik
te ellened á te Felebarátod, dorgáld meg ötet tsak te
közötted és ö közötte. 2. Thess. 3: 14, 15. Ha valaki nem
enged á mi Levelünk által való beszédünknek, ezt meg-
jegyezzétek, és ösmre ne elegyedjetek annal, hogy
meg-szégyenüljön. És ne tartsátok mint ellenséget
hanem intsétek mint Atyafiat. Gal. 6: 1.

Á' Ki pedig

A' Ki pedig az illyen Ki szerestés által sem akar meg
térni, hanem az ö bünében és á Test bátorságban
jobbánis meg-keményedik, és megerösödik, az illye-
nekkel inggyen sem kell társalkodni, hanem el kell
tiltani az Ur Vatrozájától, és az Ekléziából Ki
kell szerestetni. Igy szerestí Ki Szent Pál is ama
mostoha Anyával parázmálkodót á Korinthusi
Gyülekeretből. 1. Kor. 5:5.

Tudomány.

Az Ekléziának és annak Lelki Tanitoinak adta
Isten azt á Hatalmat, hogy valakinek meg-
bottrátják büneiket, ~~meg~~ é földön, azoknak
bünei meg lésnek bottráttatva á Mennyben is.
Valakiket pedig Ki szerestenek á Gyülekeretből,
azok Ki szerestetnek Mennyországból is. Veritas in Textu.

Melly Tudomány szerint az Ekléziát úgy kell gondol-
nunk, mint valami Lelki Házat. És valamiképpen ennek
á Háznak, tudnillik az Anyaszentségyházának Fundamen-
toma, és Fegelet Köve á Krisztus, kinek tagjai, az igaz
Hivők, úgy ennek á Lelki Háznak vadnak Kültsai, á
mellyekkel meg-nyittatik, és be zároltatik. Mellyet
á Szent Irás Mennyország Kultsainak is nevez. Ezek
pedig á mint á Catechésis á Szent Irás szerint tanitya,
nem egyebek, hanem az Evangyeliomnak Prédikálása,
és az Egyházi fenyiték. Mellyek által, mindenek
arra tanittatnak, hogy hadják el büneiket, és térjenek meg,
mert meg-bottráttatik az ö bünök é földön, és az Egekben is
meg lésen bottzátatva.

Mindezekből immáron nékünk Tanitóinknak

Tiszteletes

Tiszttünk ez, hogy az Urnak drága örökségét legeltessük é Ét kültsakkal, tudnillik az Evangyéliomnak prédikállásával, és az Egyházi fenyitékkel. Minden bünein bánkódó és meg-térö bünösnek nyissuk meg örömest a Mennyeknek Országát, á bünöknek botsánatjának öszverendetes hirdetése által. A' meg-térhetetlenekneck pedig hirdessük hogy ha meg-nem térnek, á Mennyország előttök be zárolt ajtók.

* Így lészen oktalan hogy minden jókat meg nyerünk, á bünek kötelei alól fel-oldoztatunk, és á Dicsöségnek Országában a Mennyországban bé megyünk. Ámen.

A' Keresztény Magyistratusnak Tisztiebben áll, hogy noha á Mennyországnak Kultsai nem birattak xeá, mert az Ekléziában semmi Világi Uraság nak hejje nintsen, mindazáltal vagyon á Keresztény Magyistrátusnaris, mint Isten Törvényét fojtatónak, bizonyos Jus Majestatis circa Sacra, azaz, vagyon az Ekléziai Rent dolgokat illetö bizonyos jussa, hatalma, avagy Köteleséggé, á melly abban áll, hogy á Magyistratus az Egyházi Rent Kólgálatot öszve, és minden hamis Istenitszteletet ki-irtson az Ekléziából, á felett elöterjedet Törvény Rexint meg-büntesse, á mint á Judának Egyes Királlyai Ása, Jósafát, Ezekiás, Jósiás tselekedtenek.

Az Eklézia egyib Tagjainak Tisztik-ez? hogy, minden gonosz és hitetlen életet gyülöljenek, és el-kerüljenek. Kiváltképpen á Szeretes Párák, az Istentöl ö nékiek parantsolt atott Háti fenyitéreket forgalmatosan gyakorolják, ama Egyes Fejedelemnek Jósuénak példája Rexint, mind magok, mind az ö házok tisztelják az Urat. Jós. 24:15.

*

XXXVII Catecheſiſi Tanitás.

Harmadik Rész,
Az Ember Hálá
datoſſágáról

XXXII. Ur Naphoz tartozó 86–87. Kérdéſek szerint.

Textus. Máté. 5:16. Ugy ſéniljék á ti világoſſágtok az Emberek előtt, hogy láſſák á ti jó tselekedeteiteket, és ditsőitsék á ti Mennyei Atyátokat.

Exordium. ~~Az Ur Kriſtuſnak Mátája az Anyaſent~~ ~~egyik~~ Az Anyaſentegyház mintégy kettős öltözettel meg-éreſitetvén, úgy iratik le, mint á Kriſtuſnak Kedves Mátája, Eſa. 61:10. Mert idveſſégnek ruhájával öltöztetett fel, és igaſſágnak palástjával vétetett körül, mintegy Menyaſszonyi magát meg-éreſitette az ő éreſſégével. Mellyben iráſbéli hejben úgy láttyuk, hogy ez á külső és belső öltözet idveſség ruhájának, és igaſſág palástjának neveztetik, mellyel igen ſépen az Anyaſentegyházat nittatnak, hogy á ki Isten előtt kedves akar lenni, egyik öltözet nélkül ſe légyen, hanem kűlſég hogy ~~az igaſſág~~ á Kriſtus igaſſágának palástjával bé-federtetvén, az ő bűnei el-federtſſenek, és az idveſſégnek ruhájában fel-öltözteſſen légyen, minden teſti indulatokat le vetkőzzenek kűlſég hogy magával á Hivek, és úgy ſéniljék az ő világoſſágok az Emberek előtt, hogy láſſák az ő jótselekedeteket, és ditsőitsék á ti Mennyei Atyátokat.

Két Képeit ſáttuk eddig á Catecheſiſnek, úgymint ~~á Hyaſtalanságunkat~~ á mi Hyaſtalanságunkat, és á Kriſtus által lett meg-váltatáſunkat. ~~Iſt már Harmadik~~ Ezekből á mellyek nézik á mi Vígaſztalaſunkra, ~~Ezekből~~ most már á Harmadik Képébe

† egy ſóval kűlſég hogy

Képében foglyunk á mi Háládatosságunkról,
mellyel tartozunk Istennek á Meg-szabaditásért.
Két Részei vadnak á szent Leirásnak
I. Az Első Részében Leiratik az Embernek á jó-
tselekedetekre való Kötelessége.
II. A' Másodikban, á gonoszoknak szükséges-képpen való el-Esküllése, avagy el-távoztatása.
I. A' mi az Elsőt illeti. A' Jó-tselekedetekre való
Kötelezésről, igy szóll á Catechésis Q. 86. Mikel
hogy minden mi Büneinkből és Nyavalyáss &c.
Melly Kérdés szerint á Catechésisnek Második
Része, tanit á Háládatosságról, avagy á Kegyesség-
ről és á Jó-tselekedetekről való Tudományról.
De vallyon miért szükséges ez á Kérdés á mi
köröttünk lévő Testi bátorságban élő Bünösökre
és titetlenekre nézve? R. Azért, mert ők á
mikor hallják, hogy minden mi Büneinkből
és Nyavalyáságinkból, á mi érdemünk nél-
kül, trak az Istennek irgalmassságából tar-
tatunk-meg, igy képzelödnek: Elég tehát
az idvességre, ha ert bátran és erőtlen hisik,
és nem szükséges, hogy olly szentül és kegyesen
éljenek. És igy az Istennek Kegyelmességét
el-fordittják bujálkodásra. Judás. V. 4. A mi
vallásunkon kivül lévő Ellenkezőkre nézvest
szükséges ez á Kérdés? Azért, mert mikor ők
hallják, hogy mi ast tanitjuk, hogy mi egye-
dül trak az Istennek irgalmassságából, á

Jésus

a Jésus Krisztusban való Hitnek általa idvezülünk,
azt mondják: Hogy ezzel a Tudománnyal utat
és ajtót nyitunk minden Bünökre. Hogy azért
a mi szentséges Vallásunkat meg mentsük
ettől a Káromlástól, meg-kell mutatnunk:
Hogy a Jó-tselekedetek el-múlhatatlanképpen
kürtségesek az idvességre. Hogy pedig mi-
ünk Jót kellessék tselekednünk, ennek három
dait adja a Catechésis. Az Elsőt, az Istenre nézve.
A Másodikat, mi-magunkra nézve: A Har-
madikat a mi Felebarátunkra nézve.

Elsőször. Az Istenre nézve, kürtségesek a
Jó-tselekedetek azt mondja a Catechésis: Azért,
hogy azö mi hozzánk való ennyi sok Jó-tétemé-
nyiért az Istenhez tellyes életünkben való
hálaadó voltunkat meg-mutassuk, és hogy
ö dicsértessék mi általunk. Mert minden-
képpen méltó és kürtséges, hogy az Isten mi-
tőlünk mint maga Fiaitól dicsöittessék.
E' pedig lészen kiváltképpen a Jó-tselekedetek
által. Ján: 15: 8. Ebben dicsöittetik az én Atyám,
ha sok gyümöltsöt teszsetek. Ha így kürtséges
tehát hogy jót tselekedjünk. Mert azt mondja
Idvezitönk a mostani szent Letzkében: Ugy fényljék &.

Másodszor. Mi magunkra nézve, kürtséges
jót tselekednünk azért, Hogy mi magunkis

Kiki

Kiki az ö igaz Hiti felöll annak Gyümöltzeiböl bizonyosok légyünk. Mert a Kinek igaz Hiti vagyon, az idvessül. Ján. 3:16. De a Ki ~~az ö Hitéről~~ nem tudja, és nem bizonyos arról hogy ö néki igaz Hiti vagyon, az az ö idvességéről sem lehet bizonyos, mivelhogy az Istennek minden Igéretei tsak arrára tartoznak, a Kik hisznek. Abban sinlódáltatik tehát, ha kintén nem az én idvességemis, mindazáltal az én idvességem felöll való minden bizonyságom, hogy tudjam, hogy igaz Hitem vagyon. De vallyon miképpen tudhattya leg bizonyosabban az Ember, hogy igaz Hite vagyon? Rs. A' Jótselekedetekből, mint a Hitnek gyümöltzeiből. Illyen Jó-tselekedetek már minden Keresztényi Virtusok. Mert a hol vagyon á Gyümölts, ott vagyon az Élöfa.

† Ha már á Hitnek Gyümölcseit magában tapasztalom, bizonyosan kihozhatom abból, hogy Hitem is vagyon.

Harmadszor. A' mi Felebarátinkra nézve, kűlsőképpen á Jótselekedetek arrúl, Hogy á mi tökéletes jámbor életünkrel á mi Felebarátunkatis á Krisztusnak megnyerjük. A' melly az tészi: Hogy az ö meg nem tért Felebarátját á bünöktől el-idegenitse, és á Krisztushoz vezesse. Egy szóval: Hogy azt megtérittse. Jak. 5:19,20. Az yánt ha valaki közöttek el-tévelyedik az igasságtól, és meg-térítendi azt valaki

ast valaki. Tudja az, á ki meg-téritette á bü-
nös Embert az ö tévelygö útáról, hogy meg-
tartja annak Lelkét á Haláltól, és el-federi
annak Bünének sokaságát. Tehát nem-csak
szájjal kell mondanunk á mi Felebaráatinknak:
Jertsetek, menjünk-fel az Uxnak hegyére, á
Jákób Istenének Háraba, hogy meg-tanitson
minket az ö útaira, és járjunk az ö útaiban.
Esa. 2: 3. Hanem á mi életünk és tselekede-
tünkis úgy tündöröljék ö-elöttök az Uxnak
útaibar, hogy mintegy kezünket fogván, azt
mondják mi-nékünk: El-mégyünk veletek,
mert hallottuk hogy az Isten vagyon veletek. Zak. 8: 23.

II. Á' Letzkének Második Részében immáron,
Le-irattak á gonoszoknak Kürtsegesleppen
való el-kerülése, avagy el-távoztatása. Midön
már á Letzkében azt mondja Idvezitönk: Ugy
fénljék á ti Világosságtok &c. Röviden mintegy
elönkben adja, hogy minden gonoszokat el-
kerüljünk, és á jóban leggyünk foglalatosok.
Ugyan-ezt tanitya á Catechesis á 87. Kérdésben
ezt mondván: Kérdés: Nem idvezülnek tehát azok &c. legyenek
Vallyon már, ezek az elö számlált Bünö-
sök le-szakasztatnak égy szóval á Mennyeknek
Országából? Ry. Ha megnem térnek és peni-
tentziát nem tartanak, igenis le-szakadnak.
Ha pedig megtérnek, szemmi ö bünöktöl többé
meg nem emlékezik az Isten. Ezék. 33: 15, 16.

Hát vallyon

Hát vallyon nem gondolhatnáé valaki, hogy ö nem él mind ezekben a Bünökben, hanem csak egyben, tehát az az egy Bün nem zsebkendi ötet a Kemyorságból? Rf. Nem azt mondja á Szent Apostol. 1. Kor. 6: 9, 10. hogy az ollyanok nem birják az Istennek Országának örökségét, á Zsidó mind ezekben a Bünökben élnek, hanem á Zsidónak csak egyikében is valamelyikben csöppen meg-marad, sem á Parázsnál, sem á lopás, sem á részegesség &c. Mert á Zsidónak á Bünöknek egyikében valamelyikben csöppen ~~meg~~ él, jobban szereti azt á Bünt, mint az Istent. Mi képpen lehetne már az Istennek annak egyessége, á Zsidó önéki illyen utálatos gyülölője és meg-vetője.

Az Ifjaknak is á mondatik. Préd. 12: 3. Emlékezzél-meg á te Teremtödről á te Ifjúságodnak idejében. Nem csak á részeges Bünösöket zsebkendi-ki á Szent írás az Istennek Országából hanem mindazokat valakik á Jesus Krisztusban nem hisznek, valakik szentül és tsöndesen nem élnek. Ján. 3: 36. A' Zsidó nem hiszen á Fiúnak, nem látja az életet. ismét. Máté. 7: 19. Valamelly fa nem terem jó gyümölcsöt, Zsidó vágattatik, és á tüzre vettetik. Tehát illyen módon Zsidó szegyen idejében. Mert szoros kapun és Zsidó út, mellyen az életre, és Zsidó vagyon arak, á Zsidó azt meg-találják. Máté. 7: 14.

Tudomány

Tudomány.

A' Jó-tselekedetek nem érdemlö okai az + mindazáltal
üdvességnek; hanem állyan út, a' mellyen
arrannak ell járni a' kik üdvözülni akarnak.
Igazsága a' Tudománynak a' Letekben.

Oka pedig a' Tudománynak ez: Mert valamint
az Isten fiai bé nem mentenek volna a Ka-
naánban, ha Egyiptomot el nem hagyták
volna, és útra nem indúltanak volna, ha-
sonlóképpen senki bé nem megyen a Mennyei
Kanaánban, ha a' világnak Egyiptomát
a' Bünnek szeretetét és kivánságát el nem
hagyja, és az üdvességnek egyetlen egy útán,
a' Jésus Kristuson, a' Hit és a' szeretet által
nem jár. Ján. 14: 6.

Különbség vagyon tehát a' mi Tudományunk
között és némelly mi velünk ~~Ellenkezőknek Tudo~~ megyen egyenlők
mányok között a' Jótselekedetekre nézve? ~~Az~~
~~Ellenkezők~~ azt tanítják? azért Ell Embernek
jót tselekedni, hogy az által, ha egészen nemis,
avagy tsak részszerint az örök életet érdemelje
magának. Mi pedig ellenben állhatatosan azt
tanítjuk, hogy minden erejével és tehetségével
jót tselekedjék az Ember, azért hogy az Isten-
nek, a' Jésus Kristus által lett illy drága és Ke-
gyelemből való Váltságáért, Hálákat adjon.
~~Nem~~ azért nem a' jótselekedetek által, hanem semmi
a' jótselekedetek tekintetére való üdvösség.

Semmi nem indithatja az Embert hathatósabban á szentségre és á Kegyességre, mint az Istennek á Krisztus Jésusban való meg-fogható-tatlan Kegyelmének és szeretetinek meg gondolása. Uggyanezért tapaszta[l]ják minden Hiveink magokban, á Lelket á Krisztusnak ama szerelmes sóhajtozat, hogy ezentúl ne éljenek magoknak, hanem annak á ki ő értök meg-hólt és fel-támadott. 2. Kor. 5: 14, 15.

~~Ekképpen kell az Istennek és Vallásunk~~

~~[illegible]~~ éljünk példás és tegyes életet, meg-tagadván á hitetlenséget és á világi gonosz kivánságokat, mértékletesen igazán és szentül éljünk é jelen való világban. Várván ama boldog reménységet ~~és~~ ama nagy Istennek és á mi Megtartónknak á Jésus Krisztusnak dicsőséges megjelenését. Ámen.

7. Mit vehetünk ezekből egyebet észre, hanem azokat az igaz Hiveket Istenüket, minden meg-térhetetlen bünösöket, pedig azoknak orczájából kitetszett. Oh goromba eszetlenség! Oh utálatos hitetlenség! Oh bünöknek megbaboráló ereje! Oh Sátánnál, Hitetlenek bálványimádók, lopók, főfenyegetők, részegesek, kicsapodók, kapzsik, nem-átallják tulajdon fajatokat tagadni hitetlen Sátánhoz hasonlatossá lenni, a melyet á Kérdést sokszorelmondotta? Ezért gát kijában való orczájába való bémenetel, ha szintén illyen bünben élsz, mert ezekért száll az Istennek haragja á hitetlenségnek fiaira, azt mongya K. Pál Apol. Efés. 5: 6. Noha[t] még idő vagyon térjmeg, gyülöldmeg, és hagyjad á te bünedet, az egy szempillantásig tartó utálatos kivánságért, vagy pedig á bünnek idejig való hasznáért ~~meg~~ ne fosd magadat á Mennyeiség örökkévaló örömétől és boldogságától, hanem inkább arra légy, hogy á te hitedet és vallásodat erősítsed jó-tzelekedetekkel, x

illyen bünben él, meg ne tsalja magát valaki ~~meg~~ békességgel, mintha meg engedtetnék néki az illyen bünben élés, mert

XXXVIII. Catechesisi Tanitás.

XXXIII. Ur Naphoz tartoró 88--91. Kérdések szerint.

Textus. Efés. 4. 22, 23, 24. Le kellvetkeznetek
a'mostani régi élet szerint való ó embert, melly
meg vész a' csalárd gonosz kivánságok miatt.
És megujúljatok a' ti elmétekben &c.

Exordium. Mózes Első Könyvében a' 8dik
Rész 6-9 v. olvassuk, hogy midőn negyven napok
múlva a' Vizözön meg-kezdett volna fogyni,
megnyitá Noé a' Bárkának ablakát és
ki-bocsátá egy Hollót, ez egy Galambot, hogy
meglátná ha meg szabadult volnának a' folyók
vize a' víztől. A' Holló elmene és többé
vissza nem tért a' Galamb pedig ismét vissza
tére a' Bárkában.

Mellyeket igen szépen le rajzoltatik az
Emberekről kétségbe való állapotjok. Az az,
hogy nem minden Embereket egyenlő Hitnek
tart az Ekklésiának tagjai közé számlálni
jók magokat. Azért,

1. A' Holló, minthogy a' Mózes Törvénye
szerint tiszta tatlan állat, helyesen ábrázolja
mind azokat mind a' hamis Tudományu
Embereket, a' kik a' bünnek rabjában lappang,
és szerint a' testiségben és bünben
élő Emberekhez hasonlíttatik, a' tiszta tatlan
Hollóhoz.

2. A' Galamb pedig ábrázolja a' megtérő
Embereket, kik nagy szerénységgel mennek
az Istени Tiszteletre, innen az igaz Hitnek,
hason

hasonlittatnak erűtől tündöklő Galambnak
szárnyaihoz, Solt. 68. 14. és Ki jöllehet sok
nyomorúságot látnak, mindazáltal a Hit,
Reménség, Szeretet mint az erűst és arany
igen szépen tündöklik ö bennek. Avagy hogy
a Lelkének Magyarázattyára hamarabb
le szállhassak, a Hollo példáznak az Ember
a Galamb pedig az Uj Embert mellyről
Szent Pál Apl. így szól Efés. 4: 22--24.
Versekről la amaz régi élet &c.

Mellyről szent Lelkének Magyarázattyában
ét dolgokra figyelmezzünk.

I. Lássuk meg az igaz és valóságos meg-térés
~~miben áll~~ minémű légyen.

II. Szóljunk a Jóreformedettségről mint az igaz
meg-téréshez gyümöltzeiről.

I. A'mi az Elsőt illeti. Az igaz Meg-téres
ét féle szokott lenni. Első, és Meg-újjittatott
meg-téres. Az első Meg-téresen értetik a bű-
nösnek arra a munkájat, a mellyre eddig úgy
szolgált, mint valamelly örökös valós polga,
és által megyen az Istennek szolgálattyára.
A' Sátánnak hatalmából az Istenhez, a
Setétségből a Világossághoz. Zsel. 26: 18.
Másodszor, a Meg-újjittatott Meg téresen
értetik az olyan megtért Embernek tzele-
kedete és maga viselése, a ki vagy a jóban
meg-erősült, vagy valamelly nagy bűnben esett
és abból

† mellyről által bizonyságot tészen a bűnnek kívánságát

és abból az esetből az újjabb meg-térés által
ismét fel-kél, mint Dávid. Solt. 51. Vallyon hát
meg térhetné az Ember maga erejéből nem
semmiképpen, hanem a mindenható Istennek
munkája téríti meg a Bűnöst, ezért nevez-
tetik a Meg-térés Teremtésnek, Ujjá szü-
letésnek, Meg-elevenítésnek. Efés. 2: 5.

Kérdés. Hány Részből áll tehát az igaz
penitentia, avagy az Embernek Istenhez
való Meg-térése? Fel. Kettőből. (1.) Az Ó Em-
bernek meg-ölöltetéséből. (2.) Az Uj Embernek Ut est in Q.
meg-elevenítéséből. Ezért mongya az 88.
Apst a mostani Szent Lecktében: Vetkezzétek le Ó.
Mellyet a Szent Irás nevez: A gonoszúak tze-
lekedetitől való meg-szünésnek, és a jó-tze-
lekedet tanulásának. Esa. 1: 16, 17. Nem elég
tehát az indulatnak el-vészése, hogy valaki
gonoszt ne tselekedjék, hanem szükség hogy
jót is tselekedjék. Ezért a fejjebb említett
Kérdés szerint az Ó Embernek meg-ölöl-
tetéről így szól a Catechesis, Q. 89. Mitsoda Lege et Lespol.
Holottis az Ó Embernek nevezetin, értetik
a mi megromlott bűnös Természetünk, a
melly akaratlan minden jóra, és hajlandó
minden gonoszra. Melly Ó Embernek meg-
ölöltetése ez három dolgokban áll. (1.) A bűnön
való szives és igaz bánatban, (2.) Annak
valóságos

való jaigos gyülöletsébe. (3.) Attol való való jaigos
meg-térésben. Melly bünön való bánat és
szomoruság a Meg-téréssben, szármasik a szent
Lélek által, a' kiar tselekedi, hogy a bünös
szálljon magába, mint a tékozló Fiu, és ta-
láltja ötet

(1.) Hogy ésmérje meg arró Büneinek
sokaságát, nagyságát, és útálatos voltát.

(2.) Meg győzi a bünöst, hogy ő ezekkel
arró bünekvel, a' mint a Felséges és szent
Istent meg-bántotta, úgy szintén annak
örökkévaló haragját és büntetésétis
magára vonta.

(3.) Es a' Meg-győzettetés győtrelmet,
bánatot, kinbéli fajdalmas szomoruságot szerez a Bünösben. Nem külömbenis a
Bünön való tapasztalható szégyent és
szemérmetis.

(4.) Ezt a Bünön való bánatot és szo-
morusságot ki kell magából botsátani
a Meg-térő Bünösnek, az Istene előtt
való igaz és valóságos alázatos. Meg-
vallása által. A' melly Vallás tétel gya-
korta sok és keserves könyhullatások-
kal lészen. Solt. 6:7.

Továbbá, az igaz peritentria, avagy az
Embernek Istenhez való Megtérése áll
(2.) Az Uj Embernek meg-elevenitetéséből.

Mellyről

Mellyről á Catechesis á 22. Kérdésben igy
hóll: Kérdés: Mirvoda az: Ó Embernek megtöröltetése? Vide lege.
Üj Embernek Meg-elevenitése? Vide lege.
Holottis az Üj Embernek neveretin, értetik
a szent Lélek által meg-ujjittatott Tekintetet,
mikór az értelem ujjabban meg-világosittatik,
az akarat és annak indulati meg-szen-
telletnek. A' melly másképpen Belső Em
bernek, szivbeli-rejtetett Embernek ne-
vezteti. Mert az Ember, mine kutánna
az ő előbbeni bűnös állapotjából meg-sza-
badult, egészszen új Emberré lészen.
2. Kor. 5: 17. A' ki a Krisztusban vagyon új
teremtett állat az.

K. Mint képen már dolga ennek az Üj
Embernek a Meg-térésben? Fel. A mondatik
arról, hogy a Fel-támad, vagy meg-elevenittetik. A' melly azt tészi, hogy mine kutánna á Megtért bűnös, az Istennek ereje által, á Halálból az Életre által tétetett, Lelki életet lészen. Gal. 2: 20. Allhát az Üj Embernek meg-elevenitése két dolgokban, úgymint az Istenben való igaz örömben á Krisztus által, és hogy az Ember az ő életét uggyan valójában és örömest az Istennek Akaratja szerint rendelje, és magát minden jó-tselekedetekben gyakorolja. Ezért mongya az Apostol á Levelében: Vetkezzétek le &c.

II. A' Lelkének Második Részében immár
von folyunk tsak igen röviden a Jótsele-
kedetekről, mint az igaz Meg-térésnek gyü-
mölts-eiről. Mellyről á Catechesis a 91. Kérdés-
ben így szól: K. Mellyek azok á Jótselekedetek, Fel. K.
Háromm Tulajdonságának kell lenniök valá-
melly Tselekedetnek hogy az jó légyen.
(1) hogy légyen jó Fundamentoma. (2) Jó Ré-
gulája. (3.) Jó Tzélja.

(1.) A' Jó Tselekedetnek Fundamentoma az
Hogy igaz Hitből légyen. Azaz, hogy az Emberi
igaz Hitnek általa az Ur. Jésussal eggyesittetett
légyen. Mert valamig az Ember ex igaz Hit
által á Krisztusban nem áltatik, ſſemmi
jót nem tselekedhetik. Meg. Eirántatik hát,
hogy az Embernek Tselekedete igaz Hitből
légyen. Mert valami Hitből nintsen bün az.
Rom. 14: 23.

(2.) A' Jótselekedetnek Második Tulajdon-
sága, avagy Regulája ez, hogy az Istennek
Tőrvénye szerint légyen. 5. Mós. 12: 32.

(3.) Harmadik Tulajdonsága á Jótselekedet-
nek ez, hogy légyen az Istennek ditsőſſégére. 1. Kor.
10: 32. Akár ehtek, akár ittok, akárminttselekſſe-
tek, mindenekben Isten ditsőſſégére munkáljatok.
Példadozásáért, mutathatom én magamat
tiſztaſſágosnak az Istennek ditsőſſégére, ha ez
az én

t addig

t avagy Tzélja

az értelem, hogy az által azután attal
natosabb lehessen az Istennek szolgálatjára.

Tudomány.

Az Istени Tiszteletet, az igaz Hit, és a szentélet
által ujjittatik meg a Bünös Ember, az
Istenhez való igaz Meg-téréshez, és peni-
tentzia tartásra. Veritas in Textu.

Hallátok A. H. Mi kivántassék meg az Istenhez
való igaz Meg-téréshez, és penitentzia tartásra.
Reménlem hogy ezeknek a dolgoknak igaz
gárol megirt, gyönyörüségtek a ti szivetekben.
Már mint egyéb hátra, hanem hogy fáj
magadban, és visgáld-meg valójában a te
szivedet, vallyon tetszik az igaz Meg-térésnek
illyen boldog állapotjában vagyé, vagy pedig nem.
Némellyek úgy képzelödnek, hogy ők már
meg-tértenek, és azért az igaz Meg-térésnek
eszközeit soha el nemvesik, és így mindenkor
Meg-térés nélkül maradnak, és végre el vesznek.
Engedd meg azért kérlek Ember, hogy a Meg-
térésnek fejjebb említett tzikkelyeit tulajdon-
ságai szerint, a mire kérdelek, feleljen a te szived
ölly igazán a' miképpen gondolod hogy jövendőben
az Istennek ítélő szék előtt kelletik felelned.
(1.) Az. Érdem: Érezhetsé magadban Istен
szerint való bánatott és szomoruságot a te
büneiden, kivált képpen ha a te Ifjuságodat
vétkeppen nehéz bünökkel meg mocskoltad?

Vallyon

az igaz Megtérésnek és a tökéletes
minden részeiben tőlélereszté
lemi. Ne higgyed magadat csal-
hatni, a kit az Istennek Lelke
Hamarabb, mondja ezt a
Dáviddal: Tárja
vagyok én minden
napnak, a kik
tigedet félik
és megőrik
a te parantsolatidat és Uramnak
és én Istenemnek.
Amen.

Tenéked,

vallyon meg-vallottadé valaha minden te Bűneidet, szivbéli keserűséggel és alázatossággal a te Istenednek?

(2.) Vagyonéte benned a Bűnnek valóságos igaz gyűlölése? Vagy pedig valamelly szerelmes kedvetlenségi Bűnöddel szakasztódik még is a te szived?

(3.) El-hagyttadé valósággal a te nagy Bűneidet? El-mondhatodé: Ilyen gyűlölséges, meg-bétsülhetetlen, parázna, mértéktelen, tsélly, hazug, szégyalmas de voltam, de meg mosattattam, meg szentebbettettem. A melly bűnös kivánságok pedig még én bennem vagynak, úgy harczolok azok ellen mint az én leg halálosabb ellenségim ellen?

(4.) Tudjé valamit mondani az Istenben való igaz örömről, a melly vagyon a Krisztus által. Vallyon az Istennek Kegyelme, és az Ur Jésusnak dicsősége érdeme kedvesebbé-é Világnak öröme? Ha Ámént mond ezekre a te szived, keresed ezt az Istennek Kegyelmét a Krisztus Jésusban: bizonyságot, alázatos és igaz Hitből származott könyörgéssel, bizonyára ád az Istentűled ezen örömet és vigasztalást az ő idejében, a mennyi az ő nevének dicsőséges, és a te Lelkednek üdvessége lészen.

Mit felelt már mindezekre a te szived? El mernéd mondani: Ugy vagyon, illyen az én Megtérésem az Isten Kegyelme által. Ha igy tekintem az Istennek a te megtéredre illyen Atyi gondviselését az Istennek a te megtéredre illyen szeretetét, igyekezzel minden tehetségeddel

XXXIX. Catecheſiſi Tanitás.

Első Parantsolat.

XXXIV. Ur Naphoi tartoná 92-95. Kérdéshez.

Textus. 2. Mós. 20: 2,3. Első Parantsolat.

Mikoron az Ur Iſten Mózesnek á Sinai Hegyen á Sent Sátornak fel-épitéséről parantsolatot adott vólna, meg-mondá nékie, hogy tsinálja á Sátort arra á formára és példára, melly nékie mútattatott ez hegyen. 2. Mós. 25: 40.

Hasonló képpen, mikoron kövétséget tett vólna az Ur Iſten az Izrael Népéről á Hóreb hegyén, á Tiz Parantsolatot Mózes által elejében adta, és meg-parantsolta, hogy mindenek á magok életeket meg-jobbitván, Iſten Törvénye szerint éljenek. Melly Tiz Parantsolatok között, az Első Parantsolat ez: Én vagyok á te Urad Iſtened, Kitségedet Ki-hortalak Egyiptomnak földéből á fogságnak házából: Ne légyenek tenéked idegen Iſtenid én előttem.

Melly Első Parantsolatnak Magyarázatyában illyen rendel mégyek elö:

I. Kéllek Köröſségesen á Tiz Parantsolatnak Kiadásáról.

II. Elö adóm az Első Parantsolatnak Kiváltképpen való Argumentumát avagy Ereiét.

I. Á mi az Elsőt illeti: A Tiz Parantsolat nevezetik Iſten Törvényének, melly Törvényt az Iſten akkor adott Ki, mikor az Izrael Fiait Mózes által bé-akarná vinni á Kanaán Földére ötvenedik napon az ö Egyiptombol Ki-jövetelek után. 2 Mós. 20. lött

K. Hát az előtt

Kent Márton Kent Jánost szerelmén közönti,
Kent János viszontag Kent Mártont így inti:
Add el bűnedet ha meg akarsz térni
A' Tár helyett áldás fog rád szállani

K. Hát ar elött semmi Törvények nem voltak?
F. Volt. (1.) Az Isten Törvényének Summája,
tudnillik ar Istennek és á Felebarát szeret-
inek Törvénye, á melly á Testámentom ar ö
szivekben bé-irattatott vala. (2.) Tudtokra
adta ar Isten nékiek ar ö akaratját ar ö meg
jelenései elött. Kóllotta pedig ar Isten é Fi Pa-
rantsolatokat avagy Igéket, (1.) Nagy és hallatos
Szóval. (2.) igen rettenetes módon á tűzből. 5. Mós
4: 32,33. Melly Törvényét aért adta ki Isten
illyen jelekkel, hogy mi amáltis inkább féltsük
ast meg-rontani. Mellyben is leg-elsőben ugy
irja-le Isten önön magát á maga szeréről:
Én vagyok á te Jéhova Istened, ar örökké való
Isten, á ki miképpen minden Tökéletességekkel
végtelen módon bir ok, akképpen arok sze-
rint, ar el-választatott Büntetnek á Kristus
Jésusban leg-főbb jara tehetek, akarok is lenni.
2. Mós. 3: 14. És ennel ar Igékkel ast akarja Isten
jelenteni á maga Népének, hogy ö nékiek Ke-
gyelmes Szövetséges Istenek légyen, ar ö meg-
igazittatására ~~~~ meg-szentéltetésére,
és idvezitésekre.

Ezek á Fi Parantsolatok pedig á 93.
Kérdés szerint Két Táblákra oktatnak. Vide &
Az Ur Jésus is ar egész Törvényt el-osztván Két
parantsolatban foglalja, Mellyek közül ar Első

Az Istenek

Az Istennek szeretetit a Második, Felebarátunknak szeretetit adja elönkben. Hogy aért e Két Parantsolatokat igaz-án meg-értheßük, jegyezzük meg,

(1.) Hogy a Törvény nem csak a Külsö tselekedetet, hanem a Léleknek belsö indulatitis parantsolja, avagy tiltja. Máté. 5: 28.

(2.) Hogy mikor valamelly Bün tiltatik, minden más Bünös is, vagy valami arra a Bünre veretheti az Embert tiltatnak és minden más ide tartozó Tiszteket és Jo tselekedetek parantsoltatnak.

II. Az Letsknek Második Részében immáron, elö adom az Elsö Parantsolatnak Elsö Képpen való Argumentumát, avagy Exejét. Melliet az Isten ezen szókkal ád elöben az Izrael Népének: Ne légyenek tenéked idegen Istenid én elöttem. Innen mongya a Catechesis a 94. Kérdésben &c. lege. Melly Kérdés szerint az idegen Istenekben ~~[illegible]~~ értetik mind az, valamiben az Ember az Istenen kívül az ö szeretetit és Birodalmát helyheztetni. És itt olly bünöket emleget a Catechesis, a mellyeket az Istennek meg-tilt ebben az Elsö Parantsolatban! Ugymint, (1.) A' Bálványozást, (2.) A' Sördögi mesterséget, t. Varáslást, büvöleßt, ~~[illegible]~~ (3.) Babonáláßt, (4.) Szentelnek vagy egyéb állatoknak segitségül való hivásat.

Mellyek

Mellyek között az ördögi Mesterség ~~Mes~~ vagy Varáslás, olyan Bün, mikor valaki közösséget tészen az ördöggel, hogy annak segitsége által végbe vigye azt, á mi öneki tetik, akár á maga haznára, akár pedig más Emberekne kárára. Ezt á Bünt tiltja Isten 2. Mós. 22: 18. A varáslo Aszszonyi állatott ne hagyjad élni. ismét. 3. Mós. 19: 31. Ne menjetek á nézőkhöz, ne tudakozzatok á jövendö mondóktól, hogy magatokat megne fertéztessétek.

A Babonaság olyan Bün, mikor az Ember valamelly rendtett dolgoknak, vagy külső Tzéremoniáknak és formáknak valamelly erőt és munkát tulajdonit, á mellyek sem á Természetben, sem á Szentirásban semmi fundamentoma nintsen. Isel. 17: 22. Példájára ez, mikor á kis Gyermekeknek Vándorfa alá Kenyeret tészen, azon gondolattal, hogy á bokorkányoknak gonosz szándékát az által el-háritsa. Ide tartozik, az Embereknek és á Barmokra való babonás olvasás, á Szent Háromság Isten Nevének, vagy az ö Bélyegének és más Figuráknak (: kálájok formálnak :) rájok való el-mondása vagy leirása ~~ir~~ á mellyel ijmétlen á puszta kőnak és betüknek Istени erö tulajdonittatik, sőt az Isten, az ördögi mesterségnek palástjával tétetik.

A Szentelnek

A' szentektől vagy egyéb Teremtett Állatok-
nak segítségül hívása. olyan Bün, mikor az
Ember a Teremtett Állatoktól ez, vagy amar
jót kér, a mellyet senki nem adhat, hanem
csak az Isten. Jelen. 19:10. Ezek az említett
Bünök olly szorosan tiltatnak meg, azt mongya
a Catechésis: Hogy valamint Istent istenségét
szeretem, szintén olyan szorgalmatosan
el-távoztassam azokat.

Ellenben, minden Jó-tselekedetek parantsol-
tatnak, úgymint, az igaz Istennek Ismérete.
Az ö benne való Bizodalom, az alázatosság.
A' buzgó segítség. A' türes. A' reménység. A' szeretet. A'
A' félelem. A' tisztelet. Mind ezeknek a Jótsele-
kedeteknek pedig eleiben tészi a Catechésis
az Istennek Ismeretét. Azért, mert ez a több
minden Jó-tselekedeteknek fundamentoma,
úgy hogy lehetetlen a nélkül a szövetségben
parantsoltatott tisztelet az Isteniránt végben
vinni. Az Istenről pedig azt kell meg-is-
mérnünk, hogy ö Állatjában egy Személyben
három, az ö Munkáit és Jótselekedeteit
végtelenül tökéletességekkel bírja.

Erekben a Jó-tselekedetekben, úgy kell † pedig,
magunkat gyakorolnunk, hogy minden teremtett
állatok nélkül el-légyünk inkább, hogy nem
mint szabad leg-kissebb dologban is az ö ~~akarat~~ Istennek akaratja
ellen vétkezzünk. Az az: Hogy semmi dolog
ne légyen

ne légyen minékünk é Világban olyan tetsző,
semmi örön olly édes, semmi hason olly nagy,
semmi barátság olly kedves, Atyánk, Anyánk
Felségünk vagy Gyermekünk olly köröl való,
hogy ar által á mi Istenhez való tiszteletünktől,
szeretetünktől, és engedelmességünktől el-
vonattassunk.

Továbbá: Midőn ar mondja Isten á Lé-
lekben: Ne légyen néked idegen Istened én előttem
Ezzel minden Bálványozást meg-tilt. Mellyről
á Catechesis á 95. Kérdésben igy szóll. Vide lege.
Melly Kérdés szerint úgy láttyuk, hogy á Bálvá-
nyozás két féle, vastag és vékony Bálványozás.
Á vastag, és kézzel tapasztalható Bálványozás
ar, mikor ar Ember ☞ arigaz Istennek Eszüle, va-
valamelly dolgot Istени Tisztelettel illet, bizo-
dalmát abban helyheretti, ar ugy, vagy még
tejjebb kereti és tisteli, mint ar Istent. És ekép
pen sok dolgokat tsinál ar Ember magának
Bálványá, önmön magát, más Embereket,
vagy Teremtett dolgokat. Mint Heródes egy
bizonyos napon, ar ö Királyi szikájában fel-
öltözvén, és ar ö Székiben ülvén, szól vala á Kösség
nek. Á Kösség pedig kiált vala: Istен szava ez, és
nem Emberé. Tsel. 12: 21, 22.

Tudomány.

Az Istenen kivül semmi némü dologhoz nem
kell ragaszkodnunk ámi kivánnkat, kerese-
tünket és bizodalmunkat, hanem tsak á
Jéhova Istenhez. Vezérlés in Textu.

7 ar Istennek hejette valamelly dologh kolgát, á mi nem Istен.

☞ illyen Vastag bálványozás vala, mikor á Pogányok á Napot, Holdat, Istени Tisztelettel illették és Istenek nek taxtották.

☞ Á vékony bálványozás ar, mikor az Ember

Melly Tudományból ert horom Ei, hogy nem csak a
minden Logány Filosofustol, hanem minden Jegyü-
seti Emberektis, valahol nem mindenek felett
szeretik, felik és tisztelik az Istent, bár akár-
minemü tisztességesen éljenek külsőképpen,
mindazáltal Practicus s. valóságos Athensfol.
Istentagadok és Isten nélkül élnek e Világban.

Ajért Keresztény Ember jegyezd meg magadra
nézve az Első Parantsolatból ert, hogy a Jehova,
minden ö Boldogságával együtt az én szövetséges
Istenem akar lenni, annakokáért énis az én
szivemet, szeretetemet, és bizodalmomat
minden teremtett dolgoktol el-szakasztom,
és minden jónat, boldogságomat ebben az én
Istenemben keresem, ert mondván: Kitsoda
vólna nékem mennyekben te nállodnál több?
és te nállodnál egyébben nem gyönyörködöm
e földön. Solt. 73: 25.

Minden ek szerint innenáron a meg-tiltott
Bünökre, és a parantsoltatott jótselekedetekre
nézve a te Tisztel Keresztény Ember ez, hogy
valamikippen a vétek lelkedben idegzését szeresed,
úgy Ezüljed arokat a bünöket, a jó-tselekede-
detekben pedig minden igyekezettel és bugó-
sággal gyakoroljad magadat. tsáld az Amen után meg irt dolgot tulfelöl

Hó már Keresztény Ember az Első Parantso-
latra nézve, a melly a több minden Parantso
latoknak Fundamentoma? El-mondhatodé:
Hogy nintsenek néked idegen Istenid, a te
Istened előtt? El-mondhatodé hogy te az Istent
meggondol

meg-gondolván, ~~önön magát arra tsábéttette gyötörtetni, Jóltétemények~~ á te Istenednek el-válásztottad ötet, és minden egyéb dolgokat, valamellyeket kerest, és kívánk, arra karatja kérni, és arra ditsőségére kívánod? Ha el-mondhatod, az Isten az én Istenem, én követtséges Istenemnek tartom és ésmérem ötet. Adj hálát tellyes szivedből á te Istenednek ö tsudálatos irgalmaiért minket, és nem minket magunk, ö Népei vagyunk, és arra mezejének juhai. Solt. 100:3. Ugy viseljed magadat ehez á Kegyelmes Istenedhez, á miképpen az Istennek illy nagy Kegyelmére méltóztatott követtséges hive tartozik viselni.

Így légyen ohtán, hogy az Istenis meg-vigasztalja á te szivedet, és megelégitsen titeket minden Lelki- és Testi jókkal. Ámen.

† Oh de mellyek sokan vadnak á mái Világ pompázó Emberek előtt á Bálvány imádók. illyenek pedig mind arra, á kik á magok Hatalmokra, Böltseségekre, vagy pedig Kegyességekben bizvák, áldozó az ö gyalomjokra, és jó illatot tészik az ö hálójoknak. Hab. 1:16. Vagyis Méltóságokért és á Termésekben állhatlevö ajándékiért, mint valamelyfél-istenek úgy kívánnak tiszteltetni. Eft. 3:2. Vagy mint valamelly szépfel tsiszárott Bálvány úgy akarnak másoktól tudálkozással szemléltetni. Melly kárhönséges arra, h. á Teremtett dolgokat Bálványokká tsinálják az Emberek, inkább függesztik azokra az ö szivöket, mint az Istenre? Mert sokan az ö uzsorájokért meg-iszszák magokat, vagy pedig az ötsi bélsőkért ellenkező valamelly bünös dolgokat tselekesznek? Kitsoda más az illyen Emberek az ö Istenek? Hány Bálvány imádó kolgai vadnak ezen szárnyas

*

á hapsis Mammonnak? á tobzódó Bachusnak? á bujá Vénusnak? azt mondja Hieronimus, éltedhasd az ö Istenedet és igyekezz naponként. Zsolt. 17:26-30.

Oh ugyanolyás és esztelen bünös, vesd ohva magadat, az Emberekét és minden Teremtett dolgokat á te Istenednek vesd ohva, mitsoda hasznát és boldogságot várhatsz égyikétől vagy a másikától. Azthatod úgy á Világ tetszésed mint az Isten. Ízvezithetsz úgy á Világ tegedet mint az Isten?

XL. Catechesisi Tanitás.

XXXV. Ur Naphoz tartozó 96-98. Kérdések szerint.

Textus. 2. Mós. 20: 4, 5, 6. Ne tsinálj magadnak &c.

Á' kik az Ur Istent Testben és Lélekben
ditsőitik, azoknak nem csak meg kell se-
mérni az Ur Istennek szabados és fele- + s ditsőségét
ges Méltóságát, hanem egyszersmind ahoz is
kell magokat tartani, ellenben Isten-
nélkül valóknak tartatnak azok, a kik
az Isten ditsőségét, á Tekintett állatokra
forditani igyekeznek, mert azt mondja
Isten Esa. 42: 8. Én vagyok az Ur, ez az én
nevem, és az én ditsőségemet másnak
nem engedem, és az én tiszteségemet
á bálványoknak.

Az Első Parantsolatnak magyarázatja
szerint láttuk azt, hogy á kik á Lélekben
kivül más idegen Istenekhez fojamodnak,
mitsoda büntetésre tségesek méltók,
már most á Második Parantsolat szerint
lássuk meg, hogy á kik az Isten ditsőségét,
á Tekintett állatokra, és az Emberi Kéz
által tsinált képekre forditják, azok
mit érdemelnek. Minden felől á Második
Parantsolatban igy hallgyuk Istent: Ne tsinálj
te magadnak faragott képet, és semmi &c.

Mellyeket

Melly ~~Szent Lukácsnak~~ a Máso-
dik Parantsolatnak Magyarázat-
lássuk a Előretherendő Kérdések szer-

I. A Második Parantsolatról így kéll a-
techeseis a 96. Kérdésben: Mit kivánt Isten
a Második Parantsolatban? Fel. Vide lege
Melly szerint a Második Parantsolatban az
a Módot mutatja meg Isten, miképpen kell
ennek az egy igaz Istennek Szolgálnunk
nevezetesen hogy semmi Képekkel ne él-
tiszteljünk. Ut pedig meg-tilt az Isten
minden Képeknek vagy Hasonlatosságok
neméit valamellyek metszenek, öntet-
nek, festetnek. A Ár véteszél a Hasonla-
tosság az Égből, minémüek a Nap, Hold,
és Csillagok. A Ár a Földről, minémüek
az Emberek és minden féle ártalan
állatok. A Ár a Vizekből, minémüek
a Halak. Ezt tiltja Isten, 5. Mós. 4: 22, 24. hogy
ne tsinálgyanak az Emberek magoknak fa-
ragot Képet, avagy a kármineműü állat-
nak ábrázatját. Ezt bizonyitya Szent Pál is,
Róm. 1: 22, 23. így szólván: Mikor a Pogányok
magokat bölcseknek vallanák lenni,
balgatagokká lettenek: mert a halha-
tatlan Istennek dicsőségét elváltoztat-
ták halandó Emberekenek, madarakuak,
négy-

négy lábú állatoknak, és mászó állatoknak.
Ki faragott ábrázatjokra.

Lehet vagyon a Képeket tsinálni és tartani, a Templomban, példának okáért a kedves Személyeknek emlékezetire, az illendő éhesség végett; de nem az Istenti Tiszteletre, hogy azok által az Ember az Istent maga eleibe tégye, vagy hogy azokkal, a mint némellyek gondolják, a bizodalmának őrzegbitésére éljen. Nem kell a Képeket seimádni, se tiszteleni belső Istenti Tiszteletteel, sem külső Tzéremóniákkal, a mint némellyek tselekesznek, a kik drága öltözetekkel fel-ruházzák a Képeket, és tsókolják. Ezt tiltja Isten a Második Parantsolatban így kólyán: Ne tsinálj te magadnak faragott Képet &c.

Köröskörül elő adván, a külső igaz Istenti Tiszteletet abban áll: (1.) Hogy az Ember az Istennek Nevét Könyörgéssel és Énekléssel segitségül hivja. (2.) Hogy az Istennek beszédét figyelmetesen halgassa és vizsgálja. (3.) A' Szent Sákramentomokkal éljen. (4.) A' Kegyetlenekben való Jótétemények ől el-ne fellyedgyen.

2. Így kólláczius

2. Így szóll á Catechesis irò á 97. Kérdésb
K. Semmi Képeket és Ábrázatokat nem kelli
tehát tsinálni? Fel. Vide lege. Innen által lát-
hattyuk, hogy á Képek á végre tiltatniak meg,
mert az Istent nemis lehet, nemis kell Ki-
ábrázolni, azért, mert az Isten láthatatlan
és végheteten Lélek. Esa. 40: 18. Az Elle-
jának Kórája ellen való dologis vólna
az Istent Képek által Ki ábrázolni, á Templo-
nak sem Templomokban, sem Templomjokban
nem vólt ez á fokás, sem pedig az Apostol-
ok idejében nem gyakorolltatott. Ezt til-
totta vala meg Gergej Pápa 726. Esztendöben.
A Képeknek tsinálását, és Isten gyanánt va-
ló Tiszteletét Kárhoztattya vala 22. János
Pápa, 1318. Esztendöben.

3. Így szóll á Catechesis irò á 98. Kérdésben
K. Nem szabad tehát á Templomokban &c. lege
Ez á Kérdés magában foglalja némelly
Keresztyeneknek ki-fogását, á kik azt
mondják, hogy á Képeket tehetis, kellis tar-
tani á Templomokban, hogy Könyvek gya-
nánt légyenek á Laicusoknak, avagy á tu-
datlan együgyü Embereknek. Hogy á kik
nem tudnak olvasni, azok á ~~Könyvek~~ Képek
á Képekből tanúlnák, á mit á Könyvek-
ből Ellene olvasni.

De erre

De erre á Ki-fogásra azt mondja á Cat-
chesis, hogy ez annyit tészen, mint bóltzebb
akarni tenni az Istennél, á ki nem illyen,
hanem más Tanitókat rendelt az ö Anya
Szentegyházának. Mert a Képek némák,
élet nélkül valók és igy tellyességgel al-
kalmatlanok, hogy valakit leg kissebb
dolograis tanitsanak. Hab. 2:19. Jaj annak,
á ki á fának ezt mondja: Serkenj fel;
és á néma Kőnek: ébredj fel. Hogy tanit-
hatá az? imé bé bevonattatott Arannyal
és Ezüstel, de semmi Lélek nints benne.
Jér. 10: 8. Sőt inkább Hamisságnak Tanitói.
Mert az Embereket hamis Képzelődésekre vezetik.
Tehát az igaz Eszkőz, á melly által akarja
az Isten tanitani az ö Anyaszentegyházát,
nem egyéb, hanem az ö Igéjének prédi-
kálatatása. Tudomány.

A' Felséges Istent semminémü Képek
által nem kell Ki-ábrázólni, és nemis
lehet, mert az Isten láthatatlan Lélek,
és meg-kivánja, hogy az ö véritőlis Lélek-
ben tiszteltessék.

igasságá é Tudománynak vagyon á Második Parantsolatb
Nektsáli

Ne tsinálj te magadnak faragot Képet, Ezek á dolgok tiltatnak: 5. Mós. 12: 4. Ne tselekedjetek így á ti Uratokkal Istentekkel. Hogy rudnillik őket tiszteletére bálványok és Képek által, mint á Pogányok. Ide tartozik az Ádámtól öntetett borjúnak példája: 2. Mós. 32: 5. melly által az Urat akarják vala á Sidók tisztelni. és á Jeroboámnak példája. 1. Kir. 12: 28. Sőt sokan á Pogányok Közül is, nem magát á bálványt, hanem azok által akarták tisztelni az igaz Istent: Mint az Apál bizonyitja, Rom. 1: 21,-23. Melly Istent ezekért el vgyan; de úgy, mint Istent nem dicsőitették: mert á halhatatlan Isten dicsőségét el-változtatták á halandó emberre, madárakra, négy lábú állatokra, és máshó állatokra Kifaragott ábrázatjokra.

Adjunk hálákat hát K. Jt. az Istennek, hogy á mi Elenkre á Bálványozásnak füstü setétségéből, az Evangéliomnak tiszta világosságára, á nema és élet nélkül való Bálványoknak holgátalan jából, az élő Istennek okos Tiszteletire, á Reformatio által Kihozta.

Igyekezzünk

Igyekezzél Keresztény Ember arra,
hogy az Istennek Képe te benned fel-állittassék, és jobban jobban meg-újjittassék,
hogy teis arra ábrázatra által fordulhassál Dicsőségből dicsőségbe,
úgymint az Urnak Lelkétől. Légy jól tévő
á Jésus Krisztusnak élő Képeihez, azaz,
á szegény Szükölködőkhöz. Ha máskor
nem fajnáljád az ö Arangyokat,
Erüstjödet á Képekre, Templomokra,
azoknak Épitésére forditani, ne fajnáljad miis á szükölködő szegényeknek,
á Krisztus Jésus élö Tagjainak, á kent
Lélekneck meg-szenteltetett Templominak
szükségére ~~ség~~ minden időben adakozni.

Éljünk az Ur Vatzorájával illendö
Épületted, á mellyben á meg-festettett
Jésust, mintegy szemeinkel láthatyuk,
mint az Isten személyének Eimeretett bélyegét.
Sid. 1:3. A'mi Hitünknek és szeretetünknek
Karjaival fogjuk meg ötet, borulyunkle
az ö lábaihoz mélységes alázatossággal,
és Könyörögjünk azon, hogy az ö szenvedésének tzepjei mossák el bünéinknek
sötétségát. Amen.

XLI. Catechesisi Tanitás.

XXXVI. Ur Naphoz tartozó 99, 100. kérdésekről szint.

Textus. 2. Mós. 20: 7te Istenednek
nevét hijában ne vegyed.

Sok nyavalyák vadnak a' melyeknek jelei
a' nyelvnek neherén forditásából terjednek ki:
az Anatomicusok azt tartyák, hogy a' nyelvnek
a' kivel körösfeges ered vagyon, melyek szerint
a' kivnek sok rejtelen jeleit avagy gondolatyát
a' nyelvnek állásával meg-egyertetik. De
ha ezt tovább nem vitatomis, minsaátal,
nyilvánsággal igaz az, hogy a' nyelvnek
állásából, ismértetik meg a' kivbéli gon-
dolat, mivelhogy a' kivnek tellyességéből
szól a' száj. A' mint tanitya Krisus Urunk
Máté. 12: 34. Mert kiki a' maga bségéből
ismértetik igaznak, és a' maga bségéből
ismértetik hamisnak lenni. v. 37. Socrates is
azt mongya vala, egy Ifijunak, loquere ut te videam.
Kélj tehát látásra. Imez az Orcritö
Luk. 6: 45. azt mongya: A' jó ember az ö
kintsébül hozza elö jót, és a' gonosz ember
az ö kivének kintsébül hozza elö gonoszt,
mert a' kivnek tellyességébül szól az embernek szája.
Ugyan ezt a' Tanátsot adja elejekben Istennek az
emberekre, hogy az ö bsédnek eggyére meg
elmélkedjenek, ériértis mongya a' Harmadik Parantsolatb.: Ne
vedd Istened Jehova nevét hijába.

Melly Harmadik Parantsolatnakna-
gyaráratyát lássuk a' következendö Kér-
dések szerint.

I. Az Istени tudományról igy szóll a Catechésis
Q. 99. Kérdés. Mit kiván Isten a Harmadik Pa-
rantsolatban. R. Lásd és gondold el a Feleletett.
Melly Kérdés szerint megtiltatik ebben a Har-
madik Parantsolatban az Isten Nevének hijá-
ban való fel-vétele. Mert midön azt mondja
Isten a' szent Letzében: A'te Uradnak Istenednek
Nevét hijába fel-ne végyed. Ezzel azt adja elöttünk
hogy kapontalanúl, vagy hamissan ne emle-
gessük az Istennek Nevét. Ez igével pedig azt akar-
ja Isten kötöségesen elménkre adni: Gondol-
meg én Népem mitsoda Kegyelmet közöl
te veled: imé közötted közöttem te veled,
tégedet magam fajátommá el-választottalak. imé magamat te Istenednek neveztem,
és tenéked just adok arra, hogy magadat
az én Nevemről nevezzed. Annakokáért
meg-látjuk, hogy az én Nevemet hijában vagy
hamissan fel-nevégyed, a melly meglenne,
ha engemet igazán nem ismérnél, és nem
tudnád, miképpen lehetek én az én
szentségemhez illendöképpen a' te Istened. Ha
azért magadat az én Nevemről akarod
nevezni, kükség hogy igazán szentül és
kegyesen élj.

Már ebből a' tilalmazó Parantsolatból
úgy láttyuk, hogy az Istennek Neve akkor vé-
tetik hijá-

vétetik hijába, mikor az Ember meg-ítéltetésről
szól az Istenről, mint Fiszáó, midőn ezt mondja
vala: Kitszoda az Ur, hogy engedjek az ő beszé-
dének? Nem ismérem az Urat. 2. Móz. 5: 2.
Hijában vétetik fel az Istennek Beszéde és
Tudománnyja? (1.) Mikor a Részegséget Noémak
és a Kánaabéli menyegzőnek példájával. Vagy
a Paráznaságot Ábrahámnak, Lótnak, Dávidnak
példájával palástolja és mentegeti az Ember.
(2.) Mikor a Szent irásnak szavait tréfára
hozza elő az Ember, hogy azzal nevetséget
indítson, p. o. Ááért, mikor a Boszorkát azt mondják:
ő ünni, ell az ő ünülőkkel. Rom. 12: 15. Hasonló-
képpen mikor Dávidnak szoltását akkor emlékli
az Ember, mikor a Boxtól meg-melegedik,
vagy ha azonban tréfára és tzéfát ün.
Hijában vétetik fel az Istennek Tiszteteis.
(1.) Mikor figyelmetesség és értelem nélkül
könyörög az Ember. Ján. 4: 22.
(2.) Mikor szín mutatásból tiszteli az Istent.
A' külső Istени Tiszteletet szorgalmatoson végben
viszi, de azonban az ő tudva való és szörny
szebbeli bűneiben él. Az ő Istени Tiszte-
tében nem az Istennek dicsősége az ő célja,
hanem a maga becsülete, a maga hasznа.
(3.) Mikor magát Isten követségének
tetteti, az Istent maga Istenének és Urának
nevezi, holott azonban tetemes bűnben él
és tzégéres

és rézéres vétkekben él. Az illyenekrűl
mondja az Isten: Miért hirdeted te az én rendelésimet, és miért véssed az én szövetségemet
a te szádra? Te pedig gyűlölöd a fenyitéstet,
és hátad megé veted az én beszédimet. Solt.
50: 16-22.

† kegyes buzgóság

(4.) Mikor a Tanitónak intéseket, feddéseket, avagy más kegyes Embereket arra Isteni tiszteletekért boszszantja és tréfsággal illeti.

Meg erősíti Isten ezt a Parantsolatot egy fenyegetéssel ezt mondván: Nem hadgya büntetés nélkül azt, a ki az ő nevét hijába fel-vészi. És minthogy az Emberek az Isten Nevének hijábavaló fel-vételeit tőbbnyire meg nem büntetik, annakokáért ő maga az ő Nevének illyen gyalázóit idejg való büntetésekkel, és ha meg nem térnek örök kivalókkal meg-bünteti. 5: Mós. 28: 58, 59.

Mellyre nézve, elő számlálja a Catechesis a Vétkeket, a mellyeket meg-tilt az Isten, és a Jó tselekedeteket a mellyeket parantsol.

A Vétkek között, első az Átkozódás, mikor az Ember bosszúságból és varratlanságból magának, vagy haragból és gonoszságból az ő felebarátjának gonoszt kiván. De hát Dávid nem átkozta az ő ellenségeit? igenis átkozta, de úgy mint az Isten Lelkétől illetetett Próféta, és az Istennek meg-kenéd

kenségedet ellenségeinek ítéletedet és bün-
tetésedet jövendölte meg. Solt. 35: ikrét 109.

A' második Vétek á hamis eskűvés. Mikor
az Ember Eskűvéssel mond valamit, holott
tudja az ö szivében, hogy másképpen vagyon
á dolog. Vagy mikor eskűvéssel valami jót
igér, és nem kívánja bé-tellyesíteni. Erért
mondja Isten. 3. Mós. 19: 12. Ne eskűdjetek az
én nevemre hamissan. Mikor pedig valami
gonosst fogad az Ember eskűvéssel, nem tar-
tozik meg-tartani, sőt inkább az ö valamegő
eskűvését tartozik meg-bánni, és meg jobbitani,
a mint tselekedett Dávid. 1. Sám. 25: 32, 34.

A' harmadik Vétek á Hit-tegés, avagy a rendes
eskűvésnek meg-szontása, á melly felette igen
nagy bün, mert mi lehet nagyobb dolog, mint
á mindentudó, és mindenható Istent bizony-
ságúl hívni, sőt kérni őtet, hogy az eskűvőt
Testében, Lelkében, ez életben, és az örökkévaló-
ságban büntesse meg, ha hamissan eskűszik,
holott tudja az ö szivében hogy hamissan
eskűszik, á melly nem egyéb, hanem az Istennek
mindentudóságát tselekedettel meg-tagadni,
és hamisságának palástyára tsinálni.

Az Isten Nevének meg-szentsége pedigen
azt szóli, mikor az Ember valamelly illetlen
beszédet szól az Istenről, az ö betsületéről és munkáiról.

A' mint á hitetlen

Á'mint a hitetlen Sidók állottanak: Hogy Isten
jót, sem gonoszt nem tselekszik az Isten.
Sófon. 1:12. Az az, hogy é Világot az ö gondvise-
lése által nem igazgatja.

Vallyon az Isten Nevének káromlásáé
avis, mikor az allyanok, á kik az Istennek
nevét dicsöiteni kivánnák, sokféle káromló
gondolatokkal gyötrettetnek az ö szivöknek
felettébb való nagy szomorúságára? Ert
nem lehet Isten káromlásnak mondani, mert
az illyen szivekben gondolati nem ökél, ha-
nem a Sátánnak nyilai és ostori. Efés 6:16.
á mellyeket némellyek kissebb, némellyek
nagyobb mértékben szenvednek és éreznek.
Leg jobb eszkö pedig az illyen gondolatok ellen,
hogy az Ember azokat üsse ki magából, azok-
ról ne gondolkodjék, fojtsa meg azokat,
légyen álhatatos á könyörgésben, és á légyes-
ségnek más munkáiban, ha szinten á Sátán
szakaszai és velünk hitetni á könyörgés
közben, hogy á mi könyörgésünk utálatosság
az Isten előtt, mi annál inkább könyörög-
jünk, tiszteljük az Istent, mert az ö szent
Szeretett fiki az ö szent Atya, és á mi Atyánk
előtt á mi könyörgésünket és azoknak
hibáját meg-szenteli. Ugy hogy végre, el Ell
á Sátánnak mi tölünk tsorni, és az An-
gyalok járúlhat mi hozánk. Máté. 4:11.

Vétkek

Első Vétkeknek mondatik arra, mikor
valaki halja, hogy az ö Felebarátja az Istennek
nevét vagy egy, vagy más modon hijába
fel-vészi, mégis azt még nem dorgálja,
vagy az Elöljárónak be nem mondja.
De tovabbá, elö számlálja a Catechésis
a Jótetteleredetét, a mellyeket parantsol
Isten a Harmadik parantsolatban. Mellyek
között elsö Jótetteleredet ez, hogy az Istennek
szentséges Nevét nem másként, hanem
nagy Istteni félelemmel és betsülettel em-
litsük. Esa. 8:13. A' Seregeknek Urát szenteljétek,
ötöle féljetek, és ötet rettegjétek.

A' második Jótetteleredet az, mikor az Úr Jesust
nevéröl igazán és álhatatosan valláſt tésen
az Emberek, akár az üldöztetésnek idején, akár
békességes idöben. Erért mondja Joreitünk.
Mát. 10:32. valaki valláſt tészen én rólam az
Emberek előtt, emis valláſt tészek arról az
én Mennyei Atyám előtt, ki az Egekben vagyon.

A' Harmadik Jótetteleredet, az Istennek fe-
gyelmül hivása, melly tészen a Könyörgés, és
Hálaadás által.

II. Az Isten Nevének hijában való felvé-
telröl igy köll a Catechesis. §. 100. Kérdés.
Ugy annyira nagy bünéért tselekszik ex Catechesi.
Ezzel a Kérdéssel azt akarja a Catechesis megmutatni,
hogy az Isten Nevének hijában való felvétele olyan nagy bün,
hogy az Isten nem tsak azokat bünteti meg, a kik azt tselekszik,
hanem még azokat is, a kik azt a bünt meg nem tiltják.

Tudomány

Tudomány.

A' Ki a maga Lelki-esméretét meg nem akarja férteni, zabolán tartsa a maga nyelvét, hamissan meg ne eskiedjék, az Urnak nevét ne káromolya, sem pedig az Urnak Nevében semmit ollyat ne hólyon, a'mi nem igaz. Veritas in Tex.

Mi is lehet veszedelmesebb bün, mint az Istennek kentséges Nevével gonoszúl vissza élni? holott ha mi magunkat meg gondoljuk, azzal sem vagyunk mélтók, hogy mi azt a Nevet ajakinkra vegyük. Hól vagyon ollyan valamerö és hiteles Isteni, a' ki gyö Királyját, és Földes Urát szemtöl szembe káromolná, holott az, tsak egy semmire Ellö Ember. Mi pedig az útálatos és semmire Ellö Emberek, olly Erönyes és valamerö, hogy az ö Istenét és Teremtöjét szemtöl szembe káromolja, annak Mindenhatóságát és szentségét trufolja. A'minta' Hitfogó Emberek tselekesik.

A' Lelkiesmeretnek Törvénye, az dictálja vala a Pogányoknak, hogy a' Törvénytöl hamis hitben találtatott, semmiben meg büntettetett, és az Emberekkel Erönyes társaságokból kis zakasztatott.

Tartsuk meg hát mi is a' mi Nyelvünket hogy sohais hamissan meg ne eskiedjünk, az Istennek szentséges nevét ne káromoljuk, hanem inkább szentül és tisztelettel említsük. Ugyan ekkor oltalmazzuk, hogy midön az Urat szeressük, meg halgatásunkat és minden szolgálatinkból meg szabadítsuk. Amen.

XLII. Catechesisi Tanitás.

XXXVII. Ur Naphoz tartozó 101, 102. Kérdések szerint

Textus. 2. Mózes. 20: 7. Mert nem hagyja a Jehóva büntetés nélkül azt a ki az ö nevét hijába veszi.

Régentén a Pogányok azt tartották, hogy a Virtus középben hejhertetett légyen, és közepben is kemlelik vala, mellyet ha Ki álhatatosson meg nem tart, aut in excessu, aut in defectu peccat: vagy erötelenségből vagy kantskándérból vétkezik: de néked Jóreitönk, midön az életre vezető útat, szoros kapunak és keskeny útnak nevezte, úgy annyira hogy kevessen vadnak a kik azt meg-találják. Máté. 7: 14. A' Linea az egyeneségnek sinor mértéke, á mellyre ha valaki jól reá nem vigyáz, vagy jobra egy felé vagy másfelé attól el-hajlik, A' mellyre nézve, ama nagy Törvény tévő Biró á Mennyei Ur, azt parantsolja, hogy ha á keskeny úton az életre bé akarunk menni, se jobb se bal kézre ne tsaporgjunk, hogy az életnek egyenes útától el ne tántorodjunk.

Ennek á dolognak jgazsáltát találjuk á Parantsolatban is, á mellyet valakik az Emberek közül megrem torztanak, vagy jobra, vagy balra tévelygni látnatnak, vagy erötelenségből, vagy kántskándérból vagy Törvényt megrontják, és az Isten parantsolatit által lássák. A honnan minden Embereket fejekhez sujtatott exámentalia

Non habebo Ur büntetés &c. ut est in Textu.

Melly szent Leirásnak Magyarázatyában
Két dolgot tészek fel.

I. Kóllok á Keresztényi módon való eskü-
vésnek kabádos váltáról.

II. Á' hamis eskűvésnek meg-vetéséről, és Ká-
hortatásáról.

I. Á'mi az Elsőt néni. Á' Keresztényi módon való eskűvésről igy Kóll á Catechesis á 101. Kérd. K. Eskűdhetik é valaki Keresztényi módra az Isten Nevére? Fe. Meg-lehet &c. Melly Kérdés-re-
xint úgy látyuk, hogy á Törvényes Eskűvés ál-ta-
az Istennek Neve kivált képpen való módon hem-
keltetik. Azért az Eskűvés nem egyéb, hanem
az Istennek segitségül ~~kivása~~ való hivása, mikor
az Ember (: mintégy :) az Istennek orczája előtt
valamelly dolgot nem csak bizonyit avagy erősít
hanem az Istent á felöll, mint Mindentudót
és Mindenhatót Biróul és Bosszuállóul
hivja, hogy őtet Testében és Lelkében, ez élet-
ben és á követkerendöben áldja meg, ha ő
igazán eskűsik. ellenben mind Testében, mind
Lelkében, mind ez életben, mind á követke-
rendöben, büntesse meg, ha ő hamissan es-
kűsik.

Akkor eskűsik hát az Ember Kegyesen,
vagy Keresztényi módon, mikor nem maga
gondolatiának, hanem az Urnak Felelmében
eskűsik. Mikor az Istent Tanúnak Birónak
hivja

hivja abban á dologban, á' mellyről eskünjék.
Szabados hát az Eskűvés. Elsőben akkor, mikor
ark á Magyistratus arra alatta valóktól kivánja,
vagy hogy arokat az engedelmességre és hívségre
kötelezze. Esdr. 10:5. Vagy t á peres és kétséges hogy t
dolgokban, ~~hogy~~ arolnak valóságos esmeretire
és még-határozására juthasson. 2. Mós. 22:10, 11.
Azért á Keresztény Magyistrátusnak az Eskü-
vésnek kivánásában ólly vigyázással kell lenni. t egyébkor
vésnek kivánásában ólly vigyázással kell lenni.
(1.) Hogy soha ne kivánja az Eskűvést hanem
á' nagy és nehéz dolgokban, á' mellyek különben
el nem igazíttathatnak, hanem Eskűvés által.
(2.) Hogy á kemélyek, á kik Eskűnek, az Es-
küvésre alkalmatlanok ne légyenek, tudnillik
nem felettébb ifiak, avagy tudatlanok, á kik
nem értik az Eskűvést. vagy varmerök, á kik
hamissan eskűdnének.
Másodszor, szabados az Eskűvés akkor,
Mikor valami nagy kűrség kénszerit reá,
mint mikor szövetséget és Contractusokat
tsináltatnak és állíttatnak fel. Illyen eskűvés
vala Ráháb előtt, és á Kémek előtt. Jós. 2:12.
Az Eskűvésben ~~azokat~~ kell némi az Istennek
dicsőségére, és Felebarátunknak idvességére,
hogy ereis az által elömozdíttassanak.
Két okokkal mútattya még á Catecheſis á
Törvényes Eskűvésnek szabados voltát,
Első ok a: Mert az illyen Eskűvésre az Istennek ígéjetenit.
Mert az Isten

Mert az Isten parantsolatai Esküvést. 5. Mós. 6:
13. Féljed áz Uradat Istenedet, és az ő Nevére
esküdjél. Mert az Istenis meg-eskűdt, hogy az
erőtelen Embereket annál inkább hitelt adná-
nak az ő drága Igéreteinek. Sid. 6:17,18. In-
nen az Új Testamentomi Híveknek egész Isten
Tiszteletek, az Isten Nevére való Esküvésnek
nevertetik. Esa. 45:23. Enmékem hajól meg
minden térd, és minden nyelv. én rezain eskü-
sik. Második ok er: Mert á Szentelis, mind az
ó, mind az Új Testamentomban igazán élte-
nek ezzel.

Krisztus Urunk tiltja ugyan az Esküvést de
nem á kűrséges Esküvést, hanem á kiválnak
valamelő Esküvéseket, á' kik akármelly ki-
tsin dologért, mindenféle tekintetes dolgok
ra esküsznek, az Egre, Földre. s'át. Mostis
tiltja á Krisztus á kűrség felett való Esküvést,
és azt akarja, hogy az Embex á közönséges
beszédben ne éljen ezős Esküvéssel. Jak. 5:12.
Mellyek szerint á valamelő és kűrségtelen
Esküvések közé számláltatnak (1.) Azok
az Esküvések, á mellyek á Törvény szerésben
alávaló kitsin dolgokért kivántatnak (2.)
Mikor az Ember gonosz szokásból Eskü-
vésnek formájával bizonyitya á maga beszédit.
Innen az Esküvések Tzérémóniája sok hejé-
ken á mái Keresztények előtt sokat végben
menni, Fen álva, meritelen fővel, háromm
ujjait

ξ

ujjaknak az Égtelé való fel-emeléséve[l]t, mellyel
körül az első az Atya Istent, á második á
Fiú Istent, á harmadik á Szent Lélek Istent,
á két alá felé hajlott ujjak pedig á Testet
és á Lelket jelentik. Mellyelis á jelentetik,
hogy az Eskűvőnek á Mennyei Mindentudó,
és Mindenható Istennel vagyon dolga, á ki
á mi Kivánatunknak Tökéletességét vagy ha-
misságát esmeri, és egyaránt hatalmas
és igazis hogy á Tökéletességet meg-jutal-
martassa, á hamisságot pedig meg-büntesse.
Á'mint ezt bizonyitja á Harmadik Sarantolat,
mellyben igy áll az Ur Isten: Ne
Usadnak Istenednek Nevét hijába fel ne végyed,
mert nem hadja az Ur büntetés nélkűl azt,
valaki az ö Nevét hijában véssi, avagy neveti.

II. Á' Lelkének Második Részében áll az
tsak igen rövideden, á Hamis Eskűvésnek meg-
vetéséről, és kárhoztatásáról. Á' mellyről
igy áll á Catechesis á 102. Kérdésben. K.
Szabadé eskűdni á Szentekre, &c. lege ex Catechesi.
Látjuk azt világosan, hogy ezá Kérdésnek
ellen az Emberek ellen áll, á kik á Szentekre,
és egyéb Tekintetes állatokra Eskűsznek.
Az illyen Eskűvést pedig meg-veti á Catechesis,
azért, mert az Eskűvés, az Istennek egy-
tségűl való hivása, á ki mint Mindentudó Tanú
tegyen bizonyság.

t és Ezt ujjait tt alá felé
való tartásával

tészen † bizonyságot † az Igasságról, és ~~tégye~~ nyil-
† tészi ‡ ván-valóvá ‡ hogy az Eskütő igaránál, vagy ha-
misan Eskünek. 2. Kor. 1: 23. A' Ki mint Minden-
ható Biró meg-büntheti a' hamissan Esküvőt. Ellenben, meg-áldja és meg-jutalmaz-
tattya, ha igarán és Egyenesen eskünek valaki
az ö Kentséges Nevére.

Tudomány.

Az Isten Nevének tiszteleti azt Kivánja,
hogy a Törvényes és egyéb Külsőges
Dolgokban igarán Eskünjél meg az Ember
mellett a' hamissan Esküvőt meg-bün-
tetni, az igarán Esküvőt pedig meg áldja.
Igasságának Tudománnyal vagyon a Hatá-
sok Garantsolatban, a' holot így szóll Isten &c.
Minden Ember nyilvánvalóképpen a Magistratusok, Tör-
vénytévő Birák és Tisztek előtt, valamelly
dolognak bizonyítására meg-eskettetik,
arra kénszeríttetik, hogy igarán, ~~és~~
nem hamissan eskünjél meg, hogy a ma-
ga Lelkét megne sértse, Hitit megne
hegye, ~~ha~~ az ö Istenét hamis esküvéssel
boszszúállásra felne gerjesszse.

Oh de melly sokan találtatnak, a' kik
irigységből, gyülölségből, hitetlenségből
képes hamissan meg-eskünni, sőt hogy
az ö Felebarátyokon hamis Esküvéssel
boszszút állhassanak. Még az apróléknak

Dolgokban

dolgoléris, Lépek magokat, és Felebarátyokat
átkozni, tele torokkal ezt kiáltván: Átkozott
légyek mind Mennyen, mind Földön, ha úgy
nints a dolog, á mint mondom. Átkozott
légyen á Ki Sárándságot, Lopást, más
Ember Jószágának erőszakos el-tartását
szám fogja.

Kérlek azért bennetteket, erőtelen bűnös
Embereket, változtatóssát meg értelmetteket,
és életetteket. Künjetek-meg átkozódni,
hogy jövendőben tiétekis azt ne kelljék
hallani: Átkotok, menjetek el innen tőlem
az örök tűzre, melly Épittetett az Ördögnek,
és az ő Angyalinak. Máté. 25: 41. Jobbítsátok
meg ezután magatokat, á miben eddig
meg-estetek, ésmérjétek meg bűneitteket,
kérvén azokért bocsánatját.

Valami képpen végezvén á Fő Pap, az
Átkozódó Előtt, az ő homlokán viselte,
így mint az Istennek Nevét viselnjük á mi
kivünkön, és ez, fűntelen fejlentő el légyen
minéttünk arra, hogy á bentség tündökölyön
minden mi beszédinkben és tselekedetinkben.
így mondhattyák el máshol is mi felöllünk:
Ti pedig választatt Nemzetség, Királlyi Papság,
Szent Nép vagytok, és ólly Nép, melyet Isten
sajátjának tart, hogy az ő hatalmas dolgait
hirdessétek, á ki titeket á setétségből az ő tsudálatos
világosságára hivott. Ámen.

XLIII.

XXXV

Text

á ko

Exord

Között, á

Nappali

tarai

á Jéhov

Dölue

nemc

ar i

Emb

és ar

Pére

hogy

Kor

á H

á

mi

és

Lat

mi

st

es

ha

XLIII. Catechesisi Tanitás.

XXXVIII. Ur Naphoz tartozó 103. Kérdés szerint.

Textus. 2. Mós. 20: 8---11. Meg-emlékezzél á Szombat Napjáról, hogy azt megszentelyed &c.

Exordium. Valamiképpen á Teremtésnek munkái előtt, á Jehova Istennek Hatalmában vala, hogy á Napnak idöt világossággal meg-élesitse, az éj-szakai idöt pedig setetséggel, be boritsa, úgy annis á Jehova Istennek Hatalmában vala, hogy az, idönek szakaszai közül némelyeket ~~kedvenczéül~~ az Embereknek engedjen ~~kedvenczéül~~ az ö minéjokra jó rendel való fejtetésire, némelyeket pedig magának hadgyon, hogy azt az idök szakaszainak elö forditásában, minden Embereknek a Jehovának napjainak tisztaságára, és azt a Jehovának, avagy az Urnak is szentelnék.

Ezt á Hatalmát fejtette a vala Isten, az Izrael Népe közöttis, á Sinai meg-parancsolta, valo hogy nem csak az Esztendönként elö forduló közönséges Ünnepeket tartanák meg, hanem á Hetnek minden elsö napjátis szent napnak tisztanák, á mellyen mind az addig el-vett jókért hálákat adni, mind az után el vejendökért az Istent tisztelni és Neki tartozzanak.

Az Elsö Táblában irtatott Negy Parantsolatokban azt adta elejekben Isten az Izrael Népének, mikeppen kellyen magokat viselni az Istenhez, A Három Parantsolatokról tanitást tötten vala ez elött el mult három napokon, már most következik hogy Kéljek á Negyedik Parantsolatról, á melly is el: Meg-emlékezzél á Szombat Napjáról &c.

Melly Negyedik Parantsolatban minthogy
az Ur Isten a Sombatnak Elsőt meg-szenteléset
kivánja, azért mivel táplyuk ezen két dolgokat.
Ugymint I. A Sombatnak Külső meg-szenteléset
II. Belsőképpen való meg-szenteléset
I. Á mi az Elsőt nézi. Mineképpen á Sombat
nak Külsőképpen való meg-szenteléséről szól-
lanánk, Külsőleg következeben meg-értenünk, hogy
á Sombat, képen nyugodalomnak napjat.
Á Sombatnak napjáról meg-emlékezni,
képen, mint annak Kezdéséről meg-emlékezni
és azt Kerekalmatosan meg-tartani. Meg-sze-
telni á Sombatot azt tészi, hogy az Ember azt
á Napot az ő Külső Testi foglalatosságitól el-
szakassza, és mind Lelkiségesen, mind sza-
gánosan á Keggyességnek gyakorlásában
töltse-el. Mert hat napokon teremté az Ur á
Mennyet ---- és meg-nyugovék á hetedik na-
pon. Melly igéből azt akarja Isten mondani.
Valamiképpen én, á Mennyet és á Földet te-
remtése után á Hetedik napon meg-nyu-
godtam, azaz, meg-szüntem új dolgokat
teremteni, és minden én munkáimban,
kiváltképpen az Emberben magamat
gyönyörködtetem, úgy az Emberis az
én példám szerint, az ő hat napi munkái-
nak végbe vitele után nyugodjék meg á he-
tedik napon, szünjék meg á Testi munkától,
és az ő

és arö nyúgodalmát és gyönyörködését keresse
arö Istenében. * Ennek a Negyedik Parantso-
latnak magyarázatjáról szóll a Catechésis, a 103dik
Kérdésben, ezt adván elö K. Mit parantsol az Isten &c.
A' mint fejjebbis emlitettem vala, ebben a Kér-
désben azt mutatya meg a Catechésis, hogy Keresz-
Meg-szenteléshez kivántatik a Kombatnak úgy
mint külsö és belsö. A' Keresztyének Elsö Képe kezdi.
[redacted] A' Kombatnak külsö meg-szenteléshez,
és gyakorlásában a mellyet a Szent dolgokra
tartoznak. Ilyen Eszközök az Evangyéliomi
avagy Egyházi Szolgálat, és az Oskolák, a melly
Istennek rendeléséből. Efés. 4:11--16. Annakokáért
ezen kell annak tartatni, hogy az Istent kö-
zönségesen tiszteljük. Rom. 10:14.

Az Egyházi Szolgálatot ezen kell tartani ezekre nézve.
(1.) Hogy a Szent Szolgálatra olly hüséges és alkalmas
Emberek rendesen választassanak, a kik a mások
tanitására alkalmatosok. Tzel. 1:23. (2.) Hogy
azok arö Hivataljok szerint úgy viseljék magokat,
mint a Krisztusnak Szolgái, és az Istennek titkainak
sáfári. 1. Kor. 4:1. A' Magistratus pedig viseljen
gondot, hogy azok akadály nélkül és hirtelen
közöttök arö tiszteletet. 2. Kron. 29:11. (3.) Hogy
a mi azoknak szükséges és tisztességes Táplál-
tatásokra meg-kivántatik, arról jó rendelés légyen.

Az Oskoláknak ezen kell tartani azért, (1.) Hogy
az Ellépiben Tudós és Tanitásra alkalmatos
Predikátorok légyenek, a kik elsöben az alsóbb

aztán

† Egyéb napoknis valamikor ideje és alkalmatossága vagyon az Embernek tartozik el menni a Körösfegyházi Ini tiszteletre végezvitelire minden alkalmatossággal igyekezni: Mert felette igen nagy vétek a Templomba való Körösfegyházi Ini tiszteletre gyülekezetben el nem jönni.

aztán a felsőbb osztolárban el-Ültessenek. 1. Sám. 19:20. (2.) Szükséges, hogy mindenek a Tudományoknak és a Keresztény Vallásnak Kezdetire az Oskolábban meg-tanittassanak, a Praedikátornak hallgatására el-Ültessenek, és alkalmatosokká tétessenek.

Az Urnak Vacsorájan pedig érti a Catechesis a Hétnek első napját, a melly-egyenlő akarattal az egész Keresztény Anyaszentegyháról, a Keresztséges Istenitiszteletnek napjául rendeltetett még pedig a Krisztus Jézus Fel-támadásának, és az által Örökösségre vitetteretett Váltság munkájának hálaadással való emlékezetire, azértis nevezetik Urnak napjának. Jel. 1:10. ✝

Az Vacsorának Külső képpen való meg-szentelése ~~abban áll~~, a mint a Catechesis tanitja abban áll hogy, Gyakoroljam a Szent Gyülekezeteket. Jollehet otthonis a maga Házánál tartozik az Ember tisztelni az Istent, mindazáltal el-Térülhetetlen képpen Szükséges, hogy a Szent Gyülekezetekben Közönségesen és Koronságosson gyakorolja. Mert ha a Tanitók az Istentől rendeltetnek, hogy a Népet oktassák és tanitsák, Szükség tehát azokat halgatni. Es nagy jó-téteménye az Istennek, hogy olly sokan egyszersmind tanittathatnak.

A Szent Gyülekezet, az igaz Ekléziája, igen drága dolog az Istennek szemei előtt. Mert az élő Istennek Anyaszentegyháza. 1. Tim. 3:15. Annak Tagjai a Szentek, kik ő előtte vagynak kikben vagyon az Istennek minden gyönyörüsége Sól. 16:3.

Abban

Abban mútatya meg ar Isten önnön magát
igen Ditsőségesnek és Kegyelmesnek lenni.
Köpette vagyon annak. Sd. 1:13. Herzaönti ei ar Isten
á maga Kegyelmét és áldását gardagon. 2. Mós. 20:24.
ott tiszteli á Hivek ar Istent egyenlő akarattal.
imádjak ar Istent alázatossággal. Solt. 95: 6. Ott
könyörögnek és esedemek egy szivel és meg-
egyező Lélekkel. Ditsőitik ar Istent Soltárokkal
és Ditséretekkel egyenlő szivel és szájjal. Ott gya-
korolják ar Istenben és egymáshoz való szeretetet.

Midőn ar mondja á Catechesis: Tartozom
gyakorolni á Szent Gyülekezeteket. ezzel ar
tanitya, (1.) Hogy ar Istennek igéjét hiven és
figyelmetesen halgassam. (2.) Hogy á Sákramen-
tomokkal éljek. Tsel. 20:7. (3.) Hogy á Könyörgés-
ben, ar én könyörgésemnek hozzájok
adjam. Tsel. 16:13. (4.) Hogy ar én értekem és tehe-
tségem szerint á szegénységet valamivel segitsem. 1. Kór. 16:2.

Továbbá: Szabadsok ereu á szombat Napon,
avagy Vasárnapon azok á szükséges munkák
á mellyek ar Emberneк táplálására, öltál-
mára, és meg-szabaditására szükségesek,
és á mellyeket sem előtte ar Ux Napjának,
sem utánna nem lehet szerencsésen végezni. Máté. 12: 6.

K. Hát ar ollyan nagy Vendégségeket, á mellyek
á Koronféges és magános Istени Tiszteletnek
el-mulasával szokanak végben menni, szükséges
munkáke? F. Nem arok. Tehát é szerint az Apák Anyák és szeretők
szükség Szolgák, á kik illyen ünnep Napon
felette nagy Vendégségeket tsinálnak, felette

igen vétenek

Imádkozzatok
† Boldogok á kik
halgatják ar
Istennek beszé-
dét és azt
meg tartják
Luk. 11. 28.

igen vétkeznek á Negyedik Parantsolat ellen
még sokkal inkább, hogy az ő ~~Napjait szentsé-~~
~~ges~~ Szeredjeket az Ur Napjának illyen meg-
szontására, á magok Lelkeresméreti ellen
tudva Ellenszegik.

II. A' Lelkeresmeret Második Részében tárassuk meg
hogy á Szombatnak Belsőképpen való meg-
Szentelése miben áll. † ~~Ennek abban áll~~
hogy tellyes életemben á gonosz tzeleredetétől magamat meg-őrizzem. Esa. 58:13. Mert
á ki á Testnek gonosz kivánságit gyakorolja,
minódon lehetne annak Istени Tiszteletre
az Isten előtt Kedves? Ha jót akarok tzeleked-
ni, meg kell ismönöm mindenjeinek előtte
á gonoszságnak tzeleredetitől. Esa. 1: 16, 17.

A' Szombatnak belsőképpen való Meg-szente-
lésének Második része ebben áll: hogy engedj
jek az Urnak, hogy á Szent Lélek által az ő
munkáját szabadon tzelekedje én bennem.
Epedig lépen é szerint, hogy az Ember elmélked-
jék á szentirásnak valamelly mondásáról,
vagy más valamelly Szent dologról. Könyö-
rögjön buzgóságosson á Szent Léleknek meg-
világosittatásáért és jóra való inditásáért.
Kövesse az által az ő kivében feresztetett
Szent inditatokat; meg-fogja tapasztalni,
melly hathatosson munkálkodik á Szent
Lélek, az illyen eskörök által, ámi Lelkeinkben.

† Ennek első része abban áll,

De vallyon

De vallyon miért Kell á Kombat napot
így mind Külsőképpen, mind belsőképpen Meg-
szentelnünk? Azért, hogy ámaz örökké való Kom-
batot még er életben el Kerdjük. Melly örökké
való Kombat-ebben áll, hogy az Istenben töké-
letesen meg-nyugszunk, az Istent szentségben
és igasságbar mind örökké tiszteljük, és ezek
egyedül Néki szolgálunk. Melly szerint á Kom-
batnak belsőképpen való meg-szentelése Kettős:
Egyik el-kerdetik er életben; á másik el-végez-
tetik és tőlünk elvétetik á más életben.

Tudomány.

A' Hétnek első napja, á Köröszéges Isteni tiszteletre
rendeltetett, mellyen minden Keresztény Ember,
Lelki szemére Nézni tartozik és Kötelezteik,
minden Külső Testi munkákat, szabados mula-
tságokat, szükség felett való ittozásokat, nagy
Vendégségeknek készítését el-távoztatni, és azegész Vasárnapot
Szent és Egyes dolgokban
tartozik el-tölteni. Igassa vagyon á Negyedik Parantsolat.

Mikor az Uj Testamentomi Első Keresztyének
ezt érdették: Meg-szenteltedé az Urnak Napját?
ezt szokták vala felelni: Énis Keresztény vagyok.
A' mellyel azt akarták mondani: Mindenkor ne
szentelném én meg az Urnak Napját, holott én
Keresztény vagyok; nem vólnék én méltó a
Keresztény névre, ha az én Urammak a Kristusnak Napját
meg nem

meg nem szentelném az ö dicsoségére. Helyes
mondás ez. De ha é vrai Napon ezről Ellen
meg-esmérni a Keresztényeket, oh melly ke
vés számmal találtatnának.

Sokan Hivalkodással tölikel ezt a Napot, egy
hétem nem hoszszabb az dö néhiek, mint Vasárna
sokan ölly hitetlenek, hogy ezt az egész Napot
vagy ennek nagyobb részét a Korcsomán töl-
tik-el. Nagy különbség vagyon a hétnek egyéb
napjai között, és az Ur Napja között a hétnek
hat napjain jó külső munkákat tselekesznek
az Emberek, de az Urnak Napján több gonosz
ságot, kevélységet, tékozlást, bujaban valóságot,
tobzódást, részegséget, korcsmáját, kártyáját üzni
és gyakorolnak, mint egyéb napokon. Az illye-
nekben telnek, á mit egy kegyes Tanitó korol
vala mondani: Egész héten szolgálnak á Sátának
Vasárnap pedig szolgálnak az ördögnek, minda-
féle Testi gyönyörüség és bujaság által.

Adj határt hát Ki Ember á te Istenednek, hogy
á maga Böltseségé és Jósága szerint úgy rendelje
hogy á hétnek egyik Napján, nehez és fárasztó
munkádtól meg-nyugodgál ~~á testi á te~~
~~lelkedet~~, és mind a Templomban, mind á te
házadban á te Istenednek szolgálhass. Tenéked
Keresztény tselédes Farda, é légyen nagyobb
munkád ebben á Világban, hogy távoztasd min-
den Testi munkádat, és ne tedd szükséges dolgod
arodat, á mellyet nem arok. Valamenyi szükség-
telen munkákat kerüld magadtól, megarnyját
tok vonjk magadra. És valamenyi tsemet a

napnak *

*Vad meg-
kötelességéből
el lopja á tsele-
kedetről, meg amit
lopjk el magától
az Istentől. Ada-
jából. Ne tsereszs
á Vasárnapi mun-
ka által semmi
külső nyereséget.
Minden Vasárnapi
nyereség tsak
polyva, á melyet
szélyel hint á szél
Dicsöitsd inkább
az Istent, igyaz
Isteris meg-
szomjúhozik tégedet
á maga dicsöséd-
vel. Ha te meg-
emlékezel á Som-
bath napjáról, hogy
azt meg-szentelgesd,
az által meg-emlé
kezik tevéled hogy
meg áldjon tégedet.
Holtunk után sze-
dig bé vigyen ben-
nünket á Menyei
örökletes nyugoda
lomb, á hol az
Ur Jézusnak
tiszteletes
dicsöséges
Evangyomunk
tudullik á K.
Háromságos Istent
mind örökké di-
csérjük. Ámen.*

5

XXXIX dik Ur Naphoztartozó. 104dik Kérdés pont.

Rent Lettre. 2. Mós. 20: 12. Tiszteled a te Atyádat és Anyádat &c.

Exordium. Régentén az Egyiptombéliek egy Királyi Páltzát építettenek le, melynek a felső felin áll vala egy Polya, az alsó felin pedig volt egy Viri Lónak avagy Vad Lónak ~~Ló.~~ á láb. á' mellyel igen szépen példázták a Közönséges Társaságnak jó rendel való igazgatását. Melyre nézve

1. Először á' Polya, példázolja vala az Atyáknak Egyességének arra Magzatjaikhoz, és a Magzatok Egyességének arra Atyjokhoz.

1. Először á' Polya, minthogy arra fiait forgalmatos fondrisolás által szokta nevelni, azért-ez példája vala az Atyák Egyességének arra Magzatjaikhoz, és a Magzatok Egyességének arra Atyjokhoz.

2. Másszor. á' Viri Ló, avagy Vad Ló, ~~mellyek Királyi~~ pedig melynek ~~Páltzának~~ alsó felire festett vala, példázta a Magzatoknak arra Atyjok ellen való engedetlenségeket; lába á Királyi Páltzának alsó

mert valamiképpen á Vad Lovak, még arra tőlle származnak sem engedelmesked, hanem arra ellen dühösködnek, úgy az engedetlen Magzatok arra Atyjok semmiben engedelmeskedni nem akarnak, hanem azok ellen versengenek és patvarkodnak.

3. Harmadszor.

3. Harmadnap. A' Királyi Páltza pedigien, á mely
középben állvala, le rajzolja á Király Urnak igazgatá-
sorat jó rendtartásrat, á' kik mint á Fölyák talpon
állanak, hogy az Engedetleneket, mint Vitt és Vad
Lovakat le trendesitsék, és mindenképpen arra vad-
nak hogy á kegyesség gyakorolhassák, á Magatsok
Engedetlenségek pedig ö belöllek ki olhassák.

Az Ur Istenis! é Világnak igazgatója és Királya,
az Izrael Népe között, jó rendet akarván állitani,
mikor arrokat á maga Felséges és szentséges Nevének
Tiszteletire szerzetnie, á többi között azt á Pa-
rantsolatott adja elejében, hogy á kik az ö Páltza-
jeret Tiszteljék, arok fel magastaltassanak, á kik
pedig Páltzájeret megvetik és megütáljak, arok
meg alázttassanak. Ugyan ezt kivánja Istenünk
mais, sőt egyszersmind javallyais minden Uj
Testamentomi Hivenek, igy szólván az Ötödik
Parantsolatban: Tiszteljed á te Atyadat és
Anyadat, hogy hoszszu idejig élj é földön, melyet
á te Istened ád teneked.

Mely Ötödik Parantsolat

XLIX. Catechesisi Tanitás.

XXXIX. Ur. Naphoztartozó 104. Kérdés resitt.

Textus. 2. Mós. 20: 12. Tiszteljed atyádfiát &c.

Exodus. E világnak igazgatójának
Jehovának isten az Istenek között jo rendet
akarván állitani, parancsolatot magának fel-
fegyes és szent igen nevének tiszteletire
fenntenni, a többi között ezt Parantso-
latot adta elejében, hogy a kik az Ö fele-
jeket tiszteli arok felmagasztaltassanak;
a kik pedig fülejeket meg-vetik es meg-
utálják, arok meg-alantasoltassanak: Ugyan
ezt kivánja Isten most megmagyarázott egy-
ezershnind parantsolatsa minden Ur Testa-
mentomi Hivekneki igy pedig ezen
Ötödik Parantsolatban: Tiszteljed atyádat
és Anyádat, hogy hosszu ideig
élj a földön, melyet az Ur Istened
adand neked.

Nelly Ötödik Rész

Melly Ötödik Parantsolatban elölkbenadja
az Isten I. A'mi Kűlémkhez való Tiſtűnet.
II. Minden elöttünk járókhoz való Tiſteinet.

I. A'mi az Elsőt néri. Ebben az ötödik Parantsolatban azt kivánja az Isten kemény ſerint minden Emberektől: Tiſteljed á te Atyádat és Anyádat.
Ez á Tiſtelet pedig abban áll, hogy mi úgy tartsuk
és tiſteljük azokat mint á kiktől Isten után
az életet vettük, és á kik által akarr az Isten
minket iggazgatni, azért magunk viſeletünkel,
beſédinkel, és tselekedetinkel, minden tartozó
tiſteſſéget meg-adjunk nékiek. 3. Mós. 19:32.
Ezeket á Tiſtelet ſzámtálja elő á Catecheſis á
104. Kérdéſben igy ſzóván: K. Mit parantsol né-
Ebben á Kérdéſben, négy dolgot emlit á Catecheſis
úgymint á Szeretetet, Hivſéget, Engedelmeſſéget,
és Béreſſéges-türéſt.

(•) A' Magatoknak á Kűlékhez való Szeretetek
áll az igaz kivűléli indúlatban, hogy azokhoz
minden jóval légyenek.

(••) A' Magatoknak Kűlejekhez való Hivſéget abban
áll, hogy azokat ſemmitől meg-ne fosſzák, ſőt
inkább ha mi nélkül Kűlömkönek minden tehe
tségekkel ſegitsék, és mindenféle állapotban
tanátsal és tselekedettel ſegitséggel légyenek
nékiek.

(••) A' Magatoknak Kűlejekhez való Engedel-
meſſéget abban áll, hogy minden dolgokban,
még á nehezekbenis, ha az Isten Parantsola-
tya ellenkezik, engedelmeſkedjenek nékik.
Kol. 3:20.

Kol. 3:20. ki
arsnak ak
(•) A' Magat
türeſek ebbe
ges-türeſſel
mint kere
á Kűlék e
kűdőkre ké
ſőt inkább
nékiek. (3
úgymint
tuda-ter
et-fenved
fedrekre
Semmet
Mert á n
kéſsenek
tselekedn
tolatban
A' Kű
hogy neve
beſidéne
neveléſe
(1) Ha
mingya
6:7. Mo
Magatt

előlbenadja
való Tiszteletet.
való Tisztelnitek.
tödik Parantso-
ly szerint min-
tyádat és Anyádat

mi úgy tartsuk
ől Istentől után
akar az Istennek
k viselésünkel
inden tartozó

3. Mós. 19:32.
ő á Catechesis á
parantsol né

emlit á Catechesis
Engedelmességet,

való szerefetek
hogy azokhoz

ló Hitségek abban
ne fogjuk, sőt
k minden tekin
állapotban
gel légyenek
való Engedel-
en dolgokban,
ter Parantsolá
esedjenek nélkül
Kol. 3:20.

Kol. 3:20. kiváltképpen mikor fel-nevekednek,
azoknak akaratja ellen meg-ne házasodjanak, sőjthez nemenjek.
(1.) A' Magzatoknak Szülőjek iránt való Béreffeges-
türeſek ebben áll. (1.) Hogy azö fenyitéseknek béreſſe-
ges-türéssel alája adják magokat, és azt úgy tartsák
mint szeretetnek jelét. Péld. 13:24. (2.) Mikor
á Szülék el-esötelenednek, betegeskéé és sin-
lődőkké lésznek, beſtelenségbe ne taszsák öket,
sőt inkább gyámolok és vigasztalójok légyenek
nékiek. (3.) Mikor esötelenségek vagynak bennek,
úgymint ha hirtelen indulatuak, szembeſek,
tsuda-természetüek, minden béreſſéges-türéssel
el-szenvedjék öket. Továbbá, azö büneiket fel ne
fedjék Számmal, hanem inkább tagargaſsák
Szemmel és Szívvel, könyörögjenek értek buzgóságos.
Mert á mi jót, vagy gonoſt azö Szüléjekkel tse-
lekednek, úgy véſi az Isten, mintha ö Felſégével
tselekednék. Ezért mongya Isten az Ötödik Paran-
tsolatban: Tiszteljed á te Atyádat &c.

A' Szülék á Magzatok iránt való Fő Tiszteken,
hogy neveljék öket á Tudományban, és az Urnak
beſzédének intéſében. Efés. 6:4. Ezzel á Gyermekek
neveléſére tartoznak inné következendő dolgok:
(1.) Hogy minden tsak jeſére néve alkalmatoſok,
mingyárt oktaſsák öket á Tsendeſségre. 5. Mós.
6:7. Mert ha á Szülék nem vetnek jó magot azö
Magzatjaiknak gyenge Szivekbe, jelen vagyon az ördög,
Vétsen

vét az Korholyt beléje. (2.) Hogy megfenyitsék
őket, ha gonoszt tselekesznek, mind Szóval, mind Le-
ménynek beszédekkel, ha pedig é nem használ, vesszővel
Péld. 13: 24. Ne tsak haragjokban fenyitsék meg őket
máskor pedig mindent meg-engedjenek nékiek
mert ez tsak meg-átalkodtokra tészi őket. 4.
Fenyitők mellett, az érettek való Könyörgésről
el-ne felejtkezzenek. Mert még a legjobb neve-
lés sem használ az Istennek áldása nélkül. (3.)
Hogy minden Keresztényi Jóságos tselekedetekben
jó példáival járjanak előttök. Mert sokkal nagyobb
ereje vagyon a jó példa-adásnak, mint a szóval való
parantsolatoknak és intéseknek.

Ezeken kívül, a Szülőknek Tisztek ismeretis:
(1.) Hogy az ő Magzatjaikat annak idejében tiszteség-
ges Tudományokra, vagy Téri Mesterségekre ta-
nittassák. (2.) Hogy a magok hasznokért a Tisztes-
ges Házasságban őket meg-ne akadályozzák.
(3.) Hogy rendes uton módon arodnak számokra
Kintset gyüjtsenek. 2. Kor. 12: 14. (4.) Azoknak
minden idő szerint való, minden dologbéli
jóságokért könyörögjenek.

Ezeknek a Tisztnek végben vitelére pedig, im-
dithatja a Szülőket. (1.) A mar utolsó napon való
közös számadás. (2.) Az Istennek ditősségé. (3.) A
Magzatoknak örök idvessége vagy kárhoratya.
Mert ha ki az ő Magzatit jól neveli, örömé, tiszteségé
és vigasztalása vagyon azokban; ha pedig rosszúl neve-

nemegy

nem egyebet, hanem minden gonosst és kivbéli
bánatot, és a következendö meg-jobbulás nélkül
ötöl büntetéseket várhat arorbol.

II. Másodszor-tágyuk meg, mit tegyenek ámi
előttünk járóinkhoz való tisztünk. Mimerelőtte
erről szóllanánk, illö meg-tudnunk, hogy előt-
járóinknak nevezetnek nimi arok, a kiket az
Isten máson felett kejhertetett a közönséges
Társaságban; az Ekléziai és Házi-társaságban.
A' közönséges Társaságban minden Magyistrátusok,
felsőbbek és alsóbbak. Az Ekléziában a Tanitók,
és az Ekléziának Elöljárói vagy Gondviselöi.
A' Házi Társaságban, a Gazdák, Mester Emberek,
Gazda-Aszszonyok.

Hogy azért az Emberek között a jó rend, békesség
és egyesség meg-tartassék, e végre a Mennyei
Törvényadó, mind az Elöljáróknak, mind az alattok-
valóknak elejekben adta azö tartozó kötelességeket,
mikeppen viseljék egymáshoz örnön magokat,
tudnillik hogy az Elöljárok igaz Atyai Uraságot
gyakoroljanak, és az Alattokvalóknak tiszteletre
tekre és betsületekre méltóképen tegyék magokat.
Az Alattok valók pedig olly képen és alázatosson
engedelmeskedjenek, mint a Magzatok a Szülőnek.

(1.) Mindenfele állapotbéli Elöljáróknak tisztek
imezek: Hogy mindenben arra vigyázzanak,
hogy az ö Alattok valók, szendes és nyugodalmas
életet éljenek, minden Istenifélelemmel és
tisztességgel. 1. Tim. 2:2. e végre: Jó Törvényeket
adjanak

adjanak elejekbe, és az olyan Törvényeknek óltal-
mairól légyenek. A' Jókat óltalmazzák, meg-jútal-
mazzaják. A Gonoszokat pedig meg-büntessék.
Minden jóban, jó példát adjanak néktek. Mert
valaminémü a Kőfségnek Bírája, olyanokra ö
szolgáiis, és valaminémü a Városnak Hadnagy
olyan annak minden lakójaiis. Sirák. 10:2. Jeru
Ugy-is a' Tör Példabeszéd: Ekre vesett Népnek bolond
a Bírája.

Erekre a Fiftelre, indithatja a Keresztény Ma-
gistratusokat ez. (1.) Hogy gondoljak meg, hogy
öriis az Istennek hatalma alatt vagynak, és hogy
nem tselekedhetik azt a mit akarnak, hanem
kintén ugy Kötelesek az Istennek és az ö Törvé-
nyének, valamint az ö Alattok valók. (2.) Az Isten
nek ditsőssége. Mert ha az Istenöket, ölly nagy
Méltóságban helyhertette, mitsoda méltóbb és illen-
dőbb, mint hogy öriis vigyon az Istent tiszteljék.
Bizonyára, a' ki mást meg-tiszttel, méltó a tiszte-
letre. (3.) A' koros Számadás. Mert az Isten nem
tsak méltóságot és tiszteséget, hanem Juss és
Hatalmatis adott nékiek a' jónak terjesztésére,
és a' gonosznak ki-irtására. Hogy az Elésében
és a' Külső Jószágban ~~[illegible]~~ sok rossz állapot va
gyon, annak legnagyobb része az Igazgatók.
A' kegyes Fejedelem, a' ki maga tellyes hatalom-
mal bir, a' kegyes és egyet értő Magistratus,
arra vehetik az Alattok valókat ~~[illegible]~~ hogy
~~[illegible]~~ külsőképpen igazán tiszteljék az Istent.
A' kegyes Jósiás Király Építeste mindent

≠ hogy minden dolgok jó rendel folyanak, és arany tsak ==

valaki

valaki találtatik vala Izraelben, hogy Kolgálna arö
Urának Istenének, és arö egész életében el-nem-fara-
dának arö Atyjainak Urától Istenétöl. 2. Krón. 34: 33.

(2.) A' Jö Népnek Tisztei ineret. (1.) Hogy arö
Elöljáróihoz minden betsülettel, tiszteletel, szeretettel
és engedelmességgel viseljék magokat minden
dolgokban, valamellyek az Isten beszédével nem
ellenkeznek. (2.) Hogy az Adót, Vámot, Urasságnak,
és arö Papjainak á mivel tartoznak, hívségesen
adják meg-nékiek. Rom. 13: 7. Hogy á Hazát, és
az Erköcsöt jól igazgathassák. (3.) A' Közönséges
vészedelemben, és á Hadakozó időben javaikat
és véreket fel-áldozni készek legyenek, hogy á Haza
örizhessék és meg-tartathassék. (4.) A' Magistrá-
tusoknak Kemélyekért, és arö Kent Hivatalokért
bujgóságosan Könyörögjenek. 1. Tim. 2: 1, 2. Erre
á Tisztekre indíthatják á Kör Népet ezek arok.
(1.) Mert az Isten á Magistrátusi magára Képévé tette,
és úgy akarja tisztelteti, mint maga hely-tartóit.
Zsolt. 82: 6. (2.) Az á nagy gond, baj és munka, á
mellyet éjjel nappal á Kör Népért viselnek.

(3.) A Tanítóknak Tisztei ineret. (1.) Hogy az
Istennek beszédét, tisztán és igazán, Nem emberi
bölcseségnek hitető beszédben, hanem inkább
á Lelkiesönek meg-mutatásában prédikáljak.
1. Kór. 2: 4. (2.) Hogy á Krisusnak Nyáját hívségesen
legeltessék. 1. Pét. 5: 2. (3.) Hogy tegyetlenül éljenek.
Példái lévén á Híveknek á Beszédben á Társalkodásban. 1. Tim. 4: 12.
(4.) Az ö Halgatóiért bujgóságosan Könyörögjenek.

Mósettel.

Mósessel, Sámuellel á tőréfen álljanak. Rom. 10:1.
Ereőre pedig indithatja á Tanitóőrat, az á drága
Jóság, á melly ő reájok birattatott, tudnillik á Krisus
Vérén meg-véttetett Lélek. Az á soros és Ezer-
Számadás, á mellyre mennek. Erék. 3:18. Az á di-
csőséges Dicsőéret, és drága Jutalom, á melly
az ő Szolgáiért adatik az Égben nékiek. Mát.
25:21.

(4.) A Hallgatóknak tiszteletek. (1.) Hogy az ő
Tanitójokat szeressék, és tiszteljék. 1. Tim. 5:17.
Ne vágalmazzák őket, hanem inkább jóhirek
neveket óltalmazzák. (2.) Ismérjék meg az ő
szivségeket, munkájokat, és fáradságokat há-
lódatossággal, és azt bizonyittsák meg kivaltkép-
pen ézettel való buzgóságos könyörgéssel. Ef.
6:19. az ő intéseknek engedelmes be-vételével,
avokat tisztességes táplálékokkal. Ezekre pedig
indithatja á Hallgatókat, az ő Tanitójoknak
hozzájok való buzgó szeretete. 1. Thess. 2:7,8. melyre
kivánjak és munkálodjak az ő idvességeket. 2. Kór.
11:2. Az ő fáradhatatlan munkájok, az ő gyöke-
tetlen béreséges-türések és szelidségek. Az ő
ézettel való buzgóságos esedezések. Sokszori ézettel
való könyrhullatások. Zsel. 20:19.

(5.) A Házi Társaságban levőknek az ő Tisztik,
és elsőben á Férfiunak az ő Feleségéhez való
Tisztei in ezek. Hogy úgy szeresse azt, mint az ő
tulajdon Testét. Ef. 5:28. Együtt éljen az ő Fe-
ségével, mint illik az értelmes Férfiuhoz, és annak
mint érőtelenebb edénynek tiszteségét tegyen.

A Feleség

A' Feleség az ö Férjét félje, azt Urának és Férjének
ismérje, tiszteljé és szeresse.

(6.) A' Feleségnek Családának és Házi-Szolgáinak

az ö Feleségéről iránt való tiszteiről imezek: hogy

azoknak tiszteletségesbért, elegendö Eledel adjanak.

(2) Hogy az ö szolgálatyokban szeretettel való mun-

kával ne terhellyék őket, hanem igazsággal és

egyenlőséggel tegyenek hozzájok. (3) Hogy üdvez-

az Istennek isméretire és félelmére oktassák

és nógassák. Ján. 4:53.

(7.) A' Feleségnek Tiszteiről. Hogy az ö Családjának,

és Szolgáinak olly hírséggel és tiszta kivel

szolgáljanak, mintha magának az Istennek szol-

gálnának. Kol. 3: 22, 23. Mert azt mondja Isten az

ötödik Parantsolatban: Tiszteljed Atyádat &c. Itt pedig

az eddig lett Tanitás szerint, az Atyán és Anyán

értetnek mindazok, a kik náloknál élég és fejebbvalók.

Továbbá Vallyon mi lehet mégis az oka,

hogy ez a Parantsolat mind az Elöljárótól,

mind az Alattavalótól igen meg-rontatik.

Ennek oka ez, hogy kevés Emberben találtatik

az Alázatosság. Máté. 11:29. Ennek nem lévén tselekedni,

hogy az Elöljárók vissza éllnek az ö hatalmokkal.

És hogy az alattavalók nem akarnak enge-

delmeskedni nékik alázatossággal.

Ehez a Parantsolathoz Öttetett ígéret pedig ez:

Hogy hoszszú idejig élj a Földön. Melly ígéret betü

szerint az Izraelitáknak tartatott, a kiknek úgy adatvala

Isten a Kanaán Földét, mint a Nemzetség Talogát,

a melyben

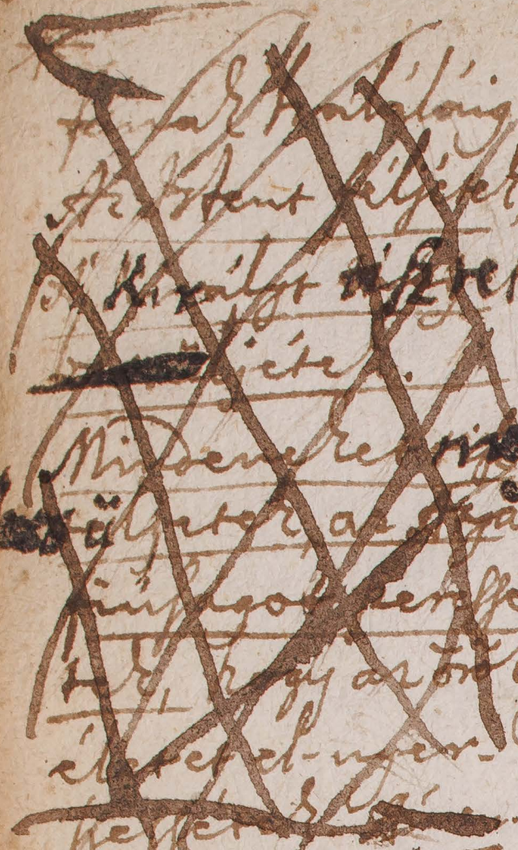

Kiváltképpen pedig
Kegyelmetek az Ifjú-
ságot, hogy azokat
Istennek félelmére
és tiszteletére
szoktassák.

*Kerestyének gya-
lázatos Haláláig.
Az Istent féljétek az
Előljárotat tiszteljé-
tek. Az Atyafiusá-
got szeressétek.
Mindeneket meg-
bessüljetek: Hogy
az Örök életet
el-nyerhessétek.
Ámen.

á mellyben á hoszszú és boldog élet, az Istennek
nagy áldása vala. Mindazáltal, az Új Testamen-
toni Hirdetés tartoik ez ar Igéret, Köröszegi
jen. Mert á Kegyességnek igérete vagyon ez Vi-
lágon és á más Világon való meg-ajándékozás-
1. Tim. 4: 8.

Alkalmaztatás.

Mindezek szerint immáron, Vizsgáld meg magad
dat Ember, akárminémü állapotban légy, és
gondold meg, vallyon vétkes vagyé ennek á Paran-
tsolatnak valamelyb meg-rontásában. Ti Felső
tudjátok meg, hogy nem csak á tiz alattatok való
kal. Ti Alsók nem csak á ti Előljáróitokkal hanem
mind á két részről az Istennel vagyon dolgotok
á Ti ember pánotis kell adnotok, mitsoda félelem
és tiszteletben tartottátok ar ö Parantsolatjá-
Ti arért Országban élö Személyek, tartjátok
meg ar á szövetséget, á mellyet egymás között
esküvéssel meg-erősítettetek. Ti Fiúk ne vess
ték á ti Magzatitokat á Tudományban és az
Uznak féltelmében. Ti Szolgák, Mester Emberei
és Szolga Asszonyok, így viseljétek magatokat
á ti Felebeteknek, mint Keresztények. Intsétek az
kat ha nem jól tselekesznek, kortalljátok á Kegyes
ségre és az Istennek tiszteletire. Mert á Kegyes
nindenre hasznos, és annak jutalma vagyon
minden életben, mind á következendöben.
† Ti Magzatok, kolgái és kolgálok tanuljatok
Kedvességet és alázatosságot, á ti szüleitektől, Ura
toktól, és Asszonyotoktól. Ha néha nehezen es
á kolgálat, gondoljátok meg, hogy az Istennek szö
vetséges Kent Fia, kolgává lett ti értetekért, és ö tet
nak engedelmes lett mind halálig, mégpedig á Ke

† Ti Magzatok,
Tiszteljétek á ti
Atyátokat és Anyá-
tokat h. hossz. Ti

Hatod Parantsolat

XLV. Catechesisi Tanitás.

XL Ux Naphoz tartozó 105, 106, 107. Kérdések értetnek.

Textus. 2. Mós. 20:13. 16e ölj.

Exordium. A' Bölts és Mindenható Isten, hogy az egész Emberi Nemzetet egy vérből saporodni megengedte, abban arra télozott hogy az ö Felsége dicsőségének dicsérete annál inkább ki nyilatkozzék, és sokaban dicsőittessék, á mellyre-nézve, nem akarta hogy az Emberek tsak egyedül magának éljen, hanem hogy máskalis barátságot tartson, egy sóval azt akarta, hogy sok Emberekből álljon á Köztörsséges Társaság. Ezt az Isteni akaratot látyuk, (1.) á' mi születésünkben, mert mint tsetsemök úgy születtetünk é Világra, és az öltsetsemö Korában ki magával jól tehetetlen, hanem az Isteni ségh á segitség. (2.) Láttyuk ezt á' sóllásnak tehetségéből. & mert hijában való volna az Embernek nyelve, ha egyik á másikkal való sóllásra és beszélgetésre nem kötelezztetnék. Innen az Embernek szivében oltatott az á kivánság hogy egyik á másikkal való társaskodást kivánja. De mint utánna á bün bé jöve é Világra, minjárást meg-tetzék mitsoda jó és rosz légyen az Emberi társaságban; azért annak á rosznak avagy á bünnek meg-tiltására nézve, Törvényeket kelle fel-állitani, hogy á bün, avagy á szabados rosz tzselekedetek meg-tiltassanak. Ezekképpen ezzel vigyázott ama nagy Törvénytévö Biró á' Jehova midön á maga Népét á' sent társaságra egyjüvé hivta, és meg-tiltotta, hogy egyik á másik életének el-vesztésére ne járjon. Ezt mondván á Hatodik Parantsolat. Ölj

Melly Hatodik Parantsolatnak Magyarázatyát láfsuk a következendő három Kérdésekben.

I. A' Hatodik Parantsolatról igy szóll a Catechesis a 105. Kérdésben. Kérdés, Mit kivan Isten &c, olvasd el. Melly Kérdés szerint vigyáttyunk, hogy az Isten két vétkeket tilt-meg a Hatodik Parantsolatban vigyázzunk, (1.) A' Boszszúság-tételt. (2.) A' Gyülölségett. (3.) Felebarátunknak meg-sértését. (4.) Az Emberölést, avagy gyilkosságot. (5.) Boszszúállást. (6.) Maga Testének karakter szerint való meg-bántását. (7.) A' Valemerséget, Ittemek meg-próbálását.

(1.) A' Boszszúság-tétel az, mikor az Ember Felebarátyát, haragból, vagy gyülölségből, ez vagy amaz módon meg-öli, akár maga, akár más által. Igy ölé meg Kain Ábelt az ö Attyafiát. 1. Mós. 4: 8. Dávid Uriást, az Ammon fiainak fegyverek által. 2. Sám. 12: 9.

(2.) A' Gyülölség az, mikor az Ember Felebarátyát gyülöli, ~~mint Dávidot, mikor amaz~~ 2 Sám. 8: 17. szeli az ö felebarátya ellen, az ö szivében gonoszt ne gondoljon.

(3.) Meg-öli az Ember felebarátyát ~~mikor~~ gondolatjával, vagy kivánja, vagy mikor azt halálára kivánja, vagy mikor azt rágalmazza, mellyből okrán gyilkosság következik. Miként ~~Dávid~~ Doeg rágalmazza vala Dávidot. 1. Sám. 22: 9, 10.

(4.) Mikor ~~egy~~ Kánpándékból, ~~vagy bál~~ az Ember egyik a másikat meg-öli.

(5.) Boszszú-állást.

A' Eik

A'Ki pedig á magok óltalmára Fegyvert fogna, mikor egytől, vagy többtől ofromoltatnak, arot nem vétkezik ei ellen á Harmadik Parantsolat ellen, mert á magok óltalmaráfára mintégy erővel kénfzerittetnek, hogy á magok életeket megtarthaffák. 2. Móf. 22: 2. †A' Duellistár pedig, á kik ketten Kardra vagy Puſkára ki-mennek, gyilkofok az Istennek előtte. Mert az illyen Duellum-ét kemillyen előtt való harts (*) á boſſu állapat kivánfágából fákmarik. (**) Az ollyanok mind az Istennek, mind á Magiſtrátuſnak Itſában és Tiſtiben arattják magokat. (:) Kemlátomáſ való halálos vefedelemben vetik magokat. (::) A'Ki á duellumban meghal, kétſéges ha idvefülé vagy el kárhozik. A'Ki pedig megſzabadul, maradoſó ſérget viſel ſiſiben, és minden tiſztefſéges Emberek előtt gyalázatban él á Világon.

(5.) Gyilkoſſágnak mondatik, mikor az Ember boſſankodik felebarátya ellen. 3. Móf. 19: 18. Boſſu-állo ne légy, és haragot ne tarts á te felebarátod ellen, hanem ſzereſſed felebarátodat mint magadat. Péld. 20: 22.

(6.) Gyilkoſſágnak mondatik, mikor az Ember akárminémü Teſti okokból, főſzörnyűſégből, kedvetlenségből, elmebéli meg-tébolyodáſból önön magát megöli; mint Saul, és Judas. Illyenek a Lépegefek á bűnös tiſztátalanok. Péld. 31: 3.

(7.) Gyilkoſſágnak mondatik á Vakmerőſég, mikor tudnillik az Ember magát vakmerőképpen veſzedelemre veti, mint á kötelen járó, vakmerő ugró, és magas helyekre hágó, mert az illyen inkább bízik á maga erejében, mint az Istenben. II.

† Erről ſzóltak mondani á Ho-riſtár: Moderamen inculpatæ tutelæ.

II. Erről á Hatodik Parantsolatról igy kéll
á Catechesis á 106. Kérdésben K. Lám úgy tetszik
Melly Kérdésben azt tanitya á Catechesis, hogy az
Isten nem csak á Gyilkosságot, hanem annak
Gyüresérésis tiltja. Illyen Gyürsérek, az Irigység
Gyülölség. Harag. és Bokrisiállásnak Kivánása
Melly elö számlált bünöket Ölörlés gyanánt
tartya az Isten. 1. Ján. 3: 15. Valaki gyülöli
az ö Attyafiát gyilkos az, tudjátok pedig hogy
egy gyilkosnak sintsen ö magában meg-
maradó örök élete. Mert az Isten inkább
néri á gondolatokat és á Léleknek indulatit
mint á Testnek tselekedetit. A' Lélek kiv
már ixigységgel, gyülölségel, bokrisiállás-
nak Kivánásával tellyes, gonoszabb gyil-
kos az Istennek elötte, mint á ki egyszer
gyülölségből vagy haragból á maga Fele
barátyát meg-ölte.

III. Igy kéll á Catechesis á 107. Kérdésben
K. Elégé tehát, ha á megmondot mód szerint
tselekszik meg nem ölünk. F. Nem elég: &.
Melly Kérdés szerint á legföbb Jóságos tsele-
kedet, á melly á Hatodik Parantsolatban mi-
nékünk parantsoltatik ez, hogy á mi Fele
barátunkat szeressük. Ezt á Felebarátunk
hoz való szeretetet pedig kéll gyakorolni, A'
Békességes türés, az Engedelmesség, á Kelid
ezköltés, az Irgalmasság-tétel. Az Emberség.
Az örök Következendö Tárnatel-forditása által.
Efés. 4: 1. 2.

Ezt bizo

Ezt bizonyítja K. Pál Apl. Kol: 3: 12–15. ölöszé-
tekről annakokáért, mint Istennek választotti,
szentek és szeretettek, a könyörületességnek
indulatját, a szívességet, alázatosságot,
szelídséget. El-türvén egymást, és meg-engedvén
egymásnak, ha valakinek valaki ellen pa-
naszsa volna: miképpen a Krisztus meg-
engedett minékünk, azonképpen tiis. És az
Istennek békessége uralkodjék a ti szíveitekben;
mellyre hivattattatok is egy testben.

Alkalmaztatás.

Bizonyára tehát mindazok, valahik ezekben
az elő számlált bűnökben megmaradnak,
gyilkosok és Emberölők, ha szintén nem é Vi-
lágelőttis, mindazáltal az Istennek ítélő széki
elött olyanoknak ítéltetnek, és meg-bün-
tettetnek. Ha azért Keresztény Ember nagyra
betsülöd a te Istenednek parantsolatját, szintén
úgy igyekezzed egyiket meg-tartani valamint
a másikat. Mert a ki a gyilkosságot meg-
tiltotta, ugyan a tiltotta meg a gyülölséget
és a több elő számlált bűnöket is, és azt akarja
hogy mi azt szintén úgy gyülöljük és itéljük,
valamint magát a gyilkosságot.

Ha pedig nem akarsz [redacted] Ember ölő lenni,
őszinteségel

öcsiskedjél á Sitring bünöktöl, mellyek á Külsö
Gyülekezetre okot szolgáltatnának reméled. Légy
vajra hogy á Gyülekezetnek ártalmas gyökerei
az Irigységet, Gyülölségét, Haragot, Bosszúálla-
nak Lelkének á te szivedből ki-szaggassad.
Ha észre véped, hogy az Irigység be akar tüsz-
á te szivedbe, és ott á te szivedben uralkodni
meg-engeded, Gyülekezetek az Isten előtt. Bo-
csád-meg, hogy az Isten adja á te Felebarátod-
nak, á mije annak vagyon, ne irigy kedjél
hát azért ö reája, hanem inkább könyörög
az Istennek igyekezzél és dolgozzál, igy ok-
tán á te Kéri munkádatis az Isten meg-áld

Hogy pedig Tisztedet jobban végben viheszed,
kövessed á szeretetet, mert á szeretet nélkül
irtózatosság á mi könyörgésünk. Mát. 5: 23.
Alamisnálkodásunk haszontalan. 1. Kor. 13.
Maga á Hit Holt állat. Jak. 2: 26. Holott ellen-
ben á szeretetből, mint valamelly Kútfő-
ből fakadnak minden egyéb jó-tzelekez-
detek. Gyakorolyad á szeretetből á Békessége-
türeset, az Engedelmességet, á Kellemes erköltset,
az irgalmasságot, és az Emberséget. Hitesd-
á Lelkedet, hogy ezeknek á jó-tzelekedetek-
á te Felebarátod iránt való gyakorlása kük-
lége es az Istenségre.

Járjatok úgy, mint illik á ti hivatalotokhoz,
minden alázatossággal és Lelki Egyességgel, el-sen-

el-szenvedvén egymást a szeretetnek által-
igyekezvén meg-tartani a Léleknek egyességét
a békességnek kötele által. Éfés. 4: 1. et seqq.
Légyetek egymáshoz kegyelmesek, irgalmasok,
meg-engedvén egymásnak, miképpen az Istenis
a Krisztusban meg-engedett néktek. Ámen.

Hered Parantzolo

XLVI. Catechesisi Tanitás.

XLI. Ux Naphoz taxtoró 108, 109. Kérd. szerint.

Textus. 2. Mós. 20. 14. Ne paráználtrodjál.

Exordium. Régentén az Aldoró Papoknak
olyan Törvényt adott vala Istenek elejében,
hogy az Oltárhoz, nem vala szabad meniteken
testel elö járulniok, hanem gyolcsból tsinált
inegmájokat kellett az ö szemérmeknek bé-
fedésére fel-venni. 2. Mós. 28: 42.

Ha azért az Ur Isten az O Testamentomi Aldoró
Papoktól azt kivánta, hogy arok tiszták legyenek
annyival inkább az Uj Testamentomi Papoknak
és azokkal egyetemben minden Uj Testamentomi
Hiveknek tiszta Lélekkel kell az Istenek eleiben
elö-járulniok. Ezt a Tisztaságnak Törvé-
nyét adta ki Isten a Hetedik Parantsolatban
ezt mondván: Ne paráználtrodjál.

Le-irandó ebben a Hetedik Parantsolatban
a Paráznaságnak tilalma, és a mértékle-
tességnek és tisztaságnak követése.

Melly Rent Letzkének Magyaráratyában
két dolgot tészek fel, úgymint -

I. A' Paráznaságnak tilalmát.

II. A' Mértékletességnek és tisztaságnak követését.

I. A' Paráznaságnak tilalmáról igy szóll
a Catechésis a 108. Kérdésben. K. Mit parancsol a 6dik
Melly Kérdésben azt tanitya a Catechésis, hogy
a Hetedik Parancs

á Hetedik Parantsolatban meg-tiltatik minden Fertelmesség, valamellyek által az Ember á maga Testét, és á máſát meg-motskolja. Illyen Fertelmesség (1.) A' Házaſſág-törés. (2.) A' ſok Feleſégüség tarthatás. (3.) A' Parázna-ság. (4.) A' Vér ellen való Fertelmesség. (5.) A' Testmeſet ellen való bünök.

(1.) A' Házaſſág-törés az, mikor valamelly Házaſſágban élö Személly Testiréſzben közösül aron kivül máſſal, á kivel Házaſſágban él. 3. Mós. 20:10, 11. A' ki meg-fertérteti á más Feleſégét, mivelhogy az ö Felebarátyának Feleſégét meg-fertérteti, meg-öletteſſék mind á két parázna, á Férjfiú és az Aſſzonyi-állat.

(2.) A' ſok Feleſégüség az, mikor egy Férjfiunak egyſzerſmind több Feleſége vagyon egymás. Az Istennek ama tilalma ellen. 3. Mós. 18:18. Feleſégül ne végy valamelly Aſſzonyi-állatot hugával egybe, hogy amaz Ezekkel ne illeſſed. 1. Kór. 7:2. De azt mondhatná ezt egy valaki, hogy az ó Testamentomi Szentek nek nem csak egy, hanem több Feleſégeik is voltanak, de ez az ó Testamentomi Szentekben olyan ezötétlenség volt, mellyet maga az Isten nem hagyott helyben, úgymint á mellyet az Istennek elsö rendeléſével és á Házaſſágnak tekintetivel, mellyet kivánja, hogy Egyetlen légyenek egy teſté, egéſzen ellenkezett. 1. Mós. 2:18--24.

(3.) A' Parázna-

(3.) A' Paráznaság az, mikor a Rabad Személlyek testiképpen egyesülnek egymással. 5. Móz. 23:17. Ne tégyen Paráznа az Izrael Leányi közül, se pedig ne tégyen paráznа Férjfiu az Izrael fiai közül. Efés. 5:3. A' Paráznaság és minden tisztátalanság ingyen se neveztessék ti-köztetek. 1. Kór. 6:18.

(4.) A' Vér ellen való Fertelmeskedés az, mikor az olyan Személlyek egyesülnek testiképpen egymással, kik között közel és vér szerént való Atyafiság vagyon. 3. Móz. 18:6. 5. Móz. 27:20.

(5.) A' Természet ellen való Bünök, avagy Fertelmességek azok, mellyek még a természettelis ellenkeznek, és a mellyek azért útálatos voltáért Néma Bünöknek hortanak nevezetni. 3. Móz. 18:22,23. A' holott tiltatik a Férjfiunak Férjfival, és az ~~Asszony~~ Aszszonyi állatnak, az állattal való közösködése. Róm. 1:26. Mellyek útálatos légyen ez a Bün az Isten szemei előtt, meg-tetik azokból a szemérmes büntetésekből és ítéletekből, mellyeket az Isten az illyen fertelmeskedőkre bocsátott, mint a Sodomabéliekre. 1. Móz. 19. Az Izraelitákra. 4. Móz. 15. A' Gibeabéliekre. Bir. 19. és 20.

~~Továbbá~~ Hát a Házasságban élő Személlyek el-válhatnak é egymástól. F. Ha a Férj azt Feleségét, avagy a Feleség azt Férjét el hagyja, el-válik, attól Paráznaságnak okán kivül, ~~házasság~~ és az illyetsznek házasságtól az Isten előtt. Luk. 16:19. Mát. 5:32.

Ez s a Ki.

---

iltatik minden
l az Ember a ma
. Illyen Fertel
ból Feleségtarta
ló Fertelmesség
k.
r valamelly
éppen közösü
ságban él.
ti a más Fele
inak Feleség
ind a két pa
i-állat.
r egy Férjfium
egymél. Az
. Móz. 18:18.
sponyi-álla
keresztséggel
ndhatná ezt
omi szentel
ellyet maga
gyminat a me
a Házasságra
, hogy Isten
szerett. 1. Mó
3.) A' Paráz

Én (: á Ki igasság vagyok :) mondom néktek: A'Ki el-botrátándja Feleségét paráznaságnak kivüle (: meg-rontja á Házasságot; és :) paráznáva tészi azt; és á Ki el-botrátatott Aszszonyi-állatot vészen paráználkodik. Rom. 7: 3. Mindezekre pedig azt kóltám mondani néminellyek, á mit á Fariséusok mondanak vala Krisztus Urunknak: Hiszen Mózes meg-engedte az Izrael Népének, hogy á Férjfiu el-válásrát való ~~Lé~~ Levéllel el-botrátháttya az ö Feleségét. 5. Móz. 34: 1. de azt feleli Krisztus Urunk ezzel, Mát. 19: 8, 9. Mózes á'ti kivetekhez Keménységéért engedte vóltmeg nékiek, hogy el-botrásságtól á'ti Feleségeiteket: de nem úgy vólt eleitől fogva, azaz, ellenkezik az á Házasságnak első Kezdésével és Terméssetivel: Azután pedig egésszen és tellyességgel meg-tiltja az ollyan el-botrátást.

II. A' Letérnek második Részében immárron lássuk meg, miben áll á méltóságnak és tisztaságnak Követése. A'mellyis á Sz. Pál Apostolnak értelme szerint abban áll, hogy az Embex az Istennek akaratya szerint mególtalmazza magát á paráznaságtól. 1. Thess. 4: 3. Ezt pedig mind á Házasságban élőknek, mind á Házasságon kivül valóknak egyaránt javalja az Apl. A' Catechésis is erről tanit á 109. Kérdésben igy szólván: K. Semmitől egyébMelly Kérdés szerint, ebben á Hetedik Parantsolat Ne paráználkodjál. Azt is parantsolja Isten, hogy ám

hogy a mi Testünket és Lelkünket szentül és tiszta
birjuk, úgy hogy, nem csak Testünket valójá-
parázna sággal, de még Lelkünkeis tisztátalan
gondolatokkal és kivánságokkal meg ne fertéz-
tessük. 1. Kór. 6:19,20. Ezt pedig azért parantsolja
Isten, mert a mi Testünk és Lelkünk a Szent Lé-
lekнek Templomi. 1. Kór. 3:16.

Ezeken kivül meg-tilt az Isten a Hetedik
parantsolatban, Minden tisztátalan tsele-
kedeteket, szemérem nélkül való, magunk
viseletét, parázna beszédeket, és minden tra-
lami az Embert effele dologra hajtaná.
ide számláltatnak a szemeknek, Ábrázatnak,
Kezeknek, Lábaknak, és az egész Testnek minden
hája és tisztességtelen mozgási, a Tánczal
Kendőzéssel, és annak meg-meritelenitéséveleggybe.
2. Pét. 2:14. Péld. 6:25.

Szemérem nélkül való Maga-viseletnek
mondhatni a Táncrot. Azért, mert (1.) A' Tánczosnak
szeme ő csak nem az Isten, hanem az ördög, a' ki et-
hitette a' vak Pogányokkal, hogy az ö Bálványainak,
kiváltképpen Venusnak és Komusnak nagy
tisztességet tennének a tisztátalan és buja
tántzolással. Azután a' Pogányokról által ment
a' Tánts a' Sidókra, és végre a' Keresztyénekre.
(2.) A' Tánts, vagy a' kinek bünös gyönyörü-
ségéből származik, mert leginkább akkor
kóstal Férfiak A'sszonyokkal tántzolni,
midőn már a' Jeſt étellel és italtal bé-tölt,
vagy pedig hijában való kevélységből és kivánságból.

(3.) A' Feſti

(3.) A' Testi Emberekben tiſztátalan kivánſágot
á Kegyeſekben pedig botránkoráſt és ſomoruſá-
got kezez á Tántz. (4.) A' dáya időnek és ſemmi
veſtegetéſével tanúltatik és tanittatik á Tántz
olyan Tanitó Meſterektől, kiknek akkra nintsen
hivatáſok az Istentől. Tudom hogy ſokan azt
gondoljátok: Hiſzem Dávidis táncolt. 2. Sám. 6: 14.
tehát nem vétek á Táncz. De á mái Táncrol Dá-
vidnak Tánczával menteni nem egyéb, hanem
az Istennek Verével és á K. irással viſzſza élni.
Dávidnak az Urban való örömből ſzármazott
Táncra, annyira különbözik á mái Táncolástól,
mint az Ég á Földtől.

Az Orrának Teſtéről, vagy á Kendőjéről,
azt lehet mondani, hogy ezek vagy á tiſztátalan
~~kivánſágnak~~, vagy á bűja ſzivnek nyilván való jelei, á melly
inkább kiván á Testi Embereknek, mint az Isten-
nek tetzeni. 2. Kir. 9: 30.

Parázna Beſzédnek mondhatni minden
fajtalan bűja Tréfákat, beſzédeket, Meſéket # Énekeket, Hiſto-
riákat, Lakodalmi verſeket. Éfés. 4: 29. ſemmi
tiſztátalan meg-vetett beſzéd á ti ſzátokból ki
ne ſzármazzék á ruſtság, bolond beſzéd, és
trágárſág, mellyek nem illenek. Éfés. 5: 4.

A' tiſztátalan Kivánſág pedig az, mikor az
Ember á tiſztátalan indulatokat ſzivében
táplálja, és azokat végben vinni kivánja.
Mát. 5: 28. valaki Aſſzonyi állatra tekint gono-
kivánſágnak okáért, immár parázna-nál roſzabb
azzal az ö ſzivében.

Tudomány

Tudomány.

A' Paráznaság ellenkezik az Istennek tiszta szentségével, és a mi Keresztyénségünkel, mert nem hivott az Isten minket tisztátalanságra, hanem szentségre. Erőtlenné tesz minket is ugyan valóban gyülölnünk és utálnunk Ellent azt, és az Istennek akaratja szerint mértékletesen, józanul, és tisztán Élnünk.

Igassága a Tudománynak vagyon a Testedi paráznaságban, és minden tisztátalanságban pedig és minden tisztátalanság avagy fösvénység, ingyen se neveztessék közöttetek, mint illik a Szenthez, a szitság bolondság, és trágárság, mellyek nem illendők; hanem inkább a hálaadás.

Alkalmatosság.

Bizonyára ha vagyon valamelly Paraszolat az Isten Törvényében, mellyel az Emberektől sokszor megszontatik, Értség kivüle a Testedi Paraszolatban. Mennyire ételt Paráznaságban, Házasságtörésben, és más tisztátalan tselekedetekben. Mennyi bünök jönek illyenek világosságra; a mi pedig titokban lészen, az így Isten látja és tudja. Melly sokan vagynak, a kik vikká ételek a Házassággal mint mészeggel, az ö tisztátalan kivánságaikat

bé tellyes

Textus

Exordium

a többi kö

a mellyne

vedet vi

avagy do

at mellye

az Égből

és a Fö

borral,

vala ö

hogy ar

Istenet

gadoz

Szánta

Istenn

magáe

Az ele

neve

mind

mara

Ne or

* Tárfasagokat. Ne Engedgyed arö Háromnak ajtajához. Köd. 5:8. Távoztasd á Hegyességet. Ne légy bujaöltözetü. Hanem inkább viselj szüntelen elötted az Istennek Mindentlátó szemeit és szentséges jelenlétet. Erre á fegyverrel győzed meg ama tiszta életü Józsefet, ert á vakmerö ellenséget. 1. Mós. 39:9,10. Könyörögj buzgósagosan, ert mondvan á Dáviddal: Gyülölöm minden hamissagnak ösvenyét. Uram tekints reám és könyörülj rajtam, á mint szokás tselekedni á te nevednek szeretöivel. És á te Szentlegedben feiemt elevenits meg engemet. Ámen. Z

bé-tellyesitésére, nem pedig mint hasznos szovossággal á parázsnaságnak el-távoztatására. Melly keveset intézel igy ar ö Háromsagi életeret hogy ar á Krisztusnak ar ö Hitevirel való Lelki-egyességének ki-rajzolása vólna! Hol vagyon á Férjben á tiszta Kirbéli szeretet és hüség ar ö Feleségiter? Hol á Feleségben ar illendö engedelmesség ar ö Férjéher? Menjünk vadnak, kik á Parázsnaságot kitsinyben és Emberi erötelenségnek tartjak! Menj Sátronusi vagynak á Kényes szerelmesnek, á hijában való Szántnak, az Ifjaknak feslett zabolátlan magok viseléseinek! Mellyek Apák és Anyák, sot Testi szabadságokat éjtszakai fel s alá való köborlásokat engednek meg ar ö Magzatjaiknak! Melly keveset gondoljak meg, hogy ar ö Testek és Lelkek á Szent Lélekneh Templomi.

A' kit arért ar illyen tiszta talansággal meg-motzkoltak magokat, hiszek-é bünök meg Dáviddal, és ama nagy bünös Assszonyal ar ö bünöket. Luk. 7. Mert úgy birsathatjak oktán magokat, hogy el-törli ar Isten ar ö véres bünöket á maga Fiának vérével.

Hogy pedig Keresztény Emberek á te szived minden tiszta talan szeretetöl annál inkább el-idegenedjék, és á tiszta és sür szeretettel bé-tellyesedjél, mindenekuel elötte leghalálosabb ellenségednek taxtad á te Testedben lakozó, bünös Természetet. Kapadki ennek ar ellenségnek Kezéből á fegyverzeret mellyekkel tégedet ostromol. Örizd magadat á feleségtöl való ételtöl és italtol. Kerüld á gonosz

*

Nyolcz. Parant.

XLVII. Catechesisi Tanitás.

XLII. Ur Naphoz tartozó 110, 111. Kérdés szerint.

Textus. 2. Mós. 20: 15. Ne ocsozz avagy ne lopj.

Exordm. A' Sidónak Pénzei között, találtatik
a többi között olyan pénz avagy numismma,
a mellynek egyik felin lévö tzimer, volt egy
vedex mintégy mannával tele, a' másik felin
avagy oldalán pedig, ~~vala~~ Aaron fö. két vedrecske
~~[illegible]~~, mintégy olajjal és borzal tele.
A' mellyel a jelentetett, hogy az Isten a Sidó Nemzetet
~~Egyet~~ kétfele modon táplálja vala, úgymint
az Égből le-hullott Mannával a Pusztában;
és a Földnek jövedelmével, úgymint kenyérrel,
borzal, és olajjal. Illyen táplálással hivogattya
vala őket Isten a maga meg-ismerésére, t arokat
hogy az ö életeknek táplálatások ra ren-
delt eledeket ismérnék-meg mintegy
az Istennek kezéből el-venni. Röviseden elö-
adnám, azt akarta Isten, hogy ne élnének va-
gadozással; hanem kiki a maga szántó földét
szántana és vetné bé, s annak idejében abból az
Istennek áldását egyben gyüjtené, és kiki a
magával elegedjék-meg, a máját ne kiványa.
Az életnek ezen rendes táplálástatására
nézve adta ki Isten a Nyóltadik Parantsolatot,
mind az Izrael ~~fa~~ Népének, mind pedig annak
maradékinak, a mai Emberiségnek, a mellyiről:
Ne ocsozz. Avagy ne lopj.

Mellyr Nyolcz

Melly Nyolcadik Parantsolatban meg-tiltja Isten mind á nyilván való, mind á titkárd meſterséggel alattomban való lopáſt, á főfényeſſéget és tékozláſt.

Mellyeket láſſunk á Következendő Két Kérdéſek szerint.

I. Á' Nyolcadik Parantsolatról igy ſzóll á Catechéſis 110. Kérdéſben. K. Mit tiltmeg Isten á Nyolcadik Melly Kérdéſben meg-mutatja á Catechéſis (a.) Á' Bűnöket, mellyeket meg-tilt az Isten á Nyolcadik Parantsolatban. (b.) Azoknak Fajtáiket.

(a.) Á' Bűnök, mellyeket az Isten meg-tilt ebben á Parantsolatban, nevezetnek nyilván való, és titkos lopáſnak. Nyilván való lopáſnak mondatik (1.) Az Ember lopás. Mikor valaki á ſzabad Embereket tolvárdul el-lopja és el adja. 2. Mós. 21:7,8. (2.) Á' Maſka lopás. (3.) Á' Koronáſos jószak lopáſa (: Peculatus :) melly lépben á Magyiſtrátuſok és Jobbágyok által. (4.) Á' Vizen vagy ſzárazon, az Uttákon vagy Határokban való erőſzakos vagyonáſok. 3. Mós. 19:11. 1. Kór. 6:10. (5.) Á' ſzentség-Törés. Mikor az Ekkléſiának, oltalmának, vagy Szegényeknek bánokra rendeltetett jók el-vétetnek, vagy más haſonra fordittatnak. Halálnak főre, Embernek meg-enni az Istennek ſzenteltetett réſzt. Példa. 20:25.

Á' Koronáſos Jót akkor lopják meg á Magyiſtrátuſok. (1.) Mikor á Koronáſos Társaſágnak javával nem bánnak gondoſon és takarékoſon. (2.) Mikor á Magyiſtrátuſi ſzemélyek arra rea jók

hirattatott

birattatott Hivatalokban hűségesen nem forgolódnak.
A' Közsendü Emberek pedig akkor lopják-meg a Közönséges Jót, mikor a Vámot, Adót, Közönséges
Költségre való Költséget, és egyéb Kötelességeket
hűségesen és jó Lelki-esmérettel nem adják meg.
Ide tartozik az Ur-Gondnokság. Mikor valaki a Tolvajt
bé-fogadja. Vagy a lopott jószágot tőle el-vészi.
Péld. 29:24. Az illyen lopók ha megnem térnek,
az Isten Országának örökségét nem birhatják. 1. Kor. 6:10.

Az O Testamentomban is így büntettetett meg
a Lopó, hogy az el-lopott jószágért Két annyit,
négy annyit, és öt annyit Kellett vissza adni, ha ezt
nem tselekedhette, el-adattatott, és mint örök Jo
zabnak úgy Kellett szolgálni a Szabadságnak
Esztendejéig. 2. Mós. 22:1.

Titkos lopásnak mondatik az, mikor a Hatal-
masok és Gazdagok az Erőtelenekben és szegényekben
erőszakot ütnek, azoknak szegét ki-kijják, nyo-
morgatják, az ö javaiknak Szóval való el-adá-
sára kénszeritik. Ámós. 8:4. Sokat kell a titkos
lopás igazságnak szine alatt, hamis fontal, Singel,
Mértékkel. Mikor az Áros tellyes Fontal vagy igaz
Mértékkel nem adja a vevönek a jószágot. 3. Mós.
19:35. Az olyak fontak titkolatosok az Urnál, az igaz
mérték pedig Kedves ö néki. Péld. 11:1. illyen titkos
lopás, mikor a hitván árut, mint jót, jó gyanánt
el-adja valaki, többet kivánn érette, mint a mennyit
érne. Ámós. 8:5,6. Mikor a pénzt el-metéli,

meg Eggyel

meg-lássebiti. A' kok pénzt jó gyanánt ki-adja el-költi. Uzorával való titkos lopásnak mondatik az, mikor valaki a Magyistrátusnak Tőrvénye, és az igasság ellen kárért-hetet, nyóltzat vagy többetis vészen.

Titkos lopásnak mondatik akis, mikor az igazgatók ajándékot vésznek, a hamis dolognak elő-morditására, az Istennek ama világos parantsolattya ellen. 5. Mós. 16:19. Ajándékot ne végy, mert az ajándék megvakitja még a fenemjéreis, és az igaraknak ittéleteket el-forditja. Titkos lopásnak mondatik, mikor a Fizetőnek ~~bért~~ vagy a munkájnak bérét el-vonja valaki, vagy annak idejében meg nem fizeti: Vagy ingyen dolgoztat vele. 3. Mós. 19:13. Ne maradjon á te béresed bolgálatjának jutalma te nálad reggelig. Titkos lopásnak mondatik. Mikor á Fejedelem, á vesztegáltal á munkának idejét el-mulatjá, és az ö Fardájokat és Fardaszkhonyokat megi- mert akkor- lopjá. Titkos lopás akis, mikor valaki több- valjá és pénzt kérjen, mint á mennyit megi- megjö fizethetne. Ide tartoznak, á Komédiások, kempény vesztő játékosok, Körülen járók. A' Bordély és játékhás tartójok. A' Hereök, az erös gyüttség Kóldusok.

(B.) A' Lopásnak Gyökerei, melyeket az Isten megtiltott á Nyolcadik Parantsolatban, imezek: A' Főpenzség és az Isten ajándékinak

hasonló

hapontalanul való el-tékozlása. Mert á Lia pénzt
kereti, neherem tartoztatya meg magát, hogy
arö Felebarátyának haszнát vagy meg-ne gá-
tolja, vagy el ne lopja. A' Töprény arö javaiból
nem tiszteli ar Istent. Lemmi jót nem tészen
arö Felebarátjával is, sőt ant meg-toltja.
A' Lopásnak második Gyökere, ar Isten
ajándékának hapontalanul való el-tékozlása,
melly á tetszés, Kevélység, Pompás élet, hapon-
talan költés által tészen. Lopásnak mondatik
á Tékozlás, azért, mert ar illyen Ember magát
és arö Háza Népét szegénységre juttattya. A'
melly leg nagyobb Tolvajság. 1. Tim. 5: 8. Ha valaki
ar övéiről, és főképpen arö Háza népéről gondot
nem viszi, á hitet meg-tagadta, és á hitetlennél
által való. Nagy bün tehát á lopás, mert á lopó
meg-háboritya ar Istennek rendeléset, á ki
nek Ennek ki-rendelte á maga részét, és ant
akarja, hogy ant minden meg-háborítás
nélkül birja és éljen vele. De á lopó meg-
rontja ar Istennek ert á Legyetlenes rendeléset,
és á lopással ki-jelenti, hogy ö sem ar Istennek
rendeléset nem betsülli, sem felebarátyát
nem szereti. A' lopók Haragos, és könyen
Gyilkosokká lésznek. Az Isten á Lopókat á leg-
nagyobb Bünösök közé számlálja. Jer. 7: 9.
És örökre való büntetéssel fenyegeti. 1. Kor.
6: 10. A' Lopók ar Isten Országának örökségét nem birják.

II. Ekről á Nyolcad

II. Másodszor. Erről a Nyolczadik Parantsolatról így szóll a Catechisis a III. Kérdésben. K. Mellyek Mellyik Kérdés szerint, illyen jó tselekedetek (1.) A' szeretet és a Hüség. (2.) Az igasság. (3.) A' Tiszteséges Munka.

(1.) A' szeretet és a Hüség abban áll. Hogy az Ember ne nézze Eliti az ö hasznát, hanem Eliti a más hasznátis nézze. Filip. 2:4.

(2.) Az igasság abban áll, hogy az én Felebarátomnak a'mi övé meg-adjam. A' Krisztusnak annak szent regulája szerint. Mát. 7:12. Valamit akartok hogy tselekedjenek az Emberek ti-veletek, annak tselekedjétek tiszis azokkal.

Továbbá, az igasságra tartozik a Restitutio vagyis az allyan dolognak vissza adása, mellyet az Ember az ö Felebarátyától igasságtalanul el-degenitett. Ezt parancsolt Erről tészen Istennek (1) Parantsolatot. 2. Mós. 22: 6, 7. (2) Az illyen vissza adás-nélkül meg-nem bocsáttatik a bün. Mert a'ki Kárt tett az ö Felebarátjának, és azt annak vissza nem fordittja, az allyan nem bánja meg az ö bünét, hanem inkább az ö igasságtalanságában meg-marad, a'mint világosan tanittya az Isten Ezék. 33: 13, 14, 15. Mikor azt mondom az igaznak Elvén élsz, és bizván az ö igasságához átokfogot tselekszik, semmi ö igasságra emlékezetben nem jö, hanem az ö átokfogását mellyet tselekedett meghal. Ismét ha azt mondom a' hitetlennek, halállal halsz meg, és elfordúl az ö vétkétől, és itéletet és igasságot tselekszik. A' zálogot meg-adja a' hitetlen,

a'mit

á mit erövel el-vett meg-adja, az életnek parancsolatiban jár, hogy álnokságot ne tselekedjék, élvén il, és meg nem hal. Amyit kell tehát Embernek vissá adni az ö Felebarátyának, á menyi kárt vétl tett. Mind az Interest, mind á Capitalist. Zákheus meg-nem tsendesíthette addig á maga Lelki-esmérétét, mig nem négy annyit adott vissá. Luk. 19: 8.

(3.) Kötelessége á Tiszteséges Munka. Mellyet á Catechesis így ád elö: Dolog tételemben hüséges és forgalmatos légyek. 1. Thess. 4: 11. igyekezzetek tsendesek lenni, és á ti saját dolgaitokat tselekedni, és munkálodni tulajdon kezeitekkel. Tetszett az Istennek minden Embereket bizonyos hivatalban helyheztetni, annal á Hivatallal arányt így kell élnünk, mint Esközökkel, és abban az Istennek ditsöségére, á magunk és Felebarátunk idvessségére kell nézünk. Máté. 6: 33. Keressétek elöször az Istennek Országát, és annak igasságát, és mind azok meg-adatnak nektek. Végeretre. Egyebeknis az ö kürtségekben és nyomorúságokban segitségül kell tenni. Esa. 58: 7. Az éhezönek meg-tsend á te kenyeredet, és a szegény bujdosókat be vigyed á te házadban, midőn meztelent látsz meg-ruházad, és á te testedet elötte el-ne rejtsed vagadat.

Tudományi Jóllehet á Tizing dologinak el-lopása által nem annyira Károsittatik meg Embernek Felebarátya, mint á nagy dologinak el-loprása által, mind az által á Tizing lopásért kintén úgy meg-büntetik Isten az Embert, mint á nagy lopásért mert

Gondold meg azért
ember, ha valaki
ezen egy más dolog
nem találó bün-
nösségnek a Törvény-
által hágásáb, hogy
való is-e ráb mint-
hogy találd az em-
ber bűnösségé minden
dolgok felette,
és valamiképpen
minden egyéb bünöket,
egy szóval képpen
az igazságtalan-
ságot, tökéletlen-
ségét, Urát, Teremtő-
jét meg-vesse-
nyi, és ő felette
ítéletet tegyen
tehát az egy men-
tem is és kitünik,
egyszer-hasok em-
ber el hitei ma-
gával-hö igaz
és tökéletes, hol-
az Isten előtt való
szentsége-is-nem
tartható. Valyon az Ördög,

mert az illyen Ember semminek tartja az Istennek szentséges Parantsolatyát, akármelly alá való dologért valamelyképpen által hágni.

Igazsága és Tudományrul vagyon a szent Parantsolatban, és ismét. 3. Mós. 19: 11, 13. Ne lopjatok! Ne Felebarátodat meg ne tsalja, se valamit ragadorásal töle el ne végy. Mert sem a lopók sem a tolvajok, sem a részegesek, sem a kitsapzódók, sem a ragadorók az Istennek országának örökségében nem birhatják. 1. Kór. 6: 10.

Hasodig Ember, hamissan Eresett tudás vagyon Eredben, add vissza, mert ha meg-tartod magadnál, elenen semmi képen a te Lelkeden halálod órájan, és az örök Kárhozásban. kaggasd ki szivedből ama minden gonoszoknak gyökerét a Tudatlanságot. Munkálkodjál szorgalmatosan és hiven a te rendes Világi Hivatalodban. Kérjed az Istennek áldását vagy a Uznak áldása gazdagit-meg. Péld. 10: 22.

Tanúld-meg jobban, kitsoda vagy te: Mit érdemlettél: Kitsoda és mitsoda az Isten. Hidel és kabjad magadra, hogy minden, valami az Isten magában, a te jódra vagyon, bizonyára meg-tanúlsz annak felett Pállal, meg-elégedni akkal, a mellyben vagy. Filip. 4: 11. És ezt atól zabolátlan képen ne kérd, minden igazságtalanságról való meg-tartoztatásra.

A jó tétemények pedig és marhátoknak egyenessel való Eröltetéséről el ne feledjed, mert illyen áldozatokban gyönyörködik az Isten. Ámen.

Tárgyat. Nem adott tsinálás pedig a szegény emberről nem vétek vagy tsalárdság.

Kilenc. Garantsi

XLVIII. Catechesisi Tanitás.

XLIII. Ur Naphoz tartozó 112. Kérdés-felett.

Textus. 2. Mós. 20: 16. Ne mondjá te felebarátod ellen hamis tanúságot.

Exordium. Az Ur Istennek kivált képpen való munkája az Ember, kiben a lélek á testtel egyesitetett, melly Emberi testben á nyelv éleszségül vagyon, á gondolatokat meg-magyarázni, annak kollájának hangja á fülekig és továbbis elhat, sőt még az alvó tis álmából fel-serkenti.

Innen vagyon hogy kollájnak az Emberi kollájnak ékire a nyelv, midőn meg-kenteltetik felette nagy hatsa vagyon: A honnan Bölts Salamon, életnek fájának nevezi á nyelvnek épségét. Péld. 15: 4. Mind á halál, mind az élet az ember nyelvének hatalmában vagyon. Péld. 18: 21. mert á jó kollával á vétkes dolgokat meg-jobbitya, és orvosságnak nevezteti. Péld. 12: 17. És minthogy á nyelvnek kollája által jelentetik-ki az Embernek Bölcsesége és oktalansága, melyből az Ember meg-itéltetik, ezre-nézve Jakab apostol nagy álmélkodással az Embernek nyelvét, áthajónak Kormányához hasonlitya, és kitsiny tagnak neveri, melly-el az Istent dicsérjük és áldjuk. Jak. 3: 4 Tengeri

De midőn á Nyelv, á bünnek kolgál, akkor nevezteti gyehennának tüzének, és minden álnokságnak őrvényének, mert már akkor az Ember magát egészben az Ördögnek rabúl adja, á midőn tudnillik, álnokságot kol nyelvével és

Felebará

Felebarátyát künteles rágalmazza. Ennek el-távoztatására néve adta ki Isten á Kilentzedik Parantsolatot, á mellyis ez: Ne mondj á te felebarátod ellen hamis tanusságot.

Melly Kilentzedik Parantsolatnak Magyarázásában illyen rendel négyet elö:

I. Elö számlálom á vétkeket, mellyektiltatnak á Parantsolatban.

II. Á' Jóságos-tselekedeteket, mellyel parantsoltatnak.

I. Á' Vétkekröl így szóll

á Catechésis á 112. Kérdésben: K. Láss olvasd el: Hét Vétkeket avagy Bünöket emlit ebben á Kérdésben á Catechésis. (1.) Á' hamis tanubizonyság-tétetik. (2.) Á' más becsületnek hamis értelmezés való magyarázását. (3.) Á' Rágalmazást. (4.) Á' Kidalmazást. (5.) Az örömétlen való Káromkodtatást. (6.) Á' Hazugságot. (7.) Á' Jóakarodságot.

(1.) Á' Hamis Tanubizonyság az, midön valaki á' Felebarátyáról valami hamis dolgot bizonyit, annak hátra maradásaza és Káromkodtatása. 2. Mós. 23: 1. Hazug hirt ne költs á te Felebarátod ellen, és á hamis Emberrel ne legyél segitségül ne légy, hogy hamisson mellette. Ez á hamis-tanubizonyság pedig forog fen mind az itéletben és azon kivül. Az itéletben akkor lészen, mikor á Birák Fö-tisztségből magokat ajándékkal megvesztik. 5. Mós. 16: 19. Ajándékot ne végy, mert az ajándék á Bölcseket megvakitya, és elforditya az

arigazakuak parantsolat. A' Vádolóktól akkor
tétetik á hamis tanubizonyság, mikor azok
irigységből, tőzsérségből, gonoszságból, ha-
misságot mondanak arra Felebarátjok ellen.
Mint Potifárnak Felesége József ellen. 1. Mós. 39:17.
A' Vádoltaktól akkor, mikor azok arra hamis
vígyeket hamusággal, vagy hétszeges ér-
telmü tekervényes beszédekkel mentik, pa-
lástolják. Valaki ezért, valamelly dolgot á
Magyistrátus előtt tagad, az Isten előtt tagadja.
Péld. 28:13. A' Hamis Tanubizonyság á Tanúktól,
és á Hiszi adóktól akkor lészen, mikor azok
irigységből, gyülölségből, Emberektől való
félelemből, nem akarnak bizonyítani, az
igasságot el-titkolják, vagy annak ki-mon-
dását el-halasztyák, hogy á Vádoltatotnak
áztatlansága ne jöjjön világosságra. Vagy
mikor tudva Lelki-esmérettel ellen bizonyí-
tanak az igasság ellen. 1. Kór. 21:13.

A' Bíráktól, vagy Bíróállottól, á
hamis tanubizonyság akkor lészen, mikor
á Bírátok vagy á hamis ügynek mentését
kit nyeresség[illegible] okáért fel-vállaljak,
vagy az igaz ügyet mint hamisságot el-rontyák,
és így á világosságból setétséget, á se-
tétségből világosságot tsinálnak.

(2.) Második Bün, á más beszédének hamis
értelemre való Magyarázása. Mikor valaki
az ő Felebarátyának beszédét el-tekeri, vagy

vagy másképpen magyarázza. Péld. 4: 24. Vedd
tőled a fájnak gonoszságát, és az ajakoknak
álnokságát messze vesse ed te tőled. Mát. 26: 60.

(3.) A Harmadik Bün a Rágalmazás. Mikor
valaki az ő Felebarátyáról, annak szárnya
háta megé gonoszúl szól, akár igazság, akár
hamisság légyen az. Jak. 4: 11. Ne szóljatok
egymás ellen Atyámfiai. A' ki szól az ő Atyafia ellen, és a ki szárhortattya az ő Atyafiát
a Törvény ellen szól, és a Törvényt szárhortattya. 3. Mós. 19: 16. Sokszor a Rágalmazás
által, meg-sértetik Ember az ő javaitól
és így a Rágalmazó, Felebarátyának tol-
vajjává lészen. Maga az Istenis meg-sértetik a Rágalmazás által, kiváltképpen mikor a Negyes Tized, az ő fiai-és leányi, rágalmaztatnak.

Mikor pedig a Vétkeröt valaki bé jelent
a Külső Társaságbéli vagy Erdélyi Elöljáróknak,
az illyen rem mondatik Rágalmazásnak hogy
gyülölségből ~~[illegible]~~, hanem a mi Felebarátunkhoz való tiszta szeretetből légyen.
Mert az Elöljáróknak tisztek gonoszt megbüntetni, a Vétkeröt meg-jobbitani. Tartoznak tehát az Emberek, az illyenekről bé-jelenteni az Elöljáróknak.

(4.) A' Negyedik Bün a Kidalmazás. Mikor
valaki az ő Felebarátyát nyilván gyalázza,
és kidalommal illeti, mint Sémei Dávidot.
2. Sám. 16: 7. Tit. 3: 2. Intsed őket hogy senkit
ne kid-

ne kidalmazzanak. Példabeszédek 30: 10. Ne kidalmazz szolgát az ő Urának, hogy ne átkozzon téged és bünhödjél meg. Ezékiel 22: 9. Vannak kik a Rágalmazást és kidalmazást nem tartják bünnek, hanem igaz dolognak, de ezek tsalják magokat, mert a Rágalmazás és kidalmazás nem igaz dolog, hanem hamis vád, mellyet az Ember az ő Felebarátyára hoz, és ezért a Rágalmazó és kidalmazó Ember, az Istennek és az Elöljáróknak ellene vétkezik.

(5.) Az Ötödik Bün a Hamis Tanuságtétel. Mikor valaki az ő Felebarátyáról, annak kárára hamis tanuságot tészen. 2. Mós. 20: 16. Ne tégy hamis tanuságot a te Felebarátod ellen. Példabeszédek 19: 5. A hamis tanú nem marad büntetés nélkül, és a ki hazugságot szól, el-vész. Ezékiel 18: 8. Ha valaki hamis tanuságot tészen az ő Felebarátya ellen, a mit tselekedett, azt tselekedjék ő néki is. 5. Mós. 19: 19. Ezért a Hamis tanú, az ő Felebarátyának tselekedetét fogja el-szenvedni.

(6.) A Hatodik Bün a Felebarátnak, vagy Felebarátnénak, Atyafiának, vagy Atyafiasszonynak, Holott az Istentől Atyától pedig az Ember ellen hamis

ne kidalmazzanak. ide tartozik a Sértegető Tréfa.
Tsufolódás, melly által az Ember meg komo-
rittatik, vagy haragra ingerelteik.
(5.) Ötödik Bün az Orvétől való Eárhoztatás,
mikor valaki az ö Felebarátyát gonoszúl az
igasság és kereszténi keresetet ellen Eárhoz-
tattya, vagy iteli. A melly vagyis Birától
vagy a magános személytől lészen.
(6.) Hatodik Bün a Hazugság. Mikor valaki az ö
Felebarátyának vagy Eárára hamut, vagy magának,
vagy Felebarátyának hasznára az igasság ellen szól.
Holott az Isten minden ki-fogás nélkül mondja
3. Mós. 19:11. Ne hazudjatok.. A Hazugság nemis
az Istentől, hanem az Ördögtől a hazugságnak
Atyától származik. Ján. 8:44. A Tréfás hazugság
pedig akkor lészen, Mikor valaki az igasság
ellen szól, hogy azzal másoknak jó kedvet
nevetséget kereszen.
(7.) A Hetedik Bün a Talárdság. Mikor valaki
édes és sima beszédekkel szól az ö Felebarátyának,
de szeretet nélkül való, és ellenséges szivből,
mint Jóáb. 2. Sám. 3:27. és Judás. Mát. 26:48.
A Talárdsághoz tartozik a Hitelrontás, mikor
valaki fejjebb ditséri az ö Felebarátyát, mint
sem azt meg-érdemlené, azért hogy annak
Erdemben lehessen. Ide tartozik a mái Világi
Complementumokis, mikor Ember az ö Fele-
barátyához való szeretetét és barátságát igen
emberséges beszédekkel bizonyitya holott
attól üres az ö szive. Szeret azelö sám'lált Bünöket
tiltja Isten

tiltja Isten á Kilentedik Parantsolatban ezt mondván: Ne mondjá te Felebarátod ellen &c.

II. Á Lecztének Második Részében immáron előadom röviden azokat á Jóságos tselekedeteket, mellyek parantsoltatnak. Illyenek (1.) Az Igasságnak keresete. (2.) Á mi Felebarátunknak hirének és tisztességének óltalmazása és öregbitése.

Az Elsőről azt mondja á Catechésis. Hogy ennek á Törvénykeresésben és egyéb dolgokban is igaz beszédü légyek. Zak. 8: 19. † Le vetvén á hazugságot, szóljon kiki igasságot az ő Felebarátjával.

† Eféz. 4. 25.

1. Pét. 4: 8.

Á Második Jótselekedet akkor lészen, mikor á Rágalmazókat vagy kidalmazókat nem hallgatjuk meg, hanem á mi Felebarátunknak ártatlanságát óltalmazzuk. Az ő bemenetelét, Ajándékokat és Virtusokat illendőképpen dicsérjük és betsüljük. Az ő hibáit és fogyatkozásait pedig, á mennyire lehet, el-fedezzük.

Tudomány.

Valaki az igasságot keresni kivánja annak keresni kell Felebarátyátis, és annak szép hirét nevét, nem gyalázni, hanem inkább terjeszteni kell, és annak minden ő beszédében örömest kell róllam.

Igasága á Tudománynak vagyon á Teremtő alatt lévő Kilentedik Parantsolatban, és ismét Zak. 7: 9. Holottis így szól á seregeknek Ura: igaz itéletet tegyetek, irgalmasságot és könyörü-

születeséget tselekedjél Liki arō Felebarátjával.
Levetvén á hazugságot, szóljon igasságot ~~Liki~~
minden Ember arō felebarátjával: mert egy-
másnak tagjai vagyunk. Efés. 4: 25. Horatiusis
azt ~~mond~~ szokta vala mondani: Plus curandum,
ut liberis nostris bonam famam, quam ingentes
Divitias relinquamus. Inkább igyekezzünk
arra, hogy á mi gyermekeinket jó hirben
névben hagyjuk, hogy sem mint temérdek
gazdagságban.

Kinek nem Ellmeg-vallani Isten előtt
hogy ō ert á Parantsolatott sőt Képpen által
hágta. Gáj-be hát K. Ember á te tulajdon Li-
vedbe, vard-elō vendel an~~y~~-elō szánitált Bü-
nöket, és Erezd-meg, ha nem esmélé meg sokszor
azokban? Nem tettélé hamis Tanubizonyságot
á te Felebarátod ellen? Nem rágalmaztadé
meg ōtet hátamegé? Nem illettedé ōtet gya-
lázó és szidalmazó beszédekkel? Gondold-meg
az Apostolnak amamondását: Jak. 1: 26. Ha
valaki láttatik ti- Ēnōtteter Isten-félōnek lenni,
és az ō nyelvét meg nem zabolázza, hanem
az ō maga szivét meg-~~c~~salja, ennek hijában
való Istent Kolgálatja. Hogyánni Istent Tiszteletnek Istenelōtt
Á te Fele Edetid, Rágalmazásid, Kárhoztatásid, Hazugságid, Szalárdságid, az ōrdōgnek tu-
lajdon munkái, mellyekkel nyilván Ki-jelented, hogy még

kedves légyen
szükség h. az Isten
nek és Felebará-
tunk szere
tetében
állogyjunk
Gondolo
meg hát hogy

hogy még az ördögnek tzeleédeti te benned vagy-
nak, mint engedetlenségnek fiában. Efés. 2:2.
És ha ekképpen mégy elő a te tzeleédetiben,
az Isten haragjának nehéz terhe fog nyomni
minden órádra. Mert minden harago nak véked-
á tűzzel és kénkővel égő tóban lészen. Jelen.
21:8. Hapedig tapaftalod, hogy te minden eredet
á bűnöket kívüled szerint útálod és gyűlölöd:
Tartsd fűntelen szemeid előtt az Istennek fő-
lelmét, mert ennél nintsen jobb zabola
á gonosk nyelvnek meg-zabolázására.
Az igaznak fája Bölcseséget beszél, és az ő
nyelve ítéletet köll. Mert az Istennek Tör-
vénye az ő kívében vagyon. Sólt. 37:30,31.
Keresséd Felebarátodat, keveséet fogsz néki
árztani a te nyelveddel. A'ki valakit igazán
szeret, jót beszél arról, nem gonoszt. Ha Harag-
ságnál és Haragságnál egyebet nem hallak,
veszed kemeidet a Jésusra, a te életednek Példá-
jára. Álnokság nem találtatott az ő Kájában
1. Pét. 2:22. Tellyes vala Kegyelemmel és
igassággal. Ján. 1:14. Az ő egész élete, és Embe-
rekkel való társalkodása, tellyes vala szere-
tettel. Ha azért az ő Tanitványa akarsz
lenni, kűlség hogy Követője is légy. Mert a mi-
ránnk ő, miis olyanok vagyunk a Világon.
1. Ján. 4:17. Mentől hasonlobbá igyekezzél a
Jésushoz lenni, annál igazabb a te Jésushoz
való szeretetéd. Ámen.

Tizedik Parantsolat.

XLIX. Catechesisi Tanitás.

XLIV. Ur Naphoz tartozó 113. Kérdés szerint.

Textus. 2. Mós. 20: 17. Ne kivánjad a te Felebarátodnak házát: ne kivánjad a te Felebarátodnak

Exordium. Minden Áldozatok előtt igen kedves dolog a Háláadó Áldozat, mellyről 3. Mós. 3. Képben, azt parantsolta Isten, hogy az Áldozatra való baromnak meg-ölettetése és meg-égetteteje után, annak egy része az Áldozó Emberé, más része az Áldozó Papé, harmadik része pedig az Istené légyen, ezt azért kivánta Isten, hogy az Áldozatra való Baromnak belső része, annak veséivel és kivéjével együtt az Oltáron meg-égettessék, a több része pedigen légyen elsőben az ~~[illegible]~~ Áldozatokból való szépsütemeny jelül, mellyel elő számlált dolgok typusi, példázolói valának a következendő Áldozatnak: és szerint a meg-kentelttetett Áldozatok, azoknak meg-kentelöivel, jelentették az igaz Hivelet kik az ő hitbéli Áldozattyokat az Isten eleiben fel-viszik, és azoknek egyességek vagyon. A kivek és veséknek, mellyeket meg-égettenek, jelentették a gonosz kivásoknak + belső részeinek gokat mellyektől meg-kell a kivnek-és a veséknek + tisztitatni, az oltáron a Krisztusnak. Az ür pedigen, mellyet meg-égette az áldozatra való

az Áldozatra való, jelentette á Szent Lelket
melly mint valóságos Mennyei tűz, minden mi
meg-vesztett gondolatinkat és gonosz Kivánságinkat meg-égeti. ~~az Oltárra~~ ~~való~~ Ez á Parantsolatot adta ~~való~~ Ki Isten á
Sinai hegyen ~~á Kegyelem~~ Követő
'a holott olyan regulákat adott az Emberek-
nek elejekben, mellyekkel nem csak á külső
meg-tisztulásra, hanem á belső meg-tisztulás-
ra is hivogatta őket, kivált képpen á kiv-
nek és á Vesztnek meg-tisztulására, á mi
dön így szóll á Tizedik Parantsolatban: Ne Kiva
Melly Tizedik Parantsolatnak Magyará-
zatyában illyen rendem lészen:
I. Szóllok arról á dolgokról, mellyek á Paran-
tsolatban tiltatnak.
II. Arról, á mellyek Parantsoltatnak.
I. Á meg-tiltatott dolgokról így szóll á Cáté-
chésis, á 113. Kérdésben: K. Vide. F. Melly Kérdés
szerint á Kivánság kétféle, úgymint Jó, és gono
A Jó Kivánság (1.) Az, mikor Embernek termé-
szeti kivánsága vagyon az ivásra, iráfra,
alúvásra, &c: mert mind ezek á kivánságok
Istentől oltattak-bé á Természetbe. (2.) Mikor
Embernek Lelki kivánsága vagyon az Isten
her, és az ő egyességére való jutásnak eszkö
zeiher. Sólt. 37:4.
A Gonosz Kivánság pedig az, (1.) Mikor az
Ember tilalmas dolgokat kivan, mellyek
az Istennel Parantsolattyával ellenkez
nek. Miként Éva á meg-tiltatott gyümöl-
tet kivánja vala. (2.) Mikor az Ember
jó dolg

jó dolgokat kíván ugyan, de törvénytelen
módon. így kívánná Sichem a Törvénytelen
kedést, hogy Dinát, Jákóbnak Leányát Fele-
ségül vehesse. 1. Mós. 34:14.

Tiltatik tehát a Tizedik Parantsolatban
a Gonosz kívánság. Mellynek két grádussai
vagynak. Vagy nem Kinte tellyes, vagy.
tellyes kívánság. Nem Kinte tellyes gonosz
kívánságnak mondhattyuk, a Lélekben
leg-elsőben támasztó bűnös gondolatokat,
indulatokat, és kívánságokat, ha kinték
az akarat meg nem éggyezik bennek,
vagy azokat végben vinni nem igyekezik.
Tellyes gonosz kívánságnak pedig mond-
hattyuk azokat a gonosz gondolatokat,
mellyekben az Akarat meg-eggyez, és a
mellyeket végbe vinni kíván. Jak. 1:14,15.
Minden Ember kísértetik, mikor az ő tu-
lajdon kívánságától el-vonatik, és meg-
tsalattatik. Aztán a kívánság, mikor
utánna fogadott, szüli a bűnt, a bűn pedig,
mikor kiutánna végben megyen, szüz
halált. Jós. 7:21. És a kívánság, mindenik
tiltatik a Tizedik Parantsolatban, de kivált
a nem tiszta tellyes kívánság. Mellyet a
Természeti Ethica (: Erköltsöknek Tudománya :)
nem ismér bűnnek lenni. Róm. 7:7.
A bűnt nem tudtam hanem a Törvény által.
Mert én (: mint Farisius :) a kívánságot is
nem tudtam volna (: tudnilik bűnnek lenni :)
ha a Törvény

ha á Tőrvény nem mondotta volna: Ne
Kivánjad. Midőn már á Tizedik Parantso-
latban igyköll Isten: Ne Kivánjad á te
Felebarátodnak Hárát, Feleségét &c.
ezzel arr tiltja, hogy trak leg kissebb
indúlat avagy Kivánságis ne légyen
mi bennünk, hogy ar mienk légyen á
mit Isten á mi Felebarátunknak adott.
Továbbá: kűlömbség vagyon a Előtt á gonok
kivánság Előtt mellyet Istennevere-
tesen á Hetedik és Nyóltzadik Paran-
tsolatokban, és a Előtt, mellyet ebben
á Tizedik Parantsolatban meg-tilt. Fel.
á Hetedik és Nyóltzadik Parantsolatokban
arr tiltja ar Isten, hogy á mi Felebará-
tinknak Feleségét vagy Jószágát ne
kivánjuk Törvénytelen módon, á tisz-
tátalan kivánság, vagy igasságtalan-
ság által. á Tizedik Parantsolatban
pedig arr tiltja, hogy arr, á mi á mi
Felebarátunké, még más módon se-
kivánjuk. Példának-okáért: Ha ar én
Felebarátomnak kegyes jó Felesége
vagyon, és én arr kivánnám, hogy ar-
bár trak ar én Feleségem, nem Felebará-
tomé volna, ez á kivánság bűnös
na, még pedig ez ellen á Tizedik Paran-
tsolat ellen való bűn, ám-bátor leg tisz-
tá

tiftátalan kivánság nem vólnais bennen
uxánta. Hasonlóképpen, ha arén Fele-
barátomnak valamelly jó, hivséges
szolgája, vagy szolgálója vagyon, és énazt
kivánnám, hogy az bárttsak arén tzeleden
vólna, es is bün, ha szintén semmi igyeke-
zetem nintsenis, hogy azt ő tőle el idegenitsem.

Hát á mi Felebarátunknak Hárát, szántó
Földét, marháját s á t. nem lehet á pénzért
kivánni? igenis lehet, de úgy, hogy azt
annak akaratja ellen el adóvá ne tegyük,
sőtt al inkább tőle kineke kerjük. 1. Kir. 21: 2.

Végezetre: Á Jonok Gondolatok is bünök,
mert ellenkeznek annál az egész kivel és
Lélekkel, mellyet Isten mitőlünk kiván. Mát. 22: 37.

II. Másodszor: szóllok arról á Paran-
tzolatokról, mellyek-é Tizedik Parantzo-
latban parantsolitatnak. Mellyek á Cate-
chesisnek szavai szerint imezek: Hogy min-
denkoron szivünk szerint minden bünt
utáljunk. Mert á ki á bünt álhatatosson nem utálja,
~~szüli~~ sőtta nem gyülöli igazán.
Innen vagyon, hogy á Hipocritais gyülöli
nincha á bünt szájjal, de nem szivből.
Dávid ~~[illegible]~~ á 119. Zsolt. 128. Vers. azt mondja:
Á hamissságnak minden ösvényét gyülölöm.
Az igasságban való gyönyörködésről
pedig igy szóll á Catechésis: Minden igasságban
gyönyörködjünk. Azaz: A Kegyességnek
tipreit

tiſteit, nem Eénſeritéſből, ſoráſból, vagy más hamis tekintetből, hanem á ſzívnek belső gyönyörködéſével kell végbe vinni. A'ki az Istent ſzereti, szeretik az Isten. A'ki pedig az Istent kereſi, Lelkével minden gyönyörködéſével viſi végben azo tőle parantsoltatott tiſteket.

Tudomány.

Nem szakadoz á gonok kívánſágot vétkeſek, mellyeknek hejt adunk, és á mellyeket végher vinni vágyakozunk, hanem azoknak ~~első~~ még első rendeletlen mozdulátjin, ámbár akaratunk ki vül légyenek, é tizedik Parantsolat ſzerint, vétkeknek tartatnak.

Melly Tudomány ſzerint ennek á Tőrvé nek kiadója nem Ember, hanem az Isten á ki minden kiveket által lát, és minden gondolatot jól ért. 1. Kiről. 28:9.

Midőn már meg gondoljuk, hogy az Isten nek trak egy Parantsolátja ellen va

t gonok

lég-kiſſebb kívánság avagy gondolati az Isten Tőrvényének ſzentségével é Tökéletesſégével ellenkezik és így bű ſzükség hogy á mi kevélységünknek Páva tollait le-botsátsuk és valljuk hogy mi á Tőrvénynek tökéletes meg tartásától igen távol vagyunk.

Első Tiſtü

Tsinni Istent és tsekelegünk légyen ez, hogy

Tsináljunk hát minéktünk légyen ez, hogy
ert a szent Istent, ert a szivünk vizsgálóját,
á mi Lelkünknek leg belsőbb gondolatival
és indulativalis. dicsőitsük, á gonosz
kivánságot, mint valóságos bünöket
tsupán magunkban meg-ölöljük.
Ej magadban K. Ember, és vizsgáld meg,
miképpen tartottad meg ert á szövetsé-
latot, menyi sok bünök származnak á te
szivedből, az Isten ellen, á te Felebarátod
ellen, annak Hára, Felelsége, szántó földe,
szolgája, szolgálója 's á t. ellen? Mikor
könyörgesz, menyi hijában való tsapongó
bünös gondolatok zavarjál meg á te Lelkedet?
Mikor alusol, még akkoronis bolond és
bünös gondolatok motskolják meg á te
Lelkedet. Ezért mondja Salamon Préd. 5:7.
A sok álomban sok hijjában valóságokat vagynak.

Ha mások Tsévénységelenül tselekesznek
te veled, hát te úgy akarsz másokkal tse-
kedni? Hallod meg mit mond á te Istened:
Péld. 24:29. Ne mondjad ert: Á miképpen tse-
lekedett ő velem, úgy tselekeszem ő véle:
meg-fizetek az Embernek az ő tselekedetiszerint.
Ismérd-meg, hogy te ennek á Szamtsatnak sokképpen való
által hágásában bünös vagy, és dáridod
mondjad ert: Kitsoda tudhatja á vétkeket,
az én titkos bűneimtől tisztits meg engemet. Sólt. 19:13.

Ismérd meg

Ésmérd-meg mellyek sőt gondolatok
kárcsarnak á te kivedből, mint á fűst
á kűtőnek kementéjéből, ár Isten ellen,
á te Felebarátod, és te magad ellen.
Ésmérdmeg á Törvénynek Lelki és Isteni
tős kárcsarott váltátis: á te Istenednek
kentségét á Ki itálja á Léleknek leg-Eősebb
rendetlen indulatit-és kivánságitis.
Ne gondolo art, hogy ar Isten Törvenyet
tőkéletesen meg-tarthatod. A'Ki magarol
igy gondolkodik, arral ki-jelenti, hogy ő
sem á maga tudáni kivét, sem á Törvény
nek Lelkis tőkéletes váltát nem ésmérik
sőt inkább alázz-meg magadat ardzha
elött és tőhájtodjal á Dávidal ezt
mondván: Uram ne pereli á te szolgá
dal, mert egy igaz sem találtatik te el
ted ar élő körül. Tanits meg engemet
hogy á te akaratodat tégyem, mert en
Istenem vagy te: á te jó Lelked vezéreljen
engemet egyenes úton. Ámen.

L. Catechesisi Tanitás.

XLIV. Ur Napkor tartozó 114, 115. Kérdés Ekeint.

Textus. 1. Tim. 1: 5–8. A' Parantsolatnak vége pedigien a' tiszta szivből, jó lelki-esmeretből, és az igaz hitből való szeret. &c.

Exordium. ~~Mózes az Urnak szolgája (1. Mózes~~ ~~2. Kórint 3: 7 15. V.~~ midön ujjabban a' Kő táblára iratott Törvénnyel a' Sinai hegyről le jött volna, ~~olly dicsőséges volta~~ az Izrael fiai nem nézhetének a' Mózes Orczájára, azért ~~vala~~ a' fényessége miatt, hanem fedelet tészen vala az ő orczájára, mikor az Izrael fiai a' Mózes Orczájára nézner vala. Melly fedelet szent Pál visen a' Zsidókra, a' kik nem látnyák vala azt a' dicsőséget, melly által a' Krisztus testi szemeikkel nem vala szabad ~~szemlél~~ nézni avagy szemlélni. Innen vagyon az, hogy a' kik test szerint bőltsek nints értelemben vagynak a' Törvénynek haszna felöll, a' kik pedig Lelkileszpen bőltsek és választott szentek, azok meg más értelemben, és innen támadott volt még ennekelőtte régen ~~a' Kérdés~~, a' Keresztények és Zsidók között az a' Kérdés, hogy a' Mózes fedele az Uj Testamentomi szabadsággal le nem tétetett. Fenis maradott ez a' Controversia, Nehézség az Uj Testamentomban még a' Zsidókkal egyet értő fel Keresztények és valóságos Keresztények közöttis, mellyet szent Pális feljegyzett, 1. Tim. 1: 5–8. A' hólott igyfölly:

A' parantsolatnak vége.

Minekutánna megtudtuk hogy a Törvény
önmagában Szent és tökéletes légyen, már
á Mostani Szent Letzke szerint kéljük
I. Á' Törvénnyel való vikká élésről.
II. Á' Törvénynek valóságos haßnáról.

I. Á' Törvénnyel való vikká élésről igy szóll
á Catechesis á 114. Kérdésben. K. Vallyon arra &c.
Melly Kérdésben azt akarja mondani á Catechesis
hogy á leg szentebbeknek is engedelmességek
tsak igen kitsiny. (1.) Ahoz az engedelmesség-
hez képest, mellyet á Törvény kivan mi-
tőlünk, melly áll nem tsak á Testnek külső
hanem á Léleknek belső engedelmességében
úgy hogy, sem az értelemben, sem az aka-
ratban, és indulatokban leg kissebb hiba
se légyen. (2.) Kitsinyaz, az örök életben
lejendő Tökéletességhez képest. 1 Kór. 13: 10.

Hogy pedig á leg szentebbek sem tarthatják
meg tökéletesen az Istennek Parantsolatit
(1.) Meg-bizonyitom á tellyes Szentirásból.
Mert nintsen egy Emberis á kinek vétkezne.
1. Kir. 8: 46. Ki mondhatná: Tisztá az en szi-
vem, tiszta vagyok az en bünemtől. Péld. 20: 9
Ha azt mondjuk hogy nintsen bün mi bennünk
magunkat meg-tsaljuk, és igasság bennünk
nintsen. 1. Ján. 1: 8.

(2.) Meg-bizonyitom á leg nagyobb szen-
teknek bünben való esetinek konkrét pél-
dáival: mint Nóénak, 1. Mós. 9: 21. Lóthnak,
19: 33. Jóbnak, 2 akasziáknak. Luk. 1: 20. Péter
's többek

(3.) Minden kentsének vallás-tételekkel.
Jób. 9: 2,3. Igaz dolog, jól tudom hogy úgy vagyon
mert minődon lehetne igaz a halandó Ember,
ha az Erős Istenhez hasonlíttatnéik? Ha az
Ember akar perelni ő vele, néki ezer Ezünül egy
meg nem felelhet. Dávidis így fóll: Sólt. 130: 3.
Ha á'mi bűneinket megtartándod Uram:
Kitsoda maradhat meg. Az Ekklésiais így fóll:
Esa. 64: 6. Mi mindnyájon olyanok vagyunk,
mint a piktátalan, és mint a meg-fertéztetett ruha, minden mi igasságunk. Minőn
tehát azt mondja Kent János. 1. Ján. 3: 9. Valaki
Istentől születtetett, bűnt nem tselekedik, ezzel
nem azt tanitya, hogy az Ujjá születettek nem
vétkeznek, hanem azt hogy, [redacted]
á bűnnek tselekedéséből nem
tsinálnak professiot, életnek módját: Nem
engedik á bűnt uralkodni magokban.
Rom. 6: 12. Nem vétkezvén pánt pándékkal
és fel-emelt kézzel. Ugyan ezt tanitya
Kent Pál á Lelkében így fólvám: A' Pa-
rantsolatnak vége pedigen, á tiszta szivből
jó lelki-ismeretből, és az igaz hitből való
szeretet. Mellyektől néminemellyek el hajtátsoznák,
el-hajlottanak hijjában való beszédre.
Kik á Törvénynek Doctori akarnának lenni,
nem értik sem á mellyeket bólnak, sem
á mellyeket bizonyosonnak.

Továbbá

Továbbá: A' Hivenek Jövéletessségéről
azt mondja á Catechésis, hogy á menyire
ő tőlök lehet, igyan valóban nem tette-
tés képpen, az Istennek nem tsak egy ha-
nem minden Parantsolatiban szerint éle
kedenek. Sólt: 119: 106. Meg-esküdtem és
meg-állom, hogy meg-tartom á te igasság-
odnak Törvényet. Holottis á valoságos Ige-
reteben, értetik (1.) Az Embernek á Kegyes-
ségben való előmeneteliről minden
eszőre, minémü á Könyörgés, az Isten
Beszédének olvasása, Halgatása, arról
való elmélkedés. (2.) A' Kegyessségnek min-
den akadályinak maga elöll való el-há-
ritása, minémüek á Külsségtelen felet-
tébb való Világi forgalmatossságok, á har-
talan idö töltés, á gonosz és fellett
Társalkodások és á többi. Mellyeket midön
az Ember tselekedik, vitá él az Istennek Tör-
vényével.

II. Már Másodszor szóllok á Törvénynek
valóságos haszнáról. Mellyet az Apostol ekép-
pen javal és erősit á Leczkéjében egyik tzikkely-
ben: Tudjuk pedig hogy á Törvény jó, ha valaki
arral jól él. Erről tanit á Catechésis á 115. K
igy pólván: Miért hirdetteti tehát az Isten &
Három okokat említ á Catechésis, á mellyre-
nézve Emberen és szorosan predikáltatja
Isten

Isten a Törvényt.

Első dolog, hogy tellyes életünkben minél inkább inkább meg-esmérjük, mellyre nagy hajlandósága légyen a mi természetünknek a büntetésre. Mert egésszen vele született a mi bűnös Természetünkkel, a mi bűneinknek tagadása, mentése, finitása, kitsinyitése. Már mennél tágyabban praedikáltatik a Törvény, annál jobbaknak gondoljuk magunkat. Ellenben, mikor a Törvény keményen praedikáltatik, és annak Lelki volta meg-mutattatik, tudnillik, hogy az nem tsak külső, hanem a kinek belső engedelmességét is kívánja mi tőlünk, annál inkább láttyuk és észre vesszük, nem tsak a mi tettenes bűneinket, hanem a mi belső bűnös indulatinkat is. Ezért mondja az Apt, hogy a bűnnek esmérete a Törvény által vagyon. Róm. 9:20.

Második ora a Törvénynek illyen keményen való praedikáltatásának ez, hogy az által kénszeríttessünk a Krisztushoz folyamodni. A mellyre nézve, a Törvény Engedelmességet kíván mi tőllünk. Az Evangyélium pedig megmutatja, hogy a Krisztus mind azokért betöltötte a Törvényt, valakik kívánják bűneiknek botsánatját és a Krisztusban való Meg-igazultatást. Mennél hathatósabban meggyőzi már a Törvény az Embert az ő bűneiről és annak büntetéséről, annál nagyobb

t, Ugy hogy a Törvény épen az mínekünk, a mi a Tükör a mosdó ábrázatu Embernek, a ki ha a Tükörbe nem néz, nem látja az ő mosdatlanságát, mennél fogalmasabban néri magát a Tükörbe annál jobban és világosabban látja azokat.

nagyobb kivánsággal fojamodik a Krisushoz.

Haxnadik oka a Tőcvénynek illyen rémségen való prédikáltatásának ez, hogy mindenkoron arra ekölködjünk, hogy napjaink pontként az Istennek ábrázatjára inkább meg-újjittassunk. Mert ha pintén nem a végre adatottis minékünk a Tőcvény, hogy annak meg-tartása által kivánjunk idvesülni, ugyan-által a Végre adatott, hogy abból tanúljuk meg, miképpen kellyen intéznünk a mi egész életünket, gondolatinkat, beszédinket és tselekedetinket, hogy igy a mi Istenünknek kedvessek lehessünk. Sólt. 119: 4, 5. Te parantsoltad Uram, hogy a te Parantsolatidat igen megőrizzük. Vajha igazgattatnának az én útaim á te Parantsolatidnak meg-őrzésére. Valtoratok-el á ti elmétiteknek meg-újjulása által, hogy kedveljétek az Istennek amaj, kedves és tőkéletes akaratját. Rom. 12: 2.

Minderekre pedigten sorgalmatoson és Könyörgésünkkel kell mineknünk egy állandó mind addig, valamig az élőnkben a tőkéletes tételett Tőkeletességet el-érjük. Mellyre nem ér élet után, oda fel az Egben. A' hol a minden erőtelenség nélkül tellyes tőkeletességben szeretni és ditsőíteni fogjuk mind örökké á Szent Háromság Istent.

Tudom

Tudomány.

Azért prédikáltattya Isten a Törvényt illyen keményen, hogy tekintén meg nem tartha-tyuk is azt tőréletesen, mindarátal kivánjuk abból meg-tanúlni, miképpen kellyen tőj-tatnunk á mi egész életünket, hogy így bíneinknek botsánatját meg nyerhessük; napontént az Istennek Ábrahatjára inkább meg-újjittassunk, hogy ez élet után az elönkben tétetett tőréletességet vigan el-érhessük.

Igasságra é Tudományra kell vagyon á kent Lelkiben á holott így szól az Apostol: A Parantsolatnak vége pedigen, á tiszta szivből, jó lelki-ismeretből, és az igaz hitből való szeretet. Mellyektől némellyek el távozván, el hajlottanak hijában való beszédre. Kik á Törvénynek doctori akarván lenni, nem értik sem á mellyeket szólnak, sem á mellyeket bizonnyal erősítenek. Tudjuk pedig hogy á Törvény jó, hanemha valaki arra jól él.

Sokan vadnak az Emberek közül, á kik úgy képzelödnek, hogy ők á megtért igaz Hivőknek kára közül valók, jóllehet az Evangéliomi Tőréletesség, vagy az á valóságos igyekezet az Istennek minden Parantsolati szerint való életre éppen nem találtatik bennek.

Hogy azért

Hogy azért á te Lelked idvessegében meg-
eshető hajó törésnek veszedelmében ne forogj,
vigyáld-meg magadat, ha vallyon az Evangyé-
lioni Tőrvéneteshség, vagy á kivnek igaz Tőrvé-
teshsége meg vagyon e benned. A kgszentsb
Emberek mennél tovább mennek á Tőrvéteshség
ben, annál alázatosabban meg-ismérik ő-
tsokat és szent Pállal, annál inkább
á Bűnösök Előtt elsőnek 1. Tim. 1:15. és
minden szentek Előtt kg Elsőbnek tartyák
magokat. Efés. 3:8. Hogy minden gonoszságra
és hitetlenségre el-ne vetemedjenek, hanem
á Főrvény által, mint meg anyi erős zabola
által tartoztassanak, és tiszteségesen éhi
Emberitessenek. Nem prédikáltatja Isten
hijában á maga Beszédét hol Emeényen hol
tzendesen: Mert ha az á Beszéd nem életnek
illatja az életre, tehát halálnak illatja á
halálra. 2. Kór. 2:16. Könyörögj hát és
~~Hitedlődjál~~ hogy á Főrvény nem á te
meg-Emeényedésedre, hanem meg-téritésedre
nem átokra, hanem idvességedre prédikál-
tassék teneked.

t az Emberenek

igyekezzél á tebé-
neidből ki tsikarni,

4dj hálát tellyes szivedből á te Istenednek
hogy az ő szent Tőrvényét idvességes és szent
végre tudodra adta és ki jelentette teneked.
Emeltsd fel szódat á Dáviddal, és mondjad ezt
Ditsérlek tégedet tiszta szivemből, hogy
megtanitsak á te Igazságodnak Tőrvényire
A te Parantsolatidat megőrizem ne hagyjelfeha
engemet szíven

A' Könyörgésről.

LI. Catechesisi Tanitás.

XLIV. Ut Naphoz tartozó 116--119. K. szerint.

Textus. 1. Ján. 5: 14. És ez az Istennél való bizodalmunk, hogy ő valamit kérünk az ő akaratja szerint ő tőle, minket meg-hallgat.

Exordium. A' Ki végezésén azt parantsolta vala Ábrahámnak, hogy ~~Ezeket~~ minden nap Előtte vigyen ~~el~~ áldoratot az Oltárra: ugyan ő parantsolta azt is, hogy jó illatú tsinálja füstöt az Arany Oltárra; és ő végre füst szerelet, gyantát, Onixot, galbanát, tiszta tsinját egyenlő mértékkel tégyen az Oltárra való illat tételben. 2. Mós. 30: 7, 9, 34. Melly dologban ezen Typusa példázolója vala annak mi Áldozó Fő Papunknak a Krisusnak, a Ki minden nap kész vala magát mi értünk áldoratra adni, ~~és~~ melly áldoratjával ~~minket Istennel egyé~~ ~~bé tett~~ az Istent mi honnánk meg engesztelte, hogy a' mi füstölgő illat tételünket avagy áldorafunkat fel végye, és az Ő Kezében járása által Kent Atyához be mutassa. Exz. nére, Jelen. 8: 3. A' Krisus, mint Isten Angyala elő jövén, és meg álla az Oltár előtt ennek kezében vala Arany tsinjérül: és adának annak sok jó illatokat, hogy azokkal áldoznék minden Szentek könyörgésekkel egyben az Arany Oltáron, melly vala a Kék előtt. Illyen jó illatú áldoratról képen

képen említeretett Szent János Apól a Leczkében így szólván: És ezt az Istennél való bizodalmunk, hogy ő valamit kérünk az ő

Melly Szent Leczkéner magyarázattyában illyen rendel megyek elö, hogy

I. Szóllok a Könyörgésnek külsöges voltáról

II. Azokról a dolgokról, mellyek a Könyörgésben kivántatnak, és amellyek Istentöl adatnak

III. Szóllok a dolgokról, mellyeket Könyörgésünkben Istentöl kell kérnünk.

I. Ami néki a Könyörgésnek külsöges voltát, illö képen elöre megtudnunk, mitsoda a Könyörgés. A Könyörgés a Szent Léleknek az a munkája a Hivönek szivében, melly a Léleknek sok valóságos, buzgóságos és gerjedezö kivánságiban áll, mellyeket az ö Istenének és Atyjoknak, a képes Krisztusnak az ö Fiának nevében kivánkozik a végre jelentenek be, hogy az Istentöl az ö törvényeskedésében imádjak, az ö közétemi nyiért hálákat adjanak, és mindazokat a jókat kérjék ö töle, valamellyek az ö Nevének dicsöségére, magoknak pedig és az ö Felebarátyoknak Testére, és Lelkére nézve külsségesek. A Könyörgésnek excöl a külsöges voltáról emlékezik a Catechesis a 116. Kérdésben a mint láthatni

Innen a Könyörgésnek külsöges voltáról megkezdett a Szent Leczkéből, hanem a Szentnek gerjedezö kivánságával és vágyakozásával el-foglaltatott és a Krisztus képében az Istennek bé tellyesittetett kiv. Esa. 26:9. Az én kivánságom

Ezt

kivánlak tégedet éjtzaka. Sőt a hivö Embernek
hive, mintegy fel-emelkedik az Égbe, és
rebegni kezdi azt, a'mit a Mennyei Szentek
tellyes Tökéletességben tselekesznek, ezt mond-
ván: Szent Szent, Szent a Seregeknek Ura,
tellyes mind a Földes föld az ö ditöségével. Esa. 6:3.
Ugy hogy a hivö Embernek hive, meg-ésméri
az Istent maga mindenkor elégséges
követséges Istenének, kegyelmes és irgalmas
Atyjának lenni. Már mennyel tellyesebb a hit
az Istenben a Krisztus Jésusban való illyen
Szent és — gerjedezö kivánsággal, annál
alkalmatosabb a hivö Ember a Könyörgésre.
A' Hivek a Könyörgésben az ö Lelkeknek
illyen kivánságait külömb külömbféle módon
szokták Isten eleiben bé jelenteni. Néha ger-
jedezö fohászkodások által, ezt mondván:
Uram te elötted vagyon minden kivánságom,
és az én nyögésem te elötted el nem rejtetett.
Solt. 38:10. Néha rend szerint bé jelentik a
Hivek az ö kivánságait, miként
Könyörge Anna a Templomban. 1. Sám. 1:13.
Dávid egyben foglalta az ö szájának beszédét,
és szivének gondolatit. Solt. 19:15. Az én szá-
jamnak beszédi, és az én szivemnek gondolati
legyenek a te Kedved szerint való Uram.
Néha olly tüneket a Lelkeknek kivánsági, hogy
a Könyhullatásoknak zápor esöjével hive-
sitteti meg, mellyek néha a bünön való
szomorkodásból, néha a Felebarátnak nyava-

lyájában való

nyavalyáján való Kínakorától, néha az
Istenben való örömből és Keresztyén néha
pedig-az ö vele való Életnek Kívánásából Kíván-
nak Kínnarni. Ama nagy Lelkü K. Pális
Kolgál vala az Istennek nagy alázatosság-
gal és sok Könyhullatással. Zsid. 20:19.

Így tselekedtenek á Szentek minden jók-
ben, á'mint az elö horott példákból láthatni.
Tellyesek az illyen inditó okokkal Dávidnak
Soltári. Maga az Ur Jézusis így tselekedett.
Ján. 17:4,5. és ezzel tanitott minketis á ma-
ga legszentségesebb Könyörgésében. A' 118.
Kérdésben a'mint láthatni. K. János 4dik
ezt adja elönkben á mostani Letünkben
így kívánni: És ez az Istennél való bizo-
nyság, hogy ö valamit kérünk &c.

Legfobb része tehát az Istenben való Hála-
datosságnak a Könyörgés. Mert mikor Kö-
nyörgünk, megadjuk Istennek a Mindentu-
dásnak Dicsőségét, á'nem tsak á mi Szük-
ségeinket, hanem még á mi Kivánságit és tsákodásit is tudja.
A' Kimondhatatlan Kívánságokat megtselekedheti, feljebb
hogy nemmint mi Kérjük vagy elméndben
bé fogjuk. Eфés. 3:20.

Továbbá: A' Könyörgés, fö és Kiválképpen
való része á Hálaadatosságnak. Mert neha
az Istennek segitségül való hivása, az egész
Istени Tiszteletet vétetik á K. Irásban.
Jóel. 2:37. Valakit az Urnak Nevét segitségül
hivja meg-szabadul. A' Templomnak ezzel
neve is vadság Háza nevezteik. Luk. 14:4

II. Kollor arokról á dolgokról á mellyek
á Könyörgésben kivántatnak, és á melly Isten
előtt kedves. Erről tanit á Catechesis á 117. Kérdés.
A holott három dolgokat mutat azza tartozni:
(1.) Hogy tudjuk, kit kelljen segitségül hivnunk.
(2.) Miért kelljen Könyörögnünk. (3.) Miképpen
kelljen könyörögnünk.

(1.) Segitségül kell hivnunk azt az egyetlent,
ki az ö dgében magát kijelentette, Mát. 4:10.
A' kit Urnak Istenedet imádjad, és azt egyedül
ö néki szolgálj. Nem lehet tehát á kent
Angyalokat, vagy á meg hólt Szenteket imádni.
F. Kem. Mert nem akarja Isten az ö dicsö-
ségét másnak adni. Esa. 42. 8. Mert á meg-hólt
Szentek sem nem Mindent tudók, sem nem
Mindenhatók. Esa. 63:16. Ábrahám nem tud
minket, és az Izrael nem ismér minket.

(2.) Könyörögnünk kell az Istennek Minde-
nekért, á mellyeket parantsolt, hogy ö tőle
kérjük. A' buzgóságos Könyörgés pedig abban áll:
Hogy azt á mit az Istentől kérünk, tellyes
kivánságból kivánjuk megnyerni és birni.
~~A' hogy elménkben [illegible]~~
~~[illegible]~~

(3.) Kell Könyörögnünk alázatosságg, úgy hogy
az Istennek leg kissebb jótétemenyeire mi
magunkat méltatlanoknak ismérjük. 1. Móz. 32:10.
Kissebb vagyok minden te jótetemenyidnél, és igasságodnál,
mellyet tselekedtél a te szolgáddal. de minden

II.

De minódon lehet illyen birodalmunk
hogy az Isten birongyal meg halgatja a mi
Könyörgésünket. F. Mert meg igérte az ö
Szent igéjében. Sólt. 50: 15. Hij segitségül en-
gemet a te nyomorúságodnak idején, és én
meg-halgattalak tégedet. Krisus Urunk is így
Szól: Mát. 7: 7. Kérjetek és meg-adatik néktek,
keressétek és meg találjátok, zörgessetek és
meg nyittatik néktek.

De néha úgy történik, hogy nem halgatja
meg az Isten az ö Hiveinek Könyörgésöket,
mert nem jól Könyörögnek. Akkor vagy
valamit olyat kérnek, a mi káros volna
nékik, és akkor nagy kegyelme az Istennek
hogy meg nem halgatja az ö Könyörgésöket.
2. Sám. 12: 15, 16. Vagy mikor hibás és fo-
gyatkorával tellyes az ö Könyörgésök úgy
hogy illendö buzgósággal, hittel, és állhato-
tossággal nem Könyörögnek. Mert külön-
ben igen hasznos az igaznak buzgósága
Könyörgése. Jak. 5: 16. És mikor a Hivek he-
lyesen és illendö módon Könyörögnek, mi-
denkor meg halgatja az Isten az ö Könyö-
géseket. ~~H~~ A Szent Lecke szerint

III. Kóllor a dolgokról, mellyeket Kö-
nyörgésünkben Istentöl kell kérnünk. Ez
pedig két féle: Minden Lelki és Testi kü-
lönös dolgok, a mellyet a mi Urunk Jézus
Krisus be foglalt abban a Könyörgésben, a
mellyre ö maga minket meg tanitott,
így Szólván: Mi Atyánk ki vagy a Mennyben
Lásd ezekről a 118, 119. Kérdéseket.

Isodom

Tudomány.

A'Ki igaznak akar könyörögni, kűrsége hogy
a Szent Lélek a' könyörgésnek Lelke légyen
ö benne, mert a' tölti bé a' Hiső Embereket
Szivét hittel, bizodalommal, alázatossággal,
és állhatatossággal, és az illyen Könyörgés
mégyen az Ur Jésus nevében, az ö Szent
Atyjának a' mi Istenünknek eleiben.

Igasságra és tudományra kell vagyon a Szent
Lélekben, holott így áll az Apol: És ez az ő
~~Mósesnek könyörgésének~~ sok és nagy dolgokat
nyertenek a' Hitek az ö Könyörgések által.
Mózes Könyörgésével meg győzte az Amaleket.
2. Mós. 17: 11. Az Izrael fiai éhségekben Kenyeret
nyertenek. Zsolt. 107. 5, 6. Józsué Könyörge-
sével meg állította a' Napot és Holdat az Egen.
Józ. 10: 12. Illyés Könyörgésével bé zárta és
meg nyitotta az Eget. Jak. 5: 17. Elizeus
a' meg-holt gyermeket meg elevenité.
2. Kir. 4: 33--36. Dávid bün botsánatot nyere.
2. Sám. 12: 13. Salamon Bölts és értelmes
Szivet. Ezékiás életének meg hosszabbitását.
Ésa. 38: 5. Zakariás és Erzsébet ifjuságokban
a' mélnek gyümölts-ért könyörögtenek.
Meg is halgatta az Isten az ö Könyörgésöket,
és akart nékik Fiú magzatot adni; de nem
éppen akkor, hanem az ö nagyobb örömökre
majd oktán vénségekben. Luk. 1: 3.

Meg kell

Meg Ell mind ar által jegyzeni: Hogy a
Kives és haladatlan Könyörgéssel egy
Ell Kömi á Kives és haladatlan Hálá-
tosságot. A' Hálaadás kintén olly kürjeges
és olly Kedves Isten előtt valamint á Kö-
nyörgés. Kol. 3:17. Valamit tselekeszel
beszéddel vagy tselekedettel mindeneket
ar Ur Jésus Nevében tselekedjetek, hálá-
Lat adván ar Istennek és az Atyának ö
B.-általa.

Könyörögj kivednek Bungóságával, Alá-
tossággal és kemérmetességgel. Könyörögj
Hittel és Birodalommal, mert meg adja
á te kivednek kivánságát. Ha Késsik ar igéret
várjad art, mert Kétség nélkül meg lészen.
~~és Kés~~. Hab. 2:3. Könyörögj ar Isten-
nek, hogy adjon tenéked, ~~mi~~ minden jóra
méltatlannak lenni megesmérö alázatos
kivet, adjon ~~a~~ gépen ar Istenre támasz-
kodó tsendes és engedelmes kivet mellyet
ar Isten á te bungóságos Könyörgésedre vég-
re megad minden kivanjat. És ha ert meg
nyered, nem tudsz elég hálákat adni á te
Istenednek, és ar illyen kivaltal Épittetel
olly an Edénnyé, mellyben ar Isten anyi ajan
dékot tészen te, hogy te ar ö Ditsöségére, Fel-
barátodnak épületire, és á te örök idvesse-
gedre elö-morditására élhess.

Könyörögjünk á Dáviddal és adjunk hálá-
Lat Istennek ar ö horsánk mútatott nagy ir-
galmasságáért és ar elvett jókért ert mondván
Meg Eresztem ar Ursat, és meghalgatok engemet.

LII. Catechesis Tanitás.

XLVI. Ur Naphoz tartozó 120, 121. Kérdések szerint.

Textus. Máté. 6:9. Mi Atyánk ki vagy a Mennyekben.

Exordium. A Sas a Madaraknak Királlya, minthogy minden szárnyas állatok felett leg jobb szemmel bir, és a tündöllő fényes Napra egyenesen nézhet, erre nézve ábrázolja a többek felett az Ujjá született Embert, a ki el-hagyván a Földet, a Mennyeikre sir: mert a szent Lélektől meg-világositatván, látja az Istennek titkait, és az igasság Napjára vigyázván, a hozzá tartozókra gondot tart. Mert a kik az Urban biznak arodnak erejek megujjul, és szárnyakkal magassan repülnek mint a Saskefelyük. Esa. 40:31. Az illyen ujjá született Emberek szemlélik az ö Hitének szemeivel az igasságnak fényes Napját a Jehova Istent, a ki megvilágosit minden é Világra született Embert, és betölti örömmel sziveket mindazoknak, valakik Hitének szemeivel ö reá néznek, igy könyörögnek: Mi Atyánk ki vagy a Mennyekben. Melly is a mostani szent Lecke.

Melly szent Leczkének magyarázatjában illyen rendel mégyek elö:

I. Elö adom az Isten fiaihoz illendö tiszteletet, és Istenben való birodalmat.

II. Megmondom miért tétetnek ezek a könyörgés elejire: Ki vagy a Mennyekben.

I. Amineri.

I. A' mi részünk az Isten fiaihoz illendő tiszteletet és birodalmat. Erről így tanit a Catechésis a 120. Kérdésben. K. Miért &c. olvasd el &c.
Minthogy pedig a' Szent Háromság Isten Atyánk miérettünk, azért az Atyának nevezetin a' Lélek segitségül kell hivnunk, és tennünk kell a' Szent Háromság Istent, a' Lélek ez Imádságban megállitunk, úgy mindazáltal, hogy segitségül hivjuk az Atyát, az ö szerelmes Fiának Nevében, a' Krisztusnak im e' Tanitása szerint: valamit Istentől az Atyától az én nevemben, megadja nékiek. Ján. 16: 23. Ez pedig tselekszik ~~a' Hivek~~, a' Szent Léleknek ereje által. Gal. 4: 6. Néha különösönis megpallitatnak az Istени személlyek a' Könyörgésben. Efés. 3: 14. Meg-hajtom térdeimet a' mi Urunk Jésus Krisztusnak Atyja előtt. Ismét Tsel. 7: 59. Szent István igy ~~p~~allitya meg az Istenitöt: Uram Jésus végyed honnád az én Lelkemet.

Nevezetik tehát az Isten mi Atyánknak nem annyira a' Teremtésre és Meg-tartásra nézve, mint (1.) A' Kegyelembéli Fiúvá való fogadásra nézve Efés. 1: 5, 6. (2.) A' Szent Lélek által való Lélekujjá születésre nézve, a' Ki valósággal Istennek Fiaivá tészen, mikor az Istени Természetnek részesivé tészen, azaz, ujjá szül meg-ujit és megszentel bennünket. 2. Pét. 1: 4. Hogy

aihoz illendő tiszte-
igy tanit á Cateché-
rt &c. olvass el &c:
mság Isten Atyánk
ak neveretin á lit
tenünk kell á szent
mádságban meg-
ltal, hogy legitte-
szerelmes Fiának
é Tanitása szerint:
gától az én nevem-
6:23. Ert pedig
Lélekner ereje
sönis megsollit-
r á Könyörgésben
deinket á mi
tya előtt. ismét
llitya meg az
yed horrád az
en mi Atyánknak
xe és Meg-tartás
(I.)
lő fogadásra nézve
k által való Lélek-
valósággal Isten
leri Testnöpetnek
á sül meg-ujit
2. Pét. 1:4. Hogy

Hogy pedig á Krisus azt parantsolta, hogy az Istent igy sóllitsuk meg Könyörgésünkben: Mi Atyánk. Ezzel elmúlhatlan akarta adni, á mi Istenünknek átmúlhodáfra méltó nagy Kegyelmét és szeretetét, és abból származó ki-beszélhetetlen Boldogságunkat, nem külömben á mi tartozó kötelességünket is. Nevezetesen á kinek akarat az indulatait kürségesképpen meg-kivántatnak, ha az Istennel tetsző módon kivánunk sóllani: úgy hogy, mihelyt az imádságnak kezdetiben az Istent mi Atyánknak meg-sóllitjuk, legottan á mi kivünk akarat á szent indulatokkal bé tellyesedjenek. Tehát á Lélekner akarat á szent indulatai, mellyeket az Ur Jesus é meg sóllitással: Mi Atyánk, akart mi bennünk szerzeni, ime ezek: (1.) Az Isten Fiaihoz illendő Félelem. (2.) Az Istenben való Fiui Birodalom. Mellyekben az Istenhez való minden Tisztünk be foglaltatnak.

(I.) Az Isten Fiaihoz illendő Félelem ebben áll, hogy az Istent igazán meg-esmérjük, minden Teremtmények felette [illegible]eljük és tiszteljük. Sólt. 89:7. magunkat Testtől és Lélektől az ö dicsöitésére szenteljük, képes lévén mind azokat meg tselekedni és el szenvedni, valamellyek ö néki tetszenek. Es á Félelem pedig

kürségges

Ez á Felelem pedig kürfeges azért, mert az Isten egyedül csak az őszet félőket hallgatja meg. Sólt. 145:19.

(2.) Az Istenben való Bizodalom ebben áll hogy hidgyük-el, hogy valamiket az Istentől igaz Hittel kérünk, sokkal inkább meg-adja minékünk, hogy nem mint á mi küleink kik-é földi jókat tőlünk meg nem tagadnak. Ez á Bizodalom pedig kürfeges azért, mert é nélkül nem hallgatja meg Isten á mi Könyörgésünket. Ezért mondja Idvezitőnk:

Mát. 21: 22. Valamit kéréndetek könyörgésetekben, ha hijéndetek el-véfitek. Mert az ő mi hozzánk való keretete, Hatalma és Hűsége, annyival nagyobb á mi földi küleink kereteténél, hatalmánál, és hűségénél, mennyivel maga az Isten nagyobb á mi földi küleinknél. Mát. 7: 11. Ha ti gonoszok lévén tudtok á ti Fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább á ti Mennyei Atyátok ád jókat azoknak, á kik őtőle kérik.

De vallyon miért tanitotta minket arra á Kristus, hogy az Istent igy hállitsuk meg: Mi Atyánk? Azért, hogy arra val bizonyitanok meg, mind á mi Istenben való Hitünket: Mind á mi Felebarátunkhoz való kereteténket, kiket valamint hogy igy kell kereznünk, mint magunkat, hasonlóképpen igy kell

úgy. kell éxtter kőnyőrőgnünk, valamint ma-
gunkért. És igy á Könyörgésnek Mennyei Tanitó
Mestere, az egész Törvénynek Summáját be fog-
lalta ebben az ö szeretettel tellyes Könyörgé-
sének Előljáró beszédében. Már ezek szerint
valahi ert az Előljáró-Beszédet igazán el-álarja
mondani, kűlső, hogy Isten Fia (: Leánya :) légyen,
és hogy az Istent mint Mennyei Atyát, Fiui fe-
lelemmel és bizodalommal tiszteljé. A' Hive-
ket pedig, mint ennek á Mennyei Atyának
Fiait, kire szerint szeresse. A' kinek szivében pedig,
Istenéhez meg Eivántató illyen Félelem és Bizo-
dalom, és á Hivekhez meg-Eivánto Atyafsi
szeretet nintsen, az olyan Ember kőczönképpen
tűnjön az Istent, valamikor ezt mondja: Mi Atyánk.

II. A' Let Ének Második Részében immáron
elő adván trak igen röviden, mieért tétetnek
ez igék á Könyörgésnek elején: Kivagy á
Mennyekben. Mellyet á Catechesisis esen
kérdés tésben te á 121. Kérdésben. K. Miért
tészi ezt is hozzá: &c. F. Vide lege. Itt már
jegyezzük meg azt, hogy á Mennyeknek nevezetin
értetnek három Egek. Ugyjmint á Levegő Ég,
á Csillagos Ég, á leg-felső és harmadik Ég, avagy
á Váltaztatásnak való hejek, holott az Isten
az ö Felséges és Dicsőséges voltát mutatja
nékiek, holott vagyon á mi Hazánk, és á hová
kell törekedni minden indulatinknak, kivá-
nságinknak és reménységünknek.

Hogy pedig Teremtő

Hogy pedig Idvezitö Urunk nem Mennyről
vagy Egről, hanem Mennyekről vagy Egekről
emlékezik, ezzel elmenetre adja (1.) Az Isten-
nek végtelenségét, Magasságos, Felséges és Di-
csőséges voltát, mellyet az Egek és minden
Egeknek Egei be nem foghatnák. 1. Kir. 8: 27.
(2.) Hogy á mi Könyörgésünket ne úgy mutassuk
be Istennek, mint á ki egy helyben á haszna-
dik Égben volna be-zárolvatva, hanem vég-
hetetlen, mindenütt jelen való láthatat-
lan Istenhez, á ki nem messze vagyon
mindenikünktöl, hanem mindenütt velünk is
jelen vagyon. Jér. 23: 23, 24.

Náx ez Igékkel: Ki vagy á Mennyekben.
meg akarja az Ur Jésus erösíteni ~~az Istenhez~~
~~való~~ (1.) az Istenhez való Fiui Félelmet és
Tiszteletet. (2.) Á mi Fiui Birodalmunkat.

(1.) Az Istenhez való Fiui félelem és Tiszte-
let abban áll, hogy az Istennek Mennyei
Felségéröl ne gondolkodjunk úgy, mint va-
lami alatson és földi dolog felöll, hanem
gondoljuk meg, hogy ollyan Atyával bészéllünk
á ki magasabb az Egeknél, és az Istenek
ez á nagy Felséges volta, minket földnek
porcait, hamvayára mélységes tiszteletre
indithat. Préd. 5: 2.

(2.) Á mi Fiui Birodalmunkat meg akarja
az Ur Jésus erösíteni annal, hogy minden
Lelki és Testi, hüségesen dolgokat az ö Min-
denhatóságától várjunk. És ne Ételkedjünk
Könyörgés

Könyörgésünknek meg-halgattatása felöll.
Mert á mi Istenünk á Mennyben vagyon, ki min-
deneket á mellyeket akar meg tselekszik. Sólt. 115: 3.

Tudomány.

Á mi könyörgésünkben szükség vagy meg-szólli-
tanunk az Istent, mint mi Atyánkat, ki
á Mennyekben vagyon, de lát minden szín,
minden alatt valóbat. Veritas in Textu.
Valahányszor azért Atyánknak szóllitjuk az
Istent, mindannyiszor ez á Név arra serkenget
bennünket, hogy semmit ne gondolyunk, szólyunk,
vagy tselekedjünk á mi Atyánknak ellenére.
Mert ezzel az Atyai neverettel, arra tanitott
az Ur Jézus minket, hogy az ö Atya és á mi
Atyánk ollyan indulattal vagyon mi hozánk,
mint á szerető Atya az ö szerelmes kedves
fiához.

Oh melly méltó okunk vagyon é részben á
magunk meg-szégyenlésünkre, azért hogy nem
hiszszük valójában, hogy á mi Mennyei Atyánk,
nagyobb hüséggel, szeretettel és gondvise-
léssel viseltetik mi hozánk, mint mi á mi
Magatunkhoz. Ismérjük meg, és jobbitsuk meg
tehát ezt á mi hibánkat, és adjuk meg á mi
Mennyei Atyánknak azt á tiszteletet, mellyet
mi bünös tehetetlen fiúk á mi Magza-
tinktól kivánunk. Bizonyára neheren esik
nékünk, midőn látjuk, hogy á mi Magzatink
nintsenek Fiúi szivel és Birodalommal mi hozánk:
Ne tégyük [illegible]

Ne tégyünk [illegible] ámi Mennyei Atyánkan illyen
gyalázatot, hanem várjuk mind azt bizoda-
lommal ő tőle, valamit á Fiú az illyen Atyá
tól várhat és váris. Ez életben mind azokat
valamellyek az életre és á kegyességre kül-
ségesek. 2. Pét. 1: 3. Ez élet után várjuk ő tőle
annak örökséget, melly el nem veszhet, meg
sem motskoltathatik, meg sem hervadhat,
melly nékünk Mennyekben tartatik. Ámen.

LIII Catechesisi Tanitás.

XLVII. Ur Naphoz tartozó 122. Kérdés szerint.

Textus. Máté. 6: 9. Szenteltessék meg á te neved.

Exordium. Mózes. 2. Könyvében á 28. Részben

36. v. Azt parantsolja Isten Mózesnek, hogy á Fő Papnak
több ékessége i közöt, tsináljon tánnátis tiszta
aranyból, és messé i arra mint á pettet metző
ert: קדש ליהוה Sanctitates Jehovæ. Az az:
Szentség á Jehóvának, hogy az légyen Áron Fő
Papnak homlokán. Azt pedig senki nem tagad
hatya, hogy Áron typusa, példárója ne
lött légyen á Krisztusnak, á mint ezt bizonyitya
Szent Pál. Sid. 5: 4, 5. Melly szerint á Fő Papnak
minden öltözetei, példáiták á Krisztus öltözetét
következendő dolgokat. Kol. 2: 17. Mert á mint
ugyan Szent Pál bizonyitya. Sid. 10: 1. A Törvény
á következendő jóknak árnyékjok volt: Mitis
jelentheted vólna egyebet á Fő Papnak homlokán
levő irás, hanem azt,

I. Hogy á mi valóságos Fő Papunk á Krisztus,
azon igyekezet hogy az Istennek nevét jobban
jobban ki nyilatkoztassa, és á Jehóva igaz és
valóságos Istenek ismértessék.

II. Hogy á tökéletes Szentség á Jehóvának tulaj-
donittassék; á mint meg mondatott vala. Esa.
5: 16. Az ezös Szent Isten, Szentnek ismértetik az ő
igasságáért.

III. Hogy á Fő Papnak homlokára függesztetett

ezen irás

† Mi évének megszentelt-

eraïrás: Szentség á Jétkóvának. Szrala á jeten
tetett, hogy á Krisztus Jésus é földön jártában
abban vált munkás, hogy az ö Atyja
szentaléte előbb mondittassék. Á szerint á mit
mond vala az ö leg szentségesebb imádságában
Szenteltessék meg á te neved. Melyis á szent Lélek
Melly szent Létzkének magyarázattyában
két dolog tétetik le.

I. Á' ki ö' dolog Az első dolog ez: Hogy
az Isten neve miáltalunk szenteltessék.

II. Á' Második ez: Hogy máskis miáltalunk
az ö meg-szenteltetésére indittassanak.

I. Á' mi az Első dolgot néni. Az Isten Nevének
Szenteléséről így szóll á Catechesis á 122. Kérdésben.
Vide lege. Itt aiért meg tartásra mélló dolog az,
hogy ezt á Kérés: Szenteltessék meg á te Neved.
Azért tétetett leg elöll az Ure imádságban, mert
valamit tselekszik az Isten, vagy á Természetben,
vagy á Kegyelemben, mindent á maga ditsőssé-
géért tselekszik. Rom. 11: 36. Mert ö tőle ö által és
ö benne vagynak mindenek: ö néki légyen Ditsőség
mind örökké. Már é szerint az Istennek Nevét
meg szenteni annyit tészen, mint ö Felségét
szentnek lenni Ei-jelenteni, meg-ismérni, hir-
detni és ditsöiteni. Ezék. 38: 23. Az Istennek
Neve pedig, szenteltetik ekképpen, Maga az Isten
által, és aztán Mások által.

(1.) Szenteli az Isten önmön magát és á maga
Nevét akkor, mikor az ö szent Nevének Ditsőssé-
gét maga jelenti Ei, olyan munkákat tse-
lekedvén, mellyekből az ö Szentsége és Ditsőssége

tellyes

tellyes világossággal Ki-tündöklik. Mint példának
okáért, (1.) Mikor á Mennyet és Földet, és azokban
lévő minden állatokat teremtett dolgokat teremtette t akkor
meg-tartja és igazgatja, valósággal Ki-jelenti
és mútatja, hogy ő Mindenható, Bölts és kegyelmes
Isten. (2.) Mikor á Hitetlenekre az ő ítéletit és
büntetésit végbe viszi, Ki-jelenti hogy ő Szent
és igaz Isten. Így szentelé meg Isten az ő Nevét
Faraó Királyban. 2. Mós. 14: 17. Áronnak fiaiban.
3. Mós. 10: 3. (3.) Mikor nevezetesen á Kegyelem-
béli Váltságnak nagy Munkáját végbe vitte
az ő Fia által, annak Élete, Szenvedése, Halála
Fel-támadása, Menyben menetele által, mellyek-
ben az Isten minden ő Tökéletességeit megszen-
telte, és meg dicsőítette. Ekkor mondom. Meg-
szentelte az ő Böltességét, melly szerint olyan
Eszközt talált-fel, hogy á bűnt megis bocsátotta,
megis büntette (á Keresztben) Meg-szentelte az ő
Mindenhatóságát, melly által Ki-dolgozta,
á Váltságnak Munkáját. Meg szentelte az ő
igazságát és Szentségét, melly szerint előbb á
~~Bűnöst~~ bűnössel meg nem békélhetett míg
nemaz ő igazságának, még pedig az ő tulajdon
Fia által ~~Ki~~ tökéletesen elégtételt. Meg-szen-
telte az ő Szeretetét Kegyelmét és Irgalmasságát
mikor á maga Szerelmes Fiát ajándékozta
minékünk maga Ellenségeinek: hogy ő néki
Barátinak és Fiainak lehetnénk. És így magas-
taltatott fel á Szeretetnek Ura ítéletben, és az erős
Szent Isten Szentnek ~~elmértetett~~ igazságban. Esa. 5: 16.

(2.) Szentelt

(2.) Kenteltetik az Istennek Neve Máfoktól
(1.) Az Erősség nélkül való teremtett dolgoktól
mellyekből az ő tökéletességei Ki-tetszenek, és á
mellyek minket az Istennek Dicsőséretire és
Dicsőítésére serkengetnek. Sólt. 19:1. Az Egek
hirdetik az Erős Istennek dicsőségét, és az ő kezei-
nek munkáit hirdeti ama Ki-terjesztetett erősség.
(2.) Kenteltetik az Istennek Neve á Kent Ar-
gyalotól és Válaszottaktól az Égben. Esa. 6:1-4.
(3.) Kenteltetik az Istennek Neve, az igaz Hi-
vektől-é földön, mi velünk edgyütt. Midőn az
Istennek Tökéletességeit igazán meg-ismérjük
és az által az Ismeret által, Kent, és az Isten
Kentségéhez illendő gondolatok-és indulatok
Határnanna nő benünk. Melly dolgot az Istenne
Lelke igy adja elő: Az Ur Istent Kentelyétek á ti
Szivetekben. 1. Pét. 3:15. Igy ismérjük meg iga-
zán és Kentül az ő Mindenhatóságát és Igaz-
mondóságát, midőn arra támaszkodunk.
Az ő Kentségét, midőn á Kentségben ő hozzá
ja járúlunk naponként hasonlókra lenni ki-
vánunk szerint Kivánunk.
II. Második fel tett dolog á Lelkeinek ma-
gyarázatyában ez: Hogy mások is miáltalunk az ő meg-ismeretére indittassanak.
Sokszor meg esik az, hogy némelly Emberek tör-
vényen el-mulatná á Templomban való me-
netelt, de ha látja, hogy mások kép seregge
mennek az Istennek Nevének Dicsőítésére,
és Kentelésére, akkor ők is á Egyes Hivek által
fel indit-

fel-indittatik az Isten Nevének Szenteltetésére.
É pedig akkor lépsen, mikor máſok látják, hogy
á Hivek, Imájokkal, ditsérik, hirdetik-és ditsöi-
tik az Istennek Tökéletességeit. Mikor á hivő
Embernek Szive tellyes az Istennek Szent
Esmérettivel, ezt mondván-és énekelvén:
Meg-tellyedik az én szám á te ditséreteddel,
minden napon á te ditsöſſégeddel. Sölt. 71:8.
Nevezetesen pedig akkor lépsen ez: (1.) Mikor az
üdöſzésnek idejében, mieg á mi életünknek
vegedelmivelis álhatatoſon vallást tészünk
az ö Nevéről. Mát. 10:32. (2.) Mikor á mi Fele-
barátinkat az Istennek Tökéletességeire,
Munkáira, és Jó-tétemenyeire oktatjuk,
hogy igy ök is az Istennek esmérétire,
dicsöitésére fel-indittaſſék. Sölt.
66:16. Szerte, fraljátok, és meg-beſsüllem minden
Istenfélőknek, á mellyeket tselekedett az én
Lelkemmel.
Máſ ez igékkel: Szenteltessék meg á te neved.
Á mi imádságunkban arra bizonyitjuk meg,
hogy mi egyedül azt kivánjuk és kérjük,
hogy minden mi tulajdon ditsöſſégünknek
meg-tagadásával, csak á mi Mennyei Atyánk-
nak Neve Szenteltessék. Sölt. 115:1. Nem nékünk
Uram, nem nékünk, hanem á te Nevednek
adjad á ditsöſſéget. Köviteden elö adván azzá
tanitott

E

tanitott az Ur Jesus, hogy Kérjük ebben az Első
Kérésben, á mit az Első Parantsolatban tse-
lekedni parantsolt. Lásd á 94. Kérd.

. Továbbá: Kérésben jö itt arra, Vallyon mi-
tsoda állapotban vagyon az olyan hivö Lélek
á ki ezt á Kérést igazán mondja el: szenteltessék
meg á te Neved. F. (1.) Tudja az, és tőréletesen
meg-győzettetett róla, hogy méltó légyen az
Isten, az ö Mennyei Atyja, á kiaz ö végheteten
Tőréletességeiért szenteltessék. és ditsö ittessék.
(2.) Sine szerint kiványa ömis az Istennek Nevét
á maga képéről szentelni és ditsöiteni. Kik
szeretik á te szabaditásodat, mondják ezt szün-
telen: Magasztaltassék fel az Isten. Sölt. 70:5.
(3.) Meg-ismeri ö magát az Isten ditsőssége
Nevének, szentelésére, mind méltatlanok,
mind tehetetlenek lenni. (4.) Hiszi mind-
ezáltal, hogy az Isten, az ö Mennyei Atyja,
alkalmatossá tseheti, annáis tsak ö tetszése,
mert különben nem tanitotta volna
az Ur Jesus ezért könyörögni. (5.) Le bo-
rúl ezért az ö Mennyei Atyjának lábai-
hoz, könyörög és esedezik, hogy tegye ötet
az ö Kegyelmének és Igazságának
edényévé, hogy ömis az Isten ditsőssegének
és ditsőségének Eltőe tsheszen. Sőt az-
nyira gerjedez ö benne az Isten Nevének
szenteltetésére való kiványság, hogy semmit in-
kább nem kiván, mint hogy az Istennek Neve

másokról, kiváltképpen a Hivektől kentelkezék.

Tudomány.

Az Ur Jésusnak parantsolatja szerint, kűlség igy könyörögnünk a'mi Atyánknak Istenünknek: szenteltessék meg a te Neved.

Oh de mégis a'mái Keresztyének, sokan nem esmérik az Istent és az ö Tökéletességeit. sőha nem foglalatoskodik az ö Szivek az Isten Tökéletességeiről való figyelmetes elmélkedésben. Sőt inkább úgy gondolkodnak az Istenről mint a'ki nem olly Mindenható, nem olly Mindentudó, nem olly szent, nem olly igaz, nem olly Bóldog és mindenekre elégséges, a'minémü valósággal: úgy gondolkodnak, hogy az ö Nevének dicsöitését nem kivánja olly szorosson az ö Tekentétől, sem annak elmúlatásáért, nem büntetí meg őket olly Esetben. úgy élődnek szépen bátorúl, hogy az Isten á maga Bóldogságával meg elégedve, csak úgy él az Egben, hogy semmit sem gondol az Embereknek történedeteivel a'földön. Jób. 22:13,14. Azt mondják: Mit tudhat az Isten? vallyon homályban itél meg? A'fürü felhők az ö szemeit, és nem lát.

Második Ertelem

Máſok Kittjny hijjá, hogy azt nem mondják
á Bolondokkal: Nintsen Isten. Sólt. 14: 1. Né-
mellyek mondják ugyan, hogy eſmérik az Istent.
De hájokkal és életekkel tagadják, mert az ö
hájok az Istennek ditsérete hejett, átkozódás-
sal és eſkűvéssel, tiſztátalan fajtalan beſéd-
del, Kereſztényekhez nem illö tréfákkal és
bolond beſédekkel tellyes. Tagadják életekkel,
mintha semmi Isten az Egben, semmi örök
nem volna Pokolban, úgy hogy, ha a Magiſtra-
tus nem volna a Világban, a Pogányoknál
gonoſzabbak volnának.

Tiszér K. H. Kenyeljétek az Istent á ti kive-
tekben. Könyörögjetek, munkálodjatok, hogy az
Istennek igaz eſmérétire juthaſſatok, úgy hogy
ti ki körülletek Dáviddal ezt mondhaſſa: Az
Istenről való elmélkedés édes énnékem, és én
örvendezek az Urban. Sólt. 104: 34.

Kenyeljed az ö Nevét hájoddal. Ezt énekelvén
á Dáviddal: Az én szám beſélli á te igaſſágodat,
minden napon á te ſzabadításodat, jóllehet
nem tudom ſzámát. Bátorſággal járok az
Ur Istennek hatalmaſſágában, hirdetvén
meg emlékezem csak á te igaſſágodról. Sólt. 71:
15, 16. Kenyeljed az ö Nevét Eleredel. Úgy igyeke-
zel élni á mint á te Mennyei Atyádnak Neve-
kenyére éhezik. Mentől munkáſſabb lészsz
á te Mennyei Atyád Nevének kenyeléſében, an-
nál inkább az Istennis megſzenteli az ö Nevét ben-
ned. Úgy hogy idöre, örömmel ezt fogod mon-
dani Dáviddal: Magaſztallak tégedet én Istenem
én Királyom, és áldom á te Nevedet mind örökkön
örökké. Amen.

LIV. Catechesisi Tanitás.

XLVIII. Ur Napthoz tartozó 123. Kérdés szerint.

Textus. Máté. 6: 10. Jöjjön el a te Országod.

Exordiu. Azt irja Esaiás Prófita, Cap. 6: v. 3-6, hogy az ö szemei láttak a Királyt a Seregeknek Urát, mikoron a Sérafim Angyalok a Királyi Szék körül álnak, egyenlö zengedezéssel ezt kiáltják vala: Szent, Szent, Szent a Seregeknek Ura, teljes mind a Föld az ö dicsöségével.

Senki kételkedésben nem hozhatya, hogy ez a látás, ~~példázolja a lött légyen~~ ne jelentette légyen a Krisztus dicsöségét: Még pedig (1.) Az ö Királyi Méltoságát. (2.) Hogy az ö Országa, az Isten dicsöségével nyilatkoztatassék ki, és a végre elkészittessék meg, hogy az Istennek neve dicsöittessék és szenteltessék. (3.) Hogy az Ur Krisztus Birodalmának jelentése nagy örömmel, azaz, az Evangyélium beszédével tellyes légyen. Ezekről az örömről ~~és ennek okáról~~ tesznek vala a Sérafim Angyalok hirt dicsöséges zengedezéssel. A melly öröm nem tartozik az Angyalokat, hanem az Embereket is illeti. Sölt. 8: 2, 6. Melly elö számlált jövendöbéli örömnek jelei, igen szépen elönkben adják, hogy az Ur Krisztusnak az az Országa melly kivánatos légyen mielötte eljöne; tudniillik az Isten dicsöségét kinyilatkoztatja az idvezülendö tanuságtételét Emberekben. Melly kivánságot nem tartak ~~be~~ bizonyitottanak meg, ~~bizonyitott~~ az Ó Testamentomi Hivek, hanem az elönkben adatott Kérésben, az Ur Krisztus Tanitványit igy ezöszönik: Jöjjön el a te Országod.

Melly szent

Melly Máſodik Kérſnek magyarázatjában illyen rendel megyek elö:

I. Kéllek á Kiránt dologról úgymint az Iſten Orſágának el-jöveſéröl.

II. A' Kiránt dolognak avagy ennek á Máſodik Kérſnek bé tellyeſitéſéröl.

I. A' mi az Elſö tárgyat illeti: Az Iſten Orſágának el-jöveſéröl igy kéll á Catechiſis á 123. Kérdéſ vége lege. Melly Kérdéſben az Iſten Orſágának három el-jöveſét kérjük, úgymint (1.) Kegyelemmel. (2.) Hatalommal. (3.) Diſsőſſéggel való el-jöveſét. Holottis

(I.) A' Kegyelemnek Orſágán, értetik az Iſtennek az ö Hivein való Orſágláſa az életben, melly vagyon az ö Igéje és Szent Lelke által.

(II.) A' Hatalomnak Orſágán, értetik az Iſten Hatalmának az az el jövetele, melly által meg ſzontatik az Ellenſégnek Feje, az az, az Ördög, azután pedig annak Eſzközei.

(III.) A' Diſsőſſégnek Orſágán értetik á Kegyelem Orſágának Tökéletéſſégre való vitele az Egben, á hol á Válaſztottak, á Szent Háromſág Iſtennek minden kőrben vétés nélkül való kenlétében és égyeſſégében élni fognak.

Melly elö ſámlált dolgok ſzerint, ebben á Máſodik Kérésben: Jöjjön el á te Orſágod. kéll az Ur Jézus, az Iſtennek Kivált képpen való Orſágáról, még pedig mind á Kegyelemnek, mind á Diſsőſſégnek Orſágáról. ~~Ezekből~~ És ebből egyenesen által látjuk, hogy ennek az

Orſág

Országnak Királlya, az Atya és á Fiu Isten.
Mert az Atya Testamentom szerint adta á Fiunak
ezt az Országot. Luk. 22: 29. És azon Királlyá
lette ötet. Sólt. 2: 6, 7. A' Fiu is az Atyjának vá-
laszttott meg-váltotta, egyben gyüjti, igaz-
gatja, óltalmazza, és végre ezt az Országot
az ö Atyjának szerzőtt adja az Egben. 1. Kor. 15: 24.
Azért nevezetik az Krisztus és Isten Ország-
gának. Efés. 5: 5. Az Isten szerelmes Fia Or-
szágának. Kol. 1: 13. Emek az Országnak Lakói
pedigen ezek ők, kiknek az Isten ezt az
Országot örökül fogva készítette. Kiket ennek az Országh birásá-
~~az Országra hiv~~, és abban általis tiszteletes való-ra hivi,
sággal. Máté. 25: 34. Jertek-el én Atyámnak
áldottai, birjátok az Országot, melly meg é-
szttetett nektek, é világ fundamentomának
fel-vettetése előtt. 1. Thess. 2: 12. Hogy járnátok,
úgy á mint méltó vólna Istenhez, ki hiv
minket az ö Országára és Dicsőségére.
Ezzel az Országra nézve tanit bennünket
á Krisztus igy Könyörögnünk: Jöjjönel-
á te Országod.

II. Másodszor szóllok á Kivánt dolognak
avagy ennek á Második Készének be-tellye-
sitéséről. Mellyről á Catechesis igy szóll: Ugy
bizj és igazgass minket á te Igéddel és Szent
Lelkeddel, hogy tenéked napról napra inkább
engedhessünk. Ugy igazgatja tehát á Krisztus
az ö Igéjével

az ő Igéje által ennek az Országnak Lakosit, hogy meg jelenti abban ő nékiek, mit vár jonak ő tőle ez Életben és az Örökkévalóságban. Az ő Szent Lelke által pedig úgy igazgatja őket, hogy a Szent Lélek ezt a Bizonyságot élővé és hatha-tóssá tészi az ő Lelkekben, hogy annak tudja-nek és a szerint éljenek. Melly két dolgot el-válhatatlanul egyben kötött egymással Esa. 59: 21. Az én Lelkem, melly te benned vagyon, és az én Beszédim, mellyeket adtam a te szádba, el nem távoznak a te szádtól, és a te magodnak szájától, és a te magodnak magvának szájától, ezt mondja az Ur, mostantól fogva soha ősökké.

Továbbá: Midőn azt mondjuk az Ur imádságban: Jöjjön el a te Országod. Azzal azt kívánjuk hogy az Isten az ő Országának Lakosit a tiszta Tudományban és az Életnek szentségében tartsa meg. E végre Egyes Igazgatókat, mint Tutorokat és Dajkákat. Példás életü Egyes Tanitókat, mint hűséges Pásztorokat, és Vezéreket adjon az ő Egyházának. E mellett arra kérjük, hogy az Isten a Hivőknek számokat szaporitsa a Bálványozókat, Pogányokat, és más tudatlanságban vagy tévelygésben levő Népeket világositsa és térittse meg. Sólt. 102. 14-17. Te fel Kelvén könyörülj a Sionon mert

ideje hogy

idejé hogy Könyörüly rajta, mert el jött az idő.
Mert á te polgaid annak köveiben gyönyörködnek,
és annak porain könyörülnek. Hogy féljék á
Pogányok az Urnak Nevét, és á Földnek min-
den Királyi á te Dicsőségedet. Minthogy az Ur
meg épitvén á Siont, meg láttatott az ö Dicsősé-
gében. Sólt. 51:20.

Az Ördögre, az Ellenségnek Fejére néve,
azt Kérjük, tellyesitsd be Isten ámi Kézéjün-
ket, zontzd el az Ördögnek minden munkáit.
Mellyeken érti á Catechesis á hamis Tudományt
és abból származó hitetlenséget, Babonáságot
és minden bünöket, mellyek által ostro-
molja az Ördög á Krisztus Országát, á ma-
gáét pedig igyekezi meg-erösiteni.

Az Ellenségnek Hatalma ellen azt Kérjük,
Ronts el minden hatalmasságot mellyá te
Felséged ellen magát fel emeli. Á mellyen
érti á Catechesis emnek te Országának minden † á Krisztus
erösek térö Ellenségeit és üldözöit. Sólt.
129:5. Kéggenüljenek meg, és térjenek
hátra mind arok, valakik gyülölik á Sion.
Röviden elö adván azt Kérjük, hogy az Isten
bolonditsa meg az ö tanátsokat mint ré-
gentén az Achitofelnek tanátsát. Mellyet
az Istennek Ellenjája az ö örömére, annak
Ellenjei pedig az ö bánatjokra jól lépőt
tapasztaltanak, ezutánis tapasztalni fognak.

Így Könyörge

így könyörge Dávid. Sólt. 5: 11. ítéld meg oh Isten
őket, hogy tsalatkozzanak meg az ő tanátsokban, az ő hamissdgoknak sokságáért,
vesd el őket, mert engedetlenek te ellened.

De miképpen égyez meg ez a kérés a
Krisztusnak arra karaival. Máté. 5: 44. Imádkozzatok azokért a kik titeket háborgatnak
és kergetnek. F. ebben az említett kentikás-
béli hejben arra tanit bennünket a Kristus,
hogy imádkozzunk azoknak semmiyekért,
hogy az Isten világosittsa és tészitse meg
őket, és ezze kötelesek is vagyunk. Ittpe-
dig az ő Hatalmak és álnokságok ellen kö-
nyörgünk, hogy az Isten zontsa meg és tegyé
hijába valókká azokat. Miképpen a kent
Apostolis könyörgöttenek. Tsel. 4: 29.

Kell pedig minékünk ekképpen könyö-
rögnünk mind addig, mig nem eljő ennek
az Országnak Töketlenségre. Melly képen
akkor, mikora Hivek é Kegyelemnek Or-
szágából által tétetnek a Mennyei örök
Ditősségnek országába, hollott az Istenté-
ben minden mindenekben. 1. Kor. 15: 28.
El jő ez a Töketlenség, semelly szerint min-
den Hivő Emberekhez a Halál órájan, mikor
az által az ő Fejéhez a Krisztushoz fel vite-
tik. Fil. 1: 23. Kívánok el Eltávozni, és a Kris-
tussal lenni, mert az mindennél jobb.

El jő

2.

Eljö ez á Tökéletesség. minden Hivekhez. Mikor
á Krisztus eljö az itéletre, hogy minden Hiveit
és Választottit fel vegye magához á Dicsőségbe.
Ez á mit igért az Ur Jézus. Bizony hamar
eljövök. Ezt Ézéri az Anyaszentségyházis illy
bizgósággal: Jövel azért Uram Jézus. Jel. 22:20.

Alázatosság.

Látjátok K. Sz. mitsoda dolgokat Ézünk
ezekben á Szerés igékben: Jöjjön-el á te Országod.
El-mondhatodé, hogy é szent Szedis á te Kérésed
és Kivánságod. Oh melly Szivessen mondhatnyák
ezt igazán magok felöll á Keresztény nevet
viselő Emberek, á kik mindazáltal minden-
nap mondják: Jöjjön-el á te Országod.
Melly sokan vadnak, á kik ennek á Királynak
Felséges és Dicsőséges Országáról Szivesset
értenek. És Szivesset tudnak á Jézus Krisztus
Országa Lakosinak Boldogságáról.
Mennyin vadnak á kik egész életekkel és
magok viseléssekkel ennek á Királynak és azo
Országának Ellenségeinek mútatják magokat.
É világot és annak kínes javait ez Ország
Szeretnek elsőbbnek tartják. Ez Ország Fő Ellenségének
az Ördögnek szolgálnak, és annak Országát
mindenféle bűnökkel, és á Testnek munkáival
elő mozdítsani igyekszik. A Krisztus Országának
Lakosit pedig, azért hogy azok á kegyességet
szeretik, gyűlölik.

Boldogtalan

BETHLEN AKAD.

Boldogtalan Emberek! minódon hi-
tethetik el magokat, hogy ők ennek az Or-
szágnak Lakói volnának? Nem Lakói,
hanem Ellenségei és Ácsúlói annak. Mi-
módon lehetne az ő Könyörgések Kedves az
Isten előtt? Nem Kedves, hanem inkább
Utálatosság. Hajjal a Jézus Krisztus Orszá-
gának el-jövetelét érzni, élettel pedig és
tselekedettel a Sátán Országát elő mondja-
ni: é nem egyéb, hanem az Istennel
tréfolása. Az illyenről mondja a Mennyei
Király tarogjában: Miért hirdeted te az én
rendeléseimet, miért véssed száda az én fo-
gyülölöd a fenyitéket. (: az én Országomat. :) Holott te
tsak el hiheted az illyenek, hogy még a Sá-
tánnak rabjai, és valamig ebben az álla-
potban maradnak, mind addig a Jézus
Krisztus Boldog és Dicsőséges Országában
semmi részek nintsen, hanem ezt a vesze-
netes Sententziát Ellhallhatod jövendőbe:
Azokat az Ellenségeimet Kik nem akarták
hogy én ő rajtok uralkodjam, hozzátok ide,
és én előttem öljétek meg őket. Luk. 19: 27.
Oh milyen örökké tartó Égi csattanás lészen
ez a szó az ő füleikben: Akarhatnak menjetek el
én tőlem az örök tűzre. Mát. 25: 41.

Tehozzád K. Ember, ha azzal mélóztatod
hogy ennek a Dicsőséges Király Országának
Lakója lehess, é légyen a te gondod, hogy mint ez
Országnak hűséges tagja, úgy viselje magadat.
Kérjed fűntelen és bungósságosan a te Királyodat
ezt mondgyan: Jöjjön el a te Országod. *

* Úgy élj mint ennek az Országnak igaz Lakója, annak Törvényei és rendeléseihez tekintve. Add szá minden tehetségedet hogy másoktis, a mennyire te rajtad áll, ennek az Országnak Lakójává tehess.

Ha másoknak vonogatják magokat mondjad ezt nékiek: Jertekel, menjünk fel az Úrnak hegyére a Jákób Istenének házába, hogy megtanitson minket az ő útaira, és járjunk az ő ösvényibe: Ámen.

LV. Catechesisi Tanitás.

XLIX. Ur Naphoz tartozó 124. Kérdés szerint.

Textus. Máté. 6: 10. Légyen meg á te akaratod, mint Mennyben, úgy itt é földön is.

Exodus. Ezékiel Prófétiájában az 1. Rész 15, és több versseiben olvassuk, hogy ama Gyözedelmi Szekér, melly az Isten Országának Királyi Székit Kőrös-Kőrül járta, nem tsak mozdittatik vala á Lélek által, melly á négy Lelkes állatokkal vala, hanem, mikor járnak vala az állatok, mennek vala á kerekeis, és mikor állanak vala, erekis állanak vala, és mikor fel-emelkednek vala á földről, fel-emelkednek vala á kerekeis ellenekben: mert Lelke vala á kerekekben.

Ezek az Ezékiel tudátatos Szekerei, úgy tetszik jegyzik az Isten tudátatos gondviselését, á melly által igazgatja, vezérli á Krisztusnak járáfát á Nép között é Világnak négy Részeletire mind addig, mig minden Országok á Krisztusnak ismeretivel bételyesznek. De tsak akkor á Krisztus, midőn azö leg szentségesebb Könyörgésében, ekképpen tanitt bennünket imádkozni: Légyen meg á te akaratod, mint Mennyben, úgy itt é földön is.

Le iratik

Leirapik ebben a Szent Letzkében annak
a Választtéppen való jónak Kívánsága
avagy Szükséje, mellynéz az Isten Országának
Szeppségére.

Mellyszent Letzkének Magyarázattyában
két dolog tétetik ke.

I. Első Az Istennek Akaratja.

II. Második Ámi Kívánságunk.

I. Ámi az Elsőt neri. Az Istennek Akaratja
két féle, úgymint Titkos, és kijelentetett.
Az Istennek Titkos Akaratján értetik az
Istennek örökké való Tanátsa, mellyszerint
örökkől fogván el-végezett mindeneket, vala-
mellyeknek az időben kelni kellene. Esa.
46:10. Az én tanátsom meg áll, és minden én
akaratomat végbe viszem. Az Istennek
ki-jelentetett Akaratján, értjük az Istennek
á felől való Parantsolatját, mit kelljen
tselekednünk, vagy nem tselekednünk.
Róm. 12:2. Kedveljétek az Istennek ama
jó, Kedves és tökéletes Akaratját. Ez az
Akaratját pedig Ki jelentette Istenn á Tör-
vényben és az Evangéliomban, mellyek
rövid summája ez: (1.) Hogy higgyünk az ö
egy szülött Fiában, á Jésus Krisztusban. 1. Ján.
3:23. Ez az ö parantsolatja, hogy az ö Fiának
á Jésus

á Jésus Krisztusnak Nevében hidgyünk.
(2.) Hogy az Istent mindenek felett, Felebarátunkat pedig igazán és szivünk szerint szeressük. Máté. 16:24. És minthogy tellyességgel tehetetlenek vagyunk az Isten Akaratjának végben vitelére, azért Ellene imádkozzunk: Légyen meg a te Akaratod &c. így könyörögnünk:

II. Második fel tett dolog a Letsőnek Magyarázatjában, a mi Kivánságunk. A melly is ebben áll, hogy az Istennek Akaratja légyen meg, mint a Mennyben, úgy itt é Földön is. Az Istennek ezt az ~~Akaratját~~ Akaratját tselekesik a Mennyben á kent Angyalok, és á meg dicsöült kentek. Még pedig úgy, hogy az Istent mindenekben, valamellyeket az ö Tanátsa szerint tselekesik, szivünk, magaztaljuk, és dicsöitik. Ezért mondatik á Mennyei Kentek és Seregek felöl, hogy állanak az Isten Széke előtt, és polgálnak ö néki éjjel és nappal az ö Templomában. Jel. 7:15.

De valljon tselekedhetik é az Emberek az Istennek Akaratját, úgy itt é Földön, mint á Mennyei kentek az Égben? Fel. Nem; Mert még á leg kentebb Emberekben is sok erötelenséget vagynak é Földön. Jak. 3:2. Miért mondja

Miért mondja tehát á Krisztus: Légyen meg á te Akaratod, mint Mennyben, úgy itt é Földön is. Fel. Ezzel á Mennyei Kentetet Például teszi előttünk, hogy mi azokra Buzgóságokat, Törekedésseggeket, és Állhatatosságokat az Isten Akaratjának tselekedésében, valamennyire tartozunk az Isten Kegyelme által lehetséges, minden tehetségünkel igyekezzünk követni, úgy hogy mi is tselekedjük: (1.) Az Istennek egész Akaratját nem választyán ki abból, á mi minékünk tetszik, egyebeket pedig, kiváltképpen mellyek á mi bűnös indulatinkal ellenkeznek oda hagyván. Sólt. 119:128. (2.) Hogy tselekedjük az Isten Akaratját buzgósággal és korgalmatossággal. Róm. 12:11. (3.) Tselekedjük azt örömmel és gyönyörködéssel. (4.) Tselekedjük azt állhatatosan és meg-künés nélkül, kólgában á mi Istenünknek kentségben és igasságban, á mi életünknek minden idejében. Luk. 1:74,75.

Ezt á Kérést magyarázza á Catechésis á 124. Kérdésben így kólván: Légyen meg &c. Melly Kérdés szerint háromfele Kegyelmet kérünk, Az első Kegyelem az, hogy az Isten adgyon

adgyon Kegyelmet, hogy á mi tulajdon Akaratunkat meg-tagadjuk. Á mellyek akkor lésben, mikor á mi bünös Természetünknek Akaratját nem kivánjuk, sem nem tselekszük. Mellyet Idvezitö Urunk magunk meg-tagadásának nevez. Mát. 16: 24. Nemis Kinétlül: Mert ellenkezik az Istennek szent Akaratjával, á mi Akaratunk, á mellyet soha nem tselekedhetünk, hanemha meg-tagadjuk elsöben á mi tulajdon gonosz Akaratunkat és az ellen hartzolunk. Róm. 8: 7. Á Testnek bölcsessége ellensége az Istennek. Ákért könyörögj Dávid á 119: Sólt. 36, 37. V. Hajtsad az én szivemet á te Parantsolatidhoz, és ne engedjed hajlani á tehetetlenségre. Fordits el az én szemeimet, hogy ne lássanak hijjábavalóságot.

Á Második Kegyelem az, hogy az Isten Akaratjának lésben és minden zugolódás nélkül engedjünk.

Á Harmadik Kegyelem az, hogy minden dolgunk á miénkünk parantsoltatott dologban, Ekkí Körülünk á maga Tiszti- és Hivataljában, mellyben az Isten helyheztette ötet, hiven és vigan el-járjunk. Miképpen az Angyalok tselekesznek az Egben. Sólt. 103: 20, 21.

Tehát az olly

Tehát az olyan Hitő Lélek, á Ki ezt igazán Éri: Légyen meg á te Akaratod, mint Mennyben, úgy itt é Földönis. olyan állapotban vagyon, hogy az Istennek örökkévaló végezésére nézve, mint az Istennek illy nagy Kegyelmére méltóztatott Fia (: Lég:) á maga tellyes meg-tagadásával alája adja magát, az illyen nagy Kent és Bölts Kegyelmes Istenének és Atyjának jótetszésének és Akaratjának, semmi képben nem kivánván, hogy másképpen légyen á dolog, hanem á mint Isten tselekszik és rendelte.

Alázatosságra.

Oh De melly sokan Éri ki Fájdalmal: Légyen meg á te Akaratod, mint Mennyben, úgy itt é Földönis. holott semmit kevesebbé nem kivánnak, semmen tselekedni, mint Kintén az Istennek Akaratját. Mert á Ki ezt Éri: Légyen meg á te Akaratod, aroulban nem iggyeli az Istennek Akaratját minden erejével és tehetségével tselekedni, az olyan nem Engedő, hanem tsufolja az Istent. Példának okáért á Sarával, á Ki saját fándokkal tsiszátalanságban él, valahánykor ezt Éri: Légyen meg &c.

mert

Mert ez az Isten Akaratja az mondja K.
Pál Apól. 1. Thess. 4: 3, 4. á ti meg szentelke-
tések, hogy meg óltalmazzátok magá-
tokat á Paráznaságtól, és tudja mindenikt
közzülök az ö maga Edényét szentségben
és tiszteségben. Mint á Paráznа, á Kiknek
Kándékkal tisztátalanságban él, valmerö-
képpen ellenében tészi magát az Istennek
Szent Akaratjának. Vallyon hát nem
Isten tréfolásá ez? így vagyon dolgok
egyéb bünösöknek is, á kik így véleznek
magok felöll, mások-élöttis úgy mutatják,
hogy ök tudgyák az Isten Akaratját, de
nem jól tselekésznek

Ha azért K. Ember, ez á te Kivánságod
Eletes Kivánsága: Mennyei Atyám legyen
meg á te Akaratod mint Mennyben így itt &c.
igyekezzed naponként valósággal tsele-
kedni, á mit könyörgésedben kérsz. Add
alá magadat minden tsendességgel á te
Mennyei Atyád Akaratjának, vezérlésének,
igazgatásának. Mert ez anyit tészen mintha
ezt mondanád: Mennyei Atyám nem ki-
vánom én hogy így legyen az én dolgom,
mint á Test és á Vér örömest akarná, hanem

hanem úgy, á miképpen néked tetik, és á
miképpen ditsőséges á te Nevednek, nékem is
hasznos és idvessséges. Mikor te réád, vagy á
tiéidre, azon kent Akaratja szerint ez vagy
amaz Keresztet, Betegséget, Szükséget, nyo-
morúságot bocsát á te Mennyei Atyád, végyed
azt Fiúi engedelmességgel és hálaadással
mintegy á te Mennyei Atyádnak kezéből.

Így lészen oktán hogy még á kedvünk ellen
való dolgokban is, az Istennek Akaratjára
bizván magunkat, meg-jelenti az Ur Jésus
magát minékünk, és meg szerzi mindazokat
valamelyek nékünk ez életben szükségesek,
az örök életben pedig idvessségesek és ditső-
ségesek légyenek. Ámen.

LVI. Catechesisi Tanitás.

I. Ur Naphoz tartoró 125. Kérdés szerint.

Textus. Máté. 6: 11. Adgyad mi minden napi kenyerünket adnegminékünk ma.

Exordium: Nevezetes volta az Egyiptombéliek között egy Ifijúnak kifestett képe, egyik kezében búzaföt, a másikban pedig pohár bort tartóttt, és a nyárat ~~és őszt~~ mellé már vólt fűzva, ~~és festődött~~: Az olyan Ember bátran és szendeszen alhatik a' kinek kenyere és bora vagyon, melly az életnek táplálájára elégséges; boldogoknak állitván azokat a' kiknek annyi elegyek vagyon a' mellyel magokat naprol napra táplálhatják. Ezt a kivánságot akarván a' mi Tanitó Mesterünk az Ur Jesus nekünk előtökben adni, azt parantsolja hogy kérjük a' mi Mennyei Atyánkat könyörgésünkben illyetén képpen: A' mi minden napi kenyerünket adnegminékünk ma.

Melly Szent Letzének magyarázatjában illyen rendel megyek elö.

I. Kéllöl a kivánt dologrol, a' mi minden napi kenyerünkről.

II. A' kérésről, hogy a Mennyei Atya adja meg minden napon ezt a mit kérünk.

I. Tehát kérünk minden napon a' mi Mennyei Atyánktól minden jókkal kivöltkezö szükségünktől illetendöket.

és igen gyönyörüséges példáratsza

tá kivánsz

mellyel is azt jelentették hogy

azokat a' kik mindenek elégsza gyon, hanem

hogy azért kéri az Emberek közzül jólétes igazán azt az, ki nek élhessen, megadatván azt h. a' Testi táplálásra és szerelem meg kivánsó szükségesek jóknélkül semmiképpen nem lehet azért a mi Tanitó Mesterünk a Krisus kéri azt a mit vagyis és azt adjon közben hozzá letsen szükségesek kivántatós jótat kérjük

I. Á'mi az Elsőt néni. Az Embernek Életi-
képpen való eledele á Kenyér, mellyről á
tenniészet soha meg nem tsömörölhetik. Azért
itt á Kenyéren, nem értetik az Életnek Kenyere á Krisztus Jézus, nem Lelki kenyér nemis
az Istennek Beszéde vagy á Lelki jók, és ajándékok, mert arrólért á több Keréseben Könyörgünk, és kérgetünk, hanem értetik
itt á Testi kenyér, mellyel táplaltatik az
Embernek Teste ez életre. Kötödeu elő
adván, értetnek itt minden Testi szükséges
Dolgok, minémüek az egesség, étel, ital,
öltözet, mind á magános mind á közönséges békesség, á Hazának nyugodalmas
és jó állapotja. Egy szóval mind az valamiénkül az Ember szükölködik. Ezt világosítya á Catechésis á 125. Kérdésben igy szólvá.
Á'mi mindennapi &c. Lége totum Responsionem

Ezeket az említett dolgokat pedig nem
tsak azért foglalja bé Isteriső Imánk á Kenyérnek nevezetében, hogy á kenyér legfőbb és
kiváltképpen való á Testi életre tartozó szükséges dolgok között, hanem azértis hogy ezzel, á magunk szükségünkről való meg-elégedésre tanitana bennünket, hogy á szükségben felett valo tola közönséges és Testi dolgokban való gyönyörködést ne kivánnók. 1. Tim. 6. 8. Hanem ha

Ha eledelünk és ruházatunk vagyon, azokkal
meg-elégedjünk. 1. Tim. 6. 8.

Ezt á Kenyeret nevezi á Krisztus mi Kenyerünknek. (1.) Azért: Mert minékünk Hitünknek nem csak Emberi Társaságbéli (:Civilis:) jussunk vagyon ahoz á Kenyérhez, mint á Hitetlenekhez, hanem Lelki és Szent jussunk is á Krisztus által, mellyet Ádámban el-vesztettünk vala. 1. Kór. 3: 21, 23. Mindenek tiéitek, ti pedig á Krisztuséi vagytok, á Krisztus pedig az Istené. (2.) Azért: Mert tisztességes Hivatalban, igaz úton és módon kell Keresnünk azt á Kenyeret. 1. Mós. 3: 19. Á te orczádnak verejtékével egyed á te Kenyeredet. (3.) Azért: Mert á mi Felebarátunkatis kell szépeltetni abból á Kenyérből. Esa. 58: 7. Az éhezőnek meg-fogd á te Kenyeredet.

Hogy pedig á Krisztus így tanit bennünket Kérnünk: Add meg. Ezzel á mindenható Istennek Kútfejére, az Ő és á mi Mennyei Atyánkra akar bennünket igazitani, á. Ki egyedül adhat, ádis minékünk Kenyeret. Ezt á Kenyeret adja á mi Mennyei Atyánk minékünk. (1.) Mikor azt á Földből tsezemti. Zolt. 104: 14. Tsezemti füvet á barmoknak, és füvet az Embereknek, hazudva, hogy eledelt vegyenek á földből. (2.) Mikor meg áldja az eledelt

az Eledelt, hogy az á mi táplálkozásunkra
és egésségünkre kolgáljon. Hagg. 1: 5, 6. 3. Mós.
26: 26. (3.) Mikor meg-áldja á mi munkánkat,
mellyel Kenyerünket keressük. Péld. 10: 22.
Az Urnak áldása gazdagit meg. (4.) Mikor
Kegyelmet ád, hogy bú és sok gond nélkül,
vidam és rendes kivel chessük á mi Ke-
nyerünket. Préd. 5: 17. És minthogy mind-
nyájon egy Atyának fiai vagyunk azért
mindnyájon Könyörögnünk kell egymásért,
Filip. 2: 4. Ne nézze kiki tsak az ö maga
hasznát, hanem minden egyebeknek has-
noratis nézze.

II. Másodszor szóllok á Kérésről, hogy á
Mennyei Atyá adja meg minden napon
ert á mit kérünk, tudnillik á mi minden-
napi Kenyerünket. Ha már ert á Kérést
vagy á minden napi Kenyérért való Kö-
nyörgést, á mi Idveritönknek értelme szerint
igazán akarjuk mondani, kürség hogy,
Mennyei indulatu és sok dicsöséges so-
tsoleredetekkel fel-éresztett kivel mond-
juk. Mert minthogy á hivö Embernek nem
tsak kive, hanem Testis vagyon, mellyel
az ö Istenének szólgál, erokáért kivánja
hogy annak kürséges eledele és öltözete
legyen

…láltatásunkra …
… Hagg. 1:5,6. 3. Mós…
… á'mi munkánkat …
… ség. Péld. 10:22.
… neg. (4.) Mikor
… k gond nélkül,
… ességünk á'mi Ke-
… mintsem hogy mind-
… gynek aránt
… k Isten egymásért,
… ak az ö maga
… ubeliek kaf-

… éről, hogy á
… nden napon
… k á'mi minden-
… ert á Kérést
… ért való Kö-
… k értelme szerint
… ségünk hogy,
… itőségeg jö-
… tett kivel mond-
… Emberek nem
… vagyon, mellyel
… áért kívánja
… le és öltözete
… legyen

légyen, hogy annál szabadosabban kolgál-
hasson az ö Istenének. (1.) Meg esmeri magát
elégtelennek lenni, az ö szükséges eledelének
meg-szerzésére, és meg valja, hogy az is
az ö Mennyei Attya adhatja és adjais
öneki. (2.) Ugy járúl az ö Mennyei Attya
eleibe, mint Kegény és méltatlan Kólonus,
á kinek semmi egyebe nintsen, hanem
á mit az ö kegyelmes Istenének Kezéből el-
vésen; alázatossággal kér tsak egy falat
Kenyeretis ezt mondván: Mennyei Atyám,
add meg az én mindennapi kenyeremet.
(3.) Mivel tsak egy falat Kenyérre is mél-
tatlannak esmeri önmön magát, meg-
elégszik azért annal á mit az Isten néki ád,
és nem á szükségtelen való
bőségre, hanem
á szükségre valókat kéri. (4.) Mivel jól tudja,
hogy ez az Istennek akaratja és rendelése,
hogy az ö kenyerét szorgalmatos mun-
kájára adja meg ö nékie, annak okáért
hívségesen munkálkodik abban á hiva-
talban, mellyben az Isten helyheztette őtet.
(5.) Á'mit pedig ád az Isten ö néki hálaadó
szivel meg-köszöni, jól tudván, hogy ö nem
méltó arra, és hogy az, á mit az ö Mennyei
Attya ád, leg jobb ö nékie, akár kevés, akár sok légyen az.
(6.) Ha

† és á kerfelett valóknál

(6.) Ha az Isten á kűlsőségeseknél többet adott néki, kész és hajlandó azt másokkal is-vált á Jézus á Jézus Krisztusnak kűlöl-ködő Tagjaival közölni. Mát. 20: 34. nem kíván zsákra szakasztani, hanem őcsül hogy az Isten annyit adott néki, hogy másoknak is adhasson belőlle. Óhtogat és adakozik á szegényeknek. Sólt. 112: 9 †

Alamizsnálkodás.

Minden erőből immáron Ennyen által láthattyuk, hogy az Istennek Fia mintegy megnyittya mennyünk az Egeknek kapuját, hogy azon bémenvén térjünk ez életre meg, ígyen váltató kűlsőséges jókat, és hogy szabados menetelünk lehessen az Istenhez, mint jól-tévő Atyánkhoz, á ki nem csak teremtette é Világot, hánem azt is parantsolta és javallotta, hogy minden kűlsőséges jókat egész bizodalommal vágyunk az ő inségen való kegyelmiéből. Oh de melly keveszen vagyunk á kik igaz-án kérhetnék: Ád meg á mi kenyerünket. Nem kérhetik ezt igaz-án (a.) Á Hevertők, kik nem akarnak dolgozni, kik nem az ő tulajdon, hanem á másokét ékik. Az illyenekre nézve azt

írja

azt irja Sz. Pál. 2. Thess. 3:12. Azokra kik
effelé, hagyjuk és kérjük őket a mi Urunk
Jézus Krisztusra, hogy csendességgel mun-
kálodván az ö tulajdon kenyeret egyék.
(b.) Nem kérhetik ezt a felett élezü külé,
ők ámit az ö maguktjaiknak megta-
karithatnának előtte. Az illyenek
nem csak a magok, hanem az ö Magyát-
jaik kenyerét is megékik, úgy hogy annak-
utánna kúldöttségre jutnak. Az illyé-
nekről mondja Sz. Pál. 1. Tim. 5:8. Ha valaki
az övéiről, és főképpen az ö Háza népéről
gondot nem visel, a hitet megtagadta,
és a hitetlennél alább való. (c.) Nem kér-
hetik ezt az Uzsorások és Halárdok, a kik
nem á magok, hanem az ö Felebarátyok
kenyerét-ékik, mellyet mindenféle
álnok mesterségek és praktikák által
el-huzniak vonnak tőlök. Az illyenekről
mondja Bölts Salamon. Péld. 4:17. Isten-
telenségnek kenyerével élnek, és min-
denemü erőszaktételnek borát isszák.

Melly kenyeret kérhetik igaz[án]: Add meg
á mi mindennapi Kenyerünket. Nem kérhetik

Nem Érhetik ezt az olljan Gondagok a
kik keresik a pénzt, és azzal be nem telnek
Azok sem Érhetik Ezeknek Sivek gyötrelmes
gondokkal tellyes: Ezek igy Szólnak: Mit
együnk, mit igyunk, mivel ruházkodjunk
Nem Érhetik ezt igazán az irigyek, Ezek az
Felebarátyoktól a Kenyeréts irigylik
bánják annak Szerentsés elömenetelét.
Gondolj meg hát K. Ember, melly sok
jókat vettél már a te Istenedtöl? Gondolj
meg melly nagy dolgokat igért tenéked,
és teis várjá ötölle: Hát miképpen
Ételedhetsz ha vallyon egész életedben
togyé adni Kenyeret? A'Ki arö Szent Fiát
néked ajándékorta, nem adé egy darab
Kenyeret? A'Ki arö Mennyei Országában
veret tégedet nem adé útra való Költséget?
Ha mikor Ételedö gondolatok Szárnyar-
nak a te Szivedböl, üdelarolat magadtol.
Munkádhoz jál fogalmatoson a te hiva-
talodban, mellyben az Isten állitott. Kövef-
jed azt arö hozzája való Szeretetböl. Ne
élj semmi hamis és tilalmas ekrözö-
kel. Könyörögj bungósságosan az Isten
áldásáért, vesséd minden gondaidat az Urra,
és ö néki gondja lészen te reád. Mert ez az
Istenél való bizodalmunk, hogy ö valamit
kérendünk arö akaratja szerint minket meghallgat.

Amen

LVII. Catechesisi Tanitás.

LI. Ur Napjához tartoró 126. Kérdés szerint.

Textus. Máté. 6: 12. És bocsáss meg minékünk á mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az oknak, á kik mi ellenünk vétkeznek.

Exodus. Régentén az Izrael Népének igen jeles Privilegiuma é vala, hogy az Isten ő honiájok igen közel vólna, és mintegy kompedjok vólna nékik. Deut. 4: 7. De ma az Uj Testamentomi Hiveknek sokkal nagyobb Privilegiumok ez, hogy á Krisus, á kit á régi ászonyok példádtanak, el-töcsötte á régi Ceremoniákat, és á Kegyelemnek fiékit tel állitván, ő maga meg tanitott bennünket, miképpen lehessen az Atyához közelitenünk, mert bizodalmot adott nékünk, hogy járulunk közelebb az Istenhez, és ő általa bűneinknek bocsánatját el nyerjük. Ert á kivánságot adja elönkben á maga leg szentségesebb Könyörgésében, á hollott azt tanit bennünket, hogy Fiui és Leányi módjával és egész bizodalommal á Kegyelemnek fiéki előtt meg-álván, á mi Atyánknak és Istenünknek igy könyörögjünk: És bocsáss meg minékünk á mi &c.

Mellyszentul

Melly Rent Letzének Magyarázatjában illyen rendel mégyek elö.

I. Kéllok A Bün botsánatnak Kéréséről.

II. Ennek á Kérésnek megerösitö okáról.

I. Á'mi az Elsöt nézi: Midön igy tanit bennünket Idvezitö Urunk Könyörögni: Botsáss meg nékünk á mi büneinket. Errel á Kéréssel akarta akart bennünket tanitani hogy á Bünöknek botsánatja Kintén olyan Kürjéges minéünk á Lelki Életre, valamint á Testi Kenyér á Testi életre és Kintén olly bizodalmasson Kell Kérnünk büneinknek botsánatját, valamint á mindennapi Kenyeret. Nevezi pedig á Krisus á Bünöket Adosságoknak, Luk. 11: 4. Mert á mi Büneink által adossá tettük magunkat, mind arohnak á büntetésnek el-fenvedésére és el-viselésére, valamelyekkel az Isten á Bünt megfenyegette. 5. Mós. 27: 26. ~~Midön tehát Jövendöltetnek~~ ~~nak tanitása szerint ez Könyörgés~~ Tehát erröl á Kérésről.

Mi Atyánk, bocsáss meg á mi büneinket, ~~ert~~ valjuk és bizonyitjuk á mi Mennyei Atyánk előtt hogy mi nem tsak adosok és nyavalyás bünösök vagyunk hanem hogy semmi erönk és tehetségünk sintsen arra

ezeknek az adósságoknak trak leg Elsőbb ré-
kinelis megfizetésére. Máté. 18: 24, 25. Annak-
okáért arra könyörgünk és esedezünk, hogy az
Isten engedjen el és bocsássa meg azokat.

Midőn tehát ezt mondjuk: Mi Atyánk, bo-
csáss meg a mi Büneinket. Akkor azt kérjük (1.)
Hogy az Isten a Jézus Krisztusnak drága Erdeméért
ne tulajdonitsa reánk a mi büneinket, ha-
nem az ő Kent Fiának Vérével töröljel
a mi adósságinkat, mintha soha semmivel
sem voltunk volna adósok. És ez a mit maga
igért az Isten. Esa. 43: 25. Én-tőlöm a te ál-
nokságidat én magamért, és a te büneidről
meg nem emlékezem. Melly dolgot ezekkel
az igékkel adja elő a Catechiſis: Minékünk
nyavalyás Bünösöknek minden mi büne-
inket, és azna büntre való hajlandóságot,
melly még mostanis bennünk vagyon a
Krisztusnak Vérében bünül ne tulajdonittad.
(2.) Azt kérjük, hogy az Isten ne büntessen meg
bennünket a mi büneinkért, a mint meg
érdemlenök. (3.) Hogy a mi büneinknek
bocsánatjáról tegyen bizonyoſtkát a mi
szivünkben. Sólt. 51. 9. és több xb. Moss meg
engemet izoppal, és meg tiſztúlok, moss meg
engemet és fejérb lészek a hónál.

II. Kötlet

II. Kéllők ennek á Kérésnek megerősítő okáról, melly ezen szókkal vétetik le á Lélekben: Miképpen mis megbocsátunk ellenünk vétetteknek. Holottis az Ellenünk vétőkön értetnek mind azok, valakik beszéddel vagy tselekedettel, Testünkben, Betüleikünkben vagy javainkban meg-sértettenek bennünket. Az illyeneknek meg kell bocsátanunk mindenekét á Vétkeket. Kol. 3:13. El tűrjétek egymást és megengedjétek egymásnak, ha valakinek valaki ellen panasza va vólna. Á' rajtunk tett bosszúságtételért ne kívánjunk bosszút állani, á gonoszt gonosszal aszszá fizetni. 1. Pét. 3:9. Hanem á mi ellenünk vétőknek minden jókat kívánjunk: az ő meg-téréséért és megjobbulásáért buzgóságosan könyörögjünk, Máté. 5:44. szeressétek ellenségeiteket áldjátok azokat á kik titeket átkoznak jól tégyetek azokkal á kik titeket gyülölnek és imádkozzatok azokért, á kik titeket háborgatnak.

Már ennek á megbocsátásnak illyen bizonyitása arra kötelez bennünket, hogy á mi Ellenünk vétőknek, akár kik tégyenek azok, minden ellenünk való vétkeket, akár mellyneivel nevezendők tégyenek, tellyes és tökéletes szivel megbocsássuk. Itt azért meg

Itt azért meg kell azt jegyeznünk, hogy
midőn á szent Dávid á 35. és 109. Sóltárokban
azon kéri az Istent, hogy ne botrásszon meg az ő
Ellenségeinek bűneiket: Ezekben á Sóltárokban
Prófétziai Lélekkel jövendöli Dávid, ezeknek,
mint az Istennek meg-jobbíthatatlan ellen-
ségeinek igaz büntetésöket. de minden sze-
mélly szerént való gyülölség és bosszú állás-
nak kívánása nélkül. Tehát az olyan hívő
Ember, á ki ezt á Krisztust igazán mondja el;
Botrásd meg nékünk á mi bűneinket, miképpen &.
(1.) Meg-esmeri annak magát találtatni és ezáz-
honatot érdemlő Bűnösnek lenni. (2.) Meg-
esmeri azt is, hogy az Isten azt végtelenül
irgalmasságának gazdagsága szerint, ezt
és hajlandó minden ő Bűneinek megbotrá-
tására á Krisztus Érdeméért. (3.) Minden
maga igazságának tellyes meg-tagadásá-
val, járúl az Isten Kegyelmének Királyi
Széki eleibe, könyörög, fóhájtodik, és esedezik
á Jésus Krisztus Nevében, hogy az Isten az ő
sok és nagy bűneit botrásszon meg, és azzal
az ő Szívében tellyes vigasztalással tegye
bizonyossá. Sőt azértis könyörög, hogy
az Isten az ő Felebarátyának bűneitis
botrásszon meg. És oktan ebből azt á következés

hozza ki

hozza ki, hogy minden ö büneit sokkal inkább meg-bossátja nézi az ö Mennyei Atyja.

Tudomány.

Valaki igazán és Kivesszerint meg bossátja az ö Felebarátyának minden ö ellene tet-tekedett vétkeit, az Istenis meg bossátja annak az ö bünеit.

Igasságra é Tudománynak mind egy, az az én Lételem. Ora pedig a Tudománynak ez: Mert az Isten hív és igaz, ki meg bossátja né-künk minden bünеinket, és meg tisztit minket minden hamisságtól.

Szent Pál Apostolis azt az Embert mondja Boldognak, a kinek meg-bossáttatik az ö hamisságа, és a kinek el-fedeztetik az ö bünök. Rom. 4: 7, 8.

De mégis igen sok Emberek vagynak gyü-lölséggel tellyesek, Meg békélhetetlenek, a kik az ö Felebarátyoktól vett boksusság-tételekre való Haragot, Mérgességet, egész estendőig fiveken viselik, holott vagyon ezek, nem irtoznak minden nap azt bizo-nyitani az Isten előtt, hogy az ö ellenek vétkeknek megengednek ezt mondván: Bossáss meg a mi vétkeinket, miképpen mi is meg-bossátunk a mi ellenünk

Vétők

vétőknek. Azomban ingyen sem tselekszik.
Oh Boldogtalan Emberek! Mert ha á Bün
bottránatért alázatosson és buzgóságoson nem
könyörögnek, miképpen bottrátana meg
az Isten nékiek? Ha pedig az ö Büneik
meg nem bottráttatnak, nyávalyájok
és boldogtalanok tészik mindörökön
örökké. Ha azért Ember, igazán kivánsz
Bün bottránatot nyerni, tselekedd é Két
dolgot: (1.) Könyörögj buzgóságoson bü-
neidnek bottránatjáért. (2.) Bottáss-
meg á te ellened vétőnek, á miképpen
kivánod hogy az Isten bottrássson megtenéled.
Mert á hol á Bünnek bottránatja vagyon,
ott vagyon á Békesség, Örön és á Lélekne
Vigasztalása. Ugy néni az olyan hivö Ember
az Istent, mint az ö Fiának vére által
ö hozzája meg-engesztelttetett Istenét és
Atyját, á ki ezt mondja ö néki: Bizál
Fiam (i. Leányom:) meg-bottráttattatnak te
büneid. Látja Hitnek általa minden ö büneit
az Isten Bárányának vállain lenni, á ki
elvészi á Világnak büneit. Ján. 1: 29. Látja
az ö Jésussának meg-nyittatott oldalát, az ö
vérrel fojó sirét, és annak látása minden
büneit el-feledtetvén véle, örömében igy kiáltsa fel:

Rezetted

Kerestett engemet á Krisus és megmosott
az õ Vérével az én büneimből. Jel. 1:5. Ezzi azõ
Szivében á kent Lélekner vigasztalásával tellyes
tanubizonyságát, hogy semmi kárhoztatása
nintsen már õ néki, mivelhogy á Krisus
Jésusban vagyon. Róm. 8:1.

Látjátok K. Halgatóim melly nagy légyen
annak bóldogságok, á kinek bünein meg-
botrásáttatik. Ha azért, teis K. Ember á te
bünéidnek botrányát meg nyerni kivánod,
Ebredj meg, valo-meg, és fizesd-meg á te bü-
néidet Isten szerint való igaz szomorúsaggal.
Gyülöld-meg, és hadd-el annak. Járúlj az Isten-
hez, mint á Krisus által meg engesztelteték
Atyádhoz. Fujs igaz Hitnek által a az Ur Jé-
sushoz. Add magadat szorgalmatoson az
ujjabb bünödről. És ha tanubizonyságot
tészen á te szived á K. Lélek által, hogy az Isten
á te sok és nagy bünéidet meg botsátotta,
és el-engedte. Lelkemet fel Lelkedet á há-
lá-adásra, és mondjad ezt Dáviddal: Áldjad
én Lelkem az Urat, és el ne felejtsed el sem-
mi jó tétemenyeiről. Ki meg Engyelmez
minden te bünéidnek, meg-gyógyitja minden
betegségidet. Az õ Engyelmessegével és irgal-
masságával meg koronáz tégedet. Ámen.

LVIII. Catechesisi Tanitás.

LII. Ur Napjához tartozó 127. Kérdés szerint.

Textus. Máté. 6: 13. És ne vigy minket á kisértetben; de szabadits meg minket á gonosztól.

Exordium. Midön á nyavalyás és beteges Ember olyan Orvosságokkal él, á melly által fijjos nyavalyájából fel-gyogyul, és aztán egy bizonyos idejig Dietat nem tart, ételben italban, és á dolgozás közbenis magát nem mérsékli, az olyan Ember az előbbeni betegségénél fullyosabb és terhesebb betegségben esik. Olvassuk. Ján. 5: 14. Hogy midön az Ur Kristus, mint Fö Orvos Doctor, ama 38. Esztendei beteget meg gyogyitotta vólna, aztán egy idö várakozva találá ötet á Templomban, és monda nékie: Imé meg-gyógyultál, többé ne vétkezzél, hogy gonoszabbúl ne légyen dolog. Igy vagyon dolga az ö büneitöl meg szabadult, és meg igazitatott Embernek, mert midön az Ur Istennek Izrael házával és á Juda házával uj szövetséget kötött vólna, á többek között ezt igérá nékik: Kegyelmes leszek az ö álnokságoknak, és az ö büneikröl és hamisságokról többé meg nem emlékezem. Sid. 8: 12.

Igy kiált

Így szinten az Ur Jésus, az ő benne hivőket
bizonyossokká akarván tenni, az ő bűneik-
nek meg-bocsáttatása felöll, hogy előbbeni
bűnökre vissza ne térhessenek, azt Commen-
dálja és javallya, hogy bűnöknek meg bocsá-
tása után, így tovább ne tsörögjenek: Ne vigy minket
a kisértetben; de szabadits meg minden gonosztól.

Melly szent Leczkének Magyarázatyában
két dolog tétetik fel.

I. Első a Kisértet

II. Második a gonosztól való meg-szabadulás.

~~I. Azt az Elsőt nézi. Minthogy a Kisértet sok~~
~~féle szokott lenni, ezértsemmel sem önthatni~~
~~sokat. Melyek közöt (1.) A Test. (2.) a Világ.~~
~~(3.) a Sátán, avagy az Ördög.~~

I. Azt az Elsőt nézi. A Kisértetek kétfélék,
úgymint jók és gonoszok. Kisértetek. vagynak
jó kisértetek a'jora, mellyek Istentől szár-
maznak, mint mikor valamelly külö-
nös parantsolat által, minémüt adott
vala Ábrahámnak, vagy valamelly jónak
tselekedésére elő fordúló Akalmatosság
által, vagy valamelly nyomorusság, be-
tegség, és Kereszt által, a mi Hitünket,
szeretetünket, Reménységünket, Bé-
kességes tűrésünket próbálja ha erősek
vagy erő

vagy erötelenek. Mert Ábrahámis nem
tudá minémüu erös Hit és Istenben való
Élök engedelmesség légyen ö benne, mig nem
az Isten azt parantsolá néki, hogy áldozná
meg az ö Fiát Izsákot. Szent Péter pedig in-
gyen sem gondolta magafelöll, hogy olyan
erötelen légyen, mig próbára Ki nem tétetett.
A' gonosz Kisérteteket pedig minthogy sorfelét
kortanak lenni, azért annak szerzö oraiis
sorak, (1.) A' Sátán, (2.) é Világ (3.) á mi Testünk.

(1.) Kiséri á Sátán az Embereket gonoszra,
mikor ingerli öket á bünre. Néha Világosság-
nak Angyalává változtatván magát 2. Kor.
11:14. maga felöll való jó gondolatokat sugall
az Emberbe, hogy ö hiuö, tegyes, Istennek Fia,
hogy igy Testi bátorságba és gondolatlan-
ságba taszitsa ötet. Néha mint hizelkedö
Délila, tedves és az Embernek tempera-
mentumához (: természetihez :) intézetett
alkalmatosságokat vét eleibe á Bünre,
Mint Absánnak egy Babiloniai Palástot,
Dávidnak á szép ábrázatú Bethsabét. Ki-
váltképpen á vakmerö Emberekben sokott
hatalmason tsalárdi, Efés. 2:2. Kiket
munkálodni,

fogva

fogva tart az ő akaratja szerint. 2. Tim. 2:
26. Elméjeket meg vakítja. 2. Kor. 4:4. Gonosz
gondolatokat önt szívekbe, mint Judásnak,
Ján. 13:2. Ananiásnak. Csel. 5:3. De itt meg
kell azt jegyezni, hogy jóllehet a Sátán
külömb külömbféle módon indgatja tá-
logatja, és kísértheti az Embernek Ál-
ratját, de nyugtán csak nem hajthatja mi-
ránkot, oda a hova akarja. Egyedül az Isten
kitekintése ámi szívünket, a hajtja
az Embernek szívét oda a hova akarja.
Péld. 21:1.

(2.) Kifért bennünket é Világ, azaz, é
világban lévő gonosz Emberek, (1.) Hamis
és dögleletes Tudománnyával. Mát. 24:24.
Támadnak hamis Krisztusok és hamis Pró-
fétát, és tésznek nagy jeleket és csudákat,
annyira hogy el-hitetnék ha lehetne a Vá-
lasztottakat is. 2. Pét. 3:17. (2.) A gonosz
és botránkoztató Példák által, nem egye
bet látnak és hallanak, mivelünk, hanem
bűnöket és botránkozásokat. (3.) Édes
és fines igéretekkel, a Testnek kíván-
ságival, a Szemeknek bujálkodásival,
és az Életnek kevélységével kínálván
bennünket. (4.) Ha pedig nem akarunk

vétsek

szépségünk az ő hasonlatán szeleredetében
<u>olyankor szidalmaz, gyalól, és ütöz bennünket. 1. Pét. 4:4.</u>

(3.) Hijért bennünket a gonoszra, a' mi
sajdon Testünk, avagy a' mi Természetivel
szerzésünk és indulatunk. Mikor az ő gonosz
kivánságinak végben vitelére izgat bennünket.
És ez olyan ellenség, a' melly leg inkább
és leg veszedelmesebben hijért, mellyről
azt mondja a szent Apostol. Jak. 1: 13, 14. senki,
<u>mikor kisértetik ne mondja: az Istentől</u>
<u>kisértetem, mert az Istent gonoszságokkal</u>
<u>nem kisértethetik, és senkit nem kisért.</u>
<u>Minden Ember pedig kisértetik, mikor az ő</u>
<u>saját kivánságától el vonattatik és</u>
<u>meg-csalattatik.</u>

Már ezekre az elő számlált gonosz ki-
sértetekre nézve, arra kérjük az Istent ne
vigyen bennünket azokban a kisértetekbe,
ne engedje a' mi ellenségeinknek, hogy
az elő számlált módok szerint kisérthessenek
bennünket. ha pedig ez képen az Istennek
akaratja, hogy azok által meg kisértessünk,
legyen velünk a Kisértetekben az ő segé-
delmével, hogy azokat meg győzhessük.
Ésés. 3: 14, 16. Ezekért meg hajtom térdeimet
a' mi Urunk Jésus Krisztus Atyja előtt, hogy adja meg
nékek az ő gazdag dicsőségéért, hogy álhatatosan

erősödjek

erõsödjetek meg arõ Lelke által a belsõ Emberben.

II. Második fel tett dolog a Lelkének Magyarázattyában, á gonoszról való megszabadulás. A'mellyért az Úri imádságban így Könyörgünk: de szabadits meg minket á gonosztól. Melly szavaiban az Idvezitõ Úr Jézus azt parantsolja és javalja minékünk hogy Jézjünk segedelmet á'mi Atyánktól Istenünktõl, minden gonosz Kisértetek-ellen, és így oltalmat az ördög, é Világ, és á'mi tulajdon Testünk, mint meg annyi gonoszok bennünket nem ostromolnak 's nem kisértenek. A' Sátántól-és az õrült Lárhoraktól megszabadúlunk, melly minden kisértetek közõtt legnagyobb kinokra lépkedõ arcokat á Lélek á Sátánra alá szállanak.

Meg szabadit pedig az Isten bennünket ez életben a gonosztól, mikor attól megõrizi. Ján. 17:15. vagy pedig, mikor minden gonoszokat meggyõzésére elégséges erõvel fel-öltöztet. Ez élet után, mikor a bölcs halál által minden gonosztól szõrészletesen meg-szabadit, és ama nagy Napon Testünket a'sirnak porcsából ki hozza, és mind Testünket, mind Lelkünket a'szõrészletes Boldogságnak birtokára bé viszi.

Tudomány

belső Emberben
etének
l való meg-
nságban
eg minket

reitő Ur
minékünk
ánktól Jóté-
ter-ellen,
és a mi tu-
i gonosz-
s nem Ejté-
horattól meg-
ijértetek
ewardnak

műnket er
l meg-őrizi.
nden gono-
es erővel
ztos a bolog
l tőlünk el-
apon Testün
va és mind
-Életes
ki.

Tudomány

Tudomány.

Minden Keresztény Ember fél a Ki-
vétettől, és minden gonosztól meg
szabadúlni kíván. Veritas in Texu.

Ha pedig a Tudományra kér: Mert az olyan hívő Emberben, a kit a Kéréstigazán mondjael, igaz Kirbeli Kívánság vagyon ő benne arra, hogy az ő Kent és Kegyelmes Istenét és Atyát, a Ki önéki minden bűneit kegyelmesen meg bocsátotta, ujjabb bűnökkel meg ne bántsa. De mivel jól ésméri a maga Erőtelenségét, és minthogy a Sátánnak, é Világnak, és a maga tulajdon Testének ennyi sok Kisértetei Körűlvétetnek, a kik őtet minden úton-és módon a bűnben ejteni igyekeznek: Azért fohajkodik az ő Menynyei Atyjához, annak Könyörög és esedezik, hogy ereknek az Ellenségeknek, ne engedje őtet Kisérteni. Ha pedig az ő Hitének és Bé-kességes-türésének meg próbálására nézve, ezeknek meg kellett lenni, ne hagyja el őtet a Kisértetben, hanem erősítse meg az ő Kegyelmével és Erejével, hogy az által ezen ő Ellenségeit, és azoknak Kisértetit meg-győzhesse.

Alkalmatosság.

Hitesd el magadtal, hogy kasonló vagy á gyenge Gyermekhez á kiaromal el esik, mihejt az Édes Anya kézen fogva nem tartja. Jól tudtad ezt á Dávid, azért könyörgött ekképpen: Ne parantsolatidat megörizem, ne hagyj el engemet soha. Solt. 119: 8.

Nézd meg magadat arczáin ezekben Dávid parázsnaságát Józsefvilági Barátiga, Erőtlen feltámadását K. Péter esetének tükörében. Gondold meg: Hogy ha ezek az erős Férfiak ezek, hát tenéked mint lépten dolgod hagz Isten Kegyelmed minden haborkerei sínte len nem támogatnak téged. Mirgoda tehát sűlyedtél mint sűlyedtél, arathoz ragaszkodjál az alázatos Könyörgés által. Továbbá:

Alkalmaztatás:

Valyon nem ezt Ellenei minyájunknak bingó Könyörgéssel kérnünk és kívánnunk? Mi Atyánk ne vigy minket á Kisértetbe, de szabadits meg minket á gonosztól. Oh de melly sokan vagynak, á kik azt kérik, hogy az Isten ne vigye őket á kisértetbe, azonban szántszándékkal vetik magokat bele je. Azt kérik ne engedje az Isten az ördögtől kisértetni őket, azonban szántszándékkal annak szolgálnak. Azt kérik, ne hagyja az Isten őket kisértetni é Világtól, azonban é Világot keresik, és annak élete szerint járnak. Azt kérik ne hagyja az Isten őket kisértetni az ő tulajdon Testektől, azonban éjjel nappal arrol gondolkodnak, miképpen vigyék végbe á Testnek kivánságit.

De te Kegyes Lélek ne igy tselekedjél, hanem élj á Lélednek fegyverével az Isten Beszédével, meg látod hogy á Sátán kisértéseinek minden töreit el ragadod vele. Mát. 4:4. Harczolj é Világ ellen, ellenáld meg annak szörnyű tzudalmasságát és semmiségét, igy nem tudat tarod el ólly könnyen az ő tudalan igéretei által. Harczolj á te tulajdon Tested ellen, á melly á te veszedelmessebb ellenséged. Ne adj hejt az ő kivánságinak, mellyek á te szivedben származnak, hogy bűnt ne szűljenek. Harczolj végtelen fel szeretelmes Isteneden minden fegyverét hogy meg álhassatok az Ördögnek minden álnokságai ellen, és minden jót végbe vihessetek meg álhassatok.

LIX. Catecheſiſi Tanitás.

LII. Ur Napjához tartoró 128, 129. Kérdéſenis.

Textus. Mát. 6:13. Mert tiéd az Orſzág,
á hatalom, és á ditsőſſég mind örökké. Amen.

Ama Világi Ditsőſſéggel fényliö, de ágo-
ſtóban meg átalkodott Kiriü régi Római
Pogány Imperator Maximinus, még az
igaz Isten felettis tiſteltetni vala magát mind
addig, mig á Mennyéli Isten önnön magát
ditsőſſégeſebnek és hatalmaſabb Királynak
lenni meg mutatá. Mert midön egyſzer
Maximinus, Licinius Imperator ellen
Hadi Sereget kiſitte, vélle meg-ütközék
melly Viadalban, midön ſemlélné, egyſzerſmind
á Mennyei Királynak ellene fel gerjedett
haragját, máſſfelöll Licinius által eſett
kenyes megverettetéſét, á maga Nélkö-
ſégát és ditsőſſégét meg tagadván, végre
á Mennyei Királyt kezdé ditsöitteni, ~~és~~
~~egyedül~~ mert eſzében vette, hogy á tellyes
hatalommal uralkodó Isten az, á kiért mon-
dotta maga felöll: Én magamra megeſküdtem, ki ment az én
hogy minden térd énnékem hajoljon meg, és
minden nyelv én reám eſküdjék. Ezt mondják
én felöllem, tsak az Urban vagyon minden
igaſſág és erö. Eſa. 45, 23, 24. Ezt adja elönkben

Kámból az igaſſág kifele, és meg nem talál ſzik

Ezt adja elönkben az Ur Kristus á maga leg
kentsségesebb Könyörgésinek végezetin ígyszól
ván: Mert tied az Orszag, á hatalom, á ditsőssegh
Melly szent Letzkének Magyarázattyában
két dolgot jegyezünk meg.
I. Azokat az okokat mellyek a Könyörgésnek
meg-hallgatására kűlsségesek.
II. Lássuk meg, mit tészen ez az igétske Amen

I. Á mi az Elsőt nézi. Három okok vadnak
mellyek á Könyörgésnek meghallgatására
kűlsségesek. Első ok ez: Mert tied az Orszag.
Holottis az Országnak nevezetin, értetik az
Isten Mindenhatóságának. Kűlönseges Ok-
sága. Az ő Hivein és Választottin való kűlö-
nős Országa vagy igazgatása, mellyet gyako-
rol mind itt á földön á Kegyelemnek Országa-
ban, mind az Égben á Ditsőssegnek Országában.
Tehát ez igével: Mert tied az Orszag. Ezt akar-
juk mondani: Mennyei Atyánk, meg-ismérjük
mi tégedet Mennyek és Földnek egyedül való
Urának és Királlyának lenni; ezen az okon
ezös birodalmunkis vagyon te benned, hogy
mint Országodnak Lakóira, mind Testünkre
mind Lelkünkre nézve gondot viselsz mi-
nekünk, igazgatsz, megszentelsz, óltalmaz és
megtartasz bennünket, mind addig míg ne
é Kegyelemnek Országából, által tégedet
áte Ditsőssegednek Országában. Így Könyörg
Dávid Ki

David Király. Sólt. 5: 3. Figyelmezzél az én kiáltásomnak szavára, én Királyom, és én Istenem; mert én tenéked könyörgök. Sólt. 44: 5.

Második ok ez: Mert tied a Hatalom. Ki pedig a Hatalomnak nevezetin értetik az Istennek az a Tökéletessége, melly szerint minden meg tselekedhetik, valami az ő Ditsőségével nem ellenkezik. Sólt. 115: 3. Tehát ez igékkel: Mert tied a Hatalom. Ezt akarjuk mondani: Mennyei Atyánk, meg ismérjük tiszteljük és imádjuk a te végetetlen Hatalmadat és Mindenhatóságodat, hogy te meg tselekedhetsz mindeneket, feljebb hogy nem mint kérjük, ha mondod meg lészen, ha parantsolod, azonnal elő áll. Ezt az okot tsinálta végett Josafát Király Isten-eleibe, midőn az ő ellenségei fel-támadtanak vala ő ellene. Oh Uram! mi Atyáinknak Istene, nem te vagy é egedül Isten a Mennyben, és Te uralkodol a Pogányoknak minden Országain? A te kezedben vagyon az Erősség és a Hatalom, és senki nintsen kit te ellened állhatna. 2. Krón. 20: 6.

Harmadik ok ez: Mert tied a Ditsőség. Holottis a Ditsőségnek nevezetin értetik az ő Istenі Természetinek végetetlen Tökéletessége, úgymint, az ő végetelen Mindenhatóságának, Bölтseségének, az ő kimeríthetetlen

Jóságának

Jóságának, Hirségének, igazmondóságának,
igazhuságának Fényessége, mellyek az ő
Istени Természetinek mint egy fényességet és
Dicsőséget adnak. E'vala á mit Mózes kivána
látni, mikor ezt mondá az Urnak: Mutasd meg
á te Dicsőségedet énnékem. 2. Móz. 33:18.

Jelenti továbbá á Dicsőség, azt á Tiszteséget
és Dicsőséget, melly á mi Könyörgésünknek
meghallgatásából az Istenre száármazik.
Ezzel az Olvas hasznola régen az Ekklésia
Istennel az ő Könyörgésében. Zsolt. 79:9.
Légy segitségül nékünk mi szabadító Ist-
ünk, á te Nevednek Dicsőségéért, szaba-
dits meg minket, és á mi büneinknek
légy megyhenes á te Nevedért. Dan. 9:19.

Továbbá: Ezeknek az emlitett okoknak
utánna veti Ihverito Irasnak ezt is: Mind
örökké. Mellyel is akarja jelenteni
azt á végetlen Felsőséget, mellyel
az Istennek Országa, Hatalma és Dicsősége
bir, minden Világi és Földi dolgok felett.
Mert E'Világnak minden Országai, minden ő Ha-
talmak és Dicsőséget tsak olyan, mint
á mezőnek Virága. Esa. 40:6. Ellenben á
mi Istenünknek Országa, Hatalma és Di-
csősége vég nélkül való és örökké megmarad.

II. Lásd

II. Lássuk meg mit tészen ez az Igétske Ámen.
Ez á Szó igeÁmen, annyit tészen, Légyen igaz
és bizonyos. Az az, hogy mi igazán és szívünk
szerint kívánjuk á mi könyörgésünknek
bé tellyesedését, tudnillik, hogy az Istennek
Neve szenteltessék meg: Az ő Országa jöjjön el:
Az ő Akaratja légyen meg. Az Ámenel arra
bizonyitjuk, hogy á mi Mennyei Atyánk
sokkal bizonyosabban meg hallgatja á mi
Könyörgésünket, hogy nem mint szívünkben
ézzük, hogy mi azt szivből kívánjuk.
Az Istennek az az Igérete szerint: Es mi-
nekelőtte kiáltanának nékem meg-
hallgatom, még mikor szóllanának én
meg hallom. Esa. 65: 24. Szent Pál Apostol
azt bizonyitja. 2. Kór. 1: 20. Az Istennek
minden Igéretei vagyanak, az az, bizonyosok,
és Ámenek, az az, Esüvéssel meg-erő-
sitettek á Krisztus Jézusban.
E szerint imádkozzon, mikor az Exös
Hitü Könyörgő Áment mond az ő Könyör-
gésére, azzal tészen, mintha ezt mondaná:
Én Istenem! tudom hogy én teréted Ö-
nyörgöttem, mint Mennyei Atyámnak:

Tudom mit

Tudom mit értem te tőled, tudnillik, Lelki
és Testi Jóllat: Tudom miképpen értem, tud-
nillik á te Akaratod szerint. Egyedül azt ki-
vánom é Világban, hogy meg nyerjem á
mit értem, szivem szerint kivánom á
te Nevedet szentelni, á te Országodat elő
mozditani, á te Akaratodat tselekedni.
És mivel teis Ámennel erősitetted nékem
á te Igéretedet, erős hiedelemben és bizo-
dalomban vagyok á felöll, hogy sokkal
bizonyosabban meg-halgatod az én Kö-
nyörgésemet, hogy nem mint az én ki-
vem mondja értnékem, hogy azt kivül
kivánom. Tudomány.

I. Minden Kéréseinkben az Istennek Dicső-
retire és Dicsőségére Tekintsünk,
és igy felindittatik az Istenáni Kö-
nyörgésünknek meghalgatására.
Igasága é Tudomány nak vagyon á kent
Lettsében, Mert tied az Ország, á Hatalom:
Illyen Dicséret mondással él vala Dávid
az ö Imádságában, midön ezt mondá:
Oh Uram! tied á Nagyság, á Hatalom,
Dicsőség, Örökkévalóság, és Méltóság,
sőt minde

sőt minden valami á Mennyben és á Földön
vagyon tied.. Tied oh Uram az Ország, te
magasztalod fel magadat, hogy légy
minden Fejedelmeknek felette. A' Gaz-
dagság és dicsőség mind te tőled vagynak,
és te uralkodol mindeneken. 1. Krón.
29: 11, 12.

Te azért K. Ember, valamikor ezzel á
Dicséret Mondással bé zeredted á te Könyör-
gésedet, gondold meg mitsoda sont és erő
felkik ennek minden igéjében, hogy igy
á te szived, á te Könyörgésednek meghalgat-
tatása felöl való Fiúi Bizodalomra fel-
szerentessék. Imé olly an Atyának könyörgök:
A' Tiéd az Ország, á Hatalom, és á Dicsőség mind örökké.

Elj hát az Isten Országának Lakosához
illendő módon. Mert á mi Atyánk és Istenünk az,
á Ki á Nóét az Özön vizből, Lótot Sodomából,
Józsefet á Vermekből és á Fenlőtzből, az
Izrael fiait Egyiptomból, Jóbot az ö nagy
Nyomorúságiból, Dávidot az ö sok féle veszé-
delmeiből, Ezékiást az ö halálos betegsé-
géből, Dánielt az Oroszlánok Vermiből,
K. Pált á Hajó törésből, sőt mindenö Híveit
mindenö nyomorúságaikból ki szabadította.
Tegedis ki szabadithat annak ö igéretes szerint

mely

nelly vagyon á 91: Sólt. 14. vkb. ~~Mivelhogy~~
Mivelhogy engem szeret, meg szabaditom őtet.

Tudomany.

II. Tsak arannak könyörgéseket hallgatja meg Isten, á Ki az Ur Jésus Sorainak tsolatja szerint, kinek szerint Kivánjuk könyörgéseink után el mondani az Ament.

Látod K. Ember, mitsoda erős és font vagyon ez igéts Ebben Amen. Bizonyára ha á könyörgésben meg tsüggedneis á mi Buzgóságunk, de ha meg ujjittyuk azt az Amen mondással, és á mit könyörgésünkben kérünk annak bé tellyesedéséért kivünk szerint tsáfkodunk á mi Amen mondásunk kedvéért és tetsö lésen á mi Mennyei Atyánk előtt á Jésus Krisusért.

Tsuda Könyörgő Ember fordits valóságos kapuora az Ur Jésusnak ez á vége Amenét fordolt meg valójában, ha ólly Erős vagyé Feleberáród ellen való vétkének megengedésére valakinek szivesen kivánod, hogy az Atya bocsássa meg a te bineidet. Ha mindenkor nyoktól valójában ~~meg fel dúbi~~ kivánsz meg szabadúlni és az Egekben menni, tudd bátsan hogy az Isten bizonyal meg hallgatja á te Könyörgéseded. Mert az Ur Jésus el tt bizonyitja. Jáu. vb. 23. Amen Amen mondom néktek, valamit Kérendetek az Atyától az én Nevemben meg adja néktek. Amen.

Nagyobb világosságnak okáért egy példát hozok elő:
Krisztus Urunk születése után 1527dik Esztendőben. Eck-
hágban egy Georgius Carpentarius nevű Keresztény Em-
bert tűzre ítéltenek vala igaz Vallásáért, ki előtt mikor
imádságot egy Conradus nevű Tanító mondana el-
Kerdi Conradus, á Mi Atyánkat é szerint: Mi Atyánk ki
vagy á Mennyekben, el Kerdi Carpentarius és így imád-
kozik utánna: En Istenem! Oh én édes Istenem te vagy
az én kegyelmes Atyám ennekem, igen kívánlatósegedet
vigy hamar hozzád engemet. Monda továbbá Conradus:
Kenteltessék meg á te neved: Felele Carpentarius: En
Istenem melly igen meg hűlt á burgóság az Emberek-
ben és á te szent neved mely igen kitsán tiszteltetik á
földi Népekben. Conradus midőn mondaná: Jöjjön el á
te Országod: Carpantarius utánna így magyarázza:
Én minden kétség nélkül el hiszem, hogy Isten Orszá-
gát ma meg-látom. Mondja Conradus ismétlen: Légyen
meg á te akaratod, miképpen Mennyben, azonképpen
itt á földön is: Utánna mondgya Carpentárius fel-
értelmesen: Edes Atyám imé itt vagyok szent kezed-
ben, kérlek nem az én, hanem á te akaratod lé-
gyen én bennem. Conradus továbbá így imádkozik:
Á mi mindennapi kenyerünket adjad mi nékünk ma.
De Carpentarius utánna így fohászkodik: Edes Jésusom
te vagy az igaz Mennyei kenyér, légy az én lelkemnek
ma eledele, nem kell többé nékem á földi kenyérnek étele.

így áll

5766.

Így szóll ismét Conradus: Bocsáss meg ámi vétkeimet,
miképpen mi is megbocsátunk ellenünk vétkezőknek:
Mondja utánna Carpentarius: Én Istenem mind jó,
mind gonosz akaratimnak tiszta szivből megbocsátom mi-
den bűnöket, mivel tudom hogy te is énnekem meg bo-
csátod minden én bűnömet. Elvégezi Conradus
Atyánkat tiéd minden én bűnömet. Elvégezi Carpentarius
és ezeket: Ne vigy minket a kisértetben, de szabadits meg a gonosz-
tol: Elvégezi Carpentarius is ezeket: Oh nagy ir-
galmassággal bővölködő Szent Isten! nem vitt en-
gemet már több kisértetben, kétségnélkül minden
gonosztól megszabaditasd. Ámen. Elvégezi mondan
imádságát Carpentarius, és elvégezi az Ur Jésus nevében
bocsánat. boldogúl elvégezi.

Te is azért Könyörgő Ember, forditsd valoságos
hasznodra az Ur Jésusnak ezt a drága Ámmenét. Gondol-
megh valójában, ha olly kép vagyok Felebarátod ellened
való vétkének megengedésére, valaminémü szivesen
kivánod hogy az Isten bocsássa meg a te bűneidet.
Ha minden gonosztól valójában kivánsz megszabadulni
és az Egekben menni, kiddel bátran hogy az Isten bi-
zonyal meg halgatja a te Könyörgésedet. Mondja az
Ur Jésus ezt bizonyitya. Jánoz. 16: 23. Ámen Ámen
mondom nékted, valamit kérendetek az Atyától az én
Nevemben megadja nékted. Ámen.

Textus Funebris Filip. 1: 23.

Kiának el Költözni és a Krisztussal lenni
most a' mindennél jobb.